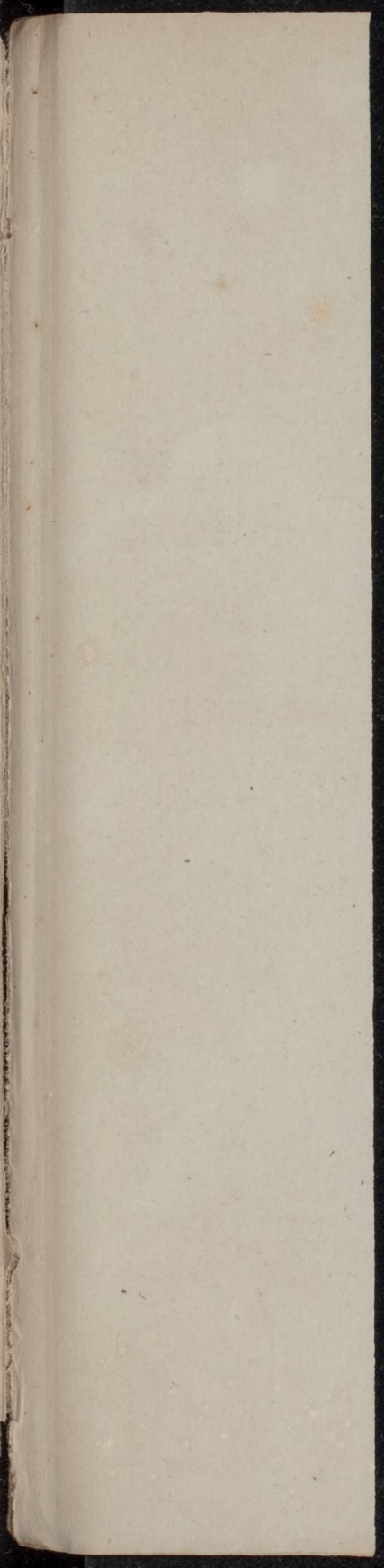
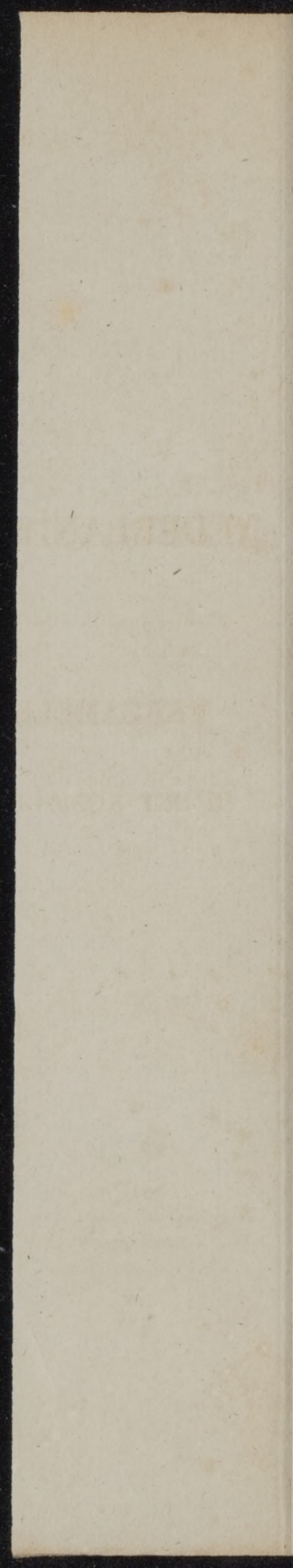

~~V 0.532.~~

201.

E. 3

NEDERLANDSCHE PANDECTEN

OF

VERZAMELING VAN WETTEN,

IN HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

VERBODEN TOEGANG TOT DEZE

VERBODEN TOEGANG TOT DEZE

VERBODEN TOEGANG TOT DEZE

Gedrukt te 's Gravenhage, bij
Gebr. & GIUNTA D'ALBANI.

NEDERLANDSCHE PANDECTEN

OF

VERZAMELING VAN WETTEN,

IN HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

DOOR

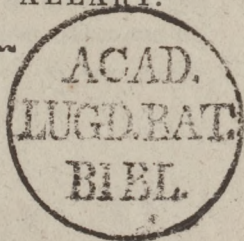
Mr. *W. Y. VAN HAMELSVELD.*

RAAD IN HET HOOG GERECHTSHOF TE 's GRAVENHAGE.

~~~~~  
DERDE DEEL.  
~~~~~

—————
TE ROTTERDAM, bij
de Weduwe J. ALLART.

~~~~~
1832.

DE DRIELANDSCHE RECHTSCHEIDING

VERBODING VAN WETEN

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

Geen Exemplaar zal vóór echt erkend worden, dat niet door de Uitgeefster, de Weduwe J. ALLART, aldus is onderteekend:

Weduwe J. Allart

I N H O U D

VAN HET

DERDE DEEL.

WATERSTAAT.

DIJKEN EN POLDERS.

Wet, houdende verordeningen wegens de wijze waarop, en de fondsen waaruit voortaan de dijken zullen worden onderhouden, van den 31sten Januarij 1810..... Bladz. 1

Reglement op het beheer der dijken enz., gearresteerd bij besluit van den 15den Junij 1810, n°. 1.. „ 10

Besluit, betrekkelijk de uitvoering der instellingen en verordeningen met opzigt tot de dijk- en polderbesturen, heemraadschappen en dergelijke collegien, van den 7den Januarij 1817..... „ 19

Besluit, ter verzekering van de stipte nakoming van de bestaande verordeningen en besluiten op het stuk der dijken en wegen en andere vakken van bestuur, van den 16den Julij 1820..... „ 22

Decreet, houdende dat men niet zonder een speciaal verlof, woningen op de dijken in Holland en op de glooijingen zal mogen bouwen, van den 2den November 1810..... Bladz. 25

Decreet, houdende reglement op de administratie en het onderhoud der polders, van den 11den Januarij 1811..... „ 26

Décret impérial, contenant réglemeut de police des polders dans les départemens de l'Escaut, des Bouches de l'Escaut, de la Lys, des deux Nèthes, des Bouches du Rhin et de la Roer, du 16 Décembre 1811..... „ 35

Besluit, houdende bepalingen omtrent de wijze van vervolging dergenen, welke zich aan rooverijen van dijksmaterialen schuldig maken, van den 19den Augustus 1823..... „ 43

WATERSTAATS-WERKEN.

Besluit, bevattendè de overdragt van het beheer, en de bekostiging van eenige waterstaats-werken aan de Provinciale Staten, van den 17den December 1819..... „ 45

Reglementaire verordeningen voor de Provinciale Staten, ten gevolge van art. 15 van het besluit van 17den December 1819..... „ 64

Besluit, betrekkelijk het korps ingenieurs van den waterstaat, van den 17den December 1819..... „ 71

Extract van het besluit, waarbij vier districten of inspectien voor den waterstaat worden ingesteld, van den 26sten Junij 1829, n°. 34..... „ 97

DIJK- EN POLDERBESTUREN.

Besluit, houdende bepalingen omtrent de wijze van benoeming der dijk- en polderbesturen, van den 29sten Maart 1822..... Bladz. 98

Besluit, waarbij de dijk- en polderbesturen, ten aanzien van het zegel en de registratie, der door hen opgemaakte acten, gelijk gesteld worden met de plaatselijke besturen, van den 13den September 1826..... „ 101

Reglement van administratie der polders-kroosheemraadschappen, molens, erfdijk, kerspel en alle andere binnenlandsche besturen, welke onderhoudskosten reëel gedragen worden, binnen de provincie Utrecht; vastgesteld bij de Staten dier provincie, den 15den Julij 1826, goedgekeurd bij besluit van Z. M. van den 2den November 1826, n°. 162.... „ 102

Besluit, van de Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, houdende wijzigingen in de manier van procederen in cas van hooger beroep van de uitspraken van polderbesturen en dijkcollegien in de provincie Groningen, van den 24sten September 1827, bekrachtigd bij Z. M. besluit van den 8sten Mei 1828, n°. 121..... „ 109

Besluit, betreffende de invordering bij parate executie van de polderlasten, van den 22sten Mei 1815, n°. 53..... „ 112

Besluit, betreffende tot de uitoefening van het recht van parate executie aan dijk- en poldercollegien enz. in de Noordelijke provincien toegekend, ter invordering van de door dezelve gedane omslagen enz., van den 10den December 1820, n°. 52..... „ 113

RIVIEREN EN STROOMEN ENZ.

Wet, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt over de rivieren en stroomen, van den 24sten Februarij 1806..... Bladz. 116

Besluit, waarbij de minister van binnenlandsche zaken wordt gelast aan de naauwkeurige nakoming en toepassing van voorschreven reglement in de Noordelijke provincien des Rijks de hand te houden, van den 8sten Maart 1822, n°. 94..... „ 121

Reglement op de correspondentie bij ijsgang en hoog-opperwater op de rivieren, gearresteerd bij besluit van den 3den Januarij 1821, n°. 18..... „ 123

Reglement omtrent de voorzieningen, werkzaamheden en verrigtingen, ingeval van ijsgang, hoog-opperwater of onverhoopten watervloed, voor Zuid-holland, goedgekeurd bij besluit van den 28sten October 1821, n°. 20..... „ 141

Besluit, omtrent de attributen en werkzaamheden van den inspecteur-generaal, administrateur van den waterstaat, tijdens de algemeene correspondentie bij hoog-opperwater, en bij ijsgang op de rivieren, van den 18den November 1825, n°. 178..... „ 144

NIEUWE DIEP EN KOEGRAS.

Wet, omtrent eene geldleening van f 1,118000, tot vinding der kosten van de werken aan het Nieuwe diep en van de bedijking van het Koegras, van den 28sten Januarij 1817..... „ 146

Reglement omtrent het gebruik der katankers, liggende aan den mond der haven van het Nieuwe diep, goedgekeurd bij besluit van den 28sten April 1825, n°. 150..... „ 148

ZUIDPLAS VAN SCHIELAND.

Wet, waarbij eene geldleening wordt geopend, tot bestrijding der kosten voor de droogmaking van den Zuidplas van Schieland, van den 21sten December 1824..... Bladz. 150

RIJN, LEK, WAAL EN MAAS.

Besluit, waarbij wordt daargesteld eene commissie om op te geven de beste wijze van voorziening in het gevaar, hetwelk de staat der rivieren Rijn, Lek, Waal en Maas, oplevert, van den 15den Maart 1821..... ” 152

Uittreksel, bevattende art. 108—117 van de acte van het Weener congres, van den 9den Junij 1815, nopens de vrije vaart der rivieren..... ” 155

Artikelen betrekkelijk de vaart op den Rijn, behoorende tot het aanhangsel XVI der acte van het Weener congres..... ” 162

Overeenkomst, van den 15den Augustus 1804, wgens het octrooi van scheepvaart op den Rijn tusfchen Frankrijk en Duitschland, ter voldoening aan § 39 van het rijksbesluit van den 25sten Februarij 1803..... ” 175

Uittreksel uit het besluit van den 23sten December 1813, n°. 96, bevattende de belastingen, welke gedurende den jare 1814 zullen worden geheven..... ” 210

Notificatie van den commissaris-generaal tot de zaken der financiën, betrekkelijk den ophef der tollen, welke vóór de introductie van het vernietigde *droit de navigation* gevorderd werden, van den 31sten Maart 1814..... ” 211

Décret impérial, qui declare l'art. 7 du titre 28 de l'ordonnance de 1669 applicable à toutes les rivières navigables de l'Empire, du 22 Janvier 1808. ” 214

Besluit, houdende bepalingen in betrekking tot de scheepvaart op den Rijn, van den 10den September 1826.....	Bladz. 215
Besluit, houdende vaststelling van voorloopige re- glementen op de scheepvaart op den Nederlandschen Rijn, van den 1sten Maart 1827.....	” 218
A. Voorloopig reglement voor de vaart op den Nederlandschen Rijn, ter executie van het Koniuk- lijk besluit van den 10den September 1826, en in overeenstemming met de bepalingen der acte van het Weener congres, van den 24sten Maart 1815.....	” 219
B. Voorloopig reglement voor de vaart der Rijn- schepen van Krimpen af, tot in de opene zee, en uit de opene zee naar Krimpen.....	” 229
Ophelderingen over de toepassing van art. 22 van het reglement A. van de Rijnvaart, gegeven den 24sten April 1827.....	” 233
Reglement, gearresteerd bij het collegie van den Lekkendijk, benedendams, den 11den October 1814, houdende hetgeen behoort te worden in acht geno- men bij het betrekken van Dijkleger op den Lekken- dijk, benedendams.....	” 236
Dijkbrief, aangaande de beheering van den Lek- kendijk, benedendams.....	” 246
Ordinaris keuren op den Lekkendijk, benedendams, bij de heeren dijkgraaf en hoogheemraden van den Lekkendijk, benedendams, gearresteerd den 2den Mei 1629, gerenoveerd en gecorrigeerd den 17den April 1658 en eenigzins bij renovatie geamplieerd den 26sten Januarij 1682.....	” 261
Keure van den 2den Mei 1814 op den Lekken- dijk, benedendams, en den Ijsfeldam.....	” 268
Besluit, omtrent de bijdragen der provincien Hol- land en Utrecht, alsmede der belanghebbende dijks- collegien in de kosten van het verhoogen en ver- zwaren van het Noorder lekboord, van den 10den December 1826.....	” 272

SCHELDE EN ZEEUWSCHE STROOMEN.

Besluit, houdende wijziging en aanvulling van het reglement op het bevisfchen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, vastgesteld bij besluit van den 26sten Augustus 1825, van den 29sten November 1827.. Bladz. 274

ZUID-WILLEMSVAART.

Wet, waarbij eene geldleening wordt geopend ter voltooiing der werken van de Zuid-Willemsvaart, van den 5den Januarij 1824..... " 277

Tarief op het pasfagiegeld aan iedere schutfluis in de Zuid Willemsvaart, tusfchen 's Hertogenbosch en Helmond, vastgesteld bij besluit van den 2den Mei 1825, n°. 137..... " 279

Dispositie, houdende het tarief der vaart- en fluisgelden, op de Zuid-Willemsvaart, en verdere beschikkingen dien aangaande, goedgekeurd bij besluit van den 3den October 1828, n°. 31..... " 280

Ordonnantie omtrent het aanleggen van gebouwen langs de rigting van de Zuid-Willemsvaart, door de stad 's Hertogenbosch, goedgekeurd bij besluit van den 20sten Mei 1826..... " 285

NOORDHOLLANDSCH KANAAL.

Reglement van policie voor de vaart op het Noordhollandsch kanaal, vastgesteld bij besluit van den 13den Julij 1825, n°. 31..... " 286

Reglement en tarief op de jaagritten langs het Noordhollandsch kanaal, vastgesteld bij besluit van den 12den Junij 1825, n°. 206..... " 291

Instructie voor de havenmeesters aan het groote Noordhollandsche kanaal, goedgekeurd bij besluit van den 6den Januarij 1826..... " 294

Besluit, houdende tarief der vaart-, fluis- en bruggelden, op het groot Noordhollandsch kanaal, van den 19den Mei 1826..... " 301

Besluit, houdende middelen omtrent het geregeld in werking brengen van het tarief van vaart-, fluis- en bruggelden, op het groot Noordhollandsch kanaal, van den 7den Junij 1826..... Bladz. 305

ZEDERIK-KANAAL.

Provisioneel tarief voor de vaart-, fluis- en bruggelden op het Zederik-kanaal, vastgesteld bij besluit van den 2den Junij 1828, n°. 24..... „ 307

BEURT- EN VEERSCHEPEN.

Besluit, houdende intrekking der verordeningen, bij welke in sommige plaatsen schippers van elders aankomende, boven de aldaar t'huis behoorende, bezwaard of belemmerd worden, van den 1sten Maart 1818..... „ 308

Besluit, houdende, ten vervolge van dat van den 1sten Maart 1818, bepalingen omtrent de beurt- en veerschepen in het Rijk, van den 21sten Augustus 1818..... „ 310

Besluit, houdende alteratie van § b, art. 2 van het besluit van den 21sten Augustus 1818, waarbij eenige verordeningen omtrent beurt- en veerschepen zijn vastgesteld, van den 4den September 1819.... „ 314

STOOMBOOTEN.

Besluit, houdende bepaling van den tijd, binnen welken de bekomen concessien tot het aanleggen van stoombooten zullen moeten worden in werking gebracht, van den 18den Mei 1825..... „ 316

Reglement op de dienst van de stoomboot voor het veer van Rotterdam op Katendrecht en vice versa, mitsgaders op de dienst van het gemelde veer, met gewone vaartuigen, goedgekeurd bij besluit van den 26sten November 1827, n°. 33..... „ 317

- Reglement op de dienst van de stoomboot voor het veer van Willemsdorp op den Moerdijk en vice versa, mitsgaders op de dienst van het gemelde veer, met gewone vaartuigen, goedgekeurd bij besluit van den 31sten Mei 1822, n°. 13..... Bladz. 323
- Reglement op de dienst der stoombooten, tusschen Rotterdam en Antwerpen, mitsgaders tusschen Rotterdam en ter Veere en vice versa, toebehoorende aan de Nederlandsche stoombootmaatschappij, gevestigd te Rotterdam, goedgekeurd bij besluit van den 25sten December 1825, n°. 145..... „ 329
- Extract uit het reglement op de dienst der stoombooten van Rotterdam op Nijmegen en Arnhem en vice versa, toebehoorende aan de Nederlandsche stoombootmaatschappij, gevestigd te Rotterdam, goedgekeurd bij besluit van den 20sten December 1825, n°. 145..... „ 338
- Reglement voor de stoomboot tusschen Rotterdam en Nijmegen, waarvoor bij Z. M. besluit van den 24sten Maart 1824, n°. 26, ten behoeve van TEUNISSEN en c. s. concessie is verleend, goedgekeurd bij besluit van den 28sten December 1825, n°. 163..... „ 341
- Besluit, houdende daarstelling van voorloopige veiligheidsmaatregelen bij het aanwenden van stoomwerktuigen, van den 6den Mei 1824..... „ 360
- Besluit, betreffende de rigting, welke stoomvaartuigen, bij het elkander tegenkomen, en voorbijvaren, zullen moeten nemen..... „ 364
- GROOTE WEGEN.
- Wet, waarbij ten behoeve der groote wegen eene negotiatie van vierhonderd en vijftig duizend guldens wordt geopend, gevestigd op de opbrengst der tollen, gearresteerd den 24sten Februarij 1815, n°. 4. „ 366

Wet, omtrent eene geldleening van f 600 000, tot vinding der kosten van de werken betrekkelijk tot de groote communicatiën van het Rijk, vermeld bij art. 225 der grondwet, van den 30sten Januarij 1817.....	Bladz. 368
Besluit, bepalende de verdeeling en benaming der groote wegen van het Rijk, bijzonderlijk die der Noordelijke provincien, van den 25sten Julij 1816.	„ 369
Besluit van den 10den Februarij 1815, waarbij het besluit van den 16den December 1811 wordt vervangen door nieuwe bepalingen omtrent de op of langs de groote wegen staande boomen; de schade door het hakken derzelve veroorzaakt; het op nieuw beplanten der groote wegen, en het onderhouden en reinigen van alle langs de groote wegen loopende slooten en kanalen.....	„ 375
Besluit, nopens het beheer der groote wegen, van den 9den April 1820, n ^o . 133.....	„ 377
Besluit, houdende reglementaire verordeningen opzigtelijk het beheer der groote wegen en de daarin gelegene bruggen enz., van den 10den Mei 1820, n ^o . 2.....	„ 379
Besluit, omtrent het beschikken door de Provinciale Staten over de, tot onderhoud der groote wegen, toegestane sommen, van den 10den Mei 1820, n ^o . 3.....	„ 385
Besluit, omtrent de verdeeling der groote wegen, van den 13den Maart 1821, n ^o . 74.....	„ 389
Extract besluit, houdende nadere verordeningen, daargesteld ten gevolge van den overgang van eenige waterstaatswerken aan het amortisatie-syndicaat, van den 12den November 1828, n ^o . 31.....	„ 403

Extract besluit, houdende nadere bepalingen ter behoorlijke uitvoering van het besluit van den 12den Augustus 1828, n°. 10, van den 20sten Januarij 1829, n°. 83..... Bladz. 406

Besluit, omtrent de voldoening der tolgeden op de groote en provinciale wegen des Rijks, van den 7den Februarij 1822..... ” 409

Besluit, betrekkelijk 's Lands tolln op de groote en provinciale wegen, van den 23sten Januarij 1828, n°. 8..... ” 410

Besluit, wegens de verpachting van 's Lands tolln op de groote en provinciale wegen des Rijks, van den 23sten Januarij 1828, n°. 154.. .... ” 411

Voorwaarden van de verpachting der Lands tolln op de groote en provinciale wegen in de provincie....., behoorende bij het besluit van den 23sten Januarij 1828, n°. 154..... ” 413

Extract uit het besluit van den 18den Julij 1828, n°. 132, houdende wijziging van het besluit van den 23sten Januarij 1828, n°. 8..... ” 422

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

Besluit, houdende een reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande..... ” 424

Reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande.....,..... ” 425

Decreet, betrekkelijk de inrigting der posterijen enz., van den 23sten en 24sten Julij 1793..... ” 454

Wet, op de paardenposterij, van den 9den December 1798..... ” 468

Reglement, op de dienst der paardenposten, van den 20sten Mei 1799..... ” 472

Wet, wegens de verhooging van het tarief der paardenposterij, van den 14den December 1799.... ” 481

Wet, betrekkelijk de schadeloosstelling van postmeesters, welke paarden niet gebruikt worden door houders van huurrijtuigen en wagens..... Bladz. 482

N A S C H R I F T.

DIJK- EN POLDERBESTUREN.

Extract uit eene ordonnantie van den directeur-generaal van den waterstaat, van den 9den Junij 1814, houdende eenige bepalingen op het halen van aarde uit de dominiale gronden enz..... ” 484

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Besluit, bepalende de invoering van het reglement voor de vaart op den Rijn, van den 28sten Junij 1831. ” 485

Overeenkomst tusschen de Oeverstaten van den Rijn en reglement betrekkelijk de vaart op gezegden stroom, van den 31sten Maart 1831..... ” 487

Protocol, gevoegd bij de overeenkomst en het reglement wegens de Rijnvaart, van den 31sten Maart 1831, betrekkelijk tot de rweede zinsnede van art. II van gezegd traktaat..... ” 538

Besluit van den 9den Julij 1831, houdende aanwijzing der regterlijke autoriteiten, welke in zaken de Rijnvaart betreffende, zullen regt spreken..... ” 542

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

Besluit van den 6den Junij 1831, houdende wijzigingen in het reglement op de openbare middelen van vervoer te lande, vastgesteld bij besluit van den 24sten November 1829..... ” 544

NEDERLANDSCHE PANDECTEN

OF

VERZAMELING VAN WETTEN

IN HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

WATERSTAAT. (*)

WET, houdende verordeningen, wegens de wijze, waarop, en de fondsen, waaruit voortaan de dijken zullen worden onderhouden; gearresteerd den 31sten Januarij 1810.

Art. I. **A**lle dijken en daartoe behoorende werken binnen dit koninkrijk, welke onmiddellijk strekken, om het water der zee of rivieren te keeren, zullen voortaan door de respectieve dijs-

---

(*) De zee heeft ons tegen zich zelve een hulpmiddel geschonken en zorg gedragen, dat, als het ware, alle de weldaden, die zij onze natie aanbragt, door de al te groote bandeloosheid harer golven niet weder zouden verloren gaan. De oceaan toch werpt zand uit, hetwelk door helm of riet opgevangen, als tot bergen omhoog rijst, die schier aaneengeschakeld de voorzijde van Holland in de plaats eener borstwering tegen het geweld van het water verdedigt, gelijk DE GROOT in de *Vergelijk. der Gemeenebesten* (volgens de vertaling van Mr. J. MEERMAN) III D. bl. 6. zich uitdrukt, en onze *duinen* beschrijft. Al spoedig echter was men verplicht bij deze door de natuur daargestelde behoedmiddelen ook andere te voegen, om zoo wel het geweld van het zee- als rivierwater te breidelen en te keeren: de Oude Westfriesche dijk, het *Zeeburg* genaamd, strekke ten voorbeeld; in het jaar 1466 lagen aan het einde van dien dijk westwaarts duinen van Petten af tot Kamp; eene lengte van omtrent een vierendeel uurs. Deze streek duins werd door de zee zoo geweldig afgeslagen, dat men het hoog noodig vond

besturen, onder wier beheering dezelve gelegen zijn, op de minst kostbare wijze worden gemaakt en onderhouden; en

deze zeeveringen in een' beteren staat te brengen. De Westfriesche zeedijken van ouds onderhouden en gestevigd geweest met zeker gewas, *Wier* genaamd, werden in dat jaar met balken en paalwerk beschut; en om de zeeveringen bij Petten in beteren staat te stellen, werd vastgesteld, op eenigen afstand achter de duinen eenen kleidijk te leggen; en het land tusschen de duinen en den dijk, en den dijk zelven met zand te laten bestuiven, de omstovene plaatsen met helm bepotende, opdat men het zand behouden, en door den tijd, meer landwaarts in, een' nieuwen zandduin of zanddijk aanwerven zou; zie WAGENAAR *Vad. Geschied. IV D. bl. 92*. In vervolg van tijd is deze beschutting door balken en paalwerk buiten gebruik geraakt, leggende men glooijingen van steen voor den dijk, die den drang van het water beter keeren, en aan zoo veel bederf niet onderhevig zijn als het hout. De dijk aan den Hondsbosch was toen reeds van geheid en aaneen verbonden paalwerk, met steenen tusschen beiden aangevuld; en zijne lengte, die zich langs het strand tot 3000 schreden ver uitstreckte, hield eerst bij Petten op. In het jaar 1388 had men reeds begonnen de Zijp, een binnenmeer, hetwelk daar aan stiet, te bedijken; doch kort daarop brak het water weder in, en alles bleef een barre plas tot in het jaar 1552, toen het land andermaal uit den bodem der zee werd omhoog getrokken; en het begon reeds eenige vruchtbaarheid te beloven, toen de Allerheilige-vloed haar weder geheel onder water zette en alles vernielde; niet dan in het jaar 1597, na een daartoe verleend octrooi door de Staten in 1596 gegeven, begon eene herdijking van dien uitgestrekten en heerlijken polder, en vóór het einde van dat jaar was alles digt; hoe zeer een hooge vloed kort daarna de houten sluizen vernielde, en het water weder over het veld stroomde, werd de schade spoedig hersteld, en dit was de laatste ramp. Zoo gaf de zee ons vele streken weder en op de Zijp werden, reeds in 1577, 9000 akkers herwonnen, DE GROOT *l. c.* In dit laatstgemelde jaar was het vooral, dat men zich hier te lande op de verbetering der dijken toeleide, die zoo wel door het doorsteken in den jongsten oorlog, als door stormen zwaar beschadigd waren. Zie WAGENAAR *l. c. VII P. bl. 158*.

Het was echter niet alleen met de zee, dat wij te strijden hadden, maar ook de rivieren moesten beteugeld worden. De zomerkaden (**) waren niet bestand, en allengskens moesten dezelve tot hoogere dijken worden opgewerkt. Groote overwinningen hebben wij in dien strijd sedert eeuwen mogen behalen; vereeniging van krachten, moed en nijverheid der ingezetenen heeft daartoe niet weinig medegewerkt; een gemeen belang, een gemeen oogmerk verbond velen te zamen; vandaar de *Waterschappen*, de *Heemraadschappen*, en *Hoogheemraadschappen*. „De nood” zegt DE GROOT *l. c.* „zelve heeft ons de kunst geleerd, en de overstromingen worden nog niet eens

(**) Dit woord schijnt in het algemeen te beteekenen bedwingen, in toom houden. Zie MEERMAN *aann. op de GROOT's vergel. der Gemeenbesten III D. bl. 170*.

zulks onder het oppertoezigt van ring-commissien, daartoe door Ons te benoemen.

„ door deze middelen volkomen tegengehouden. Ik zou durven verzeke-
 „ ren” dus vervolgt hij „ dat het ambt van Dijkgraaf nergens ouder is dan
 „ onder ons; en zoo ook dat der Heemraden, welke noch de Grieken noch
 „ zelfs de Romeinen gekend hebben; ja, dat het bij onze naburen, die in
 „ een gelijk gevaar van zee en rivieren verkeeren, niet eerder in zwang
 „ geraakt is, dan toen zij het van ons hebben overgenomen. Dijken wor-
 „ den met dijken omringd, en op eenen enkelen wordt geen vertrouwen
 „ genoeg gesteld, zoodat, als eenige hevige aandrang de buitenste doet breken,
 „ men de binnenste tot noodhulp gebruikt.” Met regt zong dan de dichter
 van den Nederlander: *Tellurem fecere Dei, sua littora Belgæ*, etc. (*)

De belangen evenwel tusschen de Souveraine Staten der verbondene Pro-
 vincien bragten te dikwijls eene botsing te weeg, welke ook haren hoogst
 nadeeligen invloed te dezen zichtbaar, en de overeenkomsten tegen het
 meer en meer dreigend gevaar des waters moeilijker maakte; gelukkig
 dan dat het tijdstip daar was, waarin eene meerdere éénheid in bestuur het
 bondgenootschappelijk Gemeenebest verving, en hetzelfde, overtuigd en
 doordrongen van de noodzakelijkheid, al dadelijk bedacht was op een alge-
 meen bestuur van den Waterstaat, hetwelk de onderscheidene belangen van
 provincien en districten tot een groot en algemeen belang konde en moest
 vereenigen; zoo heeft dan ook onze Grondwet in dit opzigt de bevordering
 van aller belangen ten oogmerk; daarbij worden Nationale, Provinciale en
 Plaatselijke belangen ineengefoltten, en moeten te zamen werken, om al-
 gemeen nut en voordeel daar te stellen.

Over alles, wat dan ook den Waterstaat van het Koninkrijk betreft, de
 wegen en bruggen daaronder begrepen, heeft de Grondwet het Oppertoezigt
 aan den Koning opgedragen, welke het algemeen bestuur op zoodanige wij-
 ze mag doen uitoefenen als Hoogstdezelve meest geschikt oordeelt. De
 algemeene directie van den Waterstaat en der Publieke werken, welke een
 afzonderlijk ministerie had uitgemaakt, ging, bij besluit van Z. M. van den
 27sten Junij 1819, met 1°. Januarij 1820 over tot het Departement van
 Binnenlandsche Zaken; volgens besluit van den 29sten December 1829
 werden met den 1sten Januarij 1830 de zaken, welke tot de kolonien be-
 trekking hebben, onder één ministerie vereenigd met de zaken, thans tot de
 administratie van den Waterstaat en der Publieke werken en Nationale
 nijverheid behoorende. Bij besluit van den 12den Augustus 1828 is be-
 paald, dat onder onmiddellijk beheer van het amortisatie-syndicaat zullen
 worden gebragt de wegen, vaarten, veren en droogmakerijen, met de
 daartoe behoorende voorwerpen, foomwerktuigen, sluizen, bruggen, pon-
 ten en soortgelijken, welke inkomsten, hetzij van tollén, vaart-, sluis-,
 brug- of veergelden of anderszins opleveren, wier opbrengsten tot onderhoud

(*) Men vindt dit Punttdicht in BLAIR'S *lessen over de redekunst, ver-
 taald door wijlen den Hoogl. H. BOSSCHA I. D. bl. 382, en de aanteek.
 lett. H. bladz. 446.*

Art. 2. Alle onderhoud van dijken, en daartoe behoorende werken, door eigen hand- of spandiensten van particuliere dijksplichtigen, of zoodanige corpora en collegien, als welke tot nog toe daarmede zijn belast, wordt bij dezen voor altijd afgeschaft, en door contributie in geld vervangen.

Art. 3. De kosten, welke tot het onderhoud der voornoemde dijken, en daartoe behoorende werken, worden vereischt, zullen gevonden worden uit hetgeen de dijksplichtigen, ingevolge de bepaling, bij het voorgaand artikel vastgesteld, in de bijzondere kas van den polder, of het district, waaronder dezelve behooren, zullen moeten betalen, welk verschuldigde zal worden gevonden bij taxatie van hetgeen de dijken, wier onderhoud ten hunnen laste liep, kunnen geoordeeld worden, zoo na mogelijk, eenige jaren door elkander gerekend, aan onderhoud te moeten kosten.

Art. 4. De taxatie der kosten van onderhoud, bij het vorige artikel bedoeld, zal geschieden door drie meestkundige en onpartijdige personen, door de ring-commissien te benoemen, en binnen den ring, doch niet in den polder of district, waarin zij de taxatie zullen moeten doen, woonachtig en gegoed, en wel op deze wijze:

A. Zij zullen de geheele lengte dijks van zoodanigen polder of district verdeelen in onderscheidene klassen, naar mate de bijzondere gedeelten van dien dijk, uit hoofde van ligging en plaatselijke omstandigheden, aan meerderen of minderen afflag, of aandrang van water, ijsgang, overstroming, of dergelijke, zijn blootgesteld; alle de einden dijks, welke door de bijzondere dijksplichtigen van zulk

dienen, en waarvan het overschot moet strekken tot aflossing of teruggave van gedane geldleeningen, of van door 's Rijks schatkist verstrekte voorschotten, echter zijn daar niet onder begrepen geheel nieuwe werken; zoo zijn bij voorbeeld in Zuidholland onder het onmiddellijk beheer en de administratie van het syndicaat. 1°. De groote wegen der 1ste en 2de klasse, als ook al de zoodanigen, welke, hoezeer, door particulieren aangelegd, nogtans door het rijk uit de opbrengsten der tollën zullen moeten worden onderhouden, mitsgaders alle verdere objecten, daartoe behoorende: 2°. Het Zederik-kanaal. 3°. Het kanaal door het eiland van Voorn. 4°. Het veer van Willemsdorp op den Moerdijk.

eenen polder of district, onderhouden worden, in zoodanige der voormelde klasfen stellende, als zij in gemeede zullen oordeelen te behooren.

B. Voor elk dezer klasfen bepalen zij een *maximum* van hetgeen zij oordeelen, dat, onvoorziene ongelukken uitgezonderd, jaarlijks zouden kunnen benoodigd zijn tot het onderhoud van elke strekkende roede dijks van zoodanige klasfe, eenige jaren dooreengerekend.

Art. 5. Naar aanleiding van, en in evenredigheid tot dit bepaalde *maximum*, zullen door de respectieve dijksbesturen de contributien worden gerekend, welke elke dijkspligtige verschuldigd is, als eerste bijdrage in de onderhoudskosten van den dijk van zulk een' polder of district jaarlijks op te brengen; deze bijdragen van de bijzondere dijkspligtigen of corpora en collegien zullen, naar mate de jaarlijksche behoeften zulks vereischen, wel minder doch nimmer meerder dan dit bepaalde *maximum* kunnen bedragen, en strekken moeten, om daaruit te vinden de eerst noodige kosten van algemeen onderhoud of herstel van zoodanig eenen dijk, of een gedeelte van dien, zonder onderscheid tot welke klasfe zoodanige dijk, of een gedeelte van denzelfen behoort, of door welken dijkspligtigen zulk een gedeelte te voren heeft moeten worden gemaakt en onderhouden.

Art. 6. Alvorens de begrooting en bepaling van dit *maximum* voor volkomen vastgesteld zal kunnen gehouden worden, zal dezelve gedurende den tijd van vier weken ter visie worden gelegd, zoo ter secretarie van het dijksbestuur, als van alle dorpen onder deszelfs district gelegen; ten einde aan elk belanghebbende gelegenheid te geven, om zijne billijke bezwaren tegen de klasfe, waarin zijne bijzondere einden dijks, tot welker onderhoud hij tegenwoordig verplicht is, zijn gebragt, schriftelijk aan de ring-commissie te kunnen inzenden, die deze bezwaren behoorlijk zal moeten onderzoeken, en daarop disponeeren, zoo als zij zal oordeelen billijk te zijn.

Art. 7. Wanneer de eerste bijdragen der bijzondere dijkspligtigen niet genoegzaam zijn, om daaruit voor het loopende jaar te kunnen vinden de bij raming opgemaakte kosten, benoodigd tot herstel van den dijk en de waterwerken, tot eenen pol-

der of district behoorende, hetzij dat deze werken nu reeds aanwezig zijn, of in het vervolg zullen worden gemaakt, en daargesteld, zal het meerder benoodigde gevonden worden uit eenen omslag van penningen, door het dijkbestuur morgen morgens-gelijke te doen over *alle* de landen, in zoodanigen polder of district gelegen, zonder onderscheid of dezelve al of niet aan dijkspligtigen toebehooren; zullende echter het beloop van dezen omslag met de bijdragen der bijzonder dijkspligtigen te zamen genomen, niet te boven gaan het derde gedeelte van het montant der onzuivere huren of huurswaarde van alle de landen, in zoodanigen polder of district gelegen, opgemaakt uit de laatst-voorgaande taxatie-lijst, die tot regeling van de verponding is aangenomen; tenzij de eerste bijdragen der dijkspligtigen reeds meerder dan dit derde gedeelte mogten bedragen, in welk geval dezelve blijven bestaan, en tot deze morgens-wijzen omslag niet wordt overgegaan.

Art. 8. Voor alle andere polders of districten, welker dijken en daartoe behoorende werken thans reeds bij omslag worden gemaakt, zal door het dijkbestuur zoo na mogelijk worden opgemaakt, en aan de ring-commissien overgegeven de gemiddelde som, welke in de tien laatste jaren, die deze wet zijn voorafgegaan, door zoodanigen polder of districten jaarlijks, alleen, en uit derzelve eigen middelen is gecontribueerd geworden tot het onderhoud of noodwendig herstel van het tot derzelve laste liggend gedeelte van den ringdijk, en daartoe behoorende werken.

Art. 9. Indien deze gemiddelde som, bij vergelijking met het beloop der onzuivere huren of huurswaarde voor alle de landen, in zulk eenen polder of district gelegen, *te zamen genomen*, en mede opgemaakt uit de laatst voorgaande taxatie-lijst, die tot regeling der verponding is aangenomen, meerder dan het derde gedeelte der onzuivere huren of huurswaarde, of eene met dat derde gedeelte gelijk staande som bedraagt, zal dezelve echter op die hoogte blijven, en worden aangemerkt als eene som, tot welker opbrengst zulk een polder of district verplicht blijft; zullende deze bepaling, alsmede het bij art. 4 en 5 bedoelde *maximum*, blijven bestaan, tot zoolang daaromtrent door Ons zoodanige speciale schikkingen zullen gemaakt zijn,

als de omstandigheden in bijzondere gevallen zouden mogen vorderen.

Art. 10. Indien deze gemiddelde som minder bedraagt dan het derde gedeelte der onzuivere huren of huurswaarde, zal de polder- of districts-contributie, vóór en aler dezelve als het *maximum* van den bijzonderen aanslag van dien polder of district kan worden aangenomen, eerst moeten worden gebragt tot op zoodanige hoogte, dat dezelve eene som uitmaakt, welke gelijk is aan dit derde gedeelte der onzuivere huren of huurswaarde van *alle* de landen, in zulk een' polder of district te zamen genomen, alsmede berekend naar de laatste taxatie-lijst, die tot regeling der verponding geftrekt heeft.

Art. 11. De sommen, in de voorgaande artikelen omschreven, zullen worden gehouden voor den vasten aanslag, welken zoodanige polders of districten tot het onderhoud van derzelver bijzondere dijken of waterwerken vooraf zullen moeten opbrengen, vóór en aler zij eenige aanspraak kunnen maken, om voor het meerder benoodigde door den geheelen ring, waarin zij gelegen zijn, volgens art. 14 en 15 te worden gefubsidieerd.

Art. 12. Onder den bijzonderen aanslag van iederen polder of district, zal geenszins begrepen zijn eenig onderhoud van bruggen, wegen, kweldammen, of andere binnenwerken, dorps- of binnenlandsche kosten, veel min eenige betaling van door hen verschuldigde renten of aflosfingen van kapitalen; als welke ten laste blijven van iederen polder of district in het bijzonder, zoo lang deswege, in speciale gevallen, door Ons niet anders wordt besloten.

Art. 13. In zoodanige departementen of plaatsen, alwaar eenige achter- of binnenwaarts gelegene polders of districten aan den ringdijk van eenen voorliggenden polder of district contribuieren, zullen dezelve de gemiddelde som der in de tien laatste jaren als zoodanig opgebragte contributien voortaan blijven betalen; welke contributie echter, bij de berekening van den in art. 11 bedoelden aanslag, in computatie zal worden gebragt.

Art. 14. Wanneer dan de kosten, welke jaarlijks benoodigd zijn tot het onderhoud of de verbetering van de respectieve gedeelten van den ringdijk van eenen polder of district, nog te boven gaan de sommen, welke zullen worden te zamen gebragt

uit de contributien, in de vorige artikelen omschreven, zoo zullen de ring-commissien, welke over de dijksringen gesteld zijn, ten einde het ontbrekende te vinden, mogen uitschrijven eene contributie van stuivers te ponde van de verponding over alle de landen, tienden en gebouwen, zoo in de steden en dorpen, als buiten dezelve, in den geheelen ring gelegen, geene van dien uitgezonderd, en de landen van de eerst en vooraf, volgens de vorige artikelen, contribuierende polders of districten daarin mede begrepen.

Bij de berekening van hetgeen in dier voege zal moeten worden opgebracht, zullen de tienden en de gebouwen worden belast met een derde van de stuivers te ponde, welke van de landerijen zullen worden geheven.

Art. 15. Ook deze heffing van stuivers te ponde van de verponding zal niet verder mogen gaan dan tot zoodanige hoogte, dat alle landen in den geheelen ring voor dijkslasten, zoo van de hierboven omschreven contributien, *mitsgaders fluis- en malengelden*, alles te zamen genomen, *in het algemeen* betalen eene som, welke gelijk is aan een derde gedeelte van het totaal be- loop der onzuivere huren of huurswaarde van alle de landen in den geheelen ring te zamen genomen, mede opgemaakt uit de laatste taxatie-lijst, tot regeling der verponding geformeerd, zonder daarbij in aanmerking te nemen, dat er somtijds landen in zulk eenen ring gevonden worden, wier bijzondere dijkslasten nog niet tot die hoogte mogten zijn geklommen.

Art. 16. Wanneer de kosten, welke tot herstelling van den dijk van zulk eenen ring in een geheel jaar benoodigd zijn, uit de hierboven gespecificeerde contributien niet ten volle kunnen worden gevonden, *en anders of eerder niet*, zullen de ring commissien, bij eene gemotiveerde voordragt, zich aan Ons, voor het alsdan nog te kort komende, kunnen adresferen tot het bekomen van subsidien, of andere beneficien, uit de publieke schatkist.

Art. 17. Zoodanige subsidien of beneficien, door Ons zijnde toegestaan, zullen niet worden geconfidereerd te zijn gegeven aan eenigen bijzonderen polder of district, maar als aan den geheelen ring te zijn verstrekt.

Art. 18. De steden of plaatsen, welke tot hiertoe als zoodanig met eenig onderhoud van dijken, en daartoe behoorende werken, zijn belast geweest, zullen daarmede, onder het oppertoezicht der ring-commissien, belast blijven.

Wanneer echter de omstandigheden dezer steden of plaatsen niet toelaten, dat door dezelve in dit onderhoud worde voorzien, zal hetzelfde ook gedeeltelijk kunnen gebragt worden ten laste van den ring, waarin zoodanige steden of plaatsen gelegen zijn, en wel op dezelfde wijze als hiervoren bij art. 14 omtrent de aldaar bepaalde ring-contributie, waarin ook de steden dragen moeten, is vastgesteld.

Art. 19. Voor zoo verre, op de dagteekening van deze wet, aan bijzondere polders of districten jaarlijksche subsidien, of andere beneficien, mogten verleend zijn, welker montant bij eenen ring-omslag over alle de landen in dien ring naar art. 14, vervolgens zouden kunnen geheven worden, zonder dat daardoor de belasting van alle landen gezamenlijk in zulk een' ring boven een derde der onzuivere huur zoude worden gebragt, zal nogtans het beloop dezer subsidien en beneficien, provisioneel over den jare 1810, uit de schatkist van het Rijk worden betaald, tot zoodanige montanten, als reeds bepaald zijn of zullen worden, met dien verstande, dat de uitbetaling dezer sommen niet zal worden gedaan aan den daarbij onmiddellijk belanghebbenden polder of district, maar aan den ring, waarin zoodanige polder of district gelegen is, zoodat alleen het meerder benoodigde over alle de landen in den ring volgens art. 14 zal worden omgeslagen.

Art. 20. Voortaan zullen geene gelden ten laste van eenige districten, polders, of dijksbesturen mogen genegotieerd worden, dan op onze speciale toefemming.

Art. 21. Al hetgeen in de bestaande dijkregten, keuren, reglementen, enz. tegen de bepaling, bij deze wet gemaakt, strijdig wordt bevonden, wordt gehouden voor vernietigd en buiten effect gesteld.

Het tegenwoordig besluit zal worden gepubliceerd en in het bulletin der wetten geinsereerd.

Onze Ministers van den Waterstaat, en van Justitie en Poli-

cie, zijn belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit. (*)

REGLEMENT op het beheer der dijken, en Instructie voor de leden der ring-commissien in de respectieve dijksringen, benevens de benoeming der leden van die commissien, gearresteerd bij besluit van den 15den Junij 1810 n°. 1.

LODEWIJK NAPOLEON, ENZ.

Op het rapport van den Staatsraad, betreffende de voordragt van den Minister van den Waterstaat, ter geregelde invoering der wet van den 31sten van Louwmaand 1810, omtrent de wijze, waarop, en de fondsen, waaruit de dijken binnen het Koninkrijk zullen worden onderhouden;

Hebben wij besloten, en besluiten: te arresteren I^o. het navolgende

REGLEMENT op de beheering der dijken binnen het Koninkrijk.

Art. 1. De tegenwoordige dijksbesturen blijven, onder de in dit reglement gemaakte bepalingen, belast met de beheering der hun aanbevolene dijken.

Art. 2. De onderscheidene polders of districten zullen in algemeene dijkringen worden vereenigd, in dier voege als bij

---

(*) Met deze wet van LODEWIJK NAPOLEON staat in verband het besluit van den 15den Junij 1810, houdende een reglement op het beheer der dijken; en eene instructie voor de leden der ring-commissien, benevens de benoeming der leden van die commissien; met weglating van dit laatste gedeelte betreffende de toenmaals gedane personele benoemingen, oordeelden wij die stukken mede te moeten plaatsén, en ze op de bovengemelde wet te laten volgen.

art. 14 van dit reglement is bepaald, of door Ons nader bepaald zal worden.

Art. 3. Alle de deelen van eenen algemeenen omringdijk zullen, bij voortgaande verbetering, moeten gebragt worden tot den staat van eene gelijkmatige, en naar de plaatselijke ligging geëvenredigde, sterkte, ten einde de veiligheid van den geheelen ring te bevorderen.

Art. 4. Het algemeen toeverzigt over deze dijk-ringen zal door Ons worden aanbevolen aan ring-commissien, bestaande uit niet meerder dan *zeven*, en niet minder dan *drie* personen, binnen den ring, waarin zij behooren, gegoed.

Art. 5. Bij afzonderlijke instructie, zal door Ons worden voorgeschreven de wijze, op welke deze ring-commissien zullen uitoefenen het algemeen toeverzigt over alle de dijksbesturen, dijken en waterwerken, tot den geheelen ring behoorende.

Art. 6. Alle de dijksbesturen, in eenen ring vereenigd, zullen zich in de wijze, zoo wel als ten opzichte van den tijd, van maken, herstellen, verbeteren en onderhouden hunner bijzondere dijken en aanleve van dien, moeten gedragen naar hetgeen hun deswege, door de ring-commissien, overeenkomstig en ter voldoening aan derzelver, in art. 5 omschreven, instructie zal worden voorgesteld en aangezegd, of des noods bevolen. De uitvoering daarvan, zoowel als de gewone dijkschouw en andere werkzaamheden blijven aan de dijksbesturen als van ouds.

Art. 7. Na het constitueren der ring-commissien zenden de besturen van elken in eenen ring gelegenen polder of district, aan de over zoodanigen ring gestelde commissie, in: eene getrouwe opgave van het beloop der omslagen aan dijk-, fluis- en molengelden, gedurende de laatste tien jaren, of een zoo veel langer tijdperk als de ring-commissie zal noodig oordeelen, benevens eene opgave van het getal der morgentalen, in zoodanigen polder of district gelegen. Zullende de besturen van zoodanige polders of districten, welke vallen in de termen van, bij art. 14 van de wet van den 31sten van Louwmaand 1810 bepaald, daarenboven gehouden zijn, op requisitie der ring-commissie, aan dezelve eene volledige opening van derzelver financieel vermogen, mitsgaders van de beheering hunner dijken, te geven.

Art. 8. De ring-commissien zullen, geadfisteerd met den Inspecteur bij den Waterstaat, in het district, waartoe de ring behoort, in elk voorjaar eene algemeene inspectie of schouw doen, langs alle de zee- of rivierwater keerende dijken van haren ring, bij welke inspectie tevens, op voorafgaande aanschrijving van de ring-commissie, uit ieder dijksbestuur, ieder voor deszelfs gedeelte, of voor zoo verre de dijk onder deszelfs beheering behoort, ten minste twee leden tegenwoordig moeten zijn, om, over de sfering of beraming der in dat jaar te maken werken, met gemeen overleg te beraadslagen; zullende de respectieve dijksbesturen moeten zorgen, dat eene beraming van de waarschijnlijke kosten, tot hunne bijzondere dijken en daartoe behoorende werken in dat jaar benoodigd, vooraf vervaardigd, en veertien dagen vóór den bepaalden tijd der schouwe, door hen, aan den daarbij geconcerneerden Inspecteur, ingezonden zij, ten einde door denzelven voorloopig te kunnen worden geexamineerd, en tijdig genoeg voor den schouwtijd aan de ring-commissie te kunnen worden ingezonden.

Eene dergelijke schouwe wordt in elk najaar verrigt, ten einde te zien, of de werken in orde volvoerd, en de vereischte noodmaterialen voor den winter in voorraad zijn.

De respectieve ring-commissien zenden gezamenlijk met den daarbij geconcerneerden Inspecteur van beide de bovengenoemde inspectien, zoo van de beraming der vereischt wordende werken, als van den affchouw van dezelve, telken reize een gedetailleerd rapport aan den Minister van den Waterstaat, ter approbatie.

Art. 9. De dijksbesturen zijn verpligt, om, nadat de boven bedoelde sferingen of beramingen door den Minister van den Waterstaat zijn vastgesteld, en het beloop van den ring-omslag, welke, overeenkomstig het 14de artikel der wet van den 31sten van Louwmaand 1810, noodig mogte zijn bevonden, voor ieder polder of district door de ring-commissien aan hen is opgegeven, dezen omslag bij stuivers te ponde, naar gelang der verponding, door de penningmeesters op de gewone omslag-biljetten te doen plaatsen, in te vorderen, en bij dezelve in afzonderlijke kassen te doen bewaren, tot dat daarover, ten gevolge der gemaakte regeling, door de ring-commissie wordt gedisponeerd.

Ieder dijksbestuur zal de alzoo aangeslagene som ten volle in gereedheid moeten hebben *uiterlijk* op den eersten van Herfstmaand; en zulks ten einde daarover succesfelijk, maar *na* voorschreven tijdperk ten volle, door de commissie zal kunnen worden gedisponeerd.

Art. 10. De ring-commissien zullen jaarlijks, na vóórangaande publieke annonce, op eenen bepaalden dag en plaats, zoo veel mogelijk in het midden der respectieve ringen gelegen, rekening en verantwoording doen ten aanhooren van zoodanige dijkcollegien van den ring, als welke verkiezen mogten daartoe commissien te benoemen, welke rekeningen vervolgens aan den Minister van den Waterstaat ter approbatie moeten worden ingezonden, en zullen de dijkcollegien, aan welke eenige aanmerkingen op de rekening mogten voorkomen, dezelve binnen veertien dagen, nadat de rekening is gedaan, schriftelijk en gemotiveerd aan den Minister moeten doen toekomen, om daarop het noodige regard te kunnen slaan, alvorens de rekening te approberen.

Art. 11. De dijksbesturen zullen, in derzelver gewone polder- of heemraadshuizen, aan de ring-commissien een bekwaam vertrek tot het houden der vergadering van de commissien moeten aanwijzen, gedurende den tijd, dat dezelve in den omtrek van dat lokaal zullen moeten werkzaam zijn, alsmede, indien het lokaal daartoe is ingerigt, en de omstandigheden zulks vorderen, huisvesting in hetzelfde tegen betaling, op gelijken voet als voor de leden van het dijksbestuur bepaald is.

Art. 12. De leden der ring-commissien ontvangen geen tractement; zij mogen echter ter gemoetkoming in de noodwendige door hen te maken kosten van wagenvrachten en verteringen, schrijfbehoeften en verschotten, gezamenlijk ten laste van de ringkasfen in rekening brengen jaarlijks ten hoogste *twintig guldens* voor elke duizend rijnlandsche roeden zee- of rivierwater keerende dijkslengte, benevens nog *acht guldens* voor elke duizend zoodanige roeden, voor een van derzelver leden, belast met de waarneming van het penningmeesterschap en het secretariaat der commissie; geene andere uitgaven zullen door hen ten laste van de ringkasfen mogen worden gebragt.

Art. 13. De Minister van Financien is geauthoriseerd, op aanvraag van den Minister van den Waterstaat, door de com-

misfarisfen tot het werk der verpondingen, ieder in deszelfs resort, de noodige opgaven te doen suppediteren, wegens het beloop der onzuivere huren, ongelden, morgentalen en aangeflagene verpondingen, in ieder polder of district afzonderlijk.

Art. 14. De Verdeeling des Rijks in ringen, wordt bepaald als volgt:

Een ring van Wijk op Zee, langs de Noordzee tot aan de Helder, en langs de boorden der Zuiderzee en het Y, tot aan de aansluiting van den St. Aagtendijk, tegen de hooge gronden van de Beverwijk en van daar op Wijk op Zee.

Een ring van Wijk aan Zee, op de Beverwijk, langs het Y, Amsterdam, Muiden, tot de hooge gronden achter Naarden, en deze gronden langs de Westkant volgende tot tegen den Rijndijk bij Amerongen; van daar langs den Rijn, Lek, Ysfel en Maas, tot aan den Hoek van Holland, en zoo langs de Noordzee tot aan Wijk aan Zee.

Een ring van de Krimpener- en Lopiker-waarden, tusschen de Zuider-Ysfel en Noorder-Lekdijken.

Een ring van de voornoemde scheiding over de hooge gronden achter Naarden, langs de Zuiderzee tot aan den mond van den Gelderschen Ysfel en voorts langs dezen Ysfel, de Rijn- en Lekdijken, weder tot aan de voornoemde scheiding bij Amerongen.

Een ring begrepen tusschen de Zuider-Lek, Noorder-Waal, en Merwe-dijken, van het Pannerdensche kanaal tot bij Krimpen.

Een ring van het land van Ysfelmonde tusschen de Noord-, Oude- en Nieuwe Maas.

Een ring van het land van Voorne en Putten, tusschen het Spui, Haringvliet en het Brielsche Diep.

Een ring van de Beijerlanden en Strijen, tusschen de Oude Maas, Hollandsch Diep en het Spui.

Een ring van het eiland Overflakkée en Goedereede.

Een ring van het eiland Dordrecht.

Een ring van Deventer, langs de Schipbeek aan de Zuidzijde tot aan de scheiding van 's Rijks grondgebied, en van Deventer langs de Oostzijde van den Ysfel en Noordzijde der Rijndijken, tot het Bergsche territoir.

Een ring van Deventer langs de Noordzijde der Schipbeek, tot in Munsterland, en van Deventer langs de Oostzijde van den Gelderschen Yssel, de Zuiderzee, en Zuidzijde van het Zwarte water en Vecht, tot in het Benthemsche.

Een ring van het Benthemsche, langs de Noordzijde van de Vecht en het Zwarte Water tot de Zuiderzee, en langs dezelve tot omstreeks de scheiding van Vriesland, Drenthe en Overijsel.

Een ring van het departement Vriesland.

Een ring bewesten het Hoornder- en Reidiep langs de zee tot aan de voornoemde scheiding op Vriesland en Drenthe.

Een ring beoosten het Reidiep langs de zee en Eems tot aan de scheiding van Groningen en Drenthe.

Een ring van Oost-Vriesland.

Voorts maken ieder geheel afgezonderd eiland in de Zuiderzee, en de verdere ongenoemde, elk op zich zelve, eenen bijzonderen ring uit, voor zoo verre derzelver kleinte en betrekking, als strekkende tot beveiliging van het nabij gelegen land, niet komen te vorderen, dezelve mede te bevatten onder de beheering van den daarop betrekking hebbenden ring.

Art. 15. De ring-commissien, voor deze ringen benoemd, zullen over de juiste limieten der respectieve aangrenzingen, voor zoo verre die niet overal door natuurlijke scheidingen duidelijk bestemd zijn, onderling confereren, en, zoo veel noodig, aan den Minister van den Waterstaat hunne consideratien opgeven, welke daaromtrent eene voordragt aan Ons zal kunnen doen, ten einde, des noodig, nog eenige nadere bepalingen te maken.

Te arresteren II°. de navolgende

INSTRUCTIE voor de leden der ring-commissien aangesteld overeenkomstig het reglement op de beheering der dijken binnen het Koninkrijk.

Art. 1. De ring commissien zullen zorgen, dat de wet en het reglement omtrent de bekostiging en de beheering der dijken binnen derzelver ringen stiptelijk worden geobserveerd,

en dat de algemeene veiligheid van den geheelen ring op alle mogelijke wijze worde bevorderd.

Art. 2. Ten dien einde maken zij, zoo spoedig mogelijk, eene tabel van hetgeen alle de binnen hunne ringen gelegene polders en districten, volgens het beloop van derzelver omflagen, aan dijk-, fluis- en molengelden, in de laatste tien jaren, of in zoo veel langer tijdperk, als de respectieve commissien zullen noodig oordeelen, door elkander geslagen, hebben gecontribueerd; zij maken deze tabellen op uit de aan henlieden, ten dien einde, van wege de respectieve in elken ring gelegene dijksbesturen in te zenden, getrouwe opgaven, en doen, ten aanzien van zulke polders, welke zich mogten opgeven als te vallen in de termen, bedoeld bij het 14de artikel der wet van den 31sten van Louwmaand 1810, alvorens aan dezelve eenigen onderstand bij algemeenen omflag toe te kennen, een allernaauwkeurigst onderzoek, zoo ten aanzien van derzelver financieel vermogen, als omtrent de beheering van derzelver dijken enz., om te beoordeelen, of daarin eenige verbeteringen of bezuinigingen te maken zijn; en zulks, ten einde dezen algemeenen omflag niet te doen werken, dan in die gevallen, waarin dezelve, volgens de bedoeling bij het 14de artikel der wet, en naar den aard en omstandigheden, onvermijdelijk is.

Art. 3. Zij zullen deze tabellen inzenden aan den Minister van den Waterstaat, met bijvoeging van zoodanige consideratien, als daaromtrent aan haar mogten zijn voorgekomen.

Art. 4. De ring-commissien zullen, geadsisteerd met den Inspecteur bij den Waterstaat in het district, waartoe de ring behoort, in elk voorjaar eene algemeene inspectie of schouw doen, langs alle de zee- of rivierwater keerende dijken van haren ring, bij welke inspectie tevens, op voorafgaande aanschrijving van de ring commissie, uit ieder dijksbestuur, ieder voor deszelfs gedeelte, of voor zoo verre de dijk onder deszelfs beheering behoort, ten minste twee leden tegenwoordig moeten zijn, om over de beraming der in dat jaar te maken werken, met gemeen overleg, te beraadslagen; zullende de respectieve dijkscollegien moeten zorgen, dat eene beraming van de waarschijnlijke kosten, tot hunne bijzondere dijken, en werken in dat jaar benooid, vooraf vervaardigd, en veertien dagen voor den bepaalden

tijd der schouwen door hen aan den daarbij geconcerneerden inspecteur ingezonden zij, ten einde door denzelven voorloopig te kunnen worden geëxamineerd, om tijdig genoeg vóór den schouwtijd aan de ring-commissie te kunnen worden ingezonden.

Eene dergelijke schouw wordt in het najaar verrigt, om te zien, of de werken in orde volvoerd en de vereischte noodmaterialen voor den winter in voorraad zijn. De respectieve ring-commissien zenden, gezamenlijk met den daarbij geconcerneerden inspecteur, van beide de bovengemelde inspectien, zoo van de beraming van de vereischt wordende werken, als van den afschouw van dezelve telken reize, een gedetailleerd rapport aan den Minister van den Waterstaat ter approbatie.

Deze inspectien worden door de commissie, met overleg van den inspecteur, vooraf zoodanig geregeld, dat elke schouw in den kortst mogelijken tijd achter den anderen afloope; de voorjaars inspectie uiterlijk vóór den 1sten van Bloeimaand, en de najaars inspectie uiterlijk vóór den 1sten van Wijnmaand in ieder Jaar.

Art. 5. Zoodra de voorjaars inspectie gedaan en de fieringen of beramingen der te maken werken vastgesteld zijn, regelen de commissien, voor zoo verre noodig, ieder in derzelver ringen, het beloop der omslagen, welke in dezelve bij stuivers te ponde zullen moeten geheven worden, om in het te kort der bijzondere polders te voorzien, en geven hiervan eene tabel aan de respectieve dijkbesturen, ten einde derzelver penningmeesters te gelasten, deze stuivers te ponde, naar gelang der verponding, mede op de gewone omflag-biljetten te doen plaatsen, en in te vorderen, en bij dezelve, in afzonderlijke kassen, te bewaren, om, overeenkómstig de bij het reglement op de beheering der dijken daaromtrent gemaakte regeling, daarover te kunnen worden gedisponeerd.

Art. 6. De ring commissien zullen jaarlijks, na voorafgaande publieke annonce, op eenen bepaalden dag en plaats, zoo veel mogelijk in het midden van de respectieve ringen gelegen, rekening en verantwoording doen, ten aanhoore van zoodanige dijkcollegien van den ring, als welke verkiesen mogten, daartoe commissien te benoemen, welke rekening vervolgens aan den

Minister van den Waterstaat ter approbatie moet worden ingezonden.

Art. 7. De leden der ring-commissien zullen geen aandeel hoegenaamd hebben, hetzij direct of indirect, door zich zelven of door anderen, in eenige bestedingen of leverantien, noch ook in eenige zaken, waarover om voordeel of winst wordt gecontracteerd, wanneer dezelve eenige betrekking hebben tot den waterstaat van den ring, waarover de zorg aan hen is toevertrouwd. Zij vermogen evenmin eenige ordonnantien of pretensien ten laste van de polders of districten, in den ring gelegen, waarover zij toezigt hebben, koopen of beleenen, of door anderen voor hunne rekening of medewinst doen koopen of beleenen.

Art. 8. De leden der respectieve ring-commissien zullen, tot goedmaking van kosten en wagenvrachten bij het doen der inspectien, en voor vacatien, te zamen in rekening mogen brengen, jaarlijks, *twintig gulden* voor iedere duizend Rijnlandsche roeden zee- of rivierwater keerende dijks, onder de respectieve ringen behoorende, zonder meer, te verdeelen onder de leden; zullende, bij iedere inspectie, alle de leden dezer ring-commissien zonder wettige reden van afwezendheid present moeten zijn. Een der leden neemt het penningmeesterschap, benevens het secretariaat waar, en geniet voor deze werkzaamheden, boven deszelfs aandeel in voorz. *twintig gulden*, nog *acht gulden* 's jaars voor elke duizend roeden, stellende behoorlijke cautie ten genooge der ring-commissien.

De president der respectieve ring-commissien wordt door den Minister uit de leden benoemd, en ter approbatie aan Zijne Majesteit den Koning voorgedragen.

Art. 9. De ring-commissien zullen tot het houden van hunne vergaderingen enz. gebruik kunnen maken van de lokalen, welke door de respectieve dijks-collegien, ingevolge het reglement op de beheering der dijken, daartoe zullen worden gedefinieerd.

Art. 10. Behalve den gewonen eed van gehoorzaamheid aan de wet en getrouwheid aan den Koning, zullen zij gehouden zijn den volgende eed, in handen van den Minister, af te leggen:

„ Ik zwere en verbind mij plegtig, de werkzaamheden, aan „ mijn ambt verknocht, met getrouwheid en ijver te zullen

„ waarnemen, overeenkomstig de wet nopens de wijze waarop,
 „ en de fondsen waaruit de dijken zullen worden onderhouden,
 „ en het reglement op de dijksbeheering en den inhoud van
 „ deze instructie, of van zoodanige nadere bevelen, als in der
 „ tijd noodig mogten worden bevonden.”

III. Te benoemen de navolgende personen tot leden der ring-
 commissien in de onderscheidene dijks-ringen.

Ring enz. (*hier volgen de namen der personen tot le-
 den der ring-commissien toen benoemd*).

IV. Onze Minister van den Waterstaat is belast met de uit-
 voering van het tegenwoordig besluit.

Gegeven enz. (1)

---

*BESLUIT van den 7den Januarij 1817,
 betrekkelijk de uitvoering der instellingen
 en verordeningen met opzigt tot de Dijk-
 en Polder - besturen, Heemraadschappen
 en dergelijke Collegien.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gelet op de aan Ons gedane vertoogen, ten einde uit den weg
 mogten geruimd worden de beletfelen, welke zich hebben op-
 gedaan tegen de uitvoering der voormaals hier te lande, en in-
 zonderheid in de Noordelijke Provincien des Rijks, ingevoerde
 instellingen en verordeningen, met opzigt tot de Dijk- en Pol-
 der-besturen, de Heemraadschappen en andere dergelijke colle-
 gien, mitsgaders met opzigt tot de uitoefening der regtsmagt,

---

(1) De wet van den Koning van Holland, LODEWIJK NAPOLEON, van den
 31sten Januarij 1810, dit reglement en deze instructie, voor zoo verre door
 latere verordeningen de daarbij gemaakte bepalingen niet zijn opgeheven,
 zijn nog in werking, blijkens het besluit van Z. M. van den 16den Julij 1820,
 in verband gebragt met het besluit van den 7den Januarij 1817; beide deze
 besluiten hebben wij geoordeeld nu te moeten laten volgen.

welke aan die collegien bij derzelver reglementen is toegekend;

Overwegende, dat de instandhouding dier voorvaderlijke inrigtingen ten allen tijde en te regt als van de hoogste aangelegenheid is aangemerkt, en dat het oogmerk van derzelver daastelling te gewigtig voor den fysieken staat des lands is, dan dat dit onderwerp aan eenige onzekerheid of moeijelijkheid zoude blijven blootgesteld;

Gezien art. 39 en 40 van het Decreet van den 18den October 1810 (1), waarbij het bestuur der polders, dijken en wegen, zoo als hetzelve in de toenmalige Hollandsche met Frankrijk vereenigde Departementen was ingerigt, is in stand gehouden;

Gezien de Decreten van den 14den November 1810, en van den 11den Januarij 1811 (2), waarbij de instandhouding der voorschrevene verordeningen en instellingen nader is bevestigd;

Gezien art. 222 der Grondwet, waarbij de laatst goedgekeurde reglementen der hooge en andere Heemraadschappen, Wateringen, Waterschappen, Dijk- en Polder-Besturen en andere dergelijke Collegien, hoe ook genaamd, verklaard worden den voet van derzelver inrigtingen uit te maken, behoudens het regt der Provinciale Staten, om daarin, onder Onze goedkeuring, veranderingen te maken;

In aanmerking nemende, dat alzoo omtrent de wettige voortduring der voormelde Dijk- en Polder-Besturen, der hooge en andere Heemraadschappen, en hoe ook die collegien verder

(1) Behalve dat men dit decreet kan vinden in het *Bulletin des Lois*, XIII D. (4de Serie), bladz. 345, n°. 322, is hetzelve ook met de Nederd. vertaling afzonderlijk in het jaar 1810 te Amsterdam bij *de Gebr. VAN CLEEF* uitgekomen; en de hier aangehaalde art. 39 en 40 zijn van den volgenden inhoud: art. 39. „Het bestuur der polders, dijken en wegen, derzelver „onderhoud en reparatie, zullen provifioneel op den tegenwoordigen voet „blijven, onder het toezigt van den rekwestmeester en van dezelfde be- „ambten, met dezelfde functiën en tractementen, en onder de algemeene „directie van Onzen Staatsraad, Directeur Generaal der bruggen en wegen.” Art. 40. „Er zal op dezelfde wijze, als tot hiertoe heeft plaats gehad, „voorzien worden in de uitgaven, onverminderd echter de uitvoering der „wet van Louwmaand 1810, welke zal worden in werking gebragt, zoodra „de voorloopige maatregelen dit zullen gedoogen.”

(2) Het besluit van den 14den November 1810 wordt gevonden in het *Code organique* bladz. 407 volg., en het besluit van den 11den Januarij 1811, in het *Bulletin des Lois* XIV D. (4de Serie), n°. 344. Wij zullen hetzelve hierna plaatsen.

mogen genaamd zijn, mitsgaders omtrent de wettige voortdoring tot hertoe van derzelver instellingen en verordeningen, geen redelijke twijfel bestaan kan; en derhalve willende voorzien in de bezwaren, die zich tegen de ongestoorde en onbelemmerde handhaving dier instellingen en verordeningen in den tegenwoordigen staat van zaken verzetten;

Op de voordragt van Onze Ministers van Justitie en van den Waterstaat en der Publieke Werken;

De Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De in de Noordelijke Provinciën van het Rijk bestaande Dijk- en Polder-collegiën, de hooge en andere Heemraadschappen en verdere collegiën van dien aard, zullen, behoudens het bepaalde bij het negende hoofdstuk der Grondwet, en behoudens de wijziging bij het volgend artikel vastgesteld, al zoodanig gezag en zoodanige regtsmagt blijven uitoefenen, als aan dezelve bij hunne voortdurende in stand gebleven instellingen is toegekend, zonder daarin door Onze Hoven of Regtbanken, of eenige andere Magten te kunnen worden belemmerd of verhinderd.

Art. 2. De bij het vorig artikel vermelde collegiën zullen bevoegd en gerechtigd zijn, om tot invordering van de door hen gedane omslagen of repartitiën, mitsgaders tot invordering van de bij hunne uitspraken opgelegde lasten of boeten, gebruik te maken van het regt van parate executie, dat bij de Wet van den 17den Februarij 1815 n°. 6, aan de Plaatselijke Besturen is toegekend, tot het invorderen van zoodanige belastingen, als door middel van personelen om- of aanslag geheven worden; mits stiptelijk in acht nemende al hergeen bij die wet aan de ontvangers of gaarders der gemelde belastingen is voorgescreven, en mits doende in acht nemen al hergeen daarbij omtrent het dirigeren der executiën, en het houden der verkoopingën is verordend; mitsgaders met dien verstande, dat het bepaalde bij art. 12 dier wet, ten opzichte der Plaatselijke of Stedelijke Besturen, en der vertoogen, die bij dezelve door de schuldenaren mogten gedaan worden, zal moeten worden verstaan van de voorschrevene collegiën gezegd te zijn, onverminderd het aldaar vermeld beroep aan de Provinciale Staten.

Art. 3. Onze Ministers van Justitie en van den Waterstaat

zijn belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan kennis zal worden gegeven aan den Raad van State.

BESLUIT van den 16den Julij 1820, ter verzekering der slijpte nakoming van de bestaande verordeningen en besluiten, op het stuk der dijken en wegen en andere vakken van bestuur.

WIJ WILLEM, ENZ.

In ervaring gekomen zijnde, dat gelijk in andere vakken van bestuur, zoo ook meer bijzonder in het stuk der dijken en wegen aan de werkzaamheden der met dat vak belaste besturen en beambten van tijd tot tijd, door ongepaste regts-vorderingen, sloornis en belemmering wordt toegebracht;

Gezien de rapporten daaromtrent in der tijd aan Ons gedaan door het Département van den Waterstaat en der Publieke Werken;

Gehoord de consideratien van Onzen Minister van Justitie;

Gelet op art. 222 der grondwet, waarbij aan de Staten der provincien is opgedragen het toezigt en gezag over alle hoogen en andere heemraadschappen, wateringten, waterschappen, dijken en polder-besturen en andere dergelijke collegien, hoe ook genaamd, binnen hunne provincie, en waarbij de laatst goedgekeurde reglementen dier collegien worden verklaard den voet van derzelver inrigtingen uit te maken;

Gezien art. 39 en 40 van het decreet van den 18den October 1810, waarbij het bestuur der polders, dijken en wegen, zoo als hetzelfde in de toenmalige Hollandsche met Frankrijk verenigde departementen was ingerigt, is in stand gehouden;

Gezien de decreten van den 14den November 1810 en van den 11den Januarij 1811, waarbij die instandhouding nader is bevestigd;

Gezien Ons besluit van den 7den Januarij 1817, waarbij Wij, uit aanmerking, dat alzoo omtrent de wettige voortdoring der voormelde dijk- en polder-besturen der hooge en andere heemraadschappen, en hoe ook die collegien verder mogen genaamd

zijn, en omtrent de wettige voortdoring van derzelver instellingen en verordeningen, geen redelijke twijfel bestaan konde, mitsgaders tot wegneming van eenige toenmaals gerezen bezwaren, hebben bepaald, dat de in de noordelijke provincien van het Rijk, bestaande dijk- en polder-collegien, de hooge en andere heemraadschappen en verdere collegien van dien aard, behoudens hetgeen bij het negende hoofdstuk der grondwet is vastgesteld, al zoodanig gezag en zoodanige regtsmagt zouden blijven uitoefenen, als aan dezelve, bij hunne voortdurend in stand gebleven instellingen, was toegekend, met verbod aan Onze hoven en regtbanken, en aan alle andere magten, om dezelve daarin te belemmeren of verhinderen, en waarbij Wij tevens aan de bovengemelde dijk- en polder-besturen en verdere foortgelijke collegien, de middelen hebben verzekerd tot eene behoorlijke uitvoering der hun opgedragen verplichtingen;

Gezien Ons besluit van den 28sten September 1816, waarbij de Gedeputeerde Staten der provincien door Ons zijn gemagtigd, om, tot zoo lange omtrent de kennismeming van zaken, betreffende de policie der groote wegen enz. (*voierie*), bij eene algemeene wet zal zijn voorzien, dezelfde werkzaamheden en bemoeijingen uit te oefenen als door de voormalige Raden van Prefektur en Intendantschap zijn waargenomen en uitgevoerd, daaronder begrepen de cognitie over zoodanige civiele zaken als door de belanghebbenden bij prorogatie aan de Raden van Prefektuur of van Intendance reeds waren of verder aan de Gedeputeerde Staten mogten worden opgedragen;

In aanmerking nemende, dat alzoo in het algemeen, en behoudens de uitzonderingen, die, uit krachte van bijzondere bepalingen, mogten kunnen plaats grijpen, al hetgeen betreft het stuk der dijken en wegen, volgens de bestaande verordeningen, is verbleven aan bijzondere collegien of aan de administrative magten, en dat het daaromtrent te voeren toezigt en gezag, ingevolge het negende hoofdstuk der grondwet, behalve aan het algemeen bestuur van den Waterstaat, in het bijzonder aan de Staten der provincien is opgedragen, zonder dat daaromtrent, en inzonderheid omtrent de administrative maatregelen der met dat vak belaste besturen of beambten, aan den gewonen regter eenige bevoegdheid is toegekend;

Overwegende dat de aan de dijk- en polder-besturen en ver-

dere collegien van dien aard opgedragen bemoeijingen geheel haar doel zouden misfen, en dat alle waarborg, die daarin voor de behartiging der belangen van Onze ingezetenen, in dit zoo aangelegen opzigt, behoort te worden gevonden, geheel zoude verloren gaan, wanneer de gang der administratie, onder eenig voorwendfel, hoe ook genaamd, konde worden tegengewerkt en belemmerd door procedures, waarin de besturen of beambten zouden worden gewikkeld, en waardoor deze zouden kunnen worden terug gehouden van het doen van zoodanige voorzieningen, als in oogenblikken van dringend gevaar, en onaangezien het verzuim van dadelijke maatregelen, het verderf van geheele landftreken zoude kunnen na zich slepen, mogten gevorderd worden;

Overwegende, dat het alzo is van de grootste aangelegenheid om te zorgen, dat behoorlijk worden nageleefd de regelen en beginfelen, welke bij de grondwet van dit Rijk zijn vastgesteld, omtrent het toezigt over den waterstaat, de wegen en bruggen daaronder begrepen, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Lands kas, of op eene andere wijze worden gevonden, en dat niet worde verijdeld de bij art. 221 dier grondwet aan de provinciale Staten opgedragen zorg voor het behoorlijk maken en onderhouden der aldaar vermelde werken;

Willende eindelijk behoorlijk verzekeren de uitvoering der door Ons op dit stuk, in overeenstemming met de bepalingen der grondwet, genomen besluiten, mitsgaders der vroeger daaromtrent geëmaneerde en tot dus verre in werking gebleven verordeningen;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Tot zoo lange daaromtrent anders zal zijn bepaald, zullen Onze hierboven vermelde besluiten van den 28sten September 1816 en van den 7den Januarij 1817, zoo en in dier voegen als dezelve in de premiffen van dit Ons tegenwoordig besluit zijn geëxtendeerd, mitsgaders de vroegere op het stuk van den waterstaat, de dijken, bruggen, wegen enz. geëmaneerde bepalingen, voor zoo verre die niet uitdrukkelijk afgeschafte, of door latere verordeningen vervangen zijn, ftiptelijk worden nageleefd, en zal daarop door Onze hoven en regtbanken naauw-

keurig acht worden gegeven; zullende de Gouverneurs en de Gedeputeerde Staten der provincien op derzelver naauwkeurige inachtneming toezien en daaraan de hand houden.

Art. 2. Bijaldien de dijk- en polder-besturen of andere dergelijke collegien, of ook eenige andere administrative autoriteiten, in zaken van civile administratie mogten vermeenen van ten onrechte door regtsmiddelen te worden belemmerd, zal het aan dezelve vrijstaan niet alleen om dezen vermeenden grond van defensie, aan den regter voor te dragen, en daarop eene incompetentie van denzelven te fustineren, of tot afwijzing der gedane vorderingen te concluderen, maar ook om, zulks noodzakelijk of geraden oordeelende, Ons deswege met een gemotiveerd, en van voldoende bewijzen voorzien, adres, te adieëren, ten einde door Ons zoodanige voorziening worde gedaan, als naar bevlind van zaken mogt geoordeeld worden te behooren.

Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, zijn belast met de uitvoering van het tegenwoordig befluit, enz.

Gegeven, enz.

---

*DECREET van den 2den November 1810,
houdende, dat men niet zonder een speciaal verlof, woningen op de dijken in Holland en op de glooijingen zal mogen bouwen.*

NAPOLEON, ENZ.

Op het rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken;

Onzen Staatsraad gehoord;

Hebben wij gedecreteerd en decreteren als volgt:

Art. 1. Er zullen geene woningen op de dijken in Holland, noch op de glooijingen mogen worden gebouwd, zonder een speciaal verlof, bekomen op het advies van het dijksbestuur in het distrikt, waar men zulk gebouw zal willen aanleggen.

Art. 2. Het dijksbestuur van elk district zal niet voordragen, het verlof tot zoodanig gebouw te verleenen, dan na alvorens rijpelijk onderzocht te hebben, of het ontworpen huis geen na-deel zal toebrengen aan de reparatien, of de verbeteringen van den belendenden dijk.

Art. 3. De dijksbesturen zullen in hunne voordragten, op hunne verantwoordelijkheid, de plaatsen moeten bepalen, waar de toegelaten gebouwen zullen geplaatst worden.

Art. 4. Het verlof tot het bouwen van huizen zal nooit worden toegestaan, dan op uitdrukkelijke voorwaarde, dat der-zelver eigenaars verplicht zullen zijn, dezelve ten hunnen koste, zonder aanspraak op eenige schadevergoeding te hebben, te sloopen, wanneer dezelve, bij vervolg van tijd, schadelijk mogten worden bevonden voor de verbetering of het herstel der belen-dende dijken.

Art. 5. De dijksbesturen zullen hun advijs, en alle daartoe behoorende bijlagen, inzenden aan den landdrost of prefekt van het departement, die er het zijne zal bijvoegen, en een en an-der zal inzenden aan het centraal bestuur met de dijken belast, hetwelk, zoo daartoe termen zijn, het verlof tot bouwen zal afgeven.

Art. 6. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van het tegenwoordig decreet, hetwelk in het bulletin der wetten zal worden geplaatst.

*DECREET van den 11den Januarij 1811,
houdende Reglement op de administra-
tie en het onderhoud der Polders. (1)*

NAPOLEON, ENZ.

Op het rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Za-ken ;

Onzen Staatsraad gehoord ;

(1) Zie hiervoren bladz. 20 nota 2.

Hebben wij gedecreteerd en decreteren als volgt:

E E R S T E T I T E L.

VAN DE SCHORREN.

Art. 1. De schorren, of gronden voor de polders gelegen, welke beurtelings door het tij overstroomd en doorgelaten worden, behooren als aanwasfen van de zee (*lais et relais de la mer*), volgens den inhoud van art. 538 van het Wetboek Napoléon, tot de publieke domeinen.

Art. 2. Alle bijzondere perfonen, ligchamen of gemeenten die regt zouden vermeenen te hebben op gronden, zoo als bij art. 1 bedoeld worden, in de departementen van de Schelde, van de Lijs, der twee Nèthes, der monden van de Schelde, der monden van den Rijn, zullen zonder eenige voorafgaande formaliteit van hunne regten verstoken zijn, indien zij niet binnen den tijd van een jaar, te rekenen van de afkondiging van het decreet, hunne aanvraag inleveren en hunne regten bewijzen bij onzen rekwestmeester directeur der polders, of bij den prefect van hun departement.

Art. 3. Hunne vorderingen zullen aan de administratie der domeinen worden medegedeeld; en wanneer hunne titels niet betwist worden, zullen zij bij besluit van den rekwestmeester worden toegelaten.

Dit besluit zal aan de goedkeuring van Onzen Minister van Financien worden onderworpen.

Art. 4. Ingeval van verschil, zal hetzelfde voor het Keizerlijk Hof worden gebracht, ten einde binnen het jaar definitieflijk uitspraak gedaan worde over den eisch van onzen procureur-generaal, gelijk in zaken, de domeinen betreffende, gebruikelijk is.

T W E E D E T I T E L.

VAN DE INGEDIJKTE SCHORREN OF POLDERS.

Eerste Afdeeling.

Maatregelen van garantie voor het onderhoud van de dijken der Polders.

Art. 5. De inkomsten der polders en zelfs de waarde van

den grond wordt bij privilegie verbonden ter goedmaking van alle noodige kosten van onderhoud, herstel en vernieuwing der dijken.

Art. 6. Ingeval eenige werken, tot onderhoud van een polder benoodigd, worden veronachtzaamd, zal de rekwestmeester dezelve voor rekening van het gouvernement doen maken.

Art. 7. De door het gouvernement voor deze werken gemaakte kosten, zullen door middel van het in beslag nemen en den verkoop der vruchten worden ingevorderd.

Art. 8. Indien, na verloop van het jaar, de in beslag genomene inkomsten niet voldoende zijn tot teruggave der uitgaven en kosten van allerlei aard, zal voor het overblijvende eene acte van bedwang (*contrainte*) tegen de ingelanden van den polder worden uitgevaardigd.

Er zal omtrent de in beslagneming, den verkoop der voortbrengfelen en de wijze van bedwang gehandeld worden, op de wijze ter invordering der publieke inkomsten voorgescreven.

Art. 9. De andere roerende en onroerende goederen van de eigenaars der polders zullen echter voor de vervolging der acte van bedwang niet aansprakelijk zijn.

Art. 10. Bijaldien de ingelanden van den polder in gebreken mogten blijven om het beloop der acte van bedwang binnen de daaraanvolgende drie maanden te voldoen, zullen de ingelanden voor het Keizerlijk hof gedagvaard worden, hetwelk gehouden zal zijn de ontzetting van eigendom, zonder kosten, ter maning van onzen procureur generaal en bij de kamer ten hove, uit te spreken.

Art. 11. De polder zal vervolgens ter verkoop worden aangeslagen, op de hierna, bij art. 25, voor den verkoop der schorren bepaalde wijze.

Art. 12. De door het gouvernement voor den polder gedane uitgaven en kosten, zullen dadelijk uit den verkoop-prijs voldaan worden; het overschot zal aan de uit hun eigendom gezette eigenaars worden ter hand gesteld.

Tweede Afdeeling.

Van de ontzetting van eigendom der door de zee bedolven Polders.

Art. 13. Ieder polder, welke sedert meer dan een jaar onder

de zee bedolven ligt, houdt op het eigendom te zijn der genen aan welken hij toebehoorde en keert als zoodanig tot de publieke domeinen terug.

Art. 14. De bepaling van een jaar zal echter niet werken tegen de eigenaars, die voor den rekwestmeester en door de ingenieurs der bruggen en wegen zullen doen blijken van actuele onmogelijkheid der wederindijking.

Art. 15. Wanneer de indijking op nieuw mogelijk wordt, zal de rekwestmeester zulks als tot indijking bekwamen staat van het schorre doen constateren; en het proces-verbaal aan de vorige bekende eigenaars, en voorts, door middel van affictie aan de deuren der kerk en van het huis der gemeente, en door infertie in de courant van het departement, aan elk en een iegelijk doen bekend maken.

Art. 16. De verjaring zal een jaar na gezegde notificatie verkregen, en door het Keizerlijk hof uitgesproken worden ter maning van den rekwestmeester, zoo als in art. 10 gezegd wordt.

Art. 17. Na de uitspraak van het hof, zal de polder gegund en voor rekening van het Gouvernement ingedijkt kunnen worden.

Art. 18. Zoo de polder gegund wordt, kunnen de vorige eigenaars de voorkeur boven de gunners vragen, zoo lang de werken niet zullen aangevangen zijn, mits dezelve schadeloos stellende voor al de onkosten, die zij zouden hebben kunnen maken, met de interesfen van dien.

Het Gouvernement zal over dit verzoek der vorige eigenaars uitspraak doen, in denzelfden vorm als ten aanzien der gunning.

Art. 19. Wanneer de polder voor rekening van het Gouvernement ingedijkt wordt, zullen de vorige eigenaars gedurende den geheelen loop der werken, en zelfs gedurende het jaar, dat op de indijking zal volgen, weder in hun vorig regt kunnen terugkeeren, mits het remboursement doende in het voorgaande artikel vermeld.

Art. 20. Na verloop van een jaar, zal de polder, op voordragt van den rekwestmeester en van onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onherroepelijk het eigendom der domeinen verklaard worden, bij een decreet, in den vorm der reglementen van publieke administratie te nemen.

Derde Afdeeling.

*Van de indijking der schorren, en van
derzelver gunning.*

Art. 21. De schorren, hetzij dezelve nimmer ingedijkt, hetzij dezelve ingedijkt en op nieuw onder de zee bedolven geweest, of tot de domeinen terug gekeerd zijn, zoo als in de vorige afdeeling gezegd wordt, zullen, of voor rekening van het Gouvernement en op deszelfs kosten, of door bijzondere personen, ligchaam of gemeenten, aan welke de gunning er wettiglijk van geschied zoude zijn, ingedijkt kunnen worden.

Art. 22. Ten einde er grond zij tot indijking voor rekening van het Gouvernement, of tot gunning van een schorre, zal deszelfs staat van indijkbaarheid eerst moeten onderzocht en bevonden zijn door den rekwestmeester, belast met de dienst der polders, op het rapport van de ingenieurs der bruggen en wegen en het berigt van den prefekt, na alvorens de besturen der aangrenzende polders gehoord te hebben.

Alle ontwerpen tot indijking op de twee oevers der Schelde zullen aan den zee-prefekt van *Antwerpen* worden medegedeeld, die door ingenieurs en loodsen zal doen onderzoeken, of de vaart der rivier hierdoor geen nadeel zoude kunnen bekomen.

Art. 23. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zal ons vervolgens rapport doen over de indijking en gunning, zoo hier grond toe is, tevens bij dit rapport voegende een figuratief en limitatief plan van het tot de indijking bekwame schorre, en eenen staat der voorwaarden onder welke de indijking moet geschieden (*cahier des charges*), zoowel overeenkomstig de algemeene belangen van het grondgebied en de vaart, als met die der naburige polders.

Over een en ander zal beslist worden, op de wijze bij de reglementen van publieke administratie bepaald.

Art. 24. De gunning van een schorre zal, of om niet (*à titre gratuit*), of andere zekere lasten (*à titre onereux*), kunnen geschieden.

Art. 25. Indien dezelve op zekere lasten geschiedt, zal zulks op tweederlei wijzen kunnen plaats hebben; de eerste bij inschrijving onder verband, 1°. van de werken binnen den bepaal-

den tijd te zullen volvoeren; 2°. van de in den staat van voorwaarden en lasten voorkomende voorwaarden te zullen nakomen; 3°. van eene jaarlijksche uitkeering te zullen doen, of in eens af eene zekere som te zullen betalen; de tweede, bij veiling en opslag, gelijk zulks bij den verkoop der nationale domeinen gebruikelijk is.

Art. 26. Indien het onder zekere lasten gegunde schorre tot de publieke domeinen behoort, ingevolge eene ontzetting van eigendom, uitgesproken op de wijze hierboven in de tweede afdeeling vermeld, zal de koopprijs of uitkeering aan den uit zijn eigendom gezetten eigenaar worden uitbetaald, na aftrek der kosten, welke de ontzetting van eigendom zal kunnen veroorzaakt hebben.

Art. 27. Indien de gunning om *niet* geschiedt, zal de gegunde gehouden zijn om de werken binnen den bepaalden tijd te volvoeren, en om de voorwaarden en lasten uitgedrukt, na te komen.

Art. 28. De eigenaars, als zoodanig erkend, ingevolge de bepalingen der tweede afdeeling, eerste titel, zullen hunne eigendommen op de gegunde schorren behouden, onder beding, dat zij tot de kosten der indijking zullen bijdragen.

De erkende eigenaar of eigenaars van eenen grond, die genoegzaam is tot het maken van eenen polder, zullen verlof kunnen vragen en bekomen tot indijking, op de wijze en voorwaarden hierboven omschreven.

DERDE TITEL.

VAN DE ADMINISTRATIE EN INSTANDHOUDING DER POLDERS.

Eerste Afdeeling.

Van de Asfociatie der Belanghebbenden in iederen Polder.

Art. 29. Iedere polder zal tot deszelfs instandhouding en bijzondere administratie, eene asfociatie hebben.

Art. 30. De reglementen der asfociatie zullen door den re-

kwestmeester vastgesteld, en aan ons als reglement van publieke administratie ter goedkeuring voorgedragen worden, op het be-
 rigt van den prefect, van Onzen directeur-generaal der bruggen
 en wegen, en op het rapport van den Minister van Binnen-
 landsche Zaken. Bij ieder reglement zal eene figuratieve en limi-
 tative kaart van den Polder gevoegd worden.

Tweede Afdeeling.

Van de vereeniging van verscheidene Polders tot eene arrondisements associatie.

Art. 31. De polders, welke onderling gemeenschappelijke be-
 langens hebben, zullen voor derzelver wederkeerige defensie tot
 ééne associatie gevormd worden.

Art. 32. Ieder polder zal in de associatie als een bijzonder
 persoon aangemerkt worden; al de eigendommen van iederen pol-
 der zullen onderling voor elkander verbonden zijn.

Art. 33. De uitgestrektheid van ieder polder-arrondisement,
 door eene kaart bepaald, de constitutive regels der associatie,
 de verdeeling der polders in klassen, de evenredigheid in den
 opbrengst van iedere klasse, naar mate van het belang, dat zij
 hebben in de defensie der calamiteuse polders, zullen, op voor-
 dragt van den rekwestmeester, door een reglement van publieke
 administratie worden bepaald, gelijk in art. 30 gezegd is.

VIERDE TITEL.

VAN DE WERKEN, EN DE WIJZE VAN DERZELVER UITVOERING.

Art. 34. De werken van gewoon onderhoud zullen door de
 bijzondere associatie der polders uitgevoerd worden.

Art. 35. Telkens wanneer er questie zal zijn van werken die
 door medehulp der polders van een arrondisement moeten uit-
 gevoerd worden, zullen de ontwerpen, raming van kosten en
 détails door de ingenieurs bepaald worden, en de gunningen
 door de prefecten in rade van prefecture geschieden, op de voor
 de administratie der bruggen en wegen vastgestelde wijze.

Art. 36. De ingenieurs der bruggen en wegen zullen belast zijn met het opmaken der ontwerpen van kunstwerken, zoo als constructie van sluizen of van nieuwe dijken, en van alle andere, die strekken zouden tot verandering der middelen van defensie der polders. Wanneer de werken zullen moeten worden betaald uit de fondsen van ééne eenige bijzondere asfociatie, zal de uitvoering derzelve aan den polder worden toevertrouwd; maar deze werken zullen aan het opzigt, het onderzoek en de goedkeuring der ingenieurs van de bruggen en wegen onderworpen zijn.

Art. 37. Er zal door de administratie uitspraak gedaan worden over alle geschillen tussehen bijzondere personen of asfociatien van polders ontslaande, ten opzigte der werken van constructie, reparatien of onderhoud van dijken en uitwateringskanalen, welke overeenkomstig de wet van den 28sten pluvische, 8ste jaar, als publieke werken zullen worden beschouwd.

V I J F D E T I T E L.

HULP-MAGAZIJNEN.

Art. 38. Er zullen op alle plaatsen, waar zulks benoodigd zal zijn, en voor rekening der arrondisfementen, hulp-magazijnen en dépots worden opgerigt, welke eenen voorraad van gereedschappen en materialen, ingeval van dreigende gevaren benoodigd, zullen bevatten.

Art. 39. Er zal niets uit de hulp-magazijnen kunnen afgeleverd worden dan op een recipis, en onder beding dat de eigenaars de waarde der geleende voorwerpen in geld of in natura zullen vergoeden, ten einde dezelve dadelijk door andere te doen vervangen, zoodra het gevaar voorbij zal zijn.

Z E S D E T I T E L.

ALGEMEENE EN BIJZONDERE BEPALINGEN.

Art. 40. De rekwestmeester zal, na alvorens de voorschriften der in gebruik zijnde reglementen onderzocht te hebben, welke ten oogmerk hadden, om de op de dijken begane delicten van

III. DEEL.

bederf of diefflal van hout of takkebosfchen voor te komen of tegen te gaan, zijn advies geven nopens de bij gezegde ordonantien vastgeftelde maatregelen, dewelke hij voegzaam zoude oordeelen te vernieuwen, ten einde daaruit een algemeen reglement van policie der polders te formeren.

Er zal vervolgens door Ons, in Onzen raad, op het rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, deswegens befloten worden.

Art. 41. Met betrekking tot het Departement van de Lijs, zullen de bepalingen der tweede afdeeling van den derden titel niet van applicatie zijn, dan na verloop der tienjarige belasting, bij de wet van den 27ften December 1809, vastgefteld; uitgezonderd ingeval van buitengewone fchaden, welke den opbrengst dezer belasting ongenoegzaam zouden doen zijn.

Art. 42. Alle questien tusfchen bijzondere perfonen of asfoctiatien van polders, den eigendom betreffende, zullen voor de gewone regtbanken gebracht worden.

Art. 43. De bepalingen van den eerften titel zijn toepasselijk op de departementen der Zuiderzee, der Monden van de Maas, der Monden van den Yffel, Vriesland, van de Wester-Eems en van de Ooster-Eems.

De administratie en het onderhoud der polders zullen bij provisie in gezegde departementen voortvaren op den voet in het zesde kapittel van den vijfden titel van Ons decreet van den 18 October 1810, bepaald.

Art. 44. Onze groot regter Minister van Justitie, Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Finantien, zijn, ieder voor zoo veel hem aangaat, belast met de executie van het tegenwoordig decreet, hetwelk in het Bulletin der wetten zal worden geïnferreed.

*DÉCRET IMPÉRIAL contenant règlement
de police des Polders dans les départe-
mens de l'Escaut, des Bouches de
l'Escaut; de la Lys, des deux Nethe,
des Bouches du Rhin et de la Roer.*

*Au Palais des Tuilleries le 16 Dé-
cembre 1811.*

NAPOLEON, ENZ.

Sur le rapport etc.

Nous avons décrété et décrétons ce qui suit:

Art. 1. La surface des digues sera entretenue de manière qu'elle soit unie et solide dans toutes ses parties, que la végétation soit favorisée, et que le gazon qui la recouvre soit conservé.

Art. 2. Les fouilles et les trous faits par des particuliers dans le corps d'une digue extérieure seront punis par une amende de vingt cinq francs.

Art. 3. L'amende fera double, si ces dégradations ont lieu la nuit.

Les dégradations qui auraient été faites au talus extérieur, de jour ou de nuit, feront, en outre de cette double amende, punies d'une détention, qui ne pourra être de moins de trois jours, et de plus d'un mois.

Art. 4. Les arbres existans sur les digues, et les haies de clôture, qui s'y trouvent, feront arrachés, par les propriétaires avant les tournées périodiques de la direction, qui fera arracher et extirper tout ce qu'elle trouvera de semblable dans chaque inspection.

Les propriétaires en retard, ou leurs fermiers, payeront à la caisse du polder une amende équivalente au double des frais de cette main-d'oeuvre. Le prefect réglera et rendra exécutoire l'état de ces frais.

Art. 5. Toute plantation ultérieure d'arbres ou de haies sera punie d'une amende d'un franc par arbre, ou par mètre courant de haie, outre les frais d'arrachement et ceux de réparation des parties plantées.

Art. 6. Les rampes établies sur les talus des digues, dans des endroits destinés au passage des hommes, et des voitures, devront former saillie sur le corps de la digue.

Il ne pourra en être établi de nouvelles qu'avec la permission écrite de la direction du polder, et au moyen de remblais.

Toute contravention au présent article sera punie d'une amende de vingt francs pour les rampes ayant moins d'un mètre de large, et cinquante francs pour celles, qui auraient une largeur d'un mètre et au-dessus.

Art. 7. Toute construction existante dans le corps d'une digue extérieure, sera détruite, et la digue convenablement réparée aux frais des propriétaires, à moins qu'elle ne puisse être suffisamment renforcée par les mêmes propriétaires.

S'ils négligent d'exécuter à cet égard les ordres de la direction, l'ouvrage sera exécuté à leurs frais, et ils seront en outre punis d'une amende de cinquante francs.

Art. 8. Toute digue extérieure servant de chemin vicinal, sera appropriée à cet usage, aux frais du polder, et son terre plein, convenablement rechargé de sable, gravier ou autres matériaux semblables, sera bordé intérieurement d'un bourlet ou épaulement de cinquante centimètres au moins d'élévation.

Le passage des voitures, chevaux, et bestiaux sur les contredigues extérieures, donnera lieu à une amende de six francs pour une voiture; de deux francs pour un cheval, et d'un franc pour une bête à corne.

Art. 9. Le propriétaire d'un cochon trouvé sur la digue paiera une amende de douze francs outre le double des frais de réparation du dommage. En cas de récidive, il y aura, en outre lieu à saisir et vendre le cochon au profit du polder.

Art. 10. Les oies trouvées sur la digue pourront être tuées par le garde-digue.

Art. 11. Il est défendu à tous autres qu'aux membres des directions, aux agens des ponts- et chaussées et aux ouvriers en activité, de marcher sur le paillageage des digues, ainsi que sur les risbermes et revêtemens de leur talus extérieur, sous

peine d'une amende de trois francs.

Art. 12. Le propriétaire d'une barge amarrée, ancrée ou échouée à desfeu sur le talus extérieur d'une digue ou sur un ouvrage de défense, paiera une amende de dix francs, et le double des frais, de réparation si la digue ou l'ouvrage se trouvait dégradé.

Art. 13. La pêche et la recherche des coquillages et du bois avec instrumens quelconques, à pied ou en bateau, sont défendues devant le pied extérieur des digues et sur les ouvrages avancés, sous peine de trois francs d'amende et vingt quatre heures de détention, outre la confiscation des barques et instrumens employés a cette pêche et recherche.

Art. 14. Les roseaux ne pourront être enlevés des alluvions avant le 1er. Mars de chaque année sous peine de six francs d'amende par cent bottes.

Le vol des fouches et plantards dans les oseraies sera puni d'une amende de trois francs par fouche ou fagot, et d'un jour de détention.

Art. 15. Il est défendu de ramasser le bois mort et la paille ou le roseau sur les digues, sous peine de trois francs d'amende et vingt quatre heures de détention.

Art. 16. Le vol des matériaux déposés sur les digues ou existans dans les magasins d'approvisionnement, sera puni d'une amende triple de la valeur, et d'un emprisonnement de trois jours.

Art. 17. Le vol des matériaux employés aux ouvrages de défense et en faisant partie, sera puni d'une amende de dix francs au moins, et de cinquante francs au plus, et d'un emprisonnement qui ne pourra être moindre de trois jours ni excéder un mois, outre la réparation du dommage. (1)

Les peines portées au présent article et aux articles 13 et 14 s'appliqueront également à ceux qui auraient acheté ou recélé ces matériaux.

---

(1) Men vergelijkte hier het besluit van Z. M. van den 19den Augustus 1823, waarbij de in deze artikelen vastgestelde straf tegen de rooverijen van materialen op de dijken geplaatst of in de voorraad-magazijnen voorhanden; of van materialen tot dijkwerken behoorende, en daarvan een gedeelte uijkende, is gealterceerd.

Art. 18. Les digues extérieures ne pourront être pâturées sans l'autorisation expresse et motivée de la direction. La pâture en est défendue sans exception, depuis le premier Novembre jusqu'au premier Avril. Toute contravention au présent article sera punie d'une amende de trente francs.

Dunes.

Art. 19. Aucune fouille ne pourra être faite dans les dunes de mer, sans la permission écrite de la direction du polder et l'autorisation du préfet, avec désignation précise de l'endroit où la fouille sera permise.

Les fouilles et les enlèvements de sable, non autorisés, seront punis d'une amende de trois francs.

Art. 20. Il est défendu de couper ou arracher aucune herbe ni broussaille dans les dunes de mer, et d'enlever les pailles et autres matériaux employés pour favoriser leur accroissement sous peine d'une amende de six francs outre les frais de réparation.

Art. 21. Nul ne pourra faire paître des bestiaux dans les dunes sans une autorisation de la direction.

Ceux qui y seront trouvés en contravention au présent article ou sans berger, donneront lieu à une amende de deux francs par bête à corne, et de cinquante centimes par mouton. L'amende sera de six francs pour un cheval.

Intérieur des Polders, et moyens d'écoulement.

Art. 22. Les fouilles dans l'intérieur seront défendues à moins de vingt mètres du pied des digues, sous peine de vingt francs d'amende pour chaque contravention, outre les frais de réparation.

Art. 23. Toute dégradation d'une digue intérieure sera punie de la même peine.

Art. 24. Les digues intérieures devront conserver leurs dimensions, et être maintenues en bon état.

En conséquence, aucune plantation ne pourra y être faite, aucun chemin ou passage, de voiture ne pourra y être établi dorénavant, sans la permission écrite de la direction, autorisée par le maître des requêtes.

Toute contravention au présent article sera punie d'une amende de vingt francs, outre les frais de réparation.

Art. 25. Il est défendu d'établir des moulins à vent sur les digues et à moins de cinquante mètres de leur sommet: les réglemens de police existans à l'égard de ceux placés sur les digues servant de chemin, continueront d'avoir leur exécution.

Art. 26. Les canaux et rigoles servant à l'écoulement des eaux intérieures des polders devront être maintenus à la largeur et à la profondeur requises, et être curés deux fois l'année.

Leur état sera vérifié dans deux tournées d'inspection, que la direction fera, la première en Mai et la seconde en Octobre, et qu'elle annoncera quinze jours d'avance par une publication.

Tout propriétaire ou fermier qui sera trouvé en défaut sous ce rapport lors de l'inspection paiera une amende, de deux fois la valeur de l'ouvrage que la direction fera faire d'office.

Art. 27. Il est défendu de barrer les canaux et rigoles d'écoulement, et d'en obstruer le cours, sous peine d'une amende de cinq francs, et du double des frais d'enlèvement et de réparation exécutés comme à l'article précédent.

Art. 28. La disposition de l'article précédent s'appliquera à l'établissement non autorisé de ponts et ponceaux sur les canaux et rigoles susdits, ainsi qu'aux plantations existantes sur leur bord.

Art. 29. Il est défendu de faire rouir du chanvre ou du lin dans les canaux et fossés sous peine de vingt francs d'amende; et, en cas de récidive, le chanvre ou le lin sera confisqué en sus de l'amende.

Art. 30. Il ne pourra être déposé d'herbes ou de fumier plus près qu'à quatre mètres de leurs bords.

Les contrevenans au présent article seront punis d'une amende de dix francs, outre les frais de curage, s'il y a lieu.

Art. 31. Le passage des voitures, chevaux et bestiaux à travers le canaux et rigoles d'écoulement, est interdit et sera puni d'une amende de trois francs outre les frais de la réparation.

Il ne pourra être établi d'abreuvoirs qu'à cinq mètres au moins de leurs bords, l'infraction de cette prohibition entrainera une amende de six francs et les choses seront rétablies en leur

premier état, aux frais du propriétaire ou fermier, qui l'aura enfreinte.

Art. 32. Il est défendu de placer dans les canaux, rigoles, et écluses d'écoulement, aucun instrument de pêche à peine de confiscation et d'une amende de dix francs, qui sera double en cas de récidive; la même amende sera payée, par les propriétaires de barques stationnées dans les mêmes cours d'eau, et de celles qui resteraient plus long-temps que l'espace d'une marée dans le chenal extérieur des écluses de suation à la mer.

Art. 33. Quiconque aura dégradé ou endommagé dans une de ses parties une écluse de décharge, sera condamné à une amende de cent francs, outre la réparation à ses frais, et les dédommagemens auxquels les suites du delit pourraient donner lieu.

Art. 34. Celui qui se permettra d'ouvrir ou de fermer de son chef une écluse de décharge ou de suation, encourra la même amende, et même la détention, dans le cas où le recouvrement des dommages et intérêts serait impossible.

Momens de danger.

Art. 35. Lorsqu'une marée ou une crue extraordinaire et accompagnée de circonstances qui peuvent amener une rupture ou le débordement de la digue, exigera le concours d'un grand nombre de bras pour la défendre, tous les habitans du polder, au desfus de dix huit ans, avertis par le son du tocsin, seront tenus de se rendre sur les points qui seront indiqués tous les ans par une publication du maire.

Le refus d'obéir à cet appel sera puni d'une amende égale au prix de deux journées de travail; et après un avertissement, que le maire fera donner, sur l'invitation de la direction de quatre jours de prison en sus de l'amende.

Art. 36. Lorsque dans ces momens la direction aura commandé des travailleurs et des voitures attelées qui devaient se rendre aux points menacés, chaque heure de retard fera punie d'une amende de deux francs pour un homme, et de six francs pour une voiture.

Art. 37. Un travailleur qui refusera dans ce cas d'exécuter les ordres de la direction, encourra une amende de dix francs; et, en outre, il sera puni de cinq jours de détention, s'il excite d'autres travailleurs à l'insubordination.

Art. 38. Lorsqu'après avoir épuisé les ressources des polders et des magasins de secours disponibles sur un point menacé, la direction manquera des matériaux nécessaires pour prévenir une rupture ou un débordement, elle pourra, sauf remboursement, après la cessation du danger, des objets enlevés et indemnité du dommage causé par leur enlèvement, s'emparer de tout ce qui existera en piquets, fascines, et paille dans les environs de la digue, dût-elle même faire enlever le chaume des maisons et les chevrons de leur toiture.

Art. 39. Le vol des matériaux et des outils dans ces momens, sera puni d'une amende égale à la décuple valeur et d'un emprisonnement qui ne pourra être moindre d'un mois ni excéder deux ans.

Art. 40. Tout particulier qui, dans les grandes crues ou marées extraordinaires, percera une digue de défense par une tranchée ou autrement, dans le dessein prémédité de causer l'inondation d'un ou plusieurs polders, sera renvoyé devant nos cours impériales, pour être condamnés aux peines décernées par l'article 91 de notre Code criminel contre ceux, qui tendent à troubler l'État par la dévastation, le massacre ou le pillage d'une ou plusieurs communes.

Tourbières.

Art. 41. Dans le polder, et dans les terrains adjacens dont le sol n'est pas plus élevé que celui du polder, il ne pourra être entrepris d'extraction de tourbes, qu'en vertu d'une permission délivrée suivant les formalités ci-après prescrites.

Toute contravention au présent article sera punie d'une amende de cinquante francs par are de terrain tourbé.

Art. 42. La demande de permission, adressée au préfet sera par lui communiquée à notre maître des requêtes directeur général des polders, avec son avis, et l'affiche ordonnée dans la commune où l'extraction doit avoir lieu.

Art. 43. Le maître des requêtes, après avoir consulté, les directions des polders intéressés et pris l'avis tant de l'ingénieur des mines, que de l'ingénieur des ponts et chaussées, enverra la demande de permission au directeur général des ponts-et-chaussées, qui statuera.

Art. 44. Si le terrain qui doit être tourbé n'est pas suscep-

tible d'être rendu à l'agriculture, sans épuisemens artificiels après l'extraction de la couche reconnue par les sondes qui auront été faites, il y aura lieu à un cautionnement stipulé par la permission délivrée en vertu de l'article précédent.

Art. 45. Le cautionnement devra être hypothéqué sur des terres de polder du même arrondissement, au profit de celui ou l'extraction aura lieu, et être calculé à raison de deux mille francs par hectare destiné à être tourbé.

Art. 46. Les inscriptions nécessaires seront prises et renouvelées à la diligence du dijkgraaf du polder; et la radiation n'en pourra être obtenue que sur l'autorisation du maître des requêtes, après parfait dessèchement, et sur l'avis de l'ingénieur des ponts-et-chaussées, à l'appui d'un procès verbal constatant l'efficacité des moyens employés et la durée qu'ils promettent.

Dispositions générales.

Art. 47. Dans tous les cas prévus par le présent règlement les parens seront responsables pour leurs enfans, et les maîtres pour leurs domestiques.

Art. 48. Les dispositions des articles 222 et suivans du code pénal seront applicables à tout manquement, injure, ou outrage envers les membres des directions dijkgraaffs et jurés en fonctions.

Art. 49. Les délits prévus par le présent règlement, général seront constatés et les delinquans arrêtés, s'il y a lieu, par les gardes champêtres, concurremment avec les gardes-digues, ainsi que par tous les officiers de police judiciaire et administrative, et celui qui aura constaté un délit, aura droit à la part d'amende accordée aux gardes-digues par les réglemens d'organisation des polders; ils la recevront sur le même pied et de la même manière.

Art. 50. Les délits de voirie seront portés devant les conseils de préfecture, selon la loi du 29 Floréal an X.; les autres délits, devant les tribunaux correctionnels ou nos cours impériales, selon leur nature.

Art. 51. Notre grand juge etc. (1).

---

(1) Dit decreet staat in het *bulletin des lois*, Tom. XV, IV Serie. an. XI. n°. 7524. bl. 559 Sq. Wij hebben gemeend dit decreet, zoo als het in gemeld bulletin gelezen wordt, te moeten overnemen, niet alleen omdat de

—

*BESLUIT van den 19den Augustus 1823,
houdende bepalingen omtrent de wijze
van vervolging der genen welke zich
aan rooverijen van dijksmaterialen schuld-
dig maken.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gelet op de aanhoudende klagten, ten aanzien der toenemen-
de rooverijen van dijksmaterialen, die op sommige plaatsen, be-
paaldelijk in de provincie *Zeeland*, gepleegd worden, en welke
zich niet alleen bepalen tot de materialen langs de dijken ge-
plaatst, maar zich ook uitstrekken tot de rijsbermen zelve,
waarvan de steenen worden opgebroken, ten einde het rijnshout
weg te breken en te rooven;

In aanmerking nemende, dat het vermenigvuldigen van die
misdrijven kan worden toegeschreven aan de geringe en met den
aard en het gewigt des wanbedrijfs ongeëvenredigde straffen,

Gouverneur van de provincie *Zeeland* bij eenen circulaire van den 26sten
Januarij 1827 aan de Burgemeesteren enz. in de provincie *Zeeland*: en welke
misfave men kan vinden in *de Handl. tot de kennis van het Ned. Staatsbest.*,
III. D. bl. 326, in ervaring gekomen zijnde dat de bepalingen van dit re-
glement voor de toenmalige departementen *van de Schelde, de monden van
de Schelde, de Leyde, de beide Nethen, de monden van den Rijn en de
Rhoer*, niet zoo stipt werden gehandhaafd over het algemeen, in het belang
der polders aan eenige van die bepalingen herinnert, als aan die van art. 2,
3, 11, 15, 16, 17 met aanhaling der alteratie van de bepalingen van art.
16 en 17 betrekkelijk de beteugeling der rooverijen in die artikelen be-
doeld, en eene verdere stipte nakoming van al die aangehaalde artikelen en
van de verdere voorschriften van opgemelde reglement, van nu voortaan
wenscht te verzekeren in gemelde provincie, maar omdat uit het besluit
van *Z. M.* van den 19den Augustus 1823, hetwelk wij hier op laten volgen,
het ons is voorgekomen, dat het ook de bedoeling van *Z. M.* is geweest,
dat met alteratie van art. 16 en 17 de overige bepalingen van dit reglement
zouden blijven voortduren, vooral als men hierbij vergelijkt de uitdrukkelij-
ke woorden van art. 1, van het besluit van den 16den Julij 1820, hiervo-
ren op bl. 24 geplaatst; dat de vroegere op het stuk van den waterstaat,
de dijken enz. geëmaneerde bepalingen, voor zoo verre die niet uitdrukke-
lijk afgeschaft, of door latere vervangen zijn, stiptelijk zouden worden na-
geleefd.

welke bedreigd zijn bij art. 16 en 17 van zeker reglement voor de toenmalige departementen van *de Schelde, de monden van de Schelde, de Leije, de beide Nethen, de monden van den Rijn* en de *Rhoer*, bij decreet van den 16den December 1811 vastgesteld;

Overwegende, dat tegen dergelijke wanbedrijven of misdaden, bij het lijfstraffelijk wetboek straffen zijn bedreigd, welke even zeer binnen de bovengenoemde gewesten, als in de overige provincien des Rijks toepasfelijk zijn;

Op de rapporten van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat en van Justitie, respectvelijk van den 3den en 7den Februarij ll., R. 16, n°. 21 W en litt. F 2;

Den Raad van State gehoord;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken en Waterstaat, van den 27sten Mei ll., n°. 227;

Den Raad van State nader gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Bij alteratie van art. 16 en 17 van het reglement van den 16den December 1811, zullen degenen, welke zich schuldig maken aan het rooven van materialen op de dijken geplaatst, of in de voorraads magazijnen voorhanden, of van materialen tot dijkwerken behoorende en daarvan een gedeelte uitmakende, aan Onze Officieren van Justitie worden overgeleverd, om door de criminele of correctionele regtbanken, naar gelang van zaken, te worden veroordeeld tot de straffen tegen diefstallen, en vernielingen of bedervingen van dijken en andere openbare werken, bij het lijfstraffelijk wetboek voorgeschreven; onverminderd des regters bevoegdheid om, wanneer de omstandigheden zoodanig zijn, dat dezelve eenigermate verontschuldiging verdienen, de straf, krachtens Onze besluiten naar gelang van zaken, te verzachten, en boven en behalve de teruggave der geroofde materialen, of de vergoeding van derzelve waarde en het herstel der toegebragte schade.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, enz.

*BESLUIT van den 17den December 1819
n°. 1, bevattende de overdragt van het
beheer en de bekostiging van eenige
waterstaatswerken aan de Provinciale
Staten.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Willende overgaan tot eene dadelijke beschikking ten aanzien der bepalingen, vervat in het 9de hoofdstuk der grondwet, breeder vermeld in Ons besluit van den 22sten Mei ll., litt. M n°. 26, en, behoudens het oppertoezicht, Ons bij art. 215 toegekend over alles, wat betreft den Waterstaat van het Rijk, de bruggen en wegen daaronder begrepen, ter executie van art. 218, de beheering van eenige daarbij omschreven werken overdragen aan de Staten der respectieve provincien, waarin dezelve gelegen zijn;

Na gedaan onderzoek en rijpe beraadflaging geoordeeld hebbende, dat het, zoo voor de hierna nominatieflijk op te geven werken in het algemeen als voor het min kostbaar en het deugdelijk aanleggen, mitsgaders het wel en voordeelig onderhouden van dezelve, maar inzonderheid voor de ingezetenen der respectieve provincien, als bij deze werken het meest onmiddellijk belang hebbende, ten hoogste dienstig zoude wezen, bijaldien Wij, gebruik makende van de magt, Ons in de boven aangehaalde artikelen verleend, en, daarin, een groot bewijs gevende van Ons vertrouwen in den ijver, de nauwgezetheid en pligmatige gezindheid, die de Staten der provincien bezielen, mogten goedvinden aan dezelve op te dragen de meer directe zorg over deze werken en de voorziening in hunne bekostiging; alles onder de noodige wijzigingen, voorschriften en verordeningen;

Gelet, dat bij het 219de artikel der grondwet, in hetzelfde 9de hoofdstuk voorkomende, aan Ons, na de Staten der provincien gehoord, en het advies van den Raad van State te hebben ingenomen, is overgelaten het bepalen der alzoo over te

46 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

dragen werken, mitsgaders de wijze, waarop in de betaling der onkosten van dezelve zal worden voorzien;

Gelet tevens op den inhoud van het 220ste artikel der grondwet, en in aanmerking nemende, dat de toepassing van het gestatueerde ten flotte van hetzelfde niet weinig zal kunnen toebrengen tot vereenvoudiging der administratie en de bevordering van plaatselijke aangelegenheden, zonder aan de algemeene belangen nadeelig te wezen;

Gelet eindelijk op Ons vorengemeld besluit van den 22 Mei ll., litt. M. n°. 26.

Gezien de ingekomen rapporten der respectieve Staten door Ons, bij dat besluit en in voldoening aan het meergedachte 219de artikel der grondwet, gehoord;

Gezien het advies van den Raad van State;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Onder het oppertoezicht, Ons bij art. 215 der grondwet toegekend, en uit te oefenen op zoodanige wijze, als Wij, volgens art. 216 het meest geschikt zouden oordeelen, wordt aan de Staten der respectieve provincien bij dezen opgedragen de beheering en de voorziening en het bekostigen der werken, vermeld op de lijsten n°. 1 en 2, aan dit besluit geannexeerd.

De wegen, welke aan de Staten zullen overgaan, zullen door Ons nader en uiterlijk binnen den tijd van drie maanden worden bepaald.

Alle andere, voor elk der provincien hiervoren niet bij name vermelde en tot den waterstaat behoorende werken, blijven ter beheering der algemeene directie, en ter bekostiging uit des Rijks kasfe, voor zooverre zulks tot hiertoe heeft plaats gehad; behoudende Wij echter aan Ons, naar bevind van zaken, ook meerdere dan de hiervoren gezegde, op gelijke wijze, bij vervolg aan de Staten op te dragen; en wederkeeriglijk van de bij deze opgedragene, te allen tijde, zoodanige onder de algemeene directie terug te brengen, als Wij nuttig, geraden en noodig zullen achten; wordende, nochtans, onder de hiervoren op de gemelde lijsten met name vermelde werken, mede begrepen al de zoodanige, die, offchoon daaronder niet uitdrukkelijk genoemd, bij den algemeenen waterstaat zijn opgenomen geweest, maar, uit hunnen aard, van den beginne af, als provinciaal zijn beschouwd geworden.

Art. 2. De werkzaamheden der Staten, ten gevolge van het vermelde in het voorgaande artikel, zullen een' aanvang nemen met den eersten Januarij des aanstaanden jaars 1820. Van wege het Departement van den Waterstaat, tot dus verre met de directie over de voorsz. werken belast, zullen aan de respective Staten, wie het aangaat, hetzij kopiëlijk of in originali, worden verstrekt alle zoodanige stukken en bescheiden tot dezelve werken behoorende, en tot derzelve beheer vereischt wordende, gelijk mede alle zoodanige informatien en inlichtingen gegeven, als dezelve Staten, in redelijkheid, zouden mogen verlangen en aanvragen.

Art. 3. Met denzelfden eersten Januarij 1820 en vervolgens, zullen alle kosten, aan de bij deze overgedragen werken te impenderen, ter kennismeming en voorziening staan van dezelve Staten; blijvende niet te min alle dispositien ten aanzien derzelve, en de daaruit referulerende betalingen, over vroegere dienstjaren loopende, in haar geheel en onvervangen.

Art. 4. Te rekenen van het zoo evengemeld tijdstip, worden tot het vinden van deze kosten, zoo voor gewoon en buitengewoon onderhoud, als tot het aanleggen en voltooijen van nieuwe werken, waar Wij dit, op voordragt der respective staten, zullen hebben dienstig en noodig geoordeeld, aan dezelve afgestaan en overgelaten de baten en inkomsten van alle de overgedragen werken, volgens bestaande tarieven of anderszins wordende gepercipieerd, zonder eenige uitzondering, daaronder ook met name de fluis-, brug-, tol- en weg-gelden, mitsgaders alle andere betalingen op dezelve geheven, boeten en breuken op dezelve vallende, en alle andere voordeelen van dezelve genoten wordende, zoo en in dier voege als die, tot dus verre, volgens daarvan door het departement van den waterstaat, door dat van financiën, en door dat der in- en uitgaande regten en der indirecte belastingen te suppediteren opgave, aan het Rijk zijn goedgegaan, en tot hiertoe hebben plaats gehad, of in het vervolg met Onze goedkeuring zouden mogen worden vastgesteld.

Art. 5. Van het gebruik der voorzeide inkomsten, ter bestrijding der onkosten van ieder der werken, zal op de wijze en in den vorm, nader door Ons te bepalen, behoorlijke rekening en verantwoording geschieden, ten einde van elk overschot zoodanig emploti worde gemaakt, als Wij zullen oorbaar vinden, en

48 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

meer bijzonderlijk, om, na afbetaling der onkosten op de werken vallende, van het overschot der inkomsten van de *wegen, bruggen, vaarten en rivieren*, uitmakende de *grootte communicatiën* van het Rijk, zoodra en voor zoo verre dezelve onder het beheer der provinciale staten, volgens het gereserveerde bij art. 1, door Ons zullen zijn gebragt, in de allereerste plaats te bezigen, hetgeen strekken moet tot betaling der renten en aflossingen van de negotiatiën, ingevolge de wetten van den 24sten Februarij 1815 en van den 30sten Januarij 1817, onder garantie van den Staat gedaan, en vervolgens het overblijvende te doen dienen, zoo als bij art. 225 der grondwet staat uitgedrukt.

Tot zoo lang de gezegde negotiatiën zullen zijn afgeloopen, zal niet meer dan één derde gedeelte der inkomsten van de uit deze negotiatiën gemaakte of verder te maken wegen, tot derzelve onderhoud mogen worden gebezigd; en de overige twee derden der zuivere opbrengsten moeten blijven gereserveerd voor aflossing en rentbetaling.

Art. 6. Bijaldien en voor zoo verre de baten en inkomsten, hiervoren omschreven, in eenige provincie niet toereikende zijn ter bestrijding van de kosten, zullen de staten zoodaniger provincien Ons daarvan, ten spoedigste, en in tijds, naauwkeurig en volledig verslag doen; daarbij tevens voordragende de middelen in hunne provincien te vinden, die zij meest en boven andere geschikt oordeelen, om aan het te kort te gemoet te komen, en de inkomsten met de uitgaven in evenredigheid te brengen. Zij zullen daarbij zorgvuldig in het oog houden, dat deze middelen nimmer zullen mogen strekken tot belemmering van den in-, uit- of doorvoer van eenige der overige provincien, noch om de ingezetenen derzelve te doen dragen of betrekken in lasten, waarmede deze niets gemeens hebben; maar ook wel expresfelijk, dat geen ongelijk treffend bezwaar aan de ingezetenen of aan degenen, wier eigendommen zich in zoodanige provincien bevinden, worden opgelegd, maar een ieder, in dezen, evenrediglijk naar den aard en strekking des te heffen middels, zijn aandeel opbrengt.

Arr. 7. Aan de staten wordt almede opgedragen het onmiddellijk toezigt over de werken, bedoeld en omschreven in art. 220 der grondwet. Te dien einde wordt Ons besluit van den 21sten Maart des voorledenen jaars, n°. 66, herhaald bij dat

van den 22sten Mei II., lett. M, n°. 26, en waarbij is bepaald de wijze, op welke het toezigt van het departement van den waterstaat over al hetgeen, zoowel het onderhoud, als het veranderen, verbeteren of aanleggen van dat foort van werken betreft, zoude worden uitgeoefend, in dier voege gemodificeerd, dat alle collegien of besturen, onder wat benaming ook, die het beheer hebben over zee- of rivierwater- keerende dijken, sluizen of andere werken, waarvan de kosten ten laste van collegien, gemeenten of particulieren komen, op den voet, bij dat besluit bepaald, niet meer aan de algemeene directie van den waterstaat, maar aan de Staten, jaarlijks zullen inzenden, eene nauwkeurige opgave van hetgeen in dat jaar tot onderhoud, herstelling of aanleg dier werken zoude worden verrigt en te koste gelegd; in die opgave pertinentelijk distinguerende tusschen hetgeen raakt het gewoon onderhoud van de bestaande werken, en hetgeen betrekking heeft tot buitengewone herstellingen of nieuwen aanleg. De Staten zullen, ten aanzien van het gewoon onderhoud, disponeren op den voet, als bij het zoo even aangehaalde besluit is omschreven; doch de voordragten tot buitengewone herstellingen of nieuwe werken toezenden aan de algemeene directie van den waterstaat, met bijvoeging hunner consideratien en advies, ten einde vervolgens op die voorstellen door Ons of Onzentwege gedisponeerd te worden; en zulks alles in conformiteit van het 3de artikel Onzes evengemelden besluits van den 22sten Mei II., lett. M, n°. 26.

Art. 8. Alle lasten, door collegien, gemeenten of particuliere belanghebbenden tot hiertoe gedragen, ten behoeve van eenige der bij dit besluit bedoelde werken, zullen bij voorduring en op den daarbij gebruikelijken voet blijven plaats hebben, zonder dat daarin door dezen verstaan wordt eenige verandering te zijn gemaakt: Reserverende Wij Ons, overigens, naar aanleiding van art. 224 der grondwet, ten aanzien van de zoogenaamde calamiteuse of andere onderstaand behoevende werken, na genomen kennis en overweging, zoo der redenen, tot hiertoe bestaan hebbende, en uit het algemeen belang ontleend, als die verder zouden mogen bestaan en daaruit te ontleenen wezen, door de noodige subsidien uit 's Rijks kasse te voorzien; zullende Onze minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat, Ons, binnen den kortst mogelijken tijd, ter overweging

en beschikking voordragen alle zoodanige bepalingen en verordeningen, als dienen kunnen tot het behoorlijk en voorloopig confateren dier subfidien, en het brengen van dezelve onder eene regelmatige verantwoording.

Art. 9. De havenwerken, daaronder begrepen de legplaatfen voor fchepen, mitsgaders de kaaijen en sluizen tot dezelve behoorende, komen ten laste der fteden en plaatfen, waar zij gelegen zijn, onder het genot der inkomsten daaruit te percipiëren.

Van deze beschikking worden uitgezonderd de militaire havens van het Nieuwe Diep, Helvoetfluis, Medenblik en Vlisfingen; mitsgaders alle zoodanige andere werken van meer algemeen belang, als Wij nader zouden mogen aanwijzen.

Art. 10. Alle gedeelten van wegen, loopende door fteden, alsmede de bruggen, daartoe behoorende, zullen ten laste dier fteden komen, met vrijlating aan dezelve, om, ter gemoetkoming in het onderhoud, daarop de noodige tollen te fteilen; de thans bestaande tolhekken zullen, dien ten gevolge, worden verplaatst, zoo als, na het hooren der stedelijke regeringen, noodig of dienstig zal worden bevonden.

Door onderlinge fchikkingen tusfchen de provinciale Staten en de stedelijke besturen, zal nader en meer juist worden bepaald, hoe verre de befrating der wegen buiten de fteden, zich ten laste van die fteden zal uitftrekken.

Art. 11. De wegen, wateren en vaarten, als nog ftaande onder het beheer en ten koste van collegien of fteden, zullen aan deze verblijven. Die, waarvan zij te voren het eigendom hebben bezeten, kunnen hun, naar vereisch van billijkheid en omftandigheden, worden terug gegeven. Ingeval een of ander van dergelijke werken voormaals aan particulieren heeft toebehoord, zal aan deze, voor rekening van die het aangaat, eene fchadeloosftelling in redelijkheid worden toegestaan, door Ons, op voorftel van de Staten, te bepalen.

Art. 12. Als een voorname en eerste pligt wordt de Staten op het ernstigfte aanbevolen, een wakend en toezierend oog te houden, dat de veren en overvaarten in het algemeen, en die der groote rivieren en froomen in het bijzonder, naar behooren worden in staat gehouden; van genoegzame, gefchikte en wel toegereede vaartuigen, ingerigt naar vereisch van het te bewaren

water, zijn voorzien, en door een toereikend aantal kundige en bekwame manschappen bediend worden.

Art. 13. In iedere provincie zal, naar gelang der werkzaamheden en andere omstandigheden, wanneer zulks noodig zal geoordeeld worden, een hoofd-ingenieur of ingenieur, waarnemende de functien van hoofd-ingenieur, geplaatst zijn; deze hoofd-ambtenaar zal van wege het algemeen bestuur worden bezoldigd, binnen de provincie, voor welke hij bestemd is, residieren, en staan ten dienste van den gouverneur en de Staten. Aan denzelfen zullen zoo vele gewone ingenieurs worden toegevoegd, als in de provincien, op voordragt der Staten, zal blijken noodig te wezen.

In de betaling der gewone ingenieurs, niet waarnemende de functien van hoofd-ingenieurs, zal door de Staten worden voorzien. De benoeming der bovengemelde hoofd- en gewone ingenieurs, zoo wel als hunne afftelling of verplaatsing in voorkomende gevallen, blijft ter Onzer beschikking; de Staten kunnen dezelve voorloopig in hunne functien schorfen, om dringende redenen; onder gehoudenheid nogtans, om daarvan onverwijld kennis te geven aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en van den Waterstaat, die Ons daarvan dadelijk rapport doen en Onze bevelen zal vragen. Alle mindere bedienden worden door de Staten benoemd en aangesteld, zoo als ook de verdere beamtten en geëmployeerden; derzelve benaming, getal en tractementen, worden gebragt op de jaarlijksche begrootingen der provincien, aan Ons in te zenden.

De algemeene directie van den waterstaat zal de dienst der provinciale ingenieurs hunner onderhoorigen, onder voorafgaande kennisgeving aan de Staten, tijdelijk kunnen bezigen bij zoodanige werkzaamheden, die, wegens de gezegde algemeene directie en ten koste van het Rijk, in dezelfde provincie zouden moeten verrigt worden.

Tot zoo lang de bovengemelde inrigting, ten aanzien der provinciale ingenieurs, op voordragt der Staten, niet zal zijn tot stand gebragt en daarop door Ons finale beschikking gemaakt, blijven de thans bij iedere provincie zich bevindende hoofd-ingenieurs en adspiranten, conducteurs en piqueurs van den waterstaat, in hunne functien binnen dezelve gecontinueerd; in de betaling van dezelve wordt inmiddels, met uitzondering van den

hoofd-ingenieur, van den ingenieur waarnemende de functien van hoofd-ingenieur, en der adspiranten, naar aanleiding van het hier voren staande, door de provinciale Staten voorzien.

Art. 14. Alle bestaande verordeningen op het stuk der verveeningen, ontgrondingen, indijkingen, droogmakerijen, mijnwerken en steengroeven, blijven in haar geheel en bepaaldelijk van kracht, tot dat deswege nader of anders zal zijn voorzien.

Art. 15. Wij bevelen aan de Staten met vertrouwen het rigtig en spaarzaam beheer der aan dezelve bij deze door Ons opgedragen werken, Ons verlatende op hunnen ijver en op het goed en nuttig gebruik der door Ons, op hunne voordragt, te bepalen sommen en te accorderen gelden.

Hebbende Wij verder, zoo tot het beter verstand, als om te strekken tot een bepaald rigtsnoer, in deze goedgevonden, provisioneel te arresteren de hieraan geannexeerde reglementaire verordeningen, inhoudende de noodige administrative en financiële voorschriften, ter meer geregelde bereiking van het bedoelde oogmerk in acht te nemen; zullende de Staten der respectieve provincien Ons, ten spoedigste, en uiterlijk vóór den 1sten September des eerstkomenden jaars, zoodanige nadere en andere beschikkingen en reglementen voordragen, als de aard der zaak, mitsgaders de doelmatige beheering der werken, aan hen meer onmiddellijk toezigt bij dezen toevertrouwd, zoo in het algemeen, als sommige derzelve in het bijzonder, daaronder meer bepaaldelijk de wegen en groote communicatien van het Rijk, naar hun oordeel, zouden mogen medebrengen en vereischen. Voor zoo verre eenige provinciale Staten, ter betere voldoening aan Ons besluit van 22 Mei ll., bij hunne daarop ingezonden rapporten, reeds algemeene of speciale reglementen hebben gevoegd, zullen de gezegde Staten dezelve overzien, en naar aanleiding van dit tegenwoordig besluit inrigten; wordende de overige provinciale Staten, die op het bijvoegen van zoodanige reglementen niet zijn bedacht geweest, bij dezen aangemaand, ook daarop hunne bijzondere attentie te vestigen.

Affschriften dezès zullen worden gezonden aan het departement van den waterstaat, ten fine van executie, en aan Onze Ministers van binnenlandsche zaken en van financiën, aan Onzen Staatsraad directeur-generaal der in- en uitgaande regten en indirecte belastingen, aan den Raad van State, alsmede aan de Staats-

Commissie, benoemd bij Ons secreet besluit van den 1sten Augustus 1818, litt. T. T., en aan de algemeenen rekenkamer, tot informatie.

Gegeven, enz.

N°. 1.

Rivieren en
kanalen.

LIJST der objecten van den waterstaat, welke aan de provincien worden overgegeven. (1)

NOORD-BRABAND.

Hollandsdiep.

Hoofden, beschoeiingen, kaai, muur en spuisluizen, mitsgaders de paal- en rijswerken buiten de haven van de Willemstad, benevens de diephouding van dezelve haven.

Hoofd- en verdere werken aan den Moerdijk, benevens het diephouden der haven.

Havenwerken van Geertruidenberg.

ZUID-BRABAND.

De Dyle.

De werken op deze rivier gelegen.

Uitdieping van dezelve.

De Demer.

De werken op deze rivier gelegen.

Uitdieping van dezelve.

LIMBURG.

De Maas.

De steen-, aarden- en rijswerken langs deze rivier, en de trekwegen.

---

(1) Deze lijst n°. 1 en de volgende n°. 2, behoort tot het voorafgaand besluit van 17 December 1819, en waarvan bij art. 1 van dat besluit wordt gewag gemaakt.

GELDERLAND.

De Berkel.

- Houten fluis en stuw te Rëkken.
- Schutzfluis te Mallem.
- Idem aan den nieuwen molen.
- Ophaalbrug te Borkulo.
- Gemetfelde Schutzfluis aldaar.
- Ophaalbrug te Lochem.
- Schutzfluis aldaar.
- Houten kraan aldaar.
- Ophaalbrug, genaamd de Boevinkbrug.
- Idem, genaamd de Spitholtbrug.
- Stuw aan de Velthorst.
- Houten vonder, genaamd Biefelinkvonder.
- Dito, genaamd Lentinkvonder.
- Houten kraan te Zutphen.

LUIK.

De Maas.

- De steen-, aarden- en rijswerken langs deze rivier, mitsgaders de bruggen.
- De trekwegen.

De Ourthe.

- De steen-, aarden- en rijswerken langs deze rivier, mitsgaders de bruggen.
- De trekwegen.

De Vésder.

- De steen-, aarden- en rijswerken langs deze rivier, alsmede de bruggen.
- De trekwegen.

De Emblewe.

- De steen-, aarden- en rijswerken langs deze rivier.
- De trekwegen.

OOST-VLAANDEREN.

De Schelde.

- Navigatie-fluis en brug te Oudenaerde.

Uitlozing-fluis aldaar.
 Uitlozing-fluis van Zwijnaerde en bruggen in den trekweg.
 Navigatie-fluis *du pont aux chaudrons*, te Gent.
 Brug van Madou, te Gent.
 Brug, gezegd *du Moine*, aldaar.
 Uitlozing-fluis aan de poort van St. Lievin, aldaar.
 Idem aan de Brusfelfche poort.
 Idem des *cinq vents*.
 Idem van Bramgate.
 Opfchooning der rivier.

De Lye.

Sasfluis, gezegd *de la Pêcherie*, te Gent.
 Uitlozing fluis, gezegd *du Pas*, aldaar.
 Idem van Padegaeten.
 Ophaalbrug van Deynze.
 Brug *du Jugement*, te Gent.
 Brug *aux Herbes*, aldaar.
 Brug *de la Boucherie*.
 Brug van *St. George*.
 Uitdieping van de Lye.
 De boorden derzelve.

De Dender.

Dijk boven de fluis van Idegene.
 Sluis van Grammont.
 Idem van Idegene.
 Idem van Pollaere.
 Idem van Denderleeuw.
 Idem van Aalst.
 Sluis van Wies.
 Idem van Dendermonde.
 Draaibrug, gezegd *de la Dendre*.
 Bruggen in den trekweg.
 De trekweg.
 Uitdieping der rivier.

De Durme.

Draaibrug te Lokeren.
Kanaal van Gent naar Ostende.
 Brug en fluis van *St. Agnes*, te Gent.

Hulpgaten tot het plaatfen der slagbalken in dezelve.

Brug *de la Barque*.

Idem van Maria-kerke.

De aanlegplaatfen.

De bruggen in den trekweg, duikers en heulen.

Vijf en dertig trappen.

De trekweg en de glooijingen.

Uitdieping.

Kanaal van de Lieve.

Brug en fasfluis van Rabot.

Sluis van Balverhoek.

De trekweg en de glooijingen.

Uitdieping van het kanaal.

Kanaal van Gent naar Sas van Gent.

Sluis aan het tolhuis.

Brug over de nieuwe communicatie.

Brug en fluis *des contributions*.

Brug van Meulefede.

Idem, gezegd lange brugge.

De trekweg.

De aanlegplaatfen.

De bruggen in den trekweg.

Kanaal van de Moervaart.

Draaibrug van Wachtebeke.

Idem van Calve.

Idem van Dam.

Idem van Coudenborn.

Brug in den trekweg van Zuidelede.

De boorden van het kanaal.

Uitdieping van hetzelfde.

Kanaal van Langelede.

Uitlozing-fluis van Langelede.

Brug, gezegd Potterbrugge.

Idem van Walderdonk.

Idem *à Poutrelle*.

De boorden van het kanaal.

Uitdieping van hetzelfde.

WEST-VLAANDEREN.

Kanaal van Gent naar Ostende.

- Indemniteit aan de stad Brugge.
- De dijken, trekwegen en andere werken op het kanaal.
- Sluis van de Coupure.
- Sluis aan de Dammepoort.
- Zeven groote bruggen.
- Diephoudingen bij de bruggen.
- De Keizerinne- en Wallewijnfche sluizen.
- De sluis, gezegd *des Basfins*.

Kanaal van Plaschendaele naar Duinkerken.

- De sluis van Plaschendaele.
- Draaibrug van Zandvoerde.
- De sluis van Rattevalle.
- De kitsbrugge.
- De draaibrug van Anguille.
- De draaibrug van Pelikaan.
- De dijken en trekwegen.
- De haegebrugge.
- De brug *de l'Arche*.
- De brug van d'Adinkerke.

Kanaal van den Moerdijk.

- De werken op dit kanaal gelegen.

Kanaal van Lisfeweghe.

- De werken op dit kanaal gelegen.

Kanaal van Bergues.

- De sluis van Houthem.

Kanaal van Iperen en de Izer.

- De brug van Knoeke.
- De valbrug van Boefinghe.
- De sluis van Boefinghe.
- De valbrug van Steenstrate.
- De draaibrug der drie grachten.
- De brug van Dixmuide.
- Het koopmans-dok.
- De dijken, trekwegen en duikers.

De Lije.

- De sluis van Commines.

De sluis van Menen.
De sluis van Haerlebeke.
De brug van Haerlebeke.

Kanaal van Brugge naar Sluis in Vlaanderen.
De dijken en trekwegen.

Kanaal van het Loo.

De sluis van Fintelle.
De dijken.

Kanaal van Brugge naar de Schelde.

De brug van Oostkerke.
De brug bij de stad Damme.
De sluis buiten de stad Brugge.

HENEGOUWEN.

De Sambre.

De sluis la Buisfière.
Idem van Lobbes.
Idem van Thuin.
Idem van Alnes.
Idem van Charleroi.
Idem van Couillet.
De trekwegen, bruggen en duikers.
Het huis van den conservateur.

De Dender.

De sluis van Ath.
Idem van Bilhee en Tenre.
Idem van Isières.
Idem van Papignies et Ollignies.
Idem *des Ecoliers*.
Idem van Lesfines.
Idem van Acren.
Dijken en trekwegen.

De Schelde.

De sluis van Antoine, de draaibrug en duikers.
De sluis van Doornik en brug.
De sluis *du Trou*, brug en duikers.
De brug van *Notre Dame*.
Dijken en trekwegen.

Kanaal van Bergen naar de Schelde.

Vijf sluizen.
Negen ophaalbruggen.
Elf fluis- en brugwachters-woningen.
Dijken en trekwegen.

De Haine en Trouille.

De dijken en trekwegen.

NOORD-HOLLAND.

Vaart van Monnikendam.

De sluis en uitwaterende of zoogenaamde grafelijkheidsluis te Monnikendam.

ZUID-HOLLAND.

De Gouwe.

De groote sluis, genaamd het Mallegat, en aanhoorende werken.

De schutsluis, genaamd de Donkere Sluis, en de sluis bij het Amsterdamsche veer.

De Goudsche sluis, onder Alphen.

ZEELAND.

Kanaal van Gent naar Sas van Gent.

Werken aan de boorden en stuwkaden.

NAMEN.

De Maas.

De werken, behoorende tot deze rivier, benevens de trekwegen.

De Sambre.

De werken, behoorende tot deze rivier, daaronder begrepen de sluizen van Namen en Groyniaux, benevens de trekwegen.

ANTWERPEN.

De Schelde.

Gierbrug op dezelve voor Antwerpen.

60 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

De Nethe.

De werken behoorende tot die rivier, benevens de sluis te Lierre.

De Rupel.

Twee veerhoofden, te Boom en te Willebroek.

UTRECHT.

Vaartsche Rijn.

De werken op deze vaart gelegen en diephouding derzelve.

Kromme Rijn.

De duikerfluis te Wijk bij Duurstede.

Hollandsche Yssel.

De schutfluis aan de doorslag, bezuiden het dorp Jutphaas.

VRIESLAND.

*Kanaal van Groningen naar Harlingen, over
Stroobos, Dokkum en Leeuwarden.*

De werken behoorende tot het kanaal, de tolhuizen en trekweg langs hetzelfde.

Kolonels-diep.

De werken, behoorende tot dat kanaal, benevens de uitdieping van hetzelfde.

Kuikhornster vaart.

De uitdieping van dezelve.

De Lauwers.

De uitdieping van hetzelfde.

De Borne.

Kiestra en Nesferzijlen, Burgwerder-pijp en Pingjumer brug.

Stavorensche Zuidermeer.

Jaarlijksch subsidie aan de eigenaresse, voor het onderhoud der werken van dezelve.

OVERYSSEL.

De Willemsvaart.

De werken tot deze vaart behoorende.

GRONINGEN.

Kanaal van Groningen naar Stroobos.

De werken behoorende tot dat kanaal, daaronder begrepen de walmuren in de voorstad van Groningen buiten de Aa-poort.

Kanaal van Ulrum naar Uithuizen.

De werken behoorende tot hetzelfde, benevens het trekpad van Onderdam naar Warffum.

Kanaal van Groningen naar Delfzijl.

De werken behoorende tot dit kanaal.

Reidiep.

De Wierumerfchouw.

DRENTHE.

De Drentsche Hoofdvaart.

De werken behoorende tot deze vaart.

De Beilervaart.

De werken behoorende tot dezelve.

De Oostermoersche vaart.

De werken behoorende tot dezelve.

De Oude Smildinger vaart.

Uitdieping van deze vaart.

LUXEMBURG.

De Moezel.

De werken behoorende tot deze rivier.

N°. 2.

Zeehavens, zee-
werken en duin-
beplantingen.

*LIJST der objecten van den waterstaat,
welke aan de provincien worden over-
gegeven.*

NOORD-HOLLAND.

De haven van het Oude Schild op Texel.

62 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

De werken in de Zaan en in het Y, op het eiland den Horn en het Westzaner Buitenland.

Den Helderfchen zeedijk, met de daarover liggende hoofden.

Het Wierhoofd aan het Nieuwediep.

De zeekering van Calandsoog.

Het Steenenhoofd voor het dorp Petten, met de zeekering noordwaarts.

De duinbeplantingen langs de kusten van de Noordzee.

Idem op Texel en het annexe Eijerland.

ZUID-HOLLAND.

De spuihuis-, de brug- en de beschoeiings-werken, in de haven van Goedereede.

De rijswerken, behoorende tot de haven van Goedereede.

De rijzen en steenen platten dwarsdam voor de punt van den Adriana-polder op Goedereede.

Een dito dam, ten westen der haven van Goedereede.

$\frac{19}{32}$ gedeelten der kosten van het onderhoud van het Brielsche spuiwater.]

De Oosternol met alle de rijsdammen en bermten op het strand, tusfchen den gemelden nol en de haven van Goedereede.

De Oudelandfche- en Zuid-polderschen zeedijk, met de daarvoor liggende dammen op Goedereede.

De negentien rijzen dammen, op het strand voor het oude Nieuwland, aan de noordzijde van het eiland Goedereede.

Het zoogenaamde flauwe werk en eenige rijzen dammen voor hetzelfde, gelegen aan de noordzijde van Goedereede.

De Zwartewaalfche zeedijk, van den zoogenaamden Mosterd-dijk af tot aan het dorp Zwartewaal.

Het beplanten der duinen aan de noordzijde van Goedereede, tusfchen de haven en de gewezen Alarmpost.

Het aandeel van het Rijk in de jaarlijksche beplanting der duinen in Delfland.

GELDERLAND.

De haven van Harderwijk met hetgeen daartoe behoort.

ZEELAND.

De zeehoofden, wederzijds de haven te Veere.

De havenmuren en paalbeschoeiingen te Veere.

De havenwerken en het spui te Brouwershaven.

Het palenhoofd te Bath.

De contre-escarpe, dienende tot waterkeering langs de rivier de Eendracht te Tholen.

De havenwerken te Breskens, bestaande in pakbermen, leidammen, de twee spuikommen en daarin liggende fluisjes.

De havenwerken te Philippine, met het daartoe behoorend spuisuisje.

De kapitale schutfluis te Sas van Gent, benevens de kolkmuuren en de bruggen.

De nog overige sluizen te Sas van Gent, van het departement van oorlog herkomstig.

OVERIJSSEL.

De haven en havenwerken van Blokzijl.

VRIESLAND.

Het palenhoofd en verdere werken te Oostmahorn.

De havenhoofden en verdere havenwerken te Harlingen.

Het steenen rif van de haven van Makkum.

De havenhoofden en verdere havenwerken te Stavoren.

Het paalwerk der haven van Taco-Zijl.

De havenhoofden en verdere havenwerken aan de Lemmer.

De zeefluizen genaamd de Munnikezijlen.

De zeefluis te Engwierum, genaamd de Nieuwezijlen.

De zeewerken wederzijds de haven van Harlingen, genaamd de Koningswerken.

Het dijk- en paalwerk te Makkum.

De Molkwerenerzijl.

De Koudumer Slaperdijk met de daarin liggende sluizen.

De Statendijk met de daarin liggende Oude Schoterzijl.

De duinbeplanting op Schiermonnik-oog.

GRONINGEN.

De haven en havenwerken te Delfzijl.

Idem idem van de Zoltkamp.

De beide spuisluizen in Groningen, met de daarover liggende draaibrug.

Het eiland Rottumeroog.

64 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

ANTWERPEN.

De kaaijen, beschoeiingen en paalwerken langs en in de Schelde te Antwerpen, met de vier ophaalbruggen over de binnengrachten.

WEST-VLAANDEREN.

De haven en havenwerken van Ostende.

De spuifluis te Ostende met den spuiboezem enz.

De sluizen van Slijkens.

De haven en havenwerken te Nieuwpoort, met de daarin liggende *Furnesche*-, *Iperfsche*- en *Provincie*-sluizen.

REGLEMENTAIRE verordeningen voor de provinciale Staten, ten gevolge van art. 15 van het besluit van den 17den December 1819, n°. 1.

Art. 1. Zoodra de respectieve Staten kennis zullen hebben bekomen van dit Ons besluit, zullen zij, zonder verwijl, de noodige schikkingen beramen, ten einde het aan hen opgedragen beheer te aanvaarden, ingaande met 1°. Januarij des aanstaanden jaars 1820. De Staten zullen zich voorloopig en zoo veel doenlijk bekend maken met den staat der werken, daarbij ter hunner zorgen en bekostiging gesteld, en Ons daarvan, bij hunne eerst in te zenden begrooting, eene voldoende opgave bij wijze van tableau inzenden, houdende duidelijke specificatie van ieder der gedachte werken, den staat waarin zij zich bevinden, en de jaarlijksche gewone kosten tot hun onderhoud, presumtiefelijk en naar gelang van vorige jaren te besteden; het een en ander doende vergezeld gaan van eene comparative berekening der baten en lasten, mitsgaders van al zulke aanmerkingen, als dienen kunnen tot goed verstand, duidelijke aanwijzing en eene juiste beoordeeling.

Art. 2. De Staten zullen van den beginne en vervolgens, ieder in den hunne, met de meeste zorg en oplettendheid nagaan, of onder de werken, waarvan het beheer aan hen is opgedragen, ook de zoodanige mogten worden gevonden, die, hoezeer thans uit des Rijks kasfe gemaakt en onderhouden,

zouden kunnen en behooren te worden terug gebragt ten laste en koste van belanghebbende collegien, gemeenten of particulieren, en zulks onverwijld brengen ter kennis van Onzen Minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat, ten einde, na verhoor, des noodig, van gezegde belanghebbenden, daaromtrent naar vereisch door Ons worde gedisponeerd.

Art. 3. Ten aanzien van gewoon onderhoud en reparatie der werken, beschikken de Staten; op het sluk van buitengewone reparaties of het aanleggen van nieuwe werken, zenden zij hunne voordragten aan voormelden Minister, voorzien van de noodige bescheiden en raming der kosten, om daarop Onze dispositie te erlangen.

Art. 4. De Staten onthouden zich van alle bemoeijng ten aanzien der werken, waarvan het beheer en de bekostiging hen, door Ons, niet expresfelijk is opgedragen en dienvolgens aan den algemeenen waterstaat is voorbehouden en verbleven; zij kunnen nochtans, ter zake dier werken, voordragten doen, en hunne confideratien ook ongevraagd inzenden.

Art. 5. Alle contracten van aanbestede werken, thans loopende, blijven van kracht, zonder dat daarin eenige verandering zal worden gemaakt.

Art. 6. Alle bestaande verpachtingen, collecten, ontvangsten, van wat aard of natuur, blijven effect forteren, en voortduren op denzelfden voet en bij dezelfde beambten, daarmede tot dusverre belast.

Art. 7. Ten aanzien van aanbestedingen of leverancien, gedragen de Staten zich wel, in het algemeen, naar de deswege bestaande voorschriften, doch kunnen, in voorkomende gevallen, daaromtrent uitzonderingen voordragen, gegrond op redenen, uit plaatselijke omstandigheden, deugdzamer werk, of voordeeligere uitvoering ontleend.

Art. 8. De Staten nemen, ten gevolge van het hun opgedragen beheer, kennis, stellen orders, geven voorschriften, en doen het noodige ter uitvoer brengen; alle onafgedane zaken, te rekenen van 1°. Januarij 1820, staan ter hunner beschikking, onder de voorwaarde, vervat in Ons besluit van heden, n°. 1, art. 3.

Art. 9. In twijfelachtige zaken, of waar de tusschenkomst van het algemeen bestuur noodig is, vervoegen de Staten zich

66 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

aan Onzen Minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat, met vrijheid, om, de zaak daartoe zijnde gedisponeerd, zich ook directelijk aan Ons te adresferen.

Art. 10. De inspectie der werken zal, behoudens de inspectie van wege het algemeen bestuur, die onvervangen blijft, geschieden door de districts-commisfarisfen, waar deze zijn ingesteld; waar die instelling dusverre geen plaats heeft, of het getal der districts-commisfarisfen niet toereikend is, zal door Ons, op voordragt der Staten, te dezer zake nader worden voorzien.

Art. 11. Voor kanaal- en rivierwerken, strekkende ter voorkoming van overstromingen of dijkbreuken, mitsgaders alle andere, waartoe bijzondere kundigheden worden vereischt, zullen, waar het noodig is, speciale inspectien plaats hebben, ter gelijke voordragt en benoeming; alles op den voet, nader vast te stellen en te verordenen.

Art. 12. Wanneer bij particuliere werken, districtelijke, stedelijke of locale directien of inspectien, hetzij van collegien, gemeenten of personen, zijn gevestigd, blijven dezelve, op den voet van zoodanige instellingen, gecontinueerd.

Art. 13. In zoodanige provincien, waar in het geheel geene zoogenoemde heemraadschappen, waterschappen, wateringen, of dergelijke collegien of associatien bestaan, en waar eenige inrigting van dien aard noodig en dienstig zoude wezen, of ook, waar dezelve vermeerdering of uitbreiding zoude mogen behoeven, zullen de Staten daarover de belanghebbenden hooren, de noodige schikkingen voorbereiden, en reglementen ter Onzer goedkeuring inzenden.

Art. 14. Voor zoo verre eenige provinciale werken in betrekking staan, of in aanraking komen met die, welke aan de algemeene directie van den waterstaat zijn verbleven, ontvangen de gouverneurs der provincien, dienaangaande, van de provinciale hoofd-ingenieurs, alle noodige berigten, informatien en voordragten, en brengen dezelve, naar gelang en bevind der zaken, ter kennis van meergedachten Onzen minister.

Art. 15. De Staten zien, met de uiterste oplettendheid, toe, dat alle mogelijke spaarzaamheid, trouw, eerlijkheid en goede directie bij het aanleggen of repareren der werken plaats hebbe, en alle daarmede strijdige handelingen met kracht en gestrengheid worden tegengegaan en geweerd.

Art. 16. Eenig te verrigten werk aan meerdere provincien gemeen zijnde, benoemen de geconcerneerde Staten, ieder in den hunnen, eene commissie, om gemeenschappelijk met de overige werkzaam te wezen; deze vereenigde werkzaamheid strekt zich niet verder uit dan tot het speciaal object waartoe zij dienen moet; de gecombineerde commissie is ontbonden, zoodra de bepaalde werkzaamheid is afgelopen.

Voor zoo verre in deze of gene provincie, uit hoofde van derzelve gemeenschappelijk belang, in zekere bepaalde werken van eene bijzondere aangelegenheid, permanente commissien, zamengesteld als hierboven gezegd is, noodzakelijk worden geoordeeld, zullen dezelve voor een zoodanig speciaal object kunnen benoemd worden, nadat daartoe alvorens Onze autorisatie zal zijn gevraagd en verkregen.

Art. 17. Jaarlijks, vóór het einde van de maand October, zenden de Staten, aan gezegden Onzen minister, een behoorlijk verslag van hetgeen in hunne provincie, ten aanzien der werken, onder hun beheer gesteld, is verrigt, en van den staat waarin dezelve zich bevinden.

Art. 18. Vóór het einde van de maand November doen zij, aan denzelfden Onzen minister, almede jaarlijks toekomen de projecten en bestekken, voor hetgeen zij zouden verlangen te doen verrigten in het volgende werkfaizoen; zij ontvangen daarop des ministers dispositie vóór of op den 1sten Februarij daaraanvolgende; geene dispositie alsdan hebbende ontvangen, houden de Staten de geprojecteerde werken voor geaprobeerd, en doen dezelve voortgaan, proces-verbaal latende opmaken van het niet bekomen der dispositie van den minister.

Art. 19. Jaarlijks, vóór den 1sten Augustus, zenden de Staten, aan den minister, hunne begrootingen voor de onkosten in het volgende jaar te besteden, met specifieke opgave der werken, waarover dezelve moeten dienen; zij voegen daarbij een staat der presumtive baten, mitsgaders eene berekening en daarbij gevoegd verslag van ontvang en uitgaaf, met daaruit getrokken batelijk of schadelijk saldo en voor *memorie* gebragte posten, die te betalen of te innen overig blijven.

Art. 20. De te besteden kosten worden voor ieder werk afzonderlijk berekend en afgescheiden van elkander, zonder op eenigerlei wijze te worden vermengd; desgelijks worden ook de

baten en inkomsten van ieder der werken, onder even zoo vele separate posten gebragt en verantwoord, als er verschillende objecten zijn, waarvan zoodanige baten en inkomsten genoten worden.

Art. 21. De baten en inkomsten, bij art. 4 van Ons besluit van heden, aan de Staten toegestaan, niet toereikende zijnde tot het dragen der kosten, op de bedoelde werken vallende, zullen de Staten, vóór en aler tot andere en buitengewone middelen toevlugt te nemen, zorgvuldig nagaan, of het doenlijk en voor de belangen hunner provincie raadzaam zoude wezen, het te kort te vinden uit eenige door Ons alvorens goed te keuren verhooging van brug-, fluis-, tol- of weggelden, of andere van gelijksoortigen aard, thans bestaande of in het vervolg zullende bestaan.

Art. 22. Zoo wanneer, bij ontstentenis van andere middelen, tot vinding van het te kort, tot provinciale contributien moet worden gekomen, zullen de Staten de voorkeur geven aan de zoodanigen, die plaatselijk, stedelijk en gemeentelijk geheven, door de gevestigde ontvangers ingevorderd en verantwoord, door de bestaande ambtenaren en geëmployeerden gesurveilleerd, en alzoo, zonder nieuwe kosten van aanbelang, en zonder noodeloozen omslag, kunnen worden gepercipieerd; zullende, voor het overige, de Staten zich in dezen gedragen naar den inhoud van het 6de artikel Onzes meergedachten besluits van heden, n°. 1.

Art. 23. De gezegde contributien houden dadelijk op, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, zoo ras de reden geheel of gedeeltelijk komt te vervallen, waarom dezelve zijn ingevoerd en geheven; hetzelfde heeft plaats met de verhooging der brug-, fluis- en andere gelden, waarvan bij art. 21 gesproken is.

Art. 24. Door de Staten der provincien zal geene algemeene, veel min zoogenoemde provinciale kas, noch over deze werken, noch in eenig ander geval, worden geformeerd; alle inkomsten zonder onderscheid, hetzij uit de baten, bij dezen aan de provincien afgestaan, of in het vervolg af te staan, hetzij uit andere middelen voortkomende, en moetende dienen tot bestrijding der onkosten van de overgedragen werken, zullen door de ontvangers dier inkomsten worden gestort in de kassen der ontvangers-

generaal en particulier van het Rijk, en aldaar ter beschikking blijven van de Staten, onder de na te melden voorschriften.

Art. 25. De ontvangers-generaal zullen van de gezegde, door hen en door de ontvangers-particulier ontvangen en uitgegeven gelden, eene afzonderlijke rekening openen, overeenkomstig de instructien, te dien einde aan hen te geven door Onzen minister van financiën, zullende door denzelfden tevens worden geregeld de voet en de wijze der betrekking, tusfchen de ontvangers-generaal en particulier in dezen.

Art. 26. Van de inkomsten, voortspruitende uit de baten en opbrengften der groote communicatien van het Rijk, ingevolge het 225ste artikel der grondwet, mitsgaders van de daaruit te doene betalingen, zal eene afzonderlijke rekening moeten worden gehouden, en deze fondsen nimmer met de overige worden vermengd.

Art. 27. De Staten ontvangen maandelijks van de ontvangers-generaal een staat der, gedurende de afgeloopene maand, bij dezelve in kas gekomen gelden, zoodanig ingerigt, dat daaruit blijke, niet alleen het bedrag der kasse, maar ook wat ieder afzonderlijk object of middel, in de provincie, ten behoeve der werken heeft gerendeerd.

Art. 28. Door de provinciale Staten zullen geene finale betalingen kunnen worden geordonneerd, anders dan op bevorens ter algemeene rekenkamer verevende stukken; de op zegel geschreven declaratien wegens aannemingen, leverancien, tractementen, reis- en verblijfkosten, en alle andere, hoe ook genaamd, zullen, voorzien van de vereischte bewijzen van opneming, oplevering en andere, door of van wege de belanghebbers worden ingediend bij de Staten der provincien, die, deze declaratien een voorloopig onderzoek hebbende doen ondergaan, en die in orde bevindende, dezelve muniëren van een voorloopig bewijs van verevening, geschreven op een aan de declaratien te hechten omslag, waarop genoegzame plaats blijve voor het daarop te stellen declaratoir van finale verevening, en alzoo opzenden aan den minister van binnenlandsche zaken en van den waterstaat, die dezelve, ter finale liquidatie, aan de algemeene rekenkamer zal doen toekomen. Aan de Staten wordt overgelaten,

om, na de voormelde voorloopige verevening, aan de belanghebbenden de helft van de verschuldigde penningen te doen uitbetalen, de andere helft inhoudende tot nadat de verevening door de algemeene rekenkamer zal hebben plaats gehad. Van die betaling op rekening, zal op het bewijs van verevening moeten blijken. Bijaldien de declaratiën, of de daartoe behoorende bewijsstukken, bij de Staten niet in orde worden bevonden, doen zij dezelve aan de belanghebbenden terug gaan, om die te redresferen.

Art. 29. De algemeene rekenkamer de, in voege voorschreven, voorloopig verevende declaratiën hebbende ontvangen, zal, wanneer zij daarop aanmerkingen heeft, die zoo spoedig mogelijk, en uiterlijk binnen veertien dagen na de ontvangst, met hare apostillen en loquatur voorzien, door tuschenkomst des evengemeldens ministers, aan de provinciale Staten terug zenden, om geredresfeerd te worden, doch geene aanmerkingen hebbende, met het finaal bewijs van verevening, binnen denzelven hervoren bepaalden tijd, en door evengemelde tuschenkomst, aan de Staten terug zenden.

Art. 30. De Staten zullen de aldus verevende stukken, met hunne *fiat betaling*, aan de belanghebbenden doen uitreiken, ten einde deze bij den ontvanger-generaal de finale betaling kunnen erlangen tegen *voldaan-teekening*, op het bewijs van verevening te stellen; de aan dit bewijs gehechte en daarop gespecificeerde stukken moeten aan den ontvanger-generaal overgaan, die gehouden is op derzelver voltalligheid naauwkeurig acht te geven.

Art. 31. De ontvangers-generaal zullen de betalingen op rekening, zoo wel als de finale kwijting van zoodanige declaratiën, doen uit de gelden, ter beschikking van de Staten onder hen berustende, onder bevoegdheid nogtans, om de betaling over te wijzen op een der particuliere ontvangers in de provincien, daarbij der belanghebbenden gerijf, des noods, ter beslissing der Staten, in het oog houdende.

Art. 32. De Staten zorgen, door het doen houden van de noodige registers, geene meerdere declaratiën ter betaling te fiatieren, dan er gelden disponibel zijn.

Art. 33. De ontvangers-generaal zullen jaarlijks eene afzonderlijke rekening en verantwoording doen van alle ontvangsten en uitgaven, over het afgeloopen jaar ten deze gevallen, in te

rigten volgens de instructien, hun deswege door Onzen minister van financiën, na overleg met de algemeene rekenkamer, te geven; deze rekening zal, vóór of op den 1sten Julij van ieder jaar, door hen aan de provinciale Staten, ter voorloopige vereëning, en door deze aan den minister van financiën worden ingezonden, die dezelve, ter finale opneming en sluiting, aan de algemeene rekenkamer zal doen toekomen; deze rekening zal, ter algemeene rekenkamer zijnde opgenomen en gesloten, aan den minister voornoemd, door dezen aan de Staten, en van daar aan de ontvangers-generaal worden teruggezonden.

Art. 34. Wij willen verstaan hebben, dat dit reglement slechts provisioneel van kracht en executie zal wezen, en zulks tot zoo lange door Ons, op voordragt der respectieve Staten, een nader zal zijn gearresteerd, om tot blijvend rigtsnoer te verstrekken.

En worden dienvolgens de Staten uitgenoodigd, deswege, vóór of op den 1sten September des eerstvolgenden jaars, hunne consideratien en adviefen in te zenden, vergezeld van een in artikelen vervat concept, daarbij in het oog houdende de gronden, bij Ons besluit van heden, n°. 1, gelegd, en bij dit provisioneel reglement nader toegepast.

*BESLUIT van den 17den December 1819,
n°. 2, betrekkelijk het korps ingenieurs
van den waterstaat.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van heden, n°. 1, houdende bepalingen omtrent de overdragt van het beheer en bestuur over sommige waterstaats- en publieke werken, aan de Staten der respectieve provincien, enz.;

Gezien art. 4 van Ons besluit van den 27sten Junij ll., litt. A, n°. 91;

Gezien het reglement, bij Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 36, vastgesteld, en gelet, zoo op de veranderingen, die de aanstaande nieuwe orde van zaken, ten gevolge van het in werking brengen der artikelen van de grondwet, in gemeld Ons besluit van heden, n°. 1, breeder omschreven, in hetzelfde

reglement noodzakelijk maken, als op eenige andere bepalingen, in dat reglement voorkomende, die eenige nadere wijziging aanraden of vereischen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Ter geregelde uitoefening van het algemeen en bijzonder toezigt en bestuur over den waterstaat en de publieke werken, *zal er een korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken* bestaan, ingerigt en met zoodanige functien belast, als bij de volgende artikelen wordt bepaald.

Zamenstelling van het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken.

Art. 2. Het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken, zal bestaan uit:

Een inspecteur-generaal.

Vier inspecteuren.

Achttien hoofd-ingenieurs, waarvan acht van de eerste en tien van de tweede klasse.

Een hoofd-ingenieur der eerste klasse voor de droogmakerijen, verveningen, ontgrondingen, enz.

Een hoofd-ingenieur der eerste klasse voor de mijnen en steengroeven.

Vijftig ingenieurs, waarvan vijf en twintig van de eerste en vijf en twintig van de tweede klasse.

Twaalf adspiranten en vijf vaste conducteurs.

Art. 3. Van de in het vorig artikel vermelde ambtenaren, zullen bijzonderlijk aan het ministerie geattacheerd en ter beschikking des ministers staan:

De inspecteur-generaal.

De vier inspecteuren.

Twee hoofd-ingenieurs, één der eerste en één der tweede klasse.

De twee hoofd-ingenieurs voor de droogmakerijen, verveningen, de mijnen en steengroeven.

Acht ingenieurs, waaronder vier der eerste en vier der tweede klasse.

De twaalf adspiranten en de vijf vaste conducteurs.

Art. 4. Het getal der hoofd-ingenieurs, ingenieurs, adspi-

ranten en conducteurs, hierboven in art. 2 bepaald, is voor vermeerdering of vermindering vatbaar, wanneer definitieflijk, en na de Staten der respectieve provincien te hebben gehoord, zal zijn bepaald, welk aantal dier ambtenaren in elke der provincien ter verzekering van de dienst zal gerekend worden noodig te wezen.

Van den inspecteur-generaal.

Art. 5. De inspecteur-generaal zal deszelfs gewone residentie hebben, waar het ministerie gevestigd is.

Art. 6. De minister zal, aan den inspecteur-generaal, de noodige bevelen en instructien geven, ten einde, meer onmiddellijk, door dezen ambtenaar, dat oppertoezicht te doen uitoefenen, hetwelk aan hem minister, in het bijzonder, aanbevolen en opgedragen is. Hij zal almede de tournées bepalen, door den inspecteur-generaal jaarlijks te doen, en daarbij in acht nemen, om dezelve dusdanig in te rigten, dat hij, zoo veel mogelijk, ten minste eenmaal in het jaar, alle de voornaamste werken en waterstaats-aangelegenheden in oogenschouw neme.

Art. 7. De minister kan, boven en behalve de in art. 6 bedoelde tournées, aan den inspecteur-generaal zoodanige andere commissien en specialen last van toezicht opdragen, als hij geraden, en ter bevordering van de dienst nuttig en noodzakelijk zal oordeelen.

Art. 8. Voor zoo verre de dienst van inspecteur-generaal mogt worden gebezigt tot commissien, bij welke onverwijfde voorziening moet worden genomen, wordt Onze minister geautoriseerd, hem, bij speciale schriftelijke instructie, zoodanige meerdere magt te delegeren, als de aard der zaak zoude mogen vereischen, mits zich, in allen gevalle, bepalende binnen de grenzen der magt, hem minister zelven toebetrouwd.

Art. 9. De inspecteur-generaal zal, ten allen tijde, den minister moeten dienen van rapport, consideratien en advies over alle stukken en zaken, waarover dezelve noodig zal oordeelen hem die te vragen.

Art. 10. Hij is in geregelde correspondentie met den minister over alle onderwerpen, de dienst van den waterstaat en der publieke werken betreffende, en is gehouden om, van alle zaken

welke hem bekend worden, en die met de bestaande verordeningen strijdig zijn, of welke tegen het algemeen belang zouden aanloopen, zoo als ook, van alle belangrijke voorvallen, waarvan hij kennis draagt, onverwijld aan den minister verflag in te zenden, en daaromtrent deszelfs bevelen te vragen.

Hij is mede verplicht aan den minister zoodanige periodieke rapporten in te zenden, als waartoe deze hem zal gelasten.

Art. 11. Hij heeft de bevoegdheid om, over alle zoodanige zaken, waaromtrent de minister deszelfs rapport en advies gevraagd heeft, met de inspecteuren in correspondentie te treden, en daaromtrent hunlieden alle zoodanige ophelderingen, inlichtingen en opgaven te vragen, als hij noodig mogt hebben, ter gereede volbrenging zijner functien.

Art. 12. Hij zal zich toeleggen, om bijzonderlijk bekend te worden met het gedrag, de kunde en den ijver van alle beambten, tot het korps der ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken behoorende, ten einde, wanneer de minister mogt goedvinden, om het jaarlijksch rapport der gouverneurs en der inspecteuren over het personeel, ten fine van consideratien en advies, in zijne handen te stellen, of bij gelegenheid van te doene bevorderingen zijn gevoelen te vragen, hij zich alsdan in staat bevinde, om ook, ten opzigte van dit gedeelte van de dienst, een naauwkeurig en onpartijdig verflag aan den minister te kunnen geven; zullende hij van alle benoemingen, bevorderingen, en verplaatsingen, van wege den minister kennis bekomen.

Art. 13. De inspecteur-generaal zal nimmer met de directie over eenig te volbrengen of aan te leggen werk, kunnen noch mogen belast worden.

Van de inspecteuren.

Art. 14. Aan ieder der vier inspecteuren zal een district, bestaande uit een zeker aantal provincien, worden aangewezen, binnen hetwelk hij meer bijzonderlijk de aan hem opgedragene functien zal uitoefenen.

Art. 15. Het Rijk wordt, dien ten gevolge, verdeeld in vier districten, welke zullen zijn zamengesteld als volgt:

Het eerste, uit de provincien *Holland, Utrecht, Noord-Brabant, Luik en Limburg.*

Het tweede, uit de provincien *Zeeland, Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen.*

Het derde, uit de provincien *Zuid-Brabant, Henegouwen, Namen en Luxemburg.*

Het vierde, uit de provincien *Gelderland, Overijsel, Vriesland, Groningen en Drenthe.* (1)

Art. 16. De inspecteuren zullen binnen hun district moeten residieren, op zoodanige plaats als hen, door Onzen minister, ten meesten nutte van de dienst zal worden aangewezen.

Art. 17. De functien, welke aan den inspecteur-generaal over de geheele uitgestrektheid van het Rijk zijn aanbevolen, zijn aan de inspecteuren, ieder voor zijn district, opgedragen; en zullen zij het in de voorgaande artikelen omschreven toezigt, binnen den omtrek van hun district, meer bepaaldelijk dan de inspecteur-generaal, van nabij uitoefenen.

Art. 18. Ingevolge het bepaalde bij het voorgaande artikel, oefenen zij een onafgebroken toezigt uit over alle werken, zonder onderscheid, welke, binnen hun district, worden aangelegd of onderhouden, mitsgaders over het personeel en het materieel van dat district.

Art. 19. In de gevallen waarin zulks aan hen, door den minister, zal worden opgedragen, zullen zij de plans beramen, ontwerpen formeren van de verschillende werken, die binnen hun district noodig geoordeeld worden; met bijvoeging van alle daartoe behoorende kaarten, berekeningen, begrootingen van kosten en bestekken, waartoe hen telkens de noodige hulp wordt toegevoegd.

Art. 20. Wanneer nieuwe werken, binnen hun district, op kosten van het Rijk aangelegd, of werken van onderhoud gemaakt worden, alsmede wanneer, binnen eene of meerdere provincien, opnemingen, metingen, waterpasningen, en wat meer van dien aard zij, moeten plaats hebben, is hun het onmiddellijk toezigt en bestuur over de volbrenging dier werken, metingen, opnemingen, enz., aanbevolen, en staan de hoofd-ingenieurs,

---

(1) Bij besluit van den 26sten Julij 1829, n°. 34, zijn vier districten of inspectien voor den waterstaat ingesteld, en de respectieve inspecteuren benoemd. Wij zullen het extract van dit besluit laten volgen.

ingenieurs en verdere beambten, welke, tot dat werk, gedefpicieerd zijn, in dat geval, geheel en al onder hunne orders; hetzij dat de algemeene Rijks-beambten tot die werken gebezigd worden, hetzij die door den minister mogten opgedragen zijn aan die ambtenaren, welke meer bijzonderlijk voor de provinciale werken bestemd zijn.

Art. 21. Zij zullen zorgen, dat alle, zoo wel nieuwe als onderhoudswerken, behoorlijk en ingevolge de bestekken en projecten uitgevoerd worden; te dien einde zullen zij het strengste toezicht houden over alle de geëmployeerden, onder hunne orders, belast met de directie of de details dier werken.

Art. 22. Voor zoo verre hun zulks door den minister wordt aanbevolen, wonen zij de aanbestedingen bij, houden het oog op de goede uitvoering en oplevering der werken; doen de opneming der werken, en geven de certificaten af, tot het bekomen van betaling wordende vereischt.

Art. 23. In die districten, waar zulks bijzonderlijk te pasfe komt, zullen zij, inzonderheid, hunne aandacht vestigen op de omstandigheden, welke in het najaar, of in andere jaargetijden, gepaard gaan met het begin der overstromingen, ten einde te kunnen geraken tot eene juiste kennis van de ware ligging der gronden in de verschillende polders, met betrekking tot de nabij gelegene wateren, of tot de bekende peilen; en zulks, ten einde van deze kundigheden een nuttig gebruik te maken tot eventuele afwending der gevaren voor het land; zij zullen alle deze hunne waarnemingen ter kennisfe van den minister brengen.

Art. 24. Zij zullen, jaarlijks, in het tijdvak dat de werken worden uitgevoerd, eene geregelde inspectie doen van alle de zee-, rivier- en andere publieke werken, in hun district gelegen, zoo wel van die geheel en al onder het bestuur van het Rijk, als van die onder dat der provinciale Staten, heemraadschappen, collegien, gemeenten of particulieren staande; nochtans, wat deze laatsten aangaat, alleen voor zoo verre, als die, met het algemeen of onderling belang der naburige provincien, moeten geacht worden in verband te staan. Van hunne bevindingen op deze inspectie zullen zij een omstandig rapport aan den minister inzenden, met bijvoeging hunner gemotiveerde confideratien en voordragten omtrent hetgeen, te dien opzigte, zoude behooren gedaan te worden; zij zullen dit hun rapport in *twee* afzonder-

lijke en afgescheiden deelen splitsen; het eene, over de Rijks werken handelende, en het andere, over die, welke onder het bestuur der provinciale autoriteit of onder particuliere collegien of personen staan.

Art. 25. Alvorens de inspectie, in het voorgaand artikel vermeld, aan te vangen, zullen zij gehouden zijn, daarvan in tijds aan alle de belanghebbende autoriteiten, collegien, gemeenten, particulieren enz., kennis te geven, opdat dezelve één of meerdere personen zouden kunnen committeren, om, gemeenschappelijk met den inspecteur, de hier bedoeld wordende inspectie, ieder voor zoo veel hem aanbelangt, mede te doen.

Art. 26. Behalve de hierboven vermelde algemeene geregelde inspectie, zullen zij verplicht zijn de werken, binnen hun district gelegen en waaraan gearbeid wordt, zoo dikwijls noodig, in perfoon te bezigtigen, en elke maand een rapport over de vorderingen derzelve aan den minister in te zenden.

Art. 27. Zij zullen hoegenaamd geene andere werken mogen uitvoeren noch doen uitvoeren, dan die, tot welke zij geautoriseerd zijn; edoch mogen zij, in zeer zeldzame gevallen, wanneer het onmogelijk mogt zijn, vooraf, bij tijds de noodige autorisatie te verkrijgen, en mits daarvan dadelijk kennis gevende, zoodanige provisonale middelen aanwenden, als de omstandigheden noodzakelijk zullen maken.

Art. 28. De inspecteurs in zoodanige districten, welke door de voornaamste rivieren worden doorsneden, zullen, ten tijde van ijsgevaar en watersnood op die rivieren, de aan gevaar blootgestelde dijken, en de voor die dijken gelegen waterwerken inspecteren, onverschillig of dezelve onder het Rijks-, het provinciaal of ander bestuur staan. Zij zullen deswege een schriftelijk en omstandig rapport, met bijvoeging van hunne confideratien en advies, aan den minister inzenden. Zij moeten zorgen ten allen tijde in staat te zijn, kennis te geven van de in tijd van nood, door de daarbij geïnteresseerde dijks-directien, aangewende of aan te wenden middelen, en van de hoeveelheid der in de magazijnen voorhanden zijnde materialen.

Art. 29. In tijden van ijsgevaar en watersnood zullen alle de ambtenaren binnen hun district, die anders meer bijzonderlijk onder de bevelen der provinciale autoriteit staan, onder hunne directie en orders komen, en daaraan moeten gehoorzamen, ge-

lijk mede in dringende omstandigheden van gevaar, door ijsgang en watersnood veroorzaakt, de dijks-directien der plaatsfen, tot welke zich het gevaar zoude kunnen uitstrekken, ter verantwoording van de inspecteuren, zullen gehouden zijn, om aan de uitnoodigingen, welke hen door dezelve zullen gedaan worden, stiptelijk te voldoen. Zij hebben alsdan de bevoegdheid om de ambtenaren, in het begin van dit artikel vermeld, tijdelijk, op zoodanige plaatsfen binnen hun district te stellen, als zij het meest nuttig zullen oordeelen. Wanneer het gevaar geheel en al geweken is, treedt alles wederom in deszelfs gewonen stand terug.

Ter gereede uitvoering dezer bepaling, zullen de provinciale Staten, binnen hunne provincie, aan de zulks betreffende ambtenaren, collegien, directien, enz., de noodige bevelen geven.

Art. 30. Zij zullen jaarlijks, en op het tijdstip door den minister te bepalen, opmaken en aan hem inzenden den staat of de begrooting der in het volgende jaar te volbrengen *werken, welke door 's Rijks schatkist bekostigd worden*, ingesteld en met dusdanige stukken, plannen, begrootingen, bestekken, enz., voorzien, als hen, door den minister, zal worden voorgeschreven, en dezelve voorts zoodanig inrigten, dat de minister in staat gesteld zij, om de aanvragen der voor hun geheel district benoodigde fondsen te kunnen doen.

Art. 31. De inhoud van art. 12 hierboven, betrekkelijk het toezigt op de onderhoorige ambtenaren, is mede op de inspecteuren toepasfelijk; en zullen zij jaarlijks speciale rapporten, omtrent dit gedeelte van de dienst, aan den minister toezenden.

Art. 32. Zij zullen in dagelijksche en geregelde correspondentie zijn met onzen minister, en denzelven niet alleen dienen van rapport, confideratien en advies op alle stukken, ten dien einde, in hunne handen gesteld, maar hem ook onverwijld kennis geven van al het aanmerkingswaardige, hetwelk binnen hun district voorvalt, en, in één woord, stiptelijk voldoen aan alle bevelen die hij hen, naar aanleiding der hem opgelegde magt, zal goedvinden te geven.

Art. 33. Zij zijn gehouden den inspecteur-generaal te dienen van rapport, confideratien en advies, op alle punten der administratie, waarover hij hun, naar aanleiding van den inhoud van art. 11, hetzelfde zal vragen.

Art. 34. Wanneer de inspecteur-generaal, in buitengewone omstandigheden, met eene bijzondere zending in hun district mogt belast zijn geworden, zullen zij gehouden zijn, gedurende den loop dezer zending, te dien opzigte, geheel en al aan zijne bevelen te gehoorzamen, en zullen zij alsdan met hem, over die zaak, in eene dagelijksche en geregelde briefwisseling treden.

Art. 35. Wanneer zij door de provinciale Staten uitgenoodigd worden, om henlieden te dienen van rapport, consideratien en advies, over eenig aan te leggen of te verbeteren provinciaal werk, waarvan het ontwerp, door de provinciale ambtenaren of andere personen, is opgemaakt geworden, zullen zij gehouden zijn aan die uitnoodiging gereedelijk en dadelijk te voldoen, en aan gemelde Staten, alle die consideratien en inlichtingen verschaffen, welke hunne kunde en ondervinding hun aan de hand geven.

Algemeene bepalingen, rakende den inspecteur-generaal en de inspecteuren.

Art. 36. De inspecteur-generaal en inspecteuren moeten nimmer uit het oog verliezen, dat, in het algemeen, het doel van alle hunne werkzaamheden daartoe moet strekken, om, ten allen tijde, de belangen van het Rijk met die van deszelfs ingezetenen in onderling verband te brengen.

Art. 37. Zij zullen steeds in acht nemen, om, bij de uitoefening hunner functien en de volbrenging hunner inspectien, de beste verstandhouding te bewaren met de provinciale en locale autoriteiten en collegien, en altoos in het oog houden, dat het *bestuur* der inspecteuren zich alleenlijk, en behoudens het bepaalde bij art. 29 van dit besluit, uitstrekt tot die werken, welke op 's Rijks kosten volbragt worden, en onder het bestuur van het ministerie verbleven zijn, en dat hetzelfde zich nimmer kan uitstrekken over die werken, welke voor provinciale of plaatselijke kosten vervaardigd worden.

Het hun toevertrouwde *toevoorzigt* zal zich integendeel over alle de werken, hierboven in art. 17 en 18 bedoeld, uitstrekken, doch wanneer zij, gedurende den aanleg en de voltooiing van eenig provinciaal of plaatselijk werk, mogten vermeenen te

ontdekken, dat hetzelfde nu of in de gevolgen aan het algemeen belang mogt kunnen nadeelig zijn of worden, zullen zij in acht nemen van daaromtrent geenerlei order te geven, maar daarvan dadelijk een omftandig en gemotiveerd rapport aan den minister inzenden, ten einde deszelfs bevelen te vernemen.

*Van de hoofd-ingenieuren, bijzonderlijk aan
den minister toegevoegd.*

Art. 38. Deze hoofd-ingenieuren zullen hunne gewone residentie in de verblijfplaats van den minister vestigen.

Art. 39. Zij zullen verpligt zijn:

- 1°. Tot het beramen, ontwerpen, en opmaken van alle zoodanige plans van werken, met al den aanleve van dien, als welke hen door den minister mogten worden opgedragen.
- 2°. Tot het dienen van consideratien en advies op alle stukken, welke, te dien einde, in hunne handen mogten worden gesteld.
- 3°. Tot het doen van zoodanige plaatselijke opnemingen, inspectien, metingen, of andere dergelijke werkzaamheden, als zal worden noodig geoordeeld.
- 4°. Tot het onmiddellijk besturen en doen uitvoeren van alle zoodanige aangelegen werken, als welke de minister zal noodig oordeelen hun speciaal op te dragen, zullende zij, in dat geval, en voor het aldus aan hen opgedragen bestuur, onder het oppertoezicht en de bevelen des plaatselijken inspecteurs gesteld zijn, onder wiens directie zij alsdan dat werk zullen doen ten einde brengen.
- 5°. Tot het vervangen van de inspecteuren, bij gelegenheid van langdurige ziekte, afwezen of vacature.

Art. 40. In alle gevallen, in welke zij door den minister met eene bijzondere taak zullen belast worden, zullen zij van denzelven afzonderlijke schriftelijke bevelen en instructien ontvangen, naar welke zij gehouden zullen zijn zich stiptelijk te gedragen.

Art. 41. Wanneer zij tijdelijk onder de bevelen eens inspecteurs gesteld worden, zullen zij, in alles, zijne bevelen nakomen, en door hunne onderhoorigen doen nakomen.

Van den hoofd-ingenieur voor de droogmakerijen, verveningen enz.

Art. 42. Deze ambtenaar heeft deszelfs gewone verblijfplaats in de residentie des ministers, en wordt, door denzelfden, even eens als de overige aan het ministerie toegevoegde hoofd-ingenieurs, met al zulke werkzaamheden belast, als waartoe laatstgenoemde ambtenaren bestemd zijn; doch zal hij meer bijzonderlijk gechargeerd zijn met alles, wat het vak der droogmakerijen, verveningen en ontgrondingen aanbelangt; op welk vak hij verpligt is zich bijzonderlijk toe te leggen, zonder de andere gedeelten van den waterstaat en der publieke werken te verwaarloozen, waarin hij almede, door den minister, naar gelang der omstandigheden, met commissien zal kunnen belast worden.

Art. 43. Hij doet alle zoodanige voorstellen, als tot de volmaking van het vak van administratie, waarmede hij in het bijzonder belast is, kunnen toebrengen.

Art. 44. Wanneer hem commissien, tot het aanleggen of voltoojen van werken, in het vak der droogmakerijen, verveningen en ontgrondingen, worden gegeven, zal hij deze zijne functien steeds onder het oppertoezicht en de bevelen des plaatselijken inspecteurs volbrengen, en door zijne onderhoorigen doen volbrengen; zijnde hij, voor het overige, te dezen in alles gelijk aan de beide hoofd-ingenieurs, aan het ministerie toegevoegd, en waarvan hierboven, in art. 38 tot 41, melding wordt gemaakt.

Van den hoofd-ingenieur der mijnen en steengroeven.

Art. 45. Deze ambtenaar zal deszelfs gewone residentie houden op de plaats, welke de minister in het belang van de dienst, het geschikteste oordeelt.

Art. 46. Hij zal bijzonderlijk belast zijn met alles wat de mijnen en steengroeven aangaat, op welk vak hij zich met den grootsten ijver zal toeleggen, ten einde omtrent de, in het belang des lands en der ingezetenen, aan te leggen werken of aan

te brengen verbeteringen, de noodige gemotiveerde voordragten aan den minister te kunnen doen.

Ten dien einde is hij met den minister in dagelijksche en ge-regelde correspondentie, en zendt hem alle voordragten tot aan-leg of verbetering, welke hij, in het vak hem in het bijzonder opgedragen, noodig keurt.

Art. 47. Hij volbrengt de speciaal aan hem opgedragen func-tien op zichzelf.

In de gevallen nogtans, waarin de minister zulks geraden oor-deelt, zullen de inspecteuren kennis nemen van de door hem te verrigten werkzaamheden, en zal hij verplicht zijn hun, in die gevallen, zoodanige informatien en inlichtingen te geven, als zij van hem tot dat einde mogten verlangen.

Art. 48. De minister heeft de bevoegdheid om, behalve de voormelde functien, hem ook werkzaamheden, tot eenig ander gedeelte van den waterstaat en der publieke werken behoorende, op te dragen, en hem alsdan, te dien opzigte, onder de direc-tie en bevelen eens inspecteurs te stellen.

Art. 49. Hij doet, met voorkennis en goedkeuring des mi-nisters, alle die tournées en inspectien welke hij noodig oor-deelt, en geeft daarvan een omstandig rapport, met bijvoeging van al zulke voordragten, als hij, ten nutte van de dienst, gera-den vindt.

Bepalingen, gemeen aan de beide hoofd-inge-nieuren der droogmakerijen, vervingen enz. en der mijnen en steengroeven.

Art. 50. Deze hoofd-ingenieuren zullen zorg dragen, om binnen den tijd, en in den vorm, door den minister voor te schrijven, aan de respectieve inspecteuren, dien zulks aangaat, te doen geworden den volledigen staat of begrooting der werken, die, in den loop des volgenden jaars, in hunliedder beider vak-ken zullen moeten aangelegd of gemaakt worden, ten einde de-zelve kunnen begrepen worden in den algemeenen staat of de begrooting, door de inspecteuren, naar aanleiding van het be-paalde bij art. 30, in te leveren.

Van de provinciale hoofd-ingenieuren.

Art. 51. Er zullen, aan de respectieve Staten, tot de uitoe-

fening van het dagelijksch toezigt, beheer en bestuur, over de aan hunne zorg toevertrouwde werken, van 's Lands wege, hoofd-ingenieurs worden toegevoegd, genomen uit het korps der ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken.

Art. 52. In iedere provincie zal, door Ons, na de Staten der provincien gehoord te hebben, op de voordragt Onzes ministers, en wanneer zulks, uit hoofde der omstandigheden of van het aanbelang en den omvang der provinciale werken, noodig zal geoordeeld worden, een hoofd-ingenieur van de eerste of tweede klasse, of ingenieur, waarnemende de functien van hoofd-ingenieur, kunnen geplaatst worden.

Hunne tractementen zullen uit 's lands kasse betaald worden.

Art. 53. Deze provinciale hoofd-ambtenaren blijven een gedeelte van het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken uitmaken.

Art. 54. De provinciale hoofd-ingenieurs of ingenieurs, de functien van hoofd-ingenieurs waarnemende, staan ter beschikking van de gouverneurs en provinciale Staten, en oefenen de directie uit over de provinciale werken, op den voet en wijze, deswege bereids bepaald, of nader voor iedere provincie vast te stellen.

Zij ontvangen, met opzigt tot de provinciale werken, geene bevelen van wege den minister; doch in de omstandigheden, bij art. 20 en 29 voorzien, en in alle andere gevallen, de provinciale werken niet rakende, waarin hun, door den minister, eenig werk, van welken aard ook, mogt worden opgedragen, zullen zij aan de zijnentwege gegeven wordende bevelen, in allen deele, moeten gehoorzamen, dezelve op den voet en wijze, hierboven voor de onmiddellijk aan het ministerie toegevoegde ambtenaren bepaald, uitvoeren, en door hunne onderhoorige ambtenaren doen bewerkstelligen.

Blijvende het den minister aanbevolen, om van de oplegging dier werkzaamheden steeds tijdig kennis te geven aan de provinciale Staten, die zulks aangaat, en daarbij tevens in het oog te houden de hoeveelheid der bezigheden, welke de provinciale werken aan de provinciale ambtenaren verschaffen, ten einde te voorkomen, dat het toevoorzigt en het bestuur over deze werken, door het opleggen van te veel andere bezigheden, niet vertraagd of verhinderd worde.

Art. 55. Zij zullen verplicht zijn in de uitoefening hunner functien stiptelijk toe te zien, dat, noch door de provinciale Staten, noch door heemraadschappen, dijkdirectien, collegien, steden, corporatien, gemeenten of particulieren, in het vak van den waterstaat en der publieke werken, iets geschiede dat tegen de algemeene belangen aanloopt; en, bijaldien zij zulks mogten ontdekken, zullen zij verplicht zijn daarvan dadelijk een omstandig rapport aan den gouverneur der provincie, als commissaris des Konings, te doen, die alsdan zulks onverwijld, en na daarop de belanghebbenden gehoord te hebben, ter kennisse van Onzen minister zal brengen, ten einde deze, daaromtrent, de noodige bevelen geve, of Onze beslissing inroepe.

Art. 56. Jaarlijks zullen de gouverneurs, aan den minister, een speciaal rapport inzenden nopens het gedrag van alle Rijks ambtenaren, zonder onderscheid, behoorende tot het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken, en welke ten dienste der provincie gedespicieerd zijn. Zij zullen dit hun rapport met alle zoodanige renseignementen en aanmerkingen voorzien, als noodig zullen zijn, om den minister in staat te stellen, over de verdiensten en het gedrag dier ambtenaren met genoegzamen grond te kunnen oordeelen, en deswege de noodige maatregelen te nemen.

Van de ingenieurs, aan het ministerie toegevoegd.

Art. 57. Deze ambtenaren zullen hunne gewone residentie in de verblijfplaats des ministers houden.

Art. 58. Zij zullen onder de directie der hoofd-ingenieurs, aan het ministerie toegevoegd, of wel onder de directie der inspecteuren, aan wie zij tijdelijk, en voor bepaalde oogmerken, door den minister geattacheerd worden, alle zoodanige diensten verrigten, als welke hen door hunne superieuren zullen worden opgelegd.

Art. 59. Zij zullen door hunne superieuren meer bepaaldelijk belast worden met de details van de dienst, met alle de voorloopige werkzaamheden tot het beramen der projecten, bestekken en begrootingen van kosten; het dagelijks dirigeren der werken; het surveilleren op de hoeveelheid, de hoedanigheid der geleverde materialen en het verwerken derzelve; het doen van

opnemingen, waterpasfingen en metingen; het doen van peil-
 ingen op de rivieren en langs de zee-kusten, enz. Bij alle welke
 werkzaamheden zij zich stiptelijk zullen gedragen ingevolge de
 bevelen, door hunne superieuren gegeven.

*Van de ingenieurs, aan de provinciale hoofd-
 ingenieuren toegevoegd.*

Art. 60. Aan ieder der provinciale hoofd-ingenieuren of inge-
 nieuren, de functien van hoofd-ingenieur waarnemende, zal,
 indien zulks noodig geoordeeld wordt, een zeker getal inge-
 nieurs worden toegevoegd, ten einde, onder de bevelen dezer
 hoofd-ambtenaren, de dienst der provinciale werken te helpen
 verzekeren; zij zullen door de provincie betaald worden op den
 voet bij de volgende artikelen bepaald.

Art. 61. Het getal der in iedere provincie benooidigde inge-
 nieuren zal, door Ons, na de Staten der provincien daarover
 gehoord te hebben, en op voordragt des ministers, nader be-
 paald worden.

Art. 62. De standplaatfen dezer ingenieurs zullen door de
 provinciale Staten, met overleg des provincialen hoofd-ingenieurs,
 bepaald worden.

Art. 63. Deze ambtenaren staan geheel en al onder de beve-
 len van den provincialen hoofd-ingenieur, en zullen door hem
 gebezigd worden tot het volbrengen van al zulke werkzaamhe-
 den, als uit den aard hunner posten voortvloeijen, en, hierbo-
 ven, voor de ingenieurs aan het ministerie geattacheerd, om-
 fchreven zijn.

Zij volbrengen deze functien op de bevelen hunner hoofd-
 ingenieurs, en ingevolge de provinciale reglementen van bestuur,
 te dien opzigte reeds gearresteerd, of in het vervolg vast te
 stellen.

Art. 64. Bijaldien aan hen een bepaald arrondisfement, ten
 fine van toezigt en besturing, mogt worden aangewezen,
 zullen zij zich bijzonderlijk moeten toelleggen, om eene juiste
 en volledige kennis te verkrijgen van alle de werken, binnen
 hun district gelegen, en van al hetgene, te dien opzigte, tot
 verbetering zoude kunnen worden aangewend; opdat zij zich
 aldus in staat zouden bevinden, daaromtrent de noodige voor-

stellen aan hunnen hoofd-ingenieur te doen, met wien zij, in alle gevallen, eene dagelijksche en geregelde briefwisseling zullen moeten houden, en hem dadelijk berigten van al het belangrijke, dat binnen hun arrondissement mogt voorvallen.

Van de adspiranten.

Art. 65. Tot adspiranten zullen zoodanige jonge lieden benoemd worden, welke zich, bij hunne studien, speciaal zullen hebben toegelegd op het verkrijgen van zoodanige kundigheden, ais hen in staat kunnen stellen, om tot ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken, en verdere rangen, in dat vak te worden verheven.

Art. 66. Alvorens tot den rang van adspirant te worden benoemd, zullen zij het ten dien einde bepaalde examen moeten afgelegd, en daarvan behoorlijk bewijs hebben verkregen.

De aard en de omvang van dit examen, de onderwerpen waarover hetzelfde moet loopen, en door wien hetzelfde zal worden afgenomen, zal door Ons, op eene afzonderlijke, door den minister te doene, voordragt, nader bepaald worden.

Art. 67. De openvallende adspirants-plaatsen zullen, voor twee derden, vervuld worden uit die jonge lieden, welke met het doel, om in het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken geplaatst te worden, zich, in speciaal opgerigte of nog op te rigten genie-scholen, bijzonderlijk op dit vak van studien zullen hebben toegelegd.

Het andere een derde der openvallende adspirants-plaatsen zal vervuld worden uit zoodanige jonge lieden, welke zich, met het oogmerk hierboven omschreven, door bijzonder onderwijs, of op de hooge scholen en athenæa, zullen hebben bekwaam gemaakt, en die zich tot het afleggen des examens zullen aanbieden, of hetzelfde bereids te voren afgelegd hebben.

Art. 68. De adspiranten staan geheel en al ter dispositie van Onzen minister, die hun, in alle gedeelten van het Rijk, zal kunnen toevoegen aan den inspecteur-generaal, en aan zoodanige inspecteuren, hoofd-ingenieurs en provinciale hoofd-ingenieurs, als hij zal geraden oordeelen, ten einde, onder hunne bevelen, met alle die werkzaamheden belast te worden, als hun het best in staat kunnen stellen om hunne kundigheden te ver-

meerderen, en genoegzame ondervinding te verkrijgen om, bij vacature, tot den rang van ingenieur bevorderd te worden, hetwelk echter geen plaats zal kunnen hebben, ten ware zij genoegzame blijken zullen gegeven hebben, dat zij de vereischte kundigheden, zoo wel theoretisch als practisch, hebben opgedaan.

Alvorens zij dezen rang kunnen verkrijgen, zullen zij, gedurende ten minste *drie* jaren, aan één der hierboven genoemde superieure ambtenaren moeten zijn toegevoegd, en, gedurende dien tijd, zoo wel met theoretische als practische werkzaamheden zijn belast geweest.

Art. 69. De adspiranten zullen uit 's lands kasse betaald worden.

Art. 70. Zoo lang de adspiranten aan eenen hoofd-ambtenaar toegevoegd zijn, zullen zij stiptelijk aan alle zijne bevelen gehoorzamen, en aan eene volstreckte subordinatione onderworpen zijn.

Van de conducteurs.

Art. 71. Er zullen aan het ministerie *vijf* conducteurs geattacheerd zijn. Zij staan ter dispositie van Onzen minister; zij maken een gedeelte van het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken uit, doch zijn niet bestemd om tot de functien van adspirant of ingenieur bevorderd te worden; zulks zal alleenlijk ingeval van buitengewone en bijzondere bekwaamheid en goed gedrag kunnen plaats hebben.

Art. 72. Hunne functien zullen bestaan in het besturen, onder de orders van de ingenieurs, van zoodanige werken, als welke ten koste van het Rijk gemaakt worden; in het tegengaan van alle verkwistingen; in het onderzoeken van de hoedanigheid en de hoeveelheid der materialen; in het zorg dragen voor derzelver doelmatig gebruik; in het toezigt over de werklieden, en in het bewaren der goede orde op de werken zelve. Zij zullen zich nimmer van de werken mogen verwijderen, en hunne superieuren steeds moeten ten dienste staan, volgens hunne bekwaamheden.

Art. 73. Zij zullen door den minister in alle oorden des Rijks kunnen gebezigd worden, en aan zoodanige inspecteuren en hoofd-ingenieurs worden toegevoegd, als hij zal vermeenlen te behooren.

Art. 74. Wanneer het getal der vaste conducteurs niet genoegzaam mogt worden bevonden, om de dienst naar behooren te verzekeren zal het den minister geoorloofd zijn Onze autorisatie te vragen tot het vermeerderen van dit getal vaste conducteurs, zoo als ook, naar gelang der omstandigheden, tot het aanstellen van zoodanige tijdelijke conducteurs, als de aard en de omvang der werken zal noodzakelijk maken. Deze tijdelijke conducteurs zullen geen vast tractement, maar een daggeld genieten, telken reize bij de bovengemelde autorisatie, en te gelijk met den tijd van hunne dienst, vast te stellen, en te betalen uit de fommen voor die werken geaffecteerd.

Ondergeschiktheid en policie van het korps.

Art. 75. Alle de leden van het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken, zullen eene volstrekt ondergeschiktheid omtrent hunne superieuren moeten in acht nemen.

Art. 76. Wanneer ingenieurs, van eenen gelijken rang en klasse, gezamenlijk de dienst waarnemen, zal de oudste in dienst het bevel voeren; bijaldien zij gelijk in dienstjaren mogten zijn, zal het de oudste in jaren doen. De ouderdom in dienst zal gerekend worden volgens de dagteekening der aanstelling.

Art. 77. Wanneer door een der leden van het korps mislagen tegen de ondergeschiktheid en de nauwkeurigheid in de dienst worden bedreven, zullen hunne onmiddellijke superieuren henlieden eene suspensie in functien of in tractement, alsmede in beide gezamenlijk, naar gelang der omstandigheden, kunnen opleggen, en wel in de volgende mate; aan de conducteurs, adspiranten en ingenieurs, kan dezelve worden opgelegd door de hoofd-ingenieurs en door de ingenieurs, waarnemende de functien van hoofd-ingenieur, voor den tijd van ten hoogste twaalf dagen. Aan de adspiranten, ingenieurs en hoofd-ingenieurs, door de inspecteuren en inspecteur-generaal, wanneer deze eene door den minister bevolen inspectie doet, voor den tijd van ten hoogste twintig dagen. Aan alle ambtenaren, zonder onderscheid, door den minister, voor den tijd van ten hoogste ééne maand.

Art. 78. Wanneer de hoofd-ingenieurs, inspecteuren en inspecteur-generaal, suspensie in functien en in tractement hebben

opgelegd, zullen zij onverwijld de noodige orders stellen, dat de dienst der gefuspenderde personen waargenomen worde, en verplicht zijn van deze suspensie dadelijk aan Onzen minister omstandig kennis te geven, ten einde daarop deszelfs goedkeuring te erlangen, dewelke hij weigeren kan, wanneer hem geene genoegzame redenen zijn voorgekomen om de opgelegde straf te homologeren, welke het ook in zijne magt zijn zal, naar bevind van zaken, te mitigeren of te verzwaren.

Art. 79. Omtrent de grootere mislagen, door welke de zekerheid van het land en der ingezetenen, de financiën van het Rijk en de dienst in het algemeen, zouden worden in de waagschaal gesteld, zal dadelijk, na het opleggen der suspensie, een breedvoerig en omstandig rapport aan Onzen minister moeten worden toegezonden, die Ons daarvan verslag zal doen, ten einde Wij, naar gelang der omstandigheden, omtrent de demissie uit de dienst kunnen uitspraak doen, onverminderd zoodanige criminele actie, als uit den aard der zake zoude mogen voortvloeijen.

Art. 80. De personen, welke tot het korps behooren, en aan dewelke eenige straf is opgelegd, zullen ten allen tijde daartegen hunne klagten kunnen inbrengen; zij zullen zich echter inmiddels aan de straf moeten onderwerpen.

Art. 81. De tijdelijke conducteurs, in art. 74 vermeld, zullen aan de straffen hierboven vermeld mede onderworpen zijn, zoo lange zij in dienst zullen wezen.

Art. 82. De inspecteur-generaal en de inspecteuren zullen de hiervoren vermelde straffen niet kunnen opleggen aan die ambtenaren, welke aan de provinciale Staten toegevoegd zijn, dan alleen in de gevallen, voorzien in art. 20, 29 en 54; in welke gevallen dezelve kunnen en moeten beschouwd worden als geheel en al in dienst van het algemeen bestuur te staan.

Van de suspensie, die zijlieden in die gevallen mogten opleggen, zullen zij onverwijld mede kennis geven aan de Staten der provincie wie het aangaat.

Art. 83. De Staten der provincien zullen de hierboven bepaalde straffen kunnen opleggen aan al de ambtenaren, onder hunne bevelen staande, doch zullen zij verplicht zijn daarvan dadelijk, en met vermelding der redenen, aan den minister kennis

te geven, opdat deze daaromtrent zoude kunnen handelen, zoo als hij zal vermeenen te behooren.

Art. 84. Het beroep op de suspensie, door de Staten opgelegd, zal aan den minister gerigt worden.

Bijaldien deze met de opgelegde straffen instemt, zal hij daarin berusten en finaal het beroep van de hand wijzen, doch bijaldien hij met de Staten van gevoelen verschilt, zal hij de zaak aan Onze beslissing onderwerpen.

Art. 85. De provinciale hoofd-ingenieur of ingenieur, de functie van hoofd-ingenieur waarnemende, zal zijne onderhoorigen de hiervoren bepaalde suspensie mogen opleggen, doch zal gehouden zijn daarop de goedkeuring der Staten te vragen, aan dewelke alsdan de beslissing, ingeval van beroep, verbleven is.

Van de benoemingen en bevorderingen.

Art. 86. De tijdelijke conducteurs worden door den minister benoemd.

Art. 87. De vaste conducteurs, adspiranten, en alle die tot hoogere rangen zijn bestemd, worden door Ons benoemd, op eene voordragt van drie personen, door den minister aan te bieden.

Art. 88. De adspiranten zullen benoemd en gekozen worden op den voet en wijze, hierboven in art. 65, 66 en 67 bepaald; zij zullen ook kunnen genomen worden (naar aanleiding van art. 71 van dit reglement) uit het getal der vaste conducteurs, doch alleen in het bijzonder aldaar aangehaald geval.

De ingenieurs zullen gewoonlijk gekozen worden uit de adspiranten.

De hoofd-ingenieurs zullen gewoonlijk gekozen worden uit de ingenieurs van de eerste klasfe, zonder uitsluiting echter van die der tweede.

De inspecteurs zullen gewoonlijk gekozen worden uit de hoofd-ingenieurs der eerste klasfe, zonder uitsluiting echter van die der tweede.

De inspecteur-generaal zal gewoonlijk gekozen worden uit de inspecteurs, zonder uitsluiting echter van de hoofd-ingenieurs der eerste klasfe

Art. 89. Geene benoemingen of bevorderingen zullen, ge-

woonlijk, in het korps ingenieuren van den waterstaat en der publieke werken plaats hebben, van aan dat korps vreemd zijnde personen, en die niet met den rang van aspirant daarin zullen gekomen zijn.

Tractementen, reis-, verblijf- en bureau-kosten.

Art. 90. De inspecteur-generaal zal genieten een jaarlijksch tractement van . . . . . f 6000.00
 De inspecteuren . . . . . - 4000.00
 De hoofd-ingenieuren der eerste klasfe . . . . - 3000.00
 Die der tweede klasfe . . . . . - 2400.00
 De ingenieuren der eerste klasfe . . . . . - 1800.00
 Die der tweede klasfe . . . . . - 1500.00
 De aspiranten . . . . . - 900.00
 De vaste conducteurs . . . . . - 900.00
 Alle bureau-kosten, van welken aard zij mogen zijn, worden begrepen in de hierboven vermelde sommen.

Art. 91. Wanneer een ambtenaar functien waarneemt, welke superieur zijn aan die van zijnen graad, wordt hij, ten aanzien der reis- en verblijf-kosten, gedurende den tijd van zijne dienst, aan den graad gelijk gesteld, waarvan hij de functien waarneemt. Wanneer hij, uit hoofde van ziekte, de functien van eenen hem superieuren ambtenaar waarneemt, zullen de te impenderen bureau-onkosten blijven ten laste des geremplaceerd wordenden ambtenaars, en zijlieden onderling deswege schikkingen maken, des noods onder beslisfing des ministers.

Art. 92. In evenredigheit van iederen graad, zullen er reis- en verblijf-kosten worden toegeftaan.

De inspecteur-generaal zal, voor ieder uur afftands, genieten . . . . . f 2.50
 De inspecteuren . . . . . - 2.25
 De hoofd-ingenieurs . . . . . - 2.00
 De ingenieurs . . . . . - 1.50
 De aspiranten . . . . . - 1.25
 De vaste conducteurs . . . . . - 1.25
 Voor elken dag, dien zij buiten hunne gewone residentie doorbrengen, zullen zij in rekening kunnen brengen:
 De inspecteur-generaal . . . . . f 7.00

92 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

De inspecteuren	f 6.00
De hoofd-ingenieurs	- 5.00
De ingenieurs	- 3.00
De adspiranten	- 2.00
De conducteurs	- 2.00

Zij zullen geene verblijf-kosten mogen rekenen voor die dagen, gedurende welke zij op reis zijn.

Art. 93. De reizen zullen niet anders mogen geschieden dan op last of onder goedkeuring der superieuren, dewelke de nuttigheid dier reizen, voor 's lands of provinciale dienst, zullen moeten constateren met opzigt tot degenen, die onder hunne bevelen staan, en blijven zij verantwoordelijk voor den uit dezen hoofde gegeven last of goedkeuring.

Algemeene bepalingen.

Art. 94. Alle ontwerpen, zoo van algemeene als provinciale werken, welke aan den minister, hetzij door de Staten der respectieve provincien, hetzij door de ambtenaren tot het algemeen bestuur behoorende, worden toegezonden, alsmede alle de tot die ontwerpen behoorende stukken, berekeningen, begrootingen, kaarten, teekeningen enz., zullen gewoonlijk door hem worden onderworpen aan het onderzoek en het advies eener vergadering, zamengesteld en met zoodanige attributen voorzien, als in de volgende artikelen wordt bepaald. De minister is bevoegd, om andere onderwerpen van aanbelang, die hij daarvoor geschikt oordeelt, mede aan het onderzoek en het advies dier vergadering te onderwerpen.

Art. 95. Deze vergadering zal zamengesteld wezen:

- 1°. Uit den minister, die in dezelve zal voorzitten.
- 2°. Uit den inspecteur-generaal, die regtswege daarvan lid is, en die de vergadering steeds zal moeten bijwonen; ten ware afwezendheid om zaken van groot aanbelang hem verhinderden om dezelve bij te wonen, hetwelk echter steeds door den minister zal beoordeeld worden.
- 3°. Voorts uit zoodanige hoofd-ambtenaren en ingenieurs, als de minister bij elke zitting zal vermeenen, naar gelang der omstandigheden en der te verhandelen onderwerpen, daartoe te moeten roepen; daarbij in acht ne-

mende, dat deze vergadering ten minste uit vijf leden, de inspecteur-generaal daaronder begrepen, zal moeten bestaan.

Alle inspecteuren, hoofd-ingenieurs, ingenieurs, welke tijdens de gewone vergadering in de residentie aanwezig zijn, en dewelke door den minister niet mogten geroepen wezen om als lid zitting te nemen, zullen bevoegd zijn om de zitting bij te wonen, doch aldaar slechts eene delibererende stem hebben.

De adspiranten, welke in de residentie aanwezig zijn, zullen gehouden wezen de zittingen der vergadering bij te wonen, ten einde, door het aanhooren der plaatshebbende deliberatiën, eene gelegenheid te vinden tot uitbreiding hunner kundigheden.

De minister zal hun echter van het bijwonen der vergaderingen kunnen versoonen.

De hoofd-ambtenaar, welke, onder den minister, de zaken betreffende den waterstaat en de publieke werken behandelt, woont deze vergadering bij, en zal aldaar de functien van secretaris volbrengen.

De minister is bevoegd, om het voorzitterschap aan den inspecteur-generaal, of, bij deszelfs afwezen, aan eenig ander hoofd-ambtenaar tijdelijk op te dragen.

Art. 96. Geen der ambtenaren, welke door den minister tot het bijwonen der vergadering geroepen wordt, zal zich daaraan mogen onttrekken, en bijaldien zich daartegen zeer bijzondere en gewigtige redenen mogten opdoen, zal hij dezelve aan de beslissing des ministers onderwerpen.

Art. 97. De minister zal deze vergadering geregeld bijeenroepen tegen den 15den November, en zal dezelve, des noodig, tot ultimo December van ieder jaar doen voortduren, ten einde alsdan, in achtereenvolgende zittingen, aan derzelver onderzoek en beoordeeling te onderwerpen alle die ontwerpen en stukken, waarvan hierboven in art. 94 melding is gemaakt.

Hij zal dezelve voorts, buiten den voorschreven tijd, zoo dikwerf kunnen beleggen en bijeenroepen, als hij noodig en geraden zal oordeelen.

Art. 98. Deze vergadering zal hare werkzaamheden bepalen tot het dienen van confideratiën en advies over alle ontwerpen van werken en verdere stukken, welke aan haar oordeel, naar aanleiding der vorenstaande artikelen, zullen worden onderwor-

94 VERORDENINGEN WEGENS HET BEHEER ENZ.

pen, en zal zij daarbij moeten in het oog houden, dat hare werkzaamheden alleenlijk strekken om, door middel van de vereeniging der kundigheden van alle de leden welke dezelve uitmaken, het algemeen befluur meer en meer bekend te maken met al hetgene, in betrekking tot de geprojecteerde werken en onderwerpen, bevorderlijk kan wezen aan het behoud en aan het welzijn van het Rijk en van deszelfs ingezetenen.

Art. 99. Bij ontwerpen van groot aanbelang, en bij alle andere, welke aan Onze beslissing worden onderworpen, zal steeds het advies dezer vergadering bij de ministeriële voordragt moeten gevoegd zijn, of expresfelijk melding worden gemaakt, dat dezelve zich daarmede ten volle heeft vereenigd.

Art. 100. De minister heeft de bevoegdheid, om alle de leden van het korps ingenieurs van den waterstaat en der publieke werken, om het even of dezelve meer bijzonder aan de algemeene administratie, dan wel aan de provinciale autoriteit zijn toegevoegd, onderling van standplaats te doen verwisfelen; zoo dikwijls als hij zulks ten nutte van de dienst, of om andere redenen, uit den aard der plaatselijke en personele omstandigheden voortvloeiende, noodig oordeelt.

Art. 101. Hij zal, bij de verplaatsingen in het voorgaand artikel bedoeld, steeds in het oog houden, om dezelve niet dan om gewigtige redenen, vooral bij de hoofd-ambtenaren, te doen plaats hebben, en om de provinciale Staten daarover te hooren, wanneer er verplaatsingen der aan de provincien toegevoegde hoofd-ambtenaren noodig worden geoordeeld.

Art. 102. De tijd en de werkzaamheden van de ingenieurs van het korps, van welken graad dezelve ook mogen zijn, geheel en al moetende zijn toegewijd aan 's Rijks dienst, zullen alle memorien, projecten, teekeningen, kaarten, modellen enz., welke gedurende hunne dienstjaren zijn vervaardigd, aan het rijk toebehooren, en bij hunne demissie, retraite of overlijden, aan het ministerie moeten toegezonden worden, des noods met regt van reclame, van 's Rijks wege, op derzelve erfgenamen. (1)

Insgelijks zullen aan het ministerie moeten overgegeven worden alle meubilen en instrumenten, welke ten gebruike aan de

---

(1) Men vergelijke hierbij het *II. D. bladz. 21 volg.* van dit werk.

ingenieuren van het korps, van welken graad ook, mogten zijn toevertrouwd geweest; van de aldus ten gebruike gegevene voorwerpen zal eene behoorlijke inventaris gehouden worden, zoo als ook van die, welke bij het ministerie berusten.

Art. 103. De memorien, projecten, teekeningen, kaarten, modellen enz., welke door de aan de provincien toegevoegde ambtenaren, gedurende hunne dienstjaren, zijn vervaardigd, en welke alleenlijk den provincialen waterstaat en publieke werken aanbelangen, alsmede alle verdere archieven, hunne directie betreffende, en onder hen berustende, zullen bij hunne demissie, retraite, verplaatfing, of overlijden, des noods met regt van reclame op derzelver erfgenamen, aan hunnen opvolger moeten overgegeven worden ten einde deze steeds eene volledige verzameling vinde van alles, wat zijne administratie in de provincie of in eenig arrondisfement, betreft.

Alle de voornoemde stukken en archieven zijn steeds ten dienste der Staten en ter hunner beschikking.

Art. 104. De minister zal bijzonderlijk een der aan hem toegevoegde hoofd-ingenieuren of ingenieurs bezigen, tot het verzamelen en in geregelde orde brengen van alle zoodanige memorien, documenten, projecten, plannen, kaarten, teekeningen enz., als welke dienstig kunnen zijn, om bij het ministerie, als het ware in één punt te verzamelen al die kennis en dat onderling vergelijkend algemeen overzigt, welke noodig zijn, om het hoofd van dit aangelegen vak van administratie, op de doelmatigste en volledigste wijze in te lichten omtrent alles, hetwelk in deze aan den lande, en aan de ingezetenen nuttig kan wezen. Terwijl daarin tevens een middel zal gevonden worden, tot bewaring en bijeenverzameling van die kundigheden, welke in het vak van den waterstaat en der publieke werken, door den arbeid, de studien en de ondervinding van ieder lid van het korps, zijn verzameld en opgedaan; en om aldus, aan alle de leden van hetzelfde, eene bron te openen, uit welke zij, door het raadplegen, bestuderen en onderling vergelijken van dezen schat van kunde en ervaring, zich in staat kunnen stellen, om hunne kunde te vermeerderen, en zich meer en meer in hun vak tot nuttige dienaren van den Staat te bekwamen.

Art. 105. Geen lid van het korps ingenieurs van den waterstaat en de publieke werken zal, zonder eene bijzondere ver-

gunning van den minister of de provinciale Staten, zijne dienst kunnen leenen tot eenig werk, hetwelk niet tot zijne attributen behoort.

Hij zal aan niemand, wie hij ook moge zijn, welke geen lid van het korps, of niet zijn superieur is, veroorloven, van de memorien, projecten, teekeningen, kaarten enz., welke onder hem berusten, kopiëlijk of in originali, eenige de minste kennis te nemen.

Art. 106. Het is hun alle verboden, in geen geval hoegenaamd, directelijk of indirectelijk, binnen hun district eenig deel te mogen hebben in eenige onderneming in het vak van hunne administratie, van welken aard die ook zijn moge; en zijn zij verpligt, zoo dit plaats mogt hebben, daarvan dadelijk kennis aan den minister te geven.

Art. 107. Geen ambtenaar zal zich van zijnen post zonder autorisatie des ministers, moge verwijderen. De mindere ambtenaren, welke in geene directe briefwisseling met den minister staan, zullen hunne verzoeken om verlof aan hunnen onmiddellijken superieur doen toekomen, die dezelve alsdan aan des ministers beslisfing zal onderwerpen.

De ambtenaren, aan de provinciale Staten toegevoegd, zullen zich, ter bekoming van verlof aan deze autoriteit vervoegen, die dezelve al dan niet zal kunnen verleenen.

Art. 108. Elk dergenen die tot het korps behoort, of aan de dienst van hetzelfde toegevoegd is of wordt, zal, alvorens in functie te treden, behalve dien van zuivering, ook den eed afleggen, dat hij de functien van zijnen post met ijver en getrouwheid, en overeenkomstig de befaande, of in vervolg van tijd te maken, verordeningen, zal waarnemen.

Art. 109. Het reglement, gearresteerd bij ons besluit van den 25sten Julij 1816 n°. 36, en alle vorige reglementen en bepalingen, worden, voor zoo verre dezelve met den inhoud van dit Ons besluit mogten strijdig wezen, bij deze ingetrokken, en buiten effect gesteld.

Het departement van den waterstaat en der publieke werken is belast met de executie dezes, waarvan kennis zal worden gegeven aan Onze ministers van financiën en binnenlandsche zaken, aan de Staats-commissie, benoemd bij Ons secreet besluit

van den 1sten Augustus 1818, litt. T. T., en aan den Raad van State.

Gegeven enz.

EXTRACT van het besluit van den 26sten Junij 1829, n°. 34, waarbij vier districten of inspectien voor den waterstaat worden ingesteld.

WIJ WILLEM, ENZ.

Herzien enz.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Er zullen voor den waterstaat, ingevolge de bepalingen van Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 2, voortaan zijn vier inspectien of districten, behoudens de wijziging omtrent de verdeeling, in het volgende artikel vervat.

Art. 2. Het eerste district zal bestaan uit de provincien *Gelderland, Overijsel, Drenthe, Vriesland* en *Groningen*.

Het tweede, uit de provincien *Holland, Utrecht* en *Zeeland*.

Het derde, uit de provincien *Noordbrabant, Limburg, Antwerpen, Oost- en Westvlaanderen*.

En het vierde, uit de provincien *Zuidbrabant, Henegouwen, Luik, Namen* en *Luxemburg*.

Art. 3. In elk district zal zijn een inspecteur.

Art. 4. Aan de inspecteurs zijn opgedragen, elk voor zoo veel hun district aangaat, de functien, voor de inspecteuren en inspecteurs-generaal, bij ons besluit van den 17den December 1819, n°. 2, omschreven.

Art. 5. Zij zullen bovendien bij de administratie van den waterstaat uitmaken eenen bestendigen raad, welke door dezelve zal worden bijeengeroepen, zoo dikwerf de aard der zaken zulks zal vereischen, en in alle gevallen door haar, ten aanzien, van alle nieuwe werken of belangrijke herstellingen, zal moeten worden geraadpleegd.

Art. 6. De raad van inspecteuren zal worden voorgezeten door Onzen minister van binnenlandsche Zaken, zoo dikwerf de aard der zaken zulks zal vereischen, of hij zulks noodig mogt oordeelen; wanneer de raad door Onzen voornoemden Minister

III. DEEL.

niet wordt geprefideerd, zal de administrateur van den waterstaat in denzelven voorzitten.

Art. 7. De gewone verblijfplaats of residentie der inspecteuren zal zijn:

Voor die van het *eerste* district, te *Arnhem*.

Voor die van het *tweede* district, te 's *Gravenhage*.

Voor die van het *derde* district, te 's *Hertogenbosch*.

En voor die van het *vierde* district, te *Brusfel*.

Art. 8. Zij enz.

Art. 9. Als enz.

Worden voorts benoemd enz.

Art. 10. Door enz.

Onze minister van Binnenlandfche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan Onzen minister van financiën en aan de algemeene rekenkamer, tot informatie en narigt.

Gegeven enz.

*BESLUIT van den 29sten Maart 1822,
houdende bepalingen omtrent de wijze
van benoeming der dijk- en polderbesturen.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien de voorstellen, door de Staten der onderscheidene provincien, ingevolge art. 222 der grondwet, gedaan, omtrent de wijze van benoeming en aanstelling der dijkgraven, heemraden of leden der dijk- en polderbesturen in derzelver provincies;

Gezien het rapport van Onzen minister van den waterstaat en der publieke werken, van den 10den April 1819, n°. 556;

Gezien de rapporten van Onzen minister van binnenlandfche zaken en waterstaat, van den 18den December 1820, n°. 17w, en van den 5den Februarij II. n°. 2w;

Gezien het negende hoofdstuk der grondwet;

Den Raad van State gehoord;

En in aanmerking nemende de noodzakelijkheid om in de be-

noeming en aanstelling der leden van de onderscheidene dijk- en polderbesturen, zoo veel mogelijk, en met in achtneeming der plaatselijke reglementen en gebruiken, op eenen eenparigen en regelmatigen voet te voorzien, en zulks naar aanleiding en overeenkomstig den geest en de bedoeling der grondwet en het meerder of minder onmiddellijk toezigt, hetwelk, hetzij aan het algemeen bestuur, hetzij aan de Staten der provincien, is toegekend;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De dijkgraven, presidenten en verdere leden van alle hooge en andere heemraadschappen, wateringën, waterschappen, dijken, polderbesturen en andere dergelijke collegien, hoe ook genaamd, aan welke eenige beheering over rivier- of zeewaterkeerende dijken of werken is toevertrouwd, mitsgaders de secretarissen, dijkfchrijvers, griffiers, rentmeesters of penningmeesters, welke bij deze collegien fungeren, voor zoo ver dezelve door den Souverein, de Stadhouders in der tijd, de voormalige provinciale hoven of eenige andere publieke autoriteit plagten benoemd te worden, zullen voortaan, door Ons worden benoemd en aangesteld. (1)

Wij behouden Ons voor om een' staat van alle de collegien, welke in de termen van dit artikel vallen, nader vast te stellen.

(1) Bij besluit van den 7den September 1822 (Staatsblad n°. 42), heeft Z. M. goedgevonden en verstaan te verklaren: dat de in dit art. 1 voorkomende bijvoeging, houdende: „voor zoo ver dezelve door den Souverein, de Stadhouders in der tijd, de voormalige provinciale hoven of eenige andere publieke autoriteit plagten benoemd te worden,“ alleenlijk ziet op de bij dit artikel genoemde secretarissen, dijkfchrijvers, griffiers, rentmeesters of penningmeesters, en dat mitsdien dit eerste artikel moest worden verstaan te zijn gesteld, aldus:

Art. 1. Zullen voortaan door Ons worden benoemd en aangesteld;

a. De dijkgraven, presidenten en verdere leden van alle hooge en andere heemraadschappen, wateringën, waterschappen, dijk- en polderbesturen, en andere dergelijke collegien, hoe ook genaamd, aan welke eenige beheering over rivier- of zeewater keerende dijken of werken is toevertrouwd.

b. De secretarissen, dijkfchrijvers, griffiers, rentmeesters of penningmeesters, welke bij deze collegien fungeren, voor zoo ver deze ambtenaren door den Souverein, de Stadhouders in der tijd, de voormalige provinciale hoven of eenige andere publieke autoriteit, plagten benoemd te worden.

Art. 2. Insgelijks zullen door Ons worden benoemd en aangesteld de leden van zoodanige dijk- of polder-besturen, welke geen rivier- of zeewater keerende dijken of werken hebben, maar wier beheer zich tot binnenpolders bepaalt, in zoo verre de leden van zoodanige besturen voorheen, en wel bepaaldelijk vóór den jare 1795, werden benoemd en aangesteld, hetzij door den Souverein, de Stadhouders in der tijd, de voormalige provinciale hoven of eenige andere publieke autoriteiten.

Art. 3. Deze benoemingen zullen geschieden op de volgende wijze.

In geval van vacature zal door de dijk- of polder-besturen, wien zulks aangaat, worden opgemaakt eene nominatie van drie personen, welke in zich vereenigen al de vereischten, bij de reglementen der respectieve besturen, waarbij zij moeten fungeren, voorgeschreven of die de bestaande gebruiken medebrengen.

Deze nominatie zal door hen worden ingediend bij de Gedeputeerde Staten hunner provincie, die dezelve met derzelver confideratien omtrent de voorgedragene personen zullen doen toekomen aan Onzen Minister van binnenlandfche zaken en waterstaat.

Art. 4. Voor zoo ver nogtans de reglementen, octrooijen of bestaande gebruiken aan de ingelanden, stemgeregtigden of de gecommiteerden van dezelve, of ook aan eenige steden of bezitters van ambachts-heerlijkheden, de bevoegdheid geven om een of meer personen tot het bekleeden van voornoemde posten te benoemen of voor te dragen, wordt het doen der voordragt aan dezelve gelaten, welke voordragt door hen aan de Gedeputeerde Staten der provincie zal worden gedaan, die dezelve, met hunne confideratien, aan voorz. Onzen Minister zullen toezenden. (1)

---

(1) Eenige bedenkingen zijnde ontstaan omtrent de toepassing van dit artikel, heeft Z. M. bij besluit van den 1sten September 1827 n°. 116 verklaard, dat, ingevolge het besluit van den 26sten Maart 1814 (*Staatsblad* n°. 46), het Hoogsteszelfs intentie altijd geweest is, om aan al de eigenaren van heerlijkheden in de noordelijke provincien, welke, vóór het jaar 1795, bevoegd zijn geweest, om één of meer personen tot het bekleeden der posten, bij dit artikel bedoeld, te benoemen of voor te dragen, het doen van voordragten te laten verblijven, en zulks in alle de provincien, de vereenigde Nederlanden uitgemaakt hebbende, met uitzondering echter van

Art. 5. Dezelfde wijze van benoeming zal worden in acht genomen ten aanzien der leden van de collegien van hoofd-ingelanden, ambts-besturen of kommisfarsiften uit de geïnteresfeerden, in zoo ver dezelve, volgens de bestaande reglementen, door den Souverein, de Stadhouders in der tijd, de voormalige provinciale hoven, of eenige andere publieke autoriteiten plagten benoemd te worden.

Art. 6. De benoeming en aanstelling der leden van alle overige dijk- en polderbesturen, mitsgaders van alle secretarissen, penningmeesters en andere ambtenaren van dezen aard, niet in art. 1 genoemd, zal blijven geschieden overeenkomstig de bepalingen, welke daaromtrent in de respectieve reglementen dier besturen vervat zijn of vervolgens mogten worden vastgesteld.

Art. 7. Al hetgene in de bestaande reglementen, dijkregten of octrooijen te dezen aanzien strijdig mogt worden bevonden met de bepalingen van het tegenwoordig besluit, wordt gehouden voor vernietigd en buiten effect gesteld.

Onze Minister van binnenlandsche zaken en waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, en hetwelk in het staatsblad zal worden geïnfereerd.

Gegeven enz.

---

*BESLUIT van den 13den September 1826,
waarbij de dijk- en polderbesturen, ten
aanzien van het zegel en de registratie,
der door hen opgemaakte akten,
gelyk gesteld worden met de plaatselijke besturen.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Op het rapport van Onzen Staatsraad, Administrateur voor de registratie, het kadaster en de loterijen, van den 14den Ju-

---

dat gedeelte der provincie Zeeland, hetwelk vóór den jare 1795, tot Staats-Vlaanderen behoorde, alsmede van de generaliteits-landen en van de zijlvestertijen in de provincie Groningen.

lij II., n°. 110, betrekkelijk den ontstanen twijfel, in hoe ver de wetsbepalingen omtrent de registratie toepasselijk zijn op de akten, opgemaakt door collegien met het beheer van zee- of rivierwaterkeerende dijk-, sluis- en andere waterwerken, belast;

Gelet op het negende hoofdstuk van de grondwet;

Gezien de wetten van den 22sten Frimaire, 7de jaar, 25 Ventose, 9de jaar en den 31sten Mei 1824 (Staatsblad n°. 36), alsmede het decreet van 4 Mesidor, 13de jaar;

Gezien het advijs van den raad der ontvangsten, van den 25sten Julij II., n°. 3;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Alle hooge en andere heemraadschappen, wateringen, waterschappen, dijk- en polderbesturen en andere dergelijke collegien hoegenaamd, worden ten aanzien van het zegel en de registratie der door hen opgemaakte akten gelijk gesteld met de plaatselijke besturen, en aan dezelfde verplichtingen onderworpen, als te dier zake, door de bestaande wettelijke bepalingen aan laatstgemelde besturen zijn opgelegd.

Onze Minister van binnenlandsche zaken, en Onze staatsraad, administrateur van de registratie, het kadaster en de loterijen, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het staatsblad zal worden gedrukt.

Gegeven enz.

REGLEMENT van administratie der polders, kroosheemraadschappen, molens, erfelijk, kerspel, en alle andere binnenlandsche besturen, welke onderhoudskosten reëel gedragen worden, binnen de provincie van Utrecht; vastgesteld bij de Staten der provincie Utrecht, den 15den Julij 1826 en goedgekeurd bij besluit van Z. M. van den 2den November 1826, n°. 162.

Art. 1. Alle rekeningen, zettingen en omslagen van polders en heeren- of kroosheemraadschappen, binnenlandsche besturen, en dergelijke, die reëel gedragen worden, en in de gemeenten

binnen deze provincie voornamelijk bekend zijn, onder benamingen van polder-, molen-, erfdijk- en kerspel-rekeningen, buurtzettingen, omslagen van binnenlandsche kosten, slagen, banwerk, brug- en zandpad-gelden en foortgelijken, zullen jaarlijks moeten geschieden of gehoord en gesloten worden, voor den eersten Mei van het jaar, volgende op dat der gehoudene administratie, welke altoos zal moeten gerekend worden te loopen van den eersten Januarij tot ultimo December.

Art. 2. Binnen veertien dagen na het doen der zetting en het afhooren en sluiten der rekeningen, zal de originele met een afschrift daarvan aan Gedeputeerde Staten moeten worden ingezonden, die dezelve ten spoedigsten met hunne goedkeuring of bedenkingen, om bij eene volgende rekening gedresfeerd te worden, zullen terug zenden; zullende, voor het appointment van approbatie, als van ouds, aan de griffie moeten betaald worden de som van *f* 1.50. Zonder deze goedkeuring mogen de lasten niet worden ingevorderd. De burgemeester, schout, secretaris of ander hoofd dezer besturen, daartoe verplicht, in gebreken blijvende, binnen de veertien dagen, hiervoor vermeld, de originele rekening en omslag met het dubbeld van dien aan Gedeputeerde Staten in te dienen, zal daarvoor verbeuren eene boete van drie guldens telken reize, en bij langer verzuim, het dubbeld van dien waarvan aanteekening door Gedeputeerde Staten zal geschieden op de originele rekening, om bij de verantwoording van het volgende jaar, ten behoeve van de ingelanden in rekening te worden verantwoord.

Art. 3. Geene verteringen, hoe ook genaamd, der bestuurderen of ingelanden zullen in rekening mogen geleden worden; alleenlijk zal voor iedere bekeurde, of bij de reglementen vastgestelde schouwen en inspectien, alsmede voor de jaarlijksche vacatien op het doen der rekening, omslag of zetting, en voor iedere convocatie, die ten behoeve der belanghebbende ingelanden in het algemeen mogt worden zamengeroepen, in rekening kunnen worden gebracht van *f* 2 tot *f* 8 voor kamerhuur, vuur en licht.

Art. 4. Geene schuit of wagenvrachten aan bestuurderen of ingelanden zullen in rekening mogen gebracht worden, dan alleen de huur van zoodanigen wagen of schuit, welke tot het voeren der schouw volstrekt benoodigd zal zijn.

Art. 5. Het getal der bestuurderen blijft op den tegenwoor-

digen, hetzij bij usantien, of bij bijzondere bestaande reglementen bepaalden, voet. Bij de jaarlijkfche aftreding van een gedeelte der bestuurderen, met uitzondering van den burgemeester, fchout, fecretaris en gadermeester, gefchiedt de verkiezing door de ingelanden of door diegenen, die daartoe van ouds geregtigd zijn, bij gelegenheid van het doen der jaarlijkfche rekening.

De bode wordt, bij vacature, mede door degenen, die daartoe van ouds geregtigd zijn, aangefield; waar zulks geene plaats vindt, door de ingelanden, bij gelegenheid der jaarlijkfche rekening.

Art. 6. De benoeming der fchouten, fecretariffen en gadermeesters gefchiedt op denzelfden voet en wijze, als zulks ten aanzien van de benoeming der fchouten, fecretariffen en ontvangers der gemeenten bij het reglement op het bestuur ten platten lande, goedgekeurd bij Zijner Majesteits befluit van den 23ften Julij 1825, n°. 132, is bepaald.

Art. 7. Bij de invoering van deze bepalingen, zullen alle gaderingen van reëele lasten, welke door heemraden, polder of buurtmeesteren, of anderen, onder welke andere benamingen ook, bij toerbeurten gefchieden, komen op te houden, en in derzelver plaats een vaste gadermeester, hetzij in den perfoon van den fchout of fecretaris, of wel in dien van een der ingelanden moeten worden voorgedragen en aangefield.

Het loopende jaar zal door diegenen, die thans de gadering hebben, moeten worden ingevorderd, en aangezuiverd, voor het doen der nieuwe rekening.

Art. 8. De aanwezige gadermeesters, penningmeesters of ontvangers, die zulks nog niet gedaan hebben, en die ten gevolge van het voorgaande artikel zullen worden benoemd, zijn gehouden, om binnen zes weken na de invoering dezer bepalingen eene behoorlijke cautie te fteflen, die gelijk staat met het beloop van den jaarlijkfchen omslag, waarvoor zal gehouden worden het een tiende gedeelte van het bedrag der fommen, in de tien jaren omgeflogen en bij elkander gerekend.

Wanneer die te ftellene cautie minder dan *f* 1,000 bedraagt, zal de gadermeester met eenen goeden perfonelen borgtogt kunnen volftaan, maar boven die fom zal de cautie moeten bestaan in vaste goederen, of in infchrijvingen op het grootboek der nationale werkelijke rentgevende fchuld.

Op de voor te ftellene cautien zal, alvorens dezelve haar be-

slag kunnen erlangen, de goedkeuring van Gedeputeerde Staten moeten worden gevraagd en bekomen.

Art. 9. De gadenmeesters zullen gehouden zijn, bij het doen der jaarlijksche rekening, de posten van uitgaaf der vorige rekening met behoorlijke quitantien of bewijzen van voldoening in margine van de rekening gesteld, te zuiveren; zullende daarvan aantekening op de nieuw te doene rekening worden gesteld, en ingevalle een of meer derzelve daaraan mogten zijn in gebreke gebleven, zal van die posten speciale melding worden gemaakt, onder de te doene rekening, en de gadermeester gehouden zijn de quitantien voor die posten binnen den tijd van 14 dagen aan den schout, of het hoofd van het bestuur in te leveren, om met de nieuwe rekening aan Gedeputeerde Staten te worden opgezonden, die geene approbatie op de nieuwe zetting of omslag zullen verleenen, voor dat die ontbrekende bewijzen aan Hun Edel Groot Achtb. zijn vertoond.

Art. 10. De vaste belooning aan de schouten of hoofden der, bij deze bepalingen bedoelde, administratien, voor alle werkzaamheden hoegenaamd toe te kennen, boven en behalve de hierna vermelde daggelden, zal nooit meer mogen bedragen dan uiterlijk tien centen per bunder, of zoo veel minder als bij Gedeputeerde Staten zal bevonden worden te behooren; voorts een daggeld voor iederen schouw, die volgens gebruik of de bestaande reglementen jaarlijks moeten plaats hebben tot *f* 2.10

Een daggeld voor de voorjaarsinspectie, der molens, fluizen, bruggen, heulen, schoeijingen, waterkeetingen, en alle verdere polderwerken, tot . . . . . - 2.10

Een dito voor de najaars inspectie. . . . . - 2.10

Een dito voor de vacatie op het doen der rekening, en omslag of zetting tevens . . . . . - 2.10

Art. 11. De vaste belooning aan de secretarissen, indien dezelfde van ouds bij de opgemelde administratie hebben gefungeerd, voor alle werkzaamheden, hoe ook genaamd, gewone of buitengewone schrijfbehoeften daaronder mede begrepen, toe te kennen, zullen nimmer meer mogen bedragen, dan tien centen per bunder, of zoo veel minder als bij Gedeputeerde Staten bevonden zal worden te behooren, en voorts een daggeld voor het bijwonen van iederen gebruikelijken schouw tot . . . *f* 1.60

Een dito voor de inspectie der werken, in het voor-

en een dito in het najaar, ieder tot . . . . . *f* 1.60

Een dito op het doen der rekening en zetting tevens - 1.60

Wanneer het secretariaat tevens door den schout wordt waargenomen, dan zal hij slechts de helft van voorschreven salaris, en de helft der voorschreven daggelden genieten.

Art. 12. Alle administratie-kosten van eenen polder of eenig ander binnenlandsch beheer, daaronder niet begrepen de belooning van den ontvanger of penningmeester, welke wel minder maar niet meerder dan vijf percent, zullen mogen bedragen, zullen te zamen niet hooger mogen worden gebragt, dan 20 percent, wanneer alle onderhoudskosten niet hooger beloopten dan . . . . . *f* 1000.00

17½ percent van *f* 1000.00 tot . . . . . - 5000.00

15 „ „ - 5000.00 „ . . . . . - 10,000.00

12 „ „ - 10,000.00 „ . . . . . - 20,000.00

10 „ „ - 20,000.00 en met . . . . . - 50,000.00

Het batig saldo der vorige rekening daaronder niet begrepen. Zullende echter, wanneer die onderhoudskosten van eenen polder of binnenlandsche administratie minder bedragen dan *f* 500.00, de regeling van de zoodanigen aan de vergadering van Gedeputeerde Staten worden overgelaten, die deswege in billijkheid, naar bevind van zaken, zullen beslissen; verder zal hij niets in rekening mogen brengen, hetzij, ten laste der administratie of der belastingschuldigen, zelfs geene kosten van overboeken, billetgelden, of wat er van dien aard is.

Art. 13. Aan heemraden en kroosheemraden, polder-, buurt- of molenmeesteren, of onder welke andere benaming dezelve voorkomen, zullen voor belooning worden toegekend de navolgende daggelden:

Een daggeld voor het bijwonen van iederen gebruikelijken schouw van *f* 1.40 tot *f* 2.10

Voor ieder derzelven, een daggeld op de voor-, en een dito op de najaars inspectie der werken van *f* 1.40 tot *f* 2.10.

Een daggeld voor ieder, bij het doen der rekening en zetting tevens van *f* 1.40 tot *f* 2.10.

Art. 14. Bij geene polder- of binnenlandsche besturen zullen de kosten van administratie hooger gebragt mogen worden dan dezelve thans beslaan en tot hiertoe gerekend zijn; ook dan niet, wanneer dezelve minder bedragen, dan bij dit reglement zijn vermeld.

Art. 15. In polders, waar zulks gebruikelijk is, of uit hoofde der molens en andere waterwerken mogt bevonden worden, zal een der heemraden of poldermeesteren, of een der inwonende ingelanden of met een deskundig perfoon tot opzigter over dezelve door ingelanden, bij het doen der rekening kunnen worden benoemd, en aan deze naar gelang der werken en de grootte van den polder, eene belooning kunnen worden toegekend van *f* 6.00 tot *f* 36.00, die daarvoor verplicht zal zijn, bij de voor- en najaars inspectie en alle verdere inspectien tegenwoordig te zijn.

Art. 16. Aan den bode zal voor alle gewone aanzeggingen, convocatiën van besturen en ingelanden, rondbrengen en aanplakken der billetten, adfisteren bij de vergadering van bestuurders en wat van dien aard meer is, eens af kunnen worden toegelegd, naar gelang der grootte van den polder eene som van *f* 5.00 tot *f* 30.00; voorts zal hij genieten een daggeld voor het adfisteren bij iederen gebruikelijken schouw tot *f* 1.

Een dito voor het adfisteren bij de voor-, en een dito der najaars inspectien tot *f* 1.

Een dito voor het adfisteren bij het doen der rekening en omslag tevens tot *f* 1.

Art. 17. Alle de hiervoren vermelde daggelden zullen corpooreel moeten worden verdiend, en die der afwezenden niet in rekening mogen worden gebragt, waarvan behoorlijk aanteekening door den secretaris, schout of bode, die de schouwen, inspectien of vergaderingen adfisteert, zal moeten worden gehouden.

Art. 18. Alle de administratie-kosten zullen voortaan, in elke rekening, bij een afzonderlijk kapittel in uitgave moeten gebragt worden.

Art. 19. Bij het doen van elke rekening en omslag, zullen van twee tot vier hoofd-ingelanden speciaal geconvoceerd worden om over dezelve te staan, waarvoor aan ieder der presente hoofd-ingelanden toegelegd zal kunnen worden een daggeld van *f* 1.60. Het bestuur zal, bij het convoceren derzelve, hetwelk ten minste acht dagen voor het doen der rekening moet plaats hebben, moeten zorgen, dat daartoe voor de helft worden geconvoceerd de voornaamste hoofd-ingelanden van den polder, welke buiten de gemeente of polder woonachtig zijn.

Art. 20. Geene baten van welken aard ook, en waaruit voort-

spruitende, als daar zijn: de overhoeven, gras- en houtgewas op kade, wegen of uiterdijken staande, afval van hout, ijzer of steenen en dergelijken, zullen ten voordeele van schouten, secretarissen, bestuurderen of boden mogen worden gegeven of afgestaan, maar ten voordeele der ingelanden in het algemeen en in ontvang moeten worden gebragt, hetzij als ordinaire of extra-ordinaire ontvangst.

Art. 21. In de vergadering van ingelanden, bij de behandeling van alle polder-aangelegenheden, of bij die der binnenland-sche administratie, zal de stemming moeten plaats hebben, bunders gewijze, overeenkomstig de bepalingen, vervat bij de publicatie van het departementaal bestuur van Utrecht, van den 27sten Mei 1803, waarvan het gebruik bij besluit van Zijne Majesteit van den 17den Maart 1822, n°. 35, is gehomologeerd geworden.

Art. 22. Alle bijzondere reglementen of usantien, bij de hiervoren voormelde bepalingen geobserveerd wordende, zullen, in zoo verre dezelve met deze algemeene bepalingen strijdig zijn, komen te vervallen; blijvende echter die reglementen, voor zoo verre dezelve door de bevoegde magt in der tijd zijn goed gekeurd, met uitzondering van de vermelde administratie-kosten in derzelver geheel, tot dat deswege nader voor iederen polder afzonderlijk zal zijn beslist; refererende niet te min, Hun Edel Groot Achtbaren aan zich, zoo wanneer eenige punten dezen aangaande mogten zijn geomiteerd, of niet naauwkeurig genoeg waren bepaald, onder de nadere goedkeuring van Zijne Majesteit, dezen te vermeerderen en verbeteren, zoo als bevonden zal worden te behooren. (1)

Aldus, enz.

---

(1) Ten aanzien van het inzenden van begrootingen en rekeningen door dijk- en polderbesturen heeft Zijne Majesteit bij besluit van den 22sten December 1826 n°. 120, de volgende bepalingen gemaakt:

1°. Dat alle dijk- en polderbesturen, alle ambachtsbesturen, en in het algemeen alle instellingen, in de provincie Holland, welke, onder wat benaming ook aanwezig, omslagen heffen, voor het onderhoud van dijken, polders, districten of ambachten, verplicht zullen zijn jaarlijks aan Gedeputeerde Staten der beide gedeelten van die provincie, respectievelijk ter goedkeuring in te zenden, eene begrooting van de door hen te doene uitgaven, en van de middelen, om dezelve te bestrijden; alsmede jaarlijks, over het laatst voorgaand jaar, aan voornoemde collegien insgelijks ter goedkeuring

BESLUIT van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen van den 24sten September 1827, houdende wijzigingen in de manier van procederen, in cas van hooger beroep, van de uitspraken van polderbesturen en dijkscollegien, in de provincie Groningen; bekrachtigd bij Z. M. besluit van den 8sten Mei 1828, n°. 121.

De Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen notificeren bij deze, dat het Z. M. den Koning heeft behaagd, bij Hoogstdezelfs besluit van den 8sten Mei 11., n°. 121, onder wijzigingen, voorloopig te bekrachtigen een door hen op den

in te zenden de rekening der gedane uitgaven, volgens de goedgekeurde begrooting.

2°. Dat voornoemde Gedeputeerde Staten den vorm en de tijdperken van inzending en goedkeuring, zoo van de begrootingen als van de rekeningen nader aan de belanghebbende besturen zullen doen kennen. De Gedeputeerde Staten van Noordholland hebben, om aan die bepalingen eene doelmatige uitvoering te verzekeren, bij besluit van den 25sten Januarij 1827, aan alle de voorn. besturen zoo wat den vorm van volgende begrootingen en rekeningen, als wat den tijd en wijze van derzelver respectieve inzending betreft, eene aanschrijving gedaan, met last om zich naar den inhoud te gedragen. Zie *Prov. blad van Noordh. van 1827, n°. 10.* Bij besluit van d. n. 27sten December 1828, n°. 14, naar aanleiding van eene daartoe strekkende gedane voordragt aan Z. M. door de Gedeputeerde Staten van Zuidholland, heeft het Hoogstdezelve behaagd, het besluit van den 22sten December 1826, n°. 120 te wijzigen; zie *Prov. blad van Zuidh. over 1829, n. 11.* De Gepeputeerde Staten van Zuidholland hebben mede ter uitvoering van Z. M. besluit van den 22sten December 1826 voormeld, eene dispositie genomen op den 26sten Januarij 1827, bevattende de bepalingen omtrent de polder-begrootingen en polder-rekeningen; men vindt deze *in de Handl. tot de kennis van het Ned. staatsbest. III. D. bl. 820.* Tegen de invoering van het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, goedgekeurd bij besluit van den 28sten December 1828, hebben de Staten dier provincie eenige aanmerkingen ingebracht, en op grond van dezelve verzocht, dat hetzelfde provifioneel nog niet mogt worden in werking gebragt. Zie *Arnhemfche courant n°. 102 van het jaar 1829.*

24sten September 1827 ontworpen besluit, houdende wijzigingen in de manier van procederen, in cas van hooger beroep, van de uitspraak van polderbesturen en dijkscollegien, zoo als dezelve is voorgeschreven bij het reglement van Hare Koninklijke Hoogheid de Princesse Douairière der Vereenigde Nederlanden, van den 18den Augustus 1755, luidende dit besluit als volgt:

De Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen in aanmerking hebbende genomen, dat, volgens de bestaande orde van zaken, aan hen is opgedragen de kennisneming en beslissing van zekere geschillen, welke bevorens, bij wijze van appel, voor den Hove provinciaal werden gebragt.

Overwegende, dat de bepalingen van het reglement van H. K. Hoogheid Mevrouw de Princesse Douairière van Oranje-Nassau, Gouvernante der Vereenigde Nederlanden, enz., enz., enz., van den 18den Augustus 1755, voor zoo verre dezelve betrekkelijk zijn tot de manier van procederen in cas van appel, op een administratif collegie niet kunnen worden toegepast; gelet op den inhoud van art. 222 der grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden; en willende, naar aanleiding daarvan in het genoemde reglement zoodanige verandering maken, als Ons zijn voorgekomen noodig te zijn, om de voorschriften van dat reglement, voor zoo verre dezelve betrekkelijk zijn tot de manier van procederen in cas van appel, te wijzigen naar de inrigting van een administratif collegie; en alzoo in overeenstemming te brengen met de bestaande orde van zaken, hebben goedgevonden, onder goedkeuring van Z. M. den Koning, te bepalen, hetgeen volgt:

Art. 1. Al hergeen in het gemelde reglement omtrent de manier van procederen is voorgeschreven, zal van geene toepassing zijn en alzoo niet worden opgevolgd in zaken, welke, bij wijze van beroep of beklag, aan de kennisneming en beslissing van de Gedeputeerde Staten der provincie Groningen zijn, of in het vervolg zullen worden onderworpen.

Art. 2. Hij, die zich bij de uitspraak van degenen, welke de schouwing hebben gedaan, bezwaard acht, zal daarvan binnen acht dagen na de kennisgeving of insinuatie, respectievelijk bij art. 9 en 19 van het reglement van den 18den Augustus 1755, rubriek, *doen van schouwingen en breuken*, omschreven, kunnen appelleren aan de Gedeputeerde Staten der provincie, en te dien einde binnen den gemelden tijd, een request aan dat col-

legie moeten indienen, waarbij hij verklaart zich te stellen appellant van de uitspraak der schouwers in kwestie, en verzoekt, dat aan hem een termijn zal worden gesteld, binnen welken hij zijne *grieven* tegen die uitspraak, in geschrifte, aan hetzelfde collegie zal moeten inleveren.

Art. 3. De Gedeputeerde Staten zullen onverwijld, na dat request ontvangen te hebben, aan de geintimeerden kennis geven van het ondernomen appel, met last, om, hangende hetzelfde, geene executie aan hunne uitspraak te geven.

Art. 4. De Gedeputeerde Staten zullen, binnen acht dagen na het ontvangen der voorzeide requesten, aan den appellant schriftelijk een termijn præfigeren, binnen welken hij zijne *memorie van grieven* aan dat collegie zal moeten indienen, met de verificatoire bescheiden daartoe behoorende, op poene van verstek; die termijn zal niet langer mogen zijn dan uiterlijk vier weken, en daarvan zal geen uitstel mogen gevraagd of kunnen verleend worden.

De Gedeputeerde Staten zullen van de *memorie van grieven* en de daarbij overgelegde stukken, kopijen stellen in handen van de geintimeerden, en hun daarbij tevens een termijn præfigeren, uiterlijk van vier weken, om daar tegen te kunnen dienen van schriftelijk belang, van welken termijn mede geenerlei uitstel zal kunnen verleend worden.

Art. 5. De zaak in appel op deze wijze voldongen zijnde, zullen niet te min de Gedeputeerde Staten bevoegd zijn, om van beide partijen of van een derzelve, des noodig achtende, te kunnen vorderen inlichtingen in geschrifte, nopens zoodanige punten, als aan hen zullen worden opgegeven, en zulks binnen eenen termijn, daartoe te præfigeren.

Art. 6. De Gedeputeerde Staten zullen, daartoe termen vindende, in elken staat van zaken eene personele commissie uit hun midden kunnen benoemen, hetzij, om partijen te verstaan, ten einde meerdere inlichtingen omtrent de zaak te bekomen, of een vergelijk te beproeven, hetzij, om het quaestieuse in oogenschouw te nemen, in het bijwezen van partijen of buiten dezelve, hetzij eindelijk, om de door partijen ingediende schrifturen en voorgestelde bewijzen voorloopig te onderzoeken, welke gecommiteerden daarna het collegie zullen dienen van berigt, consideratien en advijs.

Art. 7. Insgelijks zullen Gedeputeerde Staten, buiten hun collegie, een of meer deskundigen kunnen benoemen, belast met het opnemen van een quaestieus pand of panden, met het waarden van schaden en nadeelen, door de daden of negligentie van den een of anderen veroorzaakt, alsmede met het waarden van de kosten van herstelling van een of ander pand en dergelijke, en op derzelver schriftelijk rapport zoodanig regard slaan, als zij zullen vermeenen te behooren.

Art. 8. Zij zullen mede, in elken staat der zaak, dadelijk en op staanden voet, al hetgeen defect wordt bevonden, hetzij bij uitbesteding, hetzij in daghuur, kunnen doen herstellen, ten perikel en kosten van den succumbent.

Art. 9. Wanneer de Gedeputeerde Staten zullen oordeelen genoegzaam te zijn ingelicht, zullen zij in elke zaak, bij wijze van eene gemotiveerde resolutie, uitspraak doen, zoo over de principale zaak, als over de kosten, en van die resolutie een authentiek afschrift aan ieder der partijen doen ter hand stellen of insinueren.

Onder de kosten, waarin de succumberende partij kan worden veroordeeld, zullen nimmer kunnen begrepen worden de kosten van praktijs, naardien de partijen, welke zich van een praktischijn verkiezen te bedienen, zulks zullen moeten doen voor hare eigene rekening, zonder die kosten immer op hare wederpartij te kunnen verhalen.

Aldus enz.

---

*BESLUIT van Z. M. van den 22sten Mei
1815, n°. 53, betrekkelijk de invordering
bij parate executie van de polderlasten.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien de requeste aan Ons geprefenteerd door de polderbesturen van *Vianen, Lexmond, Achttienhoven* en *Lakerveld; Ameide* en *Tienhoven* en *Meerkerk*.

En daarop gehad hebbende de consideratien en het advies van den directeur-generaal van den waterstaat van den 19den dezer n°. 3020.

Gelet op Ons besluit van den 6den November 1814, n°. 85. Hebben goedgevonden en verstaan, het gedane verzoek toe te stemmen, en mitsdien bij wege van interpretatie te bepalen, dat overal, waarbij het reglement door de Staten van Holland en Westfriesland op den 14den April 1753, ten aanzien der invordering bij parate executie van de polderlasten der voornoemde polders gemaakt, voorkomen de woorden *schout en geregt* of *schout en schepenen en geregtsbode*, moet worden verstaan *schout en heemraden en bode van schout en heemraden* of *polderbode* respectivelijk; dat de letteren requisitoriaal bij art. 6 van het gemelde reglement omschreven, door alle regters in Ons Koninkrijk zullen worden gerespecteerd, en dat in geval van eenig overschot ten gevolge van executie of verkoop wegens poldercontributien, de consignatien zullen moeten geschieden ter griffie van de regtbank, onder welke de polder, alwaar de executie gedirigeerd wordt, resorteert, en de oppositien gebragt voor de Gedeputeerde Staten.

En zullen enz.

---

*BESLUIT van den 10den December 1820
n°. 52, betrekkelijk tot de uitoefening
van het regt van parate executie aan
dijk- en poldercollegien enz., in de
noordelijke provincien toegekend, ter
invordering van de door dezelve gedane
omslagen enz.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het rapport van Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat van den 3den Augustus 11. n°. 5w, nopens eenige zwarigheden door Gedeputeerde Staten der provincie Gelderland geopperd, met betrekking tot de uitoefening van het regt van parate executie, hetwelk bij Ons besluit van den 7den Januarij 1817, lett. *b* n°. 5, aan de dijk- en polder-collegien en hooge en andere heemraadschappen en verdere collegien van dien aard, in de noordelijke provincien toegekend is, tot invor-

dering van de door dezelve gedane omflagen of repartitien mitsgaders tot het innen van de bij hunne uitspraken opgelegde lasten en boeten, en zulks op gelijke wijze als bij de wet van den 17den Januarij 1825 (Staatsblad n°. 16), voor de plaatselijke besturen bepaald is; bestaande deze zwaarigheden:

1°. In de moeilijkheden, welke gevonden zouden zijn in de uitvoering der wetsbepaling, dat van acht tot acht dagen aan den gebrekigen debiteur sommatien moeten geschieden, daar zulks bij de invoering der ambts- en polderlasten in Gelderland zeer bezwaarlijk was, vermits de eigenaren der goederen waarop de lasten zijn gelegd, voor een groot gedeelte buiten het ambt, en dikwijls buiten het Rijk woonachtig zijn, waardoor de bewijzen van gedane sommatie en renovatie, zoo mede, dat er geene genoegzame roerende goederen van den debiteur aanwezig zijn, bijna niet kunnen worden verkregen.

2°. In de vraag, of de wet van den 17den Februarij 1815 (Staatsblad n°. 16), welke naar aanleiding van Ons besluit van den 7den Januarij 1817, litt. *b* n°. 5, door de dijks- en polderbesturen moet worden nageleefd, vermits dezelve door de wet van den 29sten April 1819 (Staatsblad n°. 15), waarbij nieuwe voorschriften omtrent de invoering der plaatselijke belastingen worden daargesteld, is opgevolgd, nog door de dijk- en polderbesturen in acht kan worden genomen;

Gezien het rapport van Onzen minister van justitie van den 28sten September ll., n°. 576.

Gelet op het advijs van den Raad van State van den 20sten November daaraanvolgende n°. 11.

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van binnenlandse zaken en waterstaat van den 4 dezer, n°. 2^w.

Gelet op de wetten van den 17den Februarij 1815 (Staatsblad n°. 16), en van den 29sten April 1819 (Staatsblad n°. 15), als mede op Ons besluit van den 7den Januarij 1817, litt. *b*, n°. 5.

Gelet op art. 68 en 69 van het algemeene wetboek op de manier van procederen in civile zaken;

En in aanmerking nemende: dat de dijk- en polderbesturen ten opzichte van de invordering van omflagen als anderszins, niet met de plaatselijke besturen zijn gelijk gesteld, maar dat alleen in het middel van parate executie bij de wet van den 17den Februarij 1815, aan de plaatselijke besturen ver-

leend, eene geschikte handleiding is geworden, om te vervangen de voormaals gebruikelijke wijze van invordering van de dijk- en polderlasten enz., en dat in dezen, zonder vooraf bezwezene noodzakelijkheid geene verandering behoeft te worden gemaakt; terwijl voorts in art. 68 en 69 van het voormeld algemeen wetboek, genoegzaam is voorzien in de wijze waarop de exploiten moeten worden beteekend, ook wanneer de persoon, tegen wien het instrument is ingerigt, zich buiten het Rijk bevindt, of wanneer dezelve, alhoewel binnen het Rijk echter buiten het ambt woonachtig is, alwaar het exploit wordt opgemaakt;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Te verklaren dat zoo lang wij daaromtrent geene nadere dispositie zullen hebben genomen, Ons besluit van den 7den Januarij 1817, litt. *b* n°. 5, het rigtfsnoer blijft omtrent de invordering der dijkslasten, en dat diensvolgens ook daaromtrent de bepalingen der wet van den 17den Februarij 1815 (Staatsblad n°. 16), als eene handleiding bij voortdoring in acht kunnen genomen worden; met verwijzing in de executie daarvan naar de voorschriften van het algemeen wetboek op de manier van procederen in civile zaken.

2°. Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat te magtigen, om bij de kennisgeving daarvan aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, dezelve tevens uit te noodigen, om bij de te doene mededeeling aan de dijkscollegien enz. te voegen, dat het aan derzelve prudentie wordt overgelaten, om, wanneer de woonplaats van een' in gebreke zijnden debiteur, hun mogt bekend wezen, alvorens aan denzelven kosten te veroorzaken, hem op eene *officieuse* wijze te doen herinneren aan de voldoening van hetgeen hij mogt verschuldigd zijn; met verdere autorisatie op Onzen voornoemden minister, om wanneer foortgelijke zwarigheden ook uit andere provincien mogten worden geopperd, dezelve alsdan op deze zelfde wijze uit den weg te ruimen.

En is enz.

WET houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt over de rivieren (1) en stroomen, gearresteerd den 24sten Februarij 1806.

HUN HOOG MOG. vertegenwoordigende het Bataafsche Gemeenebest allen dengenen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut: doen te weten;

(1) Wij vinden het niet ongepast ter dezer plaatse mede te deelen eene onderscheiding tusschen buitenrivieren en binnenrivieren, welke door den minister van staat in eene resolutie van den 23sten Julij 1823, te vinden in het *bijvoegsel op het staatsblad X. D. 2de St. bl. 1353*, op eene aanvraag, om inlichting, welke rivieren in de toepassing van § 27 van tabel 16, gevoegd bij de wet op het patentregt van den 6den April 1823 (*Staatsblad n°. 14*), als buitenrivieren moesten worden beschouwd; gegeven wordt. „Door *buitenrivieren* in het algemeen” zegt de minister, „moeten worden verstaan zoodanige rivieren, als welke niet in derzelver stroomen zijn afgesloten en aan gedurige afstroming of aan de ebbe en vloed onderworpen zijn, gelijk bij voorbeeld: de *Maas*, de *Schelde*, de *Rijn*, de *Waal*, de *de Lek*, de *Tsfel*, de *Biesbosch*, het *Hollandsch diep*, *al de wateren in Zeeland*, of de *Zeeuwsche stroomen*, het *Haarlemmer meer*, het *T*, het *Zwarte water*, *al de takken, uitwaterende op de Wester Schelde*, mitsgaders de *Dyle* en de *Moefel*; en dat daartegen als *binnenrivieren* zijn aan te merken dezulken, welke de bovengemelde vereischten misfen, of door ingelaten of opgehouden wordend water worden gevoed, gelijk de *oude of lage Rijn* van *Wijk-bij-Duurstede*, *benedenwaarts*, de *Schie*, de *Gouwe* en alle dergelijke ingeflotene vaarten, kanalen en plasfen; alles echter behoudens zoodanige speciale wijzigingen of uitzonderingen als, naar mate van locale omstandigheden, op de voordragt der respectieve directeuren der directe belastingen enz., reeds zijn of nader mogten worden vastgesteld.

Wij vinden hetgeen door den minister deswege werd verklaard, nader bevestigd, en nog meer en duidelijker ontwikkeld in eene decisie van den Staatsraad in gewone dienst, belast met de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnfen, van den 17den October 1825, zijnde die beslissing van den volgenden inhoud:

De Staatsraad in gewone dienst, belast met de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnfen, gelezen hebbende eene resolutie van den raad van ontvangsten, van den 4den October jl., n°. 9, houdende, in voldoening aan het verzoek dezer administratie, mededeeling van des raads denkbeelden, opzigtelijk de door eenige heeren Gouverneurs voorgefelde vragen, betrekkelijk het regt verstand van het woord *buitenrivieren* (fransch) *rivieres qui ont communication avec les pays étrangers ou qui se déchargent dans la mer*, voorkomende in § 27 van tabel n°. 16,

Dat door Ons ontvangen en goedgekeurd zijnde de voordragt van den raadpensionaris, opzigtelijk het vaststellen van eenige bepalingen, omtrent een *algemeen rivier- of waterregt over de rivieren en stroomen dezzer republiek*, dien ten gevolge is besloten te arresteren, gelijk worden gearresteerd bij deze de navolgende punten:

Art. 1. Geene nieuwe kribben of andere waterwerken, noch ook dezulke, waardoor de aanwas van den oever en voorliggende gronden, op eenigerhande wijze, zoude kunnen bevorderd worden, zullen op of in de rivieren of stroomen gelegd, noch eenige zalmsteken gezet, of andere werken, welke den bekwaamen afloop der rivieren hinderlijk zouden kunnen zijn, gemaakt mogen worden, hetzij door besturen, of particulieren, zonder bekomen permisie van de commissie van superintendentie over den waterstaat der Bataafsche republiek.

Art. 2, Geene reeds liggende, in het vorig artikel genoemde werken zullen mogen verlengd, tot eene meerdere hoogte opge-

gevoegd bij de ampliatoire wet op het patent-regt van den 6den April 1823; en het bevaaren van welke de aldaar genoemde schepen van den vrijdom uitsluit, welken die bepaling hun anderzins toekent; strekkerde eene dier vragen bepaaldelijk om te weten of men de Opperschelde, de Sambre en andere rivieren, die in derzelver stroomen zijn afgesloten, doch met Frankrijk gemeenschap hebbende, als binnen- of als buitenrivieren te beschouwen heeft;

Heeft aan de heeren Gouverneurs te kennen gegeven, dat de raad, gelet hebbende op de resolutie van den minister van den 23sten Julij 1823, n°. 54, waarbij bereids verklaard is, dat door het woord buitenrivieren, in de aangctogene bepaling in het algemeen verstaan moeten worden *zoodanige rivieren, als welke niet in derzelver stroomen zijn afgesloten en aan gedurige afstrooming of aan ebbe en vloed onderhevig zijn*, verklaard heeft van oordeel te wezen, dat in het algemeen de bepaling der wet ten deze naar het verband der hollandsche en frausche teksten, zoodanig behoort te worden opgevat, dat, onverminderd de rivieren, in de resolutie van den 23sten Julij 1823, n°. 54 bij name aangeduid, als binnenrivieren aangemerkt worden, al die gedeelten van de bij de vraag genoemde en andere derzelver oorsprong in vreemde landen hebbende rivieren, welke, op Nederlandsch grondgebied geheel, en dus zoo wel op- als benedenwaarts door dammen of sluizen zijn afgesloten, te dien effecte dat het uitsluitend bevaaren dier gedeelten, in geval de overige vereischten van § 27 van tabel n°. 16 zich daarmede verenigen, de belanghebbenden in den vrijdom zal kunnen doen deelen, doch dat daarentegen als buitenrivieren moeten aangemerkt worden alle zoodanige gedeelten der bedoelde rivieren, als boven of beneden de dammen of sluizen op Nederlandsch grondgebied zijn gelegen, en dus eene onbelemmerde communicatie met vreemde landen of met de zee hebben.

werkt, noch in hunne directie veranderd mogen worden, zonder permissie van de commissie van superintendie over den nationalen waterstaat, zijnde echter hieronder niet begrepen de gewone reparaties.

Art. 3. Een ieder zal in zijn welhebbend regt van aanwas van en tot gronden, of van en tot opgekomen platen, gehandhaafd worden, en ingeval de goede gesteldheid der rivieren of stroomen, naar het oordeel van het gouvernement, mogt vorderen, gronden ten nutte van het algemeen te occuperen, of door te maken werken te doen afnemen, zal zulks door eene billijke schadevergoeding vergoed worden, tot zoodanige waarde, als bij eene, de occupatie zoo doenlijk voorafgaande taxatie van deskundige personen bepaald zal worden.

Tot voorsz. taxatie benoemen de commissie van superintendie en de geïnteresseerde partij ieder twee deskundige personen, welke vier taxateurs, na deze geïnteresseerden gehoord te hebben, de schade bij meerderheid van stemmen taxeren, en, wanneer de stemmen steken, een vijfde afdelen, en alsdan gezamenlijk besluiten, bij meerderheid van stemmen; voor zoo verre de stemmen over de benoeming van dezen vijfden taxateur mede mogten steken, zal de keuze alsdan door het lot worden beslist.

Deze taxatie geschiedt in allen gevallen ten koste van den lande.

De geïnteresseerde of de geïnteresseerden hebben het regt, hunne belangen, zoo vóór als bij en na de gedane taxatie, schriftelijk, aan de taxateurs in te leveren, welke met de originele taxatie, in originali, aan de commissie van superintendie, worden gezonden, ten einde daarop te disponeren, zoo als dezelve zal vermeenen te behooren, na, des noodig oordeelende, de consideraties van het departement, in hetwelk de taxatie geschiedt is, te hebben ingenomen.

Art. 4. Geene opkomende gronden, welke in de rivieren of stroomen liggen, zullen mogen verhoogd, of daaraan iets gedaan worden, waardoor de rivieren of stroomen, en de algemeene belangen van den lande, zouden kunnen benadeeld worden. Wanneer men iets aan voortgelijke gronden zou willen ondernemen, wordt alvorens daartoe de permissie van de commissie van superintendie vereischt.

De zanden of gronden, welke zich in het midden of in de diepte der rivieren of stroomen opwerpen, en nergens aanlanden, komen aan het gemeene land, onverminderd het regt, hetgene daarop zoude kunnen gefustineerd worden.

Art. 5. Gebouwen of werken van weinig aanbelang, niet vallende in de termen van art. 1, 6 en 7, zonder permissie van de commissie van superintendentie gesticht, en bij dezelve na-deelig voor de rivieren of stroomen geoordeeld wordende, zullen, op last van dezelve commissie, door of ten koste van den eigenaar, geamoveerd moeten worden.

Art. 6. Niemand zal eenige gronden, welke niet bekaad of bedijkt en buitendijks of op de stroomen gelegen zijn, mogen bekaden of bedijken, noch ook de aldaar reeds bestaande kaden verder verhoogen, zonder gevraagde en bekomen permissie van de commissie van superintendentie, zijnde echter hieronder niet begrepen de gewone reparatien, en temporaire voorzieningen tegen zomerwater.

Art. 7. Niemand zal vermogen eenige nieuwe veerdammen of hoofden van dien aard aan te leggen, noch ook reeds bestaande verder te verlengen, of te verhoogen, zonder alvorens de gemelde permissie bekomen te hebben; alle de gewone reparatien aan dezelve zijn hieronder niet begrepen.

Art. 8. Geene thans nog onbeplante buitendijks gelegen gronden of platen, zullen met hout beplant mogen worden, zonder bekomen permissie als voren; zijnde echter hieronder niet begrepen de plantingen tot scheiding van landen, aan den voet der dijken, of van laagten achter hooge oevers gelegen, zoo nogtans, dat laatstgemelde beplantingen ter beoordeeling van en op last der commissie, door of ten koste van den eigenaar, en zonder eenige schadevergoeding, dadelijk zullen moeten worden geamoveerd.

Wanneer het door de commissie voor de goede gesteldheid der rivieren of stroomen noodig geoordeeld wordt, het hout van eenige gronden te amoveren, welke bevorens reeds beplant zijn geweest, of vervolgens met permissie der commissie beplant mogten worden, wordt daarvoor aan de eigenaars eene billijke schadeloosstelling gegeven, op taxatie, als bij art. 3 is bepaald.

Art. 9. Wanneer het verkrijgen of bevorderen van aanwasfen, of het secureren van inscharende oevers, voor de goede

gesteldheid der rivieren of stroomen, door de commissie van superintendentie noodig geoordeeld wordt, zal de wettige eigenaatsverplichting zijn, zoodanige kribben of andere werken ten zijnen kosten aan te leggen, als deze commissie van superintendentie daartoe noodig zal oordeelen, en den aanwas, zoo verre die hem wettig toekomt, genieten; doch, bijaldien dezelve deze onkosten niet wilde dragen, zal de commissie van superintendentie deswege de noodige voordragt doen, en bijaldien zulks alsdan ten kosten van den lande zal gedaan worden, zal de eigendom der aanwinning komen ten behoeve van den lande, alles echter onverminderd de pligtmatige zorg van alle belanghebbende dijksbesturen, om ten hunnen kosten voor de veiligheid hunner dijken en waterkeeringen, in het ontzetten van dezelve als anderszins, door daartoe dienftige werken, en middelen, de noodige zorg te blijven dragen, ingevolge hunne particuliere keuren en ordonnantien.

Art. 10. Indien de commissie van superintendentie oordeelen mogt, dat er aan dijken en waterkeeringen of gedeelten van dien, staande ten lasten van dijkscollegien of particulieren, verhooging, verzwaring of verbetering, behoorden te geschieden, of ook dat reeds liggende werken, in art. 1 genoemd, behooren te worden veranderd, of geheel of gedeeltelijk te worden gecomoveerd, brengt zij zulks ter kennis van het bestuur van dat departement, in hetwelk de dijken of waterkeeringen zijn gelegen, ten einde door hetzelfde de noodige orders worden gesteld, dat de, bij de commissie van superintendentie noodig geoordeelde verbeteringen, veranderingen of amotien worden geëffectueerd; zullende de kosten daarvan worden gedragen door de zoodanige, welke daarbij een onmiddellijk belang hebben.

Art. 11. Alle wetten, publicatien, bepalingen of usantien, of gedeelten van dien, welke met deze gemaakte bepalingen strijdig zijn, worden bij deze gehouden voor vernietigd.

Art. 12. Zoodra ontdekt wordt, dat iemand tegen deze wet mogt gehandeld hebben, zal dezelve telken reize verbeuren eene boete van f 600.00, te verdeelen één derde ten behoeve van den officier, die de calange doen zal, één derde ten behoeve van dengenen, die de overtreding aangeeft, en één derde ten behoeve van de armen der plaats, waar de contraventie is geschied, en zulks onverminderd de verplichting van den contra-

venteur, om al hetgene contrarie deze bepalingen gemaakt of gedaan is, op last van de commissie van superintendie over den waterstaat der Bataafsche republiek, dadelijk, ten zijnen kosten, te amoveren, zonder dat hem daarvoor eenig dedommagement zal gegeven worden.

Zullende zulks anderzins van wegens den lande ten zijnen koste, op dubbel gewin, op last der commissie geëffectueerd, en op zijne bezittingen, des noods, bij parate executie verhaald worden.

En ten einde in dit gewichtig stuk niet worde geëludeerd, zullen alle geëmployeerden op 's lands rivieren en stroomen verplicht zijn, scherp toezigt te nemen, of er ook iets, hetgeen bij deze bepalingen verboden is, wordt gedaan, en in zoodanig geval zullen zij, op den eed aan den lande gedaan, gehouden zijn, daarvan direct kennis te geven aan de commissie van superintendie voor den waterstaat der Bataafsche republiek, residentende in den Haag, opdat de gepleegde contraventien ten eersten kunnen worden gerepareerd, en voor het overige, des goedvindende, de zaak worde gesteld in handen van den officier, aan welken, in de bijzondere gewesten, incumbceert het regt van het Bataafsche volk daaromtrent waar te nemen.

Diensvolgens gelasten en bevelen wij, dat deze zal worden afgekondigd en aangeplakt, alomme daar zulks behoort; met last aan allen, dien het aangaat, om te zorgen, dat aan den inhoud dezes stiptelijk worde voldaan.

Gedaan in den Haag enz.

---

*BESLUIT van den 8sten Maart 1822,
n°. 94, waarbij de minister van binnenlandse zaken wordt gelast aan de naauwkeurige nakoming en toepassing van het voorschreven reglement in de noordelijke provincien des rijks de hand te houden.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Op het rapport van Onzen minister van binnenlandse zaken

en waterstaat van den 14den September 1820, n°. 1w, nopens de weigering der eigenaren van de Kesselsche Buitenwaarden, gelegen aan de rivier de Maas in Noordbrabant, om hunne kaden, welke zij zonder voorafgaande vergunning, verhoogd en verzwaard hebben, wederom te verlagen, en die werken te doen opruimen en afflechten, en zulks op grond, dat de wet van den 24sten Februarij 1806, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt over de rivieren en stroomen, reeds sedert eenige jaren geene kracht meer zoude hebben; stellende Onze minister de vraag voor, of die wet kan geacht worden hare verbindende kracht te hebben behouden; en alzoo nog in werking te zijn;

Gezien het rapport van de Staats-commissie, benoemd bij Ons secreet besluit van den 1sten Augustus 1818, lett. T. T. van den 5den December 1820, n°. 2.

Gezien het rapport van Onzen minister van justitie van den 17den Maart 1821, lett. Q n°. 6.

Gelet op het nader rapport van de Staats-commissie voornoemd, van den 11den December 11., n°. 1.

Den Raad van State gehoord;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Onder mededeeling van de bovengemelde rapporten van de Staats-commissie en van Onzen minister van justitie, alsmede van het advies van den Raad van State, aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, te kennen te geven, dat, vermits de wet van den 24sten Februarij 1806, houdende bepalingen omtrent een algemeen rivier- of waterregt over de rivieren en stroomen, noch bij het lijfstraffelijk wetboek voor het voormalig koning. k Holland, noch ten gevolge der invoering van het Fransch lijfstraffelijk wetboek in den jare 1811, noch door andere hier te lande, gedurende de vereeniging dier gewesten met Frankrijk, executoir verklaarde wetten, blijkt te zijn afgeschafft, hij gehouden zal zijn aan de strikte naleving der meergemelde wet de hand te houden, en dezelve aan alle ambtenaren, die zulks aangaat, aan te bevelen; zullende de ingenieurs en beambten van den waterstaat in de noordelijke provincien moeten worden aangeschreven om toe te zien en te waken, dat geene werken ondernomen of aangelegd worden, strijdig met de bepalingen der gedachte wet, of dat in eenig nader opzigt

tegen dezelve worde gehandeld, en om vooral te zorgen, dat diegenen, welke zoodanige ondernemingen mogten willen aanvangen, in tijds door de voornoemde beambten, ter voorkoming van nuttelooze kosten en moeilijkheden worden gewaar-
schuwd;

2°. Onze minister enz.

En is Onze minister van binnenlandfche zaken en waterftaat belast met de uitvoering dezes, waarvan kennis zal worden gegeven aan Onzen minister van justitie, aan de Staats-commissie, benoemd bij Ons fecreet besluit van den eerften Augustus 1818, lett. T. T., en aan den Raad van State, tot informatie.

's Gravenhage enz. (1)

---

*REGLEMENT op de correspondentie bij
ijsgang en hoog-opperwater op de ri-
vieren, gearresteerd bij besluit van den
3den Januarij 1821, no. 18. (2)*

EERSTE AFDEELING.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Bij *ijsgang* en *hoog-opperwater* op de rivieren, zal eene algemeene correspondentie, langs de dijken der hoofd-rivieren, worden daargesteld.

---

(1) Wij hebben dit besluit hier geplaatst, omdat daaruit volkomen blijkt, dat de wet van den 24ten Februarij 1806 voormeld, in volkomene kracht is gebleven, en alzoo nog in werking is.

(2) Dit reglement heeft zijne betrekking tot alle de rivieren, en is algemeen; behalve de daarin gemaakte verordeningen, heeft de Staatsraad Gouverneur van Zuidholland bij besluit van den 7den Februarij 1826, naar aanleiding eener misfive van Zijn Excellentie den Minister van binnenlandfche zaken van den 3den Februarij 1826 n°. 5, strekkende om de noodige maatregelen van voorzorg en policie te doen nemen, ten einde in tijd van watersnood tot zoo veel mogelijke afwending of vermindering van het gevaar te kunnen strekken, nog eenige bepalingen daargesteld, om in Zuidholland in acht genomen te worden bij *ijsgang* en *hoog opperwater*. Men vindt hetzelfde in de *Handl. tot de kennis van het Nederl. Staatsbestuur II. D.*

Ten einde deze correspondentie, zoo veel immers mogelijk, aan deszelfs oogmerk zoude kunnen beantwoorden, en het middel daar te stellen, dat het algemeen bestuur van den waterstaat en al de dijkbesturen der langs de rivieren gelegen districten vroegtijdig van alle plaatsgrijpende of te voorziene gebeurtenissen worden onderrigt, en alzoo in staat gesteld tot het nemen van maatregelen ter voorkoming van het gevaar dat daaruit, voor andere dijken en waterkeeringen zoude kunnen ontstaan, zal de bovengenoemde correspondentie niet alleen gevoerd worden door de waterstaats-geëmployeerden, welke op onderscheidene plaatsen, langs de rivieren, zullen worden gestationeerd, maar de dijks-directien zullen op alle hunne dijksposten langs de rivier medewerken tot derzelver geregelden loop. De keten van de dijksposten, zoo door het algemeene bestuur van den waterstaat als door de bijzondere dijks-besturen daargesteld, zal alzoo een geheel vormen, voor de dienst dier correspondentie, onder het opper-toeverzigt en de bevelen van het algemeen bestuur van den waterstaat.

Art. 2. De correspondentie bij hoog opperwater en open rivieren, zal worden in activiteit gesteld langs de rivieren de *Waal*, de *Rijn*, *Lek* en *Maas*, zoodra op ieder rivier respectievelijk, het water de hoogte van 1 el 90 duim (6 voet), beneden de dijkskruin of de waterkeering zal hebben bereikt; als aan de peilpalen te *Pannerden* en *Corinchem*, op de *Waal* en *Merwede*; te *Pannerden* in het kanaal van dien naam; te *Vreeswijk*, op de *Neder-Rijn* en *Lek*; en te *Grave* op de *Maas*.

Door de dijkskruin wordt verstaan de hoogte van de water-

---

bladz. 540, en aldaar op blad. 557 wordt ook de inhoud medegedeeld van een circulaire van den voorm. Gouverneur van den 10den Januarij 1821. 1°. Dat de belanghebbende dijksbesturen door den minister van binnenlandsehe zaken waren aangeschreven, om zich te verstaan met de militaire kommandanten der posten onder hun ressort gelegen, wegens de feinschoten. 2°. Dat de belanghebbende plaatselijke besturen zouden gehouden zijn tot de uitvoering van voorz. reglement van den 3den Januarij 1821, (waardoor het vorige van den 27sten December 1817 vervallen is), krachtdadig mede te werken. 3°. Dat ieder, die het aangaat, in alles behoort behulpzaam te zijn enz. 4°. Dat het van belang was, overal, waar zulks nuttig en mogelijk is, bij voorraad te zorgen, voor eene of meer wijkplaatsen voor menschen of vee uit overstromde dorpen enz. Men vergelyke *art. 4* van het hier door ons geplaatst reglement.

keering, mitsgaders van de zoogenaamde zandpaden daaronder begrepen, en waarmede de *nul* van het noodpeil is gelijk gesteld.

Art. 3. De correspondentie op den *Gelderschen Ijsel*, zal bij open rivier, alleen worden in werking gesteld bij wasfend water, en wanneer hetzelfde, voor den overlaat in den *Lijmerschen dijk*, de hoogte van 1 el (3 voet) onder de kruin van de overlaats-kade zal hebben bereikt.

Art. 4. Bij ijsgang zal de algemeene correspondentie worden aangevangen, zoodra, bij vastzittend ijs, eenige bewegingen in hetzelfde waargenomen worden. Echter zal de minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, in bijzondere omstandigheden en naar gelang van de gesteldheid van zaken, het in werking brengen der correspondentie op een of meer der hoofd-rivieren-takken, vermogen uit te stellen.

Art. 5. De inspecteuren-generaal, ieder in de geheele uitgestrektheid van deszelfs inspectie, en de inspecteur der vierde afdeeling van den waterstaat, in zijne afdeeling, zullen zorg dragen, dat in het geval, bij art. 4 bepaald, de correspondentie dadelijk wordt aangevangen, en is mede aan derzelver zorg overgelaten om, op die rivieren, alwaar voor eerst de correspondentie op speciale bepaling des ministers niet was in werking gebracht, dezelve mede te doen aanvangen, zoodra zulks door hen wordt noodig geacht.

Art. 6. Om geene vertraging in het aanvangen der correspondentie aan te brengen, zullen de inspecteuren-generaal, de inspecteuren en de hoofd-ingenieurs der provincien langs de hoofd-rivieren gelegen, zorgen om vooraf de vereischte maatregelen te nemen, dat al de ingenieurs en verdere waterstaats-beambten onder hunne orders dienende, benevens die, van welke voor de algemeene correspondentie, een post tot bezetting, onder derzelver directie gelegen, is aangewezen, zich allen zonder onderscheid dadelijk op de hun aangewezen posten bevin-den, en wel:

Bij *open rivier*, indien, bij wasfend water, hetzelfde nagenoeg tot de in art. 2 vermelde hoogte zal zijn geklommen.

Bij *bezette rivier*, zoodra zich eenig dooiweder openbaart of indien de berigten van den *Boven-Rijn* van dien aard mogten

zijn, dat eene spoedige inbreking van het ijs, of wel een sterke aanwas van water, te verwachten is.

Art. 7. De order tot het doen cesferen der eenmaal aangevangene algemeene correspondentie wordt door den minister, op voordragt der inspecteuren-generaal, gegeven.

Art. 8. De hoofd-ingenieur en verdere geëmployeerden van den waterstaat zullen hunne aangewezen posten niet mogen verlaten, dan in het geval dat de directie-voerende inspecteuren-generaal of inspecteur, zulks tot afwending van gevaar, in dringende omstandigheden, aan hen mogt bevelen. Zij vermogen nimmer naar hunne gewone verblijfplaatsen terug te keeren, dan na de opheffing van de algemeene correspondentie, en nadat de minister zulks zal hebben veroorloofd.

Art. 9. Gedurende iederen buitengewonen hoogen stand der rivieren, of zoo lang dezelve met ijs bezet zijn, zal, door de hoofd-ingenieurs der langs de rivieren gelegene districten, dagelijks, aan den minister, aan de beide inspecteuren-generaal en aan den inspecteur der 4de afdeeling zoo van de hoogte der rivier, als van de gesteldheid van ijs en andere gebeurtenissen, de algemeene veiligheid ten opzichte van het water concernerende, gedetailleerd worden rapport gedaan; daarbij hunne consideratien voegende wegens den staat van zaken, en de gevolgen, die daaruit zouden kunnen zijn af te leiden.

Bij merkwaardige gebeurtenissen, verwittigen zij daarvan den minister, de inspecteuren-generaal, en den inspecteur der 4de afdeeling op de spoedigste wijze, naarmate van den drang der omstandigheden.

Art. 10. De hoofd-ingenieurs in de 1ste, 2de, 3de en 4de districten zullen gehouden zijn zich onderling en op de meest spoedige wijze, te informeren van den hoogtestand der rivieren, zoodra hen voorkomt, dat dezelve de bepaalde hoogte, voor den aanvang der algemeene correspondentie, zullen bereiken.

Dusdanige informatien zullen zij zich mede onderling exactelijk en met den meesten spoed doen toekomen, van den aanvang van de vorst af; en zal daarmede worden gecontinueerd, tot dat de algemeene correspondentie zal zijn aangevangen, of dat de rivieren van ijs zullen zijn bevrijd, en het gevaar geheel zal zijn geweken.

De hoofd-ingenieur in het 3de district geeft daarenboven van het resultaat der bij hem ingekomen berigten, kennis aan den hoofd-ingenieur, in het 6de district.

Art. 11. De hoofd-ingenieur in het 3de district is geautoriseerd, om met overleg van den inspecteur der 4de afdeling, de noodige arrangementen met de te *Rees* of in de omstreken gestationeerde waterstaats-geëmployeerden te maken, ten einde, gedurende den winter, reguliere berigten te ontvangen omtrent den staat der boven-rivieren en watershoogte op dezelve.

Ingeval van dijkbreuken, of anderzins, zal de gemelde hoofd-ingenieur zorgen, hiervan op de meest spoedige wijze bericht te ontvangen.

Art. 12. De minister van binnenlandsche zaken en waterstaat zal zich, zoodra de omstandigheden zulks vereischen, naar *Gorinchem*, *Utrecht* of *Vreeswijk*, of in de nabijheid der bedreigde districten, begeven, ten einde zijne orders, daar waar het noodzakelijk zal zijn, met meerderen spoed te kunnen doen toekomen.

Het centrum der correspondentie blijft te *Gorinchem* gevestigd, hetzij de minister aldaar tegenwoordig is, of niet.

Art. 13. De posten van *Pannerden*, *Vreeswijk aan de Vaart* en *Gorinchem* zullen door eenen gewonen ingenieur bezet worden, zoodra men, bij beslotene rivier, vermoedt, dat eenig doo-weder zich zal opdoen.

De hoofd-ingenieur van het district, waarin die plaatsen gelegen zijn, geeft daartoe vooraf de noodige orders.

Art. 14. Deze ingenieurs zullen dagelijks aan den minister, aan de inspecteuren-generaal, aan den inspecteur der 4de afdeling en aan hunnen hoofd-ingenieur, een nauwkeurig rapport doen geworden, wegens de gesteldheid der rivieren en van den waterstand op dezelve.

TWEEDE AFDEELING.

*Plaatsing der ambtenaren van den waterstaat,
tijdens de correspondentie bij ijsgang en
hoog-opperwater.*

Art. 15. De inspecteuren-generaal, de inspecteur der 4de af-

deeling, de hoofd-ingenieurs en de ingenieurs, benevens de verdere geëmployeerden van den waterstaat, zullen post vatten als volgt:

De inspecteur-generaal BLANKEN te *Gorinchem*.

Den inspecteur-generaal GOUDRIAAN, te *Woudrichem*; en beide in alle gevallen, ter plaatsfen, alwaar de dienst volgens het oordeel van den minister zulks zal vereischen.

De inspecteur in de 4de afdeeling, aan de bovenrivier, te *Arnhem*, *Lent* of elders, naar gelang der omstandigheden.

Langs de rivieren den *Rijn*, de *Lek*, de *Waal*, de *Maas*, en *Merwede*:

De hoofd-ingenieur van het eerste district, te *Vreeswijk*.

Die van het tweede district, te *Schoonhoven*.

Die van het derde district, te *Lent* of te *Elden*, in de *Overbetuwe*, naarmate de toestand der rivieren zulks zal vereischen, en het gevaar op de *Waal* of *Neder-Rijn* en *Lek* zal aanwezig zijn.

Die van het vierde district, te *Heusden*.

De benoodigde ingenieurs, conducteurs en verdere geëmployeerden, zullen worden verdeeld:

Aan het *Beneden-Spijk*.

Te *Lobith*, aan de tolkamers.

„ *Pannerden*, Oost- en Westzijde van het kanaal.

„ *Arnhem*.

Aan de *Greb*.

Te *Wijk-bij-Duurstede*.

„ *Schalkwijk*.

„ *Vreeswijk*.

„ *Schoonhoven*,

„ *Krimpen*.

„ *Praast* tegen over *Arnhem*.

„ *Opheusden*.

„ *Culemborg*.

„ *Vianen*.

„ *Lent* over *Nijmegen*.

„ *Dodewaart*.

„ *Thiel*.

„ *Tuyll*.

„ *Gorinchem*.

Te *Hardinksveld*.

„ *Nijmegen*.

„ *Grave*.

„ *Heusden*.

„ *Werkendam*.

„ *Woudrichem*.

„ *Baardwijk* voor den *Overlaat*.

„ *Asperen* aan de *Linge*.

Bovendien zal te *Emmerik* een geëmployeerde voor de correspondentie worden gestationeerd.

Langs de rivier de *Geldersche-Yssel*, van *Westervoort* tot *Kampen*, langs den *Ouden Rijn* en *Lijmerschen Overlaat*.

De hoofd-ingenieur in het zesde district, te *Deventer*.

De benoodigde ingenieurs, conducteurs en verdere geëmployeerden, zullen aldaar worden verdeeld:

Aan den *Lijmerschen Overlaat*.

Te *Westervoort*.

„ *Doesburg*.

„ *Zutphen*.

„ *Deventer*.

„ *Wijhe*.

Aan het *Katerveer*.

Te *Dieren*.

Aan den *Kanonsdijk*.

Te *Veessen*.

„ *Welsum*.

„ *Kampen*.

Art. 16. Tot het bezetten der hier bovengemelde dijkposten, zullen voortaan, bij uitzondering, de ingenieurs, conducteurs en verdere geëmployeerden van den waterstaat worden genomen, en daartoe gedespicieerd die onder dezelve, welke, hetzij uit den aard hunner werkzaamheden, ondervinding, ijver en kunde, voor deze dienst de meeste geschiktheid bezitten; zullende niet meer, zoo als voorheen, daarvoor expresfelijk te salariëren personen worden aangesteld of benoemd, en ook de dienst bij de inspecteuren, hoofd- en andere ingenieurs, door de gewone geëmployeerden worden verrigt.

Art. 17. De minister is dien onverminderd geautoriseerd, om zoodanig getal van kundige en ervaren dijkmeesters te mogen

engageren, en voor den benoodigden tijd in dienst te nemen, als waarvan het empooli, tot het executeren van belangrijke werken en operatien tot afwending van dreigende gevaren zoude kunnen worden vereischt; aan welke, uit aanmerking, en naar gelang van het gewigt der aan hen toe te vertrouwen werkzaamheden, door den minister een geëvenredigd daggeld zal kunnen worden toegelegd.

Art. 18. De dienst van alle officieren en geëmployeerden van den waterstaat benevens de werkzaamheden door hen, gedurende het in werking zijn van de correspondentie, bij ijsgang of bij watersnood enz., te presteren, zal, volgens art. 54 van het reglement van organisatie, van den 25sten Julij 1816, art. 29 van het besluit van den 17den December 1819, n°. 2, alleen als tot de gewone dienst van den waterstaat worden geconfidereerd te behooren. De conducteurs en pikeurs zullen echter voor deze dienst, voor zoo verre dezelve niet op de dijksposten gestationeerd zijn, die ter plaatse hunner woonplaats zijn bepaald, voor reiskosten en buitengewone vertering worden schadeloos geteld; te weten: de conducteurs met *f* 1.50, en de pikeurs met *f* 1.00 per dag.

Art. 19. De inspecteurs-generaal zullen, met den inspecteur der 4de afdeeling en de hoofd-ingenieurs der langs de rivieren gelegene districten, de verdeeling der ingenieurs en andere geëmployeerden van den waterstaat, op de hierboven gemelde plaatsen bepalen, en ten spoedigste, doch vervolgens jaarlijks, vóór primo November, aan den minister ter approbatie voordragen; waarna daarvan eene lijst zal worden geformeerd, van welke een exemplaar aan de provinciale autoriteiten en de dijksbesturen, daarbij belanghebbende, zal worden toegezonden. (1)

---

(1) Wij zullen hierna laten volgen het besluit van den 18den November 1825, n°. 178, waarbij de attributen en werkzaamheden van den inspecteur-generaal, administrateur van den waterstaat, tijdens de algemeene correspondentie bij hoog-opperwater, en bij ijsgang op de rivieren, worden omschreven.

DERDE AFDEELING.

*Van het betrekken der dijklegeringen door de
respective dijkscollegien en de maatregelen
door dezelve te nemen.*

Art. 20. De respective dijkscollegien der langs de hoofd-rivieren gelegene districten, zullen, op de hiervoor, bij art. 2, 3 en 4, bepaalde tijden, hunne dijkslegeringen betrekken en de respective heemraden zich op hunne posten begeven.

Art. 21. Ieder heemraad zal moeten geadfisteerd zijn door eenen dijkmeester, dijkbaas of een ander kundig perfoon, in staat om de aan hem opgegeven order behoorlijk te executeren.

Art. 22. Vermits de gewone dijkposten, zoo als die thans zijn verdeeld, te uitgestrekt zijn, om door eenen heemraad te worden gesurveilleerd, zullen de dijkscollegien zorgen, dat op ieder dorp, alwaar geen hoofdpост gevonden wordt, een deskundig perfoon als nood-heemraad of posthouder geplaatst worde, ten einde aldaar de noodige bevelen te geven tot het daarstellen van al zoodanige maatregelen als ter behoud van de dijken en waterkeeringen zullen vereischt worden.

Art. 23. De dijkscollegien zullen zorg dragen dat de dijkwachten te gelijker tijd worden betrokken en daarbij vooral toezien, dat hiertoe een voldoende aantal geschikte personen, met de noodige gereedschappen voorzien, opgeroepen worde. Deze dijkwachten zullen staan onder de orders van eenen zoogenaamden postmeester, die de bevelen, hem door heemraad of posthouder te geven, naauwkeurig zal moeten observeren.

Voorts zullen de dijkscollegien zorg dragen, om, behalve de personen voor de dijkwachten, nog het noodig getal werklie-den, voorzien van de vereischte werktuigen en gereedschappen, te doen opschrijven, ten einde dadelijk het benoodigde getal, daar waar zulks noodzakelijk zal zijn, te kunnen doen opkopen. Zij zullen te dezen opzichte met de inspecteuren en de hoofd-ingenieuren, in hunne districten gestationeerd, overeenkomen, en zich van genoegzame middelen tot het transport van materialen verzekeren.

Van dit alles zullen naauwkeurige opgaven moeten worden op-

gemaakt en ingezonden, zoodra de directie van den waterstaat zulks zal verlangen.

Art. 24. Ieder heemraad of posthouder zal zorgen, dat, zoodra de algemeene correspondentie is in werking gebragt, op de correspondentie-boekjes, de hoogte van het water aan het noodpeil, alsmede de gesteldheid van het ijs, en van de rivier en dijken behoorlijk met goed, leesbaar schrift worde aangeteekend en naar den eisch vermeld.

Voorts zullen zij, van drie tot drie uren, met de meeste nauwkeurigheid aan alle dijksposten van hun district, de watershoogte aan de peilpalen doen opnemen, en daarvan aantekening doen houden, zullende het vergelijkingspunt of de nul van deze peilpalen de hoogte van de dijkskruin moeten aantoonen. Op plaatsen, alwaar hooge voorlanden of zomerdijken voor den bandijk aanwezig zijn, zullen de gemelde peilpalen zoodanig moeten worden geplaatst, dat dezelve beginnen te teekenen zoodra het water tot acht voeten beneden de dijkskruin is opgeklimmen; de aantekeningen bovengemeld zullen worden ingeschreven in behoorlijke registers, en het uittreksel daarvan dagelijks aan den dijkgraaf moeten toegezonden worden, om vervolgens door denzelfden aan den minister te worden ingezonden. In de kolom van *aanmerkingen* zullen worden geïnferreerd alle ontvangen tijdingen en rapporten, mitsgaders de observatien omtrent den staat der dijken en rivieren, welke van eenig belang zouden kunnen zijn.

Aan het hoofd van elk tableau zal men uitdrukken de vergelijking van de nul of de hoogte van de dijkskruin met de gewone peilschaal.

Art. 25. Ingeval eenig gevaar aan de dijken mogt aanwezig zijn, zal de heemraad of posthouder, op wiens post zich zoodanig gevaar mogt openbaren, daarvan dadelijk berigten aan den het naast bij deszelfs post gestationeerden ingenieur, ten einde, met zijn overleg, alle zulke middelen te beramen, als tot beveiliging van de waterkeering zullen noodig bevonden worden.

Indien, onverhoopt, de dijken op de een of andere plaats mogten doorbreken, zullen de heemraden of posthouders, het naast bij die dijkbreuk gestationeerd, onverwijld daarvan schriftelijke berigten zoo wel boven- als benedenwaarts afzenden.

En opdat hierin geen oogenblik verzuimd worde, zal op iederen post altijd een of meer paarden moeten in gereedheid zijn, om die tijdingen, met den meesten spoed, te kunnen overbrengen.

Art. 26. De dijkscollegien zullen zich nimmer mogen onttrekken om aan de invitatie der inspecteurs en ingenieurs van den waterstaat tot het houden van conferentien, nopens de defensie van hun district of van de waterkeeringen in het algemeen, dadelijk te voldoen.

Zij zullen met de ingenieurs voormeld, in allen gevalle, voornamelijk in de oogenblikken van gevaar, ten krachtdadigste medewerken tot alle maatregelen, die het algemeen belang zoude kunnen vorderen, zonder aan derzelver executie in eenigen deele hinderlijk te zijn of dezelve te vertragen.

Art. 27. Ten einde bij onvoorziene rampen aan de dijken, alles te kunnen aanwenden hetgeen tot derzelver behoud noodig is, zal door de dijkscollegien gezorgd worden, dat in ieder dorp, op eene daartoe geschikte plaats en in een voldoende lokaal aan de dijken, voorhanden zijn eene genoegzame kwantiteit van zoodanige wel-geconditioneerde nood-materialen en gereedschappen, als:

- Rijshout.
- Kribpalen.
- Paalbakken.
- Juffers.
- Planken.
- Pinplanken.
- Horden.
- Dijkpalen met ijzer beslag.
- Ijzeren bouten.
- Spijkers in foorten.
- Krui- of schuierwagens.
- Draag-burrien.
- Hand-heijen.
- Hamers of sleggen.
- Krib-hamers.
- Dijk boren.
- Staak-ijzers.
- Ijzeren hand-boomen.

Pikken of houweelen.

Bijlen.

Ijzeren hamers.

Boren.

Groote- en hand-lantarens.

Pikkransfen en toebehooren.

Van wege het ministerie van binnenlandsche zaken en waterstaat zal, vóór den 1sten November van ieder jaar, eene generale inspectie van die nood-materialen gedaan, en daarbij naauwkeurig toegezien worden of dezelve werkelijk voorhanden zijn, zich in eenen goeden staat bevinden, en of de kwantiteit als voldoende kan beschouwd worden.

VIERDE AFDEELING.

Van de dienst-orde gedurende de omstandigheden, waarin de correspondentie, bij ijsgang en hoog-opperwater, langs de rivieren, wordt gevoerd.

Art. 28. De inspecteurs-generaal, de inspecteurs en de hoofd-ingenieurs in de 1ste, 2de, 3de, 4de en 6de districten, zullen dagelijks aan den minister een gedetailleerd rapport van het voorgevallene en van alle belangrijke gebeurtenissen doen toekomen; dit rapport wordt met de tijdingen der correspondentie verzonden. Gelijke rapporten worden door de ingenieurs en verdere geëmployeerden aan de hoofd-ingenieurs, en door dezen aan de inspecteurs, toegezonden; doch, ingeval van gevaar of bij zoodanige gebeurtenissen, welke eenen dadelijken invloed op den staat der rivieren in het algemeen moeten hebben, zullen daartoe buitengewone expresfen te paard worden gebruikt en alsdan het berigt directelijk aan den minister en de inspecteurs, benevens aan den hoofd-ingenieur, worden geadresseerd.

Van alle conferentien met de dijkscollegien of plaatselijke autoriteiten, door hen, ter zake van de dienst in dezen vermeld, gehouden wordende, zullen zij, zoo de drang der omstandigheden zulks niet ondoenlijk maakt, behoorlijk proces-verbaal formieren, en, met bijvoeging van hetzelfde, aan den minister onverwijld rapport doen. Zij zullen alle hunne voorstellen, zoo

ten opzichte van de defensie der dijken als anderzins, gedurende de dienst bij ijsgang, onmiddellijk aan den minister kunnen doen toekomen.

Art. 29. Na het eindigen der correspondentie en het opheffen van de dijklegering, zullen de hoofd-ingenieurs gedetailleerde rapporten van alle voorvallen, welke ter hunner kennis gekomen zijn, aan den inspecteur van derzelver divisie inzenden, ten einde laatstgemelden in staat te stellen, een generaal rapport op te maken, hetwelk uiterlijk binnen twee maanden daarna bij den minister zal moeten zijn ontvangen.

Art. 30. Er zal gezorgd worden, dat de heeren Gouverneurs, in de oogenblikken van gevaar, van al de voor hunne provincien belangrijke voorvallen, ten spoedigsten worden onderrigt.

Art. 31. De heeren Gouverneurs in de aan de rivieren grenzende provincien, zullen orders geven in al de langs de rivieren gelegen gemeenten (de linie tusschen *Gorinchem* en *Buren*, en de gemeenten langs de binnenzijde van den *Diefdijk* daaronder begrepen), tot het stellen van wachten, welke, in tijden van gevaar, bij nacht en dag, langs de dijken, van den eenen wachtpost tot den anderen, zullen patrouilleren; van het oogenblik tot het doen aanvangen dezer wachtposten zal aan de gemeentebesturen kennis worden gegeven.

Art. 32. De te *Emmerik* gestationeerde geëmployeerde zal den heer Gouverneur van Gelderland, en de gemeentebesturen van 's *Herenberg*, *Genderingen*, *Doetichem* en *Doesburg* zijne be-
 rigten doen toekomen, zoodra de dijken van den Boven-rijn zich in gevaar bevinden of zullen zijn doorgebroken.

VIJFDE AFDEELING.

Van de orde der correspondentie en der te geven seinen.

Art. 33. De algemeene correspondentie bij ijsgang zal geschieden door expressen te paard of te voet, naar mate de omstandigheden zulks zullen vorderen, en geheel zijn ten koste van het Rijk.

Art. 34. Ten einde hierin echter de noodige economie te

betrachten, zullen de hoofd-ingenieurs, ieder in de uitgebreidheid van deszelfs district, de noodige arrangementen doen maken met de onderscheiden voerlieden, langs de wegen waarover de correspondentie loopt; waarvoor contracten met dezelve voerlieden zullen worden gesloten, en waaromtrent, zoo veel mogelijk, zal moeten worden gevolgd het tarief, deswege, door den directeur-generaal van den waterstaat, op den 25sten December 1808, gearresteerd.

Art. 35. De minister zal al zoodanige maatregelen nemen, die hem zullen voorkomen overeenkomstig te zijn met de regulariteit, die in de betaling der correspondentie-kosten behoort te worden gevolgd.

Art. 36. De onkosten wegens het houden der dijkwachten, op 's lands dijken onder *Millingen aan het Spijk*, onder *Lobith* en *Herwen*, te *Pannerden* en langs de Westzijde van het Pannerdensche kanaal, blijven voor rekening van het rijk.

Art. 37. De loop der algemeene correspondentie bij ijsgang en hoog-opperwater, zal worden bepaald als volgt:

De correspondentie-linie zal van langs den linker oever van den *Boven-Rijn* tot *Nijmegen* strekken, waaromtrent men de noodige arrangementen met den dijkstoel van de *Duffelt* maken zal, en vervolgens langs de *Waal* en *Maas* naar beneden tot aan *Werkendam*, *Hardinksveld* en *Papendrecht*; op den regter oever van de bovengemelde rivier zal deze te *Emmerik* aanvangen en zich, langs het *Spijk*, *Lobith* en *Herwen*, tot *Pannerden* uitstrekken; van *Pannerden* zullen de tijdingen naar *Lent* en naar *Elden* worden gezonden, om te *Nijmegen* en te *Arnhem* te worden overgenomen; van *Arnhem* worden dezelve, langs den regter oever van den *Tssel*, over *Doesburg*, *Zutphen*, *Deventer*, *Wijhe* en het *Katerveer* naar *Kampen* gezonden, en aan den linker oever over *Dieren*; voorts langs de rivier over *Heessen* en *Hattem* naar *Kampen*.

De tijdingen, te *Arnhem* ontvangen, zullen langs den regter oever van den *Beneden-Rijn* en de *Lek* over *Wageningen*, *Amerongen*, *Schalkwijk*, naar *Vianen* gezonden worden, vervolgens, met bijvoeging der hieronder genoemde tijdingen, naar *Schoonhoven* en *Krimpen* geadresseerd.

De te *Elden* ontvangen berigten gaan langs de linie van *Heteren*, *Randwijk*, *Lienden*, *Rijswijk* en *Culemborg* naar *Vianen*,

dezelve worden vervolgens naar *Gorinchem*, met de hierboven gemelde, verzonden, en ook aan de station van *Vreeswijk* en *Schoonhoven* gecommuniceerd.

De tijdingen te *Lent*, over *Nijmegen* ontvangen, worden gezonden over *Doodewaart*, *Thiel* en *Tuil*, naar *Gorinchem*.

De in voege voorschreven te *Thiel* gekomen berigten gaan weder over *Buren* en *Culemborg* naar *Vianen* en *Gorinchem*.

De te *Tuil* aangekomen berigten worden te *Zaltbommel* overgenomen en alsdan tevens de tijdingen van de Bommelerwaard medegedeeld, om te worden gevoegd bij de berigten, die naar *Gorinchem* worden gezonden.

De te *Lent* aangekomen berigten zullen te *Nijmegen* worden overgenomen, en met de aldaar ontvangene tijdingen over *Druzen* naar *Wamel* gebragt, werwaarts ook worden gezonden de berigten van *Mook* over *Malden*, *Heumen* en benedenwaarts langs *Dreumel*; alle deze te *Wamel* aangekomen tijdingen, worden te *Thiel* overgenomen, en aldaar ter verdere verzending gecombineerd met de ontvangen berigten, om naar *Gorinchem* te worden verzonden.

Bovengemelde te *Wamel* van den Waal- en Maaskant ingekomen berigten worden langs den Waalkant naar het kantoor van het Rijk van *Nijmegen* verzonden, nadat alvorens daarvan, onder de zorg en het toeverzigt van den dijkgraaf van Maas en Waal, het noodige affchrift, met den meesten spoed, zal zijn gemaakt.

De berigten te *Nijmegen* overgenomen en aangekomen, worden mede naar *Grave* verzonden; aldaar worden bij dezelve gevoegd de berigten nopens de gesteldheid der rivieren en van de dijken, boven *Grave*, langs de Maas en omtrent de werking van den Overlaat of den zoogenaamden Beerschen-Maas. Deze berigten gaan vervolgens naar 's *Hertogenbosch*, *Hedel* en *Bommel*, van waar dezelve naar *Tuil* worden overgebragt, en van daar verder verzonden.

Al de tijdingen, in 's *Hertogenbosch* aangebragt, gaan, benevens de berigten, wegens de Beersche en Baartwijkstraal Overlaten, over *Heusden*, *Woudrichem* en *Sleewijk* naar *Gorinchem*.

Bijaldien op eenige der hier voorschreven punten geene posten, uit hoofde der omstandigheden, waren gestationeerd, of de communicatie, door inundatie of anderzins, was afgesne-

den, zal hierdoor in de correspondentie echter geene verandering worden veroorzaakt; zullende in zoodanig geval, de tijdingen achter-om die plaatfen tot de eerstvolgende correspondentie-post worden gebragt.

Art. 38. Er zullen feinen langs de beide oevers van den Rijn en Waal geplaatst worden, en wel op de navolgende plaatfen, als :

- Te *Pannerden* en *Millingen*.
- „ *Lent* en *Nijmegen*.
- „ *Thiel* en *Wamel*.
- „ *Tuil* en *Bommel*.
- „ *Gorinchem* en *Sleeuwijk*.
- „ *Hardinksveld* en *Werkendam*.

De geëmployeerden, op de bovengemelde feinposten gestationeerd, zijn, op hunne verantwoordelijkheid, gelast, de bepaalde feinen met alle nauwkeurigheid over te brengen.

Art. 39. Ten einde de meest belangrijke gebeurtenissen langs de rivieren algemeen bekend te maken, zullen op de navolgende plaatfen, in zoodanig geval, feinschoten worden gedaan :

- Te *Arnhem*.
- „ *Wageningen*.
- „ *Schoonhoven*.
- „ *Culemborg*.
- „ *Vianen*.
- „ *Doesburg*.
- „ *Zutphen*.
- „ *Deventer*.
- „ *Wijhe*.

Aan het *Katerveer* te *Kampen*.

- Te *Thiel*.
- „ *Gorinchem*.
- „ *Nijmegen*.
- „ *Grave*.

Het getal schoten zal worden bepaald als volgt :

Te *Gorinchem*.

3 Bij het begin van den ijsgang ;

- 7 In cas van doorbraak in den Waaldijk boven de stad;
- 9 In cas van doorbraak in den dijk van de Merwede, beneden de stad.

Te Thiel.

- 3 Bij het begin van den ijsgang;
- 6 Bij inundatie van de Overbetuwe;
- 9 Bij inundatie van de Nederbetuwe;
- 12 Bij inundatie van de Tielerwaard, door eene doorbraak in den Waaldijk.

Te Nijmegen.

- 3 Bij den aanvang van den ijsgang;
- 6 Bij inundatie der Overbetuwe door eene doorbraak in den Waaldijk;
- 11 Bij doorbraak in de dijken van het Rijk van Nijmegen.

Te Grave.

- 2 Bij den aanvang van den ijsgang;
- 5 Bij dijkbreuk in de Zuider-Maas-dijken;
- 8 Bij dijkbreuk in de regter-Maas-dijken.

Te Arnhem.

- 3 Bij het begin van den ijsgang;
- 7 Bij inundatie van de Overbetuwe, veroorzaakt door eene dijkbreuk aan de zijde van den Neder-Rijn.

Te Wageningen.

- 3 Bij het aanvangen van den ijsgang;
- 4 Bij doorbraak in den Grebbendijk op den Beneden-Rijn;
- 6 Bij inundatie der Overbetuwe;
- 9 Bij inundatie der Nederbetuwe.

Te Culemborg en Vianen.

- 2 Bij het aanvangen van den ijsgang;
- 4 Bij eene doorbraak langs den Neder-Rijn en Lek, boven den Diefdijk;
- 7 Bij eene doorbraak langs de Lek benedenwaarts;
- 9 Bij eene doorbraak van de Waal of Merwede-zijde.

Te Schoonhoven.

- 2 Bij den aanvang van den ijsgang;
- 4 In cas van doorbraak in den Lekkendijk, bovendams;
- 6 In cas van doorbraak, in den Lekkendijk, benedendams;
- 9 In cas van inundatie van de Betuwe, en der Landen boven den Diefdijk;
- 12 In cas eener doorbraak van de dijken van den Alblasferwaard;
- 15 Ingeval eener doorbraak van de dijken van den Krimpenerwaard.

Te Doesburg.

- 3 Bij ijsgang op den Ysfel;
- 6 Tot aankondiging van het begin der werking van den Lijmerschen Overlaat;
- 9 Tot aankondiging van eene doorbraak, in de dijken van Bislich en Hetter.

Te Zutphen.

- 3 Bij den aanvang van den ijsgang;
- 6 en 9. Tot repetitie van de feinen van Doesburg;
- 4 Bij het overloopen van den Kanonsdijk.

Te Deventer.

- 3 Bij den aanvang van den ijsgang;
- 7 Tot aankondiging van het begin der werking van den overlaat in den Snippelingsdijk;
- 11 Bij eene doorbraak der Sallandsche-dijken;
- 6 en 9. Tot repetitie der feinen van Doesburg.

Te Wijhe.

Als te *Deventer*.

Aan het Katerveer.

Als te *Wijhe*.

Te Kampen.

Als aan het *Katerveer*.

Gearresteerd enz.

REGLEMENT omtrent de voorzieningen, werkzaamheden en verrigtingen, ingeval van ijsgang, hoog opperwater of onverhoopten watervloed, voor Zuidholland, goedgekeurd bij besluit van den 23sten October 1821, n°. 20.

Art. 1. De belanghebbende stedelijke regeringen, en schouten en gemeenteraden ten platten lande, zullen, behalve het hieronder voorgeschrevene, van hetwelk aan hen de uitvoering wordt opgedragen, in het algemeen, ter voorkoming, vermindering of leniging van rampen door ijs of water, alles aanwenden, wat door den nood, het oogenblik en de omstandigheden *voor, bij en na* eene doorbraak, of eenig ander gevaarlijk voorval, als noodzakelijk en doelmatig, zal worden bevolen, en daartoe de concert ageren, zoo met de gestationeerde beambten van den waterstaat, als met de respectieve dijksbesturen, opdat, door onderlinge behulpzaamheid en medewerking, het genoemde doel van voorzorg, redding en hulp, zoo spoedig mogelijk, worde bereikt.

Art. 2. Tot de rigtige uitvoering van het, bij Koninklijk besluit van den 3den Januarij 1821, n°. 18, gearresteerde reglement op de buitengewone correspondentie, bij ijsgang en hoog opperwater op de rivieren (waardoor het vorige, van den 27sten December 1817, is vervallen), zal, bij het eventueel in werking brengen derzelve, van alle zijden, krachtadig behooren te worden medegewerkt en door de dijksbesturen gehandeld, overeenkomstig de ministeriële aanschrijving, om zich te verstaan met de militaire kommandanten der posten onder hun ressort gelegen, nopens de bepaalde seinschoten, welke, even als voorheen, tot aankondiging van belangrijke gebeurtenissen, op de rivieren, moeten dienen.

Art. 3. Wanneer de gesteldheid der rivieren zulks noodzakelijk maakt, zal aan de daarbij belanghebbende plaatselijke autoriteiten, op de requisitie van de dijksbesturen van den waterstaat, incumberen het stellen en surveilleren van wachten, die,

goed ingerigt en wel zamengefeld, bij gevaar, dag en nacht, langs de dijken van den eenen wachtpost tot den anderen, zullen patrouilleren.

Art. 4. Op de meest geschikte wijze, en bij voorkeur door lokale inspectie, zal van tijd tot tijd, echter voornamelijk in de wintermaanden, en bepaaldelijk bij den aanvang van dezelve, moeten worden onderzoek gedaan naar, en in voorraad, waar zulks nuttig en mogelijk is, gezorgd voor:

- a. De wijkplaatsen voor menschen, vee en driftgoederen uit de overstroomde dorpen;
- b. Het aanwezen en den staat der middelen van slijgering en opklosfing en verdere benoedigdheden, als een horen tot het doen van seinen, eene lantaarn met het noodige licht, eenige goede beesten-touwen, vlakens of horden, rijzen, of ander hout tot opklosfing, en de noodige ingrediënten tot het vervaardigen van eene noodvlag, om den naderenden nood, zoo wel bij dag als bij nacht, te kunnen kenbaar maken, volgens vooraf duidelijk te bepalen seinen;
- c. Het benoedigde tot het doen van seinen op de torens of andere hooge voorwerpen langs de rivieren, door het op-hijfschen des daags van eene of meer groote manden, en des nachts van helder lantaarnlicht; zullende de belanghebbende besturen zich onderling nopens de werking dier seinen, vooraf, duidelijk en in tijds dienen te verstaan, en daarvan zoo wel als van de noodzakelijkheid en het nut der bedoelde seinen, den Gouverneur verslag doen;
- d. Het getal en soort der, zoo bij de besturen als particulieren, aanwezige aken en andere vaartuigen, welke ten allen tijde bruikbaar, en even als het vereischt getal schuitemoeders, disponibel behooren te zijn. Deze vaartuigen zullen op verzekerde plaatsen geborgen, bij vorst boven water gehouden, op lijsten gebragt en met een doorgaand, van verre kenbaar nummer, voorzien moeten worden.

Van de uitvoering dezer artikelen zal steeds, en op de eerste daartoe te doene aanvraag, door een omstandig en naauwkeurig berigt aan den Gouverneur, moeten kunnen blijken.

Art. 5. Zoodra het rivier-ijs zich zal hebben gezet, zal het gelui van klokken bij den aanvang der godsdienst-oefening van de verschillende gezindheden, of bij andere gelegenheden, in de aan of onder het gebied der rivieren liggende steden of gemeenten, dadelijk behooren op te houden, en niet weder worden hervat, dan nadat de rivier vrij van ijs, en alle gevaar geweken zal zijn.

Art. 6. Aan den Gouverneur zal, behalve de gedurige en volledige kennisgave van elk min of meer belangrijk voorval, dadelijk en met al den spoed, welke door buitengewone middelen mogelijk is, het getrouwe, naauwkeurige en omstandige bericht moeten worden overgemaakt van onverhoopte doorbraak, verzakking in den dijk, of andere calamiteit, waartoe niet alleen, schoon in de eerste plaats, het bestuur der gemeente, in of onder welk eene zoodanige gebeurtenis voorvalt, maar ook van elke der aan dezelve grenzende gemeente zullen gehouden zijn.

Art. 7. Tot belooning van uitstekende daden van menschlievendheid in het redden van ongelukkigen, zal door de besturen een voorstel tot billijke en aan de verdienstelijkheid der verrigtingen geëvenredigde premien worden gedaan; terwijl, ingeval van volstrekte onvermijdelijke noodzakelijkheid, door het bestuur der gemeente, in welke de watersnood en deszelfs naaste gevolg, dat is gemis van al het noodige, de dispositie bevelen over penningen tot het doen werken van ongewone en vooraf niet te beramene middelen van voorzorg, of tot het daarstellen van oogenblikkelijke hulp tot redding en voeding van menschen en vee, dadelijk, en zonder voorafgaande autorisatie, een mandaat zal kunnen worden geslagen, op den ontvanger, ten bedrage van zoodanige somme, als, ter voorziening in de allereerste en meest dringende behoeften, volstrekt zal worden vereischt, onverminderd echter de gehoudenheid van zoodanig bestuur tot verantwoording dier gelden, en tot een onverwijld adres deswege, aan Heeren Gedeputeerde Staten.

Art. 8. De uitvoering dezer maatregelen wordt, onder het opper-toezigt van het provinciaal gouvernement, gesurveilleerd door de in dezelve betrokkene stedelijke en plaatselijke autoriteiten, die van elke overtreding ten deze door proces-verbaal zullen doen blijken; en aan wien het wordt vrijgelaten, om,

voor zoo veel des noods, onder approbatie van den Gouverneur, zoodanige nadere noodzakelijke bepalingen van voorziening te statuëren en te handhaven, als in deze niet zijn omschreven en plaatselijk moeten worden vastgesteld.

*BESLUIT van den 18den November 1825
n°. 178, omtrent de attributen en werkzaamheden van den inspecteur-generaal administrateur van den waterstaat, tijdens de algemeene correspondentie bij hoog opperwater, en bij ijsgang op de rivieren.*

WIJ WILLEM, ENZ.

In aanmerking nemende, dat ten gevolge van Onze besluiten van den 17den en 28sten September 1823, n°. 10 en 102, houdende de in- en aanstelling van administrateurs bij het ministerie van binnenlandsche zaken (1), eene speciale bepaling gevorderd wordt omtrent de attributen en werkzaamheden van den inspecteur-generaal administrateur van den waterstaat, tijdens de algemeene correspondentie bij hoog opperwater, bij ijsgang op de rivieren;

Gehoord het rapport van Onzen minister van binnenlandsche zaken, van den 15den November 1825, n°. 110.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Zoodra de algemeene correspondentie op de rivieren, bij hoog opperwater en ijsgang, naar het reglement van den 3den Januarij 1821, n°. 18 (2), wordt in werking gebragt, zal de inspecteur-generaal administrateur van den waterstaat, met de noodige adïstentie voor het bureau, zich begeven naar het station *Gorinchem*, alwaar het centrum der correspondentie gevestigd is, en met Onzen staatsraad, inspecteur-generaal BLANKEN (3),

(1) Zie *I. D. der Ned. Pand. bladz.* 242.

(2) Zie hiervoren bladz. 123.

(3) De inspecteur-generaal J. BLANKEN J. Z. is daarna bij besluit van

de voorbereidende maatregelen beramen en, zoo veel noodig, te werk doen stellen, welke, naar gelang der inkomende berigten, zouden mogen gevorderd worden, waarvan door gemelden inspecteur-generaal, administrateur, dagelijks een rapport aan Onzen minister voornoemd, zal worden ingezonden.

Art. 2. Wanneer de omstandigheden zich van dien aard voordoen, dat de tegenwoordigheid van Onzen minister op de plaats zoude mogen worden vereischt, en de rapporten, die bij denzelfden reeds kunnen zijn ontvangen, nog geene termen tot overkomst zouden hebben kunnen opleveren, zal het voorstel daartoe, des noods, per expresse, aan den minister worden gedaan.

Art. 3. Zoo lang de minister niet is aangekomen, zal dezelve, voor zoo veel des noods, door den inspecteur-generaal, administrateur voornoemd, worden vervangen, door welken intusfchen al datgene zal worden gedaan, hetgeen hij vermeent, dat door den minister, tegenwoordig zijnde, gedaan zoude kunnen en moeten worden; zullende al de autoriteiten en ambtenaren, hierbij betrokken, hoe ook genaamd, denzelfden als zoodanig moeten erkennen, en verplicht wezen, alle gevraagde of andere noodige rapporten, op hunne verantwoordelijkheid, aan denzelfden onverwijld te doen toekomen, en alle de maatregelen, welke door genoemden administrateur mogten worden voorgeschreven, even als van den minister onmiddellijk afkomende, op te volgen.

Art. 4. De inspecteur-generaal, administrateur voornoemd, zal van de alzo genomene of te nemen maatregelen, telkens op de meest spoedige wijze, aan den minister rapport doen geworden, met overlegging, zoo veel noodig, van de rapporten en procesfen-verbaal der conferentien, die naar het reglement, zoo veel mogelijk, zullen worden opgemaakt. Indien de minister op de gezegde maatregelen eenige bedenkingen mogt hebben, zal hij, onverwijld, daaromtrent zoodanige andere beschikking nemen en doen toekomen, als dezelve zal noodig oordeelen.

En wordt Onze minister voornoemd belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan kennis zal worden gegeven aan de algemeene rekenkamer.

Gegeven enz.

---

den 6den November 1826 van alle *active* dienst ontslagen, en uitsluitend als raadsman toegevoegd aan Z. Exc. den minister van binnenlandsche zaken.

WET van den 28sten Januarij 1817, omtrent eene geldleening van f 1,118,000, tot vinding der kosten van de werken aan het Nieuwe Diep, en van de bedijking van het Koégras. (1)

WIJ WILLEM, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen dat het voor het belang van het Rijk en van deszelfs zeewezen raadzaam is, de in vroegere jaren begonnen en gedeeltelijk reeds verre gevorderde werken aan het *Nieuwe Diep* te voltooijen en, door middel der bedijking van het *Koégras*, voor de veiligheid van dat etablissement, en voor deszelfs gemeenschap met de binnenste gedeelten der provincie *Holland*, te zorgen:

(1) Wij gelooven onze lezers geene ondiens te doen, mede te deelen den voornamen inhoud van de mislive van Z. M. ten geleide strekkende van deze wet aan de Staten Generaal; „Onder de werken” zegt Hoogstdezelve, „waarvan de nuttigheid onbetwistbaar is, mag men veilig rangschikken „door welke de maritime inrigting, reeds vóór vele jaren aan het Nieuwe „Diep, in de provincie Holland begonnen, voltooid zal worden; voor de „koopvaardij zoo wel als voor het zeewezen van den Staat zal deze haven „ten hoogste belangrijk zijn, en hare veiligheid en hare gemeenschap met „het binnenste der provincie kunnen niet beter worden verzekerd, dan „door de bedijking van het Koégras; een maatregel, die op zich zelve „het aanmerkelijk voordeel oplevert van eene uitgestrektheid gronds van „meer dan 4000 morgen, thans van weinig waarde voor den landbouw, „bruikbaar te maken enz.” Zie *Staatscourant van den 25sten Januarij 1817*, n°. 22, geen wonder dan ook, dat de bij deze wet bepaalde geldleening, ter vinding der kosten, nog in dat zelfde jaar 1817, was volgeteekend en gefloten werd, volgens bericht door den minister van finantien gegeven en in de *Staatscourant van den 12den Junij 1817*, n°. 137, geplaatst.

Verders moeten wij melden, dat ter uitroeiing van het konijn op het koégras, reeds bij besluit van Z. M. van den 21sten Augustus 1825, n°. 74, gelijk wij bevorens opgegeven hebben, (*I. D. bl. 244, nota 1*) maatregelen zijn daargesteld, en vervolgens ook bij besluit van Z. M. van den 25 November 1827, de uitroeiing der konijnen bevolen is door geheel Holland, door het stoppen van derzelve hofen.

Willende ter bestrijding van de daartoe vereischte kosten schikkingen maken, uit welke geen bezwaar voor de publieke schatkist voortvloeit;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, zoo als Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Er zal, van wege den Staat, eene geldleening geopend worden ten bedrage van *een millioen eenmaal honderd en achttien duizend guldens*, tot vinding der kosten van de bedijking van het *Koegras*, en voor den aankoop der daar in liggende landen, welke aan particulieren toebehooren; voor het graven van eene binnenvaart met haar jaagpad; en voor de voortzetting der fluis-, dok- en kaaiwerken aan het *Nieuwe Diep*.

Art. 2. Deze geldleening zal geschieden tegen den interest van *zes ten honderd* 's jaars.

Art. 3. Voor de in te schrijvenne somma's zullen worden uitgegeven obligatien à *vijf honderd guldens* ieder.

Art. 4. Het fournissement dier somma's zal moeten geschieden in drie termijnen:

Op den 1sten Julij 1817, 40 *per cent* der inschrijving;

Op den 1sten September 1817, 30 *per cent*; en

Op den 31sten December 1817, de laatste 30 *per cent*.

Art. 5. De geldleening zal gevestigd zijn op de gezamenlijke landen, welke, na de bedijking, het eigendom van het Rijk in den nieuwen polder zullen uitmaken, zoodanig dat tot zekerheid voor de geldschieters zullen zijn verbonden:

a. Voor het *kapitaal*, de opbrengst van den verkoop van de in te dijken gronden, welke achtervolgens geschieden zal, en ter voldoening waarvan, de obligatien uit deze geldleening voortspuitende, tegen hare volle waarde en als gereed geld in betaling zullen worden genomen;

b. Voor den *interest*, de opbrengst der in te dijken gronden na de bedijking tot op het tijdstip van den succesfiven verkoop, onder aftrek echter der kosten die vereischt worden om dezelve bruikbaar te maken; voorts de kanaalen fluisgelden door de doorvarende schuiten, schepen en vloten, langs het te graven kanaal te voldoen, en eindelijk de tol- en weggelden op den nieuw aan te leggen weg te heffen.

Art. 6. Voor zoo verre de voormelde opbrengften ontoereikende mogten worden bevonden, worden tot zekerheid dezer geldleening, zoo voor het kapitaal als voor den interest, de inkomsten van 's Rijks schatkist verbonden.

Art. 7. De rentebetaling zal, voor het eerst op den 1sten Januarij 1818, en vervolgens, geregeld van zes tot zes maanden, plaats hebben.

Art. 8. Met de aflossing zal een aanvang worden gemaakt in Januarij 1820, en met dezelve jaarlijks worden voortgegaan in dezer voege: dat telken jare nagenoeg een vijfde gedeelte der hoofdsom afgelost worde, en in het begin van 1824 de geheele geldleening afgelopen zij.

Lasten en bevelen dat deze in het staatsblad zal worden geïnferceerd, en dat alle ministeriële departementen en autoriteiten, collegien en ambtenaren, aan de naauwkeurige executie de hand zullen houden.

Gegeven enz.

REGLEMENT omtrent het gebruik der kat-ankers, liggende aan den mond der haven van het Nieuwe Diep, goedgekeurd bij besluit van Z. M. van den 28sten April 1825, n°. 150. (1)

Art. 1. Het zal aan ieder gezagvoerder van koopvaardij-schepen en andere particuliere vaartuigen vrijstaan, gebruik te maken van de van 's Rijks wege voor den mond aan het Nieuwe Diep geplaatste kat-ankers (2), tot het uithalen ter reede aldaar van de voorfchrevene bodems, mits de belanghebbende gezag-

---

(1) Dit reglement, hetwelk eene algemeene strekking heeft en zoo zichtbaar de zorg van Z. M. doet blijken, om al hetgeen zoude kunnen dienen, ter bevordering van de maritime inrigting aan het Nieuwe Diep, niet alleen ten nutte voor de koopvaardij, maar zelfs voor alle particuliere vaartuigen, te doen bewerkstelligen, hebben wij om die reden geoordeeld te moeten overnemen en plaatsen.

(2) Zeker foort van werp-ankers. *Katten* beteekent bij de zeevarenden een werp-anker, dat zij langs den kabel uitwerpen.

voeders of schippers der voormelde schepen en vaartuigen, daartoe de noodige aanvraag aan den havenmeester doen, en zich naar de navolgende bepalingen gedragen.

Art. 2. Wanneer de voorsz. belanghebbenden tot het, bij middel der gedachte kat-ankers, ter reede halen van derzelver schepen of vaartuigen, mogten verlangen gebruik te maken van het daartoe van 's Rijks wege ter beschikking gestelde touwwerk, en, wanneer zulks volstrekt benoodigd mogt zijn, ook van floepen en manschappen zullen zij, tot het verkrijgen van dit een en ander, zich moeten vervoegen bij den havenmeester, en daarvoor vooraf in diens handen verplicht zijn te betalen twee en een halve cent per Nederlandsche ton der inhoudsgrootte hunner schepen of vaartuigen, berekend naar den last- of meetbrief derzelve, de ton vertegenwoordigd door anderhalfmaal den teerling van de Nederlandsche el, of gelijk staande met duizend Nederlandsche ponden, invoege als de ton, voor de berekening van het tonnengeld der zeeschepen, bepaald is bij het tweede gedeelte van art. 292 van de wet van den 26sten Augustus 1822 (*Staatsblad n°. 38*). Door den havenmeester zal voor die betaling bewijs *in duplo* worden afgegeven aan den belanghebbende. Tegen de overgifte van het duplo der quitantie door laatstgemelde aan den kommanderenden officier van 's Konings wachtschip, zullen de bedoelde hulpmiddelen aan de gedachte belanghebbende verstrekt worden.

Wordende de zorg, wegens het behoorlijk te rug verkrijgen van de meergemelde hulpmiddelen, aan voornoemden officier opgedragen.

Art. 3. Van de uit voorschreven hoofde te ontvangen gelden bij den havenmeester, zal door denzelven behoorlijke verantwoording aan het rijk gedaan worden, invoege, als ten opzichte van het havengeld plaats heeft. Ter opneming dier verantwoording zullen de voorschrevene daartoe betrekkelijke duplo-quitantien, aan den kommanderenden officier van het wachtschip af te geven, door dezen, alle drie maanden, aan het ministerie van de marine en kolonien worden overgelegd.

Art. 4. Indien, door moedwil of verzuim aan het van 's Rijks wege te verstrekken touwwerk of andere benoodigdheden schade mogt worden veroorzaakt, hetzij door kapping of anderzins, zal door of van wege de gezagvoerders of schippers, in wier

dienst zulks heeft plaats gehad, de voorschrevene schade in handen van den havenmeester worden vergoed, en zulks volgens deswege door de directie der marine aan het Nieuwe Diep plaats te hebben taxatie der bedoelde schade.

De gezagvoerders of schippers van schepen en vaartuigen, zich met deze taxatie bezwaard vindende, zullen zich deswege aan het ministerie van marine en kolonien kunnen adresferen.

Art. 5. Het wordt aan de gezagvoerders of schippers van schepen of vaartuigen verboden, om met dezelve, aan de boeijen der kat-ankers vastgemaakt, te overnachten; zoo als aan den havenmeester wordt opgedragen de zorg, om tegen de overtreding van het voorschreven verbod te waken, en dezelve, des noods, met behulp van de daartoe van den kommanderenden officier van Zijner Majesteits wachtschip in te roepen magt, te keer te gaan.

---

*WET van den 21sten December 1824,
waarbij eene geldleening wordt geopend,
tot bestrijding der kosten voor de droog-
making van den Zuidplas van Schieland.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen de gevaarlijke gesteldheid van den uitgeveenden *Zevenhuizenschen* of zoogenaamden *Zuidplas* van *Schieland*; de kosten, welke reeds hebben moeten worden aangewend, om de gevolgen, die dezelve zoude hebben kunnen veroorzaken, voor te komen; mitsgaders de nuttigheid en voordeelen, welke zoo voor de nijverheid, de welvaart en bevolking, als voor 's Rijks schatkist, in het vervolg, uit deszelfs droogmaking, te verwachten zijn; doch dat de staat van 's Rijks geldmiddelen niet gedooft, om, zonder de ingezetenen meerder te bezwaren, de hiertoe noodige voorschotten binnen den vereischten tijd uit de schatkist te doen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Tot bestrijding der kosten van de droogmakerij van den Zuidplas van *Schieland*, zal er worden geopend eene geldleening ten bedrage eener som van twee millioenen guldens.

Art. 2. Deze geldleening zal loopen tegen den interest van vier ten honderd in het jaar.

Art. 3. De aflossing zal geschieden jaarlijks met eene som van ten minste *f* 150,000, aanvang nemende met den 31sten December 1830, en daarmede jaarlijks worden voortgegaan tot de geheele en volkomene aflossing toe, behoudens dat deze aflossing met grootere sommen zal kunnen geschieden, naar mate de opbrengst van den koopprijs der drooggemaakte landen zulks zal toelaten.

Art. 4. Zij zal bijzonderlijk gevestigd zijn, zoo op de bijdrage tot de kosten dezer onderneming, door de Staten van *Holland* toegestemd, als op de opbrengst van den koopprijs der drooggemaakte landen, derzelver inkomsten en die der dijken, gedurende de bewerking, mitsgaders het bedrag der kapitalen in der tijd daargesteld, om uit derzelver interesfen de lasten der verveende landen te vinden. Zullende ingeval het een en ander niet genoegzaam mogt bevonden worden, om daaruit de geheele genegotieerde som met de interesfen af te losfen, hierin door het Rijk worden voorzien.

Art. 5. De koopprijs der droog te maken landen zal in schuldbrieven der geldleening kunnen worden voldaan.

Art. 6. De drooggemaakte landen zullen, na derzelver verkoop, vrijdom van grondlasten of verponding genieten, gedurende den tijd van vijfentwintig achtereenvolgende jaren.

Lasten en bevelen dat deze enz.

*BESLUIT van den 15den Maart 1821,
daarstellende eene commissie, om op te
geven de beste wijze van voorziening
in het gevaar, hetwelk de staat der ri-
vieren Rijn, Lek, Waal en Maas, ople-
vert.*

WIJ WILLEM, ENZ.

In aanmerking genomen hebbende, dat, naar het eenstemmig gevoelen van alle deskundigen, de staat der rivieren, de *Rijn, Lek, Waal* en *Maas*, van tijd tot tijd zoodanig verslummert, dat de aan dezelve grenzende streken meer en meer bedreigd worden, en eene onherstelbare ramp op eenig punt derzelve, vroeg of laat, te duchten is;

Daarbij overwegende, dat schier alle plannen, welke door bevoegden, tot afwering van die te vreezen onheilen, zijn bewerkt, of voorgedragen, daarin overeenkomen, dat eene kracht-dadige afleiding dier stroomen voor het eenige voldoende red-middel moet gehouden worden, en er alleenlijk verschil bestaat van waar en op welke wijze zoodanige afleiding zoude behooren te worden daargesteld.

Overwegende, dat Wij het als een Onzer eerste pligten be-schouwen, om het gevaar, hetwelk iederen winter voor een ge-deelte van Ons rijk aanwezig is, zoo veel dit mogelijk is, af te keeren, en daartoe verlangen, dat aan Ons het geschiktste middel, op de onzijdigste wijze, worde kennelijk gemaakt;

Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat gehoord; Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Eene commissie van negen leden zal onverwijld over-gaan, om te onderzoeken, ten einde aan Ons, vóór den 31sten December dezes jaars, met overlegging van de noodige beschrij-ving, plans, cierungen, en middel van bekostiging, te kunnen voordragen, de plaatsen en wijze van waar en op welke eene afleiding der hier bovengenoemde hoofdrievieren, zoo naar het Hollandsch Diep als van en naar andere meer bovenwaarts gele-gene punten, gezamenlijk of afzonderlijk, op de meest effica-cieuse en doelmatige wijze, ter bereiking van het omschreven doel, zal kunnen worden tot stand gebragt.

Art. 2. De commissie zal bevoegd zijn, met de inspecteurs-generaal van den waterstaat, alsmede met andere rijks ambtenaren, belanghebbende autoriteiten en particulieren in conferentie en correspondentie te treden, zoo tot hare toelichting, als tot opruiming, zoo veel doenlijk, der bezwaren, welke zij, in den loop harer werkzaamheden, tegen de door haar aan te nemen beginselen, zoude mogen ondervinden, wordende zoodanige ambtenaren, autoriteiten en particulieren uitgenoodigd, om, des gevraagd, aan dezelve de behulpzame hand te bieden, in alles, wat ter bevordering harer werkzaamheden verstreken kan.

Art. 3. Zij zal zich verder gedragen naar de voorschriften, vervat in de instructie, aan het tegenwoordig besluit geannexeerd.

Art. 4. Worden benoemd:

Tot president der commissie, Jonkheer *O. Repelaer van Driel*, minister van staat.

Tot leden derzelve:

De heeren jonkheer *F. van Leyden van Westbarendrecht*, lid van de eerste kamer der staten-generaal;

J. H. van Swinden, hoogleeraar en staatsraad in buitengewone dienst;

G. Moll, lid van het koninklijk instituut;

M. van Marum, lid van het koninklijk instituut;

W. van Ommeren, inspecteur van den waterstaat;

A. Goekoop, hoofd-ingenieur van den waterstaat;

C. Pijl, heemraad van den Alblasferwaard;

W. G. Versteegh, dijkmeester van de Bommeler- en Tielerwaarden.

En tot secretaris, jonkheer *E. van Vredenburg*, referendaris van de eerste klasse. (1)

Onze minister van binnenlandsche zaken en waterstaat is belast met de uitvoering dezes, waarvan een affchrift zal worden ge-

---

(1) Bij besluit van den 21sten Dec. 1821, n°. 85, is in de plaats van wijlen *Jr. F. van Leyden van Westbarendrecht* tot lid der commissie benoemd de Heer *J. J. Cambier* lid van de eerste kamer der Staten-Generaal; en bij besluit van den 13den September 1822, n°. 94, in de plaats van *Jr. E. van Vredenburg*, tot secretaris der commissie *Jr. J. J. Quarles van Ufford*; en bij besluit van den 16den September 1823; n°. 116, in plaats van wijlen den Heer *J. H. van Swinden*, tot lid der commissie *Jr. E. van Vredenburg*.

zonden aan Onzen minister van staat, Jhr. O. Repelaer van Driel, aan Onzen minister van staat, belast met de generale directie der ontvangsten, en aan de algemeene rekenkamer, enz.

Gegeven enz. (1)

(1) De commissie in de maand September van het jaar 1825, aan Zijne Majesteit den uitslag harer overwegingen aangeboden hebbende, werd door Z. M. op den 9den December 1825, n°. 111, een besluit genomen, waarbij Zijne Majesteit, uit aanmerking dat de commissie met den loffelijksten ijver aan het doel harer instellingen had beantwoord, en in de volbrenging harer taak, aan de daaraan verbodene werkzaamheden, die grondige en doordachte ontwikkeling had gegeven, welke voor de bevordering van het hoogst aangelegen onderwerp, waarvan het onderzoek aan haar was opgedragen, wenschelijk was, den President en elk der leden van die commissie en derzelver secretaris, Hoogstdezelfs bijzondere tevredenheid en dank heeft betuigd, wegens de goede en ijverige dienst door hen, in die betrekking, aan den lande bewezen, en hun voorts als zoodanig gehouden voor eervol ontlagen."

"Zijne Majesteit heeft wijders besloten, dat het door de commissie aangeboden rapport door den druk zou worden bekend gemaakt (1), met de daartoe behoorende kaarten en plans, en dar, alvorens over te gaan tot het nemen eener eind-beslissing, omtrent de geheele of gedeeltelijke uitvoering der verschillende, door de commissie gedane, een gezamenlijk geheel uitmakende, voorlagen, door Hoogstdezelve zou worden afgewacht, welk het gevolg zijn zal van het bekendmaken van het bedoeld rapport, welken indruk het daarbij voorgestelde in het algemeen en in het bijzonder op deskundigen zal te weeg brengen, en op welke wijze de daarbij behandelde onderwerpen zullen worden beoordeeld."

"Daar nu, desniettemin, sommige door de commissie aangegevene denkbeelden vatbaar zijn, om dadelijk te worden verwezenlijkt, en, ten aanzien van sommige uit te voeren werken, ter voorkoming van tijdverlies, voorbereidende bepalingen zouden kunnen worden vastgesteld, heeft zijne majesteit al dadelijk de uitvoering bepaald van de volgende werken:

1°. De aanleg van eenen nieuwen overlaat tusschen Leidtjken, van den Rijn aan het Lobith af, tot aan de Lathumsche fluis naar den Yssel;

2°. Het maken van overlatten en de noodzakelijke opruimingens langs den geheelen Gelderschen Yssel;

3°. De noodzakelijke opruimingens in den overlaat van de zoogenaamde Beerfsche Maas, en de verruiming van den Baardwijkfchen overlaat.

"En zulks ten einde nog in den loop van dit jaar 1826 te worden ondernomen, houdende men zich reeds met de voorloopige werkzaamheden daartoe onledig." (2)

(1) Hetzelve is dan ook in het laatst van 1827 in het licht verschenen, en voor f 40 verkrijgbaar gesteld, hetzelve is gedagteekend den 13den September 1825.

(2) Zie Staatscourant van den 30sten Januarij 1826, n°. 26.

UITTREKSEL, bevattende art. 108 — 117
van de akte van het Weener congres
van den 9den Junij 1815, nopens de
vrije vaart der rivieren. (1)

Art. 108. De Mogendheden, wier Staten afgescheiden of door-
stroombd worden van dezelfde bevaarbare rivier, verbinden zich

(1) Wij hebben het noodzakelijk geacht, dit stuk, en de volgende stukken
over te nemen en te plaatsen. Voor ieder is het toch nog al belangrijk iets te
weten van hetgeen in de laatste jaren over de vaart op de rivieren, en
Rijnvaart te Parijs, te Weenen en te Mentz is voorgevallen; terwijl dat
voorgevallene en aldaar behandelde tevens in verband staat met al hetgeen
weder betrekking heeft met den Nederlandschen Rijn.

Daar de Nederlanders van oude tijden af (1) bij de Rijnvaart en den
Rijnhandel het grootst belang hebben gehad en nog hebben, immers de voort-
brengfels van onzen zeehandel, onze fabrieken, en onze vischepen wor-
den nog langs den Rijn naar Duitschland, Frankrijks Rijnprovincien en Zwit-
ferland verzonden; zal het dan ook niet ongepast, noch den lezer van ons
werk onaangenaam zijn, als wij een kort geschiedkundig berigt wegens die
vaart hier mede deelen. (2)

De Rijnhandel kwijnde in het begin der 18de eeuw, dit werd voorname-
lijk toegegeschreven aan den drukkenden last der tollën; de keurvorsten van

(1) Men zie slechts LUZAC *Holl. rijkdom*, I. D. bl. 155 volg. en II.
D. bladz. 286.

(2) Als min strookende met ons oogmerk en den aard van dit werk,
zullen wij ons niet uitlaten over de geschillen, die er tuschen de belang-
hebbende Staten op den Rijn en de Rijnvaart gevoerd zijn. Wil men des-
wege iets meer weten, en het regt der Nederlanden verdedigd zien; men
leze de omstandige en zoo wel door gematigdheid als kracht van redenen in
het oog vallende nota van Zijne Excell. den Minister Baron VERSTOLK VAN
SOELEN, geheel geplaatst achter het zoo belangrijk werkje van den Heer
Mr. J. OP DEN HOOFF, getiteld: *Iets over de vaart op den Rijn*. Men kan
bij dit werk ook voegen een werkje getiteld: *Echte stukken betreffende de
vrije vaart op den Rijn door Mr. ELIX*. In een ander in het licht ver-
schenen werkje, ten titel voerende *over Rijnvaart en Rijnhandel voorna-
melijk met betrekking tot het Koninkrijk der Nederlanden*, tracht men dit
regt en het daarvoor door Mr. J. OP DEN HOOFF aangevoerde te wederleg-
gen en het beweerde door de Rijn-oeverstaten tegen de Nederlanden te
verdedigen. De vraag of de schrijvers van hetzelfde, die zeggen noch Pruis-
sen noch Nederlanders te zijn, noch beambten over de Rijnvaart noch ad-
vocaten, maar Duitschers, die *regtschappen* denken, en met *billijkheid* onder-
zoeken, dit hun voorname doel bereikt hebben, en daarin gelukkig ge-
slaagd zijn, willen wij niet onderzoeken, noch beoordeelen, evenmin als de
vraag, of zij wel een zoo geheel *onpartijdig* betoog leveren, als zij betui-
gen te willen doen, om te verhinderen, dat het werkje van Mr. OP DEN
HOOFF eenen nadeeligen indruk make.

om met onderlinge overeenstemming te regelen al hetgeen tot de vaart op deze rivier betrekking heeft. Zij zullen tot dit einde

---

Mentz, Trier en de Palts waren op herstel bedacht, en in het jaar 1719 wilden zij te dien einde te Frankfort eene algemeene bijeenkomst beleggen, noodigden H. Hoogmog. uit om daarin gemeenschappelijk werkzaam te zijn; de Staten toonden zich bereid, doch eenige bezwaren, over de tollën geopperd, deden de onderhandelingen verflaauwen, die wel in het jaar 1724 hervat werden, doch eindelijk geheel vruchteloos afliepen. (1)

Er bestond op de geheele Rijnvaart een tolfstelsel (2), de tolwachten vermeerderden het bezwaar; tusfchen de grenzen van Holland en Straatsburg telde men er dertig; op de meesten was het middel om zich van den aard en de hoegrootheid der ladingen te verzekeren, zeer gebrekkig; en de tollijsten ondoelmatig; van daar dat de fchippers zich gewoonlijk poogden af te koopen, en het voor den koopman onmogelijk was vooraf de transportkosten op den Rijn juist te berekenen. Bij dit bezwaar kwam nog het stapelregt. De fchipper mogt eene stapelplaats niet voorbij varen, moest lossen enz., dit moest oponthoud veroorzaken; de twee voorname stapelplaatsen aan den Rijn waren Keulen en Mentz. Om dien dwang, waaronder de fcheepvaart bukte, te verminderen, werden wel pogingen aangewend, doch deze moesten steeds, om de tegenftrijdige belangen, doel misfen.

In onze eeuw hebben wij daarin eenige verandering zien daarstellen. Het verdrag in het jaar 1804 tusfchen Frankrijk en Duitschland geteekend, en in het jaar 1805 ingevoerd, den naam dragende van *conventie over het Rijn-octrooi* moest daartoe strekken. Het werd den 15den Augustus 1804 te Parijs geteekend en den 4den Mei 1805 door den Roomfchen keizer bekrachtigd; in November van laatstgemeld jaar in werking zijnde gebragt, hielden de oude Rijn-tollën tusfchen de grenzen van Holland en Straatsburg daar mede ook op te bestaan (3). Dit verdrag echter kon zich tot de geheele rivier niet uitfrecken, noch op den Hollandschen Rijn toepasfelijk zijn, waar dus het oude tol-stelsel bleef bestaan.

Na de inlijving in Frankrijk besloot NAPOLEON, bij decreet van den 21sten October 1811, dat met en van 1°. Januarij 1812 zouden worden afgefchaft alle tolgrengen, alle belastingen of uitkeeringen, onder welken naam dezelve ook mogten zijn ingesteld of gevorderd worden voor de vaart op de Waal, den Neder-Rijn, de Lek, en den Yffel, daarvoor invoerende het regt van onderzoek en dat van octrooi te heffen volgens de in gemelde decreet opgegeven

---

(1) Zie de *bijvoegfels op de Vad. Gesch. van WAGENAAR XVIII fluk bladz. 71 — 78.*

(2) E. LUZAC *Holl. Rijkd. I. D. bl. 163*, noemt veel beteekenend de heffing der tollën eene overlastige en dwangzuchtige gezellinne van den koophandel, welke dezelve beftendig volgt en op zijde komt.

(3) De Heer OP DEN HOFF oordeelt, *bl. 16* van reeds gemeld werkje, dat er wel eenige aanmerkingen op zouden kunnen gemaakt worden, maar dat het echter in vergelijking met den ouden staat van zaken voor handel en fcheepvaart voordeelg was. De voornaamfte voordeelen worden daar opgeteld, en aangewezen.

kommisfariſfen benoemen, die, uiterlijk zes maanden na den afloop van het Congres, zullen bijeenkomen, en de beginſelen,

lijſten. Er werden kantoren ter ontvangst opgerigt: als voor de Waal te Emmerik, Nijmegen, Roſſum, Gorinchem en Dordrecht; voor den Rijn, de Lek en de Maas, te Arnhem, Wijk en Schoonhoven; voor den Yſel te Gouda, te Zutphen, en Kampen; terwijl bij art. 31 bepaald werd, dat de aan den Boven-Rijn gebruikelijke reglementen enz., voor de invordering enz. van het regt van octrooi geheel zouden toegepaſt op de departementen der monden van den Rijn, van de Maas, der Zuiderzee, Opper-Yſel en van den Yſel. Door deze bepalingen werden dan ook op den Hollandſchen Rijn de tollén opgeheven. Bij decreet van den 8ſten April 1810, werd het beheer over het Rijn-octrooi toevertrouwd aan de algemeene regie der Franſche vereenigde regten. (1)

De groote verandering, welke in het jaar 1813 en 1814 plaats vond, ſcheen ook in hare gevolgen van belang te zullen zijn op de Rijnvaart. Reeds toch hield men zich bij de vredehandelingen te Parijs er mede bezig; en art. 5 van het verdrag van den 30ſten April 1814 maakte dienaangaande eene bepaling (2); bij beſluit van Zijne Kon. Hoogh. den Souvereinen Vorst der Nederlanden, van den 23ſten December 1813, (hetgeen wij hierna zullen p'aatſen), werden proviſioneel weder in werking gebragt gedurende het jaar 1814 de voormalige dominiale provinciale en andere watertollén, zoo als die bij derzelve opheffing met ultimo December 1810 beſtonden, de zoogenaamde Anholtſche tol te Arnhem (3), en de rijkſtol te Nijmegen daaronder begrepen, en zulks overeenkomstig de daarvan beſtaan hebbende tollijſten enz., bij beſluit van den 24ſten Maart 1814, is in de bepalingen van het beſluit voormeld van den 23ſten December 1813 eenige wijziging gemaakt. Het octrooi-ſtefel werd dan op den Nederlaſſchen Rijn weder opgeheven, doch op den Duitschen Rijn werd hetzelfde behouden, en bij proviſie het beſtuur daarover toevertrouwd aan den Grave VAN SOLMS LAUBACH.

Het congres kwam den 1ſten November 1814 te Weenen bij een, en door de acht ſtaten, die op hetzelfde een bijzonder comité vormden, voor de za-

(1) „Die” zegt de Heer OP DEN HOOFF, *bladz.* 20, „hetzelve op hare genoeg bekende wijze beſtuurde.”

(2) Dit artikel is van den volgenden inhoud: la navigation ſur le Rhin, du point, où il devient navigable juſqu'à la mer, et réciproquement, ſera libre, de telle forte, qu'elle ne puiſſe être interdite à perſonne; et l'on ſ'occupera au futur congres des principes, d'après lesquels on pourra régler les droits à lever par les états riverains, de la manière la plus égale, et la plus favorable au commerce de toutes les nations.

(3) Deze tol werd te Arnhem geheven ten behoeve van het vorſtelijk huis SALM ANHOLT; doch de regerende vorst van *Salm-Salm* heeft bij overeenkomst van den 7den September 1816 zijne regten, titels en vorderingen op den Anholtſchen tol afgeſtaan aan Z. M. den Koning der Nederlanden, tegen inſcriptien, effecten of certificaten der werkelijke ſchuld van den Staat rentende 2½ pct. tot beloop van een 's jaarlijksch inkomen van f 22115. Zie *Nederlaſſche Vtrekkingen met andere Staten enz.* door PIEK VAN LANGEN bl. 508.

bij de navolgende artikelen vastgesteld, tot grondslag hunner werkzaamheden zullen nemen.

---

ken van Europa, werd den 14den December daaraanvolgende eene commissie benoemd, ter beraming der middelen, om hetgeen te Parijs vastgesteld was, ten uitvoer te brengen. Deze commissie was in den aanvang zamengefeld uit de ministers van Oostenrijk, Frankrijk, Engeland en Pruisen; en in de zitting van den 2den Februarij 1815 werd besloten, om de te Weenen aanwezige gezanten der Rijnsoever-staten te verzoeken, om aan de raadplegingen deel te nemen, zoodat dezelve met vijf leden werd vermeerderd; bestaande uit de gezanten van Baden, Beijeren, Hefsendarmstadt, Nasfau en de Nederlanden; later zijn daar ook nog bij gekomen Keur-Hesfen en Wurtemberg.

Een nader verdrag, den naam dragende van *Reglement voor de Rijnvaart*, werd op den 24sten Maart 1815 te Weenen geteekend; en in de voornaamste congres-acte van den 9den Junij 1815 werd gezegd, dat dit reglement dezelfde kracht en wettigheid zoude hebben, als of het woordelijk daar was ingelascht. Onder andere bepalingen werd ook vastgesteld: dat zoodra de algemeene beginfelen, de scheepvaart betreffende, zouden zijn vastgesteld, door de verschillende oever-staten de personen zouden benoemd worden, om de centrale commissie uit te maken, die te Mentz zoude bijeen komen; dat er in naam van alle de oever-staten eene instructie voor den tusschentijd (*instruction interimaire*) zoude uitkomen, waarbij gelast zou worden, dat tot den tijd toe, dat het nieuwe reglement voor de Rijnvaart zoude gereed zijn en bekrachtigd, het verdrag van 1804 zoude worden gevolgd; dat verder die centrale commissie zich zoo spoedig doenlijk zoude onledig houden met het maken van een definitief reglement, waarvoor eenige punten werden opgegeven, als het tarief der regten enz. (1)

De centrale commissie kwam den 5den Augustus 1816 te Mentz bijeen; maar het maken van eene instructie en bijzonder het daarstellen van een definitief reglement ondervond vele zwarigheden; wij kunnen de discussien welke er plaats vonden over deze beide onderwerpen niet opgeven (2), wij willen er slechts van zeggen: dat het hoofdverschil voornamelijk bestond: of de vrije vaart van den Rijn zoude zijn *tot aan zee* of *tot in volle zee*; of de ophelling van den gedwongen aanleg te Keulen en te Mentz reeds dadelijk, dan wel eerst bij de invoering van het definitieve reglement zoude plaats hebben; of reeds terstond het regt van octrooi op den Neder-Rijn verminderd, en het tarief van 1804 door eene verdeling der regten naar den afstand op denzelfden vervangen, dan wel of hiermede tot aan het definitieve reglement zoude gewacht worden?

Men besloot in het vervolg de werkzaamheden wegens eene instructie te

---

(1) Men zie Mr. J. OP DEN HOOFF l. c., bl. 25 volg., waar hij de verdere bepalingen opgeeft; en tevens zich onledig houdt met eene vergelijking van het verdrag van 1815, met dat van 1804, en het tusschen deze twee bestaande verschil aantoot; van oordeel zijnde, dat de veranderingen over het algemeen verbeteringen konden genaamd worden.

(2) Men zie OP DEN HOOFF, l. c.

Art. 109. De vaart over den geheelen loop der rivieren, bij het vorig artikel aangeduid, zal, van het punt af, waar ieder

staken, en bij wijze van poging met het raadplegen over een definitief reglement eenen aanvang te maken. Door Pruisen werd een ontwerp voor hetzelfde vervaardigd in 1821 aan de Hoven der Rijnsoever-staten ingezonden; en in 1823 begon men daarover te raadplegen; doch het 1ste artikel van dit ontwerp belette den verderen voortgang der raadplegingen; want dit artikel gaf aanleiding, dat het hoofdverschil wegens de vrije vaart des Rijns *tot aan zee of tot in volle zee* weder in overweging kwam, ten gevolge waarvan de Nederlanden met hetzelfde geen genoegen konden nemen. (1)

Het scheen, dat men tot geene overeenstemming konde komen, niettegenstaande alle mogelijke toegeeflijkheid aan de zijde der Nederlanden, in alle welke bijzonderheden wij niet kunnen treden, maar daarvan een sterk bewijs vinden in de verklaring, welke de commissaris der Nederlanden in de zitting van den 27sten Augustus 1825, wegens de bereidwilligheid zijner regering, uitbragt: „om namelijk alle aanvragen tot verligting en bevordering des „Rijnhandels strekkende, mits dezelve geene onbeperkte vrije vaart tot in „zee ten doel hadden, in beraad te nemen.” Hierop volgde ook het besluit van de centrale commissie van den 27sten Augustus 1825, houdende eene verwerping van het gemeld eerste artikel benevens de overige daarvan afhangelende bepalingen, met uitdrukkelijke verklaring: „dat het eerste artikel der bepalingen op het Weener congres wegens de Rijnvaart vastgesteld, in het, volgens den inhoud van art. 31, op te maken reglement „woordelijk zoude worden overgenomen” (2). Tegen dit besluit werd door Beijeren en Hefsen geprotesteerd, terwijl de commissaris van Pruisen niet aanwezig was.

Van de centrale commissie is verder niets bekend geworden, maar sedert zijn er verschillende nota's gewisfeld tusschen ons Hof en de Hoven van Engeland, Rusland, Oostenrijk en Pruisen, terwijl het laatste stuk, dat over de Rijnvaart verschenen is, bestaat in die reeds meergemelde hoogst belangrijke nota der Nederlanden, waarin de redenen door Oostenrijk aangevoerd, om te betoogen, dat de vrije vaart *tot in* en niet slechts *tot aan zee* bedongen was, worden wederlegd, wat daarvan de gevolgen zullen zijn, zal men moeten afwachten; echter schijnt men werkzaam te zijn gebleven, ten minste door de nieuwspapieren wordt ons berigt (3), dat nader door de Pruisen en Nederlandsche afgevaardigden bij de Rijncommissie een reglement zoude zijn ingeleverd: wat hiervan het gevolg zal zijn, zal de tijd moeten leeren. Volgens onze nieuwspapieren heeft men er sedert dit van

(1) De bewijzen wegens het zeeregt der Nederlanden enz., kan men vinden Bij Mr. OP DEN HOOFF, *bl. 64 en volg.*, en voege dan daarbij hetgeen de Heer ELIX I. C., er van heeft op *bladz. 36 en 37.*

(2) Dit besluit leest men in deszelfs geheel bij OP DEN HOOFF, *bl. 84 tot 90.*

(3) *Zie Haagsche Dagblad van Nov. 1829.*

derzelve bevaarbaar wordt, tot aan de uitwatering toe, geheel vrij zijn, en zal, met betrekking tot den handel, aan niemand kunnen belet worden, mits zich gedragende naar de voorschriften tot de politie dezer vaart betrekkelijk, die op eene eenparige wijze zullen worden ontworpen, en de meest gunstige bepalingen voor den koophandel van alle volken zullen behelzen.

Art. 110. Het stelsel, zoowel voor de heffing der regten als voor de handhaving der politie in te voeren, zal, zoo veel doenlijk, voor den geheelen loop der rivier gelijk zijn, en zich, tenzij zulks door bijzondere omstandigheden mogt worden belet, ook tot die harer armen en zamenvloeiingen (*embranchemens et confluens*) uitstrekken, die, in hunnen bevaarbaren loop, verschillende staten van elkander scheiden of doortroomen.

Art. 111. De regten op de scheepvaart zullen, op eenen eenparigen en onveranderlijken voet, genoegzaam onafhankelijk van de verschillende hoedanigheid der waren, geregeld worden, ten einde een omstandig onderzoek der lading, anders dan uit hoofde van ontduiking of overtreding, onnoodig te maken. De hoegrootheid dezer regten, welke in geen geval de thans bestaande zullen kunnen te boven gaan, zal worden bepaald naar den aard der plaatselijke omstandigheden, die het daarstellen van eenen vasten regel te dezen aanzien schier onmogelijk maken.

---

vernomen, dat de Fransche gevolmagtigde bij de commissie verklaard had, dat zijn Hof niet alleen de vermindering van tollén op den Boven-Rijn verlangt, alvorens het ontwerp van reglement, hetwelk door Pruissén en de Nederlanden is ingediend, te kunnen aannemen; maar ook begeert, dat Pruissén overga tot de verdeeling der tolgelden, welke deze Staat in vroegere jaren voor gemeenschappelijke rekening van de oeverstaten op den Rijn geheven heeft. Wijders, dat men verzekerde, volgens die berigten, dat de commissie, welke met de regeling van de Rijnvaart belast is, ten einde den koophandel niet langer verftoken te laten van het genot van een der voorregten, welke denzelve bij de Weener navigatie-acte zijn toegezegd, het voornemen had, om het stapelregt te Mentz en te Keulen terstond op te heffen. Het nut, hetwelk deze maatregel in het algemeen zoude opleveren, werd erkend, maar men oordeelde, dat de twee genoemde steden daardoor ten hoogste in hare regten zouden gekrenkt worden, naardien zij op deze wijze het stapelregt zouden verliezen, zonder in eene volkomene vrijstelling van de Rijnvaart daarvoor vergoeding te erlangen. (1)

---

(1) Zie Haarlemmer Courant van den 27sten April 1830, n°. 50.

Echter zal men, bij de vervaardiging van het tarief, uitgaan van het beginfel der bemoediging des handels door de verligting der fcheepvaart, en het op den Rijn ingevoerd octrooi tot leid-draad kunnen nemen.

Het tarief, eens geregeld zijnde, zal geene verhooging kunnen ondergaan, tenzij door onderlinge fchikking der oeverftaten, noch de vaart door eenige regten hoegenaamd bezwaard kunnen worden, dan die bij het reglement zijn vastgefteld.

Art. 112. De kantoren van ontvang, wier getal zoo veel mogelijk beperkt zal worden, zullen bij het reglement worden bepaald, en hierin, in het vervolg, geene verandering, dan door middel van onderlinge overeenkomst, kunnen plaats grijpen, tenzij een der oeverftaten het getal van diegenen, welke hem uitsluitend toekomen, wilde verminderen.

Art. 113. Iedere oeverftaat belast zich met het onderhoud der jaagpaden, die zijn gebied doortrekken, alsmede met de noodige werken tot het onderhoud der rivierbedding, in dezelfde ftrekking, ten einde aan de fcheepvaart geene hindernis in den weg gelegd worde.

Het toekomstig reglement zal de wijze bepalen, waarop de oeverftaten gemeenfchappelijk tot laatstgemelde werken behooren bij te dragen, ingeval de beide oevers aan verfchillende regeringen behooren.

Art. 114. Nergens zal men het stapelregt, regt van omslag (*droit d'échelle*), of van gedwongen aanleg mogen invoeren. De reeds bestaande zullen flechts voor zoo ver worden behouden, als de oeverftaten, zonder eenige acht te slaan op het bijzonder belang der plaats of van het land waar zij gevestigd zijn, dezelve voor de fcheepvaart en den handel in het algemeen noodzakelijk of nuttig mogten oordeelen.

Art. 115. De tolliniën (*douanes*) der oeverftaten zullen geheel afgefcheiden blijven van de regten van fcheepvaart. Men zal door bijzondere bepalingen trachten te verhoeden, dat de uitoefening der toldienften aan de fcheepvaart eenige hindernis in den weg legge; doch, door een naauwlettend toezigt op den oever, waakzaam blijven tegen iedere poging der inwoners, om, met behulp der fchippers, den fluikhandel te drijven.

Art. 116. Al hetgeen in de vorige artikelen aangeduid is, zal, door een gemeenfchappelijk reglement, bepaaldelijk worden

vastgesteld, hetwelk tevens alle verder noodig geoordeelde schikkingen zal behelzen. Het reglement, eenmaal vastgesteld, zal geene verandering, tenzij met toestemming van al de oeverstaten, kunnen ondergaan, die voor deszelfs geregelde uitvoering, op eene behoorlijke en met den aard der omstandigheden en plaatse overeenkomstige wijze, zullen zorg dragen.

Art. 117. De afzonderlijke reglementen betrekkelijk de vaart op den Rijn, Neckar, Mein, de Moefel, Maas en Schelde, zullen, in dier voege als zij bij de tegenwoordige akte zijn gevoegd, dezelfde kracht en waarde hebben, als of zij letterlijk in dezelve waren opgenomen geworden.

ARTIKELN *betrekkelijk de vaart op den*
Rijn, behoorende tot het aanhangsel
XVI der akte van het Weener Con-
gres.

Art. 1. De vaart over den geheelen loop van den Rijn, van het punt af waar hij bevaarbaar wordt tot aan zee, hetzij op of nederwaarts, zal geheel en al vrij zijn, en zal, met opzigt tot den handel, aan niemand kunnen belet worden, mits zich in allen gevalle gedragende naar de politie-reglementen, die voor allen op eenen eenparigen voet, en zoo voordeelig mogelijk voor den handel van alle volken, zullen worden ingerigt.

Art. 2. Het stelsel, hetwelk, zoo voor de heffing der regten als voor de handhaving der politie, zal worden ingevoerd, zal voor den geheelen loop der rivier gelijk zijn, en, zoo veel doenlijk, zich ook tot die harer armen en zamenvloeiingen uitstrekken, die, in hunnen bevaarbaren loop, verschillende staten afscheiden of doorstroomen.

Art. 3. Het tarief der regten, te heffen van de den Rijn overgevoerd wordende waren, zal op zoodanige wijze geregeld worden, dat het geheele bedrag der regten tusfchen Straasburg en het grensgebied van het Koningrijk der Nederlanden, naar boven, twee franken en, naar beneden, één frank 33 centimes, per kwintaal, beloopen; en dat voorts hetzelfde tarief zal kunnen worden uitgetrekt (door in gelijke verhouding het bedrag

der regten te vermeederen) tot de afstanden tusschen Straasburg en Bazel, en tusschen de grenzen van het Rijk der Nederlanden en de monden der rivier.

Het erkenningsregt zal blijven bestaan, zoo als hetzelfde geregeld is bij art. 94 der overeenkomst wegens het octrooi op de Rijnvaart, gesloten te Parijs den 15den Augustus 1804, behoudens nieuwe bepalingen voor de schaal der regten, in dier voege, dat de vaartuigen van twee duizend vijf honderd tot vijf duizend kwintalen gelijkelijk onder dezelve begrepen worden. Echter zal dit regt, in gelijke verhouding, ook tot de bovengemelde afstanden, kunnen uitgestrekt worden.

De wijzigingen van het algemeen tarief, bepalende het hoogste bedrag der regten, vastgesteld bij art. 102 — 105 der overeenkomst van den 15den Augustus 1804, zullen blijven voortduren; doch zal de commissie, welke met de vervaardiging der nieuwe reglementen belast zal worden, onderzoeken, of derzelver rangschikking in onderscheidene klasfen geene nog meer voordeelige veranderingen vordere, zoowel ten behoeve der scheepvaart en des handels, als voor het gerijf van den landbouw en van de bewoners der oeverstaten.

Art. 4. Het tarief aldus vastgesteld zijnde zal geene vermeerdering kunnen ondergaan, tenzij met gemeenschappelijke overeenstemming; de regeringen der oeverstaten, van het beginsel uitgaande, dat hun waar belang de verlevendiging van den handel hunner staten vordert, en dat de regten op de scheepvaart, voornamelijk, tot bestrijding der kosten van derzelver onderhoud moeten strekken, verbinden zich plegtig, om tot eene dusdanige vermeerdering niet te zullen overgaan, dan op de billijkste en meest gegronde redenen, noch de vaart door eenig ander regt hoegenaamd, boven die bij de bestaande reglementen vastgesteld, te bezwaren, onder welke benaming of voorwendfel zulks ook zoude mogen zijn.

Art. 5. Er zullen niet meer dan twaalf kantoren van ontvang over de geheele uitgestrektheid des Rijns, tusschen Straasburg en het grensgebied van het Koningrijk der Nederlanden, bestaan; diegene, welke gevoegelijk tusschen Straatsburg en Bazel, en in het rijk der Nederlanden behooren gevestigd te worden, zullen, overeenkomstig dezelfde beginselen en in evenredigheid der afstanden, bepaald worden. De plaatsing der kantoren zal over-

eenkomstig het gemak der scheepvaart geschieden, en eene vermeerdering of plaatsverandering, alleen met onderlinge overeenstemming, worden toegelaten. Het wordt echter aan iederen oeverstaat vrijgelaten het getal van diegene te verminderen, die, ten gevolge der plaats hebbende schikking, aan hem uitsluitend zijn voorbehouden.

Art. 6. De heffing der regten zal bij iederen oeverstaat voor eigene rekening en door eigene beambten geschieden, in voege dat het geheele bedrag der regten, in gelijke mate, over de uitgestrektheid der onderscheidene bezittingen van de verschillende oeverstaten verdeeld worde. De kantoorbeambten zullen zich bij eede tot de stipte inachtneming van het bepaaldelijk vast te stellen reglement verbinden. Indien hetzelfde kantoor zich over twee of meer oeverstaten uitstrekt, zullen zij de ontvangst onder zich verdeelen, in verhouding van de uitgestrektheid hunner wederzijdsche bezittingen op den oever; zullende deze zelfde bepaling mede geldend zijn, ingeval de tegen elkander overliggende oevers tot twee verschillende staten behooren. Al hetgeen tot de inrigting der kantoren, tot de wijze van heffing en verzekering der regten betrekking heeft, zal door middel van het definitief reglement eenparig worden vastgesteld, en geene verdere verandering, dan door middel eener gemeenschappelijke overeenkomst, kunnen ondergaan.

Art. 7. Iedere oeverstaat neemt den last op zich van het onderhoud der jaagpaden, die tot zijn gebied behooren, en van de noodige werken voor de rivierbedding, in dezelfde uitgestrektheid, ten einde de scheepvaart aan geen beletfel onderhevig te doen zijn.

Art. 8. Er zal bij ieder ontvangkantoor een regterlijk gezagvoerder worden geplaatst, ten einde, overeenkomstig het reglement, in eersten aanleg, alle geschilpunten, betreffende de onderwerpen bij het reglement bepaald, te onderzoeken en te beslissen. Het onderhoud derzelve komt ten koste van den oeverstaat, op welks gebied zij zich bevinden; zij zullen vonnis wijzen in naam van hunne overheid; echter leggen de onderscheidene bekleeders van dit gezag den eed af, van zich stiptelijk naar het reglement te zullen gedragen, en kunnen de regters op geene andere wijze dan volgens een in behoorlijken vorm aangelegden pleitgeding, en door middel van een tegen hen geslagen

vonnis, van hun gezag worden beroofd. De wijze van regtspleging zal door het reglement worden bepaald en, voor den geheelen loops des Rijns, eenparig en met de minst mogelijke omslagtigheid moeten plaats hebben.

Ter plaatse waar een ontvangkantoor tot meer dan eenen staat behoort, zullen de onderscheidene regterlijke beambten door den Souverein benoemd worden, op wiens grondgebied het voormeld kantoor geplaatst is, en de vonnissen mede in zijnen naam worden uitgesproken. De kosten zullen evenwel gedragen worden door alle, ten wier behoefte de ontvang geschiedt, en in verhouding van het deel hetwelk hun daarvan toekomt.

Art. 9. De partijen welke zich bij beroep mogten willen voorzien tegen de vonnissen, uitgesproken door het regterlijk gezag in het vorig artikel omschreven, zullen zich, naar verkiezing, tot dit einde kunnen wenden tot de centrale commissie van welke beneden zal worden gehandeld, of tot de hoogere regtbank van het land, waarin die van eersten aanleg, voor welke zij gepleit hebben, wordt gevonden. Iedere oeverstaat verbindt zich tot het oprigten van eene dergelijke regtbank van tweeden aanleg, of tot aanwijzing van eene dergene welke reeds voorhanden zijn, ter beslissing van soortgelijke zaken. Deze regtbanken zullen zich mede, bij eede, tot nakoming van het reglement op de scheepvaart verbinden; hare inrigting en wijze van regtspleging zal een gedeelte der beschikkingen van het reglement uitmaken. Wijders zullen zij haren zetel niet mogen hebben in eene stad te ver van den oever des Rijns gelegen. Het reglement zal naauwkeurige schikkingen te dezen aanzien behelzen. Hare vonnissen zullen als afdoende worden beschouwd, en geen verder verhaal toelaten.

Art. 10. Ten einde een behoorlijk toezigt op de uitvoering van het gemeenschappelijk reglement daar te stellen, en ter vestiging van een gezag, hetwelk tot middel van mededeeling tusschen de oeverstaten strekken kunne, wegens alles wat tot de vaart betrekking heeft, zal er eene centrale commissie worden ingesteld.

Art. 11. Iedere oeverstaat zal eenen commissaris bij dezelve benoemen, en zij zal, geregeld, op den eersten November van ieder jaar te Mentz bijeenkomen. Zij zal uit den aard der omstandigheden en der zaken, aan haar ter beschikking overgelaten,

opmaken of, buiten deze zitting, ook het houden eener tweede, gedurende de lente, noodzakelijk mogt zijn.

De voorzitter aan wien, zonder eenig verder voorregt, het algemeen beleid der werkzaamheden is opgedragen, zal door het lot worden benoemd, met eene maandelijksche hernieuwing, indien de zitting mogt verlengd worden. Een ander lid der commissie, over welks keuze de leden onderling zullen overeenkomen, zal met het houden van het schriftelijk verslag der zittingen belast zijn.

Art. 12. Ten einde er ook een blijvend gezag worde gevonden, in staat om, gedurende de afwezendheid der centrale commissie, op de instandhouding van het reglement te waken, en tot welke de handel en scheepvaart zich ten allen tijde kunnen wenden, zal men eenen hoofdpiener (*inspecteur en chef*) en drie onderopzieners (*sous-inspecteurs*) aanstellen.

De hoofdpiener zal mede te Mentz zijn verblijf houden, en de onderopzieners zullen voor den Opper-, Middel- en Neder-Rijn bestemd zijn.

Art. 13. De hoofdpiener zal door de centrale commissie, bij meerderheid van stemmen, worden benoemd, op de wijze als volgt: men zal een denkbeeldig getal stemmen bepalen, waarvan de commissaris van Pruïsen een derde, die van Frankrijk een zesde, die der Nederlanden een zesde, en die der overige Duitsehe Mogendheden, behalve Pruïsen, te zamen een derde zullen uitmaken.

De stemverdeeling der laatstgemelde Magten zal geregeld worden, zoodra de beschikkingen wegens den geheelen Rijn-oever bepaaldelijk zullen zijn vastgesteld; doch dezelve zal mede in verhouding van de uitgestrektheid der onderscheidene bezittingen langs den oever plaats hebben.

De drie onderopzieners zullen worden benoemd: één door Pruïsen, de tweede, bij beurten, door Frankrijk en de Nederlanden, en de derde door de overige Duitsehe Vorsten, medebezitters des oevers, welke over de wijze dezer gemeenschappelijke keuze met elkander zullen overeenkomen.

Art. 14. De benoemingen, zoo wel van den hoofdpiener als onderopzieners, geschieden voor het geheele leven.

Indien de commissie noodig mogt vinden een' harer beambten, wegens ontevredenheid over zijne dienst, te verwijderen, zal

zij in beraad kunnen stellen of hij slechts behoort te worden vervangen, dan wel een geregteijk onderzoek ondergaan.

In het eerste geval, mede van toepassing in verwijdering uit hoofde van ligchaamszwakte, zal de beambte een pensioen van ontslag genieten; hetgeen de helft van zijne gewone bezoldiging zal bedragen, indien hij geene tien dienstjaren telt, en van twee derden, indien hij tien jaren of daarboven mogt gediend hebben; de betaling dezer jaarwedde zal op dezelfde wijze als het gewone loon geschieden. In het tweede geval zal de commissie uitspraak doen, na op de wijze bij art. 17 voorgeschreven te hebben geraadpleegd, aan welke regtbank het oordeel ten eersten en tweeden aanleg zal worden opgedragen; de beambte zal zijn pensioen van ontslag bekomen, indien hij ten volle wordt vrijgesproken; in het tegenovergesteld geval zal met hem overeenkomstig het uitgesproken vonnis worden gehandeld. Zoo dikwerf de commissie de verwijdering van een' harer opzieners in omvraag brengt, zal er op de wijze bij art. 13 bepaald gestemd worden; zullende de beambte alleen van zijnen post kunnen worden ontzet, wanneer hij twee derden van het denkbeeldig bedrag der stemmen tegen zich heeft.

Art. 15. De hoofdopziener is, met behulp der onderopzieners, bestemd om over de uitvoering van het reglement te waken en al hetgeen tot de scheepvaartpolitie betrekking heeft, in onderling verband, te doen plaats grijpen. Bij gevolg heeft hij het regt en de verpligting om, te dezen aanzien, bevelen aan de ontvangkantoren te doen toekomen, en eene geregelde gemeenschap met de overige plaatselijke gezaghebbers der oeverstaten te onderhouden. De kantoor-beambten en plaatselijke gezaghebbers zijn hem gehoorzaamheid en bijstand verschuldigd, in al hetgeen tot de uitvoering van het reglement betrekking heeft, en zullen alleen de uitvoering zijner bevelen mogen opschorten, wanneer zij de grenzen van zijne ambtsbetrekkingen mogten te buiten gaan. In zoodanig geval zullen zij hiervan dadelijk aan de boven hen gestelde magt verslag doen toekomen.

De hoofdopziener zal buiten dien alle hulpmiddelen in behoorlijke gereedheid brengen, welke de centrale commissie, over den staat en de behoeften der scheepvaart, zouden kunnen toelichten, en aan haar over noodzakelijk geoordeelde maatregelen gepaste voorstellen doen. In dringende gevallen is hij gemagtigd

en verplicht deswege briefwisseling met hare leden te voeren, ook dan wanneer zij niet vergaderd is.

Art. 16. De centrale commissie zal zich door de opzieners rekening van hun beheer doen geven, dezelve in hunne ambtsbetrekkingen de behulpzame hand bieden, en over de wijze, waarop zij zich van dezelve kwijten, waakzaam blijven. Zij zal zich tevens met al hetgeen ten algemeenen nutte der scheepvaart of des handels kan strekken onledig houden, en, op het einde van ieder jaar, een uitvoerig verslag wegens den staat der Rijnvaart, hare jaarlijkse beweging, vorderingen, veranderingen, welke in dezelve plaats zoude kunnen hebben, alsmede van al hetgeen voor den uitwendigen en buitenlandschen handel van belang is, openbaar maken.

Art. 16. De centrale commissie zal hare besluiten opmaken bij volstreckte meerderheid van stemmen, wier uitbrenging in eene volkomene gelijkheid zal geschieden. Echter, daar hare leden behooren te worden beschouwd als lastvoerers der oeverstaten, ten einde zich over de gemeenschappelijke belangen te verstaan, zullen hare besluiten voor de oeverstaten geene verbindende kracht hebben, dan alleen wanneer zij door middel van hunnen commissaris in dezelve zullen hebben toegestemd.

Art. 18. De jaarwedde van den hoofdopziener en der onderopzieners, doch niet die der commissarissen, welke deze betrekking als bloot tijdelijke lasthebbers zullen kunnen waarnemen, zal door het reglement bepaald worden. Dezelve zal ten laste van alle de oeverstaten komen, welke hiertoe, in de verhouding van het deel hetgeen zij aan de benoeming hebben, zullen bijdragen.

Het reglement zal behelzen al hetgeen tot de verdere inrigting der centrale commissie en van het blijvend beheer betrekking heeft, en alle derzelve ambtsbedieningen en betrekkingen, op het nauwkeurigst en omstandigst, regelen.

Art. 19. Het stapelregt vernietigd zijnde bij art. 8 der overeenkomst van den 15den Augustus 1804, zoo wordt deze zelfde vernietiging thans uitgestrekt tot de regten, welke in de steden Mentz en Keulen, onder den naam van regten van aanleg, schaal en omslag of lastbreking, worden uitgeoefend, in zoo verre, dat men ongehinderd den geheelen loop des Rijns zal kunnen bevaren, van het punt af waar hij bevaarbaar wordt, tot aan

deszelfs uitwatering in Zee, zoo wel op- als nederwaarts, zonder dat men verplicht zal zijn last te breken, en de ladingen in andere vaartuigen over te storten, in welke haven, stad of plaats zulks ook zoude mogen zijn.

Art. 20. Er zal echter een politie-reglement worden ingevoerd, ten einde de wetontduikingen te voorkomen, welke in de ladings-, losings- of stortings-plaatsen zouden kunnen geschieden; terwijl de kraan-, kade- en pakhuis-gelden, daar, waar deze inrigtingen bestaan of nieuwelings mogten worden ingevoerd, door het reglement op eenen eenparigen voet zullen worden vastgesteld, zonder dat dezelve in het vervolg op eenige andere wijze, dan bij onderlinge overeenstemming, zullen kunnen vermeerderd worden.

Art. 21. Geene afzonderlijke vereeniging, veel min een bijzonder persoon den naam van schipper voerende, (daar, waar geene vereeniging mogt bestaan) behoorende tot een' der oeverstaten, zal vermogen eenig uitsluitend regt van scheepvaart op deze rivier of een van derzelve deelen uit te oefenen. Het zal aan de onderdanen van ieder dezer staten vrijstaan, het deelgenootschap in eene vereeniging van een' ander dezer staten te blijven vervullen.

Art. 22. De tolliniën der oeverstaten met de regten der scheepvaart niets gemeen hebbende, zullen van de heffing der laatstgemelde geheel afgescheiden blijven. Het bepalend reglement zal de noodige beschikkingen behelzen, ten einde te beletten dat de toezigt der tolbedienden eenige hindernis aan de scheepvaart toebrengt.

Art. 23. De schuiten en booten van het octrooi zullen de vlag van dien der oeverstaten, tot welken zij behooren, voeren; met bijvoeging echter van het woord „Rhenus,” ten einde derzelve bestemming voor de dienst van het octrooi kenbaar zij.

Art. 24. De regten van scheepvaart op den Rijn zullen nimmer, hetzij geheel hetzij gedeeltelijk, kunnen verpacht worden.

Art. 25. Geen verzoek tot vrijstelling of matiging van regten zal toegelaten worden, noch door de hoofden der kantoren noch zelfs door de centrale commissie, van welken aard, oorsprong en bestemming de vaartuigen, goederen of koopwaren ook mogten zijn, en aan welke personen, lichamen, steden of

staten een en ander ook zoude behooren, of ook voor welke dienst en op wiens bevel de vervoer plaats grijpen mogt.

Art. 26. Indien het mogt gebeuren (hetgeen God verhoede) dat de oorlog tusfchen eenige der staten op den Rijn gelegen uitbarstte, zal de heffing van het regt van octrooi ongehinderd voortgaan, zonder dat er van den een' of anderen kant eenige belemmering aan kan worden toegebracht.

De vaartuigen en personen tot de dienst van het octrooi gebruikt, zullen alle de voorregten der onzijdigheid genieten. Er zal vrijgeleide aan de kantoren en de octrooi-kassen toegeftaan worden.

Art. 27. De tegenwoordige commissie zich hebbende moeten bepalen tot het vaststellen der meest algemeene beginselen, zonder in al de bijzonderheden te treden, welke noodzakelijk geregeld moeten worden, zoo zullen al de afzonderlijke beschikkingen, met name die welke betrekking hebben tot het tarief der regten, zoo wel dat gene hetwelk voor alle koopwaren in het gemeen is aangenomen, als dat voor de koopwaren, die, volgens eene zekere rangfchikking, lagere regten betalen; de plaatsing der kantoren van ontvang, derzelver inrigting en wijze van heffing; de inrigting van het regterlijk gezag van eerften en tweeden aanleg, benevens deszelfs regtspleging; het onderhoud der jaagpaden en de rivierbeddings werken; de vrachtlijsten, pijling en omschrijving der fchuiten en houtvloten; de gewigten, maten en munten, welke zullen worden aangenomen, derzelver verhouding en waarde; de politie der havens van lading, losfing en overftorting; de fchippers-vereenigingen of gilden; de vereifchten om fchipper te zijn; de groote en kleine vaart, indien eene diergelijke onderscheiding, welke niet meer bestaan kan in den zin hieraan door de overeenkomst van 1804 gegeven, in andere opzigten en om andere redenen, zoude behooren gehandhaafd te worden; de vaststelling van het vrachtloon; de overtredingen; de affcheiding der kantoren voor de fcheepvaart van de tolliniën enz. aan het bepalend reglement, blijven voorbehouden, hetwelk zal worden opgemaakt, overeenkomstig hetgeen nader volgt.

Art. 28. De bepalingen der §§ 9, 14, 17, 19 en 20 van het hoofdbesluit (*reeds principal*) der buitengewone Rijksafvaardiging, van den 25ften Februarij 1803, aangaande de steeds du-

rende renten, onmiddelijk aangewezen op het bedrag van het Rijnvaart-octrooi, blijven van kracht. Overeenkomstig dit beginsel wordt bepaald:

1°. De Duitſche regeringsmagten, medebezitters van den Rijnsoever, belasten zich met de betaling der bovengenoemde renten, behoudens echter de vrijheid tot afkoop dezer regten, volgens den inhoud van § 30 van het Rijksbesluit, hetzij voor den veertigſten penning, hetzij volgens ieder andere ſchikking, waarover belanghebbende partijen in der minne zullen overeenkomen.

2°. Van het algemeen beginsel der rentenbetaling, in het vorig *alinéa* vermeld, zijn de gevallen uitgezonderd, waarin het regt van aanspraak op renten aan bijzondere en wettige tegenſpraak zoude onderhevig zijn.

Deze gevallen zullen worden onderzocht en beſlist op de wijze, bij het volgend *alinéa* bepaald.

3°. De toepaſſing van het beginsel in het eerste *alinéa* vermeld op de onderscheidene vorderingen, en het oordeel over de uitzonderingen in het tweede *alinéa* bedoeld, zal worden opgedragen aan eene commissie, zamengeſteld uit vijf perſonen, welke het Hof van Weenen, daartoe uitgenoodigd door de Duitſche regeringsmagten, medebezitters van den oever, zal benoemen bij verkiezing, zoo veel mogelijk, uit de voormalige leden van den Rijks-Hofraad, die alhier nog aanwezig mogten zijn.

De commissie zal, te dezer zake, in goeden regte en met inachtneming der meeste billijkheid, beſliſſen; terwijl de regeringen, door welke de renten verſchuldigd zijn, zich tot de ſtipte nakoming dezer uitwijzing verbinden, zonder verder verhaal of eenige tegenkanting hoegenaamd.

4°. De bovengenoemde commissie zal het regt tot vordering der achterſtallige renten onderzoeken, en uitspraak doen, zoo-wel wat het beginsel, wegens de verpligting tot betaling dezer achterſtallen door de tegenwoordige Rijnsoevers-bezitters, aangaat, als ten aanzien der toepaſſing van het beginsel, ingeval zulks door de commissie mogt erkend worden, op de onderscheidene aanvragen, wegens achterſtallen, in het bijzonder. Zij zal haren arbeid binnen het tijdverloop van drie maanden voltooijen, te rekenen van den dag harer bijeenroeping.

5°. Indien de commissie beſlist dat de achterſtallen betaald

behooren te worden, en indien zij derzelve beloof bepaaldelijk vastfelt, zal de centrale commissie de wijze van betaling regelen, in dezer voege, dat de regeringen, door welke zij verschuldigd zijn, de keus zullen hebben, of om dezelve binnen tien achtereenvolgende jaren, een tiende gedeelte ieder jaar, te voldoen, of om dezelve, volgens den aard en de strekking van § 30 van het Rijksbesluit, tot den veertigsten penning te brengen, bij wijze van renten, toegevoegd aan die, welke de huizen, aan welke dezelve toebehooren, tegenwoordig bezitten.

De centrale commissie zal mede bepalen of, en in welke verhouding, door Frankrijk tot de betaling der gezegde achterstallen zal worden bijgedragen.

6°. Al de betalingen, van welke in dit artikel wordt gewag gemaakt, zullen halfjaarsgewijze geschieden.

De centrale commissie zal de wijze dezer betalingen regelen, door aanneming, zoo veel mogelijk, van die, welke voor de rentbezitters het voordeeligste zijn. De regeringen, te welker laste zij komen, zullen hiertoe bijdragen in verhouding van hun aandeel aan de ontvangst van het octrooi. Deze verhouding zal, eens voor al, door de centrale commissie, bij hare eerste bijeenkomst, geregeld worden, op den voet van het bedrag des gemeenschappelijken jaars van de verschillende ontvangkantoren, die, gedurende het tijdverloop der zes eerste jaren van de in werking bringing der overeenkomst van 1804, hebben bestaan.

Art. 29. De bepalingen, vervat in de artikelen 73 — 78 der overeenkomst van den 15den Augustus 1804, betrekkelijk het fonds bestemd tot voldoening der pensioenen van ontslag, en voor den onderstand toegestaan aan de weduwen en kinderen der beambten, het bedrag der onvervulde posten, het regt tot ontslag, het beloop der pensioenen, en de onderstandpenningen voor de weduwen en weezen, in de naauwste betrekking staande tot de heffing der regten in het gemeen, houden voortaan op, terwijl de zorg, wegens het verleenen van ontslag-pensioenen aan de beambten van het octrooi en der onderstandgelden voor hunne weduwen en weezen, aan iederen oeverstaat in het bijzonder wordt overgelaten.

De centrale commissie zal zich echter onverwijld na hare eerste bijeenkomst, onledig houden met het aangaan eener schikking met Frankrijk, over de terugbetaling van het fonds, za-

mengesteld, krachtens art. 73 der overeenkomst, door afhouding van 4 pct. op de jaarwedden, hetwelk in de amortisatie-kas is gestort geworden; terwijl het Fransch bestuur zich tot deze teruggave verbindt, zoodra het bedrag van dit fonds door de centrale commissie zal geregeld zijn.

De teruggave geschied zijnde, zal de commissie onderzoek doen wegens de, uit dit fonds nog te goed komende, pensioenen en onderstanden, en derzelve toewijziging, volgens de beginfelen der overeenkomst van 1804, doen plaats hebben.

De voormalige beambten van het octrooi, aan welke men, in de nieuwe orde van zaken, geene voegzame posten ter vervulling zoude kunnen aanbieden, of welke tot dezelve, om andere, door de centrale commissie gebillijkte, redenen, zouden mogen weigeren, zullen hunne pensioenen en jaarwedden, overeenkomstig art. 59 van het Rijksbesluit van 1803, bekomen.

Art. 30. De pensioenen der voormalige beambten bij de betalingen, afgeschafd door art. 39 van het Rijksbesluit van 1803, zullen worden voldaan door de Duitsche regeringen medebezitters van den Rijnsoever.

Die welke wettiglijk mogten zijn toegestaan, federt het tijdstip, dat het octrooi der Rijnvaart in werking is gebragt, zullen op gelijke wijze betaald worden; doch zal de centrale commissie onderzoeken en beslissen, in welke verhouding de regeringen medebezitters van den oever, het Koninkrijk der Nederlanden echter uitgezonderd, hiertoe zullen moeten bijdragen.

Zij zal het bedrag van al deze pensioenen regelen, en derzelve staat, die tot leiddraad der betaling zal strekken, bepaaldelijk vaststellen.

De betaling, zoo van deze pensioenen als van die in art. 29 vermeld, zal op dezelfde wijze geschieden als, volgens *alinéa* 6 van het 28ste artikel, voor de betaling der renten is bepaald.

Art. 31. Zoodra de algemeene beginfelen, nopens de vaart op den Rijn, door het Congres zullen zijn aangenomen, zal door de oeverstaten worden overgegaan tot de benoeming der leden, welke de centrale commissie zullen uitmaken, welke commissie uiterlijk op den eersten Junij dezes jaars, te Mentz, zal bijeenkomen. Op het zelfde tijdstip zal door het tegenwoordig bestuur, bij voorraad ingesteld, het beheer, waarmede het tot dus verre is belast geweest, aan de centrale commissie

en aan de regeringsmagten der oevers wederom worden opgedragen; de afzonderlijke heffing der regten zal in plaats der gemeenschappelijke heffing gesteld worden, en men zal, in naam van al de oeverstaten eene interims instructie uitvaardigen, waarbij gelast zal worden, tot de vervaardiging en eindelijke bekrachtiging van het nieuwe reglement, de overeenkomst van den 15den Augustus 1804 te volgen, echter met gepaste aanwijzing der artikelen van deze overeenkomst, die door de tegenwoordige bepalingen buiten werking zijn gebragt, en der nadere bepalingen, die reeds van nu af aan in derzelver plaats behooren gesteld te worden.

Art. 32. Zoodra de centrale commissie bijeengekomen is, zal zij zich bezig houden:

1°. Met de vervaardiging van het reglement voor de vaart op den Rijn. Hetzij genoeg hier op te merken, dat de tegenwoordige artikelen aan dezelve tot gids zullen strekken, en dat de onderwerpen, die binnen het bereik van het reglement vallen, zijn aangewezen zoowel bij de tegenwoordige taak als in de overeenkomst van den 15den Augustus 1804, en dat zij zal moeten zorg dragen, al hetgeen deze overeenkomst goeds en dienstigs bevat, te behouden.

Zoodra het reglement voltooid is, zal hetzelfde aan de goedkeuring van de magthebbers der oeverstaten worden onderworpen, en eerst nadat deze goedkeuring zal zijn ingekomen, zal de nieuwe orde van zaken eenen aanvang kunnen nemen, en de centrale commissie hare gewone ambtsverrigtingen aanvaarden.

2°. Met de plaats van het tegenwoordig centraal bestuur te vervangen, waar zulks noodzakelijk mogt geoordeeld worden, tot aan de afkondiging van het nieuwe reglement.

(Geteekend)

DALBERG.	DE MARSCHALL.
CLANCARTY.	SPAEN.
WREDE.	HUMBOLDT.
TÜRKHEIM.	WESSENBERG.
BERCKHEIM.	

OVEREENKOMST van den 15den Augustus 1804, wegens het octrooi van scheepvaart op den Rijn, tusfchen Frankrijk en Duitschland, (ter voldoening aan § 39 van het Rijksbesluit, van den 25sten Februarij 1803).

Zijne Roomsche Keizerlijke Majesteit Hoogstdezelfs goedkeuring en bekrachtiging hebbende verleend aan den wensch, Hoogstdenzelven aangeboden door de afgevaardigden ter laatste Duitfche Rijksvergadering, strekkende om, tot volledigmaking der begiftiging van den Keurvorst Aartskanfelier en der schade-loosstelling, toegestaan aan onderscheidene Vorften en Staten, een octrooi van scheepvaart op den Rijn daar te stellen, tot welk einde Zijne Hoogheid de Keurvorst Aartskanfelier door den Keizer en het Rijk zoude belast worden, om, gemeenfchappelijk met de personen door Zijne Majesteit den Keizer der Franschen met onderscheidene volmagten voorzien, te onderhandelen, te beramen en aan te gaan de traktaten, overeenkomsten en reglementen, tot gezegd octrooi betrekkelijk, en Zijne Majesteit de Keizer der Franschen tot dit verlangen togetreden zijnde, zoo hebben de beide hooge partijen, bezielde met een gelijk verlangen, om onverwijld de gezegde inrigting daar te stellen, die krachtadiglijk moet bijdragen om een nieuw leven te verschaffen aan de vaart op eene rivier, tusfchen de beide hooge magten gemeen, tot dit einde benoemd, te weten: Zijne Majesteit de Keizer der Franschen, eene gevolmagtigde commissie, bestaande uit de heeren CRETET, staatsraad en opperdirecteur over de bruggen en wegen, COLLIN, staatsraad en opperdirecteur der douanen, COQUEBERT MONTBRET, PFEFFEL; en Zijne Hoogheid de Keurvorst Aartskanfelier, den Graaf VON BEUST, Hoogstdezelfs gevolmagtigden Minister bij gezegde Keizerlijke Majesteit, welke, na uitwisseling hunner wederzijdsche volmagten, zijn overeengekomen wegens de navolgende artikelen en bepalingen:

Art. 1. De beschikkingen, voorkomende in § 39 van het Duitsch Rijksbesluit, bekrachtigd door Zijne Roomsche Keizer-

lijke Majesteit op den 17den April 1803, zullen ten uitvoer worden gelegd, overeenkomstig derzelve aard en strekking, en voor de tegenwoordige overeenkomst tot hoofdgrondslag strekken.

Art. 2. Bij gevolg, alhoewel de Rijndalweg, wat het Oppergebied betreft, de grenscheiding tusschen Frankrijk en Duitschland uitmaakt, zal de Rijn steeds, met betrekking tot scheepvaart en koophandel, als eene aan beide de Rijken gemeenschappelijke rivier beschouwd worden, zoo als in dezelfde paragraaf van gezegd Rijksbesluit vermeld staat, en de scheepvaart op dezelve aan gemeenschappelijke reglementen onderworpen zijn.

Art. 3. Er is uitdrukkelijk overeengekomen, dat de oude inrigtingen van aanleg en omslag (*Echelle*), die in de steden Mentz en Keulen worden gevonden, zullen blijven bestaan, behoudens de wijzigingen in de tegenwoordige overeenkomst uitgedrukt; in voege dat de scheepvaart op het boven-, midden- en beneden-gedeelte van den Rijn uitgeoefend worde met vaartuigen, wier zamenstel en inhoud het best voor ieder dezer gedeelten der rivier zijn geschikt, en door de schippers, welke het meest in de gelegenheid zijn gesteld, om van dezelve behoorlijke kennis en oefening te verkrijgen.

Art. 4. De stad Keulen zal, krachtens deze bepaling, bij voortduring de standplaats (*station*) der scheepvaart tusschen Holland en Mentz blijven. De schepen, schuiten en andere vaartuigen, komende van eene plaats beneden Keulen liggende, zullen verplicht zijn in de haven dier stad stand te nemen, aldaar last te breken, en hunne lading in andere vaartuigen over te storten.

Art. 5. De stad Mentz zal mede, bij voortduring, krachtens dezelfde bepaling, de standplaats der scheepvaart tusschen Keulen en Straasburg blijven, en de schepen en schuiten gehouden zijn in de haven dier stad last te breken, op de wijze in het voorgaand artikel omschreven.

Art. 6. De zelfde regelen zullen in acht genomen worden voor de vaartuigen welke den Rijn afzakken. Bij gevolg zullen alle die gene, die boven Mentz hunne lading hebben ingenomen, zich niet verder dan de haven dier stad kunnen begeven en, aldaar, hunne lading in andere schepen en vaartuigen moeten

overstorten. Insgelijks zullen diegene, welke te Mentz, of in eene plaats tusfchen Mentz en Keulen gelegen, lading hebben ingenomen, niet verder dan de haven van Keulen kunnen gaan en, aldaar, hunne ladingen in andere fchepen of vaartuigen overstorten.

Art. 7. Een beambte bij het octrooi der fcheepvaart, bij uitsluitendheid tot dit einde benoemd, zal bij de overstortingen, in art. 4, 5 en 6 vermeld, tegenwoordig zijn. Hij zal kennis nemen van de ladingen, volgens de vrachtliften, waarvan beneden zal gefproken worden; hij zal het gewigt der onderscheiden waren, zoo veel noodig, opnemen, of door aangeftelde wegers doen opnemen; hij zal van het een en ander boek houden, en een uittrekfel van hetzelfde aan den fchipper, ter ontheffing, afleveren.

Art. 8. De befchikkingen der voorgaande artikelen geen ander doel hebbende, dan het belang des handels, voor welken het van gewigt is, dat de warenverzendingen geregeld, snel en veilig gefchieden, en in geenen deele om denzelfen aan de fteden, tot ftaandplaatsen gefchikt, cijnsbaar te maken, zoo is overeengekomen: 1°. dat het eigenlijk gezegd stapelregt, dat is gedwongen te koop felling, van welke foort van waren of koopmanfchappen hoe ook genaamd, gedurende hun oponthoud in de havens der fteden Mentz en Keulen, bepaaldelijk is afgefchaft en vernietigd; 2°. dat alle de regten, welke tot dusverre geheven zijn geworden in de havens der gezegde fteden, hetzij op dat van aanleg, omflag enz., onder den naam van stapel-, doorvoer-, accijns-regten, en onder welke benaming of voorwendfel zulks ook moge zijn, geheel en al zullen ophouden met den dag, waarop de invordering van het octrooi zal beginnen plaats te grijpen, en dat, boven het octrooi-regt, niets verder zal worden betaald dan de kraan-, kade- en weeg-gelden, benevens een pakhuis-regt, wanneer hiertoe aanleiding is, zoo als in het volgend artikel nader zal bepaald worden, alles ten einde in de kosten der inrigtingen te voorzien, welke het ftaande vordert. Deze betalingen zullen de hier na te melden fchatting niet kunnen te boven gaan, te weten: het kraanregt 10 centimes per kwintaal, het weegregt 5 centimes, het kadegeld, wanneer de koopgoederen aan wal gelegd en niet dadelijk van het eene vaartuig in het andere overgeftort worden, 5 centimes.

Art. 9. De koopgoederen, welke tot hunne bewaring in de pakhuizen, binnen den kring der havens en standplaatsen tot dit einde bestemd, zullen worden geborgen, zullen, voor deze berging, gedurende ééne maand 10 centimes per kwintal, en, indien de bewaring meer dan ééne maand wordt verlengd, hetgeen alleen ingevolge eene daartoe verleende toestemming van den directeur der tol-liniën kan geschieden, vijf centimes bovendien, voor iedere maand vertoevens in het pakhuis, betalen.

Art. 10. De vrijdommen van de jaarmarkten der stad Frankfort, in hetgeen tot de standplaatsen der Rijn-scheepvaart betrekking heeft, zullen even als te voren blijven bestaan.

Art. 11. Behalve de vrijdommen toegekend aan de Frankfortsche jaarmarkten, zijn de vaartuigen, aan de haven van Mentz toebehoorende en gevoerd door de schippers dier stad, die hunne lading ter standplaats Keulen, voor rekening der Frankfortsche kooplieden, hebben binnen gekregen, en waarop geen andere koopgoederen, dan die voor de stad Frankfort bestemd, worden gevonden, gemagtigd, om zich regtstreeks naar Frankfort te begeven, zonder te Mentz last te breken, nadat de voerders der gezegde vaartuigen, bij de haven der stad Keulen, vóór hun vertrek, verklaring zullen hebben afgelegd van hun voornemen, om van de, bij deze goedgunstig toegeftane, beschikking gebruik te maken.

Zij zullen in dit geval bij het kantoor van Welmich (1) een tiende boven het gewoon octrooi-regt voldoen en te Mentz, de helft der kraan-, waag-gelden enz. betalen, waaraan hunne lading zoude onderhevig geweest zijn, indien de storting ten gemeld standoord zoude plaats gehad hebben.

De voerders zullen de vrachtlust hunner lading vertoonen.

De uitzondering, bij het tegenwoordig artikel daargesteld, zal niet kunnen worden uitgestrekt tot vaartuigen aan eenige andere haven, hoe ook genaamd, toebehoorende, noch mede tot die welke, geheel of gedeeltelijk, met goederen, eene andere toestemming hebbende dan Frankfort, geladen zijn.

Art. 12. De vaart tusschen Straasburg en Mentz zal aan de vaartuigen der beide oëvers, zoo op- als nederwaarts, vrijstaan.

(1) Later het kantoor van Campe.

Diegene zelfs, die, van den Boven-Rijn komende, den Mein in varen om zich naar Frankfort te begeven, zullen niet gehouden zijn hunnen weg te verlaten, ten einde de stad Mentz aan te doen en aldaar hunne goederen over te storten; hetgeen mede geldt van de schepen, die van Frankfort komende, den Rijn opwaarts varen; echter zullen de schippers, in het laatste geval, gehouden zijn zich voor de haven van Mentz te vertoonen, ten einde het regt van scheepvaart te voldoen.

Art. 13. Het beheer van het scheepvaart-octrooi zal, van de eene Frankfortsche jaarmarkt tot de andere, den prijs van het vrachtloon bepalen, welke in de beide standplaatsen Mentz en Keulen voor de koopgoederen, die aldaar naar verschillende bestemmingen worden ingescheept, betaald moet worden. Zij zal voor dit reglement het gevoelen trachten in te winnen der kamers van koophandel te Keulen, Mentz en Straasburg en der plaatselijke overheden van Dusseldorf, Frankfort en Manheim, en, indien deze gevoelens niet overeenstemmen, zal zij eenen middelprijs aannemen; de prijzen bij dit reglement bepaald zullen nimmer eenige verhooging kunnen ondergaan.

Art. 14. Naardien de vaart op den Rijn eene groote mate van ondervinding en oefening vereischt, wordt die, welke van de beide standhavens af eenen aanvang neemt, door de hooge contracterende partijen, bij uitsluitendheid, toevertrouwd aan schippers-vereeningen of gilden, die, krachtens de tegenwoordige overeenkomst, in beide de havens van Mentz en Keulen zullen worden opgericht, en onderworpen aan reglementen en aan een politie-beheer, naar den aard der vaart op dezen stroom berekend.

Art. 15. Niemand kan tot scheepskapitein of lid der vereening worden aangenomen, die niet, in persoon en gedurende zekeren bepaalden tijd, als stuurman heeft gevaren, behoorlijke bewijzen voor zijne geschiktheid kan bijbrengen en, van het hoofdbestuur van het octrooi, een schriftelijk bewijs van bekwaamheid heeft verkregen.

Art. 16. De schippers der beide oevers, de noodige hoedanigheden en vereischte kundigheden bezittende, zullen in de vereeningen, waarvan gesproken is, worden opgenomen, en, op hunne beurt, invallen, zonder verplicht te zijn, tot dit einde, hunne woonplaats in de standoorden te vestigen, doch met

volkomen onderwerping aan de voorwaarden der vereeniging.

Art. 17. De reglementen tot de inrigting en politie, dezer vereenigingen betrekkelijk, zullen, voor Keulen, door den Prefekt van het departement de Roer, en, voor Mentz, door dien van het departement Donnersberg worden vastgesteld. Ieder dezer Prefekten zal, tot dit einde, bijeenroepen en raadplegen eenen raad, zamengesteld uit twee leden van de kamer van koophandel, twee oude scheepskapiteins en eenen opziener van het octrooi, gekozen uit twee door den regter oever te benoemen. Deze reglementen zullen aan den opperdirecteur van het octrooi worden medegedeeld, en onderworpen aan de goedkeuring van het Fransch bestuur, welke tot de uitvoering zal worden vereischt, uit aanmerking dat de steden, tot standplaats bestemd, op den linker oever gelegen zijn.

Art. 18. Ten einde den vervoer der goederen met allen mogelijken spoed te doen plaats hebben, zal het bestuur der scheepvaart zorg dragen, dat op iedere standplaats een behoorlijk getal vaartuigen van verschillende grootte aanwezig zij, gereed om de waren te ontvangen, die ingescheept moeten worden. Deze vaartuigen zullen elkander beurtelings afwisselen. Echter zal men op het zorgvuldigst alle vertraging van verzendingen en ophooping van waren trachten te vermijden. Bij gevolg, zoo dra er te Keulen een genoegzaam getal koopwaren voorhanden is, om, afzakkende, eene lading van 9000 myriagrammen (1) en, naar boven varende, van 7,500 (2) uit te maken, of in de haven van Mentz genoeg om, afwaarts zakkende, eene lading van 7,500 myriagrammen en, naar boven varende, van 6000 (3) uit te maken, zullen deze goederen achterevolgens op het vaartuig, bij beurtrol aangewezen, worden geladen, en de schippers van dit vaartuig hetzelfde, zonder het minste uitstel, doen vertrekken, op straffe om van de vereeniging uitgesloten te worden; indien gemelde scheepsvoerder echter zich aan deze

---

(1) 90,000 Ned. ponden of ruim 182,150 ponden Amsterdamsch gewigt, gelijk staande met ruim 45½ lasten.

(2) 75,000 Ned. ponden of bijna 151,800 ponden Amsterdamsch gewigt, omtrent 38 lasten.

(3) 60,000 Ned. ponden of ruim 121,430 ponden Amsterdamsch gewigt, iets meer dan 30 lasten.

verplichting niet verkiest te onderwerpen, zal hij, voor deze reis, van zijne beurt kunnen afzien, en de vervoer der goederen worden toevertrouwd aan den schipper, die het naast op hem volgt, en zich wil verbinden, om, dadelijk na de inneming der lading, te vertrekken, zonder eene meer aanzienlijke af te wachten. Indien het mogt gebeuren, dat geen der aanwezige schippers zich hiertoe wilde leenen, zal het octrooi-bestuur onder de ter standplaats liggende vaartuigen één uitkiezen, welks inhoud het meest voor de hoeveelheid der voorhanden goederen is geschikt, en hetzelfde, krachtens een uitdrukkelijk bevel, doen vertrekken.

Art. 19. De vroegere overeenkomsten, betreffende de standplaatsen der scheepvaart en de schippers-gilden, alleen tot de groote scheepvaart betrekking hebbende, dat is die, welke van het eene tot het andere einde van den Rijnstroom, Keulen en Mentz voorbij varende, geschiedt, zoo zullen dezelve niet van toepassing zijn op de kleine vaart, welke zich bepaalt tot de wederzijdsche gemeenschapsbetrekkingen der havens en landen van beide oevers, geschikt tot onderling verkeer, door middel van den Rijn, zonder de beide standplaatsen aan te doen.

Art. 20. De kleine vaart, zoodanig als dezelve in het voorgaand artikel is omschreven, zal aan alle schippers der beide oevers vrijstaan. Echter zal men het als een vereischte beschouwen, dat zij voorzien zijn van een verlofbrief voor deze vaart, afgeleverd op gezag van hunne regeringen.

Art. 21. De schippers, van den verlofbrief, in het voorgaand artikel vermeld, voorzien, kunnen gevoegelijk tusschen Mentz en Keulen varen, wanneer zij tot eene tusschen beide deze steden inliggende haven behooren. Dezelfde vrijheid wordt toegestaan, voor de geheele uitgestrektheid boven Mentz, aan de schippers tot eene haven, hetzij binnen deze uitgestrektheid, hetzij tot die der stad Frankfort behoorende, alsmede voor de geheele uitgestrektheid beneden Keulen, aan de schippers behoorende tot eene haven gelegen tusschen Keulen en de grenscheiding van het Bataafsch gemeenebest.

Art. 22. De spoed- en snelschuiten (*Coches et diligences d'eau*), de jagten en aken (*nacelles*), bij uitsluiting voor den vervoer van reizigers en hunne goederen bestemd, zullen niet onderworpen zijn aan de reglementen der groote scheepvaart,

zoo wel de standplaatsen als schippers-vereenigingen betreffende, doch onder uitdrukkelijke voorwaarde, van geene koopwaren, of iets anders dan de goederen der reizigers, op dezelve in te schepen.

Art. 23. De bepalingen der tegenwoordige overeenkomst kunnen niet geacht worden van toepassing te zijn op de scheepvaart der rivieren, welke in den Rijn, hetzij ter linker- of rechterzijde van den stroom, uitwateren.

Art. 24. Niet te min is, bij uitsluiting, ten opzigte van den Mein overeengekomen, dat de vaart op deze rivier, tusfchen Mentz en Frankfort, gemeenschappelijk door de schippers der beide oevers zal verrigt worden, en dat, zoo wel de eene als de andere haven, een volkomen gelijk deel zullen hebben aan de inrigting van het water-voertuig, bekend onder den naam van *Marktschip*, in dier voege, dat een dezer vaartuigen, tot de haven van Mentz behoorende, naar Frankfort afgaat, ten zelfde ure dat een ander, tot Frankfort behoorende, naar Mentz vertrekt, en omgekeerd.

Art. 25. In geval dat, uit hoofde van avariën, nakend gevaar, of ieder ander onvoorzien toeval, een fchep, fchuit of ander vaartuig, hoe ook genaamd, genoodzaakt mogt zijn op een punt van den linker oever te landen, zal de fchipper verplicht zijn hiervan dadelijk kennis te geven aan den ontvanger, brigade-controleur of opper-luitenant der tolliniën, die zich het naast aan de landingsplaats bevindt; hem opening te geven van zijne vrachtlift, ladings-brieven, cognosfementen en andere fcheepspapieren, en een' of meer toezienende beambten aan boord te ontvangen, naar vereifchte van omftandigheden.

Art. 26. Indien de ontlading van het fchip volftrekt noodzakelijk wordt geoordeeld, hetgeen blijken zal bij proces-verbaal, opgemaakt door het hoofd des bestuurs of zijnen plaatsvervanger, in de meest nabij liggende gemeente, en door den beambte aan boord geplaatst, zal de gezegde ontlading, bij voorraad, gefchieden op het punt van den oever, waar het vaartuig geankerd ligt; doch zal men geene der balen of fusten anders kunnen vervoeren, dan met toeftemming en in tegenwoordigheid van den ontvanger, brigade-controleur, of opperluitenant der tolliniën.

Art. 27. De ontfcheepte goederen zullen worden gebragt

onder geleide der beambten, in de gemeente van het naastbij zijnde tolkantoor, ten einde aldaar in bewaring gelegd, en, indien het noodig is, uitgezocht te worden.

Art. 28. De huur van het pakhuis, in hetwelk de koopgoederen geplaatst zijn, zal betaald worden door den schipper of eigenaar. Het voormelde pakhuis, hetwelk, tot veiligheid en verzekering eener goede bewaring der koopgoederen moet verstreken, zal gesloten worden met twee sleutels, van welke de één in handen van den schipper, en de andere in die van den ontvanger der tolliniën zal blijven.

Art. 29. Het proces-verbaal der ontlading, waaraan de lading-brieven en cognosfementen zullen gehecht zijn, tot juiste opgave der genoemde goederen en koopwaren moetende verstreken, zal ten kantore der tolliniën worden nedergelegd; bovendien zal de schipper, eigenaar of bewaarder gehouden zijn, zich door den hierbij gevoegd en in den gewonen vorm, met behoorlijken borg, opgemaakt verbandschrift te verpligten, om de, in het proces-verbaal omschreven, balen, fusten en goederen, uit te leveren, op straffe bij de wet vastgesteld.

Art. 30. De in bewaring gebragte goederen en koopwaren zullen wederom uit het pakhuis moeten worden genomen, zoodra de hindernissen voor de vaart, of de oorzaken der geleedene schade, opgehouden hebben te bestaan; hetgeen zal moeten blijken bij proces-verbaal, opgemaakt door den ontvanger der tolliniën, twee beambten der brigade en den schipper.

Het verbandschrift zal door den ontvanger, in tegenwoordigheid van den schipper of zijnen gemagtigde, vernietigd worden.

Art. 31. Ingeval de redenen, die de vaart of het vertrek der waren verhinderden, mogten blijven bestaan, zoo dat de eigenaren zouden verlangen dezelve uit het pakhuis te nemen, zullen diegene, waarvan de invoer in Frankrijk niet is verboden, bij gedeelten, mogen weggehaald en in verbruik gebragt worden, na behoorlijk onderzoek, en na betaling der verschuldigde regten.

Diegene, welker invoer in Frankrijk is verboden, zullen, onder toezigt der tolbedienden, wederom naar buiten 's lands uitgevoerd worden. Deze gedeeltelijke weghalingen uit het pakhuis zullen, achtereenvolgens, op een afzonderlijk register worden

gebogt, hetwelk door den ontvanger der tolliniën zal gehouden worden; zullende, na de wegname van het geheel bedrag der goederen, hiervan behoorlijk verslag, in den boven omschreven vorm, worden opgemaakt.

Art. 32. De bepalingen, vastgesteld bij art. 25, 26, 27, 28, 29, 30 en 31, worden mede van toepassing verklaard op de tolliniën, gevestigd of nog te vestigen op den regter oever der rivier.

Art. 33. Er zal, op de navolgende wijze, worden voorzien in de vervulling van het Rijks-besluit, ten aanzien van hetgeen betrekking heeft tot het onderhoud der jaagpaden op de beide oevers der rivier.

Art. 34. De kosten tot het onderhoud der jaagpaden mogen niet van het gezamenlijk bedrag der inkomsten van het octrooi worden afgehouden, vóór en aler derzelver behoorlijke verdeling plaats gehad hebbe; doch verbindt zich ieder der hooge contracterende partijen, hierin te voorzien op den oever, die ten haren laste komt, en de voldoening der onkosten te bewerkstelligen uit de sommen, welke, na de verdeling, aan haar zullen zijn te beurt gevallen. Bij gevolg blijft het Fransch bestuur belast met het onderhoud der jaagpaden op den linker oever, overal waar dezelve thans worden gevonden, van Straasburg af tot aan het Hollandsch grensgebied. Zijne Keurvorstelijke Hoogheid verbindt zich, op gelijke wijze, tot het onderhoud der jaagpaden op den regter oever van den vloed, van Kehl tot aan het Hollandsch grensgebied, op iedere plaats waar zij aangelegd zijn.

Art. 35. Het onderhoud der jaagpaden sluit geene verplichting in tot oprigting, herstel of onderhoud der paal-, dijk- of andere water-werken, geschikt tot beveiliging tegen rivier-overstroming, maar alleenlijk tot die der wegen, die over of langs gezegde werken zijn aangelegd. De overige werken zullen ten laste der regeringen, gemeenten of bijzondere personen verblijven, wier bezittingen door de gezegde werken beveiligd worden, en die dezelve, tot dusverre, tot hunnen laste gehad hebben.

Art. 36. Wanneer, op het verslag van de opzieners der scheepvaart, genoegzaam zal blijken, dat de jaagpaden van den eenen of anderen oever herstel behoeven, zullen de hooge con-

tracterende partijen, zonder verwijl, zulks ten uitvoer doen brengen. Indien door ééne van beide hieraan eenige vertraging mogt in den weg gelegd worden, zal zij door de andere worden verzocht dezelve dadelijk te doen ophouden.

Art. 37. Het octrooi der Rijn-scheepvaart, zoodanig als hetzelfde bij § 39 van het meergemeld Rijks-besluit, is vastgesteld, zal in volle werking worden gebragt op den 31sten dag, na dat de uitwisseling der ratificatiën van de tegenwoordige overeenkomst zal hebben plaats gehad.

Art. 38. Bij gevolg zal de heffing der octrooi-regten, van wege de hooge contracterende partijen, te gemeld tijdstip, op de plaatsen, wijzen en volgens de tarieven, bij de tegenwoordige overeenkomst bepaald, eenen aanvang nemen, zullende voorts geen ander regt op de Rijn-scheepvaart geheven worden.

Art. 39. Te rekenen van den 30sten dag, die op de uitwisseling der ratificatiën zal volgen, zijn en blijven afgeschaft, niet alleen de oude Rijntollen, maar insgelijks alle belastingen en uitkeeringen, bekend onder den naam van licentie, transito, accijns of andere regten, die de transito-vaart op deze rivier mogten bezwaren, en zal de heffing niet boven het bepaalde tijdstip mogen verlengd, of, te eenigen tijde, hersteld worden.

Ieder, die zich zoude veroorloven, op welken grond en onder welk voorwendfel zulks ook zoude mogen zijn, eenig ander regt, dan dat van octrooi, op de Rijn-scheepvaart te heffen, zal, als schuldig aan knevelarij, worden vervolgd en gestraft.

Art. 40. Hetzelfde zal in acht genomen worden ten aanzien van iederen hinderpaal, aan den vrijen doortogt van menschen en vee, tot de dienst der vaartuigen, op de jaagpaden der beide Rijn-oevers gebezigd, in den weg gesteld, en ten aanzien van iedere heffing van regten op den gezegden doortogt, hetzij gaande, hetzij terugkomende.

Art. 41. Onder de benaming echter van belastingen ten behoeve der scheepvaart op den Rijn, waarvan de afschaffing bij de tegenwoordige overeenkomst is bevolen, zijn niet begrepen de tolliniën (*douanes*), welke het aan iederen staat vrij wordt gelaten op zijn bijzonder grondgebied te vestigen of te behouden, en langs welke hij, ten zijnen eigen behoeve, regten kan leggen op de koopgoederen, die zijn gebied binnenkomen, of hetzelfde verlaten.

Art. 42. Het algemeen beheer van het sloopvaart-octrooi zal op de volgende wijze worden ingerigt.

Art. 43. Er zal een opperdirecteur (*Directeur Général*) zijn, belast met het bestuur en toezigt der inrigting van het octrooi; met de handhaving der noodige eenparigheid in de heffing van hetzelfde, voorts met al hetgeen tot hetzelfde in betrekking staat te beschikken, en aan de behoorlijke uitvoering der tegenwoordige overeenkomst de hand te houden.

Art. 44. Er zullen vier opzieners (*Inspecteurs*) van het octrooi aangesteld worden, wier ambtsverrigtingen zullen zijn:

- 1°. Het in perfoon opnemen van den staat der rivierbedding en der hindernissen, welke de sloopvaart zoude kunnen ontmoeten.
- 2°. Het nazien der jaagpaden, ten einde kennis te nemen van de herstellingen, welke zij zouden mogen vorderen.
- 3°. Het rondreizen bij de kantoren van het octrooi, het onderzoeken van de wijze waarop de dienst bij dezelve geschiedt, het aannemen der klagen, en het verkrijgen van behoorlijke zekerheid, dat de tegenwoordige overeenkomst stiptelijk en op eene gelijkmatige wijze wordt in acht genomen.
- 4°. Wegens al deze onderwerpen een naauwkeurig en omstandig verslag op te maken, hetwelk zij, met bijvoeging hunner bijzondere oordeelvelling, aan den opperdirecteur zullen doen toekomen.
- 5°. Het houden der noodige tegenboeken, en kennisneming van de registers en kasfen der ontvangers, alsmede van al derzelver verrigtingen.
- 6°. Het vervaardigen van proces-verbaal wegens alle overtredingen, betrekkelijk de sloopvaart-politie en de heffing van het octrooi.

Art. 45. De opperdirecteur zal zijne standplaats te Mentz vestigen; hij zal aldaar zijn bestendig verblijf houden, zoo als mede de opzieners, wanneer zij niet van ambtswege op reis zijn.

Art. 46. Er zullen twaalf kantoren voor de heffing van het octrooi-regt bestaan. Zes zullen op den linker oever gevestigd zijn, te weten: te Neuburg, Mentz, Andernach, Keulen, Hom-

berg en Griethausen; zes op den regter oever, als: te Manheim, Welmich, Thal, Lintz, Dusseldorf en Wezel (1).

Art. 47. Op ieder dezer ontvangkantoren kan worden geplaatst, één ontvanger, één boekhouder (*controleur*), twee opnemers (*visiteurs*) en één schrijver.

Bovendien kan bij elk kantoor worden gevoegd twee booten of schuiten, voor de opnemingen op de rivier, benevens drie personen, voor de dienst der gezegde booten en voor de verdere werkzaamheden van het kantoor, voor die der pakhuizen, voor de bestellingen en boodschappen bestemd.

Art. 48. De opperdirecteur zal gemeenschappelijk door de hooge contracterende partijen worden benoemd, overeenkomstig de bepaling van bovengemeld Rijks-besluit.

Art. 49. Twee opzieners zullen benoemd worden door het Fransch bestuur; de twee overige zullen ter benoeming van den Keurvorst Aarts-kanselier staan.

Art. 50. De benoeming tot de posten van ontvanger en boekhouder zal geschieden door de onderscheidene regeringen, op de wijze bij het Rijksbesluit bepaald.

Art. 51. De opnemers en schrijvers, bij de onderscheidene kantoren van het octrooi der beide oevers geplaatst, zullen door den opperdirecteur worden benoemd.

Art. 52. De roeijers (*canotiers*) zullen gekozen worden door den ontvanger van het kantoor waarbij zij geplaatst zijn.

Art. 53. De opperdirecteur zal in ambtsbediening treden, krachtens een bevel van het Fransch bestuur aan de regtbank van Mentz, en krachtens een bevel van den Keurvorst Aarts-kanselier, te overhandigen door eenen, tot dit einde, door den Keurvorst afgevaardigden commissaris.

Art. 54. De aanstellingen der opzieners zullen in handen van den opperdirecteur gesteld worden, die aan dezelve hunne ambtsbediening zal opdragen.

Art. 55. De ontvangers en boekhouders zullen hunne ambtsbedieningen aanvaarden op een bevel, wat den linker oever be-

(1) Bij nadere overeenkomst van den 9den Vendemiaire 13de jaar (1sten October van het jaar 1804) wordt bepaald: dat de kantoren, die te Griethausen, Thal en Welmich zouden opgerigt worden, te Lobith (of later Emmerik), Coblenz en Caub moesten worden geplaatst.

treft, door het Fransch bestuur; en, wat den regter oever aangaat, door Z. H. den Keurvorst Aartskanselier, toegezonden aan den directeur van het octrooi, die de noodige maatregelen tot deszelfs opvolging zal nemen.

Art. 56. De opnemers en schrijvers zullen, krachtens het daartoe door hem van den opperdirecteur te ontvangen bevel, worden geïnstalleerd door den ontvanger van het kantoor, bij hetwelk zij moeten geplaatst worden.

Art. 57. De opperdirecteur en opzieners zullen, in handen van den president der burgerlijke regtbank te Mentz, afleggen den eed van getrouwheid aan het Fransch bestuur, alsmede dien van getrouwheid aan den Keurvorst Aartskanselier, in handen van den commissaris van Zijne Keurvorstelijke Hoogheid.

Art. 58. De ontvangers en boekhouders zullen den eed afleggen in handen van den opperdirecteur; ook zal ieder ontvanger, in zijne handen, den eed doen afleggen aan de, hem ondergeschikte, opnemers en schrijvers.

Art. 59. De eedsaflegging zal plaats hebben in dezer voege:

„Ik zweer getrouw en stiptelijk te zullen waarnemen de ambtsbedieningen, die mij toevertrouwd zijn in hoedanigheid van.....; mij in alles te zullen gedragen naar de bevelen en voorschriften, die mij, betrekkelijk de gezegde ambtsbedieningen, van wege Z. M. den Keizer der Franschen, en van wege Z. K. H. den Keurvorst Aartskanselier van het Duitse Rijk, zullen gegeven worden; en noch door mij zelve noch door anderen, hetzij in geld hetzij in geldswaarde, iets boven het tarief aan te nemen, in weerwil van alle vroegere, voor het tegendeel bestaan hebbende gewoonten.”

Art. 60. De opperdirecteur zal toezien, dat de dienst niet worde benadeeld door overlijden, ziekte, afwezigheid of verhindering van eenen ontvanger of van eenen boekhouder; zullende bij gevolg, in zoodanig geval, een ander geschikt persoon in de plaats gesteld worden.

Art. 61. Indien de opzieners hunnen pligt mogten veronachtzamen, of reden tot zware klagten mogten geven, zal de opperdirecteur hiervan aan de onderscheidene regeringen verflag doen.

Art. 62. De opperdirecteur zal het regt hebben om, voor eenen korten tijd, in de dienst op te schorten, iederen ont-

vanger of boekhouder, van wiens wangedrag of ambtsverzuim hij zich overtuigd mogt hebben, en een ander perfoon, de vereischte hoedanigheden bezittende, in deszelfs plaats te stellen; doch zal, in dit geval, alsmede in dat waarin bij het vorig artikel is voorzien, de opperdirecteur, uiterlijk binnen den tijd van drie dagen, verflag moeten inleveren aan het regeringsbestuur, door hetwelk de aldus, bij voorraad, in de dienst opgeschorte ontvanger of boekhouder is aangesteld geworden, en zal zijn verflag eené, door de noodige bewijsstukken gestaafde, uitéénzetting van de gronden tot dezen maatregel, behelzen, ten einde over het geheel, naar regten, uitspraak gedaan worde.

Art. 63. De ontvangers zullen op gelijke wijze in hunne ambtsbedieningen kunnen schorsen, en, bij voorraad, door anderen doen vervangen, de opnemers en schrijvers bij hun kantoor geplaatst; onder verpligting van, ten hoogsten binnen drie dagen, hiervan kennis te geven aan den opperdirecteur, en denzelven, door een omstandig verflag met de noodige bewijsstukken voorzien, in staat te stellen, om, met volkomene kennis van zaken, uitspraak te doen.

Art. 64. De ontvangers kunnen van roeijers veranderen, wanneer zij zulks dienstig mogten oordeelen.

Art. 65. Het inkomen van den opperdirecteur zal bedragen acht duizend franken jaarlijks. Bovendien zal hem eene uitkeering van één ten honderd van het zuiver bedrag van het octrooi te goed komen, na aftrek der onkosten en posten ter kwade rekening.

Ingelijks zal men hem eene som van één duizend franken, jaarlijks, voor huisvesting, bedienden en kantoorkosten toeflaan.

Wegens briefporten zal hij, tegen overlegging van behoorlijk bewijs, schadeloos gesteld worden.

Art. 66. De opzieners zullen ieder een bepaald inkomen van drie duizend franken genieten, en, bovendien, eene uitkeering van 1 per mille op het zuiver bedrag van het octrooi. Men zal hun eene buitengewone toelage van tien franken daags toekennen, wanneer zij in ambtsbetrekking op reis zijn.

Zij zullen voor kantoorkosten zes honderd franken genieten.

Art. 67. De ontvangers van het octrooi te Mentz en te

Keulen zullen ieder een jaarlijksch inkomen van drie duizend franken genieten.

Zij zullen bovendien duizend franken, voor kantoorkosten, ontvangen.

De ontvangers te Mannheim, Thal, Andernach, Dusseldorf, Wezel en Griethausen, zullen ieder, een jaarlijksch inkomen van twee duizend franken, en, bovendien, acht honderd franken voor kantoorkosten genieten.

De ontvangers te Neuburg, Welmich, Lintz en Homberg zullen ieder een jaarlijksch inkomen van vijftien honderd franken, en, bovendien, zes honderd franken voor kantoorkosten genieten. (1)

Al de ontvangers zullen, behalve deze bezoldiging, huisvesting voor hen en hun kantoor genieten, waarvan de huur door den opperdirecteur zal geregeld, en op de fondsen van het octrooi gekweten worden.

Art. 68. De boekhouders der kantoren te Mentz en te Keulen zullen ieder een jaarlijksch inkomen van twee duizend vijf honderd franken genieten.

De boekhouders te Mannheim, Thal, Andernach, Dusseldorf, Wezel en Griethausen zullen ieder een jaarlijksch inkomen van achttien honderd franken genieten.

De boekhouders te Neuburg, Welmich, Lintz en Homberg zullen, ieder, genieten een jaarlijksch inkomen van twaalf honderd franken.

Art. 69. De opnemers te Mentz en te Keulen zullen, ieder, genieten een jaarlijksch inkomen van zestien honderd franken.

De opnemers te Mannheim, Thal, Andernach, Dusseldorf, Wezel en Griethausen zullen, ieder, genieten een jaarlijksch inkomen van acht honderd franken.

De opnemers te Neuburg, Welmich, Lintz en Homberg zullen, ieder, een jaarlijksch inkomen van acht honderd franken genieten.

Art. 70. De schrijvers zullen, voor bezoldiging, genieten, te weten: die te Mentz en te Keulen een jaarlijksch inkomen van vijftien honderd franken; die van Mannheim, Thal, Ander-

(1) Zie boven, voor dit en de volgende artikelen, de aanteekening op art. 46.

nach, Düseldorf, Wezel en Griethausen een jaarlijksch inkomen van elf honderd franken; die van Neuburg, Welmich, Lintz en Homberg een jaarlijksch inkomen van drie honderd franken.

Art. 71. De roeijers genieten eene vaste bezoldiging van zes honderd en twee en zestig franken (325 florijnen) bij de kantoren van Mentz, Manheim, Keulen, Düseldorf en Wezel; van vijf honderd en twee dertig franken (250 florijnen) bij de overige kantoren.

Art. 72. Men zal bij ieder kantoor eene korting doen van vier ten honderd op de ontvangsten, na aftrek echter, in de eerste plaats, van de bezoldigingen der beambten.

Het bedrag, uit deze korting voortspuitende, zal in twintig onderdeelen worden gesplitst, en, op de volgende wijze, worden verdeeld:

Acht gedeelten aan den ontvanger.

Drie gedeelten aan den boekhouder.

Vier gedeelten aan ieder der twee opnemers.

Een gedeelte aan den schrijver.

Art. 73. Van de jaarwedden en uitkeeringen toegekend aan den opperdirecteur, de ontvangers, opzieners, boekhouders, opnemers, schrijvers en roeijers van het octrooi-bestuur, zal een beloop van vier ten honderd worden afgehouden, ten einde een fonds uit te maken, bestemd ter betaling der pensioenen voor diegenen, die hun ontslag behoeven, en voor de onderstandgelden aan de weduwen en weezen toe te staan.

Art. 74. Het beloop der onvervulde posten, een tijdruim van twee weken niet te boven gaande, zal gevoegd worden bij de bovengemelde som, ter vermeerdering van het fonds der ontslag- en pensioen-gelden.

Art. 75. Het regt op ontslag wordt door eene dertigjarige dienst bij het octrooi verkregen.

Art. 76. Ten einde het bedrag der pensioenen van ontslag aan iederen beambte verschuldigd vast te stellen, zal men van de bezoldiging, gedurende de drie laatste jaren genoten, een gemiddeld jaar opmaken. Het jaargeld zal de helft van dit bedrag voor dertig jaren dienst uitmaken, benevens een twintigste gedeelte van de andere helft, voor ieder jaar boven de dertig, zonder dat echter, in eenig geval, het grootst bedrag der ont-

slag-gelden hooger kan komen dan twee derden van het middelbaar inkomen, berekend over de drie laatste dienstjaren.

Art. 77. In geval van een gedwongen ontslag, vóór den afloop der dertig jaren, uit hoofde van ongesteldheid, zal het pensioen bepaald worden op een zesde van het tractement, voor tien jaren dienst, en een zestigste gedeelte bovendien, voor ieder jaar het getal van tien te boven gaande.

Art. 78. Op het jaarlijksch bedrag van het afgehouden kapitaal kan eene som van 1200 tot 1500 franken worden gekort, bij uitfluiting bestemd voor de jaarlijksche onderstandgelden aan die der weduwen en wettige weezen der beambten, die het meest ontbloomt zijn van middelen van bestaan. Het, in den loop van het jaar, onuitgegeven gedeelte van dit bedrag zal wederom gevoegd worden bij de hoofdsom der bezoldigingen.

De genoemde onderstandgelden zullen worden toegelegd, op het voorstel van den opperdirecteur, na overweging bij den hier na te melden Raad. Zij houden op, wanneer de bedeeden eene genoegzame verbetering van lot hebben ondergaan, en, in geen geval, zullen zij aan weezen, die het twintigste jaar hebben bereikt, verder worden toegestaan.

Art. 79. Gedurende de eerste dagen der maand Fructidor (1), en vervolgens jaarlijks, zal te Mentz een Raad bijeenkomen, zamengesteld uit den opperdirecteur, als voorzitter, twee opziers, een' ontvanger, een' boekhouder, benevens eenen opremer, naar volgorde gekozen uit de, bij de kantoren der beide oevers, aanwezige beambten der onderscheidene rangen.

Art. 80. De opperdirecteur zal bij den Raad overleggen:

- 1°. De jaarlijksche rekening der ontvangsten en uitgaven van het kortingsfonds, die door den Raad zal worden onderzocht en gesloten.
- 2°. Den staat der reeds verkregene pensioenen.
- 3°. Den toestand van het kortings- en spaar-fonds, indien er een bestaat.
- 4°. De lijst der nieuwe aanvragen om ontslag, voor de beambten, of onderstandgelden, voor de weduwen en weezen, en van de som tot derzelver voldoening vereischt. De Raad zal over deze nieuwe aanvragen raadplegen, die,

(1) Het midden der maand Augustus.

alleen naar gelang van het daartoe te bestemmen fonds, zullen worden toegestaan. Die, aangaande welke, bij gebreke van een toereikend fonds, geen besluit kan worden genomen, zullen tot een volgend jaar worden uitgesteld.

Art. 81. Tevens zal de Raad jaarlijks in overweging nemen de wijze, om dat gedeelte van het fonds, hetwelk op de behoefte van het jaar overschiet, tegen behoorlijke renten uit te zetten. Deze renten-uitzetting zal in den meest geschikten vorm en in dier voege plaats hebben, dat de terugbekoming steeds verzekerd blijve, en de verwisfeling in gangbare specie geschieden kan, zoodra zulks voor de betaling der pensioenen van ontslag noodig mogt zijn. De opperdirecteur zal, ieder jaar, aan de beide regeringen wegens den staat der ontslag-kas afzonderlijke rekening doen.

Art. 82. Wanneer een ontvanger, boekhouder, opnemer of schrijver, bij voorraad, in zijne ambtsbetrekkingen mogt geschorst zijn, in het geval en op de wijze bij de art. 62 en 63 omschreven, zal de helft van het vast inkomen en der uitkeeringen, die te zijner bate zoude gekomen zijn, gedurende den tijd der schorsing, van regtswege toekomen aan dengenen, die in zijne plaats gesteld is. De overblijvende helft zal hem worden verstrekt, in geval de schorsing door de daartoe bevoegde magt niet in eene afzetting is veranderd. In het tegenovergesteld geval, indien de afzetting tegen hem is uitgesproken, zal deze helft in de, bij de vorige artikelen daargestelde, ontslagkas worden gestort.

Art. 83. Uit hoofde der vaste jaarwedden en uitkeeringen, bij de vorenstaande beschikkingen bepaald voor de ontvangers, opnemers en schrijvers bij het sloopvaart-octrooi, en overeenkomstig den eed, welks inhoud boven is medegedeeld, is het aan allen en een ieder van hen verboden, te vragen, vorderen of ontvangen, wat het ook zijn moge, te hunnen eigenen voordeele, zoowel in geld, als in geldswaarde, onder welk voorwendfel ook, zelfs als blijk van genegenheid en erkentenis, van wege eenig persoon in de Rijn-sloopvaart belang hebbende, op verbeurte van ééne maand hunner bezoldiging, voor den eersten, van zes maanden, voor den tweeden, en van geheele afzetting, voor den derden keer.

Art. 84. Niemand zal tot eenig ambt bij het octrooi worden

toegelaten, tenzij hij de Hoogduitsche taal spreke en schrijve; bij ieder kantoor zal ten minsten één beambte moeten zijn, die het Fransch spreken en schrijven kan.

Art. 85. De opperdirecteur, de opzieners, ontvangers, boekhouders, opnemers en schrijvers zullen, te gelijker tijd, geen ander ambt kunnen waarnemen, en indien zij zulks mogten aannemen, zal men een' anderen in hunne plaats aanstellen.

Art. 86. De ontvangers, boekhouders, en andere beambten zullen gehouden zijn, in perfoon, de hun toevertrouwde ambtsverrigtingen waar te nemen; zij kunnen, zelfs voor eenen korten tijd, niemand in hunne plaats stellen, dan met schriftelijke toestemming van den opperdirecteur, op straffe van afzetting.

Art. 87. De ontvangers van het octrooiregt zullen, vóór het aanvaarden hunner ambtsbedieningen, eenen borg stellen, gelijk staande, voor het minst, met hetgeen de heffing, waarmede zij belast zijn, kan geacht worden, volgens middelbare schatting, gedurende twee maanden te moeten opbrengen. De borgtogt zal gevestigd zijn op onroerende goederen, gelegen op den oever die door den ontvanger bewoond wordt. Dezelve zal in behoorlijken vorm, overeenkomstig de wetten en plaatselijke gebruiken, ingerigt zijn, en door den opperdirecteur van het octrooi onderzocht en aangenomen worden.

Art. 88. De schepen, schuiten en vaartuigen, voor eenige dienst van het octrooi gebezigd, zullen, wanneer zij aldus gebruikt worden, eene, op de helft, de kleuren van beide de Rijken dragende vlag voeren, waarvan het gebruik aan alle andere, zonder uitzondering, is verboden. De vaartuigen, gezegde vlag voerende, kunnen, alleen en met uitsluiting van al de overige, over de geheele breedte van den Rijnstroom en op den Dalweg, zoo als ook op beide de oevers, zonder onderscheid, aandoen, vervolgen en staande houden de schepen, jagten, wattervoertuigen, schuiten, booten of hout-vlotten, hoe ook genaamd; tot onderzoek der papieren, ondervraging der schippers, en afvordering van het octrooiregt, alsmede ten einde herstel te bekomen van de, tot de octrooi-reglementen betrekking hebbende, overtredingen.

Niettemin zullen de bedienden der tolliniën van beide de oevers, in hunne onderscheidene vaarwateren, jagt mogen maken

op de vaartuigen, die, hunne overstortingen ter sluik gedaan hebbende, op de rivier zouden trachten te ontsnappen.

Art. 89. De opperdirecteur, opzieners, ontvangers, boekhouders en andere beambten van het scheepvaart-octrooi zullen eene vaste kleeding dragen, die op de navolgende wijze wordt geregeld.

Voor allen, zonder onderscheid, een' gekleeden rok van donkerblauw laken, vest en broek geel, met knopen waarop het woord „Rhenus,” driekanten hoed met zilveren lis en knoop als die van den rok.

Voor den opperdirecteur een zilver borduursel op de kraag, opslagen, kleppen en om de zakken; vest en broek effen.

Het opperste gedeelte van het borduursel zal bestaan uit een kabeltouw doortrengeld met bladen van waterplanten.

Voor de opzieners hetzelfde borduursel in zilver op de kraag en opslagen.

Voor de ontvangers een dubbeld zilver galon om de kraag en opslagen, ter breedte van dertien millimeters. (1)

Voor den boekhouder een enkel galon om de kraag en opslagen.

Voor de opnemers en schrijvers een enkel galon om de opslagen.

Art. 90. Op ieder vaartuig, den Rijn bevarende, zal, ter zichtbare plaats, met duidelijke en in het oog vallende letters, gesteld worden de naam van het gezegde vaartuig, die van de plaats, waar de eigenaar zijn verblijf heeft, en de hoeveelheid kwintalen van vijf myriagrammen (2), welke hetzelfde kan bevatten.

Ter voldoening aan deze bepaling, wordt een tijdverloop van zes maanden, te rekenen van de opening der octrooi-kantoren, toegestaan. Deze tijd verstreken zijnde, zal ieder vaartuig, ten welks aanzien zulks onvervuld is gebleven, kunnen worden aangehouden, in het voorbijvaren van een der octrooi-kantoren, of, indien het door een vaartuig, de vlag van het octrooi voerende, wordt ontmoet, tot dat door hetzelfde eene boete van twaalf franken zal voldaan zijn.

(1) Omtrent $\frac{1}{2}$ duim Rijnlandsch.

(2) 50 Ned. Ponden of 101 ponden $6\frac{1}{4}$ Lood Amst. gewigt.

De boeten van dezen aard zullen, op de navolgende wijze, worden verdeeld, als: twee derden voor de opnemers en één derde voor de roeijers van het octrooi-kantoor, door wier toedoen het voormeld vaartuig is aangehouden.

Art. 91. Op ieder schip of vaartuig, den Rijn bevarende, zal moeten voorhanden zijn eene vrachtlĳst (*manifeste*) inhoudende:

- 1°. Den naam van het vaartuig.
- 2°. De namen en woonplaatsen der eigenaars van het gezegde vaartuig.
- 3°. Die van den schipper met den overtocht belast.
- 4°. De opfomming en omschrijving der soorten, hoeveelheid en gewigt der koopgoederen, welke op hetzelfde geladen zijn. De vrachtlĳst zal worden onderteekend door den kapitein van het vaartuig; zullende deze akte opgesteld en onderteekend worden vóór het vertrek des vaartuigs uit de plaats, waar het zijne lading het eerst heeft ingenomen.

Indien de voerder van het gezegde vaartuig, gedurende zijnen overtocht, waren of koopgoederen mogt innemen, zal hiervan, bij wijze van bijvoegsel op gezegde vrachtlĳst, melding worden gemaakt, échter niet op den rand of tusschen de lijnen, en alles zonder eenig wit of tusschenruimte open te laten. De beschikkingen van dit artikel zijn gemeen aan de groote en kleine houtvloten. De lĳsten, bij dezelve gevoegd, zullen inhouden de plaats waar zij bijeengebragt zijn, de verdere vloten welke men met dezelve heeft vereenigd, de soort en hoeveelheid van hout, waaruit zij zijn zamengesteld, en de waren van andere hoedanigheid, welke men op gezegde houtvloten mogt geplaatst hebben; voor de vrachtschepen echter, minder dan 50 kwintalen inhoudende, zal een gewone vervoerbrieff voldoende zijn.

Art. 92. De vrachtlĳst, waarvan in het voorgaand artikel is gesproken, zal door den voerder van het vaartuig of van het houtvlot vertoond worden bij ieder kantoor, hetgeen hij voorbij vaart, en aldaar door den ontvanger en den boekhouder met het *visa* worden voorzien.

De dienaren van het octrooi, in ambtsgewaad, die zich op eene schuit of floep, de octrooi-vlag voerende, bevinden, kunnen insgelijks vertooning van deze vrachtlĳst vorderen van ie-

deren voerder eens vaartuigs, ter welke plaatse des Rijns zij denzelven ook mogen ontmoeten. De voornaamste beambte zal bij gezegde vrachtlijst het *visa* voegen, zoo als mede bij de verklaringen bij dezelve gevoegd, alles zonder wit of tusschenruimte; hij zal hierbij melding maken van de plaats der rivier, van den dag en van het uur, waarop zulks door hem is geschied. Alle de voormelde *visa's* zullen kosteloos moeten plaats hebben.

Art. 93. Het octrooi-regt zal vooruit betaald worden, in verhouding van den weg, die afgelegd moet worden. Wanneer derhalve een vaartuig voorbij een kantoor van het octrooi komt, zal gezegd vaartuig, voor den afstand tusschen dit kantoor en het volgende, betalen, zonder dat iets voor den afstand, welken het reeds heeft afgelegd, kan worden gevorderd, in geval hetzelfde de lading heeft binnen genomen tusschen het voorafgaand kantoor en datgene, waar de regten voldaan worden. Daarentegen zal er mede geene korting van regten worden toegestaan, wanneer het vaartuig moet losfen tusschen het kantoor waar de regten betaald worden en het eerstvolgende. Echter zullen, bij wijze van uitzondering, en, naardien er geen octrooi-kantoor te Straasburg is gevestigd, de vaartuigen en houtvloten, die den Rijn afzakken, en van deze stad of van de overige plaatsen der beide oevers, gelegen boven Neuburg, vertrekken, bij het kantoor ter laatstgenoemde plaats het octrooi-regt voldoen, voor den afgelegden weg, welke steeds zal worden berekend als of zij van Straasburg waren afgevaren.

Art. 94. Boven en behalve het regt der waren of goederen, waarvan beneden melding zal geschieden, zal door ieder octrooi-kantoor van elk vaartuig, hetzij ongeladen hetzij geladen, tot eene vracht van vijftig kwintalen en daarboven, en hetwelk, op- of afvarende, voorbij een kantoor komt, een erkennings-regt worden geheven, bij het navolgend tarief bepaald:

Voor een vaartuig van vijftig tot drie honderd kwintalen.

Op den linker oever.

Op den regter oever.

Tien centimes.

| Drie kreutzers.

Van drie honderd tot zes honderd kwintalen.

Één frank.

| Dertig kreutzers.

Voor een vaartuig van zes honderd tot duizend kwintalen.

Op den linker oever.

Op den regter oever.

Twee franken.

| Één florijn.

Van duizend tot vijftien honderd kwintalen.

Vier franken.

| Twee florijnen.

Van vijftien honderd tot twee duizend kwintalen.

Zes franken.

| Drie florijnen.

Van twee duizend tot twee duizend vijf honderd kwintalen.

Negen franken.

| Vier en een halve florijn.

Van twee duizend vijf honderd en daar boven.

Vijftien franken.

| Zeven en een halve florijn.

Dit regt zal worden geheven overeenkomstig de peiling, door den schipper aangegeven, die door de octrooi-beambten nader zal kunnen onderzocht worden.

Art. 95. De maten en gewigten, in de tegenwoordige overeenkomst vermeld, alsmede in de tarieven, die hierbij gevoegd zijn of zullen worden, zijn diegene, die, de natuur zelve tot grondslag hebbende, in Frankrijk algemeen zijn ingevoerd, te weten:

Voor de lengte-maten de meter; voor de inhoud-maten de liter; en voor de gewigten het kilogram. Tien kilogrammen maken een myriagram uit. (1)

Art. 96. Onder de benaming van kwintaal begrijpt men een gewigt van vijftig kilogrammen of vijf myriagrammen, gelijk staande, in het oud Fransche mark-gewigt, met honderd twee ponden, twee oncen twee en een half lood (*gros*); Keulsch gewigt, honderd zes en drie vierde pond; Mentzer gewigt, honderd zes ponden vijf oncen; en, Amsterdamsch gewigt, honderd en één pond, drie oncen.

Art. 97. Het octrooi-regt zal, voor alle de koopgoederen, gebracht worden op het kwintaal, in het voorgaand artikel om-

---

(1) De meter of Nederlandsche el heeft ruim 3 voet 2 duim Rijnl.; de liter of Ned. kan wijn, bier of sterke dranken heeft nagenoeg $\frac{3}{8}$ mengel; het kilogram of Ned. pond heeft 2 pond $\frac{3}{4}$ lood Amsterdamsch gewigt.

schreven. Bij gevolg, en ten einde de maten, voor dranken en andere vochten gebruikelijk, tot gewigten te brengen, zal de opperdirecteur van het octrooi eene tabel doen vervaardigen van het gewigt, hetgeen de vaten, op den Rijn in gebruik, en met wijn, brandewijn, azijn, bier, olij, pek en teer enz. gevuld, bevatten. Deze tafel zal het gewigt van ieder der gezegde vaatwerken uitdrukken in kilogrammen, zonder verdere onderverdeling; dezelve zal tot onderrigt voor de beambten dienen, ten einde de heffing gemakkelijk te maken. De kantoren zullen voorzien worden met pijlroeden, ten einde zich te overtuigen of de vaatwerken van het foort zijn, bij genoemde tabel bepaald, en, ingeval dezelve den vermeenden inhoud te boven gaan, zal van het overfchietende een regt, naar evenredigheid, geheven worden.

De opperdirecteur zal eene dergelijke tabel doen vervaardigen, ten einde de maten voor granen en andere drooge stoffen, welke niet gewogen worden, in gebruik, tot het gewigt te herleiden.

Art. 98. De heffing van het octrooi-regt zal bij de kantoren van den linker oever in Fransche munt geschieden, en op den regter oever in zoogenaamde Duitsche conventie-munt, met uitsluiting van alle andere.

Art. 99. Het octrooi-regt op de koopgoederen, vervoerd langs den Rijn, zal bij ieder kantoor worden geheven overeenkomstig het navolgend tarief, hetwelk is berekend geworden naar de afstanden, van het ééne kantoor tot het andere, en volgens het onderscheid der muntspeciën, op de beide oevers in gebruik; echter zonder de breuken beneden het tiende van een centime of achtste van een kreutzer toe te laten, en in dier voege, dat het gezamenlijk bedrag der regten, tusfchen Straasburg en de grensfcheiding van het Bataafsch gemeenebest, twee franken, naar boven, en één frank drie en dertig centimes, naar beneden, bedrage. (1)

Tarief van hetgeen, den Rijn opvarende, zal worden betaald van het kwintaal, berekend tot vijf myriagrammen.

Bij het kantoor te Griethausen. | Dertig centimen.

---

(1) Zie voorts de aanteekening op art. 46.

Bij het kantoor te Wezel.	Vijf en een halve kreutzer.
Bij het kantoor te Homberg.	Twée en twintig en een halve centime.
Bij het kantoor te Düsfeldorf.	Negen en een vierde kreutzer.
Bij het kantoor te Keulen.	Zestien en een halve centime.
Bij het kantoor te Lintz.	Een en drie achtste kreutzer.
Bij het kantoor te Andernach.	Zes en twee tienden centime.
Bij het kantoor te Thal.	Twée en een halve kreutzer.
Bij het kantoor te Welmich.	Vier en drie vierden kreutzer.
Bij het kantoor te Mentz.	Dertien en een halve centime.
Bij het kantoor te Manheim.	Vier en een halve kreutzer.
Bij het kantoor te Neuburg.	Tien en twee tienden centime.

Tarief van hetgeen zal worden betaald van het kwintaal van vijf myriagrammen, den Rijn afvarende.

Bij het kantoor te Neurenburg, voor de tuschenruimte van Straasburg te rekenen, afgelegd.	Zeven en een tiende centime.
Voor den afstand tuschen Neuburg en Manheim af te leggen.	Twée en een halve centime.
Bij het kantoor van Manheim.	Twée en een halve kreutzer.
Bij het kantoor van Mentz.	Elf en een halve centime.
Bij het kantoor van Welmich.	Een en drie vierde kreutzer.
Bij het kantoor van Thal.	Een en achtste kreutzer.
Bij het kantoor van Andernach.	Drie en twee tiende centime.
Bij het kantoor van Lintz.	Drie kreutzers.
Bij het kantoor van Keulen.	Twée en twintig en een halve centime.
Bij het kantoor van Düsfeldorf.	Vier en een achtste kreutzer.
Bij het kantoor van Homberg.	Dertien en twee tiende centime.
Bij het kantoor van Wezel.	Vijf en een halve kreutzer.

Art. 100. Het octrooi-regt op het timmer- en scheepsbouwhout zal bij de vierkante meter worden geheven. De vierkante meter van het eiken-, olm-, eschen-, kerfen-, peren-, appel-, en kornoelje-boomen hout zal bij ieder kantoor, naar boven va-

rende, een gelijk bedrag als van twee en eene halve kwintaal koopgoederen betalen, overeenkomstig het eerste hierboven vermeld tarief, en zoo het in benedenwaartsche rigting is, zoo veel als van vier kwintalen koopgoederen, overeenkomstig het tweede dezer tarieven.

De vierkante meter pijn-, dennen-, lorken-, beuken-, abee-len-, populier-, ahorn-, elzen- en ander wit of harstachtig hout zal insgelijks, wanneer het naar boven wordt gevoerd, niet meer dan een en een vierde kwintaal, ingevolge het eerste tarief, en, afzakkende, zoo veel als twee kwintalen, overeenkomstig het tweede tarief, betalen.

Art. 101. De jagen, snelschuiten en andere vaartuigen, bij uitsluiting voor de dienst der reizigers bestemd, hetzij pasfa-giers aan boord hebbende of niet, zullen aan het octrooi-regt onderhevig zijn; in voege als of zij beladen waren met een vierde gedeelte der koopgoederen, die zij, uit aanmerking van hunnen inhoud, zouden kunnen bevatten.

Aldus zal een jacht, in staat om 400 kwintalen koopwaren te laden, zoo veel betalen, als of het met honderd kwintalen koopgoederen bevracht ware, overeenkomstig de hier boven ver-melde tarieven en verder naar evenredigheid.

Art. 102. Geen voorwerp, van welken aard ook, den Rijn langs vervoerd wordende, zal, geheel vrij van het sloopvaart-regt, de octrooi-kantoren kunnen voorbij varen; echter zijn, in het belang des akkerbouws en der nijverheid van de oeverlan-den, de hooge contracterende partijen overeengekomen, wijzi-gingen toe te staan voor de navolgende artikelen, wier waarde niet toeliet dezelve met het volle regt, bij het tarief vastgesteld, te bezwaren.

Art. 103. Wanneer een vaartuig, voor het geheel, met een of meer der navolgende artikelen bevracht is, te weten:

Pot-, pijp- of vol-aarden, bouwsteenen, zand en kei-stof, vloersteenen voor straten of wegen, mest- of andere stoffen voor den landbouw, ter verbetering der gronden, zoo als mest, mer-gel en loogasfchen, stroo of stoppels, hooi, rijs-bosfen, melk en versche boter, eijeren en gevleugelte, vruchten en versche groenten, wortelen tot spijsgebruik, zal van gemeld vaartuig, voor het volle regt van octrooi, niet meer worden geheven, dan het dubbeld van hetgeen hetzelfde vaartuig zoude betaald

hebben, indien het, volgens art. 94, dezelfde reis ledig had afgelegd.

Indien zich echter op hetzelfde vaartuig, nevens de hierboven omschrevene artikelen, eenig ander zoude mogen bevinden, zal hiervan op de vrachtlĳst afzonderlijke melding worden gemaakt en de regten worden betaald, zoo als voor ieder derzelve verſchuldigd is.

Art. 104. Er zal niet meer dan een twintigſte gedeelte, bij het kwintaal, van het regt, voor ieder kantoor bij de twee tarieven bepaald, worden geheven van de navolgende artikelen:

Pleister en kalk, gebakken ſteenen, dakpannen of tigchels, cement, van pannen of tigchels voortkomende, lelijen, gemeen aardewerk, aard- of ſteenkolen, turf, brandhout, takkeboſſen, houts- of turf-kolen, berg-delfſtoffen, aluin- en vitriool-ſtoffen.

De opperdirecteur zal een tabel van het naaſtbijkomend gewigt van ieder dezer voorwerpen doen vervaardigen, gebragt tot de maat, het getal of de vierkante meter, of tot iedere andere wijze van uitdrukking van derzelve hoeveelheid, in den handel gebruikelijk.

Art. 105. Er zal nimmer meer dan een vierde bij het kwintaal van het regt, voor ieder kantoor bij meer gemelde tarieven geregeld, worden betaald van de navolgende artikelen, als:

Kalamijn-mineraal, molenſteenen, marmere- en vloerſteenen, zee- of bergzout, hetzij gezuiverd of niet, ſtaaf-ijzer, tarwe, rogge, garſt, haver, gierſt, boonen, erwten en andere granen of drooge peulvruchten, meel en allerhande grutwaren, run, pek, teer en haardasch.

De opperdirecteur zal van het gewigt van ieder dezer voorwerpen eene tabel doen vervaardigen, op de wijze in het vorig artikel omſchreven.

Art. 106. De registers der ontvangers van den linker oever zullen in het Franch worden gehouden, en die der boekhouders of controleurs in het Duitsch; het tegenovergeſtelde zal op den regter oever plaats grijpen.

De boeken zullen, op de kantoren van den linker oever, in franken en centimes worden gehouden, en, op die van den regter oever, in florijnen, kreutzers en achtſte van een kreutzer; de florijn zal eene waarde hebben van 60 kreutzers, de kroon, in conyentie munt, op 24 kreutzers berekend.

Art. 107. Bij de vervaardiging van het bovenstaand tarief, heeft men als muntverhouding, tusfchen het Duitsch geld, waarvan in het voorgaand artikel is gefproken, en het Fransch geld aangenomen, dat de florijn gelijk staat met twee franken 178 millimes (1), en de kreutzer met drie en 63 honderdste centime (2); bij gevolg zal deze verhouding tot grondslag strekken van alle overbrengften van de eene munt tot de andere, hoedanig ook de stand des wifels zijn moge.

Art. 108. De ontvangers van het octrooi zullen, gedurende de eerste dagen van iedere maand, storting doen van de penningen, voorkomende uit de ontvangst der vorige maand, in handen van een daartoe door den opperdirecteur aangewezen persoon, ingevolge den last, die hem tot dit einde zal zijn toegekomen, wat den linker oever betreft, van wege het Fransch bewind, en, wat den regter oever aangaat, van wege Z. H. den Keurvorst Aartskanfelier.

De bewijzen van ontvangst, welke de aldus aangewezenen personen aan de ontvangers zullen behandigen, zullen door hen, in den loop der eerste twee weken van elke maand, aan den opperdirecteur worden overgeleverd. Indien dezelve in orde worden bevonden, zullen zij als verrekenings-ftukken gelden, en tot kwijting der genoemde ontvangers strekken. Indien er bij eenig octrooi-kantoor, gedurende eene geheele maand, niets mogt ontvangen zijn, behoort de ontvanger van dit kantoor eene hiertoe strekkende ontkennende verklaring af te geven aan dengenen, in wiens handen de storting zoude moeten plaats gehad hebben, en deze hem hiervan een bewijs overhandigen, hetwelk, op de even gemelde wijze, bij den opperdirecteur wordt ingeleverd.

Art. 109. Binnen veertien dagen, na het eindigen van ieder vierendeel jaars, zal door den opperdirecteur een staat worden opgemaakt der ontvangften, die, gedurende het gezegd vierendeel jaars, bij de octrooi-kantooeren der beide Rijn-oevers plaats gehad hebben; en, wanneer het uit de balans, bij dezen staat gevoegd, mogt blijken, dat op een der beide oevers eene grootere fom, dan bij de andere, is ontvangen, zal de opperdirecteur zorg dragen, dat, in den loop der volgende maand, de

(1) In Nederlandfche munt *f* 1,03.

(2) 1,7 cents.

helft van het verschil op rekening gebracht worde van dengenen, die belast is met de ontvangst van het bedrag, voortspruitende uit de heffing van dien oever, waar de ontvangst het laagst is geweest.

Art. 110. Voor de rekeningen, die van maand tot maand moeten ingeleverd worden, zal men zich aan de jaartelling, op den regter oever in gebruik, houden.

Art. 111. De regten van het octrooi der Rijn-scheepvaart zullen nimmer, noch geheel noch gedeeltelijk, kunnen verpacht worden.

Art. 112. Geen verzoek tot vrijstelling of vermindering van regten zal worden toegelaten, noch door de ontvangers der octrooi-kantoren, noch zelfs door den opperdirecteur, van welken aard, oorsprong en bestemming de vaartuigen, goederen of koopwaren mogen zijn, en aan welke personen, lichamen, steden of fouvereine staten, een en ander zoude mogen toebehooren, alsmede voor welke dienst, en op wiens bevel de vervoer plaats hebbe, alles in weerwil der vergunningen en gebruiken voor het tegendeel aanwezig.

Art. 113. Indien een vaartuig, lading of gedeelte van dien, na voldoening der regten bij een of meer kantoren van ontvang, mogt schade lijden of geheel verloren gaan, door of ten gevolge van welke oorzaak zulks ook zoude mogen geschieden, zal echter geene poging tot herkrijging van het geheel of een gedeelte der octrooi-regten, tot op dien stond van gemelde voorwerpen geheven, worden toegelaten, in weerwil van ieder reglement of gebruik voor het tegendeel bestaande.

Art. 114. De voerders van vaartuigen, groote of kleine houtvloten, die tegen eenige der bepalingen der tegenwoordige overeenkomst, en, daaruit voortkomende, reglementen mogten gehandeld hebben, zullen, benevens hunne vaartuigen, groote of kleine houtvloten, mogen aangehouden worden overal waar een onderzoek tegen hen heeft plaats gegrepen, tot dat zij de regten, door hen verschuldigd, benevens de boeten en kosten, ten gevolge hunner overtreding, voldaan hebben, tenzij door hen, op de plaats zelve, een als deugdelijk erkende en door den ontvanger van het kantoor, die de zaak in handen heeft, toegelaten borg verschaft worde.

Art. 115. Wanneer de beambten van het octrooi zich in de

noodzakelijkheid bevinden om eenig vaartuig of houtvlot, op den Rijn varende, aan te houden, kunnen zij zulks niet doen dan na vooraf behoorlijk proces-verbaal te hebben doen opmaken, houdende de beweegredenen tot dezen buitengewonen maatregel. Indien de omstandigheden hen verplichten om de gezegde vaartuigen of houtvloten, naar eenig punt van een der beide oevers op te brengen, is het hun ten sterkste aanbevolen, om hiervan, zonder verwijl, kennis te geven aan de tol-beambten van den oever, waar de opbrengst geschiedt. Iedere vertraging in deze aangifte kan worden gestraft door afzetting. De voorzienings-maatregelen, van den kant der tol-beambten, in voortgelijk geval, te nemen, zijn dezelve, waarvan in de art. 27, 28, 29, 30 en 31 melding is geschied.

Art. 116. Geene heffing zal door de octrooi-beambten gedaan worden, zonder dat van dezelve melding geschiede, aan den voet van de vrachtlĳst, en zonder dat, wijders, van dezelve aan den voerder van het vaartuig of houtvlot een afzonderlijke kwijtbrief ter hand gesteld worde.

Art. 117. Indien uit het persoonlijk onderzoek, hetwelk door de octrooi-beambten geschiedt, mogt blijken, dat de voeders van vaartuigen, of houtvloten niet ter behoorlijke plaatse opening hebben gegeven van de vrachtlĳsten, waarvan in art. 91 melding is geschied, of dat deze stukken niet in orde, of naar waarheid opgemaakt, mogten worden bevonden, hetzij wat de hoeveelheid hetzij wat den aard der vervoerde goederen betreft; of indien, na opening te hebben gedaan van hunne wel ingerigte vrachtlĳsten, de gezegde voeders zich mogten weten te onttrekken aan de voldoening van het octrooi-regt, hetzij voor het geheel hetzij gedeeltelijk, zullen zij verplicht zijn, bij wijze van boete, het dubbeld der regten, waaraan zij zich wilden onttrekken, te betalen. Deze verdubbeling zal alzo plaats hebben over het geheel bedrag der lading, indien er geene opening van vrachtlĳst, ter plaatse waar zulks had behoord, is geschied, of zoo een vaartuig, eene lading in hebbende, als ledig was aangegeven; indien, daarentegen, de nalatigheden der vrachtlĳsten of verklaringen slechts een gedeelte der lading betreffen, zal dat gedeelte alleen aan de verdubbeling van regten onderhevig zijn.

Insgelijks, zoo de nalatigheid bestaat in het verheelen van den waren aard der goederen, zal de verdubbeling slechts dat bedrag

der regten treffen, waartoe eene getrouwe aangifte aanleiding zoude hebben gegeven.

In alle gevallen zal de te verdubbelen som uit zoo vele artikelen bestaan als er kantoren worden gevonden, waar de ontduiking van regten, voor het geheel of gedeeltelijk, heeft plaats gehad.

Art. 118. De overstorting der koopgoederen van één vaartuig in het andere, in de standplaatsen, van Keulen en Mentz, onder bijzonder toezigt van eenen beambte, welke van zijne verrigtingen rekenschap moet geven aan den opperdirecteur en opzieners van het octrooi-regt, moetende geschieden, zoo als in art. 7 is vastgesteld, zal de kennisneming van de koopwaren, iedere lading uitmakende, die aldaar heeft plaats gehad, als bewijs en zekerheidsmiddel strekken voor de vrachtljsten, die door de voerders der vaartuigen, bij de onderscheidene kantoren, welke zich op hunnen weg bevonden, zijn vertoond of hadden behooren vertoond te worden.

Art. 119. De ontvangers van het octrooi kunnen toezigt doen houden op de zamenstelling der houtvloten, ten einde zich te overtuigen van de hoeveelheid hout, voor dezelve gebezigd, ook dan wanneer deze zamenstelling op eenigen afstand der plaats, waar het kantoor is gevestigd, geschiedt.

Art. 120. De ontvanger van het kantoor van Homberg zal het octrooi-regt doen heffen van alle koopgoederen die de Roer verlaten, hetzij dezelve den Rijn op of afvaren; hetzelfde zal bij het kantoor van Thal (1) plaats hebben voor de schepen die de Moezel uitkomen.

Art. 121. Wanneer een of meer beambten van het octrooi van sloopvaart zich voor de openbare gezagvoerders, in eenige plaats der beide Rijn oevers, vertoonen, in ambtsgewaad en voorzien van hunne aanstelling, ten einde in de uitoefening der bedieningen, aan hen bij de tegenwoordige overeenkomst opgedragen, van den gebiedsheer steun te erlangen, inzonderheid tot aanhouding der vaartuigen, groote of kleine vloten en derzelver voerders, en ten einde te beletten, dat zij zich aan de betaling van het octrooi onttrekken, zal, zonder verwijl, op hunne aan-

---

(1) Later Koblenz.

vrage regt geschieden, als zijnde een gevolg der beschikkingen aangenomen door Zijne Roomsche Keizerlijke Majesteit en het Duitsche Rijk, zoo wel als door Zijne Majesteit den Keizer der Franschen.

Art. 122. De maatregelen, die door de ontvangers van het octrooi zullen moeten worden genomen, ten einde degenen, die tegen den inhoud der tegenwoordige overeenkomst mogten handelen, te beteugelen en te bestraffen, zullen bij voorraad ten uitvoer worden gelegd; doch indien dezelve aanleiding geven tot klagen, zal het beklag deswege kunnen worden gebragt voor den opperdirecteur, gemeenschappelijk met twee zich bij hem bevindende opziensers, die bij meerderheid van stemmen uitspraak zullen doen.

De beslissingen van dezen raad zullen mede bij voorraad ten uitvoer worden gelegd, onverminderd echter het nader verhaal bij de hierna te melden commissie.

Art. 123. Ieder jaar zal, in de maand Brumaire (1), eene commissie bijeenkomen, zamengesteld:

- 1°. Uit den Prefekt van het departement Donnersberg, commissaris van het Fransch bestuur.
- 2°. Uit eenen commissaris benoemd en tot dit einde afgevaardigd door Z. H. den Keurvorst Aartskanselier.
- 3°. Uit eenen regtsgeleerde, op een der beide oevers van den Rijn zijn verblijf houdende, en door de beide genoemde commissarissen verkozen.

De commissarissen zullen eenen secretaris verkiezen en zijne bezoldiging gedurende den tijd der zitting, vóór derzelver sluiting, bepalen.

De secretaris zal van de raadplegingen der commissie een aantekenings-register houden, hetwelk bij iedere zitting door de drie commissarissen zal worden onderteekend.

Het register zal bij de directie ter bewaring worden gegeven.

Het voorzitterfchap der commissie zal, bij beurten, gedurende iedere zitting, bekleed worden door den commissaris prefekt van het departement Donnersberg en door eenen commissaris door Zijne Keurvorstelijke Hoogheid afgevaardigd.

---

(1) De laatste week van October benevens de drie eerste van November.

Art. 124. De verhalen, in het stuk der heffing van het octrooi en de scheepvaartpolitie, zullen gebragt worden voor deze commissarissen, welke, op de schriftelijke verflagindieningen van partijen, beslissende uitspraak zullen doen.

Art. 125. De kosten voor de bijeenkomst der commissie, waarvan gesproken is, vereischt, zullen op de inkomsten van het octrooi gekweten worden, na door het Fransch bestuur en door Z. H. den Keurvorst Aartskanselier te zijn geregeld en goedgekeurd.

Art. 126. De uitspraken, hetzij bij voorraad hetzij ter beslissing, gedaan, waarvan in de art. 122 en 124 melding is geschied, zullen voor de partijen tot geene kosten hoegenaamd aanleiding geven.

Art. 127. Wanneer de opperdirecteur kennis heeft ontvangen dat op het einde der maand Vendemiaire (1) er geene vordering wegens verhaal bestaat, zal hij hiervan kennis geven aan den Prefekt van het departement Donnersberg, welke, van zijnen kant, den commissaris van Zijne Keurvorstelijke Hoogheid zal verwittigen, dat de commissie voor het loopende jaar geene verdere zitting zal houden.

Art. 128. Men zal zich, ten einde de beschikkingen der tegenwoordige overeenkomst krachteloos te maken of zelfs tot aanvulling of uitlegging derzelve, niet kunnen beroepen op eenige overeenkomst, noch op eenige staatsregelingen, wetten, verordeningen, reglementen of gewoonten van eene vroegere dagteekening, van welk gezag deze wetten of verordeningen ook mogen zijn voortgesproken, en van welke oudheid of algemeenheid deze gewoonten ook mogen zijn; zullende, integendeel, de tegenwoordige overeenkomst tot eenigen grondslag strekken in al hetgeen tot de scheepvaart op den Rijn, hare policie en de regten, waaraan zij onderhevig is, betrekking heeft.

Art. 129. Indien het door de ondervinding blijken mogt, dat de beschikkingen der tegenwoordige overeenkomst onvoldoende waren of aan nadere bepalingen onderworpen mogten zijn, zullen dezelve geene onherroepelijke verandering of uitbreiding

---

(1) De laatste dag der maand Vendemiaire, zijnde de 30ste, valt in op den 21sten, 22sten of 23sten October.

mogen ondergaan, dan op de wijze waarop zij zijn vastgesteld, dat is door eene nieuwe overeenkomst tusschen de hooge contracterende partijen.

Art. 130. Echter zal de opperdirecteur met behulp van twee opzieners, van iederen oever éénen, die eene raadplegende stem zullen hebben, de, tot meerdere naauwkeurigheid en aanvulling, volstrekt noodzakelijk geoordeelde reglementen kunnen vervaardigen, mits deze reglementen geene vermeerdering of vermindering van regten bevatten, noch door dezelve, op eenigerlei wijze, te kort worde gedaan aan de grondwettige bepalingen der tegenwoordige overeenkomst. Deze reglementen zullen, bij voorraad, ten uitvoer worden gelegd, echter onder verpligting van den opperdirecteur, om dezelve, zonder uitstel, aan de goedkeuring der beide gouvernementen te onderwerpen, ten einde door dezelve afzonderlijk en van weerszijde bekrachtigd te worden.

Indien een der twee gouvernementen zijne goedkeuring weigert, zal men eene onderhandeling, ten bedoelde einde, kunnen aanknoopen. De uitslag dezer onderhandeling zal tot bijvoegfel der tegenwoordige overeenkomst strekken.

Art. 131. Indien het gebeurde (hetgeen God verhoede!) dat de krijg tusschen eenige der Staten, aan den Rijn gelegen, of zelfs tusschen de beide Rijken mogt uitbarsten, zal de heffing van het octrooi echter ongestoord, zonder dat van den eenen of anderen kant eenige verhindering aan dezelve kan worden toegebracht, blijven voortgaan.

De vaartuigen en personen, tot de dienst van het octrooi gebruikt, zullen alle de voorregten der onzijdigheid genieten. Men zal voor de kantoren en de octrooi-kassen vrijgeleide toestaan.

Art. 132. De tegenwoordige overeenkomst zal, van wege den Keizer en het Rijk, bekrachtigd worden op de wijze bij art. 39 van het Hoofdbesluit der Rijks afgevaardigden omschreven, zullende de uitwisseling der bekrachtigingen van de hooge contracterende partijen te Parijs, tusschen de wederzijdsche gevolmagtigden, geschieden.

Aldus gedaan en onderteekend te Parijs den 27sten Thermidor van het XIde jaar.

Voor Ontwerp,

Voor Ontwerp, (1)

(w. g.) CRETET.

(w. g.) De Graaf von BEUST.

III. DEEL.

*UITTREKSEL uit het besluit van den 23
December 1813, n°. 90, bevattende de
belastingen, welke gedurende den jare
1814 zullen worden geheven. (1)*

WIJ WILLEM, ENZ.

Aan alle enz.

In aanmerking nemende enz.

Gehoord enz.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Provisioneerel enz.

Art. 41. De vorige Hollandfche belastingen enz.

Regt van Navigatie.

(Droit de Navigation.)

Art. 42. Het regt van navigatie op de rivieren, vaarten en kanalen der Vereenigde Nederlanden, gedurende het Fransch bestuur geheven geweest, onder de benaming van *droit de navigation*, zal met den 1sten Januarij zijn afgeschaft en vernietigd.

Art. 43. In plaats van deze belasting worden, provisooneel, gedurende het jaar 1814, op het gezegde tijdstip, hersteld en in werking gebragt de voormalige *dominiale*, *provinciale* en andere watertollen, zoo als die, bij derzelver affchaffing op ultimo December 1810 bestonden, de zoogenaamde *Anholtsche* tol te *Arnhem*, en de *Rijkstol* te *Nijmegen* daaronder begrepen.

Art. 44. Al deze tolln zullen, tot dat Wij daaromtrent nader hebben gedisponeerd, worden geheven, overeenkomstig de daarvoor bestaan hebbende tol-lijsten, die, krachtens dit Ons decreet, mede worden in werking gebragt.

Ten einde echter eene min kostbare en geregelde administratie daar te stellen, en tevens meerder gemak aan de scheepvaart toe

(1) Men vindt dit besluit in deszelfs geheel in het Staatsblad van 1813, n°. 17. Wij hebben gemeend, uit hetzelfde slechts te moeten overnemen die artikelen, welke tot het regt van navigatie betrekkelijk zijn.

te brengen, zullen de tolwachten van iedere rivier vereenigd en slechts op *een* kantoor, het naast aan de grenzen, gevorderd worden; zullende Onze intentie daaromtrent, bij notificatie van Onzen commisfaris generaal tot de financiën, worden bekend gemaakt. (1)

Art. 45. De aanflag van differente tolregten moet geschieden op den van ouds gebruikelijken voet, doch zal, ongeacht de vereeniging van onderscheidene wachten op één punt, dezelve voor iederen tol afzonderlijk worden gedaan, en ook voor iederen tol, bijzondere aantekening op de registers worden gehouden.

Art. 46. De van buitenlands inkomende, zoowel als de derwaarts varende schippers, zullen op de kantoren, waar meer dan ééne tolwacht vereenigd is, geene andere regten voldoen, dan voor die oude tolwacht of wachten, welke zij zullen voorbij varen of gevaren zijn.

Onze commisfaris generaal tot de zaken der financiën zorgt, dat de noodige behoedmiddelen worden daargesteld, ten einde de schippers, door het opgeven eener verkeerde plaats der afvaart of bestemming, 's lands regten niet verkorten.

NOTIFICATIE van den commisfaris-generaal tot de zaken der financiën, van den 31sten Maart 1814, betrekkelijk den ophef der Tollen, welke, vóór de introductie van het vernietigde droit de navigation, gevorderd werden.

De commisfaris-generaal tot de zaken der financiën notificeert hier mede, uit krachte eener speciale autorisatie van Z. K. H. den Heere Prince van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, vervat bij Hoogstdeszelfs besluit van den 25sten Maart 1814, n°. 109, aan alle schippers of daarbij belanghebbende personen, welke goederen langs onderscheidene

---

(1) Zie dezelve hier achter geplaatst.

riviëren binnen de Vereenigde Provinciën, of uit dezelve, naar buiten 's lands, zullen vervoeren:

1°. Dat de tollën, welke vóór de introductie van het vernietigde en afgeschafte droit de navigation werden gevorderd, thans zullen worden geheven, als volgt:

OP DE WAAL.

a. Te *Nijmegen*, de groote Geldersche tollën van *Nijmegen*, *Thiel* en *Bommel*, de rijkstol, de Meursche-pandtol en de tol van *St. Marie*, benevens de kruis of marktoll van *Thiel* en verdere marktollën van *Nijmegen* en *Bommel*.

OP DEN RIJN.

b. Te *Arnhem*, de groote Geldersche tol van *Arnhem* en *Tseloort*, de Yseltol van *Zutphen*, de Anholtsche tol, de tol van *St. Marie*, benevens de tollën van *Wijk bij Duurstede*, *Vreeswijk* en *Utrecht*.

c. Te *Lexkens*; de springtol aldaar.

OP DE MAAS.

d. Te *Maashees*, te *Katwijk*, te *Grave*, te *Ravestein*, te *Batenburg*, te *Megen*, te *Maasbommel*, te *Ooijen*, te *Heerwaarden*, aan het Voornsche Kanaal, te *St. Andries* en te *Hedel*; de tollën markt en springtollën, te voren aldaar gevorderd.

Terwijl mede te *Katwijk* zal worden geheven de groote Geldersche tol van *Zalt-Bommel* voor de schepen langs de Maas van buitenlands naar Holland varende, en van die welke laatstgemelde plaats pasferen, en de Maas op, naar buitenlands zijn gedestineerd; als ook bij de tollën van *Thiel*, voor de schippers die van en naar buiten de Vereenigde Nederlanden, langs de rivieren zijn gedestineerd, en, hetzij in- of uitgaande, deze oude tolwacht moeten pasferen.

OP DE ZEEUWSCHE STROOMEN.

e. Te *Bath*, de tollën van *Bath* en *Tholen*.

f. Te *Vlissingen*, te *Arnemuiden*, te *Veere*, te *Middelburg*, te *Goes*, te *Rammekens*, te *Zierikzee* en te *Brouwershaven*, de tollën welke ter dezer plaatsën, vóór de vernietiging door het Fransche bestuur, zijn betaald geworden.

2°. De schippers zullen, bij het aankomen in deze tolwachten, dadelijk zich ten kantore der beambten moeten begeven, en aldaar produceren een door hen geteekend declaratoir, waarop staan uitgedrukt de aard en kwantiteit der goederen, zich binnen hun boord bevindende, ten einde, bij de visitatie en aanslag der lading door de bezienders, daarvan het vereischte gebruik zal kunnen worden gemaakt.

3°. De schippers op den Rijn, de Waal en de Maas van buiten 's lands inkomende, zullen almede, bij hunne aankomst in de tolwacht, gehouden zijn, aan de beambten op te geven de plaats hunner destinatie, met overlegging van de vereischte vrachtbrieven, of andere bewijzen, waaruit zulks behoorlijk kan blijken, opdat de beambten in staat worden gesteld, van hen de tolregten te vorderen van die oude tolwachten, welke zij moeten pasferen, zullende de tolbeambten, na voldoening van de tolgelden, aan hen afgeven een bewijs van de tollén, die door hen zijn voldaan; welk bewijs zij schippers zullen verplicht zijn, ter plaatse hunner losfing, aan de beambten der konvooijen en licenten af te geven, of zoo die aldaar niet mogten zijn gestationeerd, aan den eersten magistraats-perfoon, welke, bij het einde van iedere maand, die bewijzen aan de kantoren, waarvan dezelve zijn afgegeven, zullen inzenden, voorzien van een door hen geteekend declaratoir, inhoudende, dat de goederen, in zoodanig document uitgedrukt, werkelijk aldaar zijn gelost en opgeflagen, met duidelijke aanwijzing tevens, van den datum en den naam van dengenen, aan wien de goederen zijn uitgeleverd.

4°. De schippers op den Rijn, Waal en Maas, naar buiten 's lands gedestineerd, zullen, op de plaats hunner inlading, zich moeten voorzien van eene verklaring der eerste beambten der konvooijen en licenten, of, die aldaar niet zijnde, van den eersten magistraats-perfoon inhoudende (met uitdrukking van de geladene goederen), declaratoir, dat zij die aldaar hebben ingenomen; welke verklaring zij dadelijk bij hunne aankomst in de tolwacht, te gelijk met het declaratoir hunner lading, in art. 2 vermeld, aan de tolbeambten zullen overgeven, ten einde die daaruit zullen kunnen beoordeelen, welke tollén gevorderd en voldaan moeten worden; zullende de schippers daarenboven verplicht zijn, de kwitantie, die aan hen door de tolbeambten wordt

afgegeven, op hunne uitklaring, aan de uiterste wacht der konvooijen en licenten, aan 's lands officieren aldaar te vertoonen, ten einde die zullen kunnen nagaan of de verschuldigde tollens werkelijk zijn voldaan.

5°. De schippers, van buiten 's lands inkomende, en naar eene der plaatfen langs den Yssel gedestineerd, of de zoodanige welke den Yssel opvaren, en naar buiten de Vereenigde Nederlanden bestemd zijn, zullen, dadelijk bij hun arrivement te *Westervoort*, aan den gekwalificeerden van de tolbeambten, die zich aldaar bevindt, van hunne aankomst kennis geven, ten einde de beambten daarvan verwittigd worden, en dezelve onverwijld tot het doen van aanslag overkomen.

6°. Hoezeer van den binnenlandschen vervoer van goederen geene tolgelden zijn verschuldigd, zal echter geen binnenlandsch fchipper, hetzij ledig, hetzij met een geladen fchip, de tolwachten mogen pasferen, zonder zich aan het kantoor te hebben gemeld, opdat de tolbeambten zullen kunnen onderzoeken, of ook, onder voorwendfel van binnenlandschen vervoer, goederen naar buiten worden getransporteerd of den lande ingevoerd.

7°. De tollens, ingevolge het 6de artikel van het besluit van Z. K. H., in het hoofd dezer gemeld, gerangfchikt zijnde onder de konvooijen en licenten, zullen alle fraudes, contraven-tien en gefchillen, over het werk der tollens, behandeld worden door de heeren fiscaals van dat middel, invoege als met betrekking tot de zaken der konvooijen en licenten plaats vindt.

's Gravenhage enz.

*DÉCRET IMPÉRIAL, qui déclare l'art. 7
du titre 28 de l'ordonnance de 1669,
applicable à toutes les rivières naviga-
bles de l'Empire, du 22 Janvier 1808.*

(Bulletin des lois n°. 176).

NAPOLEON, ENZ.

Sur le rapport enz.

Nous avons décrété et décrétons ce qui fuit:

Art. 1. Les dispositions de l'art. 7 titre 28, de l'ordonnance de 1669, sont applicables à toutes les rivières navigables de l'Empire, soit que la navigation y fût établie à cette époque, soit que le Gouvernement se soit déterminé depuis, ou se détermine aujourd'hui et à l'avenir, à les rendre navigables.

Art. 2. En conséquence, les propriétaires riverains, en quelque temps, que la navigation ait été ou soit établie, sont tenus de laisser le passage pour le chemin de halage.

Art. 3. Il sera payé aux riverains des fleuves ou rivières, où la navigation n'existait pas et où elle s'établira, une indemnité proportionnée au dommage, qu'ils éprouveront; et cette indemnité sera évaluée, conformément aux dispositions de la loi du 16 Septembre dernier.

Art. 4. L'administration pourra, lorsque le service n'en souffrira pas, restreindre la largeur des chemins de halage, notamment quand il y aura antérieurement des clôtures en haies vives, murailles, ou travaux d'art, ou des maisons à détruire.

Art. 5. Notre ministre de l'intérieur est chargé de l'exécution du présent décret. (1)

---

*BESLUIT van den 10den September 1826,
houdende bepalingen in betrekking tot
de scheepvaart op den Rijn.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien de acte van het congres van Weenen, van den 9den

---

(1) Reeds ten tijde van Keizer KAREL schijnt de regering bedacht te zijn geweest, om, door bepalingen te maken op de jaag- en lijnpaden, de scheepvaart te bevorderen. Zie placaat van Keizer KAREL van het jaar 1554 om het lijnpad langs den Rijn op en claer te maken en alle beletselen wegh te nemen; te vinden in het Gr. Gelders Placaatb. I. 173. Bij de Weener acte zoo wel als in het verdrag van 1804 wordt daarvan ook gesproken, en het door ons hierboven medegedeeld décret Impérial, te vinden bij RONDONNEAU *le corps de droit Francais*, Tom. III. pag. 136, bevat de wettelijke bepaling, welke deswege bij ons bestaat, zijnde dit décret hier te lande executoir verklaard. Wij hebben gemcend hetzelfde daarom in zijn geheel te moeten plaatsen.

Junij 1815, en de daartoe behoorende artikelen omtrent de Rijnvaart;

Gelet op Onze toetreding tot gemelde acte;

Overwegende dat bij gemelde artikelen als grondbeginfel is aangenomen, dat de fcheepvaart op den Rijn vrij zal zijn, en met betrekking tot den handel aan niemand zal verboden worden;

Verlangende de zwarigheden te zien opgeheven, welke tot nu toe de daarftelling hebben in den weg geftaan, van de vereifchte fchikkingen, zoo nopens de Rijnvaart, als ten aanzien van het te ontwerpen reglement, waarnaar die vaart zal moeten worden geregeld, ingevolge de bepalingen in 1815 te *Weenen* gemaakt;

In aanmerking nemende de ftappen bij andere oeverftaten, en wel bijzonder nu onlangs gedaan, ftrekkende om de bepaalde befchikkingen omtrent de Rijnvaart in werking te doen brengen;

Willende, zoo veel in Ons vermogen is, bijdragen, ten einde hangende de met de verdere Rijnsoeverftaten te treffen overeenkomst, de belanghebbenden niet verder verftoken blijven van het genot der voordeelen, welke de bepalingen der Weener acte opzigtelijk de vaart op den Rijn hebben doen verwachten;

Tevens een blijk willende geven van Onze bereidvaardigheid, om zoodra zulks kan gefchieden zonder aan de eer, het wel begrepen belang, en de aanspraak van het Nederlandsch gouvernement te kort te doen, aan het Ons gebleken verlangen van fommige Mogendheden en oeverftaten te gemoet te komen, en zulks in het vertrouwen, dat bij de andere oeverftaten eene gelijke bereidwilligheid, zoo als met regt kan verwacht en verlangd worden, zal bestaan, terwijl het voorts Onze bedoeling is, om voor te komen, dat het gedrag der Nederlanden zoude kunnen worden aangevoerd als eene aanleiding tot weigering van andere oeverftaten, om aan de voorfchriften van de Weener acte te voldoen;

In aanmerking nemende, dat in de *achtfte* zitting der commissie uit het Weener Congres, benoemd om de zaken van de riviervaart in het algemeen te regelen, is overeengekomen, dat de *Lek* alleen zoude worde befchouwd als voortzetting van den *Rijn*, en onderworpen zoude zijn aan de bepalingen, nopens die rivier vast te ftellen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De *Lek* zal beschouwd worden als de voortzetting van den *Rijn* op het Nederlandsch grondgebied, en zullen de langs dien weg geheven wordende tollén met den eersten April aanstaande zijn vervallen, mitsgaders, naar aanleiding van het eerste gedeelte van het derde der hierboven gedachte artikelen, omtrent de Rijnvaart, vervangen worden door een regt van scheepvaart, hetwelk in den zin van dat artikel, en in verhouding tot de lengte der rivier in de Nederlanden, nader door Ons zal worden geregeld.

Art. 2. Gelijker wijze zal, te beginnen met den eersten April aanstaande, van de Rijn-schippers van de in het vorig artikel bedoelde vaart gebruik makende, geen regt van patent meer worden gevorderd.

In de plaats dezer belasting, zal worden geheven een regt van recognitie op den voet van dat, hetwelk op den conventionelen Rijn geheven wordt en hetwelk almede door Ons nader zal worden geregeld, in den zin van het tweede gedeelte van het hierboven vermeld derde artikel.

Art. 3. Naar aanleiding van het 22ste derzelfde artikelen omtrent de Rijnvaart zullen, te rekenen van het meergemeld tijdstip, de op- en afvarende schippers en schepen, tot de Rijnvaart behoorende en tot regtstreeks vervoer van goederen zonder losfing bestemd, bij het inkomen binnen dit Rijk ontheven zijn van de formaliteiten, voorgescreven bij de wet van den 26sten Augustus 1822 (Staatsblad n°. 38), op den in-, uit- en doorvoer; zullende deze formaliteiten worden vervangen, door zoodanige maatregelen van voorzorg tegen het insluiken der goederen op het Nederlandsche grondgebied, als noodig zullen worden gevonden, gelijk daar zijn: het plaatsen van wakers aan boord der vaartuigen, of het affluiten van de toegangen tot de lading, of beide maatregelen te zamen, alles echter buiten kosten van den schipper of de lading, en zonder dat de schipper tot iets meer gehouden zal zijn, dan tot het geven van kost, vuur en licht aan de wakers, gedurende hun verblijf op de schepen.

Art. 4. De verbodsbepalingen omtrent den doorvoer van goederen bij het tarief van den jare 1822 vastgesteld, zullen, te rekenen van den eersten April aanstaande, voor zoo ver de

goederen langs den *Rijn* en de *Lek*, als voortzetting van den-
zelve, worden op- of afgevoerd, worden opgeheven.

Art. 5. De maatregelen, vervat in het tegenwoordig besluit, worden genomen in het vertrouwen, dat daaraan door de andere oeverstaten, met gelijkfoortigen zal beantwoord worden, en wanneer de Nederlanden die verwachting niet mogten vervuld zien, behouden Wij Ons voor, dezelve buiten effect te stellen, of zoodanig te wijzigen, als Wij in dat geval zullen oordeelen te behooren.

Art. 6. Onze Ministers van binnen- en buitenlandsche zaken, en Onze Staatsraad Administrateur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, zullen Ons ten spoedigste de noodige voordragten doen, ten aanzien van alles, wat vereischt wordt om de rigtige uitvoering van de in dit besluit vervatte bepalingen tegen den eersten April aanstaande te verzekeren.

Affschriften dezes zullen worden gezonden aan Onze Ministers van binnen- en buitenlandsche zaken, alsmede aan Onzen Staatsraad Administrateur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, ter uitvoering enz.

Gegeven enz.

---

*BESLUIT van den 1sten Maart 1827,
houdende vaststelling van voorloopige
reglementen op de scheepvaart op den
Nederlandschen Rijn.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 10den September 1826, (Staatsblad n°. 61);

Op de voordragten door Onzen Minister van binnen- en buitenlandsche zaken, en Onzen Staatsraad, Administrateur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, ter voldoening aan art. 6, van dat besluit aangeboden (rapporten, van den 14den December 1826, n°. 6, geheim, en van den 30sten Januarij 1827, n°. 1, geheim);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van binnenland-
sche zaken en van Onzen Staatsraad, Administrateur der directe
belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen, van den 22sten
Februarij 1827, n°. 1 *bis*;

Onzen Minister van buitenlandsche zaken nader gehoord;
(advies van den 25sten Februarij 1827, n°. 1, geheim).

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Voor de vaart op den Nederlandschen Rijn en voor
die der Rijnschepen, welke van den Rijn komende, het Neder-
landsche zeegebied doorvaren tot aan de open zee, of van daar
komende, met bestemming naar den Rijn, zich van dat zeege-
bied bedienen, worden goedgekeurd en vastgesteld de voorloo-
pige reglementen sub A en B achter dit Ons besluit gevoegd.

Art. 2. Dezelve reglementen zullen gelden en van kracht zijn,
tot dat te *Mentz*, overeenkomstig de Weener acte, zal zijn
overeengekomen, nopens een algemeen definitief reglement voor
de vaart op den Rijn, van het punt waar dezelve bevaarbaar
wordt, tot aan zee en tot dat dit reglement de sanctie van de
Rijnsoeverstaten zal hebben verkregen.

Art. 3. Wij behouden Ons voor om inmiddels de bij deze
goedgekeurde reglementen zoodanig te veranderen, te wijzigen
of aan te vullen, als, bij ondervinding of bij veranderde om-
standigheden, zal blijken te behooren.

Onze Ministers van binnen- en buitenlandsche zaken, en van
Justitie, en Onze Staatsraad, Administrateur der directe belas-
tingen, in- en uitgaande regten en accijnzen, zijn belast met de
uitvoering van het tegenwoordig besluit;

Gegeven enz.

A. *VOORLOOPIG REGLEMENT, voor de
vaart op den Nederlandschen Rijn, ter
executie, van het Koninklijk besluit van
den 10den September 1826, en in over-
eenstemming met de bepalingen der acte
van het Weener Congres van den 24sten
Maart 1815.*

Art. 1. Onder den naam van *Nederlandsche Rijn* is begrepen

de *Rijn*, mitsgaders de *Lek*, als voortzetting van denzelven, gerekend van het *Lobith* aan de landzijde, tot *Krimpen* aan de zeezijde.

Het tusschen deze beide punten begrepen vaarwater zal in alle opzichten, aan den *conventionelen Rijn*, gelijk gesteld, en naar dezelfde regelen beheerd worden.

Art. 2. Dien ten gevolge zal voorloopig, in afwachting van het uit te vaardigen definitieve reglement, het voor de invordering der regten en de handhaving der policie op den *conventionelen Rijn*, bestaande stelsel, ook op den *Nederlandschen Rijn* toepasfelijk wezen, overeenkomstig de conventie van 1804 en de daaruit voortgevloeide reglementen en voorschriften.

Art. 3. Het regt van Rijnscheepvaart zal ingevolge eene voorloopige raming der lengte van het vaarwater tusschen *Lobith* en *Krimpen*, en in verhouding tot het tarief, bij de conventie van 1804 vastgesteld, en bij de Weener acte voor het vervolg verbindend verklaard, bedragen:

opwaarts *f* 0.18, *fr.* 0.39,
afwaarts - 0.12, - 0.26,

van iederen centenaar of vijftig *Nederlandsche* ponden; zullen de, wanneer, bij eene nadere opneming der rivier, met opzigt tot de lengte, eene andere uitkomst mogt worden verkregen, het vorenstaande tarief daarnaar worden gewijzigd.

Art. 4. Het regt van recognitie zal geheven worden, overeenkomstig het volgende tarief:

Van ieder fchip van 50 — 300 centenaars (de centenaar gerekend tegen 50 kilogrammen) of *Nederlandsche* ponden.....*f* 0.07 *fr.* 0.15

„	„	„	„	300 — 600.....	0.42	-	0.90
„	„	„	„	600 — 1000.....	0.84	-	1.80
„	„	„	„	1000 — 1500.....	1.40	-	3.00
„	„	„	„	1500 — 2000.....	2.10	-	4.50
„	„	„	„	2000 — 2500.....	2.80 $\frac{1}{2}$	-	6.00
„	„	„	„	2500 — 3000.....	3.50 $\frac{1}{2}$	-	7.50
„	„	„	„	3000 — 3500.....	4.20 $\frac{1}{2}$	-	9.00
„	„	„	„	3500 — 4000.....	4.91	-	10.50
„	„	„	„	4000 — 4500.....	5.61	-	12.00
„	„	„	„	4500 — 5000.....	6.31	-	13.50
„	„	„	„	5000 en daarboven.....	7.01	-	15.00

Art. 5. De invordering der regten zal geschieden aan de volgende kantoren, als:

1°. Voor de afvaart:

a. Te *Lobith*.

b. Te *Vreeswijk*.

2°. Voor de opvaart:

a. Te *Krimpen*.

b. Te *Vreeswijk*.

Art. 6. Het regt van Rijn-scheepvaart zal worden geheven naar rede van de afftanden tusschen de in het vorige artikel genoemde kantoren, in voege dat van ieder centenaar zal worden betaald als volgt:

1°. Bij de afvaart:

a. Te *Lobith*, *f* 0.08, *fr.* 0.18, over den afstand van daar tot *Vreeswijk*.

b. Te *Vreeswijk*, *f* 0.04, *fr.* 0.08, over den afstand van daar tot *Krimpen*.

2°. Bij de opvaart:

a. Te *Krimpen*, *f* 0.06, *fr.* 0.13, over den afstand van daar tot *Vreeswijk*.

b. Te *Vreeswijk*, *f* 0.12, *fr.* 0.26, over den afstand van daar tot *Lobith*.

Het wordt echter aan de schippers vrijgelaten, om aan het kantoor te *Lobith* of *Krimpen*, het bedrag der regten, over de gansche af- of opvaart in eens te voldoen.

Art. 7. Van de schepen, varende van *Arnhem* naar den conventionelen Rijn en omgekeerd, zullen de regten aan het kantoor te *Lobith* ingevorderd worden, en wel, voor zoo ver betreft het regt van Rijn-scheepvaart, overeenkomstig het volgende tarief te weten:

1°. afwaarts *f* 0.01, *fr.* 0.03.

2°. opwaarts - 0.02, - 0.04.

Voor alle andere steden of plaatsen aan den Nederlandschen Rijn, welke nu of bij vervolg deel aan de vaart naar en van den conventionelen Rijn mogten nemen, zullen, nader, de noodige tarieven worden vastgesteld.

Art. 8. De betaling der regten zal moeten geschieden in Nederlandsche munt, doch zullen ook vreemde munten worden toegelaten, volgens een nader vast te stellen tarief, hetwelk

gedrukt en in de kantoren van ontvangst voorgehangen zal worden.

Art. 9. De uitzonderingen met opzigt tot sommige goederen, bij de art. 103, 104 en 105, van de conventie van 1804, toegeestaan, zullen ook op de vaart langs den Nederlandschen Rijn van toepassing wezen.

Art. 10. Onverminderd hetgeen bij de conventie van 1804, en de reglementen is voorgeschreven, met opzigt tot de verantwoordelijkheid der schippers jegens de lading, en onverminderd hetgeen de regelen van het gemeene regt te dien aanzien medebrengen, worden nog de volgende maatregelen van voorzorg vastgesteld:

a. Gedurende de vaart vermag de schipper zijn schip en lading niet verlaten, en zal, bij overtreding hiervan, door den ontvanger of zijnentwege een zetschipper op het vaartuig geplaatst worden, en zulks voor rekening en risico van den schipper.

b. Het is verboden, zoo wel op- als afwaarts, met twee of meer vaartuigen naast of achter elkander te varen, zulende, wanneer bij invallend laag water de noodzakelijkheid ontstaat, om het schip te ligten, de ligters afzonderlijk bestuurd en, bij de opvaart, ook met afzonderlijke paarden bespannen moeten worden.

c. Alle goederen zullen binnenscheeps moeten worden geplaatst, en het is niet geoorloofd met eenen opperlast op den Rijn te varen.

d. Gedurende de reis mogen geene goederen uit het eene vaartuig in het andere worden overgeladen, behoudens het geval sub *c*, bedoeld en de gevallen van scheepsnood, waarvan hierna zal worden gesproken.

e. De vlotters zullen verplicht zijn een bekwaam vaartuig, op den afstand van ten minste één uur, voor uit te zenden, ten einde de schippers der opvarende of voor anker liggende schepen en andere belanghebbende te waarschuwen, onverminderd hetwelk de houtvlotters verantwoordelijk blijven voor alle schaden, die zij door onvoorzigtigheid, kwalijk bestuur, gebrek aan de noodige gereedschappen, verkeerde zamenstelling der vlotten enz., mogten veroorzaken.

Art. 11. Op ieder schip of vaartuig zullen zich moeten bevinden de tot de lading betrekkelijke vrachtbrieven of cognosfementen en een behoorlijk manifest, naar welk laatste het te betalen regt van Rijn-scheepvaart zal berekend worden; terwijl het daarin uitgedrukte gewigt door middel van den ijk zal worden gecontroleerd.

Art. 12. De manifesten zullen moeten worden ingerigt overeenkomstig het bij dit reglement gevoegde model, en mitsdien aanwijzen:

- 1°. De namen van den eigenaar van het schip en van den schipper.
- 2°. De namen, grootte en vlag van het schip.
- 3°. De plaats van inlading en bestemming.
- 4°. De doorlopende nummers der vrachtbrieven of cognosfementen.
- 5°. De namen van de verzenders en ontvangers of geconsigneerden.
- 6°. De merken en het getal der vaten, balen, enz.
- 7°. De benaming der goederen.
- 8°. Het gewigt derzelve.
- 9°. Onderteekening van den schipper.

Alles onverminderd hetgeen, bij de conventie van 1804, met opzigt tot de manifesten en de verpligting der schippers, ten aanzien van dezelve verder is voorgescreven.

Art. 13. Wanneer een schipper had verzuimd, of niet in de gelegenheid mogt zijn geweest, ter plaatse der inlading, zich van een behoorlijk manifest te voorzien, is hij verpligt dergelijk manifest, bij zijne aankomst te *Lobith*, *Vreeswijk* of *Krimpen* op te maken, en door de beambten van het eene of andere dier kantoren te doen verifiëren en legaliseren.

Art. 14. Voor het meten en ijken der schepen en de aanwending van den scheeps-ijk, mitsgaders het meten van het hout in vloten, of op eenige andere wijze verzonden wordende, en de berekening van de deswege verschuldigde regten; eindelijk ter vaststelling van het gewigt van zoodanige goederen, welke gewoonlijk niet gewogen worden, of voor eene weging ongeschikt zijn, zullen gevolgd worden de bepalingen der conventie van 1804, en de dien overeenkomstig vroeger door de generale di-

rectie en later door de centrale commissie te *Mentz*, uitgevaardigde verordeningen en tabellen.

Art. 15. De stoombooten zullen, voor zoo ver betreft die gedeelten, welke tot de overbrenging van personen en het vervoer van goederen geschikt, ingerigt en bestemd zijn, even als de gewone zeilschepen cubiesch opgemeten worden.

De gevonden cubieke inhoud zal, vervolgens, in centenaars worden herleid en daarnaar zal berekend worden, hoeveel iedere stoomboot als jagt- of water-diligence, overeenkomstig de conventie van 1804, te betalen hebbe, en hoe vele goederen dezelve kunnen laden; terwijl het bedrag van den ganschen teerlings-inhoud ten grondslag zal strekken voor de berekening van het aan ieder kantoor verschuldigde regt van recognitie; alles behoudens nadere voorzieningen, in zoo ver de ondervinding de noodzakelijkheid daarvan mogt doen blijken.

De schippers of gezagvoerders op de stoombooten zijn, met opzigt tot de ladingen het overleggen van manifesten enz., aan dezelfde verplichtingen onderworpen, welke ten aanzien van het vervoer met gewone zeilschepen zijn vastgesteld, en zullen de stoombooten, in zoo ver, op een volkomen gelijken voet met die schepen behandeld worden.

De beambten der kantoren van ontvangst van het regt van Rijn-scheepvaart zijn bevoegd om zich, door een behoorlijk onderzoek te overtuigen, dat alles rigtig in het manifest is opgegeven, en dat in eenig ander dan het daartoe bestemde gedeelte van de stoombooten, zich geene goederen ten vervoer bevinden, ten ware dezelve almede op het manifest behoorlijk waren aangewezen.

Art. 16. De kantoren van het regt van Rijn-scheepvaart op den Nederlandschen Rijn, zullen op denzelfden voet worden ingerigt als die van den conventionelen Rijn, de aan de ambtenaren dier kantoren mede te deelen instructien nopens de waarneming van de dienst, de invordering der regten enz., zullen almede overeenstemmen met de voorschriften der conventie van 1804, en de uit dezelve voortgevloeide nadere reglementen. De vaartuigen bij deze kantoren te plaatsen, tot de einden bij de conventie van 1804 vermeld, zullen ten blijke hunner bestemming de Nederlandsche vlag voeren, met het woord *Rhenus* in het witte veld.

Art. 17. Er zal bij de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen zijn een inspecteur voor het regt van Rijn-scheepvaart, op den Nederlandschen Rijn, belast met de functien in art. 44 der conventie van 1804 omschreven, en met zoodanige andere werkzaamheden, als bij eene afzonderlijke instructie nader zullen worden bepaald.

Art. 18. In de gevallen zoo van scheepsnood, als van het ligten der schepen bij laag water, zullen gevolgd worden de bepalingen bij de art. 25 tot 30 der conventie van 1804 voorgescreven, behoudens zoodanige wijzigingen als de plaatselijke omstandigheden en de, in Nederland, bestaande wettelijke verordeningen zullen komen mede te brengen. In alle andere opzichten is de bemoeijng van de beambten der in- en uitgaande regten en accijnzen, zoolang de schepen en goederen zich op de rivier bevinden, uitgesloten en verboden; onverminderd echter het plaatsen van wakers aan boord der vaartuigen en het verzegelen der lading of der toegangen tot dezelve, ter voorkoming van sluikerijen en frauduleuse verwisfeling van goederen onder weg, zóó en in dier voege als bij art. 3 van het Koninklijk besluit van den roden September 1826 (Staatsblad n°. 61) is gezegd.

Art. 19. In het nasporen en vervolgen van alle overtredingen in zake van de Rijnvaart, in het invorderen van geldboeten, en over het algemeen in alles wat de handhaving der policie betreft, zullen de beambten van het regt van Rijn-scheepvaart dezelfde middelen en magt uitoefenen, mitsgaders dezelfde regels volgen, als bij de conventie van 1804 zijn voorgescreven.

Art. 20. Bij vervanging van de art. 122, 123 en 124, van de conventie van 1804, als op den Nederlandschen Rijn niet uitvoerbaar zijnde, wordt het volgende bepaald:

- a. Alle geschillen uit de executie en toepassing van gemelde conventie en van het tegenwoordig reglement voortvloeiende, hetzij dezelve de meting der schepen en houtvloten, hetzij de betaling of wel het bedrag der regten, mitsgaders de gevorderde straffen en boeten betreffen; voorts alle geschillen tusschen de schippers en de eigenaars der aan de rivier-oevers palende landen, ter zake van beschadigingen of verhinderingen, zoo ook alle klag-

ten der schippers en andere bijzondere personen of openbare autoriteiten tegen de houtvlotter, wegens toegebrachte schade, zullen staan ter cognitie van de gewone regtbanken in, of het naast bij de plaatsen waar de kantoren gevestigd, of de zaken, die tot het geschil aanleiding hebben gegeven, voorgevallen zijn, mitsgaders summierlijk behandeld en afgedaan worden; zullende de regters in al zulke gevallen waarin bij de conventie van 1804, of bij het tegenwoordige reglement niet is voorzien, de regels van het gemeene regt, en voor zoo ver het opleggen van boeten en straffen betreft, de bepalingen der wet van den 6den Maart 1818 (Staatsblad n°. 12) volgen.

- b. Bijaldien de schipper of vlotter den uitslag van het geding niet konde afwachten, of mogt wenschen zijne reis te vervorderen, zal hem zulks vrijstaan, mits stellende cautie, waarvan het bedrag door den regter zal worden begroot.
- c. Het zal aan partijen vrijstaan van de uitspraak ter eerster instantie in hooger beroep te komen bij zoodanige regtbanken of hoven van appel, als ingevolge de bestaande wettelijke verordeningen zal blijken te behooren.

Art. 21. Een afschrift van de conventie van 1804, zal achter het tegenwoordig reglement worden gevoegd, en zullen behalve de opgenoemde artikelen, ook al zoodanige anderen, die als nog van kracht en waarde, en op den Nederlandschen Rijn toepasfelijk zijn, door de beambten van het regt van Rijn-scheepvaart, door de schippers den Nederlandschen Rijn bevaerende, en door allen die het zoude mogen aangaan, moeten worden achtervolgd en nageleefd, als of dezelve woordelijk in dit reglement waren opgenomen.

Art. 22. Het tegenwoordig reglement is niet toepasfelijk op het overzetten en overvoeren van personen, paarden, rijtuigen en dergelijke andere goederen van den eenen rivier-oever naar den anderen en alles wat tot de onderlinge gemeenschap der beide rivier-oevers behoort, verder op de schippers en schepen welke zich tot de vaart binnen het Rijk bepalen en eindelijk op de Rijn-schepen, welke van *Amsterdam* en *Utrecht* komende, met bestemming (langs de *Waal*) naar den Rijn boven *Lobith*

of van daar afkomende als voren, met bestemming naar *Utrecht* en *Amsterdam* van de *Lek*, geen ander gebruik maken, dan om dezelve over te steken, ten einde het Zederik kanaal te bereiken, of omgekeerd, uit hetzelfde kanaal komende naar *Vreeswijk* over te varen, blijvende deze schepen in zoo verre aan de bestaande algemeene verordeningen onderworpen.

Goedgekeurd enz.

M A N I F E S T

van schipper *Johann Seifert*, wonende te *Keulen*.

Het bij den ondergeteekenden, onder *Pruissische* vlag gevoerd schip *Francisca*, groot 1000 centenaars of 25 lasten (behoort in eigendom aan *den ondergeteekenden*) of aan *N. N. te Keulen*.

De lading is te *Arnhem* ingenomen: de onderstaande opgaaf wijst de nadere bijzonderheden van dezelve aan.

Nos. der vrachtbrieven en cognoscentien.	Namen der verzenders en ontvangers.	Bestemming der goederen.	Pakken, Balen, enz.		Benaming der goederen.	Gewigt der goederen.	Bedrag van het regt van Rijfscheepvaart.	Boeten, straffen, enz.
			Getal.	Merken en nummers.				
1	<i>Gotwald en comp. aan H. Mognus.</i>	<i>Coblentz.</i>	3 <i>vaten.</i>	△ 1. 2. ▽ 3.	<i>Suiker.</i>	19½ <i>ct.</i>	<i>fr. 7.88.</i>	
2	<i>Hersch aan J. P. Gunther.</i>	<i>ditto.</i>	4 <i>vaten.</i>	0 0 0 01. 60. 01. 62. 63.	<i>Olie.</i>	19 <i>ct.</i>	7.60.½	

En verklaar ik ondergeteekende, dat in bovenstaande opgaaf de geheele scheepsloading begrepen, en dezelve lading, volgens baren inhoud, volkomen en rigtig aangegeven is.

Arnhem, den 3den April 1826.

JOHANN SEIFERT.

Gezien en nagezien bij mij ondergeteekenden *Waagmeester te Arnhem* den 3den April 1826, bedragende de diepgang van het schip bij de afvaart 20 centimeters.

N. N.

B. *VOORLOOPIG REGLEMENT voor de vaart
der Rijnschepen, van KRIMPEN af, tot
in de opene zee, en uit de opene zee
naar KRIMPEN.*

Art. 1. De Rijnschepen, den wil hebbende naar de open zee, of van daar komende, zullen geenen anderen weg mogen nemen, dan van *Krimpen* over *Rotterdam* en vervolgens langs den *Briel*, en omgekeerd, langs den *Briel* en over *Rotterdam* naar *Krimpen*.

Art. 2. De formaliteiten en verplichtingen door de schippers, langs dezen weg varende, in acht te nemen, zullen verschillen naarmate de schepen a) enkel doorvaren, zonder last te breken; b) doorvaren met gebroken last en vervolgens goederen inladen; c) doorvarende, gebruik maken van het entrepôt of het last breken en lossen in Nederland.

Art. 3. De schepen van den Rijn komende en bestemd naar zee, of uit zee komende met bestemming naar den Rijn, zullen op het gebied tusschen de rivier en de volle zee onderworpen blijven aan de regten en omgelden, welke door de zeefschepen, in de Nederlandsche havens binnenvallende of ter zee uitgaande, verschuldigd zijn.

Art. 4. Allé schepen, den Nederlandschen Rijn tot aan zee en den aangewezen weg, door het zeegebied tot in de opene zee, verlatende, om andere rivieren, vaarten of gedeelten van de territoriale zee te bevaren, zullen, voor zoo ver het laden en lossen en alle andere punten van toezigt betreft, vallen onder het bereik der algemeene Rijkswetten, en op dezelve schepen zullen mitsdien, niet meer de verordeningen voor de scheepvaart op den Rijn, maar de bepalingen dier wetten worden toegepast.

Art. 5. De schippers of gezagvoerders der schepen bij art. 2, sub a bedoeld, zullen bij de afvaart, aan het kantoor van in- en uitgaande regten, te *Krimpen* op te rigten, de verschuldigde regten van doorvoer, tonnegelden, en andere lasten moeten betalen, onverminderd de bevoegdheid van de ambtenaren

der in- en uitgaande regten en accijnfen, om, daartoe termen zijnde, borgstelling te vorderen voor hetgeen de inkomende regten en accijnfen meer dan het transito-regt mogten bedragen. Na afbetaling der regten en ongelden zullen wakers aan boord geplaatst en de ladingen verzegeld worden, op denzelfden voet, als zulks voor den Rijn is bepaald. Zoo wanneer, bij aankomst van de schepen te *Brielle*, de zegels onverzeerd bevonden worden, alsmede het rapport van de wakers doet zien, dat er, onderweg, geene bedriegelijke verandering der lading heeft plaats gehad, zullen de schepen, met teruggave der borgtogten, voor zoo verre dezelve mogten zijn gesteld, worden uitgeklaard, om hunne reize zonder verder oponthoud naar de volle zee voort te zetten. Bij de opvaart zullen de schippers, uit zee inkomende, ter eerster wacht aan de zeezijde op de gewone wijze inklaren te *Brielle* op het kantoor te *Rotterdam*, onder overlegging van een manifest in den vorm als bij het reglement voor de vaart op den Rijn is voorgeschreven. Te *Brielle* zullen de wakers aan boord geplaatst worden en de verzegelingen geschieden; zullende de schippers daarna hunne reis mogen vervolgen tot *Rotterdam*, alwaar de nadere aangifte der lading en de betaling der transito-regten, tonnégelden enz., zal moeten plaats hebben, behoudens verdere verzegeling, bewaking, en des noods borgstelling voor het meerdere bedrag der inkomende regten en accijnfen, welke borgstelling echter bij aankomst te *Lobith* zal worden ingetrokken zoo en in dier voege, als met opzigt tot de afkomende schippers is gezegd.

Art. 6. De regten van doorvoer zullen worden geheven, ingevolge de manifesten en cognosfementen of vrachtbrieven en verdere verklaringen der schippers. Voor zoo ver betreft de berekening van het tonnégeld, zullen 20 centenaars gelijk worden gesteld, met eene Nederlandsche ton.

Art. 7. De schippers der schepen in art. 2 sub *b* vermeld, dat is dezulke die eene plaats aandoen, welke aan den voorgeschreven weg, tusfchen *Krimpen* en den *Briel* gelegen en alwaar een kantoor van ontvangst gevestigd is, ten einde hunne lading aan te vullen, zullen bij de afvaart te *Krimpen* en bij de opvaart te *Brielle*, behandeld worden op den voet bij art. 5 omschreven, en zulks tot op hunne aankomst in de plaats, welke zij verlangen aan te doen, alwaar zij, gedurende hun oponthoud,

aan zoodanige verplichtingen onderworpen zullen wezen, als de ambtenaren van de in- en uitgaande regten en accijnfen, zullen vermeenen hun te moeten opleggen, alles in overeenstemming met de bepalingen der algemeene wet.

De gestelde borgtogten zullen in allen gevalle voortduren, tot dat de schepen aan de landzijde te *Lobith*, aan de zeezijde te *Brielle*, het Nederlandsch grondgebied weder verlaten.

De betaling der regten van de ingeladen goederen zal, bij de afvaart, geschieden ter plaats der inlading. Bij de opvaart heeft de schipper de keus, dezelve, met en benevens de verdere door hem verschuldigde regten, te *Rotterdam* te voldoen; bij de verdere doorvaart, tot op de aankomst te *Krimpen* of aan den *Briel*, zullen de schepen wederom behandeld worden op de voet bij art. 5 bepaald.

Art. 8. De schippers der schepen, bij art. 2 sub *c* bedoeld, dat is dezulke, welke eene plaats verlangen aan te doen, gelegen aan den weg bij art. 1 voorgeschreven, ten einde hunne inhebbende goederen aldaar in entrepot op te slaan, voor zoo ver zulks bij de algemeene wet geoorloofd is, zullen voor de vaart van *Krimpen* of van den *Briel*, tot aan de plaats, die zij willen aandoen, gelijk gesteld worden aan de schepen in art. 5 vermeld; doch in de losplaats behandeld worden overeenkomstig de bepalingen der algemeene wet.

Art. 9. De afkomende schipper, die met zijnen onderhebbenden bodem voor het eerst eene zeereize staat te doen, zal zich ten kantore der in- en uitgaande regten te *Krimpen*, moeten voorzien van zoodanige verklaring, als volgens art. 54 der voormelde algemeene wet, ten laatsten kantore aan de zeezijde, de akte van afrekening kan vervangen. Voor de opvaart zal na de betaling der regten, tonnegelden enz., de akte van afrekening, te *Rotterdam* aan den schipper worden ter hand gesteld, om later, bij weder uitvaart ter zee, te dienen tot bewijs, dat door hem aan zijne verplichtingen is voldaan.

Art. 10. Alle visitatie der ladingen, waar dezelve aan de ambtenaren der in- en uitgaande regten en accijnfen, volgens de algemeene wet en de bepalingen van dit reglement vrijstaat, zal altijd met de meeste bescheidenheid en spoed moeten gedaan worden; zullende de schippers kunnen volstaan met aan de ambtenaren de gelegenheid te verschaffen tot genoegzame oppervak-

kige beschouwing der inhebbende goederen; doch blijft aan de ambtenaren het bij de wet toegekende regt, om van datgeen, waaromtrent zij vermoedens van bedrog mogten hebben, de losfing en naauwkeurige vifitatie of verificatie te vorderen, ten koste van ongelijk en behoudens de bestraffing der ambtenaren, welke dit regt mogten hebben ingeroepen, kennelijk tot dekfel van vexe of kwelling.

Art. 11. Schippers, den Rijn af, of van zee inkomende, met bestemming naar eene plaats, gelegen aan den Nederlandfchen Rijn, of aan den weg door het zeegebied, in art. 1 omschreven, alwaar een kantoor van ontvang bestaat, kunnen, na te *Lobith* zich aan bewaking en plombering te hebben onderworpen, de reis voortzetten tot aan zoodanig kantoor, alwaar vervolgens, zoo omtrent de betaling der regten van invoer, de losfing als anderzins, de bepalingen der meergemelde wet van kracht zijn en moeten worden gevolgd.

Art. 12. Hetzelfde moet gefchieden met opzigt tot de fchippers, welke den Rijn afkomende, bestemd zijn naar eene losplaats voor invoer langs den Rijn, om welken te bereiken, men die rivier of den aangewezen weg door het zeegebied, moet verlaten, aan eene der daarin vloeiende vaarten, alwaar een kantoor van ontvangst en expeditie zal worden gevestigd.

Art. 13. De kantoren in de beide voorgaande artikelen bedoeld, zijn, even als het kantoor te *Krimpen*, laafte wachten of posten voor uitvoer langs dezelfde wateren opwaarts den Rijn, in voege dat de fchippers en fchepen, bij aankomst aan die kantoren, dadelijk zullen vallen onder het beheer van het tegenwoordige reglement. Hiervan zullen echter zijn uitgezonderd de Rijnfchepen van *Amsterdam* en *Utrecht*, welke gaande naar, of komende van den Rijn boven *Lobith* langs *de Waal*, slechts de *Lek* dwars over varen, om van *Vreeswijk* het *Zederik* kanaal, of uit dat kanaal, *Vreeswijk* te bereiken.

Art. 14. Zoo lang de fchepen zich op den Nederlandfchen Rijn of het aangewezen vaarwater tufchen *Krimpen* en den *Briel* bevinden, zonder de oevers, of eenige aan dezelve gelegene plaats aan te doen, zullen dezelve aan geene vifitatie van den kant der ambtenaren van de in- en uitgaande regten en accijnfen onderworpen zijn, doch blijft het aan de genoemde ambtenaren onverlet om, overeenkomstig de bepaling, voorkomende in art.

88 der conventie van 1804, ingeval van bedriegelijke ontladingen, de op de rivier of gemeld vaarwater vluggende schippers te vervolgen, aan te houden en ter verantwoording te roepen. Zullende in het algemeen, in zake van beproefden sluikhandel of andere overtredingen der algemeene wet op den in-, uit- en doorvoer, de bepalingen omtrent de vrijheid der Rijnvaart, den schipper niet te stade komen. In de gevallen van scheepsnood zullen gevolgd worden de bepalingen, vervat in art. 18 van het reglement voor de vaart op den Nederlandschen Rijn.

Art. 15. De kantoren waar het geoorloofd zal zijn last te breken of goederen in te nemen, of wel den Nederlandschen Rijn of den weg door het zeegebied, voor den invoer binnen het Rijk te verlaten, en langs welke kantoren ook alle uitvoer zal moeten geschieden, zullen nader worden aangewezen, met inachtneming van de voorschriften der algemeene wet en het belang, zoo van de administratie, als van den handel en scheepvaart.

Goedgekeurd enz.

OPHELDERINGEN over de toepassing

Extract
litt. c, n°. 87,
*Rijn-scheepvaart. de Rijn-scheepvaart, gegeven den 24sten
April 1827.*

DE STAATSRAAD ENZ.

Gelet hebbende op art. 22 van het bij Zijne Majesteits besluit van den 1sten Maart 1.1. n°. 139, goedgekeurde reglement voor de vaart op den Nederlandsche Rijn, bij welk artikel onder anderen, is vastgesteld, dat het voorzeide reglement niet toepasfelijk zal zijn op de schippers en schepen, welke zich tot de vaart binnen het Rijk bepalen.

En in ervaring gekomen zijnde, dat de bedenking geopperd is, of van de goederen, die ten door-, in- of uitvoer langs den Rijn bestemd, doch in de evengenoemde schepen geladen zijn, het regt van Rijn-scheepvaart behoort te worden gevorderd?

Overwegende a), dat onder *binnenlandsche* vaart alleenlijk be-

grepen is het vervoer van goederen van de eene plaats binnen het Rijk naar eene andere plaats mede binnen het Rijk gelegen, zonder dat die goederen eenige verdere of andere bestemming hebben; *b*), dat gevolgelijk de schippers in schepen welke te *Antwerpen* of elders hetzij dan onder de benaming van beurt- of veerschepen, hetzij onder die van ligterschepen of eenige andere voor het geheel of een gedeelte, gebezigd worden, om de voor den Duitschen Rijn bestemde goederen naar *Arnhem* of eenige andere aan den Nederlandschen Rijn gelegene plaats over te brengen, ten einde aldaar in andere vaartuigen hetzij gewone, hetzij erkende Rijn-schepen over- of bijgeladen te worden, niet kunnen worden gezegd zich enkel tot de *binnenlandsche vaart* of de *vaart binnen het Rijk* te bepalen; *c*), dat ook de zoodanige der opgenoemde schippers en schepen welke de goederen van den Duitschen Rijn te *Arnhem*, of eenige andere aan den Nederlandschen Rijn gelegene plaats aangebragt, met bestemming om verder het Rijk te worden in- of wel doorgevoerd, van daar verder brengen, in hetzelfde geval verkeeren.

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. Te verklaren, dat hoezeer het in den hoofde dezer genoemde reglement niet in alle deelen op de binnenlandsche schippers en schepen van toepassing is, zoo als b. v. met opzigt tot de manifesten de bewakingen en plomberingen, echter van de goederen in deze hetzij beurt-, veer- of ligterschepen geladen en gaande naar of komende van buiten 's lands, het regt van Rijn-scheepvaart behoort te worden geheven.

2°. Te bepalen, dat, voor zoo ver betreft de goederen welke afkomen in naar *Arnhem* bestemde schepen, om van daar in andere vaartuigen naar derzelver verdere destinatie langs den Rijn te worden afgevoerd, het regt van Rijn-scheepvaart te *Lobith* zal worden ingevorderd, over den afstand van daar tot *Vreeswijk*, zullende van deze betalingen afzonderlijke quitantien, aan de schippers worden afgegeven; terwijl met opzigt tot de opgevoerd wordende goederen, die bij aankomst te *Krimpen* of *Vreeswijk*, reeds eene buitenlandsche bestemming mogten hebben, de invordering der regten aan evengenoemde kantoren geschieden zal, op den voet bij de art. 5 en 6 van meergenoemd reglement voorgeschreven, dat is over den ganschen afstand van het eene kantoor tot het andere en zonder op de overladingen acht

te slaan, wordende aan de ambtenaren bij het kantoor van Rijn-scheepvaart te *Vreeswijk* aanbevolen, om bijzonderlijk, bij de aankomst van schepen van *Arnhem* toe te zien op de te *Lo-bith* afgegeven quitantien wegens goederen met eene verdere bestemming dan laatstgemelde plaats.

3°. Onder enz. (1)

(1) Bij eene resolutie van Burgemeesteren der stad Amsterdam van den 20sten Februarij 1824, als daartoe bij besluit van den Raad derzelve stad van den 7den Januarij 1824 gemagtigd, is in afwachting, dat er betrekkelijk de vrachtljsten en tarief der kosten van het vervoer der goederen op den *Rijn*, nadere bepalingen zullen zijn gemaakt, als provisionelen maatregel bepaald: 1°. Dat de Keulsche schippers van Amsterdam naar boven varende, bij laag water, wanneer hetzelfde, tijdens zij van ligters moeten gebruik maken, vier en een kwart voet, of daaronder zijn mogt, eene vrachtverhooging genieten zouden, geëvenredigd aan de kosten, door hen gemaakt, welke echter nimmer tien percent der vrachtpenningen zoude mogen te boven gaan. Zullende de paal te Keulen of voor Urdingen de laagte van het water aanwijzen, zoolang de schippers hunnen weg langs de Waal nemen, terwijl de paal te Arnhem die aanwijzing doen zal, zoodra zij wederom hunnen weg langs de Lek zullen nemen. 2°. Dat de schippers echter deze verhooging niet meer van hunne inladers of van de ontvangers der in hunne beurtschepen ingeladene goederen zouden mogen vorderen. 3°. Dat er door commissarisfen van de vaart op den Rijn eene kas zoude geformeerd worden, waaruit de bovengemelde vrachtverhooging aan de schippers zoude worden voldaan, voor zoo verre de staat dier kas zulks zal toelaten, op behoorlijk bewijs door den schipper te leveren, zoo omtrent de laagte van het water, als den aard en de hoedanigheid der gemaakte kosten. 4°. Dat ten einde die kas daar te stellen, van alle goederen, welke met de Keulsche beurtschepen van Amsterdam verzonden zouden worden, zoude moeten worden betaald $2\frac{1}{2}$ cent van elke 50 pond bruto Nederlandsch gewigt, waarvan de helft door den schipper en de wederhelft door den inlader zal gedragen worden enz. Men vindt deze resolutie in het *Bijvoeg. tot het Staatsbl. XI D. 2de Stuk* (1824), *tweede Serie bladz.* 1184.

Bij besluit van Z. M. van den 6den Januarij 1828, n°. 18 bepaald zijnde, dat de ambtenaren voor de Rijnvaart als behoorende tot de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnfen, zouden worden opgenomen in het besluit van den 29sten Mei 1822, n°. 19, daargestelde pensioenfonds (1) des echter, dat dezelve ambtenaren zouden verplicht zijn tot de voldoening van zoodanige buitengewone contributien of bijdragen aan dat fonds, ter zake van eventuele weduwen of weezen, als krachtens het reglement op hetzelfde verschuldigd zijn, heeft de Staatsraad in gewone dienst belast met de administratie der directe belastingen, in- en uitgaande regten.

(1) Men vindt dit besluit van den 29sten Mei 1822, n°. 19, ook in het *I. D. bladz.* 211 en *volg. der Nederl. Pandecten.*

—

REGLEMENT, gearresteerd bij het collegie van den Lekkendijk Benedendams den 11den October 1814, houdende hetgeen behoort te worden in acht genomen, bij het betrekken van Dijkleger, op den Lekkendijk Benedendams.

Het dijk-collegie van de Lopikerwaard of Lekkendijk Benedendams, bevonden hebbende, dat het zeer dienstig zoude zijn, dat aan de dijkpligtigen, die ingeval van dijkleger gehouden zijn ten dijk te komen, bij forme van reglement herinnerd wierd, al hetgeen deswegens is vastgesteld bij den dijkbrief van den jare 1454, bij de keuren van de jaren 1629, 1658 en 1682, bij de provifionele order waarna de wachten moeten worden waargenomen van de jaren 1662, 1711, 1726, 1744, 1745 en 1760, gelijk mede hetgeen daaromtrent, volgens oud gebruik en goede orde, heeft moeten worden geobserveerd, heeft noodig geoordeeld al hetzelfde te bevatten en op nieuw bekend te maken bij het navolgend reglement.

Art. 1. Zoodra de respectieve schouten, resforterende onder de Lopikerwaard, van het dijk-collegie behoorlijk *weten* zullen ontvangen hebben van opontbod der dijkpligtigen, zullen zijlieden onverwijld alle de manschappen, die volgens den dijkbrief gehouden zijn ten dijk te komen, of wel zoodanig minder aantal, als het dijk-collegie, wegens omstandigheid, mogt genoegzaam geoordeeld hebben, doen oproepen, en zullen de schouten

---

en acclijnsen bij eene resolutie van den 11den Februarij 1828, de heeren Gouverneurs van Gelderland, Utrecht en Zuidholland uitgenoodigd om de inhoudingen voor het pensioenfonds op de traktementen van voorschrevene ambtenaren te doen plaats hebben op denzelfden voet, als van dien der overige ambtenaren enz., en de ontvangers der Rijnvaart te kennen gegeven, dat indien zij of de ambtenaren der Rijnvaart wenschten gebruik te maken van de voordeelen, bepaald bij art. 41, 60 en 103 van het reglement op het pensioenfonds, zij daarvan binnen zes maanden eene verklaring moesten indienen aan den Raad van Administratie van voorschreven fonds enz. Men vindt deze resolutie in het *Bijvoegs. tot het Staatsbl. XV D. 3de Stuk* (1828) *derde Serie, bl. 652.*

en respectieve opgeroepene dijkpligtigen, (welke moeten zijn weerbare mannen, dat is, bekwaam tot de dienst, boven de 18 en onder de 60 jaren oud, en van behoorlijk dijkgeweer voorzien), dadelijk ten dijk komen, en blijven ter plaatse alwaar zulks henlieden door hoogheemraden zal zijn aangewezen, alles, zoo ten aanzien der schouten, als der dijkpligtigen, op de boete en pœne bij den dijkbrief en keuren gestatueerd.

Art. 2. De schouten en manschappen ten dijk gekomen zijnde, zullen voorts dadelijk doen hetgeen hunlieden bij, of van wege hoogheemraden belast zal worden, op pœne, volgens de keure, dat degene die zulks niet dede, en zich met woorden of werken opposeerde of onwillig toonde, verbeuren zal, telken reize, vijf oudschilden, of *f* 10:10:- en voorts naar exigentie van zaken gecorrigeerd worden, nadat hij zich in woorden of werken zal hebben misdragen.

Art. 3. Het zal aan de schouten, volgens dijkbrief, vrijstaan, in hunne plaats te zenden eenen onderschout, die hoogheemraden bescheid van alles kan geven, in manieren als de schouten zelve verplicht zijn te doen. En zullen de schouten genieten voor hunne vacatien, daags twee gulden.

Art. 4. Opdat bekwaamlijk moge worden nagegaan, of alle dijkpligtigen behoorlijk en genoegzaam spoedig na de ontvangen order van opontbod, in hun aangewezen kwartier zijn verschenen, zullen de respectieve schouten of derzelve gefubstitueerden, van hunne komst met de manschappen, dadelijk kennis geven in het hoofdkwartier te *Jaarsveld*, ten einde de monsterring van wege het dijk-collegie te ondergaan; zullende zijlieden niettemin, met hunne manschappen, zoo als bij keure is bepaald, inmiddels en dadelijk, offchoon de monsterring al nog niet ware geschied, zoodanige orders ten uitvoer brengen, als hoogheemraden, naar gelang van omstandigheden, noodig zullen oordeelen.

Art. 5. Ter bereiking van het bovenvermelde einde, zullen de respectieve schouten, volgens oude gewoonte, verplicht zijn, jaarlijks behoorlijke lijsten te formeren van de dijkpligtigen, welke, volgens den dijkbrief, ten dijk moeten komen, en dezelfde lijsten ter secretarie van het dijk-collegie overleveren, uiterlijk vóór den 1sten October van ieder jaar, op de boete van *f* 12.

Art. 6. Ingeval eenige manschappen op de lijsten verzwegen of achter gehouden waren, zullen de schouten verbeuren, voor ieder man, die verzwegen is *f* 5.

Art. 7. De lijsten zullen inhouden, behalve den naam, ook het dijk-geweer of het gereedschap waarmede ieder manschap zal behooren voorzien te zijn, en genummerd naar het getal der manschappen.

Art. 8. Ten einde eene behoorlijke verdeeling en evenredigheid plaats hebben in de gereedschappen, waarmede de manschappen ten dijk moeten komen, zullen de respectieve schouten zorgen, dat, behalve de draagceel, waarmede ieder manschap moet voorzien zijn, zoo veel mogelijk de volgende orde worde geobserveerd: n°. 1 met een spade, n°. 2 met een korte bijl, n°. 3 met een lange bijl, n°. 4 met een spade, n°. 5 met een snoeimes, n°. 6 met een fleg, n°. 7 met een spade, n°. 8 met een rijshaak, n°. 9 met een snoeimes, n°. 10 met een spade, n°. 11 met een beslagen schup, n°. 12 met een riek, n°. 13 met een spade, n°. 14 met een fleg, n°. 15 met een snoeimes, n°. 16 met een spade, n°. 17 met een korte bijl, enz.

Art. 9. Het zal aan het dijk-collegie ten allen tijde vrijstaan, ingevolge het gestatueerde in den jare 1742, om de manschappen, ten dijk gekomen, zoodanig onder de respectieve schouten te verdeelen, als hetzelve ten meesten nutte en profijte van den dijk vermeenen zal te behooren; en zullen de respectieve schouten verplicht zijn, hetzelve te gedoogen, en de manschappen gehouden, daaraan te gehoorzamen, alles in conformité van en op pœne bij de keure bepaald van vijf oudschilden of *f* 10:10:- en ook gecorrigeerd worden, nadat hij zich in woorden of werken zal hebben misdragen.

Art. 10. Tot wachthuizen, alwaar de dijkpligtigen, ingeval van dijklegering, zullen logeren, worden bepaald de navolgende:

IN HET BOVEN KWARTIER.

- N°. 1. De hofftede aan het *Klaphek*, liggende vóór de uitflag-paal, thans bewoond door *Daam van Rooijen*.
- ” 2. Het huis liggende aan de uitflag-paal n°. 48, thans bewoond bij *Pieter van Bladeren*.
- ” 3. Het huis liggende in uitflag-paal n°. 60, thans bewoond bij *Jan Jutphaas*.

N°. 4. Het dijklogement op *J.arsveld*.

IN HET BENEDEN KWARTIER.

- ” 5. Het huis liggende in paal n°. 140, bewoond bij *Peter van den Berg*.
- ” 6. Het huis liggende in paal n°. 170, thans bewoond bij *Leendert van den Berg*.
- ” 7. Het huis liggende in paal n°. 181, thans bewoond bij *Hendrik Verveer*.
- ” 8. Het huis liggende in paal n°. 203, thans bewoond bij *Cornelis Jonkers*.
- ” 9. Het huis liggende in paal n°. 233, thans bewoond bij *Peter Vermeulen*, Pz.
- ” 10. Het regthuis van *Willige Langerak*, liggende in paal n°. 287.

Art. 11. Omtrent het gaan van de wachten zal worden geobserveerd het navolgende:

- a. De manschappen, liggende in het wachthuis n°. 1, aan het Klaphek, zullen ter wacht gaan naar beneden, tot dat zij tegenkomen de wacht uit het wachthuis n°. 2, en aan dezelve overgeven een biljet of briefje van hunnen schout, behelzende de hoogte van het water en de constitutie van de dijken en rivier en ijs, mitsgaders het uur dat de wacht is afgegaan; en zullen daarentegen overnemen het biljet komende van het hoofdkwartier, hetwelk onder den schout van *Ijselstein* zal blijven, opdat het collegie, dezelve opeifchende, daaruit zal kunnen zien, of de wachten ordentlijk gaan.
- b. De manschappen, liggende in het wachthuis n°. 2, in paal n°. 48, zullen ter wacht gaan met twee man, naar boven, tot dat zij tegenkomen de wacht uit het wachthuis n°. 1, aan het Klaphek; aan dezelve overgeven het biljet van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet van het Klaphek, daarmede wederkeeren naar hun kwartier, en het biljet door hunnen schout laten teekenen, hetwelk door de wacht uit het wachthuis n°. 3 zal worden afgehaald.
- c. De manschappen, liggende in het wachthuis n°. 3, in paal n°. 60, zullen te zamen ééne wacht uitmaken en

ter wacht gaan met vier man te gelijk; te weten twee man naar boven tot in het wachthuis n°. 2, in het dijkslag paal n°. 48, alwaar zij zullen overgeven het biljet van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet van het Klaphek, daarmede wederkeeren naar hun kwartier, en door hunnen schout laten teekenen; en twee man naar beneden, tot dat zij tegenkomen de wacht van het hoofdkwartier, het biljet van het Klaphek aan hen overgeven, het biljet van het hoofdkwartier van hen overnemen, daarmede naar hun logement terugkeeren en door hun schout laten teekenen.

- d. De opgezeten en logerende in het hoofdkwartier op *Jaarsveld*, zullen met vier personen tevens ter wacht gaan, waarvan twee zullen gaan naar boven tot dat zij tegenkomen de wacht uit het wachthuis n°. 3, aan dezelve overleveren het biljet van hunnen schout, en overnemende het biljet komende van het Klaphek, daarmede terugkeeren naar het hoofdkwartier, alwaar het biljet moet blijven; en twee man naar beneden in het wachthuis n°. 5, aldaar overbrengen en laten teekenen het biljet van hunnen schout, en aldaar het biljet van beneden, geteekend overnemen en hetzelfde terugbrengen in het hoofdkwartier, om daar te blijven.
- e. De opgezeten en gelogeed in het wachthuis n°. 5, zullen met twee personen ter wacht gaan naar beneden, tot het wachthuis n°. 6, aldaar overleveren en door den schout laten teekenen hun biljet komende van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet komende van het wachthuis in *Willige Langerak*, en daarmede terugkeeren naar hun kwartier, en door den schout laten teekenen.
- f. De manschappen logerende in het wachthuis n°. 6, zullen met twee personen ter wacht gaan naar beneden, tot het wachthuis n°. 7, in dijkslag n°. 181, aldaar overleveren en door den schout laten teekenen het biljet komende uit het hoofdkwartier, en overnemen het biljet komende uit het wachthuis in *Willige Langerak*, daarmede terugkeeren naar hun kwartier, en door hunnen schout laten teekenen.
- g. De manschappen gelogeed in het wachthuis n°. 7, in

dijkslag n°. 181, zullen met twee personen ter wacht gaan naar beneden, tot het wachthuis n°. 8, in dijkslag n°. 203, aldaar overleveren en door den schout laten teekenen het biljet komende van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet komende uit het wachthuis in *Willige Langerak*, daarmede terugkeeren naar hun kwartier, en door hunnen schout laten teekenen.

h. De manschappen logerende in het wachthuis n°. 8, in dijkslag n°. 203, zullen met twee personen ter wacht gaan naar beneden, tot het wachthuis n°. 9, in dijkslag n°. 233, aldaar laten teekenen en overleveren het biljet komende van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet komende uit het wachthuis in *Willige Langerak*, daarmede naar hun kwartier terugkeeren, en door hunnen schout laten teekenen.

i. De manschappen liggende in het wachthuis n°. 9, in dijkpaal n°. 233, zullen met twee personen te gelijk ter wacht gaan naar beneden, tot het wachthuis in *Willige Langerak*, aldaar overleveren en laten teekenen het biljet komende uit het hoofdkwartier, en overnemen het biljet door den schout aldaar gemaakt en geteekend, daarmede terugkeeren naar hun kwartier, en door hunnen schout laten teekenen.

k. De manschappen logerende in het regthuis van *Willige Langerak*, zullen te zamen eene wacht uitmaken, naar het getal van ieders personen, en gaan met twee personen naar beneden, tot de Beer van *Schoonhoven*, aan den paal van het Klokflag de hoogte van het water opnemen, en rapport doen aan hunne schouten, die een biljet zullen schrijven, behelzende de hoogte van het water, de constitutie van den dijk en rivier en ijs, mitsgaders het uur dat de wacht is afgegaan, welk biljet zal worden afgehaald door de wacht komende van het wachthuis n°. 9, en de biljetten, van het hoofdkwartier komende, zullen onder deze schouten blijven berusten, opdat het collegie, dezelve opeischende, zal kunnen zien of de wachten ordentlijk gegaan zijn.

Art. 12. En alzoo het dijk-collegie de opgezetenen van *Willige Langerak*, *Jaarsveld* en *Zevenhoven*, bij provisie en on

verminderd den dijkbrief, toegelaten heeft, buiten tijde van nood (wanneer die achterlanders ten dijk gekomen zijn) in hunne huizen te blijven, zoo worden dezelve respectivelijk geordonneerd, dat zijlieden in tijd van watersnood of ijskarringen, zoo haast als zulks henlieden bij of van wege eenige heeren van het collegie zal worden gelast, aanfonds met hun behoorlijk geweer ten dijk te komen, tot zoodanige plaatsen, als hunlieden bij of van wege welgemelde heeren zal worden bevolen, en hierna uitgedrukt staat, om hunne wachten behoorlijk waar te nemen, en daaruit niet eerder scheiden, voor en al eer zijlieden ontslagen zullen wezen, al waar het ook dat de achterlanders reeds ten dijk mogten zijn gekomen, alles op pœne van de boete bij den dijkbrief, keuren en dit reglement, gestatueerd.

Art. 13. Idem zullen die opgezetenen voormeld gehouden wezen, wanneer die achterlanders van den dijk zullen wezen gelicentieerd, bij opontbieding weder ten dijk te komen, en de nawachten alsdan waarnemen, tot welke tijden, alsmede wanneer die achterlanders nog niet ten dijk zullen gekomen wezen, de opgezetenen van *Zevenhoven* met hunnen schout en de zes eerste personen van de lijst van het boveinde van *Jaarsveld*, zullen logeren aan het Klaphek, en met twee personen te gelijk ter wacht gaan, en goed opzigt nemen op den dijk, medenevende een biljet van hunnen schout of die denzelven vervangen zal, inhoudende het uur wanneer zij afgegaan zijn, en den staat van het water, dijk en kade, om hetzelfde te overhandigen aan de wacht, die hen uit het volgende wachthuis te gemoet zal komen, van welke wacht zij ook zullen moeten overnemen het biljet waarmede dezelve voorzien is, en dat biljet brengen in het kwartier van waar zij gekomen zijn aan den schout, om het te bewaren tot het door het collegie wordt opgeëischt.

Art. 14. De negen volgende personen van de lijst van *Jaarsveld*, met hunnen schout, zullen logeren in het wachthuis n°. 3, dijkslag n°. 60, en met twee personen ter wacht gaan naar boven, tot dat zij te gemoet komen de wacht van het Klaphek, aan dezelve overgeven het biljet van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet van het Klaphek, en van daar wederkeeren daar zij van daan zijn gekomen.

Art. 15. De overige manschappen van de lijst van *Jaarsveld*, met zoo veel van *Willige Langerak* als noodig zullen zijn om

het getal van achttien uit te maken, zullen te huis liggen in het hoofdkwartier op *Jaarsveld*, en ter wacht gaan met vier personen, waarvan twee zullen gaan naar boven, tot in het wachthuis n°. 3, alwaar zij zullen brengen het biljet uit het hoofdkwartier, inhoudende het uur waarop zij afgegaan zijn, met de hoogte van het water en den toestand van den dijk, en alwaar zij zullen overnemen het biljet van het Klaphek, met hetwelk zij zullen wederkeeren naar het hoofdkwartier; mitsgaders twee man naar beneden, tot in het wachthuis n°. 6, in dijkslag n°. 170, alwaar zij zullen brengen een gelijk biljet van hunnen schout, als gezegd is, en overnemen het biljet uit het wachthuis in *Willige Langerak*, en wederkeeren naar het hoofdkwartier.

Art. 16. De volgende negen man van de lijst van *Willige Langerak* zullen te huis liggen in het wachthuis n°. 6, en ter wacht gaan met twee man naar beneden, tot in het wachthuis n°. 8, alwaar zij zullen brengen het biljet van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet van het wachthuis van *Willige Langerak*, en daarmede terugkeeren naar hun kwartier.

Art. 17. De volgende negen man van *Willige Langerak* zullen logeren in het wachthuis n°. 8, dijkslag n°. 203, en ter wacht gaan met twee man naar beneden, tot het regthuis van *Willige Langerak*, aldaar overgeven het biljet van het hoofdkwartier, en overnemen het biljet van den schout aldaar, waarmede zij zullen wederkeeren naar hun kwartier.

Art. 18. De overige manschappen van *Willige Langerak* zullen met den schout logeren in het regthuis aldaar, en zullen ter wacht gaan met twee man naar beneden, tot aan den *Beer* van *Schoonhoven*, en de schout zal de biljetten schrijven die door de wacht van het wachthuis n°. 8 zullen worden afgehaald, inhoudende het uur waarop dezelve wacht weder afgaat, de hoogte van het water, en den toestand van den dijk; ook zal hij van dezelve wacht overnemen de biljetten uit het hoofdkwartier, en die bewaren tot dat dezelve door het collegie worden opgeëischt.

Art. 19. De wachten zullen gaan des avonds ten 6 uren, en den ganschen nacht, van uur tot uur, daarmede continueren, tot 's morgens ten 6 uren inclus, zullende alsdan gehouden zijn, op de boete van een gulden, de lantarens welke zij van het

dijk-collegie ontvangen hebben, ieder in zijn wachthuis behoorlijk terug te bezorgen; voorts den geheelen dag, van 6 uren des morgens, tot 6 uren des avonds, ten ware dat hoogheemraden, naar gelegenheid van zaken en tijden, anders noodig vonden te ordonneren.

Art. 20. Niemand der wachten zal enige binnenpaden of toepadten mogen gaan, maar gehouden zijn, ieder in zijn kwartier, boven op den hoogendijk, één aan den buiten- en één aan den binnenkant te gaan, om naauwkeurig acht te geven op den toestand van den dijk en de rivier, ten einde daarvan rapport te geven; en bijaldien iemand van de voorwachten eenige verandering of ongemak aan den dijk bespeurde, zal hij zulks niet alleen aan het naaste wachthuis moeten aandienen, en den schout van hetzelfde wachthuis aanzeggen, met zijn volk terstond te gaan ter plaatse van het voorf. gebrek, welke schout ook gehouden zal wezen, mede te nemen alle zoodanige verdere schouten met hunne opgezetenen, als hij terstond zal kunnen bekomen, om de kwale, zoo veel doenlijk zonder morren of vertoeven, te remediëren; en zullen de voorschrevene wachten, die de verandering aan den dijk eerst hebben bevonden, gehouden zijn, voorts aanstonds regt door te gaan tot het hoofdkwartier te *Jaarsveld*, om van hetgeen zijlieden bevonden hebben aldaar mede kennis te geven, alles op pœne, ingevolge de orders daaromtrent geëmaneerd, van vijf oudschilden, boven arbitrale correctie, naar gelegenheid van zaken, te verbeuren, niet alleen bij dezelve wakers, die dit artikel niet hebben achtervolgd, maar ook bij de schouten, die, op de notificatie hun gedaan, niet aanstonds met hunne opgezetenen, in voege voormeld, ter plaatse van het gebrek zijn getogen.

Art. 21. Degenen die aan den dijk wonen, zullen volgens de keuren gehouden zijn, het volk ten dijk komende, naar hunne gelegenheid te logeren, op verbeurte, telken reize, van een oudschild op ieder persoon, dewelke zijlieden zouden hebben moeten logeren en geweigerd zullen hebben; gelijk zij ook gehouden zullen zijn, op gelijke verbeurte, dezelve te voorzien van kost en drank, indien zij zulks hebben, alles om een redelijken prijs; wordende de prijs van het logement, buiten spijs en drank, voor het tegenwoordige, bij het dijk-collegie getaxeerd en bepaald op vier stuivers voor ieder persoon, in de 24 uren,

en zullen, die alzoogelogeerd en getracteerd zijn geweest, verplicht wezen hunlieder logement, kost en drank te betalen, *alle 24 uren*, en zich eerlijk en rustig gedragen, zonder iemand overlast te doen met woorden of werken, op poene van vier oudschilden bij een iegelijk van hen te verbeuren, en de arbitrale correctie, naar gelegenheid van zaken; en indien iemand weigerde of in gebreke bleef zijn logement, kost of drank te betalen, zullen de onbetaalde penningen uitgelegd en verhaald worden aan degenen die principaallijk gehouden waren geweest ten dijk te komen, volgens den dijkbrief. (1)

Art. 22. De dijkpligtigen zullen, buiten order van het dijk-collegie, zich niet mogen begeven uit hunne respectieve wachthuizen of logementen, op eene boete van een oudschild of *f 2:2:-*

Art. 23. Den dijkpligtigen wordt mede verboden, hunne plaatsen of wachten te besteden aan zoodanige personen die aan den dijk of elders wonen, en zelfs ook subject zijn ten dijk te komen; gelijk mede al zulke personen, zelfs den dijk onderworpen, verboden wordt, iemands plaats of dienst aan te nemen, op poene, volgens de keure, van twee oudschilden, zoowel bij den aannemer als besteder te verbeuren.

Art. 24. Aan de respectieve schouten, geregten en gemeentebesturen, wordt tot voorkoming van confusie, op eene boete van vijf oudschilden, verboden, om, gedurende den tijd van het dijkleger, buiten order van het dijk-collegie, de klok op hunlieder dorp te kleppen of te luiden, alzo hetzelve tot een signaal van doorbraak wordt geseld.

Art. 25. De schouten zijn in persoon verantwoordelijk voor de boeten, welke hunlieder manschappen mogten geïncurreerd hebben.

Dit reglement zal worden gepubliceerd en aangeplakt op de respectieve dorpen in de Lopikerwaard, gelijk mede een exemplaar aan ieder schout zal worden toegezonden, met last om hetzelve bij ieder dijkleger, in ieder wachthuis, aan de dijkpligtigen te doen voorlezen.

Aldus enz.

---

(1) De dijkbrief volgt hierna.

*DIJKBRIEF, aangaande de beheering
van den Lekkendijk, Beneden dams.*

Rudolph, bij der genaden Gods, Bisfchop van Utrecht, doen kond allen luyden, dat wij bij rade en goedduncken des Hooggebooren Doorluchtigen Vorften 's Hertogen van Bourgoingnen, Grave van Holland, &c., en anders der genre die dat aankleeft, bekennde en doofsiende, dat men mitten Dijkrecht, dat men een wijl tijds herwerden geplogten heeft in Lopickerweert, op ten Ysfeldijk en Lekkendijk, fonderlinge op ten Lekkendijk, vermits dagelijcke verfwaringe van wateren in den Lekke, foo verre onse en onfer Kercke fchouw gaat, die men den Bisfchopsfchouw heet, niet langer die landen houden en mag, een nieuwe Dijkregt geordonneert, gefet en gemaakt hebben, ordonneeren, fetten en maken mits defen onfen brieve in der manieren, hierna befchreven:

Art. 1. In den eerften, foo fal men den voorfz. Ysfeldijk van Haastrechtfer Weer langs der Yfel tot aan Ysfeldam toe fchouwen, mit fulken Heemraden ende foodanigen rechte, als men tot haar toegedaan heeft, foo des minfte van nooden is; en overmits dat tot defer tijd meeste van nooden is den Lekkendijk te beforgen, foo fal men den voorfz. Lekkendijk fchouwen van den Ysfeldam tot Schoonhoven toe, en daarop fullen wesen feven Heemraden, van welke Heemraden wij Rudolph, Bisfchop voorfz., en onze nakomelingen, Bisfchoppen tot Utrecht, altijd twee Heemraden fetten fullen, twee goede mannen van waar wij willen, onse Stad van Utrecht fal fetten eenen goeden man tot Heemraad, een van haren borgeren, alle drie in, ofte op eene mijl na omtrent der fchouwe gefeten, elke geërft ten minfte tot eene hoeve lands binnen der voorfz. fchouwe. Die Deken en Capittel onfer Kercke van St. Marie, in onfen Stad voorgenoemt, of dat Capittel alleen, in uytwevens haar Dekens, fullen eenen Heemraad fetten, eenen Canonnick Capitulaar derfelven onfen Kerke, foo 't Gerechte van Lopick haar is, ende die Heere van Ysfelsteyn, in der tijd wefende, eenen Heemraad in der manieren voorfz., ende die geene, die die Gerechte van Langeraak en Jaarsvelt haar fijn in der tijd, fullen

oock elck selve Heemraad wesen, indien zij binnen den voorfz. fchouwen woonen, ofte binnen een mijle na daaromtrent, anders mag die geene van hen beyden, die daar niet en woont, bij goeddunken van ons, of van onse nakomelingen, Bisfchoppen tot Utrecht, eenen anderen Heemraad fetten in zijn stede, gegoet ten minsten tot eene hoeve lands binnen der fchouwe voorgenoomt, aldaar wonende, of op eene mijle na daaromtrent, soo dat het Land mogelijck daar mede bewaart wesen sal; ende elck sal zijn Heemraad mogen fetten en versetten, sonder eenige dingtaal, soo dik als 't hem belieft, behoudelijck, dat men immer altijd houden sal de manieren voorseijt.

Art. 2. Ende mede dat elke Heemraad geëed worden sal, oock sonder dingtaal, aan des Dijkgraven handen volkomelijck recht te wijfen na sijnen vijf sinnen, 's Lands oirbaar te proeven, dit Dijkrecht onverbrekelijck te houden, niemand daar inne te verschoonen en op ten dijck te komen, als hij van des Dijkgraven wegen daar opgeëijst wordt, en soo wanneer die Dijkgrave der Heemraden te doen heeft op ten dijck, soo sal hij se al ontbieden bij haaren eede tot eenen zekere tijd, en wie daar komt, daar sal hij mede fchouwen en rechten, en wat die meeste partije wijst, dat sal recht blijven, ende die daar geboden ware en niet en quame, alsoo dicke als hij daar niet en quame, verbeurde hij eenen Vrankrijcke Schilt, hem en lettede kennelijcke siekte, ofte dat hij buyten 's Lands waar, of in heerschaps geboden, of dat hij beddevast lage; ende van desen boeten fullen hebben die Dijkgrave die een helfte; ende die Heemrade die daar komen fullen, die andere helfte; ende of 't gebrek of versuym viele bij dengeenen die haren Heemraad aldus fetten fullen dat sij die niet en fettede als voorfz. is, soo fullen wij of onse nakomelingen, Bisfchoppen, den selven Heemraad dan voort dat jaar mogen fetten, onbekreunt van dengenen die geset soude hebben, altijd te verstaan, dat die binnen den voorfz. fchouwe gegoed wesen sal tot eene hoeve lands toe, aldaar wonende op een mijle na als voorfz. staat.

Art. 3. Item, wat land nu hoofdelijck heeft, 't zij aan den Ysfeldijck, of aan den Lekkendijck, dat sal altijd voort den dijk houden en maken, en waar dese Heemraden niet Lands genoeg en vinden den hoofddijck mede te houden, te maken en die Dijkgrave bij sijnen bannen en boeten of sij tot eeniger tijd ver-

beurd werden, aan te verhalen soo fullen die selve Heemraden die men nu fetten sal, als zij geëed zijn, terstond wel en getrouwelijck, sonder eenige dingtaal, soeken die oude staalinge, na den ouden Dijckbrief gemaakt, tot St. Geertruydenberg in den jare dertien hondert acht en twintig, begripende, dat men mergen mergens gelijk dijken sal, niemand uytgefondert, en dat binnen 's jaars volbrengen bij haaren eede, opdat men klaar bescheijd daar bij vinden en weten mag, ende ook, dat die Heemraads elck Land sijnen dijck toeschieren mogen, ook sonder dingtaal, als dat behoort, en noode is tot behoudenisfe des gemeenen Lands, en alle wapeningen fullen of wesen, oock sal geen Land meer dan met eenen hoofddijck belast wesen.

Art. 4. Item, soo fullen die Heemraden bij den Dijckgrave alle jaaren op ten Lekkendijck wesen des eersten dag na Meijdag, ende bij haaren eede, sonder dingtaal, al fulke keuren daar op leggen van tuyn, ruwer aarde en anders, als den dijk nood wesen sal, en hem des nut dunkt om dat Landt mede te houden, en alsdan fullen ook daar wesen alle die geene die hoofddijcken hebben, of die bruycker der landen, daar die hoofddijcken op leggen, of yemand van harentwege, elck bij eene boete van eenen halven ouden Schilt, en ontvangen al fulke keuren als op haren Dijck geleijt fullen worden, op dat zij haar dijcken daar na ter goeder maken mogen, ende haaren aangang en afgang wijfen; desgelijks bij derselver boeten fullen sij tot allen schouwdagen oock aldaar wesen.

Art. 5. Item, soo sal die eerste schouwe wesen des naasten Dingsdag na St. Jansdag te middesomer, bij een boete van een halve witte stuyver van elke roede dijcks, ende die dijck sal overal sijn oude en rechte hoogte en breette boven en beneden van aarde hebben, en die selven altijd sonder dingtaal vermeerderen bij de Heemraden, en niet verminderen.

Art. 6. Item, die andere schouw sal weesen des dijnsdaages voor Sint Jacobsdag daarna bij eenen stuyver van elke roede dijcks, ende waart dat tot desen schouwe eenig dijck ongemaakt ware, na der keuren daarop geleijt soo soude die Dijckgrave terstond op den Lekkendijck, sonder vorder eenig weet te laten doen, eijfschen den geenen dien die dijck toe behoorde, of den schout daar hij onder geseten waar, en van hem loefte en borchtochte nemen, dat die Dijck ter derder schouw gemaakt sal we-

fen, ter volre eerde na den keur als dat behoort, ende en dede die gene dien den Dijkc fijn is, of die schout daar hij onder gefeten waare, die die loefte ende borchtocht niet als voorsz. is, soo soude die Dijkcgrave dien dijkc terstont bestaden, te maaken ter meesten oirbaar ende ten minsten cost, ende loefte en borchtochte nemen van den geenen die den dijkc alsoo te maaken aanname, dat die dijkc volmaakt sal weesen ter derder schouwe voorsz., behoudelijk dat die geene die den dijkc toebehoort, binnen drie dagen nadien die bestadinge geschiet waar, noch selve fijnen dijkc aanvatten ende verborgen mach te maken, en gemaakt te leveren ter derder schouwe in der manieren voorsz.

Art. 7. Item, sal die derde schouw wesen des dingsdages na Sint Bartholomeusdag, en dan sal elck fijnen dijkc gemaakt hebben tot volre eerden, alsoo dattet die Heemraden bij hoiren eede looven ende waart dat yemants dijkc alsoo niet gemaakt en waar, soo soude die geene dien die dijkc te maaken gebeurt, een boete verbeuren van vier oude Vrankrijksche schilden, ende die Dijkcgrave ende Heemraden en sullen nochtans over den ongemaakten dijkc niet schouwen, maar manninge daarin schieren terstont soo vele tot nutschap des Lands, bij haren eede hem goetduncken sel, en achterwaarts rijden ende daarop teeren, of zij willen, ter Heemraads goedduncken, ter tijd toe dat die dijkc vol ende al opgemaakt ende gelooft sij van den Heemraden, ende dat sal al te samen gelden die den dijkc te maaken gebeurde als voorsz. is.

Art. 8. Item, die tuyn schouw en ruwerschouw, sal alle jaar wesen viertien dagen na St. Victoris dag, en dan sel elck fijn tuyn ende fijn ruwer gemaakt hebben, zoo dattet den Heemraden loven bij hoiren eede, na den keur daarop geleijt, bij eenre boete van eenen Vrankschen schilde van elcken bruykwere, en men sal dan ook in den opgemaakten dijkc manningen schieren, ende daarop achterwaarts rijden en teeren als voorsz. staat, ten tijd toe dattet vol ende al gemaakt en gelooft wesen sal als het behoirt.

Art. 9. Item, soo wanneer die Dijkcgraaf ende Heemraden, op yemants dijkc aftenwaarts rijden als voorsz. staat, soo sullen sij hooren nabeschreven dachgelt hebben, en daar toe elcks daegges daar op mogen verteeren, die Dijkcgrave viertien witte stuyvers, ende elke Heemraad seven witte stuyvers, en niet

meer, als te famen te betalen bij die geene die den dijck schuldig hadden geweest te maaken, buiten des gemenen Lands kosten.

Art. 10. Ende soo wair die Dijkgrave mitter Heemraden, op yemants dijck cost doet, of arbeiders huirt, die geene des die dijck zijn is, of die den dijck aangenomen ende verborcht heeft te maken gelijk voirsz. staat, mach dair terstont met een schatten gelde betalen; dede sij des niet, soo sal 't die Dijkgrave uijtleggen ende nemen 't weder in, sonder eenige dingtaal, in twee schatten gelde, ofte in drie schatten ponden, waart dat gepant worde, ende die panden veertien dagen verstonde.

Art. 11. Item, deze vier schouwdagen voirsz., zullen altijd vast wesen, ten wair dat den Heemraad anders goet dochte soo fouden sij die schoudagen sonder eenige dingtaal redelijk mogen versetten, tot nutschap des Lands bij hoiren eede.

Art. 12. Item, wairt saake dat een wael brake, of steikboort schoerde in yemants dijck, die gelooft ware van den Heemraads, daar zoude die Dijkgrave en Heemraden mitten gemeenen Lande terstont op vaaren en blijven, zonder yemant daar in te verschoonen bij hoiren eede, ende den dijck weder opmaacken op des gemeen Lants cost, ende ten vollen dijck opleveren den geenen dien die dijck te voeren zijn was, die dair die dijck voirt houden sal ende maacken gelijk voirsz. staat, ende dat sal al wesen bij eede der voirsz. Heemraden, zonder eenige dingtaal.

Art. 13. Item, wairt saake dat ijemants dijck die gelooft waar van den Heemraden, schoote, schoerde, sonck, wegbrake, of sijn vierkant verloor, soo dat die Heemraden bij haaren eede dachte den Lande vrese daarin gelegen te wesen, daar soude die Dijkgrave mitten Heemraads sonder merren opvaren, en dien dijck bestaden te maken en doen maken ten vollen dijck, op 't gemeen Lands kost, sonder dingtaal, maar waar 't saake, dat ijemants dijck, die van den Heemraden niet gelooft en ware, wolig worden, of steekboord daarin scheurde, die geenen dien die dijck sijn waar, die soude eeuwiglijk balling en landvluchtig wesen, en alle goed, dat hij hadde, roerende en onroerende, binnen der schouwe van den Ysfeldijck en Lekkendijck voorsz., soude gaan in den dijck, alfoo dat men den dijck daar mede weder maken sal soo verre dat reijekt, en voort sal dat gemeen Land daar op komen, en den dijck opmaken tot volle aarden,

fonder eenige dingtaal, op 's gemeene Lands kost, aan een anderen brengen, voor te houden, die soo veel Lands bij den Heemraden daar onder fettet, daar men den dijck voort mede houden mag, en die Dijckgrave sijn bannen en boeten aan verhaalen, of 't soo gebeurde.

Art. 14. Item, waar 't saake, dat den Dijckgrave ende de Heemraden tot eeniger tijd nood dochte, om dat Land te houden, een inlage te leggen, een hoofd, of eenig nieuw werk te maken, soo fullen die Dijckgrave en Heemraden drie sonnendagen te vooren in alle Kerken, in den voorfz. schouwe van den Ysfeldijck ende Lekkendijck gelegen, een weete doen laten bij den schouten, en 't samer eijfschen op ten vierden sonnendag op eenen benoemden stee, dien den Heemraden bij haaren eede bequaamste dunken sal daar toe, alle die geenen, die in deser selver schouw van den Ysfeldijck en Lekkendijck geambacht en geërft zijn, ende hen die saaken te kennen geven en bij den meesten stemmen der geene die daar komen, die inlagen leggen, die hoofden en andere nieuwe werken maaken ter meester oirbaar, op des gemeene Lands kost, en al fonder dingtaal.

Art. 15. Item, waar 't saake, dat er eenig waternood quame, alsoo dat den Dijckgrave en den Heemraden, of dat meestendeel van de Heemraden, fonder die Dijckgrave, indien zij gevoeglijk den Dijckgrave soo geringe niet krijgen en konden, des noods dachtte, soo fullen sij fonder eenig dingtaal bij een gefwooren zekeren boode een weete doen doen aan de schouten tot haaren huijse, in alle Kerfpelen, gelegen binnen de voorfz. schouwe van den Ysfeldijck en Lekkendijck, ende die schouten fullen dan elk in haren Kerfpelen terstond die klokke slaan, en tot dien klokkeslage sal elck huijs, in derselver schouwe gelegen, daar men viertel Lands uyt bruyckt, ofte daarenboven, eenen weerachtigen man senden op ten voorfz. Lekkendijck, met een schoppe, spade en ander gereedschap, die dienen mag den voorfz. mede te houden, en aldaar op den dijck blijven ter stede, daar zij van de Heemraden gewijst ware, ende soo lange den selven Heemraden des bij haaren eede nood sal dunken wesen, bij eene keure, of boete van twee oude Vrankrijfse schilden tot des Dijckgrave behoef, soo dicke iemand niet en ware tot sijne gefette stede, als hem die Dijckgrave voort roepen sal, ende die Heemraads fullen tot allen tijden dat volk weder van

den Dijkgrave oorlof doen geven, sonder dingtaal, geheel, half, of dat vierendeel, nadien hen dunkt bij haaren eede dat men ontberen sal mogen; en desgelijks ook, dat volk weder op ten dijk doen komen mitten klokkeslag voorz., en hierin en sal niemand verschoont wesen, uijtgefondert die broodfakken, die beddevast leggen, die uijtlandig sijn, of die des Heeren chijnsen gekocht hebben; behoudelijck, dat die Dijkgrave in elcken Gerechte wel twee personen, die gefworen feker boode in elcken Gerechte wel een persoon, ende die schout in sijnen Gerechte een persoon t'hujs houden mogen voor arbeid en kost, sonder eenig verbeuren; maar des sal elk schout mede op ten dijk selve wesen, ofte eenen onderschout daar hebben, die den Dijkgrave en Heemraden bescheijd van haaren luijden seggen mogen; en waar 't saake, dat eenig schout de weete tot sijnen huijse gedaan worde, bij den gefwooren boode als voorz. is, die klokke terstond niet en sloege, soo dat het volk daarbij versuijmig worde, en op ter benoemder tijd en gefetter stede niet te dijk en quame, soo soude die Schout alle die boeten selve gelden, indien hij soo veel goeds selve hadde, anders, of soo veel daar aan gebrake, soude gelden die geene, die de Gerecht sijn waren en die de Schout geset hadde, ende in dese boete en sal die Dijkgrave niemand verschoonen in eeniger wijs.

Art 16. Item, waar 't tot eeniger tijd, dat yemand, die hooftdijck aan den Lekkendijck heeft, dochte, dat hij niet Lands genoeg en hadde sijnen dijk mede te maaken en te houden, ende hij daarom die spade op den dijk stake, soo sal die geene, die alfoo die spade stake, balling 's Lands wesen, ende verliefen alle sulck Land ende goed, als hij in Lopickerweert hadde, dan soo sullen die seve: Heemraden binnen den eersten vier maanden tot oirbaar en behoudenise 's Lands den ouden boesem en stoelinge van den dijk trouwelijken befoeken, om te weeten, wat Land voortijds metten selven dijk belast is geweest, en vonden sij niet Lands genoeg om den dijk mede te maken, te houden, ende den Dijkgrave sijn bannen en boeten aan te verhalen, soo sal den dijk komen op 't gemeen Land metten Lande dat er toebehoorde, en men sal dat aan een anderen brengen, in manieren als boven voort den dijk te houden en den Dijkgrave sijn bannen en boete aan te verhaalen.

Art. 17. Item, iemand die aldus, of anders om sijn dijcks wille balling, of voortvluchtig geworden ware, die en soude tot geene tijd koomen binnen die schouwe en begripte van den Ysfeldijck en Lekkendijck voorfz., ende of hij tot eeniger tijd bujten consent van den Dijckgrave binnen de voorfz. schouwe quame, soo soude hem die Dijckgrave mogen aantasten en vangen sonder ijemants wederfeggen en den selven op den dijck rechten.

Art. 18. Item, soo waar dattet gemeen Land cost doet, daar en sal geen Land gelegen in der voorfz. schouwe van den Ysfeldijck en Lekkendijck vrij in wesen, noch over hoeven in houden, mer gelden mergen mergens gelijk, sonder ijemant daarin te verschoonen, ende het gelt dat men daar toe behoeft, sal men altijd uitfetten sonder dingtaal bij den Ambachts-Heeren ende Lantgenoten, die selve dair toe geroepen als voorfz. is, en daar toe die er komen fullen een vrij geleij hebben, an ende of, ende en worde dat gelt van ijemant niet betaalt ten gefette dagen, soo soude die Dijckgrave dat uijtleggen en weder innemen aan twee schotten gelden, mit eenre boete van twee oude Vranckrijcke schilden, van elken bruijkwere, sonder dingtaal.

Art. 19. Item, fullen die Heemraden bij hoire eede, alle jairs des eersten sonnendages in Meije, hoir reekeninge ende bewijs doen, in tegenwoirdigheijt van den Ambachtheeren ende Lantgenoten, die selve dair toe geroepen, mits in alle Kerfpeulen, dat acht dagen te voren te laten kundigen, om dair bij te comen, die er bij comen willen, en die 't aangaat, van 't selve sij van den gemeenen Lande gebeurt, ende sij weder in des gemeenen Lands costen, en oirbaar nijtgegeven hebben, ende die daar comen sellen een vrij geleijde hebben aan en of, sonder argelijst.

Art. 20. Item, soo wat die Heemraders wijfen dat sal recht wesen ende blijven, wie den Heemraden wederseijt, alfoo dicke als hij hem wederseijde, soo verbeurde hij tegen elcke Heemraad eenen oude Vranckrijcke schilt, ende tegens den Dijckgrave soo veel als tegen alle die Heemraden.

Art. 21. Item, waar 't dat die luijden die tegens den anderen dingplichtig worde om eenig stuck dijcks, daarvan sal 't gemeene Land geenen cost hebben, mer die cost fullen gelden die in den onrechten vallen, dair voor die Dijckgrave borge nemen

sal, ende soo wanneer die Dijkgrave ende Heemraden recht houden tusfen partijen, soo sellen sij hebben elks daags voir hoiren cost ende dachgelt, die Dijkgrave eenen heelen overlantsche gouden Rijns gulden, en elk Heemraad eenen halve overlantsche gouden Rijns gulden, en niet meer, ende besprake die Dijkgrave ijemant met regtte, dat sijn Land dijkbaar waare, ende die vrij en quijt gewijst worde, soo soude die Dijkgrave den geenen die alsoo quijt gewijst waer, sijnen cost gelden en betalen fonder weijgeren, bij den Heemraders bij hoiren eede voorgeschreven.

Art. 22. Item, nijemant en sal den Dijkgrave ende Heemraden op den dijk mogen houden, sij en fullen voortrijden en schouwen naar der manieren in desen brieve boven begrepen, dan alleen van sulcken saken als den dijk aanleven, om dat Land te behouden, ende van geene andere cost, of onraed in eniger manieren.

Art. 23. Item, alle dese voorfz. pointen sellen die Dijkgraven ende Heemraden besorgen en bewaren, bij hoiren eede tot nutschap ende oirber des gemeenen Lands, ende daar sellen sij hebben voir hoiren cost ende arbeit die Dijkgrave elck dages als hij op ten dijk rijd eenen gouden overlantschen Rijns gulden, en elck Heemraad als hij op ten dijk rijdet des dages eenen halven gouden Rijnschen gulden, ende niet meer, te betalen 't gemeene Land.

Art. 24. Item, alle gelt dat men van den gemeenen Lande uijstetten sel tot nutschap des voirfz. dijk, fullen die Schouten elk in hoiren gerechte ontvangen ende den Heemraden leveren binnen veertien dagen na den gefetten betaaldagen, en dair of hebben voir cost ende arbeit een hoefgelt, als van elcken hoeve een halve witte stuiver en niet meer, ende niemant en sel vorder eene bewaringe maaken op ten Lande, dan bij den Dijkgrave, Heemraden, Ambachtsheeren ende gemeene Lantgenoten in manieren voorfz. uitgefet wordt in eenigerwijs, ook fullen die Schouten elcke uijt hoiren Gerechten alle alfulcken banne en boeten groot ende cleen als die Dijkgrave verschijnen van ijemande in hoiren Gerechte gefeten, den voirgenoemden Dijkgrave leveren binnen eenre munt, nadien hem dieselve banne ende boeten van den Heemraden toegewijst sijn, ende daar of hebben van elcke cleijne boete dat vierendeel, ende van allen grooten boeten ende bannen dat festendeel voor hoiren cost ende arbeit,

mer des fel die Dijkgrave bij eenen gefworen Bode van defen bannen ofte boeten ter goeder tijd den Schouten een weete doen doen; ende wairt zake dat die Schouten des niet en deden, foo fel die Dijkgrave dat felve uijtpanden, of bij den gefworen Bode uijt doen panden van den geene die het fchuldig waren na weijfinge der Heemraden, fonder eenige weer, ofte eenig hinder hem van ijemande daarin te gefchieden, en dan en fouden die Schouten niet daar van hebben, en hadde eenig Schout ijēt gebeurt ende dat binnen den voorfz. tijd niet voortgegeven, dat foude hem die Dijkgrave aan dubbelden gelde uijtpanden of doen uijtpanden fonder verdrach, foo verre hij foo veel hadde aan goede binnen den fchouw voorfz. ende en hadde hij foo veel niet, foo wes daar aan gebrake, foude gelden die geene, die 't gerechte fijn waar en die den fchout gefet hadde, als dan die felve oick dat uijt te panden, ofte doen uijtpanden, als voifz. staat.

Art. 25. Item, alfoo wij altoos gefeijt en gehouden hebben den Heere van Ysfelsteijn ende fijn Onderfaten, mede gehouden te wesen in den Dijkrechte van den Lekkendijck, overmits dattet Land van Ysfelsteijn mede bevloijt in den inbreeken van den Lekkendijck, dair die Heer van Ysfelsteijn ende fijn onderfaten gemeent hebben ongehouden toe te wesen. Soo is bij den Rade van onfen lieven Heere den Hertoge van Bourgoignen, Grave van Holland, ende bij den onfen gedadinkt en geflooten, dat die Heere van Ysfelsteijn en hare onderfaten voortaan gehouden fullen wesen te doen en te gelden in der dijkagie van den Lekkendijck, en dat daar aan kleeft, in der manieren hierna verklaart.

Art. 26. Eerst, waar 't fake, dat in den Lekkendijck, tuffchen den Nieuwendam en Schoonhoven, een wale inbrake, of fleickboort fcheurde in ijemand's dijk, die gelooft ware bij de Heemraden, ende die Dijkgrave en Heemraden die waal of fleickboord weder ordonneerden te maken en toe te ftaan bij den gemeenen ingefetenen van den Weerde, foo fullen die Heeren van Ysfelstein, in der tijd wefende, of haaren Schouten in allen haaren Kerfpelen, gehouden wesen te komen op die waal, of fleickboord, ende daar, of bij eendracht van de Landgenoten van Lopickerweert, of bij lootinge aannemen te maken, dat rechte derdendeel, en fullen haar luijden daar inne te werk fteffen, al-

foo vroeg en ter selver tijd als die andere werckluijden op haar tweedeel van wale, of sleickboord te werke stellen fullen, ende die Onderfaten van Ysfelsteijn fullen haar derdedeel alfoo groote en alfoo swaar maken, als die Heemraden die tweedeel opten anderen keuren en schieren fullen, ten vollen dijk, en die gemaakt wesende, foo fullen die onderfaten 's Heeren van Ysfelsteijn haar derdedeel overleveren bij den Heemraden, den geenen, die den dijk te vooren toebehoorde, sonder vorder daarin belast te wesen.

Art. 27. Item, waar 't, dat ook tot eeniger tijd nood waar een nieuwe inlage, ofte hoofde, ofte andere nieuwe wercken te maken, en die geordonneert waren, mede daar over geroepen die Heere van Ysfelsteijn, of haar dienaars om des Lands behoudenisfe, foo fullen die Heeren van Ysfelsteijn, in der tijd wesende, of haar dienaars ende haar onderfaten gehouden wesen, dat derdedeel van dier inlage en hoofde, of nieuwe wercken in der maniere voorfz. aan te nemen, te maken, en fullen haar derdedeel maken foo groot ende foo swaar, als die ander haar tweedeel van den selven werken maken fullen, ende haar derdedeel daarof overleveren bij den Heemraden, den geenen, die die voort schuldig fullen wesen te houden, sonder vorder daar in belast te blijven.

Art. 28. Item, waar 't sake, dat eenig waternood quam aan den dijk, het zij van ijs, of van water, foo dat het van noode waar met machte op ten dijk ter weeren te trekken, ende den Dijkgrave metten meestendeel van den Heemraden nood dachte, daaromme die klokke te slaan, foo fullen die Dijkgrave of Heemraden den Schout van Ysfelsteijn in sijne tegenwoordigheid, ofte tot sijnen woonstede bij eenen sekeren bode een weete doen, dat die Dijkgrave die klokke sal doen slaan, ende tot wat tijden dat het geschieden sal, en foo sal die Schout van Ysfelsteijn gehouden wesen, dat terstond voort te laten weten alle de Schouten in alle Kerspelen des Heeren van Ysfelsteijn, en foo sal die Schout van Ysfelsteijn en alle die andere Schouten des Heeren van Ysfelsteijn gehouden wesen overal in alle Kerspelen, en op die selve tijd als die Dijkgrave en dat meestendeel van die Heemraden die klokke slaan fullen, die klokke te slaan in die Lande van Ysfelsteijn, ende den klokkeslag van den Schoute des Heeren van Ysfelsteijn fullen die onderfaten van dien volgen, ende

tot dien klokkeflag zullen des Heeren onderfaten van Ysfelsteijn uijt elck huijs in haare Heerlijkheid, gelegen binnen Lopickerweert, daar men een viertel Lands uijt bruijkt in Lopickerweert, of daar boven, eenen weerachtigen man fenden op ten Leckendijck, met schoppen, spaden, ofte andere gereedschap, dienende om den dijck mede te houden, en op den dijck, daar des te doen fal wesen, blijven, en met, dat men daaraan behoeft, doen des Lands oirbaar, gelijk andere, die metten klokkeflag op den dijck gekomen waren, op een boete van twee oude Vrankrijkse Schilden, ende als die Dijckgrave en Heemraden voorsz. haar volck oorlof geven en minderen, soo fullen die Schouten des Heeren van Ysfelsteijn haar volck oock insgelijks oorlof geven en minderen, en of 't nood sij weder doen komen, en hier in en zal niemant verschoont wesen, uijtgenomen de broodfakken, die beddevast leggen, ofte die uijtlandig sijn, behoudelijk, dat elck Schout in sijnen Gerecht wel eenen perfoon 't huijs houden mag voor haaren kost, maar des soo fal elck Schout op ten dijck selve wesen, of eenen Stedehouder aldaar hebben, die bescheift van sijnen luijden seggen mag. En als die luijden aldus op ten dijck bij den klokkeflag zullen wesen gekomen, en die Dijckgrave sijn luijden uijtgeroepen sal hebben, soo fullen die Schouten des Heeren van Ysfelsteijn gehouden wesen, in tegenwoordigheid van den Dijckgrave en Heemraden haar luijden uijt te roepen, op dat men daar bij weten mag, wie versuijmig ware daar te wesen, en waar men die boete aan verhalen sal, ende wie daar niet en ware, dat soude die Dijckgraaf of sijn Clerck teijkenen en schrijven, om daar bij te weten, wie boetschuldig ware; en waar 't, dat eenig Schout versuijmig geweest hadde die klokke te slaan, en die luijden daar bij versuijmig hadden geweest ten dijck te koomen, soo souden die Schouten alle boeten selve gelden, en die boeten die des Heeren onderfaten van Ysfelsteijn daarin verbeuren fullen, die fullen die Schouten des Heeren van Ysfelsteijn elck in haaren Gerechte uijtpenden op den geenen, die die verbeurt fullen hebben, binnen eene maand, na dat die luijden van den dijck weder t'huijs gekomen fullen wesen, ende daar af fullen sij binnen veertien dagen daar na vrij leveren des Bisshops van Utrechts Dijckgrave die een helfte, en den Heere van Ysfelsteijn d'ander helfte, en waar 't, dat des Heeren Schouten van Ysfelsteijn dat niet en deden, soo soude die Schout,

daar dat gebreck in waar, terstond met eenen knecht intrekken, leijsten op die Vaart, tegens Vijanen over, en uijt die leijstinge niet scheijden, eer hij die voorfz. boeten betaalt hadde, en waar 't, dat die Schouten, daar 't gebrek in waar, niet en quame leijsten op die Vaart, als voorfz. staat, soo sal die Heer van Ysfelsteijn, in der tijd wefende, gehouden wesen binnen veertien dagen, na vermaninge des voorfz. Dijckgrave, die voorfz. boeten hem op te leggen, sonder eenige onschulden daarin te soeken. En om die meerdere sekerheid van alles dat voorfz. staat, zoo zullen die Heeren van Ysfelsteijn terstond en in der tijd wesen- de, alle haar Schouten eede, om te doen en te houden, dat voorfz. staat.

Art. 29. Item, waar 't zake, dat tot eeniger tijd iemand, die hoofdijck aan den Leckendijck heeft, dacht, dat hij niet Lands genoeg en hadde zijnen dijck af te maken en te houden, ende hij daarom die spade op den dijck stake, zoo zal die gee- ne, die alsoo de spade stake, balling 's Lands wesen, ende ver- liefen alle zulck land en goed, als hij in Lopickerweert hadde, ende die Heere van Ysfelsteijn en zal in zijne Heerlijkheid dien balling niet onthouden, noch lijden te wesen, te woonen, noch merren, des zoo zullen die seven Heemraden van den Lecken- dijck met vijf goeder eerbare mannen die die Heere van Ysfel- steijn, die in der tijd wesen sal, uijt zijne Heerlijkheid daar toe zetten en voegen zal, binnen de eerste vier maanden den ouden boefem en stoelinge van den dijck trouwelijcken zoeken, om te weten, wat land voortijds metten selven dijck belast heeft geweest, ende is 't, dat zij eenig land vinden kunnen, tot den voorfz. dijck behoorende, of dat voor daar in behoort heeft, dat zullen zij daar in en daar toe schicken, en waar 't dat dan des lands niet genoeg gevonden en worde, om den dijck mede te houden, en den Dijckgrave zijn bannen en boeten aan te verha- len, zoo zal dien dijck komen op 't gemeen Land, metten lan- de dat daar toe behoorde en bevonden ware, ende zoo zal des Heeren Land van Ysfelsteijn dat derdendeel van dien dijck houden en maken, of den kost daar of betalen dat hij sal kosten te ma- ken, en dat zetten op ten gemeenen Lande van Ysfelsteijn, mer- gen mergens gelijk, ende dat derdendeel van den profijte van dien Lande en goede, dat in den dijck verlooren waar, weder hebben en ontvangen.

Art. 30. Item, alle onkosten van werken, gedaan op ten Leckendijck bij des Heeren dienaren en onderfaten van Ysfelsteijn, inlagen, wolen, fleickboorden, hoofden, noodweeren en nieuwe wercken, ende daartoe die kosten van den daggelden daarop gedaan bij den Dijckgrave en Heemraden, daar af zij haar derdendeel gelden zullen bij den Heer van Ysfelsteijn, in der tijd wefende, gerekent en gefet zullen worden op ten gemeenen Lande van Ysfelsteijn, mergen mergens gelijk, en opdat die kosten immer rechtveerdelijk en deugdelijk bijgebracht en gerekent worden, zoo zullen die Heeren van Ysfelsteijn, of haare dienaars, daar over roepen die Landgenoten, onder hem geërft, ende dat in alle Kerfpelen op eenen fondag in der Kerken acht dagen te vooren eer men rekenen zal, openbaarlijk doen kondigen, op dat een iegelijk daar bij komen mag, die wil en die 't aangaat, en die daar komen ter plaatse daar men die rekening doen sal, die zullen een goed gelijde hebben, aan en af te komen en te varen, des zoo en zal die Heere van Ysfelsteijn, noch zijn dienaars geen andere kosten brengen, noch rekenen op ten gemeenen Lande, dan den koste van den dijcke, inlage, wolen, fleickboord, hoofden, noodweren en nieuwe wercken, met dat daar aan kleeft, gelijk voorfz. staat; behoudelijk alle kosten binnen 's Lands, als van bruggen, weteringen, fluijfen, heulen, dat zal blijven als 't van ouds geweest is. Item, zoo wie van den onderfaten van Ysfelsteijn hoofddijck heeft aan den Leckendijck, die zal daar af doen en zulk recht genieten, gelijk die andere, die hoofddijck hebben in Lopickerweert, op ten felven Leckendijck, na den Dijckrecht, dat daar of is ende wesen zal.

Welke pointen voorfz. en elck bijfonder zullen wesen te verstaan, zonder argelist, ende van defen tijd voort gedurende tot eeuwigen dagen, ten ware, dat wij, of onze nakomelingen, Bifchoppen tot Utrecht, bij rade en goedduncken der geenre, den daar over en toe te raden gebeurt, eens beters te rade worden, en mede bij raden des Heeren van Ysfelsteijn, in der tijd wefende, zoo verre als zijne Heerlijkheid aangaat, nuttelijken en bet dienende tot behoudenisse des Lands voorgewent; ontbieden daaromme alle den geenen, die onder dese fchouwe van Lopickerweert geambacht, gelegen en geland zijn, welgeboren, borganen, poorteren en gemeenten, en elck bijfonder, dat zij van

zoo veel hen dat nu aankleeft, of in tijden toekomende aankleeven zal mogen, volkomenlijk houden dese Ordonnantie van Dijkrecht voorz. zonder daar tegens te doen in eeniger wijs; ende waar 't zake, dat iemand daar tegen dede, dat souden wij en onse nakomelingen, Bischoppen tot Utrecht, houden ende verhalen aan haar lijve ende haar goede, gelijkerwijs als aan den geenen, die ons en ons Land verderven wouden. In oirconde des briefs bezegelt met onsen zegele; en ik Willem, Broeder tot Gelre, Heer van Egmonde, van Ysfelsteijn en 's Lands van Mechelen, kenne, dat deze voorz. Ordonnantie, zoo verre die in de Heerlijkheid van Ysfelsteijn aangaat, bij mijnen consente geschiet is, ende daarom heb ik voor mij en voor mijne nakomelingen en ondersaten dit gelooft te houden en te doen onderhouden, ende hebbe des te oirconde dese brief mede met mijn Gen. Heer bezegelt met mijnen zegel, ende wij hebben tot meerdere zekerheid en vestenisse gebeden onsen lieven Heere, den Hoogebooren Vorste Hertoge van Bourgoingnen, van Brabant, &c. Grave van Holland, desen brief mede te doen besegelen met zijnen zegel; en wij Philips, bij der gratie Gods, Hertoge van Bourgoingnen, van Lotrijken, van Brabant en van Limborg, Grave van Vlaanderen, van Artoijs, van Bourgoingnen, Palatijn van Henegouwen, van Holland, van Zeeland en van Namen, Marcgrave des Heijligen Rijcks, Heere van Vriesland, van Salins en van Mechelen, hebben om beden wil des Eerwaardigen in Gode, ons liefs Neven, Heeren Rodolph, Bischof tot Utrecht, ende mede, want alle sake voorz. bij rade en goeddunken van ons, onsen Stadhouder, Raden en Vrienden, gesteld ter zaaken onse Landen van Holland, Zeeland en Vriesland, geschied zijn, voor grooten nood, oirbaar en profijt onser Landen, en wij ook willen, dat van allen onsen ondersaten, geambacht en geërft in de voorz. schouwe van Lopickerweert, Edele en Onedele, poorteren en Gemeenten, zoo hen dat aankleeft, of aankleeven sal mogen, dese voorseijde Ordonnantie van Dijkrecht geheelijk zonder verbreeken, of arglist, gehouden werde, en of iemand contrarie dede, dat zullen en willen wij onse nakomelingen, Graven van Holland, houden aan zijnen lijve en goede, als aan de geenen die onse Landen verderve wouden; dese brief met onsen zegel voor uijthangende mede doen bezegelen, ende dese brieven zijn vijf alleens spreekende, als

defen spreken. Gegeven, gemaakt ende geordonneert In 't jaar ons Heeren duiffend vier honderd vier en vijftig op den tienden dag der maand Augusto; ende was gefchreven in franchijn en bezegelt met drie uijthangende zegelen van rooden wasfche enz.

*ORDINARIS KEUREN op den Lekken-
dijk, benedendams, bij de Heeren Dyk-
graaf en Hooge Heemraden van den
Lekkendijk, benedendams, gearresteerd
den 2den Meij 1629, gerenoveert en
gecorrigeert den 17den April 1658, en
eenigfints bij renovatie geampliëert den
26sten Januarij 1682. (1)*

Alfoo d'Ordonnantie, of d'ordinaris Keuren op den Lekkendijk, benedensdams, in lange jaren bij publicatie niet zijn bekend gemaakt, waar door defelve niet wel tot ijdere kennisfe hebben kunnen komen, ende bij d'een en d'ander, defelve contravenieerende, ignorantie wordt gepretendeert, hebben de Heeren Dijkgraaf en Hooge Heemraden van den Lekkendijk, benedendams, goed en noodig gevonden, de voorsz. Ordonnantie, of ordinaris Keuren te resumeren en te elucideren, om voorts door den druck en publicatie bekend gemaakt te worden, ten eijnde een eijder, sulcks rakende, Sonder eenig pretext van ignorantie, sig daar na præciselijk regulere.

Art. 1. In den eersten is gekeurt ende geordonneert, dat men van den Nieuwendam tot Schoonhoven toe, den buijtenkant van alle dijken wel hoog fal ophaalen, en den geheelen dijck boven op 't vierkant wel verhoogen, en alle leegten opdijcken na den eijfch van den binnenkant, 't laagste na 't hoogste.

Art. 2. Item, fal men de buijtenrolle en de loop van alle dijken wel fchopswijs na den eijfch met goede harde aarde afmaken, en daarna besetten met bewasfchen kleijde zooden, dicht in 't vierkant, foo dat de roede daar op geleijd zijnde, defelve rolle eenpaarlijk fal moeten raken.

Art. 3. Item, den binnenkant van alle dijken fal men wel hoog boven 't vierkant opdijcken, 't leegste na 't hoogste, en 't

---

(1) Wij hebben gemeend de keuren op den voorafgaanden dijkbrief te moeten laten volgen.

vierkant daar tegens ophalen, na den eijfch, en 't felve gedaan zijnde, fal men de kant (of binnekant) noch opzetten met kleijde, zooden, ofte aarde, tot twee voeten breette en een halve voet hoog.

Art. 4. Item, fal men de rolle, ofte loop van de dijcken binnens dijks, in 't midden wel vullen en kroppen met goede harde aarde, ende befetten met bewasfchen zooden, alfoo dat de roede daar opgelegd zijnde, defelve rolle overal eenpaarlijk raakt, wel verftaande, dat alle defelve rollen afloopen, foo binnen- als buitendijks, na advenant ijder dijkvoet hoogte, fulen moeten hebben twee dijkvoet gloeijing.

Art. 5. Item, alle neervoeten binnensdijcks, eertijds gekeurt, fal men verhooggen, en alle floten binnendijks, op fchoordijken leggende, op en binnen de derd'halve, en de andere dijken, op twee dijkroeden, af te meten van boven van den binnenkant, toedijcken en mede verhooggen, na den eijfch als boven en beneden, op verbeurte voor de eerfte fchouwe van roeijgeld, en op de navolgende fchouwen een halven oudfchild, wel verftaande, foo meenigen dag, als defelve na de derde fchouwe, bevonden fullen worden ongemaakt te zijn, foo meenigen halven oudfchild fal daar over worden verbeurt.

Art. 6. Item, alle fchoeijingen en watervoeten fal men wel vast en dicht pakken met goede rijzen, op de hoogte van een voet, boven het hoog water van de vloet, ende op de breette van zes voeten met eijndelingen, en geen dwarsrijs, het grove eijnde ter Leckewaart, en defelve doortuijnen met foo veel tuijnen, als daartoe naar den eijfch behooren fullen, ftellende de tuijnen niet wijder als twee roeijvoeten van den anderen, waarvan den buitjenften tuijn fal ftaan op een halve voet aan 't grove eijnde van de rijfen, en fal men door de tuijnen, groote ftijve palen wel in de grond ftaan, fulks dat die palen te minften drie voeten in den grond komen, alles naar den eijfch, ende het felve wel beaarden, ende met groene fooden boven op befetten.

Art. 7. Item, op alle fchooren in defe fchouwe gelegen, en ook andere dijken, op geene fchooren leggende, daar hier voor fpecialijk kleedinge gefchierd en geordineert is, fal men alle rijswercken, gefackt zijnde, ende daar de dijken eenige holligheid fijn hebbende, opbreecken, ende de rolle buitendijcks met goede

harde aarde fchopswijs afmaken en vullen, en daar na befetten met bewafsen kleijde fooden in het verband, ende het felve al-zoo gedaan zijnde, fal men de voorfz. rolle buijtendijcks befprijen met bladriet, en daar na bekleeden met eijudelingen vierjarige rijs, foo die van de ftooven gekomen fullen zijn, wel dicht bij den anderen gevoegt, jaa zoo dicht als bosch aan bosch, alfoo dat defelve de geheele rolle of loop buijtendijcks volkomentlijk bedecken, van beneden van de watervoet af, tot boven aan het vierkant van den dijk toe, ende defelve kleedinge, doorpalen en doortuijnen, met foo veel tuijnen, als daartoe vereijfschen zullen, wefende dezelve tuijnen geffelt twee roeijvoeten eenparig van den anderen, ende niet wijder, waar van de benedenfte tuijn fal ftaan aan de watervoet, en de bovenfte aan het vierkant van den dijk, alles nochtans na den eijfch, en fal men door defelve tuijnen groote stijve palen, ten minfte vier voeten lang, wel diep in den grond ftaan tot een halve voet na boven den tuijn, foo dat men defelve met de handen niet fal mogen optrekken.

Art. 8. Item, foo waar men de Hoofden niet meer en onderhoud, fal elck fijnen dijk bekleden, en fchoeijinge maken, na den eijfch als boven.

Art. 9. Item, word eenen eijgelyk geordineert fijn fteeg foo te maken en te verhoogen, dat men tot allen tijden, foo wel des winters als fomers, bequamelijken aarde uit fijn Land zal mogen halen, met wagens, karren of sleden, en de ftegen tuffchen gaawegen leggende, fal men mede verhoogen, en aanmaacken na den eijfch van de gaawegen, op de verbeurte van een halve oudfchild, en dat na de tweede waarfchouwinge, den Dijkgraaf de fteegen in voegen voorfchreve, fal doen maacken tot kosten van den gebreeckigen, op fijn gewin van den derden penning meer.

Art. 10. Item, wordt geordineert ten beijden kanten van de ftegen, die leggende fijn voor de Heeren-wegen, huijfen ofte woonfeden, ruijm foo veel aarde te brengen, als men van doen fal hebben, om den dijk een halve voet hooger en foo breed toe te leggen, als het fandpad op den dijk, daar nevens gelegen, en voorts fchops-gewijs, of naar den eijfch van 't werk, al voor St. Jacobsfchouwe, op welke fchouwe, men defelve wel fcherpelyk fchouwen fal, op de boete van een halven oudfchild,

ende op gelyke pœne word verboden de heuvels vorder uit te fetten, ende de stegen dieper in te snijden, in de breedte ofte vierkant van de dijken, als drie voeten ende alle stegen, niet leggende voor 's Heeren wege, ofte woonsteden, fullen op de ruijnschouwe toegedijckt moeten zijn, op de boete van een oudschild op ijder steeg, ende voorts r'elken dage daar naar een oudschild, soo lange tot dat defelve toegedijckt fullen wesen, mids dat de breuckige van de eerste bekeuringe geïnfinueert zal zijn.

Art. 11. Item sal men alle leegten en holligheid verhoogen, ende alle hoogte en ongelijkheid doordijken, sonder defelve af te nemen, en de dijk met dijk te maken, op de verbeurte van vier oudschilden ende arbitrale correctie, wel verstaande daar de spooen opgereden zijn, sal men met de opgereden aarde de spooen mogen toefooten en vullen.

Art. 12. Item, achtervolgende resolutie van de Heeren Am-bachts-Heeren, Dijkgrave ende Hooge Heemraden van den Lopickerweerd, genomen op den reekendag binnen Ysselfteijn, in Augusto anno 1592 gehouden, en nader verklaringe, vermids de dolcantiën bij verscheijde perfoonen, over 't graven ende halen van aarde, uijt haar luijden Uijtterweerden gedaan, daar op gevolgt, blijkende bij acte, in date den 2den Augusti anno 1608, word eenen ijgelyken geconfenteert tot het maacken van eenig hoofd, dijk, ofte nieuwe werken tot behoudenisse des Lands, aarde te graven, ende halen buitensdijcks, beneffens ende ontrent elcks sijnen dijk, ter naaster Land meesten oirbaar, ende minste schade van de weerden, mids defelve betalende, als van elke roede op weijweerden ses stuijvers, op bouw- ende saaijweerden vier stuijvers van het eerste bovenste spith, ende van het tweede en derde spith half geld, des fullen die geene die aarde willen halen, gehouden zijn, zoo wanneer sijluijden eene roede van het eerste ende bovenste spith gegraven fullen hebben, ook het tweede en derde spith aldaar uijt te graven, aleer sijlieden eenige voordere aarde van 't bovenste spith fullen mogen graven, ende 't selve gedaan sijnde, en fullen op geen andere plaatfen mogen graven, maar daar vervolgen, invoegen vorens verhaalt, ten ware de aarde aldaar onbequaam bevonden werde. (1)

---

(1) Dit artikel is geamplieerd met de volgende bijvoeging: „ dat, indien

Art. 13. Item, word expresfelijk verboden buitendijcks aarde te halen tusfchen den dijk en de flooten, ende ook defelve floot aan de dijkfijde te verwijden, dan word toegelaten defelve op te maken, tot heijninge van de beesten, en foo waar buitendijcks geen floot en leijd, word verboden aarde te graven, ofte te roeren op twaalf voeten na 't eijnde fchops-wijs; word ook wel expresfelijk verboden, binnendijcks aarde te haalen binnen de vijfentwintig dijkroeden op de fchooren, ende op andere plaatfen, geen fchooren zijnde, binnen twaalf dijkroeden, af te meeten van den binnenkant des dijcks, op de verbeurte van een halven oudfchild en arbitrale correctie, op ijeder point voorfchreve.

Art. 14. Item, wordt de dijkgeflaagden geordineert tot alle fchouwdagen, felfs op haare dijken te komen, ofte ijemand in haare plaatfe te fenden, ten minften achtien jaren oud zijnde, om den aan ende afganck van haarluijden dijken te wijfen, op verbeurte van een halven oudfchild.

Art. 15. Item, foo wanneer Dijkgrave ende Hooge Heemraden raad houden op ijemands dijk, word verboden bij haaren raad te komen op *tien* dijkroeden na, op de verbeurte van een halven oudfchild.

Art. 16. Item, tot alle fchouwdagen fullen de dijken bloot wesen, boven, buiten- en binnendijcks de ruijchte ende gras afgemaeijt, foo dat men den dijk wel befien ende fchouwen fal mogen, ende fal niemand fijnen dijck binnen de breedte, die de felve is hebbende, mogen beheijnen en betuijnen op verbeurte van een halven oudfchild.

Art. 18. Item, word verboden buitendijcks in de rolle van den dijck, eenige boomen te planten (1), ende de geene die algereeds daar geplant zijn, fullen de tacken niet mogen komen binnen de veertien voeten van het vierkant van den dijk, ende

---

„ iemand binnen de vijftig dijkroeden buitendijcks zelfs eijgen land heeft, „ dezelve als dan in zoo een geval geene aarde uit eens anders land vermo- „ gen zal te halen, „ bij interpretatie van gem. Dijkgraaf en Hoog Heemraden op de voorfchreven keuren, in dato den 28ften Augustus 1683.

(1) Bij de voormelde interpretatie van Dijkgraaf en Hoogheemraden van den 28ften Augustus 1683, wordt geftatueerd: dat achter deze woorden moet worden gevoegd het volgende: „ op verbeurte van een half oudfchild voor „ ieder boom, boven d'amotie van dezelve.”

word voorts geboden alle geboomten, binnensdijcks staande, een dijkroede hoog op te snoeijen, welverstaande, dat men de roede zal stellen op het midden van den dijk, of anders tot goedduncken van de Hooge Heemraden, op verbeurte van ses stuivers voor ijeder boom.

Art. 18. Item, sal niemand met eenige beesten den dijk mogen beweijden, of doen beweijden, dan een ijegelijk sijn sels dijk, mids den selven soo beheijnde, dat daar door niemand schade en lijde, en indien de Dijkgrave, of iemand van sijntewegen, tot eenigen tijde van den jare beesten vonde op ijemands onbeheijnden dijk, sal deselve naar hem mogen nemen en drijven daar 't blijft, mids blijvende binnen den Lopickerweerd, en sullen de eigenaars van de beesten, op den derden dag de beesten mogen komen losfen, alse elcke paard, veulens, koe, veerse, of vercken, met een oudschild, elke kalf of schaap met een schelling vlaams, mids betalende de kosten van 't houden van dien, en indien de beesten op den derden dag na publicatie, ter plaatse van de aanhalinge niet gelost worden, sal den Dijkgraaf daar mede sijn oirbaar doen, en soo iemand hem oppoeferde, ende den schutters de beesten ontweldigde, sal daar over arbitralijk gecorrigeert worden.

Art. 19. Item, soo wie den dijk van den Lopickerweerd beerooft, sal verbeuren sijn lijf ende goed.

Art. 20. Item, en sal niemand ook ten tijde van 't kloekgeschlach, noch tot andere tijden, eenige willigen, eschen, stoven, pooten, tuijnen, of diergelijke mogen opbreeken, of omhouden, sonder bevel van den Dijkgraaf en Hooge Heemraden, op verbeurte van twee oudschild en arbitrale correctie, mids niet te min betalende de gedane schade, tot taxatie van de Hooge Heemraden.

Art. 21. Item, is geordineert, dat die geene, die volgende den Dijkbrief, op kloekengeschlag gehouden zijn ten dijke te komen, sullen moeten blijven aan, ofte op den dijk, ter plaatse daar 't henluijden, bij of van wege Dijkgrave en de Hooge Heemraden aangewezen ende geboden zal zijn, en voorts doen het geene henluijden, bij ofte van wegen deselve belast zal worden, op pœne dat de geene die zulks niet en dede, en hem met woorden ofte werken oppoeferde ende onwillig toonde, verbeuren sal 't elken reijse vijf oudschilden, ende ook gecor-

rigeert worden, na dat hij hem in woorden, ofte werken fal hebben gedragen.

Art. 22. Item, fullen de geene, die aan den dijk woonen gehouden zijn, het volck bij kloekgeslag ter dijcke komende, na hare gelegentheid te logeren, op verbeurte t'elken reijse van een oudschild op ijeder perfoon, den welken sijluijden wel souden hebben mogen logeren, en geweijgert fullen hebben, fullen ook gehouden wesen, op gelijke verbeurte, den selven te voorsien van kost ende dranck, indien sij sulks hebben, alles om een redelijke prijse, des fullen de gene, die alsoo gelogeert ende getracteert fullen sijn geweest, gehouden wesen haar luijden kost en dranck te betalen, aleer sijluijden van den dijk scheijden, ende hen eerlijk ende rustelijk dragen, sonder ijemandt overlast te doen met woorden ofte werken, op pœne van vier oudschilden, bij ijegelijk van hen te verbeuren, ende arbitrale correctie, na gelegentheid van de saake; ende indien ijemand weijgerde, ofte in gebreeke bleef sijn kost ofte drank te betalen, fal den Dijkgrave, des verzocht zijnde, de onbetaalde penningen uijt te leggen op sijn gewin, en verhalen aan den genen, die principaelijk gehouden waren geweest ten dijk te komen, volgende den Dijkbrief.

Art. 23. Item, alsoo men bevonden heeft, dat die geene, die aan ofte omtrent den dijk woonen, ende selfs gehouden sijn bij tijden van nood op den dijk te komen, aannemen de plaatse te bewaren, van vele wonende in de steden ende dorpen van de achterlanden, soo word verboden alle den genen, die ten dijcke gehouden zijn te komen, haare plaatse, ofte wachten te besteden aan foodanige perfonen, die aan den dijk ofte elders woonen, ende selfs ook subject zijn ten dijcke te komen, gelijk mede alsucke perfonen, selfs den dijk onderworpen, verboden wordt ijemand's plaatse, ofte dienste aan te nemen, op pœne van twee oude Vranckrijckse schilden, soo wel bij den aannemer als besteder te verbeuren.

Aldus gedaan ter vergaderinge van de Heeren Dijkgraaf en Hooge Heemraden van den Leckendijk benedensdams, op *Jaarsveld*, den 26sten Januarij 1682 enz.

*KEURE van den 2den Mei 1814, op den
Lekkendijk benedendams en den Ysfel-
Dam.*

Het collegie van den Lekkendijk benedendams en den Ysfeldam, in ervaring nemende, dat door het in werking brengen van de wet van den 31sten Januarij 1810, vervattende verordeningen der wijze waarop, en der fondsen, waaruit voortaan de dijken zullen worden onderhouden, de dijkgeslaagdens of eigenaren op en langs voorschreven Dijk- en Ysfeldam, met opzigt tot den inhoud der gewone keuren, gedeeltelijk van hunne verpligting zijn ontslagen, doch gedeeltelijk daaraan nog blijven verbonden, zoo worden voornoemde dijkgeslaagdens of eigenaaren, en alle diegenen wien hetzelfde verder eenigzins zoude mogen aangaan, bij deze gelast en geordonneerd, aan den inhoud der navolgende artikelen te voldoen, en zich dien overeenkomstig te gedragen.

Art. 1. De dijkgeslaagdens of eigenaren zijn verpligt te zorgen, dat voor zoo verre er slagen zijn, welke moeten aangeemaakt worden, het gras geëmoveerd zij, voor de St. Jans schouwe, doch voor het overige, dat voor den achttienden der maand Julij hun gras, met alle ruigt en rouwert, in de loopden des dijks afgemaaid en van daar weggeruimd is, op verbeurte van twee gulden twee stuivers voor ieder dijkslag van twintig of meerder roeden lengte, en van eenen gulden eenen stuiver voor ieder dijkslag van mindere lengte.

Art. 2. Zij zullen de nummer- of uitslag-palen, als onontbeerlijk, onder anderen, ter executie van voorgemelde wet van den 31sten Januarij 1810, van eiken hout of blaauwen steen, niet minder dan 5 duimen breed, 3 duimen dik, en twee en een half voeten hoog boven den grond in den binnenloop des dijks, een voet beneden de kruin stellen, met de nummers of cijfergetallen duidelijk en zichtbaar voor in de koppen ingehouwen of geverwd, zoodanig dat het gezigt van den dijk op dezelve nummer- of uitslag-palen, noch door tuinen, noch door andere belemmeringen verhinderd worde.

Art. 3. Niemand zal voorfz. nummer- of uitslag-palen of andere palen door ofte van wege het dijk-collegie, op of aan den dijk gefeld, ofte eenig rijs, planken of andere materialen en gereedschappen, den Lopickerwaard of dijkwerk-aannemers toebehoorende, wegnemen of beschadigen, op straffe als naar lands wetten.

Art. 4. De tuinen en heggen moeten ten minsten een voet beneden den kruin des dijks gefeld en de heggen gefnoeid en gekort worden, in alles zoodanig, dat boven van den dijk af, derzelver loopen bekwamelijk kunnen beschouwd worden; op de verbeurte van twee stuivers voor elke roede alwaar de tuinen of heggen anders bevonden worden.

Art. 5. Niemand vermag zonder schriftelijk consent van het collegie, in de loopen des dijks, op de aarde barmen tegen en op gemelde loopen gelegen, of binnen den afstand van eene roede van den tee des dijks (van deze derde of laatste bepaling de knootwilligen echter uitgezonderd) boomen of houtgewas te pooten of te planten op poene van eenen gulden voor ieder plantsoen, en dadelijke amotie; gelijk insgelijks op poene als voren, dadelijk zullen moeten worden geamoveerd zoodanige boomen en houtgewasfen, welke reeds in gemelde loopen, of binnen den afstand van eene roede van den tee des dijks, staan, doch bij het collegie als nadeelig voor den dijk geoordeeld mogen worden.

Art. 6. De eigenaars, die rij-stoepen of afwegen binnendijs hebben, zijn verpligt bij het voeren van de October- of Victorschouw op den dijk te brengen, het getal planken, waarop zij van ouds zijn aangeflagen, welke planken moeten zijn van geen minder caliber dan een voet breedte een en een duim dikte, en van eene genoegzame lengte, stevigheid en sterkte, ter fuffisante toetempeling van gemelde rijstoepen of afwegen, op de boete van twee gulden twee stuivers voor iedere plank die ontbreekt, of de gemelde vereischte niet heeft.

Art. 7. De floten zoo binnen- of buitendijs, zoowel die langs den dijk, als landwaarts inloopen, der polders, schouw of banfloten alleenlijk uitgezonderd, zullen, voor zoo verre de binnenfloten betreffen, binnen den afstand van drie roeden, en voor zoo verre de buitenfloten aangaan binnen den afstand van twee roeden van den tee des dijks, zonder schriftelijk consent

van het collegie niet uitgehaald of opgehaald, veel min binnen dezelve distantie van den tee des dijks nieuwe slooten, gruppen of gaten gegraven mogen worden, respectie op de verbeurte van vijf en twintig guldens.

Art. 8. Het collegie raad houdende op den dijk, vermag niemand nader dan op den afstand van tien roeden daarbij komen, op de boete van eenen gulden en eenen stuiver.

Art. 9. Niemand zal op den dijk of op deszelfs loop eenige schepen of vaartuigen mogen oppaarden, op de boete van twee guldens en twee stuivers van ieder paard daartoe gebruikt, en de dadelijke ontspanning.

Art. 10. De dijkgeslaagdens of eigenaren zullen wel moeten zorg dragen, dat nimmer op hunne dijken, noch aan de binnen- noch aan de buiten zijde, verder van de kanten af, dan uiterlijk drie voeten verre, en op de schouwdagen niets hoegenaamd op de kruin van dezelve dijken worde gelegd, of geplaatst eenige rijtuigen, hout, steen, zand, of wat hetzelfde zoude mogen wezen, waardoor eenige belemmering of verhindering aan de passage zoude kunnen worden veroorzaakt, op poene van twee guldens en twee stuivers, en dat daar en boven, het dijkcollegie hetzelfde dadelijk zal laten amoveren en wegruimen, ten koste van den dijkgeslaagden, die zijn verhaal blijft behouden op en jegens die genen, die buiten hem ten deze mogten hebben gecontraveniëerd.

Art. 11. Eenig weidend vee, hetzij bokken, geiten, als anderzins, aan den dijk vastgezet wordende, zal zulks, ter voorkoming van ongelukken met pasferende rijtuigen, zoo kort moeten worden gedaan, dat hetzelfde vast gezette weidende vee niet op den kruin van den dijk kan komen, mede op de boete van twee guldens en twee stuivers.

Art. 12. Niemand zal overigens met eenig vee hoegenaamd den dijk mogen beweiden, tenzij dezelve alvorens wel en sufficient afgeheid worde, op dat deswege de overige dijkgeslaagdens en eigenaren geene schade komen te lijden, en, daarenboven geene varkens anders dan met secure ijzeren ringen door de neus, opdat de dijk door het wroeten niet beschadigd worde, des zoo wanneer één of meer leden van het dijkcollegie, of iemand van hunnentwege, onaan gezien in welk jaargetijde, eenig vee op iemands onbeheinden of niet genoegzaam sufficient

beheiden dijk of varkens in dezelve beheining zonder secure ijzeren ringen door den neus op den dijk vond, zullen zij dezelve aanhalen en vervoeren werwaarts het hun goed dunkt, mits blijvende binnen den Lopickerwaard; en zullen de eigenaars van het aangehaalde vee hetzelfde, binnen den derden dag na de publicatie der gedane aanhaling, mogen komen losfen, mits betalende aan boeten: voor ieder paard, veulen, koe, vaars of varken twee guldens en twee stuivers; en voor ieder pink, kalf, schaap, ram, geit of bok zes stuivers, boven de kosten bij het volgende artikel bepaald; en bijaldien de losfing binnen de voorschrevene drie dagen niet geschiedt, zal het aangehaalde vee publiek worden verkocht, om uit de kooppenningen de boeten en kosten te verhalen, en het overschot, dat daar van wezen mogt, ter dispositie van den eigenaar te houden, wordende de dijkmeester gelast, mitsgaders de dijkboden, zoo wel als de dijkgeslaagdens tot het doen der aanhalingen bevoegd verklaard.

Art. 13. De eigenaren van het in het laatstvoorgaande artikel vermelde vee zullen, ingevalle van aanhaling, bij de losfing van hetzelfde, boven de bij dat artikel bepaalde boete, moeten betalen:

Voor de aanhaling met het sluiten en ontsluiten:

Van een paard, veulen, koe, vaars, pink of varken, twee guldens.

Van meer dan een van dezelve tot vijf inclus te gelijk, drie guldens.

Van zes of meerder te gelijk, zes guldens.

Van een kalf, schaap, ram, geit of bok, twaalf stuivers.

Van meerder dan één van dezelve tot zes inclus te gelijk, eene gulden vier stuivers.

Van meerder dan zes te gelijk, twee gulden en acht stuivers.

En voor stalling, oppassing en voeding in de vier en twintig uren, een gedeelte daarvan voor de volle vier en twintig uren gehouden wordende:

Van ieder paard, met of zonder zogend veulen, twaalf stuivers, van een veulen afzonderlijk of alleen, acht stuivers.

Van eene koe, tien stuivers, van een vaars of pink, acht stuivers.

Van een kalf, schaap, ram, geit of bok, zes stuivers.

Van ieder der meerdere kalveren, schapen, rammen, geiten of bokken tot vijf inclus, te gelijk vier stuivers.

Boven de vijf tot vijftien inclus te gelijk van hetzelfde vee, van ieder drie stuivers.

En boven het getal van vijftien te gelijk, van ieder twee stuivers.

Van één varken tien stuivers, van ieder der meerdere varkens dan één tot vier inclus te gelijk, acht stuivers.

Boven de vijf te gelijk van ieder zes stuivers.

Art. 14. Die genen, welke de voorschrevene aanhalingen van vee komen te doen, zullen daarvan onverwijld kennisfe moeten geven aan den naast bij de hand zijnde Hoogdijk-Heemraad, dewelke wordt gequalificeerd, om de boete en kosten te innen, of naar bevind van zaken daaromtrent te transigeren, en vervolgens het aangehaalde vee te ontslaan.

Aldus enz.

BESLUIT van den 18den December 1826, omtrent de bijdragen der provincien Holland en Utrecht, alsmede der belanghebbende dijkscollegien, in de kosten van het verhoogen en verzwaren van het noorder-lekboord.

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 9den December 1825 n°. 111, bepalende de uitvoering van eenige, door de commissie tot het onderzoek der beste rivier-afleidingen voorgedragene werken, onder anderen, van de verbetering van den staat der noorder-lekdijken;

Gezien het verslag van de Staten van Holland, van den 21sten November 11., nopens het resultaat hunner beraadslagingen, betrekkelijk het bijdragen dier provincie in de kosten van de verbetering der voorschreven dijken, mitsgaders het rapport daarop door Onzen Minister van binnenlandsche zaken, van den 2den

dezer onder lett. *e* uitgebragt, met overlegging tevens van eene bij deszelfs departement ingekomene misfive van de staten der provincie Utrecht, insgelijks van den 21sten November ll., houdende kennisgeving van den uitslag hunner overwegingen, ten aanzien van het bijdragen dier provincie in de kosten van het gemeld ontwerp, uit welke stukken blijkt, dat de staten der voorschreven provincien zich hebben vereenigd met het voorstel vroeger door Gedeputeerde Staten gedaan, en dat alzoo door dezelve, in den tijd van zes jaren in de bedoelde kosten zal worden gedragen eene som van viermaal honderdduizend guldens (*f* 400,000), te weten: voor de beide gedeelten van Holland, elk honderd en vijftig duizend guldens (*f* 150,000), en door de provincie Utrecht, honderd duizend guldens (*f* 100,000) hebbende de Staten van laatstgemelde provincie te dien einde al dadelijk één opcent op de grondbelasting over 1827 gevoteerd, voor het eerste één zesde gedeelte van derzelve aandeel, in de voorsch. bijdragen;

Overwegende, dat, behalve de voormelde som van *f* 400,000, nog zal kunnen worden gerekend op bijdragen van de belanghebbende dijkscollegien, wegens hetgeen die collegien jaarlijks minder dan gewoonlijk, voor het onderhoud der lekdijken, zullen aanwenden, gedurende den tijd der verzwaren van die dijken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Aan te nemen de door de Staten der provincie Holland en Utrecht aangeboden bijdragen in de kosten van de verbetering der noorder lekdijken, ten beloope van viermaal honderd duizend gulden (*f* 400,000), te verstrekken in den tijd van zes jaren door de beide gedeelten van Holland, elk met honderd en vijftig duizend gulden (*f* 150,000), en door de provincie Utrecht, met honderd duizend gulden (*f* 100,000); zullende als nu tot de uitvoering van dat werk ten spoedigste worden overgegaan, en de voorschreven som van viermaal honderd duizend gulden, uit 's Rijks schatkist worden voorgesloten, om door de gezegde provincien elk voor derzelve aandeel in den tijd van zes jaren, bij jaarlijksche termijnen te worden teruggegeven.

2°. Onzen minister van binnenlandsche zaken te magtigen om

te doen onderzoeken en ons te berigten, hoeveel de belanghebbende dijks-collegien in de kosten der verbetering der Lekdijken jaarlijks zullen behooren bij te dragen, gedurende den tijd van de werkzaamheden tot verzwareing aan die dijken, ter zake van de mindere onderhoudskosten, waarmede zij inmiddels zullen zijn belast.

3°. De door de Staten van de Provincie Utrecht overgelegde suppletoire begrooting over 1827, voor de bijdragen dier provincie in de voormelde werken over dit jaar, ten beloope van zestien duizend zes honderd zes en zestig gulden zeven en zestig cents (*f* 16,666,67), goed te keuren en voorts onzen Staatsraad, Administrateur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen aan te schrijven, om in de voor den jare 1827 op te maken kochieren te doen begrijpen, het door H. E. Gr. Achtb. ter zake voorschreven gevoteerde ééne opcent op de grondbelasting over dit jaar.

En zijn Onze ministers van binnenlandsche zaken, en van financiën, mitsgaders onze Staatsraad, Administrateur der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnzen, elk voor zoo veel hun aangaat, belast met de uitvoering dezes, waarvan tot informatie en narigt, aan de algemeene rekenkamer zal worden kennis gegeven.

BESLUIT van den 29sten November 1827, houdende wijziging en aanvulling van het reglement op het bevischen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, vastgesteld, bij besluit van den 26sten Augustus 1825. (*)

WIJ WILLEM, ENZ.

Op de voordragt van de permanente commissie uit het amor-

---

(1) Wij hebben in ons eerste deel, onder de rubriek ministeriele departementen, bladz. 262, volg. dit besluit en het daarbij vastgestelde regle-

tifatie-fyndicaat, van den 8sten dezer, n°. 70, betrekkelijk onderscheidene, door het bestuur der vischerijen op de *Schelde* en *Zeeuwfche stroomen*, in deszelfs algemeene vergadering noodig geoordeelde wijzigingen en aanvullingen van het reglement op het bevisfchen der gemelde wateren, vastgesteld bij Ons besluit van den 26sten Augustus 1825 (Staatsblad n°. 66);

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten, bij wijziging en aanvulling van het voorschreven reglement:

Art. 1. Behalve de vischerijen in art. 2 van het reglement vermeld, wordt nog van de vergunning tot bevisfching der Schelde en Zeeuwfche stroomen uitgesloten de mosfelvangst op zoodanige mosfelbanken in de Westerschelde, welke niet uit de natuur ontstaan, maar kunstmatig zijn of zullen worden aangelegd; zullende de mosfelvangst op die banken, bij bijzondere concessie, worden afgestaan.

Art. 2. De rijzen van het schutwant, waarmede voornamelijk de bot wordt gevangen (art. 4 van het reglement) zullen moeten worden gestoken, ter wijdde van *één* Nederlandschen duim.

Aan het voorschreven schutwant zal eene opening moeten worden gelaten, ter plaatfing van eene fuik of net, en de grootte der mazen moeten voldoen aan de bepalingen omtrent de netten gemaakt of nog te maken.

Hetzelve schutwant zal moeten zijn opgetrokken en uit het water weggevoerd vóór of op den 15den November van ieder jaar; wordende het nogtans aan het bestuur der vischerijen op de Schelde en Zeeuwfche stroomen overgelaten, om het visfchen op panharing langer toe te staan, met in het ooghouding evenwel van alle zoodanige voorzorgen, welke het behoud der andere vischerijen kunnen verzekeren.

De weren der ansjovis-vischerijen zullen moeten zijn opgetrokken en weggeruimd, zonder eenig hout in den grond achter te laten, vóór den 1sten September van ieder jaar; en zullen de

---

ment op het bevisfchen der Schelde en Zeeuwfche stroomen bereids geplaatst; na de uitgave van dit deel door dit besluit van den 29sten November 1827, op hetzelve reglement eenige wijzigingen en aanvullingen wordende vastgesteld, hebben wij het niet ongepast geoordeeld, dit besluit hier te plaatfen.

visfchers, die, op plaatfen voor de ansjovis-visfcherijen gefchikt, hunne weren geheel of gedeeltelijk ter haringvangst zouden mogen willen laten ftaan, daartoe de toefstemming van het beftuur der visfcherijen op de Schelde en Zeeuwfche froomen, moeten verzoeken, en, die verkregen hebbende, hun hout moeten optrekken en wegvoeren tegen zoodanig tijdfcip, als in de akte van vergunning zal worden aangeduid.

Art. 3. Het beftuur der visfcherijen op de Schelde en Zeeuwfche froomen is bevoegd om, met afwijking van art. 6 van het reglement, vergunning te verleenen tot het visfchen op mofelen met eene kor met tanden, wanneer hetzelfde zulks, uit hoofde van de diepte der gronden, noodig acht.

Art. 4. Evenmin als de bot (art. 7 van het reglement) zal ook de molenaar niet mogen worden gevangen, vóór den 1ften Julij van ieder jaar.

De tijd, bij art. 7 van het reglement, voor het fluiten der oestervangst bepaald, zal door het beftuur der visfcherijen op de Schelde en Zeeuwfche froomen, ieder jaar, naar bevind van zaken, kunnen worden verlengd, edoch niet langer dan tot den 15den Maart.

De grootte, beneden welke geene oesters mogen worden gevangen, wordt bepaald op acht Nederlandfche duimen op de fmalfte zijde gemeten.

Art. 5. In plaatfe van het woord *oester* in eene rondte (art. 12 van het reglement), zullen aan den voet der akte van confent de woorden *grootte der oester* worden gefeld, onder eene lijn ter hoogte van acht Nederlandfche duimen.

Art. 6. Voor zoodanige plaatfen, alwaar de ligging der oesters en mofelen, het rapen derzelfde toelaat, zal het beftuur der visfcherij op de Schelde en Zeeuwfche froomen, mede confenten kunnen afgeven aan de genen, die zich daartoe aanmelden, offchoon niet de vereifchten hebbende, om, overeenkomstig art. 3 van het reglement als visfchers te worden erkend; zullende daarvoor worden betaald, hetgeen voor de confenten van de erkende visfchers bij het reglement is vastgefeld; en zullen de houders overigens verpligt zijn, zich in allen deele te gedragen naar de verordeningen op het kreukelrapen en het vangen van oesters en mofelen, voor zoo veel dezelve op de rapers van toepafing kunnen zijn.

Art. 7. De aangifte en verklaring tot bekoming van akten voor het rapen van oesters en mosfelen, en de uitgifte dier akten, mitsgaders de betaling van het consentgeld, zullen zich regelen op den voet der bepalingen voor de akten van consent van erkende visfchers, voorkomende in art. 11 en 12 van het reglement.

Het bestuur der visfcherijen op de Schelde en Zeeuwfche froomen, is bevoegd, om de akten van consent tot het rapen van oesters en mosfelen, in te trekken en buiten effect te fteflen, op gelijken voet als dit bij art. 19 van het reglement bepaald is, voor het rapen van kreukels enz.

Art. 8. Wanneer erkende visfchers, zich drie of meermalen aan overtreding van de bepalingen van het reglement, op het vangen van broed- of zaadvifch, fchuldig maken, zal het bestuur der visfcherijen op de Schelde en Zeeuwfche froomen, de aan hen verleende akten van consent, voor den tijd van *een* tot *twaalf* maanden kunnen intrekken en buiten werking fteflen, onverminderd de straffen, waartoe zij, wegens overtreding van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, achtervolgens de wet van den 6den Maart 1818 (ftaatsblad n°. 12), zullen worden veroordeeld.

Onze Ministers van justitie en van binnenlandsche zaken, alsmede de permanente commissie uit het amortifatie-fyndicaat, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, enz.

---

*WET van den 5den Januarij 1824, waar-
bij eene geldleening wordt geopend ter
voltoojing der werken van de Zuid-
Willemsvaart.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, falut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de verdere en fpoedige uitvoering der werken, tot daarftelling der *Zuid-Willemsvaart* of kanaal van *Maastricht* naar 's *Hertogenbosch*,

voor den binnenlandschen handel en de belangen der ingezetenen, zeer wenschelijk is, en dat de sommen, daartoe, zoo bij de wet van den 2den Augustus 1822, als bij het 2de onderdeel der buitengewone begrooting van den jare 1823 toegestaan, niet geheel voldoende zijn, om de tot deze werken alsnog vereischt wordende kosten te befrijden; terwijl de bijdragen der provincien *Noordbrabant*, *Limburg*, *Luik* en *Holland*, ten einde geen te zwaren last aan dezelve op te leggen, over een aantal jaren zijn verdeeld, en dus over deze bijdrage niet dadelijk, maar slechts achtereenvolgende kan worden beschikt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Er zal, ter befrijding van de verdere kosten, vereischt wordende ter voltooiing van de werken der *Zuid-Willemsvaart*, eene geldleening worden geopend, ten bedrage eener somme van *twee millioenen twee honderd duizend guldens*.

Art. 2. Deze geldleening zal loopen tegen den interest van vier en een half ten honderd in het jaar, benevens eene oplopende premie van een half ten honderd voor ieder jaar, en voorts worden afgelost bij jaarlijksche uitlotingen, aanvang nemende met den jare 1826, in diervoege, dat het geheele kapitaal met den jare 1843, zal zijn teruggeven.

Art. 3. Zij zal bijzonderlijk gevestigd zijn, zoo op de inkomsten der nieuw te opene vaart, als op de jaarlijksche bijdragen der provincien *Noordbrabant*, *Limburg*, *Luik* en *Holland*, door de Staten dier provincien te dien einde voor den tijd van twintig jaren toegestemd.

Art. 4. De gemelde bijdragen ten beloope van *vijf en tachtig duizend guldens* 's jaars, zullen met den jare 1826 en vervolgens geheel en bij uitsluiting ter aflossing van het op te nemen kapitaal worden gebruikt, en voorts de interesfen worden betaald uit de inkomsten der vaart, na aftrek der kosten van onderhoud.

Zullende de achterevolgens door de jaarlijksche aflossingen bespaarde interesfen, mede ter aflossing van het kapitaal worden aangewend.

Art. 5. Voor zoo ver de inkomsten der vaart, na aftrek der

kosten van onderhoud, daartoe niet voldoende mogten zijn, zal in het ontbrekende door het Rijk worden voorzien.

Lasten en bevelen, enz.

—

TARIEF op het pasfagie-geld aan iedere schutfluis in de Zuid-Willemsvaart, tusfchen 's Hertogenbosch en Helmond, vastgesteld bij besluit van den 2den Mei 1825, n°. 137.

De Gouverneur der provincie Noordbrabant, brengt bij deze ter kennisfe van allen, die zulks zoude kunnen aangaan, dat Z. M. de Koning, bij besluit van den 2den dezer, n°. 137, heeft bepaald, dat het gedeelte der *Zuid-Willemsvaart*, begrepen tusfchen 's *Hertogenbosch* en *Helmond*, aanvankelijk zal worden opengefteld, alsmede, dat gedurende de provifionele bevaarbaarftelling van het voorfchreven gedeelte van gezegde vaart, de pasfagie-gelden aan iedere fchuifluis zullen worden geheven overeenkomstig het navolgende

Tarief:

Van vaartuigen van minder dan 10 tonnen	}	Geladen.....	f 0.50
		Ledig	0.25
Van 10 tot 20 tonnen	}	Geladen	0.75
		Ledig	0.37 $\frac{1}{2}$
Van 20 tot 30 tonnen	}	Geladen.....	1.25
		Ledig	0.62 $\frac{1}{2}$
Van 30 tot 40 tonnen	}	Geladen.....	1.75
		Ledig	0.87 $\frac{1}{2}$
Van 40 tot 50 tonnen	}	Geladen.....	2.25
		Ledig	1.12 $\frac{1}{2}$
En zoo vervolgens met eene vermeerdering voor iedere klasfe van 10 tonnen brengen.....	}	voor geladene vaar-	
		tuigen van.....	0.50
		voor ledige dito	
		van	0.25

Met verdere bepaling, dat de materialen, welke ten dienfte

der werken aan de gemelde vaart nog moeten worden aangevoerd, aan deze regten niet onderworpen zullen zijn; en dat bij ontdekking van fraude, van de vaartuigen waaromtrent dezelve mogt zijn gepleegd, een vijftigvoudig regt zal moeten worden uitgekeerd, even als ten opzichte van het frauderen van tolleren op de wegen is vastgesteld; wordende voorts aan de schippers of vaarders der vaartuigen herinnert, dat zij de voorschreven vaart bevreemde, van behoorlijke ijkbriefven zullen moeten zijn voorzien, ten einde de grootte hunner vaartuigen te constateren.

En zal deze enz.

—

DISPOSITIE, houdende het tarief der vaart- en sluisgelden, op de Zuid-Willemsvaart, en verdere beschikkingen dien-aangaande, goedgekeurd bij besluit van den 3den October 1828, no. 31.

De Gouverneur der provincie Noordbrabant brengt bij deze ter kennis van alle de daarbij belanghebbenden, dat het Zijne Majesteit, bij Hoogstdezelfs besluit van den 3den October laatstleden, n°. 37, heeft behaagd, voorloopig en bij wijze van proeve goed te keuren het navolgende gewijzigde tarief der vaart- en sluisgelden op de *Zuid-Willemsvaart*.

Art. 1. De vaart- en sluisgelden zullen worden berekend naar den inhoud en de scheepstonnen, zoo als die voor 's Rijks belastingen zijn gemeten, en naar den weg, welke de vaartuigen op het kanaal zullen afleggen, in dier voege, dat gemiddeld per ton en uur afftands zal worden betaald:

a. In de rigting van Maastricht naar 's Hertogenbosch.

Voor geladene vaartuigen ..... $2\frac{1}{4}$ cents.
— ledige ————— ..... $1\frac{1}{8}$ —

b. In de rigting van 's Hertogenbosch naar Maastricht.

Voor geladene vaartuigen ..... $4\frac{1}{2}$ cents.
— ledige ————— ..... $2\frac{1}{4}$ —

Zullende als geladen worden gerekend die vaartuigen, welke ook slechts gedeeltelijk zijn beladen.

Wanneer echter door een te lagen waterstand, zoo wel op de Maas beneden 's *Hertogenbosch*, als boven *Maastricht*, een schip tot het bereiken of verlaten der vaart, deszelfs volle lading niet konde innemen of inhouden, zal den schipper of den bevelvoerder van hetzelfde worden toegestaan, onder betaling echter voor de geheele grootte van zijn schip, de noodige ligter of ligters, zonder betaling van regten voor dezelve, door de eerste of laatste sluis te doen pasferen en repasferen, ten einde binnen die sluizen, de lading der ligters bij de zijne over te nemen of ook in dezelve te kunnen ontladen.

Op gelijke wijze zal, wanneer een of andere boezem der vaart, om deze of gene reden, niet op het daarvoor bepaalde peil van waterhoogte kan worden gehouden, zoodat zulks de schippers in de noodzakelijkheid bragt, tot doorvaart van dien boezem te moeten ligten, den daarvoor noodigen ligter of ligters aan de sluizen, onmiddellijk boven en beneden zoodanigen boezem, doch aan geene verdere, om niet worden doorgeschut, terwijl alleen voor het schip, hetwelk heeft moeten ontladen worden, de regten volgens zijnen meetbrief zullen geheven worden.

Art. 2. De bovenstaande regten zullen aan de hieronder uitgedrukte sluizen worden geheven:

Aanduiding der Schutsluizen.	Afwaarts.		Opwaarts.	
	Geladene vaartuigen.	Ledige vaartuigen.	Geladene vaartuigen.	Ledige vaartuigen.
	Cts.	Cts.	Cts.	Cts.
Aan de Hoofdsluis te <i>Maastricht</i> .	—	—	40	20
„ de Schutsluis n°. 16 bij <i>Weert</i>	24	12	26	13
„ de Schutsluis n°. 8 bij <i>Helmond</i>	10	5	42	21
„ de Hoofdsluis te 's <i>Bosch</i> .	20	10	—	—
	54	27	108	54

De vaartuigen die kortere afstanden van het Kanaal bevaren, zullen de regten aan iedere schutfluis voldoen naar het volgende tarief:

Aanduiding der Schutsluizen.	Afwaarts.		Opwaarts.	
	Gela- dene vaartui- gen.	Ledige vaartui- gen.	Gela- dene vaartui- gen.	Ledige vaartui- gen.
	Cts.	Cts.	Cts.	Cts.
Hoofdfluis binnen <i>Maastricht</i> ...	1	$\frac{1}{2}$	2	1
Schutfluis n°. 19 te <i>Hocht</i>	8	4	16	8
” ” 18 bij <i>Bockholt</i> ...	8	4	16	8
” ” 17 bij <i>Loozen</i>	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 16 bij <i>Weert</i>	3	$\frac{1}{2}$	6	3
” ” 15 bij <i>Nederweert</i> .	2	1	4	2
” ” 14 aan de heide van <i>Nederweert</i> ...	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 13 aan de <i>Limiet</i> .	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 12 aan de heide van <i>Someren</i>	2	1	4	2
” ” 11 bij <i>Ast</i>	2	1	4	2
” ” 10 bij <i>Lierop</i>	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 9 bij <i>Stipd</i>	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 8 bij <i>Helm</i>	1	$\frac{1}{2}$	2	1
” ” 7 bij <i>Aerle</i>	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 6 bij <i>Beek en Donk</i> .	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 5 onder <i>Erp</i>	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 4 bij <i>Vegh</i>	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 3 bij <i>Dinther</i>	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 2 bij <i>Mildelrode</i> ..	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
” ” 1 op het <i>Bosfche</i> <i>Broek</i>	3	$1\frac{1}{2}$	6	3
Hoofdfluis binnen 's <i>Hertogenbosch</i> .	1	$1\frac{1}{2}$	2	1
Totaal voor den geheelen afstand.	54	27	108	54

De materialen ten dienste der werken van de *Zuid-Willemsvaart* zijn aan deze regten niet onderworpen; bij ontdekking van fraude hieromtrent, alsmede in de opgave van de grootte der vaartuigen, door vertoon van valsche meetbrieven als anderszins, en tot doel hebbende om eenige regten op de vaart te ontduiken, zal voor het vaartuig, waaromtrent zulks geschiedt, een twintigvoudig regt voor boete moeten worden voldaan.

Van de bootjes, aken of pontjes bij de schepen, tot dienst op de reis behoorende, zal geen regt worden geheven, dan in het geval, dat dezelve eene lading in hebben, of meer dan zeven tonnen inhouden.

Art. 3. Ten aanzien van den langen boezem van *Hocht* tot *Bockholt*, wordt in het bijzonder bepaald, dat de vaartuigen, welke slechts eene van de sluizen wederzijdsch dezen boezem pasferen, naar mate van derzelve bestemming, zullen betalen als volgt:

Aanduiding der Plaatsen van bestemming.	Afwaarts.		Opwaarts.	
	Geladene vaartuigen.	Ledige vaartuigen.	Geladene vaartuigen.	Ledige vaartuigen.
	Cts.	Cts.	Cts.	Cts.
Basin van <i>Hocht</i>	1	$\frac{1}{2}$	34	17
„ te <i>Reckheim</i>	2	1	$31\frac{1}{2}$	$15\frac{1}{2}$
„ „ <i>Mechelen</i>	$4\frac{1}{2}$	2	27	$13\frac{1}{2}$
„ „ <i>Eysden</i>	6	3	25	$12\frac{1}{2}$
Veer „ <i>Lanklaar</i>	7	3	22	11
„ „ <i>Rothem</i>	10	5	16	8
„ „ <i>Neeroeteren</i>	$10\frac{1}{2}$	5	13	$6\frac{1}{2}$
Basin van <i>Solt</i>	12	6	11	$5\frac{1}{2}$
Ronde kom van <i>Bree</i>	15	$7\frac{1}{2}$	7	$3\frac{1}{2}$
„ „ „ <i>Beek</i>	16	8	$4\frac{1}{2}$	2
„ „ „ <i>Bockholt</i>	17	$8\frac{1}{2}$	2	1

De schippers, welke eene verkeerde opgave nopens hunne destinatie doen, om daardoor een gedeelte der regten te ontduiken, zullen voor boete deswege betalen een twintigvoudig regt van hetgeen zij schuldig waren.

Art. 4. Vaartuigen van minder dan tien tonnen zullen bij doorschutting betalen voor tien tonnen, doch alleen op eenen boezem varende, zonder de sluizen te pasferen, naar derzelver inhoud.

Art. 5. Van de vaartuigen geladen met mestspecie voor den landbouw, zullen de regten geheven worden, even als voor de ledige vaartuigen bij het tarief is bepaald.

Art. 6. De erkende beurtschepen of veerschuiten, als zoodanig met octrooijen voorzien en op vast bepaalde tijden varende, zullen, wanneer dezelve tevens bestemd zijn tot vervoer van pasfagiers, een derde, en niet bestemd zijnde voor pasfagiers, de helft der hiervoor bepaalde regten voldoen.

De vaartuigen, uitsluitend voor pasfagiers ingerigt en dienende, zullen als ledige vaartuigen bij de berekening der regten worden beschouwd.

Voor opgemelde vaartuigen, zal men, des verkiezende, maandelijks bij wijze van abonnement kunnen betalen, mits zulks bij de eerste te doene reis geschied.

Art. 7. De vaartuigen, welke bij nacht, gerekend wordende van een uur na zonsondergang, tot een uur voor zonsopgang, eene ophaalbrug pasferen, zullen, wanneer dezelve moet worden geligt, daarvoor betalen een bruggeld van *vijftien cents*, ten behoeve van den brugwachter onverschillig de grootte van het schip, en wanneer dezelve bij nacht, tusschen gemelde tijden, mogten willen doorschutten, aan iedere fluis, waar zulks plaats heeft, het dubbeld van het gewone fluisgeld, ten behoeve van het fonds der vaart, moeten voldoen.

Gelastende de Gouverneur een iegelijk dien zulks aangaat, om zich naar het voorschreven tarief en de daarin vervatte bepalingen, welke met den 16den dezer loopende maand, voor zoo veel de sluizen onder deze provincie gelegen betreft, in werking zullen worden gebragt, naauwkeurig te gedragen.

En zal deze enz.

ORDONNANTIE, omtrent het aanleggen van gebouwen, langs de rigting van de Zuid-Willemsvaart, door de stad 's Hertogenbosch; goedgekeurd bij Z. M. besluit van den 20sten Mei 1826.

1°. Alle degenen welke langs de rigting van de Zuid-Willemsvaart door de stad, muren, afsluitingen en andere gebouwen of getimmerten willen oprigten, zullen gehouden zijn dezelve op een evenwijdig alignement van twaalf ellen uit den kanaalsboord aan te leggen.

2°. De stoepen en bordesfen langs dezelve te brengen, zullen de breedte van een el vijf en twintig duimen binnen voorschreven alignement, en hoogte van twee palmen boven de bepaalde hoogte der kanaaldijken moeten hebben. Mede zullen er geene palen, schamppalen, treden, enz., hoe ook genaamd, noch op, noch buiten gemelde stoepen mogen geplaatst worden, als zullende de straatgoten langs dezelve worden geleid, en de stoepen ten dienste der voetgangeren vrij en onbelemmerd blijven.

3°. Geene waterleidingen van welken aard die ook mogen wezen, als van daken, binnenplaatsen, pompen, stallen, enz., zullen in de algemeene straatgoot gebragt worden, dan met speciale toestemming van burgemeester en wethouders.

4°. Ieder eigenaar zal, alvorens met het bouwen langs gemelde vaart een aanvang te maken, gehouden zijn daarvan kennis te geven aan burgemeester en wethouders, daarbij tevens moeten overleggen eene schets of teekening hoedanig het gebouw zal worden opgerigt, ten einde te kunnen nagaan of aan de vereischte bepalingen worde voldaan, waarna aan hem schriftelijke toestemming zal worden verleend.

5°. De eigenaren der te bebouwen gronden, aan bovengemelde bepalingen niet voldoende, zullen voor iedere overtreding verbeuren eene boete van *vijftig gulden*, en bovendien verplicht zijn de tegen deze voorschriften gebouwde voorwerpen dadelijk af te breken, gelijk mede ieder aannemer, baas of werkmán die dergelijk werk zal hebben uitgevoerd, zal vervallen in de boeten van *vijf en twintig gulden*.

*REGLEMENT van Politie voor de vaart
op het Noord-Hollandsch Kanaal, vast-
gesteld bij besluit van den 13den Julij
1825, n°. 31. (1)*

De Staatsraad, Gouverneur van Noord-Holland, ontvangen hebbende Z. M. besluit van den 13den Julij 1825, n°. 31, houdende vaststelling van het reglement van politie voor de vaart op het Noord-Hollandsch Kanaal, hetwelk van den navolgenden inhoud is.

Van de Sluizen en Bruggen.

Art. 1. Geene der sluizen of bruggen zullen voortaan mogen worden behandeld of gescht, dan door de ambtenaren of geëmployeerden daartoe wettiglijk benoemd; wordende het aan elk en een iegelijk wel expresfelijk verboden, om zelve te schutten, sluisdeuren of bruggen open of toe te maken of op eenigerlei wijze, zonder bekomen verlof, daaraan de hand te slaan.

Art. 2. Niemand zal eenige asch, vuilnis of wat van dien aard is, of eenige versparring of hinder aan de sluizen of bruggen zoude kunnen veroorzaken, hoe ook, en op, voor of omtrent de sluizen of bruggen mogen werpen; en zullen de schippers voor hunne knechts, ouders voor hunne kinderen, en meesters en vrouwen voor hunne dienstboden moeten instaan.

---

(1) Bij besluit van den 12den Junij 1826, door ons geplaatst en opgenomen in het II. D. 1ste St. bladz. 340 volg., is dit besluit vermeerderd of aangevuld, met eenige bepalingen ten aanzien van het vervoer van buskruid door dit kanaal.

Bij besluit van den 16den Mei 1825, n°. 25, is door Z. M. eene bijzondere commissie aangesteld belast met de regeling van alle de aangelegenheden, het groot Noordhollandsch kanaal betreffende; zijnde met en benevens den Staatsraad, Gouverneur van Noordholland, als voorzitter, bij dat besluit benoemd tot leden, de kapitein ter zee ROEPER, equipagemeester van de marine, in het maritime hoofd-departement van de Zuiderzee; de hoofd-ingenieur van den waterstaat in Noordholland; de Heeren A. VAN DER HOOP, WILLEM WILLINK JR. en G. D. CROMMELIN, te *Amsterdam*; de Heer JOHANNES VAN LEEUWEN, te *Alkmaar*; de Heer DE VRIES, dijkgraaf van Waterland, te *Purmerend*; en tot Secretaris Jr. J. F. ROËLL.

Art. 3. Niemand zal met haken of boomen in eenig houtwerk, deuren of steenen van de sluizen of bruggen mogen steken, of op de sluizen uit of in te winden, anders dan op de daartoe gestelde palen of dukdalven.

Art. 4. Niemand zal met eenig schip of vaartuig, binnen of buiten aan de sluizen, bruggen of vleugels van dezelve mogen blijven liggen, noch ook eenige kettingen of touwen aan dezelve vast mogen maken; zullende het vaarwater ruim moeten worden gelaten, ter decisie van den havenmeester, of bij deszelfs ontstentenis, van den fasmaester.

Art. 5. Niemand zal met eenig schip of vaartuig in de kleine sluizen mogen varen, zonder den boegspriet over einde of ingehaald te hebben, noch met een liggende mast, of zal dezelve des noodig moeten opvoeren; in geene der sluizen, dan na de ankers ingebroken te hebben, of voor den boeg hangende met den stok omlaag.

Art. 6. Geene schippers zullen met hunne vaartuigen met volle vaart in de sluizen mogen loopen, maar de schepen aan het paalwerk behoorlijk vast leggen, en alzoo in de sluizen halen of schieten, ten einde geene schade te veroorzaken.

Art. 7. Desgelijks zal niemand eenig schip of vaartuig in de sluis mogen halen, dan nadat de voorgaande schutting geheel zal zijn afgelopen, ieder schip of vaartuig zal, naar mate den tijd zijner aankomst, op de beurt moeten schutten, met uitzondering der houtvloten, welke altoos het laatst schutten.

Zullende de fasmaester de vrijheid hebben, ten einde deze orde te bewaren, lootjes af te geven, om alzoo de orde der schutting te regelen.

Des Konings schepen en vaartuigen mitsgaders de erkende veer- of marktschuiten hebben altoos de voorschutting.

Art. 8. Geene schippers zullen zich met hunne schepen of vaartuigen, onder welk voorwendfel ook, in de sluizen mogen ophouden; maar, zoodra de schutting volbragt is, er uit te halen, opdat geene der sluisdeuren langer dan volstrekt noodzakelijk is, open blijven.

Art. 9. Met de groote *Willemsluis* aan het Y zal niet mogen geschut worden, zoodra het water de hoogte bereikt heeft van 0,55 (18 duimen oude maat) boven A P, en de kleine sluis zoodra het water opgelopen is tot 0,629 (2 voeten oude

maat) boven A P; aan de koopvaarderfluis, aan het Nieuwe Diep, zal dezelfde bepaling gelden, wanneer het water op die hoogte boven o, zijnde het gewoon vloedmerk, zal zijn gezeten.

In geval van spoed of dringende noodzakelijkheid, zal met inachtneming der gelegenheid van wind en weder, en de hoogte van het binnen water, op speciaal consent der kanaaldirectie, ook wanneer het water boven deze bepaalde hoogte gewaschen is, kunnen worden gescht.

Art. 10. Boven en behalve de te bepalen schutgelden, zal voor ieder schip geladen of ongeladen, bij het doorvaren van de Willemfluis en bij het doorvaren van de sluizen aan het nieuwe Nieuwe Diep, worden betaald *een* cent per Nederlandsche ton, waarvan het provenu meer bijzonder tot onderhoud van de jaagpaden en kanaalboorden zal blijven geaffecteerd.

Bij weigering van het doen van betaling, zal de fasmaester of brugwachter de bevoegdheid hebben, het schip, vaartuig of houtvlot aan te houden, of bij de volgende fluis of brug te doen aanhouden, en des noods aan den ketting te leggen, tot dat de verschuldigde fluis- of bruggelden, geïncurreerde boeten en de gevallene kosten zullen zijn betaald.

Art. 11. Bij het doorvaren der sluizen en bruggen, zullen de schippers en bootsgezellen alle mogelijk zorg dragen, dat de sluizen of bruggen niet worden beschadigd, en verplicht zijn, alle opzettelijk veroorzaakte schaden dadelijk te vergoeden; ter voorkoming daarvan, zullen dezelve gehouden en verplicht zijn, bij daartoe gestelde teekens of handen de zeilen te strijken of te geijen, en ingevalle zij gejaagd worden, de lijnen los te gooijen; zijnde het aan niemand geoorloofd, verder te zeilen of te doen jagen.

Ook zullen zij verplicht zijn bij tijds te roepen, en wel zoo lang, tot dat de fasmaester of brugwachter zal hebben geantwoord, en de vrijheid gegeven om voort te kunnen varen.

Art. 12. Bij het schutten en doorvaren der sluizen en bruggen, zullen de bevelhebbers der schepen en vaartuigen verplicht zijn te zorgen, dat de fasmaesters, brugwachters en verdere geëmployeerden, bescheidenlijk worden behandeld; kwade bejegening zal gestraft worden, zoo als bij het volgende artikel wordt bepaald.

Art. 13. Alle overtredingen van een of meer der voorgaande artikelen zullen worden gestraft met eene boete van *f* 6; herhaling van overtreding, met het dubbeld van dezelve.

De procesfen-verbaal, door de fasmaesters of andere geëmployeerden te dier zake opgemaakt, zullen geloof verdienen en volkomen geldig zijn.

Art. 14. Tot betaling dezer boeten, zullen de schippers of bevelvoerders voor hunne onderhoorigen moeten verantwoorden.

Van het Varen.

Art. 15. De vaartuigen, gejaagd of getrokken wordende, zullen binnen door, terwijl de zeilende fchepen, buiten om moeten houden.

Art. 16. De fchepen of vaartuigen met ftaande masten, gejaagd of getrokken wordende, zullen de hun tegenkomende trek- of volkschuiten, barges, of wat van dien aard is, binnen door laten varen.

Art. 17. Schepen of vaartuigen met ftaande masten jagende en elkander ontmoetende, zullen die, welke het vaarwater van het Nieuwe Diep afkomen, binnen door en van de Willemsfluis afkomende buiten om houden.

Art. 18. Des Konings fchepen en vaartuigen, en jagten van publieke autoriteiten, hebben vrijheid, om binnen door te jagen, van welke zijde dezelve ook afkomen.

Art. 19. Echter zal de gelegenheid van wind en weder, bij de uitvoering der bepalingen, in de drie voorgaande artikelen voorkomende, wel in het oog moeten worden gehouden.

Art. 20. Geene fchepen of vaartuigen zullen aan de oude jaagwegen, als daar zijn: de trekweg der 6 Steden, van het tolfhuis aan het Y tot *Purmerende*, de *Beemster*, *Starremeer* en *Schermerdijken*, *Koedijk* en de *Zijpe* en het *Koegras*, ten zuiden zijde mogen ftil liggen, hetzij om te vernachten of te overwinteren, en, ingeval van laden of losfen, niet anders dan met zoodanige voorzorg, door het ftrijken van den mast als anderszins, dat daardoor de vaart voor anderen niet wordt belemmerd, onverminderd de verpligting, om bij de eerste aanzegging de legplaats te verlaten.

Art. 21. Geene vaartuigen of fchepen zullen naast elkander vastgemaakt mogen jagen of zeilen, maar wel achter elkander.

Art. 22. Geene houtvloten zullen op het kanaal mogen varen, vóór zonnen opgang of na zonnen ondergang; dezelve zullen gedurende den nacht, aan de stille zijde van het kanaal, wel en behoorlijk vastgemaakt moeten worden, en verplicht zijn, voor en achter eene brandende lantaarn gedurende den nacht te houden.

Art. 23. De ra-schepen, welke het kanaal bevaren willen, zullen verplicht zijn de raas te stoppen of langs scheeps te brassen, en de ankers ingebroken te houden, ten einde alle schaden, bij het voorbij varen van andere schepen of vaartuigen, voor te komen.

Art. 24. De kapiteins, schippers of andere bevelvoerders van schepen of vaartuigen, bij sluizen of bruggen tegen elkander inkomende, zullen gehouden zijn al dan niet op te varen, zoo als hen door den fasmaester of brugwachter zal worden aangewezen; ter contrarie handelende, zal de zoodanige verplicht zijn ter vergoeding van schade en kosten, door deszelfs onwilligheid veroorzaakt.

Art. 25. Omtrent het beschadigen van vaartuigen aan elkander, wordt bepaald: „Dat diegene de schadevergoeding zal moeten betalen die aan anderen schade toebrengt, door het niet voldoen aan de bepalingen, bij deze ordonnantie vastgesteld.”

De veroorzaakte schade zal door den naast bijzijnden deskundigen worden opgemaakt, welke daarvan bij proces-verbaal zal doen constateren.

Art. 26. Voorts zal, bij het bevaren van het kanaal, en bij het doorvaren der sluizen en bruggen, acht gegeven worden, zoo op de gelegenheid van wind en weder, als andere plaats hebbende omstandigheden, en daarna het bijzetten of wegnemen van zeilen, los- of vastmaken van jaaglijnen, worden geregeld en in het werk gesteld, ten einde alzoo het toebrengen van schade, hetzij aan andere schepen of vaartuigen, of aan publieke werken voor te komen.

Art. 27. Alle overtredingen der bepalingen, in de voorgaande artikelen vervat, zullen gestraft worden met eene boete van f 6; herhaling van overtreding met het dubbel bedrag van dien.

De schippers blijven voor hunne onderhoorigen aansprakelijk,

en de schepen en vaartuigen voor de voldoening der boeten arreftabel.

Art. 28. Alle verschillen zoo wegens veroorzaakte schaden, verbeurde boeten of uit welken hoofde dezelve ook zouden mogen zijn ontstaan, zullen ter eerfter instantie worden gedecideerd door de havenmeesters of de ambtenaren, als zoodanig fungerende, behoudens beroep op heeren commiffarisfen uit de directie over het kanaal, welke definitiefelijk zullen decideren, en aan wier regtspraak ieder zich zal moeten onderwerpen.

Art. 29. Alle boeten, ten gevolge van dit reglement te verbeuren, zullen worden genoten voor een derde door den Officier bij de Regtbank, zoo de zaak ter zijner kennisfe wordt gebragt; een derde door dengenen, die de bekeuring gedaan heeft, en het overige een derde zal worden gestort in het fonds tot onderhoud van het kanaal.

Ingevalle eener dadelijke voldoening of van transactie, vóór de kennisgeving aan den Officier, zal het een derde, anders aan hem toegekend, in het evengemelde fonds worden overgestort.

REGLEMENT en Tarief op de jaagritten langs het Noordhollandsch Kanaal, vastgesteld bij besluit van den 12den Junij 1825, no. 106.

De Staatsraad, Gouverneur van Noordholland, ontvangen hebbende Z. M. besluit van den 12den Junij 1825, n°. 106, houdende vaststelling van het reglement en tarief op de jaagritten langs het Noordhollandsche kanaal, hetwelk van den navolgenden inhoud is:

Art. 1. Niemand zal op het groot Noordhollandsch kanaal, loopende van het *Nieuwe Diep* tot aan de *Willemsluis*, bij het tolhuis, eenige schepen, schuiten of vaartuigen, onder welke benaming ook voorkomende, mogen jagen, dan diegenen, welke daartoe, door of van wege de kanaal-directie, wettiglijk zullen zijn benoemd en aangesteld, op eene boete van f 5 telken rei-

ze, bij een ieder, welke ter contrarie dezes handelt, te verbeuren.

Art. 2. Hiervan zijn uitgezonderd zoodanige schepen of vaartuigen, welke door eigene paarden worden getrokken, of met jagers, in de plaats alwaar de vaartuigen behooren, wonende, gewoonlijk worden gejaagd; als welke bij voortdoring daarvan gebruik zullen kunnen maken.

Art. 3. Er zullen, op het groot Noordhollandsch kanaal, zijn de navolgende Stations, als:

Aan de Willemfluis,
te Purmerende,
Aan het Spijkerboor,
te Alkmaar,
Aan de Jacob Klaasz. Sluis,
Aan het Zandt en
Aan het Nieuwe Diep.

De, volgens art. 1 aan te stellen jagersbazen, zullen gehouden zijn, op ieder der voorfz. stations steeds het noodig aantal goede paarden, met geschikte knechts en lijnen in gereedheid te hebben, om de af- en aankomende vaartuigen, dadelijk, immers binnen den tijd van een vierde uur na dat zij daartoe van de fluiswachters, welke de functien van commisfaris zullen waarnemen, aanzegging zullen hebben bekomen, te kunnen jagen.

Art. 4. Zij zullen zich van geene andere dan goedgekeurde paarden mogen bedienen, en van geene andere knechts of jagers, dan welke den ouderdom van 16 jaren hebben, en, bij den fluiswachter of ander daartoe gekwalificeerd perfoon, zijn aangegeven en goedgekeurd, alles op de boete van *f* 3.

Art. 5. De jagers zullen gehouden zijn, de schepen of vaartuigen in eenen behoorlijken tijd over te jagen; mits de gelegenheid, zoo van wind als weder, in het oog worden gehouden, zonder iets meerder te mogen vorderen, dan het bepaalde loon; doch waartegen de schepen of vaartuigen verplicht zullen zijn, om op den bepaalden tijd te vertrekken, of, bijaldien daarin, door onvoorziene omftandigheden, verhindering mogt komen, zoo zal daarvan den fluiswachter of den jager kennis worden gegeven, op verbeurte van een vierde van het bepaalde loon, ten behoeve van den jager.

Art. 6. De jagersbazen blijven in alles voor de gedragingen hunner knechts of jagers aansprakelijk; gelijk ook voor de betaling der boeten waarin dezelve, krachtens dit reglement, zullen worden verwezen.

Art. 7. De jagers zullen, zoo veel hun doenlijk is, zorgen, om de lijnen strak te houden, als dezelve over eenige schepen of vaartuigen jagen, en dezelve tijdig genoeg laten vallen, wanneer zij niet overjagen; en voorts dezelve bij bruggen, als anderszins, spoedig los maken; terwijl zij gehouden zullen zijn, zoo wel bij dag als des nachts, den kapitein of schipper der schepen of vaartuigen, tijdiglijk te waarschuwen, wanneer eenig schip of schuit hen te gemoet komt; ook wanneer zij eene brug of kromte moeten passeren; en in het generaal, van alles, wat de pasfage hinderlijk is, en de schepen of vaartuigen zouden kunnen benadeelen.

Art. 8. Alle voorkomende vrachten zullen aan den sluiswachter, de functien van commissaris waarnemende, worden opgegeven, die, ingevalle van verschil, het getal paarden, voor ieder schip of vaartuig noodig, gemeenschappelijk met den bevelhebber van het schip of vaartuig en den jagerbaas zal bepalen; waarbij zoo wel het faizoen als de wind en het weder in aanmerking zal moeten worden genomen; welke daarna de belooning volgens het tarief, hierna te bepalen, zal regelen, en daarvan bewijs afgeven.

Art. 9. De jager eenige vracht aannemende, zonder voorkennis van den commissaris, zal verbeuren *f* 3.

Art. 10. Voorts zullen de jagers en hunne knechts verplicht en gehouden zijn, zich ordelijk en bescheidenlijk te gedragen; en zich in alles te onderwerpen aan de uitspraak van den sluiswachter, met vrijlating van hooger beroep, aan den te benoemen havenmeester, of de zoodanigen, welke met de politie van het kanaal zullen worden belast.

Art. 11. Alle boeten, ten gevolge van dit reglement te verbeuren, zullen voor de helft worden genoten bij den sluiswachter, de functien van commissaris waarnemende, en voor de wederhelft worden gefort in het fonds tot onderhoud van het kanaal.

Art. 12. Alle overtredingen van dit reglement of van zoodanige andere of verdere bepalingen, als te dezen zanzien, nader

zullen worden geëmanceerd, zullen naar gelang der omstandigheden worden gefraft, hetzij met fufpenfie, of geheele afzetting van den post.

*PROPORTIONEEL TARIEF der jaag-
loonen op het Groot Noordhollandsch
Kanaal.*

Voor ieder uur afstand, voor ieder paard, 80 cents.

En alzoovoor de volgende Stations:

1 ^o .	Van het Nieuwe Diep naar het Zand, 3 uren, is per paard.....	f 2.40.
2 ^o .	Van het Zand naar de Jacob Klaasz. Sluis, 2 $\frac{1}{2}$ uur, idem.....	- 2.00.
3 ^o .	Van de Jacob Klaasz. Sluis tot Alkmaar, 2 $\frac{1}{2}$ uur, idem.....	- 2.00.
4 ^o .	Van Alkmaar tot Spijkerboor, 2 $\frac{1}{4}$ uur, idem....	- 1.80.
5 ^o .	Van Spijkerboor tot Purmerend, 2 $\frac{1}{4}$ uur, idem..	- 1.80.
6 ^o .	Van Purmerend tot de Willemfluis, 3 uren, idem.....	- 2.40.

En zoo de meerdere of mindere afstanden naar advenant.

Brengt hetzelfde enz.

*INSTRUCTIE voor de havenmeesters aan
het groote Noordhollandsche kanaal,
goedgekeurd bij besluit van den 6den
Januarij 1826.*

Art. 1. Deze ambtenaren worden aangesteld, om, onder het oppertoezicht der kanaal-commisfie, benoemd bij besluit van Z. M. de dato 16 Mei 1823, n°. 23, het toezigt en de furveillance, zoowel als de directie te hebben, omtrent hetgeen betrekking heeft tot de havens en fchutfluizen, op het groote Noordhollandsche kanaal, aan het Nieuwe Diep en de Willemfluis respectivelijk.

Art. 2. Zij zullen zich dien ten gevolge gedragen naar dat en de verdere bestaande reglementen, en zorgen dat dezelve in allen deele behoorlijk worden nagekomen.

Art. 3. Zij enz.

Art. 4. Het enz.

Art. 5. De havenmeester aan het Nieuwe Diep wordt alleen belast met alles, wat de commerciefluzen op de commerciehaven- of ingangen van het groote kanaal betreft, en alzoo geenzins met dat gene, hetwelk reeds aan den bestaanden ambtenaar, aan wien de geheele directie over het Nieuwe Diep is aangewezen, is toevertrouwd.

Art. 6. Deze havenmeesters moeten hunne woonplaats of bureaux in de nabijheid van de Willemsfluis en van de koopvaardij-schutfluis bij het nieuwe werk respectivelijk hebben; een zichtbaar bord of kenteeken boven hetzelfde plaatsende.

Art. 7. Zij moeten op hunne bureaux aanwezig zijn, of iemand van hunnentwege hebben, van des morgen zes tot des avonds acht uren, alles onder hunne verantwoordelijkheid.

Art. 8. Zij moeten zorgen, dat een schip, de haven binnenkomende, dadelijk aanwijzing krijgt, op welke plaats hetzelfde liggen kan, en dat dus het vaarwater zoo veel mogelijk vrij en onbelemmerd blijfe.

Art. 9. Geen schipper, zoo hij niet, tot bewaring van schip en lading, hetzij door getij, storm of andere onvoorziene toevallen, daartoe genoodzaakt wordt, vermag in het vaarwater te blijven liggen, en alzoo de doorvaart te stoppen, maar is verplicht, zoodra de gelegenheid gunstig is, zich van daar te verwijderen, en naar de hem door den havenmeester aangewezen plaats te begeven; ter contrarie handelende, zal die schipper telken reize verbeuren eene boete van *f* 3.

Art. 10. Alle koopvaardij-schepen, hetzij groot of klein, moeten bij het inkomen of uitgaan der haven de vlag bij-schen van die natie, waartoe dezelve behooren, zonder daarbij een wimpel te voeren; zijnde dit een voorregt, alleen aan oorlog-schepen toegekend; bij gebreke van dien, zal de schipper verbeuren eene boete van *f* 3.

Art. 11. De koopvaardij-schepen en vaartuigen zullen zich niet vermogen te meeren of vastmaken aan de fluzen, paal en gordingwerken der bruggen, maar moeten daartoe bezigen de daarvoor geplaatste dukdalven of langs de kade gestelde meerpa-len, ook moeten de schippers zorg dragen, dat bij het in-, door- of uitvaren der fluzen door het scheepsvolk met hunne

haken of boomen in de muurwerken of fluisdeuren niet gestoken wordt, op eene boete van *f* 6, maar daartoe zal van de geplaatste ringen gebruik gemaakt worden.

Art. 12. De in de haven gekomen schepen, schuiten of vaartuigen, zullen op aanwijzing van den havenmeester moeten verhalen en leggen, op zoodanige plaatsen, als aangewezen zullen worden, en bijaldien derzelver bevelvoerders of schippers onwillig mogten zijn zulks na te komen, en daaraan te voldoen, zullen zij telken reize verbeuren eene boete van *f* 10, onverminderd dat zij aan de voorz. orders zullen moeten gehoorzamen, en bijaldien een schipper, bevelvoerder of schuitenvoerder den havenmeester, of die hem vervangen mogt, kwam te dreigen, schelden ofte zich onbehoorlijk tegen hem te gedragen, zal dezelve telkens verbeuren eene boete van *f* 25.

Art. 13. Geene schepen of vaartuigen zullen mogen worden gelegd op zijde van andere schepen of vaartuigen, ten ware dat dezelve daaraan moesten laden of losfen, en zulks gedaan zijnde, zullen dezelve schepen of vaartuigen op zoodanige plaatsen moeten worden gelegd en vastgemeerd, als de havenmeester het noodig oordeelen en ordonneren zal. Daartegen handelende, zal door den delinquant eene boete van *f* 6 worden verbeurd.

Art. 14. Wanneer eenig schip of vaartuig bij ijsgang binnen valt, of gedurende de doorvaart door het ijs wordt overvallen, zoo dat het in het ijs toegevrozen moet blijven liggen, is de bevelvoerder verplicht, rondom den bodem eene bijt van ten minsten vier voeten open te houden.

Art. 15. Niemand vermag eenig zand, overtollige ballast of andere zinkbare specie, van welken aard ook, in de haven, in de sluizen of het vaarwater over boord te werken, op eene boete van *f* 25.

Art. 16. Wanneer iemand pik, teer, harpuijs of olie, wil koken of warmen, mag zulks noch in de haven, noch in de sluizen geschieden, maar zal daartoe, op aanvraag, door den havenmeester eene bepaalde plaats worden aangewezen; en als daartegen gehandeld wordt, zal er telken reize eene boete van *f* 3 verbeurd worden.

Art. 17. Vóór zons opgang of na zons ondergang, zullen de in de haven of in de scheepskom te *Buikfloot* of ook wel in het kanaal vernachtende schepen geene klokken vermogen te luiden,

alzoo in dat tijdsbestek dit luiden alleen bij geval van brand zal mogen geschieden, ten einde adfistentie te kunnen verkrijgen; zullende zulk schip, waar de brand op plaats heeft, buitendien onmiddellijk iemand naar den havenmeester, of naar den burge-meester van de digt nabij gelegene plaats zenden om hulp en adfistentie te bekomen.

Art. 18. Alle schippers of bevelvoerders van vaartuigen zullen op hunne verantwoordelijkheid verplicht zijn, al dat gene in het werk te stellen, hetwelk ter voorkoming van brand op hunne onderhoorige bodems zal kunnen dienen, en derhalve zorgen, dat des avonds ten negen uren alle vuren, in de kombuizen en in of op gevaarlijke plaatsen uitgedaan zijn, en wijders ook, des nachts vóór twaalf uren, het licht en de kleine vuren; zullende dezelve nimmer, dan in geval van volstreckte noodzakelijkheid, vóór des morgens ten vijf uren weder mogen worden aangestoken; terwijl in die gevallen steeds eene behoorlijke wacht zal moeten worden gehouden. Ter contrarie handelende, verbeurt de schipper of gezagvoerder eene boete van *f* 18.

Art. 19. De schepen in de haven of ook in de kom te *Buik-sloot*, ankers of touwen komende te verliezen, zijn gehouden daarvan dadelijk aan den havenmeester kennis te geven, en wanneer de schippers of gezagvoerders van zulke schepen verklaren, niet in staat te zijn dezelve te vischen, zal de havenmeester zulks dadelijk laten doen, en de kosten daarop vallende, tegen restitutie van anker of touw, door den eigenaar worden voldaan.

En zoo wanneer het mogt gebeuren, dat schepen of vaartuigen, met het ligten hunner ankers, blinde ankers of touwen kwamen te vischen, zullen zij gehouden zijn, dezelve aan den havenmeester te overhandigen, om zulks aan den eigenaar tegen vergoeding der kosten te restitueren.

Aan derden wordt het vischen naar blinde ankers of touwen ten sterksten verboden, en zulks geschiedende, wordt daardoor verbeurd eene boete van *f* 6 voor de *eerste*, van *f* 20 voor de *tweede*, en *f* 50 voor de *derde* keer, onverminderd zulke poursuites, als de wetten op contraventien gelijk deze aan de hand geven.

Art. 20. In de havens mogen geene schuitjes, hoe ook genaamd, met koopwaren rondvaren.

Art. 21. Alle schippers of gezagvoerders van vaartuigen, die van buiten komende, door de groote sluizen gefchut moeten worden, en den wil door het kanaal hebben, zijn verpligt vóór-af daarvan aan den havenmeester kennis te geven, en zijn gehouden, zich te onderwerpen aan de bevelen die door hem zullen gegeven worden, vooral betrekkelijk de volgorde in welke zij door de fluis gefchut zullen worden.

Art. 22. Geene fchepen of vaartuigen vermogen, met volle zeilen zeilende, de Willemfluis of de fchutfluis bij het nieuwe werk aan te doen, maar zijn verpligt, zoodra zij buiten de fluis naderen, hunne zeilen te bergen ter voorkoming van fchade aan de fluizen; ter contrarie handelende, zullen zij eene boete verbeuren van *f* 6, en daarboven voor de gemaakte fchade aansprakelijk zijn.

Art. 23. Alle rafchepen, den wil door het kanaal hebbende, zijn verpligt, alvorens door de fluis gefchut te worden, hunne raa's te toppen, of langs fcheeps te brasfen, ter vermijding van fchade aan andere bodems.

Kleindere vaartuigen, met een kluiver, boom of jaaghout varende, moeten die bij het aandoen der fluizen toppen of inhalen, contrarie handelende, zal in ieder geval eene boete van *f* 3, geïncurreerd worden.

Art. 24. Alle schippers of bevelvoerders van fchepen of vaartuigen, buskruid aan boord hebbende, hetzij dezelve in de haven liggen blijven of den wil door het kanaal hebben, zullen aan den havenmeester eene juiste en fchriftelijke opgave doen van de hoeveelheid buskruid, met vermelding of zulks voor negotie of defenfie bestemd is, ten einde daarmede alzoo worde gehandeld, als nader wegens het vervoer van buskruid door het kanaal zal worden bepaald; en voorts zich te gedragen naar de wet, houdende bepalingen en voorbehoedmiddelen omtrent den vervoer van buskruid, oorlogsbehoefsten en brandstoffen, bij Zijner Majesteits besluit van den 26sten Januarij 1815. (1)

En zoo wanneer het kwam te gebeuren, dat zoodanig fchip door het ijs belet wierd zijne reize te vervolgen, zal de gezagvoerder verpligt zijn, het kruid in een der naastbij langs het ka-

---

(1) Zie dezelve wet II. D. bladz. 312, volgg. en Staatsblad 1815, n°. 7.

naal gelegen kruidmolens voor zijne rekening op te slaan, en in bewaring te geven, tot dat hij door het open water weder in staat gesteld wordt, zijne reize te vervorderen.

Indien het ontdekt wierd, dat geene of geene juiste aangifte gedaan was van eenig aanwezig kruid, aan boord van een schip in de categorie voormeld, zal daarvoor betaald worden *f* 25 voor iedere 25 Nederlandsche ponden, die verzwegen zullen zijn.

Bij het vernachten dezer vaartuigen op het kanaal, zullen zij zoo veel mogelijk buiten het vaarwater en ter zijde, op plaatsen daarvoor door de commissie van het groote kanaal te bepalen, verblijven, en hun verblijf door eenig zichtbaar teeken doen kennelijk maken.

Art. 25. De schepen en vaartuigen, welke in het kanaal overnachten, zullen zich, wanneer het duister mogt zijn, tot voorkoming van ongelukken, door eene lantaarn of ander genoegzaam licht, behoorlijk kenbaar moeten maken, ten einde de barges, trekfchuiten en andere kleine vaartuigen, die het gemelde kanaal pasferen, in tijds maatregelen zouden kunnen nemen, om niet tegen gemeerd liggende schepen of de door dezelve uitgebragte touwen te geraken.

Art. 26. Zoodanige schippers of bevelhebbers die weigerachtig mogten zijn de hen opgelegde boeten te voldoen, of de te hunnen behoefte gemaakte kosten aan den havenmeester te rembourferen, zullen daartoe door denzelfden geconstringeerd worden, des noods met het afnemen van deszelfs roer, tot dat het verschuldigde zal zijn voidaan.

Art. 27. Alle boeten, hiervoren vermeld, komen voor twee derden, ten voordeele van de administratie van het kanaal en voor een derde ten behoefte van den havenmeester.

Wanneer de militaire magt, de beambten der politie, hetzij beiden of ieder afzonderlijk, op het daartoe aan hen door eenen der havenmeesters gedaan verzoek, geadfisteerd mogten hebben tot het behoorlijk uitvoeren van dit reglement, zal daarvoor aan hen een derde dier boete worden toegekend en alsdan in de kas van de kanaal-administratie maar een derde gestort worden.

Art. 28. Alle kwestien en disputen, welke over de applicatie van dit reglement mogten komen te ontstaan, zoo dezelve niet door de belanghebbenden met den havenmeester kunnen

worden vereffend, zullen ter cognitie van de kanaal-commissie worden gebragt, om daarop *de plano* te decideren.

Art. 29. De directeur en kommandant der marine in het hoofd-departement van de Zuiderzee, alsmede de onder-directeur der marine van het Nieuwe Diep, gelijk ook de kommanderende officier van het garnizoen aan het Nieuwe Diep, de chef der politie aldaar en die te *Buikstoot* en te *Amsterdam*, zullen verplicht zijn op verzoek van eenen der commissarissen over het Noordhollandsche kanaal of op dat van den havenmeester, alle mogelijke hulp en adfistentie toe te brengen en verleenen.

Art. 30. De havenmeesters zullen een naauwkeurig register moeten houden van alle de schepen, die of in de haven blijven, of door het kanaal pasferen; welk register inhouden moet de namen van schip en schipper, de vlag waaronder het vaart, deszelfs charter en diepgaan, en of dezelve beladen of in ballast zijn.

Art. 31. De havenmeesters zullen van alle voorkomende gevallen, die hun belangrijk voorkomen, aan de kanaal-commissie kennis moeten geven.

Art. 32. Ten einde geene schippers of bevelhebbers van schepen of vaartuigen onkunde zouden kunnen voorwenden, van het in dit reglement en instructie bepaalde, zal er een genoegzaam getal exemplaren van hetzelfde, in de verschillende talen der zeevarende natiën worden gedrukt en aan al de schippers of bevelhebbers, den wil door het kanaal hebbende, door den havenmeester worden uitgereikt, tegen betaling van vijftig cents ten zijnen behoeve.

Zoo wanneer echter een schipper of bevelhebber reeds een exemplaar, te voren aan hem uitgereikt, bezit, zal hij geen ander behoeven te nemen; moettende elk schipper of bevelhebber voornoemd aan den havenmeester op zijne aanvraag, hetzelfde vertoonen, en het niet hebbende, een exemplaar ontvangen en betalen.

Art. 33. Wanneer er onverhoopt redenen daartoe mogten zijn, heeft de kanaal-commissie het regt den havenmeester of de havenmeesters in zijne of hunne functien te schorfen en anderen *ad interim* aan te stellen, tot dat de zaak, welke aanleiding had gegeven, beslist of tot klaarheid gebragt zij.

Art. 34. Eindelijk zal dit reglement in het Nieuwe Diep en aan de Willemsluis worden aangeplakt.

*BESLUIT, houdende tarief der vaart-,
sluis- en bruggelden, op het groot
Noordhollandsch Kanaal, van den 19den
Mei 1826.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het rapport van Onzen Minister van binnenlandsche zaken, van den 16den dezer, lett. e, waarbij ter Onzer goedkeuring aanbiedende een nader ontwerp van tarief der vaart-, sluis- en bruggelden, op het groot Noordhollandsch kanaal;

Gelet op Ons besluit van den 3den Augustus 1825, n°. 94, bij hetwelk een voorloopig tarief deswege, bij wijze van proefneming, is goedgekeurd;

Hebben goedgevonden en verstaan, dat, te rekenen van en met den 1sten Julij aanstaande, het tarief bij Ons voorz. besluit van den 3den Augustus 1825, n°. 94, voorloopig daargesteld, zal worden vervangen door het tarief van vaart-, sluis- en bruggelden, bij het tegenwoordig besluit gevoegd.

Onze Minister enz.

*TARIEF der vaart-, sluis- en bruggel-
den op het groot Noordhollandsche ka-
naal.*

Art. 1. De sluisgelden, door alle zeefchepen te betalen, zullen worden berekend, zoo naar de havens of oorden, vanwaar zij komen, of waarheen zij bestemd zijn, als naar derzelve diepgang en inhoud in sloopstonden.

Art. 2. Ingevolge van dien zal aan elk der vier schutsluizen op het kanaal, te weten: aan de *Willemsluis*, aan die te *Purmerende*, aan die van *de Zype*, en aan die aan het *Nieuwe Diep* per sloopston worden betaald, als volgt:

A. Door de schepen die van buiten het Rijk inkomen.

a. Van de Oostindiën tot aan gene zijde van de

Kaap de Goede Hoop; alsmede van de havens in Amerika aan de Stille of Zuidzee..... *f* 0.16 Ct.

b. Van de Westindiën en de havens (van hier te rekenen) aan de Oostzijde van Amerika; alsmede aan de Westkust van Afrika, met derzelver Eilanden en de Kaap de Goede Hoop..... - 0.12 —

c. Van alle havens en eilanden in de Levantsche en Middellandsche Zeeën tot aan *Gibraltar*..... - 0.08 —

d. Van *Gibraltar* tot aan het Kanaal van *Douvres*; mitsgaders van het Kanaal van Ierland en van alle havens ten Westen en ten Noorden van Kaap Linder-ness of Terneus..... - 0.06 —

e. Uit het Kanaal van *Douvres* en van alle havens, behalve de voorgaande, die in de Noord- of Oostzee uitwateren..... - 0.04 —

B. Door de schepen die het Rijk uitvaren.

Door die hierboven onder rubriek *a* vermeld..... *f* 0.10 Ct.

” ” ” ” ” *b* ” ..... - 0.07 —

” ” ” ” ” *c* ” ..... - 0.05 —

” ” ” ” ” *d* ” ..... - 0.04 —

” ” ” ” ” *e* ” ..... - 0.02 —

De bovenstaande fluisgelden zullen worden betaald door alle schepen die vóór het breken der lading niet dieper gaan dan 35 Nederlandsche palmen; zullende bovendien door dezelve voor elke palm die zij dieper gaan, worden betaald $\frac{1}{2}$ cent per scheepstun aan elk der vier vermelde fluizen.

De schepen echter zonder onderscheid van waar ook komende, die op zijn minst voor drievierde gedeelte met huis- of sloopstimmerhout zijn bevracht; alsmede de schepen, voor gelijke hoeveelheid met zout beladen, zullen slechts de helft of $\frac{1}{4}$ cent per ton aan elke fluis betalen, voor elke palm die zij dieper gaan dan 35 palmen.

Art. 3. Door de binnenlandsche vaartuigen zal worden betaald als volgt:

Van een markt of veerschuit in eens..... *f* 0.20 Ct.

Van een open vaartuig, gondel, melkschuit of dergelijke, beneden de 6 el 27 duim lang in eens..... - 0.10 —

Van dergelijke vaartuigen boven voorschreven, tot

9 el 41 duim lengte, in eens..... f 0.15 Ct.

Door alle overige binnenlandsche vaartuigen, waar- door verstaan worden dezulke, die op patent varen en niet uit inkomende zeeschepen gelost, of voor uitgaande zeeschepen geladen hebben, van meerdere lengte dan de laatst voorgaande aan elke fluis per sloopstoon..... - 0.0 $\frac{1}{2}$ —

Door een vlot of koppelinghout in eens..... - 2.50 —

Art. 4. Bij nacht, dat is vóór zons-opgang of na zons-on- dergang, zullen de bovenstaande fluisgelden met de helft worden verhoogd, met uitzondering nogtans voor de gewone veer- of markt- mitsgaders melkschuiten, welke zoo wel des nachts als des daags, tegen betaling van het gewoon regt, zullen kunnen pasferen.

Art. 5. Voor het onderhoud der jaagpaden zal bovendien worden betaald, bij het pasferen der *Willemfluis* en van die aan het *Nieuwe Diep*, aan elk van dezelve één cent per sloopstoon, met uitzondering nogtans van de binnenlandsche vaartuigen lan- ger dan 9 el 41 duim, door welke daarvoor aan elk der voor- schreven twee sluizen slechts een $\frac{1}{2}$ cent per ton zal worden betaald.

Art. 6. Bij het pasferen der vlotbruggen op het kanaal zal worden betaald als volgt:

Door opene schuitjes en kleine vaartuigen beneden de 6 el 27 duim lang, hoezeer mast en zeil voerende f 0.05 Ct.

Door schepen en vaartuigen met een mast..... - 0.08 —

En bij nacht..... - 0.12 —

Door schepen en vaartuigen met twee masten..... - 0.15 —

En bij nacht..... - 0.20 —

Door schepen en vaartuigen met drie masten..... - 0.20 —

En bij nacht..... - 0.25 —

De erkende veer- of marktschuiten, mitsgaders melkschuiten, zullen nogtans vrij zijn van de verhooging van het regt bij nacht.

Art. 7. Ingeval eenige zeeschepen hunne ladingen geheel of gedeeltelijk met ligters door het kanaal laten gaan, zonder zelve van het kanaal gebruik te maken, zullen zij voor ieder dier lig- ters de fluisgelden betalen, naar de hoeveelheid der tonnen, waarop de ligters volgens patentbrief gemeten zijn, en zulks

volgens die klasfe, waartoe het fchip naar aanleiding van art. 2 behoort.

Door dezelve ligters zal het regt voor de jaagpaden en de bruggelden worden voldaan.

Art. 8. Door ligters worden verftaan Nederlandfche vaartuigen van patent voorzien, die hunne lading uit een inkomend zeeſchip hebben ingenomen, en dezelve met een ligterbrief, door de ambtenaren van de in- en uitgaande regten en accijnfen afgegeven, naar de plaats der beftemming van het fchip voeren; alsmede de zoodanigen, wier ladingen, voorzien van buitenlandfche pafpoorten, aan een uitgaand zeeſchip moeten gelost worden.

Art. 9. Zeeſchepen, buiten het Rijk eene lading ingenomen hebbende, welke in eene der zeehavens van het rijk gebroken is, zullen flechts de helft betalen der fluisgelden, volgens die klasfe, waartoe zij volgens art. 2 behooren; doch dezulken, die onmiddellijk komen van eene zeehaven binnen dit Rijk zonder goederen, die zij alvorens hebben ingenomen, zullen worden gerekend te behooren tot de klasfe bij het gezegde artikel vermeld.

Art. 10. Zeeſchepen, in eene haven binnen het kanaal gelost, of akte van afrekening bekomen hebbende, en die het kanaal, aan den Y-kant willen uitvaren, alsmede zeeſchepen die van den Y-kant het kanaal willen binnen komen, mits ledig zijnde, en geene verdere beftemming hebbende dan naar eene haven binnen het kanaal, zullen aan elke fluis, die zij paferen, onderworpen zijn van de helft der fluisgelden voor de klasfe *e* vastgefteld, doch goederen inhebbende, zullen de fluisgelden worden berekend naar de buitenlandfche zeehaven, alwaar zij dezelve geladen hebben of der plaats werwaarts zij beftemd zijn.

Indien echter de ſchepen, die van den Y-kant komen, niet verder als naar eene haven in het kanaal betaald hebbende, naar zee willen, zullen dezelve naar den aard der beftemming, het furplus voor de reeds gepafeerde en het regt voor de volgende fluisen betalen.

Art. 11. Schepen die van de landzijde van buiten het Rijk inkomen, met goederen voor een zeeſchip beftemd of om goederen uit een zeeſchip te losfen, en aan de landzijde uit te voe-

ren, zullen niet worden beschouwd als ligters, tot de zeefchepen behorende, maar begrepen worden onder de klasfe *e* van het tarief, en gehouden zijn bij de eerste doorvaart het hoogste of inkomend regt dier klasfe te betalen.

De fluisgelden in dit en de twee laatstvoorgaande artikelen bepaald, zijn onverminderd het regt op de diepte.

—————

*BESLUIT, houdende middelen, omtrent
het geregeld in werking brengen van
het tarief van vaart-, fluis- en brug-
gelden, op het groot Noordhollandsch
kanaal, van den 7den Junij 1826.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het bij Ons besluit van den 19den Mei II., n°. 98, goedgekeurde tarief van vaart-, fluis- en bruggelden, op het *Groot Noordhollandsch Kanaal*;

Gezien het rapport van Onzen Minister van binnenlandsche zaken, van den 3den dezer, litt. *b*, nopens de middelen, welke zouden kunnen worden vastgesteld, tot het geregeld in werking brengen van het bovengezegde tarief.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

- 1°. Dat de ontvangst der fluisgelden van alle zeefchepen, mitsgaders van het régt voor de jaagpaden, door dezelve verschuldigd, voorloopig zal worden opgedragen aan de havenmeesters van het kanaal aan het *Nieuwe Diep* en de *Willemfluis*, in dier voege, dat dit een en ander, bij het inkomen van het kanaal op beide plaatsen, in eens voor de vier sluizen betaald en de quitantie daarvan bij het uitvaren zal vertoond en ingetrokken worden.
- 2°. Dat voor zoo veel eenige schepen slechts tot *Alkmaar* mogten doorvaren, de fluisgelden slechts tot aan die stad zullen worden voldaan.
- 3°. Dat de fluisgelden, door de binnenlandsche vaartuigen en houtvloten verschuldigd, zoo mede de bruggelden, bij voortdoring door de respectieve fluis- en brugwachters zullen worden ontvangen.

III. DEEL.

- 4°. Dat de diepgang der schepen door de havenmeesters zal worden vastgesteld, overeenkomstig zoodanige vaste en zekere kenteekenen, als de schepen van zelve medebrenge-
gen, of door het certificaat van den loods uit zee, of door andere geldige bewijzen kan worden aangetoond, zullende, bijaldien hieromtrent eenige de minste twijfel mogt bestaan, door de havenmeesters eene onderhaking moeten worden gedaan, waarvoor echter niet meer dan *een gulden* zal mogen worden in rekening gebracht; bij zoodanige onderhaking zal eene maat van minder dan een halve palm *niet*, doch eene halve palm en meerder, voor eene geheele gerekend worden.
- 5°. Dat de bestemming- en afkomstplaats der schepen zal moeten worden bewezen.
- a. Voor de *inkomende* schepen door het manifest en de cognosfementen; en
- b. Voor de *uitgaande*, door de paspoorten der ingeladene goederen of door een door de beambten der in- en uitgaande regten aan de boomen te *Amsterdam*, op grond der aan hem overhandigd wordende paspoorten, af te geven deugdelijk bewijs.
- 6°. Dat de Nederlandsche meetbrief voor het tonnégeld zal moeten worden vertoond.
- 7°. Dat de ligters der inkomende schepen derzelve patent en ligter-brief zullen moeten vertoonen aan de fluiswachters, die den ligter-brief in *dorso* zullen viferen.
- 8°. Dat enz. En
- 9°. Dat het hiervoren aangehaalde tarief zal worden vermeerderd met een art. van den volgenden inhoud: „ De „ stoomvaartuigen, voor zoo verre zij naar eenige buitenlandse havens bestemd zijn, zullen aan het vastgestelde tarief voor de zeeschepen en die, welke alleen „ het kanaal tot binnen gaats bevaren, aan dat der binnenlandsche vaartuigen onderworpen worden. „ De stoombooten echter, welke gebruikt worden tot „ het boegferen van schepen, zullen als werktuigen van „ vervoer beschouwd en mitsdien aan geene betaling onderworpen zijn.”

En is Onze minister van binnenlandfche zaken belast enz. (1)

*PROVISIONEEL TARIEF, voor de vaart-,
sluis- en brug-gelden, op het Zederik-
Kanaal, vastgesteld bij besluit van den
2den Junij 1828, n°. 24.*

*TARIEF der vaart-, sluis- en brug-
gelden, op het Zederik-Kanaal.*

Sluis-gelden.

Aan de Wilhelmina-sluis te Vianen, de Zederik Schut-sluis, aan den Arkelfchen Dam en aan die, binnen de stad Gorinchem, zal aan elk van dezelve worden betaald:

a. Van alle Keulfche en andere Rijnschepen, alsmede Maas- en Waalponten, per fcheepston... f 0.05 cents.

b. Van alle overige fchepen en vaartuigen, niet in de volgende uitzondering begrepen, per fcheepston..... - 0.03 „

c. Van fchepen en vaartuigen, geladen met veld-producten, fruiten, hooi, ftroo, hoepen, rijfs-materialen en mestfpecien, per fcheepston..... - 0.01 $\frac{1}{2}$ „

d. Van beurt-, markt- en veerfchepen, in eens, aan elke fluis, beneden de 20 tonnen groot..... - 0.20 „

Van 20, tot beneden de 40 tonnen..... - 0.40 „

Van 40 tot 100 tonnen..... - 0.80 „

(1) De fchepen, varende op het groot Noordhollandsch kanaal, waren bij besluit van den 19den Augustus 1828 voor de helft vrijgefteld, van hetgeen zij vroeger aan *vuurgelden* moesten betalen; doch bij een besluit van den 27ften Februarij 1830, n°. 108 is nader bepaald, dat die fchepen dien-aangaande voortaan eenen *geheelen* vrijdom zullen genieten. Zie *Haagsche Dagbl. van den 22ften Maart 1830, n°. 33.*

Bij besluit van den 19den Augustus 1825 is bepaald, dat gelijktijdig met de invoering van het vastgefteld tarief der fluis- en bruggelden, op het groot Noordhollandsch kanaal door de fchepen, op dat kanaal varende, geene paal-kiftgelden zullen worden betaald. Zie berigt van de kamer van koop-handel en fabrieken der Stad Amsterdam van den 13den September 1825, geplaatst in het *Bijvoegf. tot het Staatsblad XII. D. II. St. (1825).*

Boven de 100 tonnen, vallen zij in de termen van gewone vaartuigen.

e. Van een koppel vlothout van 4 à 5 ellen breedte, aan elke fluis in eens..... f 1.00 cents.

Voor het enkel uit- en invaren in de haven der stad Gorinchem, hetzij door de keerdeuren aan de Merwede, of door de waaijerdeuren aan de zijde der Linge, mits telkens door hetzelfde vaartuig, aan dezelfde zijde geschiedende, in ééns, heen en weder..... - 0.10 „

Bij nacht, of vóór zonsop- en na zonsondergang, zal het vorenstaande fluisgeld met de helft worden verhoogd.

Zullende dezelve fluisgelden verschuldigd zijn, hetzij de vaartuigen, met geheele of gedeeltelijke ladingen, of ook ledig pasferen.

Bruggelden.

Voor schepen, vaartuigen en vloten, hierboven, onder *a*, *b* en *c* vermeld, aan elke brug..... - 0.10 „

Voor alle overige schepen en vaartuigen..... - 0.05 „

Bij *nacht*, of vóór zonsop- of na zonsondergang, zal het vorenstaand brug-geld met de helft worden verhoogd.

BESLUIT van den 1sten Maart 1818, houdende intrekking der verordeningen bij welke in sommige plaatsen schippers van elders aankomende, boven de aldaar t'huis behoorende, bezwaard of belemmerd worden.

WIJ WILLEM, ENZ.

Alzoo Wij in ervaring gekomen zijn, dat binnen eenige gemeenten van Ons Rijk, bij plaatselijke keuren, reglementen, verordeningen, als anderzins, aan schippers, eigenaars of bewindvoerders van schepen, schuiten of vaartuigen, aldaar niet

t'huis behoorende of wonende, verboden is of belemmering wordt toegebracht, om binnen zoodanige gemeente, in de, alzoo door hen gevoerd wordende schepen, schuiten of vaartuigen, eenige goederen, koopmanschappen of waren in te brengen of ter vervoer naar elders in te laden, of dat hun zulks veroorloofd wordende, zij daarvoor bepaaldelijk aan de betaling eener plaatselijke retributie of belasting onderworpen worden;

Overwegende dat zoodanige plaatselijke inrigtingen allezins strijdig zijn met het aangenomen stelsel van 's Rijks belastingen, en bepaaldelijk met de wet op het patent van den 11den Februarij 1816 (staatsblad n°. 14), in verband met die van den 15den September deszelfden jaars, betrekkelijk het binnenlandsch lastgeld (staatsblad n°. 45), en het 206de artikel der wet van den 3den October daaraanvolgende, over de regten van in- en uitvoer (staatsblad n°. 53), als uit kracht waarvan ieder eigenaar, schipper of bewindvoerder van schepen, schuiten of vaartuigen, zijn beroep binnen den geheelen omtrek des Rijks kan aanvangen en uitoefenen zonder daartoe eenig ander verlof, consent, akte of wat het ook anders mogte zijn, waarvan de vordering niet bij de wetten van den lande wordt vrijgelaten of geëischt, te behoeven;

Gezien het advies van Onzen Minister van binnenlandfche zaken;

Den Raad van State gehoord,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Alle plaatselijke keuren, reglementen, verordeningen of andere bepalingen, hoe ook genaamd, waarbij aan eigenaars, schippers, bewindvoerders van of over schepen, schuiten of vaartuigen, binnen zoodanige plaats, of gemeente niet t'huis behoorende, of gevestigd zijnde, eenige belemmering of beperking wordt toegebracht om aldaar in de, alzoo door hen gevoerd wordende, schepen, vaartuigen of schuiten, eenige goederen, koopmanschappen of waren in te brengen of ter vervoer naar elders in te laden, worden bij deze voor vervallen verklaard en buiten werking gesteld; en wordt mitsdien aan een iegelijk vrij en onverlet gelaten, om zich, tot het laden, of vervoeren van goederen, waren en koopmanschappen, van zoodanigen schipper of bewindvoerder van, of over schepen, schuiten of vaartuigen, te bedienen, als hij zal geraden vinden; mits deze, overeenkom-

ftig de wet van den 15den September 1816, betrekkelijk het middel van het binnenlandsch lastgeld (staatsblad n°. 45), van een behoorlijken lastbrief voorzien zij, mitsgaders dat zoodanige Nederlandsche schepen welke binnen- en buitenlandsche reizen doen volgens art. 8 derzelve wet, van eenen tweeledigen lastbrief zijn voorzien, en dat van dezelve bij het doen van buitenlandsche reizen, op het inkomen en op het uitgaan een lastgeld worde betaald, overeenkomstig het gestatueerde bij het 206de artikel der wet over de regten van in- en uitvoer van den 3den October 1816 (staatsblad n°. 53).

Art. 2. Geene plaatselijke retributie of belasting waardoor vreemde schippers, boven de in zoodanige gemeente t'huis behoorende, bezwaard worden, zullen voortaan meer mogen gegeven worden.

Art. 3. Door het, bij het eerste artikel hierboven gestatueerde, wordt echter niet gederogerd aan de, binnen onderscheidene gemeenten en plaatsen, bestaande inrigtingen en verordeningen op beurt- en veerschepen, van de eene plaats op de andere, op vaste dagen en uren varende; alle welke inrigtingen blijven in volle kracht.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, enz.
Gegeven enz.

---

*BESLUIT van den 21sten Augustus 1818,
houdende, ten vervolge van dat van den
1sten Maart 1818, bepalingen omtrent
de beurt- en veerschepen in het Rijk.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het derde artikel van Ons besluit van den 1sten Maart 1818, houdende, dat de in onderscheidene gemeenten en plaatsen binnen Ons Rijk bestaande inrigtingen en verordeningen op beurt- en veerschepen, van de eene plaats naar de andere op vaste dagen en uren varende, in volle kracht zullen blijven;

Overwegende nochtans, dat vele der nopens dezelve beurt- en

veerschepen op onderscheidene plaatsen in werking zijnde keuren, reglementen en ordonnantien, bepalingen bevatten, strijdig zoo met de grondwet, het aangenomen stelsel der belastingen en de thans bestaande zoo algemeene als plaatselijke daarop toepasselijke verordeningen, als met de behoeften des handels in het algemeen, en die der onderlinge betrekkingen der ingezetenen in het bijzonder; en het mitsdien noodzakelijk is, dat de voorzeide keuren, reglementen en ordonnantien behoorlijk worden gewijzigd, en de beurten en veren, waarvoor dezelve zijn vastgesteld, zoodanige inrigting erlangen, waardoor dezelve uitluitend dienstbaar worden gemaakt ter bevordering der nijverheid, zonder aan de vrije onderlinge circulatie eenige belemmering toe te brengen;

Op de rapporten van Onze Ministers van binnenlandsche zaken en voor het publieke onderwijs, de nationale nijverheid en de kolonien, van den 18den Mei 1818; n°. 287, n°. 46, en van den 19den Augustus daaraanvolgende, n°. 306;

Den Raad van State gehoord,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Met inhæsie van het bepaalde bij het derde artikel van Ons, in het hoofd dezès omschreven, besluit van den 1sten Maart 1818, zullen de binnen onderscheidene gemeenten en plaatsen in Ons Rijk bestaande inrigtingen en verordeningen op de beurt-, markt- en veerschepen, tot vervoer van personen of goederen, van de eene plaats naar de andere op vaste dagen en uren varende, in volle kracht en werking kunnen blijven; voor zoo verre namelijk de respectieve regeringen der daarin betrokkene plaatsen met gemeenschappelijk overleg, zulks voor de onderlinge belangen hunner ingezetenen zullen noodzakelijk en dienstbaar achten.

Art. 2. Alle de goederen en koopmanschappen of waren, welke bestemd zijn om te water verzonden te worden van de eene naar de andere, hetzij binnen of buiten het Rijk gelegene plaatsen, tusschen welke een beurt-, markt- of veerschip, ook over verschillende veren loopende, bestaat, zullen met dezelve beurt- of veerschepen, als van ouds behooren te worden geëxpédieerd, met uitzondering nogtans in de navolgende gevallen:

a. Van zoodanige spoed vorderende verzendingen, welke niet kunnen wachten naar het afvaren van zoodanige beurt- of

veerschepen, welke slechts om de veertien dagen, drie weken of op onbepaalde tijden vertrekken.

b. Wanneer *één* enkel of wel *twee*, doch ten hoogste niet meer dan drie particulieren of kooplieden zich ten aanzien der verzending eener of meerder partijen goederen naar eene bestemde plaats, op welke eene beurt of veer aanwezig is, onderling verstaan, onverschillig of die aan één of meer kooplieden, firma's of particulieren gerigt zijn, met dien verstande nochtans, dat die genen, welke van de in voorschreven beide gevallen toegestane uitzonderingen gebruik maken, onder geenerhande voorwendfel zullen vrijheid hebben bij hun vertrek of op hunne reis andere of meerdere goederen of personen in te nemen.

Alle welke verzendingen zullen kunnen geschieden door zoodanige schepen, schuiten of vaartuigen, als de belanghebbenden daartoe zullen verkiezen te gebruiken, mits de eigenaar, schipper of bewindvoerder van zoodanig schip, schuit of vaartuig, behoorlijk van een' last-brief voorzien zij.

Geene schepen, schuiten of vaartuigen zullen echter expresfelijk in lading mogen worden gelegd, om de zich aanbiedende personen of vrachtgoederen in te nemen ter benadeeling der bestaande, hetzij binnen- of buitenlandfche beurt-, markt- en veerschepen. (1)

Art. 3. Alle de, op de beurt- en veerschepen binnen dit rijk bestaande keuren, reglementen en ordonnantien, zullen door de regeringen der gemeenten en plaatsfen, alwaar dezelve aanwezig en in werking zijn, *binnen acht dagen*, na dat Ons tegenwoordig besluit ter harer kennis zal zijn gekomen, moeten worden gezonden aan de collegien der Gedeputeerde Staten der provincien onder welke zij resforteren, ten einde door die collegien behoorlijk worde onderzocht, of en in hoe verre dezelve keuren, reglementen en ordonnantien al of niet overeenstemmen, zoo met de grondwet, het aangenomen stelsel der belastingen, en de thans in werking zijnde, zoo algemeene als plaatselijke daarmede in verband staande, en daarop toepasfelijke verordenin-

---

(1) Zie besluit van den 4den September 1819, hetwelk wij laten volgen.

gen, als met de behoeften des handels en der scheepvaart in het algemeen, en die der onderlinge betrekkingen der ingezetenen in het bijzonder; zullende de dikwerf gemelde keuren, reglementen en ordonnantien, door gedachte collegien, dien overeenkomstig, worden gewijzigd, en de dienvolgens door hen op nieuw te arresteren keuren, reglementen en ordonnantien, onverwijld de tot dien tijd toe gevigueerd hebbende moeten vervangen.

Art. 4. De boeten en straffen, bij de alzoo nader te arresteren keuren, reglementen en ordonnantien op de bestaande, zoo binnen- als buitenlandsche beurt- of veerschepen vast te stellen, zullen moeten worden gewijzigd naar de deswege thans vigerende algemeene verordeningen en voorschriften. De boeten zullen het daarbij gestelde *maximum* niet mogen te boven gaan, de boeten en straffen in eene gepaste evenredigheid tot de mate der overtreding worden gesteld, en deze door geene burgerlijke autoriteiten, maar alleen door den bevoegden regter worden opgelegd, aan wien alleen en uitsluitend de uitspraak zal moeten verblijven over alle de, uit de toepassing der bedoelde, alzoo te arresteren reglementen, keuren en ordonnantien te ontstane geschillen, hoe ook genaamd; terwijl in alle gevallen de schepen of vaartuigen voor de betaling der geïncurreerde boeten zullen kunnen worden gearresteerd door de plaatselijke en daartoe bevoegde autoriteiten, tenzij suffisante cautie voor de voldoening daarvan zal worden gesteld.

Art. 5. Geen buitenlandsche beurt of veer, noch daarvoor te vervaardigen reglement, zal door eenig gemeentebestuur zonder Onze prealabele autorisatie kunnen worden daargesteld.

Art. 6. Al de in het vervolg te arresteren keuren en verordeningen op het stuk der buiten- en binnenlandsche veren, zullen naar de bepalingen, bij Ons tegenwoordig besluit voorgeschreven, moeten worden ingerigt en gewijzigd.

Onze Minister van binnenlandsche zaken is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk zal worden gebracht ter kennis van Onzen Minister voor het publieke onderwijs, de nationale nijverheid en de kolonien, en van den Raad van State.

En opdat voorts niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal hetzelve enz.

Gegeven enz.

*BESLUIT van den 4den September 1819,
houdende alteratie § b, art. 2 van het
besluit van den 21sten Augustus 1818,
waarbij eenige verordeningen omtrent
beurt- en veerschepen zijn vastgesteld.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 21sten Augustus 1818, houdende, ten vervolge van dat van den 1sten Maart deszelven jaars eenige verordeningen omtrent de beurt- en veerschepen, in het Rijk, en speciaal het *onderdeel b*, van deszelfs *tweede* artikel, waarbij „aan een enkel, of wel twee, doch ten hoogsten niet meer dan „drie particulieren of kooplieden, wanneer deze, zich ten aanzien der verzending eener of meerdere partijen goederen, naar „eene bestemde plaats op welke eene beurt of veer aanwezig „is, onderling verstaan, geoorloofd wordt, om zich daartoe „van zoodanige schepen of vaartuigen te bedienen, als zij daartoe zullen verkiezen te gebruiken, en zulks onder de daarbij „breeder omschrevene bepalingen;”

Overwegende, dat de strikte toepassing derzelve bepalingen, op de schippers, eigenaars of bewindvoerders van zoodanige schepen, schuiten of vaartuigen, welke zich, binnen eenige gedeelten des Rijks, meer regtstreeks, van vroegere tijden af, bestendig hebben toegelegd, en zich voortdurend zijn blijven toeleggen, op het vervoeren of overbrengen naar kermisfen, jaarmarkten of vrije markten, van goederen, koopwaren, kramen, als anderzins, mitsgaders van kramen, voor meer dan drie kooplieden, winkeliers of kramers dezelve kermisfen, jaarmarkten of vrije markten frekwenterende, voor deze laatste, door het meestal plaats hebbende tijdverzuim, wanneer zij daartoe naar het vertrek der gewone beurt-, markt- of veerschepen moeten wachten, bijzonder schadelijk kan zijn, en tot dezelve merklijk ongerief verstrekken; dat niet minder de belangen der gedachte vrachtschippers, enz. daardoor allezins worden verkort, en het mitsdien noodzakelijk is om aan dezelve bepalingen, in

dit bijzonder geval, eene nadere wijziging te doen ondergaan;

Op het rapport van Onze Ministers van binnenlandsche zaken, en voor het publieke onderwijs, de nationale nijverheid en de kolonien, van den $\frac{20}{31}$ Julij 1819, N. 660, n°. 16 a, n°. 497;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Bij alteratie en ampliatio, in zooverre van het in het hoofd dezes omschreven *onderdeel b*, van het *tweede* artikel van Ons besluit van den 21sten Augustus 1818, en de daarbij vervatte bepalingen, wordt aan de schippers, eigenaars of bewindvoerders van zoodanige schepen, schuiten of vaartuigen, welke zich, binnen eenige gedeelten des Rijks, toeleggen op het vervoeren of overbrengen naar kermisfen, jaarmarkten of vrije markten, van goederen, koopwaren, kramerijen, als anderzins, mitsgaders van kramen, toegestaan en veroorloofd, om voor meer dan *drie* kooplieden, winkeliers of kramers, onbepaaldelijk, en zonder te dezen aan eenig getal verbonden te zijn, in hunne schepen, schuiten of vaartuigen, te laden, om naar kermisfen, jaarmarkten of vrije markten, over te brengen en te vervoeren, de goederen, koopwaren, kramerijen, als anderzins, mitsgaders kramen, welke tot zoodanig einde, aan hen zullen worden toevertrouwd, ook dan, wanneer ter plaatse der afvaart een gewoon beurt- of marktveer op zoodanige plaats bestaat, werwaarts de lading bestemd is.

Blijvende voor het overige alle de andere verordeningen en voorschriften bij gedacht Ons besluit van den 21sten Augustus 1818 vervat, zonder eenige uitzondering, in volle kracht en werking, als begeerende Wij, dat dezelve met den meesten nadruk zullen worden gehandhaafd en opgevolgd. (1)

Onze Minister enz.

---

(1) Bij art. 29, 32 en 45 van het reglement op het binnenlandsch last-, water-, plaist- en pasfagie-geld van den 12den Mei 1809, bepaald zijnde, dat de beurt-schippers en veerlieden moesten voorzien zijn van eene acte van admisse, is bij besluit van den 20sten April 1814, n°. 13 (*staatsblad* 1814, n°. 50) vastgesteld, dat die acten aan een regt van registratie, ten bedrage van twaalf stuivers zouden zijn onderworpen; en dit regt mitsdien vervangen

BESLUIT van den 18den Mei 1825, houdende bepaling van den tijd, binnen welken de bekomen concessien tot het aanleggen van stoombooten zullen moeten worden in werking gebragt.

WIJ WILLEM, ENZ.

In aanmerking nemende, dat, van een aantal door Ons, federt eenen geruimen tijd, verleende concessien tot het aanleggen van stoombooten, geen gebruik wordt gemaakt, en dat het mitsdien, ter voorkoming zoo van het nadeel hetwelk daardoor aan de uitbreiding der stoomvaart in het algemeen wordt toegebragt, als dat men zich de bevoegdheid zoude mogen of willen aanmatigen om zoodanige concessien aan anderen over te doen, dienstig is deswege gelijksoortige voorzieningen te nemen, als bij Ons besluit van den 26sten Junij 1821 (staatsblad n°. 5), ten opzigte der postwagens zijn vastgesteld;

Op het rapport van den raad der ontvangsten, van den 26sten April ll., n°. 4, nopens eene ter voorschreven zake door Onzen Staatsraad, Administrateur der posterijen en verdere middelen van vervoer, gedane voordragt, van den 16den bevorens, n°. 33;

Den Raad van State gehoord (advij's 13 dezer n°. 15);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat elke concessie tot het aanleggen van eene stoomboot, welke binnen den

---

het zegel van twaalf stuivers waarop, overeenkomstig de gemelde artikelen, deze acten te voren behoorden geschreven te worden.

Wij moeten ook aanmerken, dat een ieder die het schippers-bedrijf binnenlandsch wil uitoefenen of wel een binnen-schip, schuit of vaartuig in eigendom heeft, of onder deszelfs directie, bevorens aangifte moet doen en voorzien zijn van patent; het patentregt wordt geregeld naar de ruimte van het vaartuig en den aard van deszelfs gebruik. Zie *wet van den 6den April 1823, houdende wijzigingen en uitbreidingen van de ordonnantie op het regt van patent enz. tabel 16 (staatsblad 1823 n°. 14)*, de vrijstellingen van dit regt worden opgegeven in § 26 en 27, van gemelde wet. Wegens de meting, ijking of branding zie men §§ 7—9, 25 en 36 van gezegde wet. Geen regt van patent wordt echter gevorderd van de Rijnschippers, maar daarvoor wordt geheven een regt van recognitie. Zie hiervoren bl. 217.

tijd van een jaar na de dagteekening van het besluit, waarbij dezelve door Ons is verleend geworden, niet in werking is gebracht, gelijk mede alle vroegere door Ons verleende concessien, welke binnen den tijd van een jaar, na dagteekening van Ons tegenwoordig besluit, buiten werking zullen zijn gebleven, en eindelijk alle zoodanige, welke buiten Onze toestemming, nu of in het vervolg, aan anderen, zouden zijn of worden overgedaan, zonder onderscheid, zullen worden gehouden voor vervallen.

Onze Staatsraad, Administrateur der posterijen en verdere middelen van vervoer, is belast met de uitvoering van dit besluit, enz.

REGLEMENT op de dienst van de stoomboot voor het veer van Rotterdam op Katendrecht, en vice versa, mitsgaders op de dienst van het gemelde veer, met gewone vaartuigen, goedgekeurd bij besluit van den 20sten November 1827, n°. 33. (1)

Art. 1. Het veer van *Rotterdam* over de Maas, van het nieuwe werk op *Katendrecht*, zal bediend worden door eene *stoomboot*, dewelke gehouden zal zijn, om telken reize aan de gewo-

---

(1) Onder de belangrijkste verbeteringen, welke onzen leeftijd kenschetsen, mag met regt geacht worden te behooren de toepassing der in Engeland en Noord-Amerika bereids zoo bekende stoomvoertuigen, op onze rivier- en zeevaart. Van daar dat wij geoordeeld hebben wel bijzonder die reglementaire verordeningen, op de dienst dier stoombooten, hetzij geheel of ten deele te moeten overnemen en plaatsen, door welke de communicatien tusschen het Noorde- en Zuidelijk deel van het Rijk der Nederlanden zoo aanmerkelijk is en wordt bevorderd. Daar thans bijna alle onze rivieren en wateren met stoomvaartuigen voorzien en bevaren worden, zoude het echter te ver buiten ons bestek gaan, zulks van allen te doen.

In het jaar 1823 werd de eerste stoomboot-maatschappij te Rotterdam opgericht onder den naam van *Nederlandsche stoombootmaatschappij*. Het prospectus en de statuten van dezelve, bekrachtigd bij besluit van Z. M. van den 10den November 1823, n°. 50, worden gevonden in *het bijvoegsel tot het Staatsblad X. D. 2de St. 1823, bladz. 873, volg.* Door Z. M. werden vervolgens vele concessien tot het aanleggen van stoombooten verleend, zoo werd onder anderen bij besluit van Zijne Majesteit van den 24sten Maart 1824, n°. 26, ook ten behoeve van TEUNISSE en c. s.,

ne lading- en legplaats van het veer te vertrekken en aan te komen, zullende echter te allen tijde twee *ponten*, drie *zeil-schuiten* (waaronder een *stormhengst*) en twee *roefschouwen*, in dit veer worden aangehouden, ten einde bij eventuele reparaties of andere voorziene of onvoorziene oorzaken, de dienst geregeld te kunnen waarnemen; zullende alle deze opgenoemde vaartuigen, zoo veel immer mogelijk, aan de beide oevers der rivier moeten verdeeld zijn, en voornamelijk bij stil liggen der *stoomboot*, alware het dat die vaartuigen ledig naar den anderen oever zouden moeten oversteken, alles ten einde geen opont-houd veroorzaakt worde, en de reizigers dadelijk hunnen weg zouden kunnen vervolgen.

Art. 2. De *stoomboot* zal twee malen per uur van de zijde van *Rotterdam*, en even zoo dikwijls van de zijde van *Katen-*

concesie verleend voor het aanleggen mede van een *stoomboot* tusfchen *Rotterdam* en *Nijmegen*; op deze wijze is er ook eene aangelegd tusfchen *Gorinchem* en 's *Hertogenbosch*; van *Middelburg* op *Rotterdam*, enz. In het jaar 1825, werd er eene *Amsterdamsche stoombootmaatschappij* te *Amsterdam* opgericht, waarvan men mede het prospectus en de statuten lezen kan in *het bijvoegs. op het Staatsblad XII. D. 2de Stuk 1825, bl. 77 volg.*, ten doel hebbende het aanleggen van geregelde vaarten met *stoomvaartuigen*, tusfchen *Amsterdam* en *Hamburg*, en *Amsterdam* en *Londen*. In het jaar 1828 is er eene *Vriesche stoombootmaatschappij* opgericht, goedgekeurd bij besluit van *Z. M.* van den 23sten *Maart 1828*, dit besluit en de inhoud der notariële acte van oprigting is geplaatst in *het bijvoegs. op het Staatsblad XV. D. 1ste Stuk 1828, bladz. 99, enz.* ten doel hebbende om eene geregelde vaart met *stoombooten* daar te stellen van zulke havens der provincie *Vriesland*, zoo over zee als langs binnenlandsche kanalen of wateren, naar zoodanige plaatsen, als in het algemeen nuttig, en voor de maatschappij voordeelig zoude worden geacht.

Niet alleen dat er thans op de *Zuiderzee* eene geregelde vaart met *stoombooten* is aangelegd van *Amsterdam* op *Enkhuizen* en *Harlingen*, en *vifa verfa*; en van *Amsterdam* op *Zaandam*, maar ook van *Rotterdam* op *Londen* varen er geregeld *stoombooten*, enz. Het meer en meer toenemend in werking brengen der vaart van *stoombooten* op onze rivieren en wateren bewijst dat de *Nederlander*, steeds gehecht meer dan eenig ander volk aan voorouderlijke instellingen, door ondervinding is overtuigd van de nuttigheid van het gebruik van *stoombooten*. *Z. M.* heeft ter bevordering en aanmoediging van het aanbouwen van *zeil- en stoom-zeefchepen* bij besluiten van den 5den *October 1823, n°. 146* en van den 29sten *Julij 1825, n°. 162*, tot den 31sten *December 1825* toegestaan premien, welke bij besluit van den 10den *September 1827*, op nieuw door *Z. M.* werden uitgelooft voor den tijd van drie jaren, zullende met den laatsten *December 1829* eindigen. Zie *bijvoegs. tot het Staatsbl. XIV. D. 3de Stuk 1827, bladz. 379, volg.*

drecht vertrekken, met dien verstande, dat dezelve op het heel en half uur van *Rotterdam* en op het kwartier uurs van de *Katendrecht*sche zijde zal afvaren, terwijl eene klok, aan de beide kanten der rivier geplaatst, het vertrek der *stoomboot* aan de passagiers zal bekend maken.

Art. 3. De *stoomboot* zal het gansche jaar door, zoo veel mogelijk, in dienst zijn, en derzelve afvaart beginnen van *primo Maart* tot *ultimo October*, des morgens te vijf uren, en van *primo November* tot *ultimo Februarij*, des morgens ten zeven uren, terwijl zij des avonds hare laatste reis van *Katendrecht* zal doen, gedurende de maanden *Januarij* en *December* te $4\frac{1}{4}$ uur, gedurende de maanden *Februarij*, *Maart*, *October* en *November* ten $5\frac{1}{4}$ uur, gedurende de maanden *April* en *September* ten $7\frac{1}{4}$ uur, gedurende de maanden *Mei* en *Augustus* ten $8\frac{3}{4}$ uur, en gedurende de maanden *Junij* en *Julij* ten $9\frac{1}{2}$ uur.

Art. 4. Gedurende den tijd, dat de *stoomboot* alzo in werkelijke dienst en in de vaart is, zal dezelve bij uitsluiting der andere vaartuigen moeten gebruikt worden; mogt echter iemand, door bijzondere beweegredenen gedreven, de gewone vaartuigen verkiezen, zal zulks hem vrijstaan, mits in dat geval betalende volgens het tarief, voor de *zeil-* en *roeivaartuigen*, tijdens dat de *stoomboot* vaart, bepaald.

Art. 5. De overbrenging met de gewone vaartuigen, hetzij van rijtuigen of passagiers, op de uren voor de *stoomboot* vastgesteld, zal alleen plaats hebben, ingeval de *stoomboot* uit hoofde van aan dezelve te doene reparatiën of anderzins, of ter oorzake van ijs in de rivier, niet op de voor dezelve bepaalde tijden zal kunnen varen.

De overtocht met de gewone vaartuigen zal wijders plaats kunnen hebben:

1°. Gedurende het stil liggen der *stoomboot* tusschen de uren, bepaald bij art. 3.

2°. Wanneer reizigers, die aan het veer aankomen tusschen den varenstijd van de *stoomboot*, mogten verkiezen, om bijzondere redenen, van dezelve vaartuigen gebruik te maken; zullende in het eerste geval betaald worden, ingevolge het hier nevenstaande tarief n°. 2, en in het tweede geval ingevolge tarief n°. 3.

Art. 6. De *stoomboot* zal worden bevaren en bediend door

een *stuurman*, een *machinist*, een *stoker* en twee bekwame *matrozen*.

De manschappen, de equipage uitmakende, zullen de passagiers met de meeste bescheidenheid en hulpvaardigheid bejegenen, met alle zorg en oplettendheid hunne bagaadje behandelen, en hun in alles, in het in- en uitrijden van rijtuigen, paarden en ander vee, de behulpzame hand bieden, zonder dat daarvoor eenige extra of buitengewone belooning zal mogen worden geëischt, zijnde in alles de eigenaars van het veer of de eventuele pachters, voor het gedrag en de daden hunner knechts aansprekelijk en zij tot alle schade-vergoeding, daarbij veroorzaakt, gehouden.

Art. 7. De militairen en corps of in uniform op orde reizende, de manschappen tot de nationale militie behoorende, naar hun corps vertrekkende of met verlof van daar retournerende, gelijk mede voor de zee- of landdienst aangenomen manschappen, zullen niet meer betalen dan de helft van hetgeen een particulier persoon verschuldigd zoude zijn.

Art. 8. Ingeval van ijsgang zal de dienst der *stoomboot* slechts zoo lang plaats hebben, als zonder gevaar zal kunnen geschieden, en in dat geval zullen de overvaartijden, naar omstandigheden, worden geregeld.

Art. 9. Bij donker weder zal de *stoomboot* van twee lichtende lantaarns moeten voorzien zijn.

Art. 10. De *stoomboot* zal des nachts aan de zijde van *Rotterdam* verblijven.

Art. 11. De *stoomboot* en andere *vaartuigen* zullen, twee of meermalen in het jaar, door de regering of door hare gedelegeerden worden geinspecteerd, en zullen de eventuele eigenaars of pachters gehouden zijn, het defectuele dadelijk te herstellen.

Art. 12. Ten einde, zoo veel mogelijk, het belang van den landbouw en het bezoeken der markten door den boerenstand te bevorderen, zullen de wagens, met hooi, stroo of andere veldvruchten beladen en met twee paarden getrokken, niet meer dan een gulden betalen, terwijl des *maandags* en *dingsdags* ieder ter markt komende persoon, van zonnen opgang tot twee uren na den middag, slechts zal behoeven te voldoen *zeven en een halve cents*.

Art. 13. Dit reglement zal te allen tijde in de *stoomboot*

aanwezig en zichtbaar moeten zijn, terwijl tevens in dezelve altoos een boek, pennen en inkt, voorhanden zullen moeten zijn, ten einde de pasfagiers hunne bezwaren en klagten (indien daartoe aanleiding gegeven was) zouden kunnen kenbaar maken.

De pasfagiers zullen gehouden zijn, deze klagten met hunne namen te onderteekenen, en zal dit boek maandelijks ter kamer van heeren *Burgemeesters* en *Wethouders* moeten worden ver-
toond.

Art. 14. De betaling der vrachtlouen zal geschieden naar het hiervolgende tarief, gevoegd onder de bijlagen, n°. 1.

Aldus enz.

	N ^o . 1.		N ^o . 2.		N ^o . 3.	
	TARIEF		TARIEF		TARIEF	
	voor de		voor de		voor de	
	stoomboot.		zeil- en roei- vaartuigen, wanneer de stoomboot niet in de vaart is.		zeil- en roei- vaartuigen, tijdens dat de stoom- boot vaart.	
Ieder perfoon <i>alleen</i>	f	o 15	f	o 15	f	o 25
<i>met meer</i>	-	o 07 $\frac{1}{2}$	-	o 07 $\frac{1}{2}$	-	o 15
Een rijtuig met twee wielen en een of twee paarden, <i>alleen</i>	-	o 80	-	o 60	-	o 20
<i>met meerdere</i>	-	o 50	-	o 50	-	o 10
Een rijtuig met vier wielen en twee paarden, <i>alleen</i>	-	o 1 00	-	o 70	-	o 50
<i>met meerdere</i>	-	o 60	-	o 60	-	o 30
_____ drie paarden	-	o 50	-	o 70	-	o 50
_____ vier _____	-	o 00	-	o 90	-	o 50
(te weten, koetsen, coupé koetsen, calèches, wagens en dergelijke.)						
Zware reiskoetsen met twee paarden	-	o 50	-	o 80	-	o 00
_____ drie _____	-	o 00	-	o 00	-	o 60
_____ vier _____	-	o 50	-	o 20	-	o 25
_____ Voor ieder paard meerder	-	o 50	-	o 25	-	o 50
Eene diligence zonder paarden	-	o 2 00	-	o 1 00	-	o 2 50
_____ met twee _____	-	o 3 00	-	o 1 50	-	o 4 00
_____ met vier _____	-	o 4 00	-	o 2 00	-	o 5 00
_____ Voor ieder paard meerder	-	o 50	-	o 25	-	o 60
Een rijtuig met twee wielen, zonder paarden	-	o 50	-	o 40	-	o 75
_____ met vier _____	-	o 75	-	o 50	-	o 1 00
_____ zware reiskoets, zonder paarden	-	o 50	-	o 75	-	o 2 00
_____ Voor een paard, <i>alleen</i>	-	o 40	-	o 40	-	o 60
_____ twee paarden, <i>ieder</i>	-	o 00	-	o 25	-	o 50
_____ drie _____	-	o 00	-	o 17 $\frac{1}{2}$	-	o 50
_____ een hoornbeest, <i>alleen</i>	-	o 25	-	o 25	-	o 40
_____ twee hoornbeesten, <i>ieder</i>	-	o 00	-	o 20	-	o 30
_____ drie _____	-	o 17 $\frac{1}{2}$	-	o 15	-	o 25
_____ veulens, <i>ieder</i>	-	o 20	-	o 15	-	o 30
_____ kalveren, _____	-	o 12 $\frac{1}{2}$	-	o 10	-	o 20
_____ varkens en schapen, <i>ieder</i>	-	o 02 $\frac{1}{2}$	-	o 02 $\frac{1}{2}$	-	o 02 $\frac{1}{2}$
Een wagen met hooi, stroo, of andere producten, met twee paarden	-	o 1 00	-	o 80	-	o 1 50
NB. Voor ieder perfoon, ter markt gaande, des maandags en dingsdags, van zonnenopgang tot twee uren des namiddags	-	o 07 $\frac{1}{2}$	-	o 07 $\frac{1}{2}$	-	o 15
Voor ieder perfoon, bij de rijtuigen behoorende, zal het overvaargeld volgens dit tarief moeten worden betaald.						
De voerman alleen is vrij.						
Bij ijsgang zullen de overvaargelden, naar gelang der omstandigheden van meerter of minder ijs, verhoogd mogen worden, zullende echter nimmer hooger mogen beloopten dan f 3.00 voor een perfoon alleen, en f 1.50 ieder, voor twee of meer perfonen.						
Van des avonds te half elf uren tot des morgens vijf uren alles het dubbeld van het tarief n ^o . 2.						

*REGLEMENT op de dienst van de
stoomboot voor het veer van Willems-
dorp op den Moerdijk en vice versa,
mitsgaders op de dienst van het ge-
melde veer, met gewone vaartuigen,
goedgekeurd by besluit van den 31sten
Mei 1822, n°. 13.*

Art. 1. Tot surveillance van het veer, zal er, aan de beide oevers van de rivier een commissaris worden belast met de zorg dat de hierna te melden bepalingen behoorlijk worden nagekomen.

Art. 2. Het veer met de stoomboot zal moeten worden bediend van uit de veerhavens op Willemsdorp, tot in de haven van den Moerdijk en vice versa; zullende, tot afvaart en aankomst van de stoomboot, aan de zijde van Willemsdorp ook kunnen worden gebruik gemaakt van de buiten den bovenmond van de Kil gelegen veerdam, in zoodanige omstandigheden, als zulks voor de dienst gerijfelijker zal worden geacht.

Art. 3. Het veer met de gewone vaartuigen zal moeten worden bediend van het hoofd en uit de havens van Willemsdorp op den Moerdijk en op den hoek van den Klaverpolder, vice versa, en wel

a. Van Willemsdorp naar den Moerdijk, door twee schippers in gebruik hebbende

Een groote hengst

Twee middelbare dito

Drie groote roeibootten

} van zoodanige grootte als thans
worden gebruikt.

b. Van den Moerdijk, mitsgaders van den hoek van den Klaverpolder, door drie schippers, in gebruik hebbende

Een groote hengst

Twee middelbare dito

Vier groote roeibootten

} van zoodanige grootte als thans
worden gebruikt.

Alles met de noodige knechts.

Alle welke vaartuigen zullen moeten voorzien zijn van de daarbij vereischte tuigagie en gereedschappen van voldoende sterkte, mitsgaders ieder derzelve van een goed kompas.

Tot onderkenning der vaartuigen zullen dezelve, in groote leesbare letteren, tot opschrift voeren: *Veer van Willemsdorp op den Moerdijk*, of *Veer van den Moerdijk op Willemsdorp*.

Er zal bij den overtocht altijd een schipper moeten mede varen, immers zoo lang er schippers aan wal zijn.

Art. 4. De schippers van beide oevers, welke de overbrenging doen met de gewone vaartuigen, zullen zoo min mogelijk gebruik mogen maken tot het afvaren van, of het aanzetten aan het noodveer, den hoek van den Klaverpolder, zoo dat van dit noodveer alleen dan vermag gebruik te worden gemaakt, als de overvaart van Willemsdorp op de haven van den Moerdijk en vice versa, ondoenlijk of door omstandigheden onraadzaam is.

Art. 5. In de haven van den Moerdijk zal, ten allen tijde, in de nabijheid van de daartoe vervaardigde lading- en losplaatsen, genoegzame ruimte voor het aankomen en afvaren van de stoomboot moeten worden gelaten, en van de voorn. lading- en losplaatsen zal nimmer eenig gebruik mogen worden gemaakt dan alleen door de stoomboot.

De veerhavens op Willemsdorp zullen uitsluitend dienen ten gebruik van de stoomboot en van de andere het veer bedienende vaartuigen; zullende deze vaartuigen zich steeds op zoodanige wijze in voorn. havens plaatsen, dat er ten allen tijde behoorlijke ruimte voor de aankomst der ligging en de afvaart van de stoomboot overblijve.

In bovengemelde havens zullen, in geen geval, eenige tot het veer niet behoorende vaartuigen worden toegelaten.

Art. 6. De stoomboot zal bij voortdoring in dienst zijn van den 1sten Maart tot ultimo October, van 's morgens ten 5 uren tot 's avonds ten half 10 uren, en van den 1sten November tot ultimo Februarij, van 's morgens 6 uren tot 's avonds ten half 8 uren.

Dezelve zal gedurende die tijden, op elk heel uur varen van den Moerdijk naar Willemsdorp, en op elk half uur van Willemsdorp naar den Moerdijk, en zulks hetzij er al of niet passagiers voor den overtocht zijn; zullende, het bepaalde oogenblik van vertrek daar zijnde, nimmer naar iemand, wie het zij, worden gewacht.

Bij deszelfs aankomst aan den eenen of den anderen oever zal

het vaartuig aldaar blijven vertoeven, tot dat het boven bepaalde oogenblik tot deszelfs vertrek zal zijn gekomen. (1)

Art. 7. Ingeval er ijs op de rivier drijft, zal de dienst van de stoomboot slechts zoo lang plaats hebben als zulks zonder gevaar zal kunnen geschieden, en in dat geval zullen de overvaartstijden naar de omstandigheden worden geregeld.

Art. 8. De commissaris zal het tijdstip van het vertrek van de stoomboot door het luiden van een grooten bengel, steeds tijdig genoeg aan het publiek aankondigen.

Art. 9. De voor de stoomboot bestemde sloep zal dezelve, zoo veel mogelijk, vergezellen.

Art. 10. Bij donker, zoo wel des ochtends als des avonds, invallende binnen een gedeelte der hierboven gemelde varenstijden, zal de stoomboot met eene behoorlijke lichtende lantaarn zijn voorzien.

Art. 11. De stoomboot zal des nachts in de haven van den Moerdijk verblijven.

Art. 12. De stoomboot zal ten allen tijde worden bevaren en bediend door

Een fluorman, een directeur van de stoommachine of machi-

(1) Bij amptiatie en alteratie van dit bovengemeld besluit, is bij besluit van den 10den September 1822, n°. 69, nader bepaald:

1°. Dat de stoomboot des morgens op den bij het voorschreven reglement vastgestelden tijd, van de zijde van den Moerdijk zal beginnen te varen, en daarmede van beide zijden, zoo veel mogelijk, op de bij het reglement bepaalde tijden zal blijven voortgaan; dat, bijaldien de overtocht gedurende eene der reizen vice versa, meer dan een half uur mogt duren, de stoomboot aan de zijde, alwaar dezelve te laat aankomt, niet langer dan hoogstens vijf minuten zal mogen vertoeven, maar binnen dien tijd de terugvaart moeten beginnen, ten einde den in vorige overtochten verloren tijd in te halen, en dat wijders wanneer eenig pasagier zich op den bij het reglement vastgestelden tijd van overtocht aanmeldt, en de stoomboot, door oponthoud of anderzins, niet binnen tien minuten na den bij het reglement bepaalde tijd van vertrek kan afvaren, hij het regt zal hebben om zich met de gewone vaartuigen, tegen het gewone veerloon, te doen overbrengen.

2°. Dat de stoomboot des namiddags van de zijde van Willemsdorp, voor de laatste maal zal varen, gedurende de maanden Januarij en December te half vier uren.

Gedurende de maanden Februarij, Maart, October en November te half vijf uren.

Gedurende de maanden April en September te half zeven uren; en

Gedurende de maanden Mei, Junij, Julij en Augustus te half acht uren.

nist, een stooker en twee bekwame matrozen, van dewelke de een tevens zal zijn belast met het bedienen der pasfagiers van zoodanige ververschingen, welke aan boord van het vaartuig zullen te verkrijgen zijn.

Art. 13. De manschappen, formerende de equipage van de stoomboot, zoo wel als de schippers en knechts, het veer, met de gewone vaartuigen, bedienende, zullen de pasfagiers met bescheidenheid en dienstvaardigheid behandelen, en zullen aan dezelve bijzonder voor het op- en afrijden van rijtuigen, paarden en vee op de stoomboot, of het brengen derzelve in de gewone vaartuigen, steeds de behulpzame hand bieden, zonder dat er voor de alzoo te presteren hulp, eenige extra-betaling, boven de hierna te melden vrachtgelden, of eenige fooijen, hoe ook genaamd of onder welk voorwendfel, zullen vermogen gevraagd te worden.

Art. 14. Alleenlijk met de stoomboot zullen, gedurende de voor dezelve bepaalde overvaarts-uren, mogen worden overgevoerd alle pasfagiers, rijtuigen, paarden en vee, welke zich tot overvaart van de rivier, gedurende dien tijd, zullen presenteren.

Art. 15. De vrachtgelden zullen betaald worden aan den commissaris, die zich zal bevinden aan de zijde der rivier waarvan de afvaart geschiedt; zullende die betalingen wijders moeten plaats hebben voor het vertrek van het vaartuig.

Art. 16. Voor de betaling der vrachtgelden zoo wel met de stoomboot als met de gewone vaartuigen, wanneer deze laatsten uit een of anderen hoofde, de stoomboot op de voor dezelve bepaalde uren zouden vervangen, zal worden gevolgd het onderstaand tarief:

Gl. Cts

Voor elk persoon..... 0.60.

NB. Ieder persoon die zal verkiezen van de kajuit der stoomboot gebruik te maken, zal betalen... 1.00.

Voor iedere kist of koffer, hetwelk de pasfagier niet verkiezen zal in of uit het vaartuig van het veerhuis, commissarishuis of naastbij gelegen herberg te dragen, en waartoe zij de hulp der veerlieden begeeren (waaronder zijn begrepen valiezen, pakmanden enz.)..... 0.30.

Gl. Crs.

Voor ieder los of voor een rijtuig gespannen paard (twee éénjarige of drie veulens zullen voor één paard gerekend worden).....	0.75.
NB. Voor een éénjarig en voor één of twee veulens zal proportioneel worden betaald.	
Voor elk hoornbeest ouder dan een jaar (twee hokke- lingen of drie kalven zullen voor één beest gere- kend worden).....	0 50.
NB. Voor een hokkeling en voor een of twee kalven zal proportioneel worden betaald.	
Voor een varken.....	0.10.
Voor een gemest varken.....	0.20.
Voor ieder schaap.....	0.10.
NB. Voor de zuigende lammeren zal niets worden be- taald.	
Voor ieder korf of stok bijen.....	0.05.
Voor eene koets, of ander rijtuig met vier wielen, met uitzondering eener diligence.....	3.50.
Voor eene diligence.....	6.00.
Voor een rijtuig met twee wielen.....	1.00.
Door elk pasfagier zal, boven de vrachtgelden, aan den commisfaris als commisfarisloon worden betaald.....	0 01 $\frac{1}{2}$.

Ingeval, behoudens de bepaling der varens-uren van de stoomboot, volgens dit reglement, de overtocht met dezelve geschiedt voor zonneopgang of na zonneondergang, zal de vracht met de helft worden verhoogd en dus tegen een en een half maal de tariëfsbepaling worden betaald.

De militairen en corps, of in uniform op order reizende, de manschappen tot de militie behoorende, wanneer zij naar hun korps vertrekken, of met verlof van daar retourneren, gelijk mede de voor de zee- of landdienst aangeworvene manschappen, zullen in allen gevallen niet meer betalen dan de helft van het gene een particulier persoon zoude verschuldigd zijn.

Art. 17. Bij ijsgang zal voor eene schuit, voorzien met ten minste twee bekwame en kloeke schippers, tot veerloon moeten worden betaald zes guldens en vijftig cents. En wanneer de rivier buitengewoon met drijfijis vervuld, en de ijsgang daardoor zoo zwaar is, dat het ijs overal en van alle kanten drijft, zoo-

danig dat de scheepvaart daardoor ten eenemaal is gestremd, zullen de veerlieden voor veerloon genieten voor iedere schuit, mits niet meer ladende dan drie personen, acht guldens.

Zullende de veerlieden, in het laatstgemelde geval, niet meer dan drie personen te gelijk in eene schuit mogen laden, op verbeurte van tien guldens voor ieder persoon, die boven dat getal, bij hen mogt scheep genomen worden.

Art. 18. De overbrenging met de gewone vaartuigen, hetzij van goederen of van pasfagiers op de uren voor de stoomboot vastgesteld, zal alleen plaats hebben, ingeval de stoomboot uit hoofde van aan dezelve te doene reparatien of anderszins, of ter oorzaak van ijs in de rivier, niet op de voor dezelve bepaalde tijden zal kunnen varen.

De overtocht met de gewone vaartuigen zal wijders plaats kunnen hebben:

1°. Gedurende het stilliggen der stoomboot tusschen de uren bepaald bij art. 6; en

2°. Wanneer reizigers die aan het veer aankomen tusschen den varenstijd van de stoomboot mogten verkiezen ter bespoediging hunner reis van dezelve vaartuigen gebruik te maken; in het eerste geval zal moeten worden betaald:

Voor een groote of kleine hengst dienende alleen tot het overbrengen van pasfagiers, vijf guldens, en wanneer het getal der pasfagiers meer dan vier is. voor elken persoon, boven dat getal, een gulden en twintig cents.

Voor eene roeiboort, mits niet meer ladende dan drie personen, drie guldens zestig cents.

Voor elk rijtuig met vier wielen, hetzij alleen hetzij te gelijk met pasfagiers of paarden wordende overgebracht, zeven guldens.

Idem voor elk rijtuig met twee wielen, drie guldens.

Idem voor elk paard, een gulden en vijftig cents.

En in het tweede geval het dubbel dezer vrachtgelden.

Art. 19. Alle geschillen welke tusschen de equipagie van de stoomboot of die der gewone vaartuigen en de pasfagiers over de overvaart als anderszins zouden mogen ontstaan, zullen in de eerste plaats worden beslist door den commissaris, aan wiens uitspraak de partijen zich provisieneel zullen onderwerpen, be-

houdens het beroep aan het ministerie van binnenlandsche zaken en waterstaat.

Art. 20. Wanneer de manschappen, formerende de equipage van de stoomboot of de gewone vaartuigen, eenigzins mogten handelen tegen de bepalingen van dit reglement, zullen de schulden worden gestraft met eenige dagen inhouding van traktement, met suspensie of met finaal ontslag uit hunne bediening, naar gelang van omstandigheden, en ter uitspraak van den minister van binnenlandsche zaken en waterstaat.

Art. 21. Er zal in de stoomboot ten allen tijde een boek, benevens pennen en inkt, voorhanden liggen, ten einde de passagiers gelegenheid te geven in hetzelfde, mits door hen onderteekend, alle zoodanige klagten op te schrijven, welke zijlieden zouden oordeelen, omtrent de behandeling bij den overtocht te moeten inbrengen.

Art. 22. Van dit reglement zal er ten allen tijde een exemplaar op eene, voor elk een, zichtbare plaats, in de respectieve veerhuizen en logementen of herbergen aan de beide zijden der rivier zijn en blijven opgehangen, gelijk mede in de kajuit en in het vooronder van de stoomboot.

Goedgekeurd enz.

REGLEMENT op de dienst der stoombooten, tusfchen Rotterdam en Antwerpen, mitfgaders tusfchen Rotterdam en Ter Veere en vice versa, toebehoorende aan de NEDERLANDSCHE STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ, gevestigd te Rotterdam, goedgekeurd bij besluit van den 25sten December 1825, n°. 145.

Regeling van de vaart en verpligtingen van de ondernemers daaromtrent.

Art. 1. De vaart zal gefchieden langs de *Maas*, de *Noord*, de *Kil*, het *Hollandsche Diep*, het *Volkevak*, de *Krammer*, het

Martgat, het *Keeten*, de *Oosterschelde*, het verdrongen land van *Zuid-Beveland*, en de *Schelde*, of, wanneer *Veere* wordt aangedaan, van de *Ooster-Schelde*, door het *Catsche Gat* naar het *Sloe*, en van daar naar de *Wester-Schelde*.

Art. 2. De punten, welke onderweg zullen worden aangedaan, zijn: *Dordrecht*, de *Willemstad*, *Ooltgensplaat*, het *Zijp bij Bruinisfe*, *Wemeldingen*, *Gorishoek* bij *St. Maartensdijk* en *Bath*; den weg door of op het *Sloe* nemende, zal het de ondernemers daarenboven geoorloofd zijn *Veere* aan te doen.

Art. 3. De stoombooten zullen dagelijks varen van *Rotterdam* tot *Antwerpen* en vice versa, zoo verre het getal der in het bezit der ondernemers zijnde stoombooten en de aard van deze vaartuigen en van het vaarwater zulks toelaten; zij zullen verplicht zijn om telkens van alle veranderingen in deze vaart, na daartoe, voor zoo veel noodig, vergunning te hebben bekomen, het publiek bij openbare bekendmaking in de nieuwspapieren tijdig kennis te geven.

Art. 4. Daar de bijzondere gesteldheid van het vaarwater de bepaling van een vast uur van vertrek niet toelaat, zullen de ondernemers zorgen, dat de verspringende tijden van afvaart elke maand, ten minsten veertien dagen te voren, in de stedelijke couranten van *Rotterdam*, *Middelburg* en *Antwerpen* worden aangekondigd, tot zoo lang althans, dat de ondervinding hen in staat zal hebben gesteld, om die bepaling voor het geheele jaar door in de almanakken te plaatsen.

Art. 5. De ondernemers zullen zich stiptelijk houden aan de alzoo bepaalde tijden van vertrek, om het even of er reizigers zijn of niet.

Art. 6. De ondernemers zullen verplicht zijn, de door hen aan te leggen stoombooten binnen het rijk te doen vervaardigen op de volmaaktste wijze die dus verre bekend is, vooral met betrekking tot de voorzorgen, die de veiligheid der aan boord zijnde personen kunnen verzekeren.

Art. 7. Ten zelfden einde zullen de ondernemers gehouden zijn op elke stoomboot te plaatsen eeneu bekwamen werktuigkundige, en om zoo dikwijls zulks zal noodig zijn, ten minste eenmaal 's weeks, alle de deelen der stoomtuigen te doen nazien, en zoo noodig repareren, telkens bij verzuim op eene

boete van *vijf en twintig guldens*, alles onverminderd de inachtneming der algemeene bepalingen en maatregelen van voorzorg, ten aanzien van het gebruik en het onderzoek van, of het toezigt over de stoombooten en stoomwerktuigen, reeds gemaakt of nog vast te stellen. (1)

Art. 8. De stoombooten zullen moeten voorzien zijn van goede en bekwame touwen, ankers, kettingen, pompen en al wat verder voor eene veilige en behouden vaart vereischt wordt; zoo ook zal ten allen tijde moeten worden medegevoerd eene bekwame boot of floep, geschikt om op alle plaatsen en in alle omstandigheden de reizigers en hunne goederen naar of van boord te brengen.

Art. 9. Op de booten zullen door de ondernemers geplaatst worden kundige schippers, eene volmaakte kennis van het aangewezen vaarwater bezittende.

Art. 10. De ondernemers zullen zorgen, dat het getal der manschappen op de stoombooten voldoende zij, voor de behandeling derzelve.

Art. 11. De stoombooten zullen, bij mist of donker weder, ten minsten twee behoorlijk lichtende lantaarns voeren, om het aan boord loopen van andere vaartuigen te verhoeden, en ten zelfden einde zal op elke boot eene klok aanwezig zijn, die als dan bij herhaling zal moeten worden geluid. (2)

Art. 12. De stoombooten zullen zich op elke der bepaalde aanlegplaatsen onder de vaart niet langer dan vijf minuten mogen ophouden.

Van de reizigers en hunne goederen.

Art. 13. Er zal geen grooter aantal reizigers mogen worden toegelaten en aan boord genomen, dan met welvoegelijkheid kan worden overgevoerd.

Art. 14. De ondernemers zullen aan boord plaatsen eenen geschikten conducteur, belast met het doen der noodige aanwijzing aan de reizigers, het verhuren der plaatsen en vertrekken, het afgeven van lootjes voor dezelve, het ontvangen, bewaren

---

(1) Zie het besluit van den 6den Mei 1824, hierna geplaatst.

(2) Zie het besluit van den 4den September 1824, hierna geplaatst.

en weder afgeven der goederen, en wat verder het wederzijdsch belang der reizigers en ondernemers zal komen te vorderen.

Art. 15. Bij het aan boord komen zullen de reizigers aan den conducteur opgeven:

- 1°. De kajuit van welke zij begeeren gebruik te maken.
- 2°. Tot welke plaats zij verlangen mede te varen.
- 3°. Derzelve naam, woonplaats en beroep.

Art. 16. De verschuldigde vracht zal te gelijk op de eerste aanvraag aan den conducteur worden betaald, volgens het na te melden tarief.

Art. 17. De reizigers, aan welke het vooronder tot verblijf wordt aangewezen, kunnen hunne goederen bij zich houden, doch alle andere zijn verplicht dezelve bij het aan boord komen aan den conducteur in bewaring te geven, met opgave van het getal stukken en van het gewigt van dezelve dat zij bij zich hebben, benevens de merken of kennelijke teekenen van onderscheiding.

Art. 18. De reizigers bekomen na gepresteerde betaling van den conducteur een bewijs, aantoonende:

- 1°. Den datum.
- 2°. De plaats van het aan boord komen, en die der begeerde ontschepping.
- 3°. De betaalde som.
- 4°. De kajuit waartoe de houder regt heeft.
- 5°. De omschrijving der in bewaring gegevene bagaadje.

Art. 19. Reizigers, die verder dan de opgegevene plaats met de boot mede gaan, zijn verplicht te betalen volgens het tarief van de plaats waar zij zijn aan boord gekomen tot de plaats alwaar zij zich zullen ontscheppen.

Art. 20. Reizigers, welke de groote kajuit of wel de achterkajuit of een der andere tot afhuring bestemde vertrekken geheel wenschen af te huren, zullen de bestelling twee dagen te voren aan boord der stoomboot moeten doen, en dadelijk de verschuldigde vracht, tegen bewijs, betalen aan den conducteur.

Art. 21. De berekening der vrachten, voor personen, zal geschieden naar het tarief aan dit reglement geannexeerd onder letter A.

Art. 22. Reizigers, die voor hunne personen niet meer verkiezen te betalen dan de vracht, bij dit tarief bepaald, zullen

alleen van de voorkajuiten het daarboven gelegen verdek, namelijk dat, aan den voorkant van het lokaal der stoom-machine gelegen, mogen gebruik maken.

Art. 23. Reizigers, die eene plaats in de groote kajuit be-geeren, zullen boven de vracht, bij het tarief bepaald, nog de helft vermeerdering betalen, en zullen alsdan ook van de voor-kajuit en van het geheele dek gebruik maken.

Art. 24. Reizigers, die eene plaats in de achterkajuit be-geeren, zullen boven de vracht, bij het tarief vastgesteld, nog even zoo veel moeten voldoen, en zullen alsdan ook gebruik mogen maken van de groote en voorkajuit, en van het gansche dek, voor zoo veel de groote kajuit niet geheel mogt zijn afgehuurd.

Art. 25. Voor huur van ieder der afgeschotene kamertjes in de groote kajuit, zal worden betaald twaalf guldens.

Voor dat van de achterkajuit dertig guldens, en

Voor de geheele kajuit tachtig guldens, alles onverminderd de betaling der vracht, voor iederen reiziger en zijne goederen bepaald.

Art. 16. Behoeftigen zullen voor de halve vracht kunnen worden medegenomen, doch alleen toegelaten worden in het vooronder of op het voor de fokkemast gelegene verdek, of op zoodanige andere plaats als hun zal aangewezen worden.

De ondernemers hebben het regt, om van hen, die zich als behoeftigen aanmelden, te vorderen dat zij daarvan door een certificaat van het bestuur hunner woonplaats doen blijken.

Art. 27. Kinderen onder de tien jaren betalen halve vracht.

Art. 28. De reizigers zullen bagaadje ter zwaarte van dertig pond nederlandsch mogen met zich voeren, zonder daarvoor eenige vracht verschuldigd te zijn; voor het meerdere, gelijk mede voor rijtuigen, zal worden betaald in voege als bij het tarief der vrachtgoederen is vermeld.

Art. 29. Overal, waar de stoombooten niet aan kaaijen of hoofden zullen aanleggen, zullen de reizigers, met hunne goederen, voor rekening der ondernemers, met geschikte vaartuigen worden aan en van boord gebragt.

Art. 30. De reizigers, die onder weg ontscheept moeten worden, zullen, ten minsten tien minuten vóór de aankomst op de aangewezen plaats, behoorlijk gewaarschuwd worden, ten

einde tijd te hebben om hunne goederen uit handen van den conducteur te ontvangen.

Art. 31. Op het oogenblik der aankomst zal de klok geluid worden, en de reizigers, die ontscheept moeten worden, zijn alsdan verplicht zich dadelijk naar de valreep te begeven, of blootgesteld van verder te worden medegevoerd ten hunnen kosten.

Art. 32. Terstond na de aankomst der stoomboot te *Antwerpen* of *Ter Veere* en te *Rotterdam*, zullen de aan den conducteur afgegevene goederen door de equipagie van de stoomboot aan de kaai worden gebragt, en de ondernemers zullen zorgen, dat hunne eigene bedienden ter verdere bezorging, buiten kosten der reizigers, aldaar gereed staan, indien de pasfagiers niet zelve verkiezen voor de bestelling te zorgen.

Art. 33. De ondernemers zullen verplicht zijn, om de noodige zorg voor de zindelijkheid, zoo in de vertrekken en kajuiten als op het dek, te doen dragen, en de pasfagiers zullen zich moeten houden aan de schikkingen, daaromtrent in billijkheid en ten algemeene gerieve te maken.

Art. 34. Alle deelen der stoomboot, tot verblijf bestemd, zullen behoorlijk worden verlicht zoodra het duister wordt.

Art. 35. De reizigers zullen zich onthouden van in het lokaal van het stoomtuig, of eenig ander gedeelte van het vaartuig, dan waarop zij door hunne betaling regt hebben, te komen; ook zullen zij niet mogen vertoeven op het dek boven de machines, noch tusschen den schoorsteen en de voorzijde der schepradkasten; ook zullen zij niet op de trappen of gangen der pasfage mogen blijven staan, of op de leuninggen, schepradkasten of eenige andere verhooging mogen klimmen.

Art. 36. De galerijen rondom het schip zijn ten gebruike der pasfagiers, doch indien, voor de dienst van het schip, dezelve geheel of gedeeltelijk vrij moeten zijn, moeten zij dezelve, op aanvraag der schippers verlaten.

Art. 37. De reizigers mogen noch aan den schipper en matrozen, noch aan den machinist en den stoker eenige bevelen geven, de besturing van het vaartuig en van de machine betreffende; ook zullen zij niet spreken met de machinisten of roergangers.

Art. 38. De reizigers zijn verplicht zich te gedragen naar alle

verordeningen, welke door de schippers, voor de zekerheid en veiligheid der vaart, worden noodig geoordeeld.

Art. 39. Het tabak rooken zal alleen zijn toegelaten in de voorkajuit en op het geheele dek, doch ook daar niet anders dan met een dopje; vuurstooven zullen nergens worden toegelaten.

Art. 40. De reizigers zullen verplicht zijn hunne honden op de plaats die hen de conducteur zal aanwijzen, vast te leggen, en zulks op eene boete van drie guldens, ten voordeele van den armen op de plaats der eerste aankomst.

Art. 41. De ondernemers zullen zorgen, dat de reizigers met de meeste bescheidenheid door de manschappen der boot worden bejegend; en hetzelfde zal wederkeerig door de reizende, omtrent de personen op de stoomboot geplaatst, worden in acht genomen.

Art. 42. Op elke stoomboot zal moeten aanwezig zijn een boek, waarin de reizigers, onder hunne handteekening, en met vermelding van hun beroep en woonplaats, zullen kunnen ter neder stellen de bezwaren, die zij, ter zake van afwijkingen van dit reglement, tegen de ondernemers of derzelve onderhoorigen mogten hebben.

Art. 43. Op geschikte uren zal, in de verschillende kajuiten, ontbijt en middagmaal worden aangerigt; de reizigers, welke geen gebruik daarvan verkiezen te maken, zijn gehouden, gedurende die maaltijden, hunne plaatsen, op aanvraag van den hofmeester, in te ruimen, zoo dit tot het zetten der tafel noodzakelijk is.

Art. 44. Op alle andere uren zullen de reizigers alle de aan boord zijnde ververschingen bij den hofmeester kunnen bekomen.

Art. 45. De tarieven en beschrijvingen van alle spijs en drank, mitsgaders van de spellen die aan de reizigers kunnen worden verschaft, zullen steeds in de onderscheidene vertrekken voorhangen, en berekend worden naar de laagste prijzen, in de logementen of koffijhuizen gevraagd wordende.

Art. 46. De reizigers hebben het regt, om van den hofmeester en deszelfs bedienden alle hulp en bediening te vorderen, met uitzondering alleen van de vooronder-pasfagiers, in art. 26 vermeld, die geene aanspraak op bediening hebben.

De reizigers welke een vertrek hebben afgehuurd, kunnen zich door hunne eigene bedienden laten verzorgen.

Art. 47. De reizigers, die boeken en nieuwspapieren begeeren te hebben, zullen dezelve, voor zoo verre die voorhanden zijn, van den hofmeester verzoeken.

Art. 48. Alle hazardspelen zijn aan boord der stoombooten verboden; voor het overige tot het bekomen van dam-, schaak- en andere borden, voor zoo ver die aan boord voorhanden zijn, alsmede van speelkaarten, zal men zich tot den hofmeester kunnen vervoegen.

Art. 49. De ondernemers zullen hunne bedienden, aan boord der stoombooten, het vorderen van fooijen verbieden, en de reizigers zijn niet verplicht dezelve te geven.

Art. 50. Reizigers welke, hetzij door overtreding der wetten op de in- en uitgaande regten en indirecte belastingen, hetzij van plaatselijke belastingen, reglementen of keuren, de ondernemers of iemand anders schade veroorzaken, zijn daarvoor verantwoordelijk, en zullen, in alle gevallen, verplicht zijn dezelve te vergoeden.

Van de vrachtgoederen.

Art. 51. De vracht der goederen, met deze stoombooten vervoerd wordende van *Rotterdam* tot *Antwerpen* en vice versa, of van *Rotterdam* tot *Veere* en vice versa, zal worden berekend overeenkomstig de tarieven, sub litt. B en C, aan dit reglement geannexeerd; voor tusschenbeiden gelegene plaatsen, zal de vracht in evenredigheid worden geregeld. (1)

Art. 52. De ondernemers zullen verplicht zijn, alle de voorschrevene goederen aan te teekenen op een behoorlijk register, met vermelding van den aard derzelve, de namen der afzenders, en van de personen waarvoor dezelve zijn gedestineerd; een extract van dit register zal aan den afzender, des verkiezende, tegen betaling van 5 cents, worden uitgereikt.

Art. 53. De vrachtgoederen zullen, zoowel als de bagaadje der pasfagiers, zoodanig aan boord geplaatst of geborgen moeten worden, dat dezelve voor bederf of schade beveiligd zijn, en de pasfagiers daardoor in geenen deele worden gehinderd.

Art. 54. De vrachtgoederen zullen, zoodra mogelijk na der-

---

(1) De in dit reglement bedoelde tarieven zijn gedrukt en verkrijgbaar gesteld bij MENSING EN VAN WESTRENNEN te Rotterdam.

zelve aankomst ter plaatsen van bestemming, door de zorg der ondernemers worden besteld.

Art. 55. De ondernemers zijn verantwoordelijk voor alle verliezen der aan hunne zorg toevertrouwde goederen, zoo mede voor alle schade, welke daaraan, door opzet of verzuim, hetzij van hun zelven, hetzij van iemand hunner onderhoorigen mogt worden toegebracht.

De vergoeding echter, voor pasfagiers-goederen, zal de som van twee honderd guldens per stuk, dat is per kist, baal, pak, zak enz. niet kunnen te boven gaan.

Art. 56. Tot zekerheid der met deze stoombooten vervoerd wordende goederen en gelden, zullen de ondernemers verplicht zijn eenen persoonen borg te stellen ten genoegen der regering van *Rotterdam*, en welke borg zich, bij notariele acte (ten kosten der ondernemers op te maken) gezamenlijk met de laatstgenoemden zal moeten verbinden tot zoodanige som, als door de gedachte regering zal worden vastgesteld. Deze borgtogt zal door eene andere worden vervangen, zoo dikwerf dezelfde regering zulks zal dienstig oordeelen.

Art. 57. De ondernemers of hunne onderhoorigen zullen zich niet met de overbrenging van eenige brieven, hoe ook genaamd, ten nadeelê van 's rijks posterijen mogen belasten, op de straffen, welke bij de wet van den 27sten Prairial van het IX jaar zijn vastgesteld; zullende, ingeval van herhaalde overtreding, de concessie, voor deze onderneming verleend, boven de geïncurreerde straf, worden ingetrokken.

Art. 58. De ondernemers zullen verplicht zijn om zich met het vervoer der pakketten, 's rijks dienst betreffende, te belasten, wanneer de gewone middelen der brieven-posterij daartoe ontoereikende mogten zijn.

Verskillende bepalingen.

Art. 59. Bijaldien onvoorziene omstandigheden, of een gebrek aan de stoomboot, de reize aanmerkelijk mogten vertragen of geheel onmogelijk maken, zullen de ondernemers verplicht zijn, om voor hunne rekening de reeds aan boord zijnde reizigers, tot aan de plaats waarvoor zij de vracht zullen hebben betaald, op de meest spoedige en gemakkelijke wijze, te doen overbrengen, en voorts, op eene gelijke wijze, voor het ver-

voer der bij hun ter verzending ontvangene goederen, tot aan de plaats van bestemming, te zorgen; zullende zij, in het tegenovergesteld geval, voor alle nadeelen, uit deze vertraging of oponthoud voortvloeiende, verantwoordelijk zijn.

Art. 60. De ondernemers zullen dit reglement, met de daartoe behoorende tarieven, voor hunne rekening doen drukken, en zorgen, dat deze stukken ten allen tijde in de kajuiten en in het vooronder ter inzage der reizigers voorhangen.

Art. 61. Het tegenwoordig reglement zal worden ten uitvoer gebracht onder het onmiddellijk toezigt van de regeringen der plaatfen van vertrek en aankomst, of welke door de stoombooten onder weg zal worden aangedaan. Deze hebben de bevoegdheid, het voeren van dit toezigt aan eenen commissaris van politie van harentwege op te dragen, en van de ondernemers alle zoodanige inlichtingen en overlegging van stukken te vorderen, als zij tot dat einde zullen oordeelen noodig te hebben.

Art. 62. Het blijft den Koning voorbehouden, om, hetzij op voorstel door of van wege de bevoegde besturen, hetzij eindelijk uit anderen hoofde, in dit reglement, en de daaraan geannexeerde tarieven, geheel of gedeeltelijk zoodanige veranderingen en wijzigingen te maken, als bij vervolg zal worden bevonden te behooren.

Goedgekeurd enz.

EXTRACT uit het reglement op de dienst der stoombooten van Rotterdam op Nijmegen en Arnhem, en vice versa, toebehoorende aan de NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ, gevestigd te Rotterdam, goedgekeurd bij besluit van den 20sten December 1825, n°. 145.

Regeling der vaart en verplichtingen van de ondernemers daaromtrent.

Art. 1. De vaart zal geschieden langs de *Maas*, de *Noord*, de *Merwede*, de *Waal*, de *Rijn* en de *Lek*.

Art. 2. De punten, welke onderweg zullen worden aangedaan, zijn, als de vaart geschiedt langs de *Maas*, de *Noord* en de *Merwede*; *Dordrecht*, *Corinchem*, *Woudrichem*, *Loevestein*, *Bommel*, *Tiel*; en de vaart geschiedende langs de *Maas*, de *Lek* en den *Rijn*; *Lekkerkerk*, *Nieuwpoort*, *Schoonhoven*, *Tienhoven*, *Vianen*, *Vreeswijk*, *Kuilenburg*, *Wijk bij Duurstede*, *Rheenen* en *Wageningen*.

Art. 3. De stoombooten zullen dagelijks kunnen varen van *Rotterdam* op *Nijmegen* en *Arnhem*, en *vice versa*, en zulks zoo verre het getal stoombooten, die de ondernemers bezitten, en de aard dier vaartuigen het zullen toelaten, daarbij trachtende, zoo veel mogelijk, het verband te bewaren met de door Ons geconcesioneerde stoomboot tusschen *Corinchem* en 's *Hertogenbosch*.

Zij zullen verplicht zijn om telkens, van alle veranderingen in deze vaart, na dat zij daartoe, voor zoo veel noodig, vergunning zullen hebben bekomen, het publiek door openbare bekendmaking in de nieuwspapieren tijdig kennis te geven.

Art. 4. In zoo verre de bijzondere gesteldheid van het vaarwater de bepalingen van een vast uur van vertrek niet toelaat, zullen de ondernemers zorgen, dat de verspringende tijden van afvaart, telken maande, ten minsten veertien dagen tē voren, in de stedelijke couranten van *Rotterdam*, *Nijmegen* en *Arnhem*, benevens in het provinciaal dagblad van *Noordbrabant*, worden aangekondigd, tot zoo lange althans de ondervinding hun in staat zal hebben gesteld, om die bepaling, voor het geheele jaar vooruit, in de almanakken te doen plaatsen.

Art. 5. De ondernemers zullen zich stiptelijk houden aan de alzoo bepaalde tijden van vertrek, om het even of er reizigers zijn of niet.

Art. 6. De ondernemers zullen verplicht zijn, de door hen aan te leggen stoombooten binnen het rijk te doen vervaardigen, op de volmaaktste wijze, die dusverre bekend is, met betrekking tot de voorzorgen, die de veiligheid der aan boord zijnde personen kunnen verzekeren.

Art. 7. Ten zelfden einde zullen de ondernemers gehouden zijn, op elke stoomboot te plaatsen eenen bekwaamen werktuigkundige, en om, zoo dikwijls zulks zal noodig zijn, ten minsten eenmaal 's weeks, alle de deelen der stoomtuigen te doen

nazien, en, zoo noodig, repareren, telkens, bij verzuim, op eene boete van *vijf en twintig guldens*, alles onverminderd de inachtneming der algemeene bepalingen en maatregelen van voorzorg, ten aanzien van het gebruik en onderzoek van, of het toezigt over, de stoombooten en stoomwerktuigen reeds gemaakt of nog vast te stellen.

Art. 8. De stoombooten zullen moeten voorzien zijn van goede en bekwame touwen, ankers, kettingen, pompen, en al wat verder voor eene veilige en behouden vaart vereischt wordt; zoo ook zal ten allen tijde moeten worden medegevoerd eene bekwame boot of sloep, geschikt om, op alle plaatsen en in alle omstandigheden, de reizigers en hunne goederen naar of van boord te brengen.

Art. 9. Op de booten zullen, door de ondernemers, geplaatst worden kundige schippers, eene volmaakte kennis van het aangewezen vaarwater bezittende.

Art. 10. De ondernemers zullen zorgen, dat het getal der manschappen op de stoombooten voldoende zij voor de behandeling derzelve.

Art. 11. De stoombooten zullen, bij mist of donker weder, ten minsten twee behoorlijk lichtende lantaarns voeren, om het aan boord loopen van andere vaartuigen te verhoeden, en ten zelfden einde zal op elke boot eene klok aanwezig zijn, die alsdan bij herhaling zal moeten worden geluid.

Art. 12. De stoombooten zullen zich op elke der bepaalde aanlegplaatsen, onder de vaart, niet langer dan vijf minuten mogen ophouden.

Van de reizigers en hunne goederen.

Art. 13. Er zal enz. (1)
Goedgekeurd enz.

---

(1) Art. 13—62 zijn genoegzaam van denzelfden inhoud als bij het vorig reglement.

REGLEMENT voor de stoomboot tusfchen Rotterdam en Nijmegen, waarvoor, bij Zijner Majesteits besluit van den 24sten Maart 1824, n°. 26, ten behoeve van TEUNISSEN c. s., concessie is verleend, goedgekeurd bij besluit van den 20sten December 1825, n°. 163.

Regeling van de vaart, verpligtingen van de ondernemers daaromtrent.

Art. 1. De vaart zal geschieden langs de Maas, de Noord, de Merwede en de Waal.

Art. 2. De punten, welke onderweg zullen worden aangedaan, zijn; Dordrecht, Gorinchem, Woudrichem, Bommel, Tiel en Druten.

Art. 3. De stoomboot zal driemaal 's weeks varen, te weten: van Nijmegen op Rotterdam, des Dingsdags, Donderdags en Zondags, en van Rotterdam op Nijmegen, des Maandags, Woensdags en Vrijdags.

Art. 4. In zoo verre de bijzondere gesteldheid van het water de bepalingen van een vast uur van vertrek niet toelaat, zullen de ondernemers zorgen, dat de verspringende tijden van afvaart telken maande, ten minsten veertien dagen te voren, in de stedelijke couranten van Rotterdam, Nijmegen en Arnhem worden aangekondigd, ten ware, dat de ondervinding hun in staat zal hebben gesteld, om, voor het geheele jaar, het vertrek van Nijmegen en van Rotterdam op vastgestelde onveranderlijke uren te doen p'laats hebben, als wanneer de tijdsbepaling vooruit in de almanakken zal moeten opgenomen worden.

Art. 5. De ondernemers zullen, in beide gevallen, zich stip-
telijk houden aan de bepaalde tijden van vertrek van Rotterdam en Nijmegen, om het even of er reizigers zijn of niet.

Ter waarfchuwing van de reizigers, zal een kwartier uurs vóór den tijd van het vertrek, driemaal, om de vijf minuten, worden geluid, door middel eener, op de boot geplaatste, klok.

Art. 6. De ondernemers zullen verplicht zijn, de door hen aan te leggen stoombooten binnen het rijk te doen vervaardigen, op de volmaaktste wijze, die tot dusverre bekend is, vooral met betrekking tot de voorzorgen, die de veiligheid der aan boord zijnde personen kunnen verzekeren.

Art. 7. Ten zelfden einde zullen de ondernemers gehouden zijn, op elke stoomboot te plaatsen eenen bekwamen werktuigkundige, en, zoo dikwijls zulks zal noodig zijn, ten minsten eenmaal 's weeks, alle de deelen der stoomtuigen te doen nazien, en de defecten, zoo noodig, dadelijk te repareren, telkens, bij verzuim, op eene boete van vijf en twintig guldens; alles onverminderd de inachtneming der algemeene bepalingen en maatregelen van voorzorg, ten aanzien van het gebruik en het onderzoek van, of het toezigt over de stoombooten en stoomwerktuigen reeds gemaakt of nog vast te stellen.

Art. 8. De stoombooten zullen moeten voorzien zijn van goede en bekwame touwen, ankers, kettingen, pompen, en al wat verder voor eene veilige en behouden vaart vereischt wordt; zoo ook zal, ten allen tijde, moeten worden medegevoerd eene bekwame boot of sloep, geschikt om, op alle plaatsen en in alle omstandigheden, de reizigers en hunne goederen naar of van boord te brengen.

Art. 9. Op de booten zullen, door de ondernemers, geplaatst worden kundige schippers, eene volmaakte kennis van het aangewezen vaarwater bezittende.

Art. 10. De ondernemers zullen zorgen, dat het getal der op de stoombooten varende schippers en manschappen voldoende zij voor de behandeling derzelve.

Art. 11. De stoombooten zullen, bij mist of donker weder, ten minsten twee behoorlijk lichtende lantaarns voeren, om het aan boord loopen van andere vaartuigen te verhoeden, en ter voorkoming van ongelukken; daarenboven zal op elke boot eene klok aanwezig zijn, die alsdan bij herhaling zal worden geluid.

Art. 12. De stoombooten zullen zich, op elke der bepaalde aanlegplaatsen onder de vaart, niet langer dan vijftien minuten mogen ophouden.

Van de reizigers en hunne goederen.

Art. 13. Het getal reizigers, dat zal mogen worden toege-

laten en aan boord genomen, moet niet overtreffen het aantal van zitplaatsen, dat, na opneming van de boot, zal worden bevonden daarin aanwezig te zijn, en als zoodanig door de regeringen der beide steden tot maatstaf zal vastgesteld worden.

Art. 14. De ondernemers zullen aan boord plaatsen eenen geschikten conducteur, belast met het doen der noodige aanwijzingen aan de reizigers, het verhuren der plaatsen en vertrekken, het afgeven van lootjes voor dezelve, het ontvangen, bewaren en weder afgeven der goederen, en wat verder het wederzijds belang der reizigers en ondernemers zal komen te vorderen.

Art. 15. Bij het aan boord komen, zullen de reizigers dadelijk aan den conducteur opgeven:

1°. De kajuit van welke zij begeeren gebruik te maken.

2°. Tot welke plaats zij verlangen mede te varen.

3°. Derzelver naam, woonplaats en beroep.

Art. 16. De verschuldigde vracht zal te gelijk, en op de eerste aanvraag van den conducteur, worden betaald, volgens het na te melden tarief.

Art. 17. De reizigers, aan welke het vooronder tot verblijf wordt aangewezen, kunnen hunne goederen bij zich houden; doch alle anderen zijn verplicht, bij het aan boord komen, hunne goederen aan den conducteur in bewaring te geven, met opgave van het getal stukken dat zij bij zich hebben, benevens de merken of kennelijke teekenen van onderscheiding.

Art. 18. De reizigers bekomen, na gepresteerde betaling, van den conducteur een bewijs, aantoonende:

1°. Den datum.

2°. De plaats van het aan boord komen, en die der begeerde ontscheeping.

3°. De betaalde som.

4°. De kajuit waartoe de houder regt heeft.

5°. De omschrijving der in bewaring gegevene bagaadje.

Art. 19. Reizigers, die verder dan de opgegevene plaats met de boot mede varen, zijn verplicht te betalen volgens het tarief van de plaats, waar zij zijn aan boord gekomen, tot de plaats alwaar zij zich zullen ontscheppen.

Art. 20. Reizigers welke het paviljoen geheel wenschen af te huren, zullen de bestelling een dag te voren, aan het kan-

toor der ondernemers van de stoombooten, moeten doen, en dadelijk de verschuldigde vracht, tegen bewijs, betalen.

Art. 21. De berekening der vrachten voor personen zal geschieden naar het tarief lett. A, aan dit reglement geannexeerd.

Art. 22. Reizigers, die eene plaats in het paviljoen nemen, zullen alsdan ook van de groote kajuit en van het geheele dek mogen gebruik maken.

Art. 23. Reizigers die voor hunne personen niet meer kiezen te betalen, dan de vracht, bij dit tarief voor de 1ste of 2de kajuit bepaald, zullen alleen van de kajuit en het daarboven gelegen verdeck, namelijk, dat aan de voorkant van het lokaal der stoommachine gelegen is, mogen gebruik maken.

Art. 24. Reizigers die eene plaats in de voorkajuit begeerd hebben, zullen, boven de vracht bij het tarief daarvoor vastgesteld, moeten voldoen, om ook gebruik te mogen maken van het paviljoen, groote kajuit en van het gansche dek, voor zoo veel althans het paviljoen niet geheel mogt zijn afgehuurd, de vracht voor een of ander bij het tarief bepaald.

Art. 25. Behoeftigen zullen voor de halve vracht kunnen worden medegenomen, mits voorzien zijnde van een schriftelijk, daartoe strekkend, bewijs van de respectieve regeringen; zij zullen echter alleen toegelaten worden in het vooronder, of op het voor de fokkemast gelegen verdeck, of op zoodanige andere geschikte plaats, als hen zal aangewezen worden.

Art. 26. Kinderen beneden de twaalf jaren betalen de helft der vracht; zuigende kinderen zijn geheel vrij.

Art. 27. De reizigers zullen bagaadje, ter zwaarte van dertig ponden Nederlandsch, mogen met zich voeren, zonder daarvoor eenige vracht verschuldigd te zijn; voor het meerdere, gelijk mede voor rijtuigen, zal worden betaald, in voege als bij het tarief der vrachtgoederen is vastgesteld.

Art. 28. Overal waar de stoombooten niet aan kaajfen of hoofden aanleggen, zullen de reizigers met hunne goederen, voor rekening der ondernemers, met geschikte vaartuigen worden aan en van boord gebragt.

Art. 29. De reizigers, die onderweg ontscheept moeten worden, zullen, ten minsten tien minuten voor de aankomst op de aangewezen plaats, behoorlijk gewaarschuwd worden, te einde

tijd te hebben om hunne goederen uit handen van den conducteur te ontvangen.

Art. 30. Een kwartier uurs vóór het oogenblik der aankomst op de in art. 2 genoemde plaatsen, zal om de vijf minuten de klok geluid worden, ten einde de personen, die zich aan boord wenschen te begeven, ter waarschuwing te verstreken; de reizigers, die ontscheept moeten worden, zijn alsdan verplicht zich in tijds naar de valreep te begeven, of zullen blootgesteld zijn van verder te worden medegevoerd, ten hunnen kosten.

Art. 31. Terstond na de aankomst der stoomboot te *Nijmegen* en te *Rotterdam*, zullen de aan den conducteur afgegevene goederen, door de equipage van de stoomboot, aan de kaai worden gebracht, en de ondernemers zullen zorgen, dat er personen gereed staan, om dezelve buiten kosten der reizigers dadelijk te bestellen, zoo verre de passagiers niet zelve verkiezen die zorg op zich te nemen.

Innerlijke orde, en verplichtingen daaromtrent van de reizigers en ondernemers.

Art. 32. De ondernemers zullen bevoegd en verplicht zijn, om voor de zindelijkheid, zoo in de vertrekken en kajuiten als op het dek, de noodige zorg te doen dragen; de passagiers zullen zich moeten houden aan de schikkingen, daaromtrent in billijkheid en ten algemeenen gerieve te maken, alles onder het toezigt der regering van beide steden.

Art. 33. Alle de deelen der stoomboot, tot verblijf bestemd, zullen behoorlijk worden verlicht, zoodra het duister wordt.

Art. 34. De reizigers zullen zich onthouden van in het loocaal van het stoomtuig, of eenig ander gedeelte van het vaarttuig, dan waarop zij door hunne betaling regt hebben, te komen. Ook zullen zij niet mogen vertoeven op het dek boven de machine, noch tusschen den schoorsteen en de voorzijde der schepradkasten; zij zullen mede niet op de trappen of gangen der passage mogen blijven staan, of op de leuning, schepradkasten of eenige andere verhooging mogen klimmen.

Art. 35. De galerijen, rondom het schip, zijn ten gebruike der passagiers, doch indien, voor de dienst van het schip, dezelve geheel of gedeeltelijk vrij moeten zijn, zullen dezelve, op aanzegging der schippers, verlaten worden.

Art. 36. De reizigers mogen, noch aan den schipper en matrozen, noch aan den machinist of de stokers, eenige bevelen geven, de besturing van het vaartuig en van de machine betreffende. Ook zullen zij niet spreken met de matrozen, machinisten of roergangers.

Art. 37. De reizigers zijn verplicht zich te gedragen naar alle verordeningen, welke door den schipper, voor de zekerheid en veiligheid der vaart, worden noodig geoordeeld.

Art. 38. Het tabakrooken zal alleen zijn toegestaan in de voorkajuit en op het geheele dek, doch ook daar niet anders dan met een dopje; vuurstooven zullen nergens worden toegelaten.

Art. 39. De reizigers zullen verplicht zijn hunne honden, op de plaats die hen de conducteur zal aanwijzen, vast te leggen, en zulks op eene boete van drie guldens, ten voordeele van de armen, op de plaats der eerste aankomst.

Art. 40. De ondernemers zullen zorgen, dat de reizigers met de meeste bescheidenheid, door de manschappen der boot, worden bejegend, en hetzelfde zal wederkeerig door de reizende, omtrent de personen op de stoomboot geplaatst, worden in acht genomen.

Art. 41. Op elke stoomboot zal moeten aanwezig zijn een boek, waarin de reizigers, onder hunne handteekening, en met vermelding van hun beroep en woonplaats, zullen kunnen ter nederstellen de bezwaren, die zij, ter zake van afwijkingen van dit reglement, tegen de ondernemers of derzelver onderhoorigen mogten hebben.

Art. 42. Op geschikte uren zal, in de verschillende kajuiten, ontbijt en middagmaal worden aangeregt; de reizigers, welke geen gebruik daarvan verkiezen te maken, zijn gehouden, gedurende die maaltijden, hunne plaatsen, op aanvraag van den hofmeester, in te ruimen, zoo dit tot het zetten der tafel noodzakelijk is.

Art. 43. Op alle andere uren zullen de reizigers alle de aan boord zijnde ververfchingen bij den hofmeester kunnen bekomen.

Art. 44. De tarieven en beschrijvingen van alle spijs en drank, die aan de reizigers kan worden verschafte, zullen steeds in de onderscheidene vertrekken voorhangen, en berekend wor-

den naar de prijzen, in de logementen en koffijhuizen betaald wordende.

Art. 45. De reizigers zullen het regt hebben, om van den hofmeester en deszelfs bedienden alle hulp en bediening te vorderen, met uitzondering alleen van de pasfagiers in art. 25 vermeld, die geene aanspraak op bediening hebben. De reizigers welke het paviljoen hebben afgehuurd kunnen zich door hunne eigene bedienden laten verzorgen.

Art. 46. De reizigers, die boeken of nieuwspapieren begeeren te hebben, zullen die, voor zoo verre dezelve voorhanden zijn, van den hofmeester verzoeken.

Art. 47. Alle hazardspelen zijn aan boord der stoombooten verboden. Tot het bekomen van dam-, schaak- en andere bordden, voor zoo verre die aan boord voorhanden zijn, alsmede van speelkaarten, zal men zich tot den hofmeester kunnen verzoegen.

Art. 48. De ondernemers zullen hunne bedienden, aan boord der stoombooten, het vorderen van fooijen verbieden, en de reizigers zijn niet verplicht dezelve te geven.

Art. 49. Reizigers welke door overtredingen hetzij der wetten, op de in- en uitgaande regten en indirecte belastingen, hetzij van plaatselijke belastingen, reglementen of keuren, de ondernemers of iemand anders schade veroorzaken, zijn daarvoor verantwoordelijk, en zullen, in alle gevallen verplicht zijn dezelve te vergoeden.

Van de vrachtgoederen.

Art. 50. De vracht der goederen, met deze stoomboot vervoerd wordende, zal worden berekend overeenkomstig het tarief, aan dit reglement geannexeerd, sub lett. B.

Art. 51. De ondernemers zullen verplicht zijn alle de voorschrevene goederen aan te teekenen, op een behoorlijk register, met vermelding van den aard derzelve, de namen der afzenders, en van de personen waarvoor dezelve zijn bestemd. Een extract van dit register zal aan den afzender, des verkiezende, tegen betaling van vijf cents, worden uitgereikt.

Art. 52. De vrachtgoederen zullen, zoowel als de bagaadje der pasfagiers, zoodanig aan boord geplaatst of geborgen wor-

den, dat dezelve voor bederf of schade beveiligd zijn, en de pasfagiers daardoor in geenen deele worden gehinderd.

Art. 53. De vrachtgoederen zullen, zoodra mogelijk, na derzelve aankomst ter plaats van bestemming, door de zorg der ondernemers worden besteld.

Art. 54. De ondernemers zijn verantwoordelijk voor alle verliezen der aan hunne zorg toevertrouwde goederen, zoo mede voor alle schade, welke daaraan, door opzet of verzuim, hetzij van hun zelven, hetzij van iemand hunner onderhoorigen, mogt worden toegebracht. De vergoeding echter voor pasfagiers-goederen, zal de som van twee honderd guldens per stuk, dat is, per kist, baal, pak, zak enz. niet kunnen te boven gaan.

Art. 55. Tot zekerheid der met deze stoombooten vervoerd wordende goederen en gelden, zullen de ondernemers verplicht zijn eenen persoonen borg te stellen, ten genoegen der regering van *Nijmegen*, en welke borg, bij notariële acte (ten koste der ondernemers op te maken), zich gezamenlijk met de laatstgemelden zal moeten verbinden, tot zoodanige som, als door de gedachte regering zal worden vastgesteld. Deze borgtogt zal door eene andere vervangen worden, zoo dikwijls dezelve regering zulks zal dienstig oordeelen.

Art. 56. De ondernemers of hunne onderhoorigen zullen zich niet met de overbrenging van eenige brieven, hoe ook genaamd, ten nadeele van 's rijks post, mogen belasten, op de straffen bij de wet van den 27sten Prairial van het IX jaar vastgesteld; zullende, ingeval van herhaalde overtreding, de concessie, voor deze onderneming verleend, boven de geïncurreerde straf, worden ingetrokken.

Art. 57. De ondernemers zullen verplicht zijn zich, om niet, met den vervoer der pakketten, 's rijks dienst betreffende, te belasten, wanneer de gewone middelen der brieven-posterij daartoe ontoereikende mogten zijn.

Verskillende bepalingen.

Art. 58. De ondernemers zullen verplicht zijn, voor hunne rekening, zoo te *Rotterdam* als te *Nijmegen*, een kantoor te vestigen, alwaar de bestelling van goederen en de aanvragen om plaatsen, op bepaalde uren, zullen kunnen geschieden.

Art. 59. Bijaldien onvoorziene omstandigheden, of een ge-

brek aan de stoomboot, de reizen aanmerkelijk mogten vertragen of geheel onmogelijk maken, zullen de ondernemers verplicht zijn, om, voor hunne rekening, de reeds aan boord zijnde reizigers, tot aan de plaats waarvoor zij de vracht zullen hebben betaald, op de meest spoedige en gemakkelijke wijze te doen overbrengen, en voorts, op gelijke wijze, voor het vervoeren der reeds bij hun ter verzending ontvangene goederen, tot aan de plaats van bestemming, te zorgen. Zullende zij, in het tegenovergestelde geval, voor alle nadeelen, uit deze vertraging of oponthoud voortvloeiende, verantwoordelijk zijn.

Art. 60. De ondernemers zullen dit reglement, met de daartoe behoorende tarieven, voor hunne rekening doen drukken, en zorgen, dat deze stukken, ten allen tijde, zoowel in alle vertrekken der stoomboot, als op de kantoren der onderneming, bij art. 58 vermeld, ter inzage der reizigers voorhangen.

Art. 61. Het tegenwoordig reglement zal worden ten uitvoer gebracht onder het onmiddellijk toezigt van de regeringen der plaatfen van vertrek en aankomst, of welke door de stoombooten onderweg worden aangedaan; deze hebben de bevoegdheid, het voeren van dit toezigt, van harentwege, aan eenen commissaris van policie op te dragen, en van de ondernemers alle zoodanige inlichtingen en overlegging van stukken te vorderen, als zij tot dat einde zullen oordeelen noodig te hebben.

Art. 62. Het blijft den Koning voorbehouden, om, hetzij op voorstel door of van wege de bevoegde besturen, hetzij op verzoek der ondernemers, hetzij eindelijk uit anderen hoofde, in dit reglement en de daaraan geännexeerde tarieven, geheel of gedeeltelijk, zoodanige veranderingen en wijzigingen te maken, als bij vervolg zal worden bevonden te behooren.

Goedgekeurd enz.

L^a. A. *TARIEF der vrachtgelden, voor het vervoeren van pasfagiers met de ftoomboot van J. TEUNISSEN en COMP. tusfchen Rotterdam en Nijmegen en vice versa.*

PLAATSSEN van VERTREK.	PLAATSSEN van AANKOMST.	PAVIL- JOEN.		GROOTE KAJUIT.		VOOR- KAJUIT.		VOOR- ONDER.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.	Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Nijmegen	Thiel	2	90	2	40	1	60	0	80
	Bommel	4	70	3	50	2	35	1	20
	Gorinchem	6	50	4	40	3	25	1	60
	Dordt	8	40	6	30	4	20	2	10
	Rotterdam	10	00	7	50	5	00	2	50
Thiel	Bommel	2	00	1	50	1	00	0	50
	Gorinchem	3	80	2	85	1	90	0	95
	Dordt	5	60	4	20	2	80	1	40
	Rotterdam	7	40	5	55	3	70	1	85
	Gorinchem	2	00	1	50	1	00	0	50
Bommel	Dordt	3	80	2	85	1	90	0	95
	Rotterdam	5	60	4	20	2	80	1	40
	Dordt	2	00	1	50	1	00	0	50
Gorinchem	Rotterdam	3	80	2	85	1	90	0	95
	Dordt	2	00	1	50	1	00	0	50
Rotterdam	Dordt	2	00	1	50	1	00	0	50
	Gorinchem	4	50	3	37 ¹ / ₂	2	25	1	12 ¹ / ₂
	Bommel	6	70	5	02 ¹ / ₂	3	35	1	67 ¹ / ₂
	Thiel	9	00	6	75	4	50	2	25
	Nijmegen	12	00	9	00	6	00	3	00
Dordt	Gorinchem	2	30	1	75	1	15	0	60
	Bommel	4	50	3	37 ¹ / ₂	2	25	1	12 ¹ / ₂
	Thiel	6	70	5	02 ¹ / ₂	3	35	1	67 ¹ / ₂
	Nijmegen	9	90	7	42 ¹ / ₂	4	90	2	47 ¹ / ₂
	Bommel	2	30	1	75	1	15	0	60
Gorinchem	Thiel	4	50	3	37 ¹ / ₂	2	25	1	12 ¹ / ₂
	Nijmegen	7	70	5	77 ¹ / ₂	3	85	1	92 ¹ / ₂
	Thiel	2	30	1	75	1	15	0	60
Bommel	Nijmegen	5	60	4	20	2	80	1	40
	Thiel	3	40	2	55	1	70	0	85

Algemeene bepalingen.

Voor de tusfchenbeide gelegene dorpen worden de vrachten, in evenredigheid van den afstand, betaald.

Het paviljoen kan voor de vaart van *Nijmegen* op *Rotterdam*, en van *Rotterdam* op *Nijmegen*, worden afgehuurd, voor eene fomme van f 20.00, mits betalende daarenboven de bovengenoemde vrachten per perfoon.

L^a. B. *TARIEF der vrachtgelden, voor het vervoeren van goederen met de stoomboot van J. TEUNISSEN en COMP., van Rotterdam op Nijmegen en vice versa.*

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
<i>A.</i>					
Aardakkers	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Aardappelen	per ton of zak	0	60	0	80
Aardewerk	de gewone krat of korf	2	10	2	80
	Grooter, kleiner of andere pakking naar rato, doch in alle gevallen de cubiek el niet hooger dan	0	90	1	20
Aluin	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Amandelen	"	1	20	1	60
Anijszaad	"	1	20	1	60
Arak	(zie genever)				
Asch	(pot-, paarl- en weed-) de 100 N. ponden	0	60	0	80
Appelen	per ton	0	60	0	80
Azijn (bier-)	de ton	1	05	1	40
	de halve ton	0	60	0	80
	een kwart ton of kinnetje	0	45	0	60
	de achtste ton	0	30	0	40
Azijn (wijn-)	het okshoofd	1	50	2	
	het anker	0	45	0	60
	dito op flesfchen	0	90	1	20
<i>B.</i>					
Baaijen	(zie manufacturen)				
Bagaadje der passagiers	{ boven 30 pond, per 100 pond beneden de 30 pond	1 vrij	50	2 vrij	0
Balijnen	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Besfen (wagol-der)	"	1	20	1	60
Bier	(zie azijn [bier-])				
Blaauwfel	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Blik	"	0	75	1	00
Blik	gewerkt, de groote spijkermand	1	20	1	60
	Grooter of kleiner pro rato				

Benaming der goederen.	Maatftaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Borstelwerk	de groote fpijkermand Grooter of kleiner pro rato	1	20	1	60
Boeken	de 100 N. ponden	1	50	2	00
Bokking	per ton	0	75	1	00
”	het mandje van 200 ftuks	0	45	0	60
”	het frootje	0	30	0	40
Boter	per vierendeel Grooter fust pro rato	0	60	0	80
Bureau	van glad hout, per ftuk C.	3	75	5	00
Cacao	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Chocolade	”	1	50	2	00
Cochenille	”	1	50	2	00
Chicorie	”	0	75	1	00
Carotten	”	0	90	1	20
China's appelen	(zie fruit)				
Citroenen	”				
Chaifen	(opene) per wiel D.	4	00	6	00
Duffels	(zie manufacturen)				
Dwijlen	per rol	0	10	0	15
Droogerijen	in deze niet afzonderlijk ge- noemd, de 100 N. ponden	1	20	1	60
Dekens	(zie manufacturen)				
Doozen (gevul- de)	(als manufacturen)				
Drop	de 100 N. ponden F.	1	05	1	40
Fourgon of ca- briolet	per wiel	4	00	6	00
Fluweel	(zie manufacturen)				
Fruit	buitenlandsch, per kist	1	20	1	60
”	per halve kist	0	75	1	00
Foelie	de 100 N. ponden G.	1	60	2	40
Galnooten	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Garen	”	1	20	1	60
Geld (gemunt)	beneden de 100 guld.	0	30	0	40
”	van 100 tot 1000 guld. per 100 guld.	0	25	0	30
”	van 1000 tot 3000 guld. per 100 guld.	0	20	0	25
”	boven de 3000 pr. 100 guld.	0	15	0	20
Gierst	de 100 N. ponden	0	75	1	00

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Gember	(drooge) de 100 N. ponden	I	20	I	60
Gom	de 100 N. ponden	o	90	I	20
Glas (venster-)	Charlerois en Nasfau's, de heele kist	I	20	I	60
"	de halve dito	o	70	o	90
(Fransch en Brabandsch half wit)	van 130 N. duimen vereenig- de lengte en breedte, de heele kist van 120 bladen	I	35	I	80
"	de halve kist van 60 bladen	o	80	I	10
"	van 100 tot 130 duimen ver- eenigd				
"	de heele kist van 120 bladen	I	00	I	35
"	de halve dito van 60 bladen	o	60	o	80
"	van 80 tot 100 duimen ver- eenigd, de heele kist van 120 bladen	o	80	I	10
"	de halve kist van 60 bladen	o	50	o	70
"	beneden 80 duimen ver- eenigd, de heele kist van 120 bladen	o	70	o	90
"	de halve kist van 60 blad.	o	45	o	60
Glas (Bo- heemsch)	het kistje	o	45	o	60
Glas (spiegel-)	tot f 50 waarde, van ieder f 1 waarde	o	02	o	02
"	boven f 50 tot f 200, van ieder f 1 waarde	o	03	o	03
"	boven f 200, van ieder f 1 waarde	o	05	o	05
"	Bij spiegels zal de waarde der lijsten bij die van het glas gevoegd moeten worden (gewerkt) als Romers enz de 100 N. ponden	I	50	2	00
Goudglid	"	o	90	I	20
Gerst (gepelde) of Gort (gepaatlde)	het N. mudde	o	60	o	80
"	de 100 N. ponden H.	o	75	I	00
Haar (paarden- koeijen- enz.)	de 100 N. ponden	I	50	2	00
Hammen	een à twee, per stuk	o	40	o	50
"	bij partij, per stuk	o	15	o	20
Haring	per ton	o	75	I	00

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Haring	per halve ton	0	45	0	60
"	per kwart ton	0	30	0	40
"	per achtste ton	0	20	0	30
"	kleiner partij	0	15	0	20
Hagel	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Harst	"	0	90	1	20
Hout (palm- mahonij- enz.)	van iedere guld. waarde	0	05	0	05
(speken-)	per 1000 stuks	12	00	16	00
Huiden (gedr. kalfs-)	per stuk	0	03 $\frac{1}{2}$	0	05
" (osfen)	"	0	15	0	20
" (gefcho- ren ploten)	"	0	02	0	03
Honig	de 100 N. ponden	0	90	1	20
"	per okshoofd	1	80	2	40
Indigo	<i>I.</i> de 100 N. ponden	1	50	2	00
Jenever	het stuk van 6 à 700 N. kannen	3	40	4	50
"	de pijp van 450 kannen	2	70	3	60
"	het okshoofd	1	50	2	00
"	het aam	1	20	1	60
"	het half aam	0	75	1	00
"	het anker	0	45	0	60
"	het half anker	0	30	0	40
	<i>K.</i>				
Kaardenbollen	per mandje	3	00	4	00
Kaarfen	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Klaverzaad	"	0	75	1	00
Kaas	"	0	90	1	20
Kastanjes	"	1	20	1	60
"	per baal of bosfel	0	90	1	20
Katoen (onge- sponnen)	de 100 N. ponden	1	50	2	00
Kaneel	"	1	50	2	00
Karfaai	(zie manufacturen)				
Kabinet	(best hout) per stuk	5	25	7	00
"	(ordinair)	3	75	5	00
Kina	(zie droogerijen)				
Komijn	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Koffij	"	0	75	1	00
Koper	in ketels of bladen	0	90	1	20
"	ruw en oud	0	60	0	80

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Koperdraad	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Koperrood	"	0	60	0	80
Koffers	(als manufacturen)				
Kistjes	"				
Knollen	per zak	0	60	0	80
Krenten	per 100 N. ponden	0	75	1	00
Kramerijen	"	1	80	2	40
Krijt (gemalen en ongemalen)	"	0	60	0	80
Kwik	"	1	20	1	60
	<i>L.</i>				
Lakens	(zie manufacturen)				
Lakmoes	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Limoenen	(zie fruiten)				
Linnen	in pakken, de 100 N. ponden	0	90	1	20
Linten	in vaten	1	20	1	60
Leder	bereid	1	20	1	60
Lood	nieuw	0	75	1	00
"	oud	0	60	0	80
Loodwit	"	0	75	1	00
Lijnzaad	het N. mud	0	60	0	80
Lijm	de 100 N. ponden	1	50	2	00
Likeuren	(zie jenever)				
	<i>M.</i>				
Mandjes	(fijne) per baal	7	50	10	00
Meekrap	de 100 N. ponden	0	75	1	00
Mantelzak	(als manufacturen)				
Manufacturen	van wol, katoen, vlas, zijde, of welken aard ook, in deze niet afzonderlijk ge- noemd, in kisten, balen, vaten of andere pakking, de 100 N. ponden	1	50	2	00
	<i>N.</i>				
Naalden	de 100 N. ponden	1	80	2	40
Nooten	(inlandsch) per zak	0	60	0	80
Nooten	(muscaat) de 100 N. ponden	1	20	1	60
Nagelen	"	1	20	1	60
	<i>O.</i>				
Oesters	per achtste ton	0	45	0	60
"	minder	0	35	0	45
Olie (boom-)	de pijp	3	00	4	00
"	het aam	1	20	1	60
"	ander fust pro rato				

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Olie	(hennip-, lijn- en raap-) het aam <i>P.</i>	1	20	1	60
Paarden	per stuk	15	00	20	00
Papier	per riem klein	0	15	0	20
"	per riem groot	0	30	0	40
Pasfagiers ba- gaadje	(zie bagaadje)				
Pek	per last	9	00	12	00
"	per ton	0	75	1	00
Peper	de 100 N. ponden	1	20	1	60
Poeijer	"	0	90	1	20
Piment	"	1	20	1	60
Potlood	"	0	90	1	20
Pruimen	"	0	75	1	00
"	(in kistjes bij partij)	0	90	1	20
Pijpen	(aarde) per ton	0	90	1	20
"	per mandje	0	15	0	20
Pakjes	(als manufacturen) <i>R.</i>				
Reizigers (ba- gaadje der)	(zie bagaadje)				
Rozijnen	de 100 N. ponden	0	75	1	00
Rijst	"	0	60	0	80
Rijtuigen	(koers of "cales) per wiel	4	00	6	00
Rum	(zie jenever)				
Reiszak	(alles zoodanig, dat de vracht die van manufacturen niet te boven ga)				
"	een zeer groote	0	60	0	80
"	een gewone	0	45	0	60
"	een kleine <i>S.</i>	0	30	0	40
Saai	(zie manufacturen)				
Stoelen	(ordinaire) per stuk	0	30	0	40
"	(beste) "	0	45	0	60
Stokvisch	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Stijffel	"	0	90	1	20
Specerijen	(in deze niet afzonderlijk ge- noemd) de 100 N. ponden	1	80	2	40
Spiauter	"	0	90	1	20
Staal	"	0	90	1	20

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam.		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Siroop	per kwardeel	3	00	4	00
"	per okshoofd	1	80	2	40
"	(in andere fust) de 100 N. ponden	0	75	1	00
Suiker (ruwe)	in vaten, kisten of welke andere pakking, de 100 N. ponden	0	60	0	80
Suiker (geraff.) (brood)	in vaten of los, de 100 N. ponden	0	90	1	20
(bastert)	" "	0	75	1	00
(kandij)	de pot	0	30	0	40
"	het kistje	0	40	0	50
"	het halve kistje	0	25	0	30
Sluitmanden	(als manufacturen)				
<i>T.</i>					
Tabak	in bladen, hetzij in vaten, manden of pakken, de 100 N. ponden	0	75	1	00
"	gekorven, de 100 N. ponden	1	20	1	60
"	gesponnen "	1	05	1	40
"	snuif "	1	05	1	40
Talk	(of smeer) "	0	75	1	00
Tapijten	(zie manufacturen)				
Teer	per last	9	00	12	00
"	per ton	0	75	1	00
Thee	per heele kist	2	25	3	00
"	per halve kist	1	12 $\frac{1}{2}$	1	50
"	per kwart kist	0	75	1	00
"	per achtste kist	0	45	0	60
Tin	aan blokken, per 100 N. p.	0	75	1	00
"	(gewerkt)	1	80	2	40
Traan	per kwardeel	3	00	4	00
"	per aam	1	12 $\frac{1}{2}$	1	50
"	per okshoofd	1	50	2	00
"	per ton	0	75	1	00
Twist	per 100 N. ponden	1	20	1	60
<i>V.</i>					
Veeren	de 100 N. ponden	3	00	4	00
Verfwaren	in deze niet afzonderlijk ge- noemd, de 100 N. ponden	0	75	1	00
Vlas	" "	1	20	1	60
Vijgen	in matjes, 1 of 2 matjes,				

Benaming der goederen.	Maatstaf der vrachten.	van Nijmegen naar Rotterdam		van Rotterdam naar Nijmegen.	
		Gl.	Cts.	Gl.	Cts.
Vijgen	per stuk	0	25	0	30
	boven 2 tot 10 matjes, per stuk	0	20	0	25
"	boven de 10 matjes, per stuk	0	15	0	20
"	in ander fust, de 100 N. p.	0	75	1	00
	<i>W.</i>				
Was	de 100 Ned. ponden	0	75	1	00
Werk	(zie vlas)				
Wollen	de 100 N. ponden	1	50	2	00
Wouwe		1	80	2	40
Wijn	(op fust) per okshoofd	1	50	2	00
"	" aam	1	20	1	60
"	" half aam	0	60	0	80
"	" anker	0	45	0	60
"	(op fleschen) per half aam	1	50	2	00
"	per anker	0	90	1	20
Wijnsteen	de 100 N. ponden	0	90	1	20
	<i>IJ.</i>				
Ijzer	(in staven) de 100 N. pond.	0	60	0	80
"	(in platen) "	0	90	1	20
"	(gegoten) "	0	90	1	20
"	(opgemaakt) kagchels en haarden, de 100 N. pond.	1	10	2	00
"	(spijkers) "	0	60	0	80
"	(oud) "	0	60	0	80
"	(kramerijen) "	0	90	1	20
	<i>Z.</i>				
Zaden	in deze niet afzonderlijk ge- noemd, de 100 N. pond.	1	20	1	60
Zeep	(groene) per last	9	00	12	00
"	" ton	0	90	1	20
"	" halve ton	0	60	0	80
"	" kwart ton	0	45	0	60
"	" achtste ton	0	30	0	40
"	(harde) de 100 N. ponden	0	90	1	20
Zijde	(ruw bewerkt) zie manufact.				
Zeildoek	per rol	0	45	0	60
Zwavel	de 100 N. ponden	0	90	1	20
Zalm	een gerookte of versche, in eene mand	0	45	0	60
"	twee dito dito	0	70	0	90
"	meerder, het stuk	0	30	0	40

Algemeene bepalingen.

Artikelen, in dit tarief niet genoemd, en welke niet begrepen kunnen worden onder de algemeene benaming van pakjes, kistjes, doozen enz., zullen vracht betalen, gelijk als voor de naastbijkomende, in volume, gewigt en waarde, is bepaald.

Van alle goederen, waarvan zulks in het tarief niet anders is bepaald, zal, beneden de 100 pond zijnde, betaald worden als volgt:

Van boven de 50 tot 100 Nederl. ponden, als van 100 Nederl. ponden.

Van boven 25 tot 50 Nederl. ponden, de helft van het voor 100 Nederl. ponden in het tarief bepaalde.

Van 25 pond en daar beneden, een vierde van het voor 100 Nederl. ponden in het tarief bepaalde.

Zullende nogtans in geen geval minder betaald worden dan, van *Nijmegen* naar *Rotterdam*, 20 cents, en van *Rotterdam* naar *Nijmegen*, 25 cents.

Van de goederen, welker vracht bij het gewigt is bepaald, zal de aflader verplicht zijn, bruto gewigt op het adres te stellen; blijvende de ondernemers niet te min vrij, om, bij twijfeling aan de deugdelijkheid der opgave, de goederen te laten wegen, zullende, indien bevonden wordt dat het verschil boven de 5 percent bedraagt, van het geheel de dubbele vracht, alsmede de kosten der weging, daarenboven, moeten worden betaald.

Dit tarief voor den afstand van *Rotterdam* tot *Nijmegen*, en *vice versa*, berekend zijnde, zoo zullen de goederen van en voor de tusschenbeide gelegene, en bij het reglement bepaalde plaatsen van in- en ontscheping, berekend worden, zoo na mogelijk, volgens de afstanden, in dezelfde evenredigheid tot de in dit tarief bepaalde vrachten, voor den geheelen afstand tusschen *Rotterdam* en *Nijmegen*, als zulks ten aanzien der vrachten voor de pasfagiers is bepaald.

BESLUIT van den 6den Mei 1824, houdende daarstelling van voorloopige veiligheids-maatregelen bij het aanwenden van stoomwerktuigen.

WIJ WILLEM, ENZ.

Gelet op het vermeerderen der ondernemingen ter aanwending van stoomwerktuigen binnen dit Rijk, zoo voor de vaart, als voor de fabrieken;

In aanmerking nemende dat het onvermijdelijk is, ter voorkoming van onheilen, welke zoo wel uit eene gebrekkige vervaardiging als uit een onvoorzigtig gebruik dezer werktuigen kunnen ontstaan, voorloopige veiligheids-maatregelen te nemen;

Op het rapport van Onzen Minister voor de nationale nijverheid en de kolonien;

Gezien de wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12), omtrent de straffen tegen de overtreders van algemeene verordeningen uit te spreken; of bij provinciale of plaatselijke reglementen vast te stellen;

Den Raad van State gehoord,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Een ieder, die het voornemen heeft, om binnen dit Rijk een stoomwerktuig aan te leggen, of in den handel te brengen, hetzij tot de stoomvaart ingerigt, hetzij om daarmede andere werktuigen in beweging te brengen, zal gehouden zijn van dit voornemen aangifte te doen aan den Gouverneur zijner provincie.

Deze aangifte zal moeten inhouden de inrigting van het werktuig, den naam van deszelfs maker, de hoegrootheid en de gedaante van den stoomketel met deszelfs veiligheids-kleppen enz., alsmede of de gemelde ketel van gegoten, gesmeed of geslagen ijzer, of wel van rood of geel geslagen koper, en, eindelijk, welke de hoogste drukking zij, waaronder men den ketel zal gebruiken.

Deze drukking zal moeten worden opgegeven in dampkrings-

eenheden, of in Nederlandsche ponden op de oppervlakte van den vierkanten Nederlandschen duim.

Art. 2. De Gouverneur zal deze aangifte, in elk voorkomend geval, opzenden aan Onzen Minister voor de nationale nijverheid en de kolonien.

Art. 3. De Minister voornoemd zal hierop, zoo ras doenlijk, twee of meer deskundigen benoemen, om het stoomwerktuig, alvorens het tot eenig gebruik in werking gebragt wordt, te onderzoeken, en voornamelijk den ketel daarvan te beproeven, op zoodanige wijze, dat dezelve, naar gelang van het materieel en van deszelfs inrigting, hetzij voor eene lage, hetzij voor eene hooge drukking, weerstand kunne bieden aan eene veel grootere drukking, dan die, welke benoodigd is tot de kracht, waartoe het werktuig is bestemd, en zulks in de volgende evenredigheden.

Voor die eener lage drukking tot het tweevoudige.

Voor die eener hooge drukking, van gesmeed of geslagen ijzer, rood of geel koper, tot het drievoudige; van gegoten ijzer, tot het zesvoudige.

Art. 4. Op het gunstige rapport dezer deskundigen, zal door den meergemelden Minister aan den Gouverneur van wien de aangifte is ingekomen, zoo ras doenlijk worden toegezonden eene acte van permissie tot het gebruik van het onderzochte en goedgekeurde werktuig, om deze acte aan den adresfant uit te reiken.

De acte zal de duidelijke kenmerken bevatten, van uitsluitend gegeven te zijn tot het gebruik van het bedoelde en beproefde werktuig.

Art. 5. Elke stoomketel zal moeten voorzien zijn van twee veiligheidskleppen, van gelijke afmetingen, overeenkomstig, zoo wel met de grootte der ketels, als met den graad van drukking waarvan de eene niet boven de $\frac{1}{20}$ meer is belast dan de andere. De minst belaste zal zijn ten gebuik van den bestuurder des werktuigs, en niet kunnen beladen worden boven de kracht waarop het werktuig gewoonlijk zal moeten werken, terwijl de meest belaste voor niemand toegankelijk zijn zal buiten den eigenaar. Zij zal zoodanig beladen wezen, dat zij zich van zelve openen moet, kort nadat de minst belaste klep zich heeft kunnen openen.

In de acte van permisfie zal de grootste trap of maximum van belasting vermeld zijn, waarvoor dezelve, in het rapport der deskundigen, is vatbaar gekeurd.

Art. 6. Alle ketels voor hooge drukking, en vooral die van gegoten ijzer, zullen daarenboven voorzien moeten zijn van twee, onder zekere graden van foomhitte, smeltbare metaaldoppen, waarvan de eene zal smelten bij eenen warmte graad, iets boven dien, waarop de zwaarst beladene klep zich moet openen, en de andere, wier middellijn iets grooter is, zeer kort daarna.

De bepalingen hieromtrent zullen, even als die van het vorige artikel, in de acte van permisfie worden vermeld.

Art. 7. Het wordt bij deze uitdrukkelijk verboden foomketels van gegoten ijzer te gebruiken in vaartuigen zoo tot de vervoering van pasfagiers als voor het vervoeren van goederen bestemd.

Art. 8. Er zal jaarlijks eene visitatie plaats hebben der foomwerktuigen in art. 1 bedoeld, waar dezelve zich in dit Rijk bevinden, door een of meer deskundigen, ter benoeming van Onzen Minister voor de nationale nijverheid en de kolonien.

Ten gevolge van het nadeelige rapport dezer deskundigen, zal het gebruik van het gebrekkig bevondene werktuig worden verboden, tot zoo lang dat hetzelfde zal zijn hersteld en aan de beproevingen onderworpen geweest zoo als in art. 3 is aangewezen. Zelfs zal door den voorn. Minister een bijzonder onderzoek worden bevolen, zoo dikwijls bij denzelfen twijfel mogt ontstaan omtrent gebreken aan eenig foomwerktuig.

Art. 9. De eigenaars van foomwerktuigen, die, tijdens het nemen van dit besluit, binnen dit Rijk in werking zijn, zullen met dezelve kunnen blijven voortwerken, tot dat er blijken zullen zijn van derzelver onveiligheid in de inrigting.

Te dien einde zullen zij door deskundigen, ter benoeming van Onzen Minister voornoemd, worden opgenomen, die, ten gevolge van het rapport dezer deskundigen, maatregelen zal nemen, hetzij tot het doen herstellen, hetzij tot het doen in orde brengen der onveilig gekeurde werktuigen, hetzij tot het verbieden van derzelver gebruik, of, bij weigering of tegenkanting, tot zoodanige maatregelen, als dezelve, naar bevind van zaken, zal noodig oordeelen, terwijl hij aan de eigenaars der

goedbevondene werktuigen een bewijs daarvan zal doen uitreiken.

Art. 10. De eigenaars, bedoeld in art. 9, zullen, te dien einde, binnen den tijd van zes weken na dato dezès, hunne aangifte daarvan doen, bevattende de bijzonderheden in art. 1 vermeld, aan den Gouverneur hunner provincie, om aan Onzen meergemelden Minister te worden toegezonden, zoo als in art. 2 bepaald is.

Art. 11. Zoo wel de wijze van onderzoek, als die der beproeving en 't geen daaromtrent te bepalen valt, naar bevind van zaken, blijven overgelaten aan bovengemelden Minister.

En opdat niemand door het niet vooraf kennen van deze wijze van onderzoek en beproeving, schade zou lijden, zoo zal het aan elk, die eene aangifte doet, tot het daarstellen van een stoomwerktuig, vrijstaan, om bij die aangifte het verzoek te voegen ter verkrijging van de noodige ophelderingen en onder-richtingen dienaangaande.

Art. 12. De overtredingen der bepalingen van het tegenwoordig besluit zullen overeenkomstig de voorschriften der wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12), en wanneer daartoe termen zijn, naar aanleiding der bepalingen van het lijfstraffelijk wetboek gestraft worden.

Art. 13. Wij behouden Ons voor, om na hier omtrent deskundigen, en namelijk het Nederlandsch Instituut gehoord te hebben, nader te bepalen, of en in hoe verre de hier opgestelde voorloopige maatregelen voor meerdere uitbreiding, voor beperking, of wijziging vatbaar zijn.

Art. 14. Het tegenwoordig besluit zal in het staatsblad worden geplaatst, en hetzelfde, mitsgaders eene, door den bevoegden Gouverneur voor waarachtig verklaarde, expeditie der acte van permisie, of van het certificaat, vermeld in art. 4 en 9, op eene voor ieder zichtbare plaats, in de vaartuigen en fabrieken, waar stoomwerktuigen gebezigd worden, aangeplakt worden, en aangeplakt moeten blijven.

Onze Minister voor de nationale nijverheid en de kolonien is belast met de uitvoering dezer.

Gegeven enz.

*BESLUIT van den 4den September 1824,
betreffende de rigting, welke de stoom-
vaartuigen, bij het elkander tegen ko-
men en voorbij varen, zullen moeten
nemen.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gelet op het meer en meer toenemend gebruik van stoom-
vaartuigen, zoo op de stroomen en rivieren, als langs de vaar-
ten en kanalen binnen dit Rijk;

In aanmerking nemende, dat het van het hoogste belang is
de noodige verordeningen vast te stellen, ter voorkoming, zoo
veel mogelijk, van ongelukken, die gezegde stoomvaartuigen,
door onberadenheid en onvoorzigtigheid, in het elkander tegen
komen en voorbij varen, over en weder kunnen te weeg bren-
gen, niet alleen tot aanmerkelijke schade voor de belanghebben-
den, maar inzonderheid ook tot zeer groot nadeel en ongerief
voor de reizigers, die zich van dezelve bedienen;

Gezien het gemeenschappelijk rapport van Onzen Minister
voor de nationale nijverheid en de kolonien, en van den raad
der ontvangsten, van den 27sten Julij l.l., n°. 22 en van den
9den Augustus l.l., n°. $\frac{17}{213}$;

Gezien de wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12),
omtrent de straffen tegen de overtreders van algemeene, provin-
ciale of plaatselijke verordeningen en reglementen;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Alle stoombooten, stoomjagten en, in het algemeen,
alle soorten van vaartuigen, door stoom wordende gedreven,
eenige rivieren, killen, kanalen, vaarten, havens, uitgangen en
dergelijke, zonder onderscheid, en onder welke benaming ook
bekend, binnen dit Rijk bevarende, zullen, elkander tegen ko-
mende, beide houden naar bakboordszijde, om aan stuurboords-
zijde te pasferen; en, ingevalle zij denzelfden koers hebbende,

elkander oploopen, zal de voorste houden naar stuurboordszijde, om de achterste aan bakboordszijde te laten doorgaan; de achterste daarentegen naar bakboordszijde; zullende in beide gevallen een ieder verplicht zijn, zoo dicht mogelijk te sturen naar den wal, dien hij, volgens de evengemelde bepalingen, te kiezen heeft, en over en weder, den anderen zoo veel ruimte geven, als het vaarwater toelaat.

Art. 2. Elk stoomvaartuig, hoe ook genaamd, zal, van zons-
ondergang tot zonsopgang, ten duidelijken teeken van onderscheiding boven op moeten zijn voorzien van twee lantaarns van eene bekwame grootte, en voorzien van helder brandend licht, en zullen dezelve onderling in zoodanige rigtingen, naar de voorkomende gelegenheid, worden geplaatst, dat zij, zoo veel doenlijk, ter onderkenning kunnen dienen voor alle zich in het vaarwater bevindende vaartuigen, zoo stoombooten als andere.

Art. 3. Een affchrift van dit besluit door den Gouverneur der provincie, waar het stoomvaartuig te huis behoort gewaarmerkt, zal op eene plaats waar het voor ieder reiziger kan leesbaar zijn, aan boord van hetzelfde voorhanden wezen.

Art. 4. De overtredingen der bepalingen in dit besluit vervat, zullen overeenkomstig de voorschriften der wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12), en daartoe termen zijnde, naar aanleiding van het lijfstraffelijk wetboek worden gestraft.

Onze Minister voor de nationale nijverheid en kolonien, en Onze Staatsraad Administrateur der posterijen en verdere middelen van vervoer, zijn belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, hetwelk in het staatsblad zal worden gedrukt.

Gegeven enz.

WET waarbij, ten behoeve der groote wegen eene negotiatie van vier honderd en vijftig duizend guldens wordt geopend, gevestigd op de opbrengst der tollén. Gearresteerd den 24sten Februarij 1815, n°. 4. (1)

WIJ WILLEM, ENZ.

Aan alle de genen die deze zullen zien of hooren lezen, fatut! doen te weten:

Alzoo ten behoeve der herlevende commercie en van het onderling verkeer der goede ingezetenen, niet alleen de reeds bestaande wegen onderhouden, maar ook nieuwe wegen aangelegd en hoe eer hoe liever bestraat dienen te worden, en echter de kosten tot eene spoedige executie van dit een en ander vereischt wordende aanmerkelijk de sommen te boven gaan, welke het voor als nog mogelijk is aan dezen tak van 's lands dienst te besteden;

Zoo is het, dat Wij, op de voordragt van den directeur-generaal van den waterstaat, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg van de Staten-Generaal dezer landen, goedgevonden hebben en verstaan te bepalen, zoo als bepaald wordt bij deze:

---

(1) Behalve de groote wegen zijn er ook *buurtwegen*, welke men in de provincie Gelderland, b. v. noemt alle de zoodanige, welke niet begrepen zijn onder de groote communicatien des Rijks van de 1ste en 2de klasse. Een reglement op het beheer en onderhoud dier buurtwegen in gemelde provincie, goedgekeurd bij Z. M. besluit van den 25sten Februarij 1823, vindt men in *het bijvoegs. tot het Staatsbl. XII. D. 3de Stuk bl. 261*; gelijk ook in de provincie Groningen door de Gedeputeerde Staten dier provincie zijn vastgesteld twee reglementen op het beheer, toezigt en schouwing der buurtwegen, in die provincie als het eene voor de districten genaamd: *het Hunfingo, Fivelingo en Westerkwartier*; en het andere voor de districten genaamd: *het Oldambt, Westerkolde, het Gorecht en Sappemeer c. a.* Beide deze reglementen zijn goedgekeurd bij besluit van Z. M. van den 12 December 1823, n°. 73, en zijn geplaatst in *het bijvoegs. tot het Staatsbl. XI. D. 2de Stuk bl. 1133 volg.*, ook zijn ze afzonderlijk gedrukt en verkrijgbaar gesteld bij J. OOMKENS te Groningen.

Art. 1. Er zal van wege den Staat eene negotiatië worden geopend (1), ten beloope van vier honderd en vijftig duizend guldens, overeenkomstig zoodanig gedetailleerd berigt, als daar van eerlang door Ons zal worden gearresteerd en bij hetwelk de na te meldene bepalingen zullen worden in acht genomen.

Art. 2. Deze negotiatië zal gevestigd zijn op de opbrengst der bereids aanwezige of verder op te rigten tollèn, na aftrek der perceptie-loonen, wel verstaande dat hierdoor niet worde geprejudicieerd of buiten zijn geheel gebragt het vroeger verband wegens vorige negotiatiën op het provenu der tollèn van de straatwegen van *den Haag* naar *Haarlem* en van *Utrecht* naar *Deventer* gelegd.

Art. 3. De te negotiëren penningen worden daarenboven door den lande gegarandeerd, te dien effecte, dat, voor zoo verre de voormelde opbrengst der tollèn ontoereikende mogt worden bevonden tot nakoming der aangegane verbindtenissen, het ontbrekende uit de openbare schatkist zal worden voldaan.

Art. 4. De gezamenlijke renten of de renten en premien zullen het bedragen van zes ten honderd in het jaar niet mogen te boven gaan.

Art. 5. Van het bedragen der genegotieerde gelden zal jaarlijks ten minste een negende gedeelte worden afgelost.

Art. 6. De uit deze negotiatië herkomstige penningen zullen speciaal en bij uitsluiting worden gebruikt:

- 1°. Tot voltooiing van den grooten weg n°. 1, van *Amsterdam* naar de *Brabandsche* grenzen.
- 2°. Tot bestrating van de helft van het nog onbestrate gedeelte van den grooten weg n°. 6, tusschen *den Bosch* en de *Luiksche* grenzen.
- 3°. Tot de bestrating van een gedeelte van den grooten weg n°. 8, van *Amsterdam* naar *Texel*.
- 4°. Tot verbreding en verbetering van den weg tusschen *Delft* en *Maaslandsluis*.
- 5°. Tot complete bestrating van den weg van *Utrecht* naar

(1) *Worden geopend.* Een berigt wegens deze negotiatië vindt men in de Staats-courant van den 5den Febr. 1816, n°. 31, en dat voor het geheel bedragen der negotiatië ingeschreven was, en dezelve alzoo voortgang zoude hebben in de Staats-courant van den 29sten April 1816, n°. 102.

Deventer, uitmakende een gedeelte van den grooten weg n°. 9, alsmede van een zijtak van denzelfden, loopende van *Apeldoorn* naar *Zutphen*, onverminderd de door de belanghebbende steden aangeboden bijdragen tot de kosten dezer twee laatste bestratingen, waaromtrent Wij Ons voorbehouden nader te statuëren.

En op dat enz.

WET van den 30sten Januarij 1817, omtrent eene geldleening van f6,000,000 tot vinding der kosten van de werken, betrekkelijk tot de groote communicatien van het Rijk, vermeld bij art. 225 der Grondwet.

WIJ WILLEM, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat de spoedige uitvoering der werken, betrekkelijk tot de groote communicatien van het Rijk, vermeld bij art. 225 der grondwet, bijzonder voordeelig zoude zijn voor den binnenlandschen handel, en voor de belangen der nijvere ingezetenen, maar dat, ter bereiking van een zoo heilzaam oogmerk, grootere sommen vereischt worden, dan voor als nog aan dit gedeelte van 's lands dienst, uit de inkomsten der schatkist, besteed kunnen worden.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Er zal, van wege den Staat, eene negotiatie worden geopend, tot vinding der kosten noodig tot het aanleggen of voltooijen van die wegen, bruggen, vaarten en rivieren, welke tot de groote communicatien van het Rijk behooren.

Art. 2. De kapitalen tot deze negotiatie bij een te brengen, zullen worden gevonden bij vrijwillige inschrijving, aanvankelijk met den 1sten Februarij aanstaande en succesfivelijk gedurende dit loopende en het volgende jaar 1818, ter concurrentie van drie duizend actien jaarlijks, elk van duizend guldens.

Art. 3. De voorsz. sommen zullen in termijnen in 's Rijks schatkist worden gestort, en zal daar voor eene afzonderlijke rekening worden geopend, ten einde dezelve uitsluitend en in gevolge de, deswege, door Ons te maken verordeningen worden besteed tot de einden bij art. 1 van deze wet omschreven.

Art. 4. Vorenstaande geldleening zal loopen tegen den intrest van zes per cent in het jaar, en voorts worden afgelost door middel van jaarlijksche uitlotingen, te weten van vijf maal honderd duizend guldens, betaalbaar in de eerste maand van de jaren 1819, 1820 en 1821, van zes maal honderd duizend guldens, betaalbaar in de eerste maand van de jaren 1822, 1823, 1824 en 1825, en eindelijk van zeven maal honderd duizend guldens, betaalbaar in de eerste maand van de jaren 1826, 1827 en 1828.

Art. 5. Deze geldleening zal speciaal gevestigd zijn op al hetgeen zal overschieten van de opbrengst en inkomsten van de wegen, bruggen, vaarten en rivieren van de groote communicatien hierboven gemeld, na afbetaling der kosten van onderhoud en verbetering van dezelve, en voorts van zoodanige lasten als waar voor die inkomsten zijn geaffecteerd.

En zal voor de voorsz. inkomsten almede eene afzonderlijke rekening worden geopend, ten einde dezelve op den voet, in dit artikel omschreven, bij uitsluiting gebruikt worden.

Art. 6. De geldleening wordt bovendien door den Staat gewaarborgd, te dien effecte, dat, voor zoo verre het voorsz. overschot ontoereikende mogt bevonden worden tot het nakomen der verbindtenissen, het ontbrekende uit de schatkist, zonder verwijl, zal worden aangevuld.

Lasten en bevelen enz.

BESLUIT van den 25sten Julij 1816, bepalende de verdeling en benaming der groote wegen van het Rijk, bijzonderlijk die der Noordelijke provincien.

WIJ WILLEM, ENZ.

Gehoord het rapport van Onzen Minister van den waterstaat
III. DEEL.

en der publieke werken, van den 23sten Julij 1816, 1ste divisie, n°. 5515;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De verdeeling en benaming der groote wegen van het Rijk worden bepaald, zoodanig als dezelve in het, aan dit besluit geannexeerd, tableau zijn vermeld.

Art. 2. Door dit besluit wordt geene de minste verandering toegebracht aan de administratie of de beheering der onderscheiden gedeelten, welke de opgemelde groote wegen uitmaken, noch aan de daartoe betrekkelijke questien van eigendom.

Art. 3. Er zullen aan Ons de noodige voordragten moeten worden gedaan, omtrent de verdere administratie der wegen, bijzonderlijk in de *Zuidelijke provincien*, welke niet zijn begrepen in het tableau, hetwelk bij het tegenwoordig besluit is vastgesteld.

Onze Minister van den waterstaat en der publieke werken is belast te zorgen voor de dadelijke nakoming van de bovengemelde bepalingen, en worden tot dat einde alle voormalige reglementaire bepalingen, welke met dit besluit mogten strijdig zijn, bij deze ingetrokken en buiten effect gesteld.

Gegeven enz.

TABLEAU der groote communicatie van het Rijk.

SERIES VAN NUMMERS.	BENAMINGEN DER WEGEN.	EMBRANCHEMENTEN EN COMMUNICATIEN VAN ELKEN WEG.
	1ste SERIES <i>van het NOORDEN naar het ZUIDEN.</i>	
1.	<i>Weg van Leer naar Duinkerken, (Maritime weg).</i> Over Groningen, Leeuwarden, Franeker, Harlingen, de Helder, Alkmaar, Haarlem, 's Gravenhage, Delft, Maassluis, Brielle, Hellevoetsluis, Zierikzee, Veere, Middelburg, Vlisfingen, Breskens, Sluis in Vlaanderen, Brugge, Ghistel, Nieuwpoort en Veurne.	Van Leeuwarden naar Dokkum en naar Mepel. Van Breskens naar Maldeghem. Van Brugge naar Blankenberghe en naar Warcoing.
3.	<i>Weg van Zierikzee naar Rocroy.</i> Over ter Goes, ter Neuze, Axel, Hulst, St. Nicolaas, Dendermonde, Brusfel, Genappe, Charleroy, Philippeville, Marienburg en Couvin.	Van Dendermonde over Aalst, Ninove, Gerardsberg, Lesfines en Ath naar Bergen. Van Brusfel naar Vleurgat. Van Mont St. Jean over Nivelles naar Binch. Van Quatre-Bras naar Nivelles en naar Namen. Naar Chatelet.
5.	<i>Weg van 's Gravenhage naar Givet.</i> Over Delft, Rotterdam, Willemstad, Steenbergem, Bergen-op-den-Zoom, Antwerpen, Mechelen, Leuven, Namen en Bouvignes.	Van Rotterdam over Alblasferdam naar Gorinchem. Van Steenbergem naar Tholen Van Bouvignes naar Ciney en naar Charlemont.

SERIES VAN NUMMERS.	BENAMINGEN DER WEGEN.	EMBRANCHEMENTEN EN COMMUNICATIEN VAN ELKEN WEG.
7.	<i>Weg van Rotterdam naar Malmédy.</i> Over Dordrecht, Breda, Turnhout, Diest, St. Truyen en Luik.	Van Diest over Thienen, Gelnaken, Gemblours, Fleurus, naar Charleroy.
9.	<i>Weg van Delfzyl naar Maaubeuge.</i> Over Groningen, Heerenveen, de Lemmer, Enkhuizen, Hoorn, Edam, Amsterdam, Utrecht, Gorinchem, Breda, Antwerpen, Mechelen, Brusfel, Hal, Soignies en Bergen.	Van Hoorn naar Alkmaar. Van Brusfel over Hal, Enghien, Ath en Doornik naar Rijsfel.
11.	<i>Weg van Utrecht naar Dieldenhoven.</i> Over Bommel, 's Hertogenbosch, Eindhoven, Valkenswaard, Hasfelt, Tongeren, Luik, Theux, Spa, Stavelot, Oud-Salm, Diekirch en Luxemburg.	Van Stavelot naar Malmédy. Van Luxemburg naar Trier en naar Longwy.
13.	<i>Weg van de Wadden naar Sedan.</i> Over Zoltkamp, Groningen, Assen, Meppel, Zwolle, Deventer, Zutphen, Arnhem, Nijmegen, Gennep, Venlo, Mafseijk, Stokhem, Maastricht, Luik, Terwagne, Marche en Bouillon.	Van Vifé naar Herve. Van Luik over Chiny en Philippeville naar Beaumont.
2de SERIES, van het WESTEN naar het OOSTEN.		
	<i>Weg van Kampen naar Osnabrug.</i>	
	Over Zwolle, Almelo en Oldenzaal.	Van Almelo over Enschedé naar Munster.

SERIES VAN NUMMERS.	BENAMINGEN DER WEGEN.	EMBRANCHEMENTEN EN COMMUNICATIEN VAN ELKEN WEG.
4.	<i>Weg van Haarlem naar Emmerik.</i>	
	Over Amsterdam, Naarden, Amersfoort, Arnhem en Zevenaar.	
6.	<i>Weg van Leiden naar Munster.</i>	
	Over Utrecht, Wageningen, Arnhem, Doesburg en Breedevoorde.	Van Wageningen over Nijmegen naar Cleef.
8.	<i>Weg van Brielle naar Lingen.</i>	
	Over Maasfluis, Rotterdam, Gouda, Utrecht, Amersfoort, Deventer, Delden en Oldenzaal.	
10.	<i>Weg van Middelburg naar Cleef.</i>	
	Over ter Goes, Tholen, Bergen-op-den-Zoom, Breda, 's Hertogenbosch en Grave.	Van Grave naar Nijmegen.
12.	<i>Weg van Ostende naar Trier.</i>	
	Over Brugge, Gent, Aalst, Brusfel, Wavre, Gemblours, Namen, Marche, Bastogne en Diekirch.	Van Ostende over Ghistel en Thielt naar Deynse. Van Gend over Oudenaarde en Lueze naar Condé. Van Gend over Gerardsberg en Soignis naar Clarleroy. Van Brusfel naar Ter Veuren. Van Bastogne over Arlon naar Longwy.

SERIES VAN NUMMERS.	BENAMINGEN DER WEGEN.	EMBRANCHEMENTEN EN COMMUNICATIEN VAN ELKEN WEG.
14.	<i>Weg van Veurne naar Saarlouis (Grensweg).</i> Over Yperen, Warneton, Meenen, Warcoing, Doornik, Bergen, Beaumont, Chimay, Couvin, Marienburg, Neuf-Chateau, Arlon, Luxemburg en Remich.	Van Doornik naar Condé.
16.	<i>Weg van Duinkerken naar Keulen.</i> Over Roesbrugge, Yperen, Meenen, Kortrijk, Oudenaarden, Ninove, Brusfel, Leuven, Thienen, St. Truijen, Maastricht, Valkenburg en Rolduc.	Van Leuven over Diest, Peer en Roermonde, naar Dusfeldorp. Van St. Truijen over Hasfelt, Stokhem en Sittard naar Gulik. Van Maastricht naar Aken.
18.	<i>Weg van Rijsfel naar Wezel.</i> Over Kortrijk, Deynse, Gent, Lokeren, St. Nicolaas, Antwerpen, Turnhout, Valkenswaard, en Venlo.	Van Lokeren naar Dendermonde.
20.	<i>Weg van Valenciennes naar Aken.</i> Over Quievrain, Bergen, Binch, Charleroy, Namen, Huy, Luik en Herve.	Van Herve over Vier naar Theux. Van Henri Chapelle naar Eupen.

BESLUIT van den 10den Februarij 1815, waarbij het besluit van den 16den December 1811, wordt vervangen door nieuwe bepalingen omtrent de op of langs de groote wegen staande boomen; de schade door het hakken derzelve veroorzaakt, het op nieuw beplanten der groote wegen, en het onderhouden en reinigen van alle langs de groote wegen loopende slooten en kanalen.

WIJ WILLEM, ENZ.

Disponerende op de voordragt van den directeur-generaal van den waterstaat, van den 13den Januarij 1815, n°. 248, tendende om het decreet van den 16den December 1811, omtrent de beplanting der groote wegen, het eigendom, het rooijen en snoeijen der langs dezelve staande boomen, mitsgaders het reinigen en diephouden der langs dezelve strekkende slooten, door eenige andere algemeene bepalingen, te doen vervangen;

Gezien het advies van den Raad van State, van den 3den Februarij 1815, n°. 11, den 15den Januarij te voren, n°. 20, op de voorn. voordragt gerequireerd;

Hebben, overeenkomstig en naar aanleiding van hetzelfde advies, goedgevonden en verstaan vast te stellen, zoo als geschied bij deze, de navolgende bepalingen:

1°. Dat alle boomen, staande op of langs groote wegen, welke oudtijds hebben toebehoord aan gemeenten, collegien of particulieren, aan dezelve, even als bevorens, in wettigen eigendom zullen blijven toebehooren, en zulks, niettegenstaande eenige beschikkingen, welke daaromtrent ter contrarie mogten gemaakt zijn, zonder dat echter aan de eigenaren eenige vergoeding zal worden geaccordeerd, wegens de, ten gevolge dier beschikkingen, aan hen toegebragte schade, tot dato dezer.

2°. Dat het hun zal vrijstaan die boomen af te hakken en

uit te rooijen, echter niet anders dan onder de navolgende conditiën:

- a. Dat alle de schaden, welke daardoor aan den weg mogten worden toegebracht, dadelijk door hen zullen worden hersteld, of dat zulks, van wege de generale directie van den waterstaat, te hunnen kosten zal gedaan worden.
- b. Dat zij zullen verpligt zijn de uitgerooide boomen, dadelijk, door nieuw plantsoen te doen vervangen.
- c. Dat zij, alvorens tot het uitrooijen van eenige boomen over te gaan, daarvan zullen moeten kennis geven aan de generale directie van den waterstaat; daarbij opgevende het soort van nieuw plantsoen, hetwelk zij, in de plaats van de uitgerooide boomen, zouden willen planten, en de rigting, welke zij daaraan zouden willen geven; welke nieuwe beplanting door hen alsdan niet eerder zal mogen worden bewerktelligd, dan na verloop van vier weken, federt hunne gedane kennisgeving; namelijk, wanneer er, binnen dien tijd, door de generale directie van den waterstaat, geene andere dispositie aan hen is kenbaar gemaakt; welke zij, in dat geval, gehouden zullen zijn te observeren.
- 3°. Dat alle de groote wegen, welke nog niet beplant zijn geweest, zulks zullen worden gedaan, voor zoo verre zij daarvoor vatbaar zijn.

Dat die beplanting overal zal geschieden van wege den Staat, uitgezonderd in die plaatsen, alwaar gemeenten, collegien of particulieren bestaan, die daartoe regt hebben, en van dat regt zullen verkiezen gebruik te maken.

4°. Dat voor zoo verre de nog onbeplante wegen door gemeenten, collegien of particulieren zullen worden beplant, zulks niet anders zal mogen geschieden, dan na bekomen permissie der generale directie van den waterstaat, volgens de aanwijzing dier directie; mitsgaders met het door dezelve te designeren soort van boomen.

5°. Dat alle gemeenten, collegien of particulieren bevoegd en verpligt zullen zijn, de aan hen toebehoorende, langs en op de groote wegen staande boomen behoorlijk en op zijn tijd te snoeijen.

6°. Dat alle flooten en kanalen, strekkende langs de groote

wegen, zullen moeten onderhouden en gereinigd worden door diegene, welke daartoe van ouds zijn verplicht geweest.

En zal affchrift enz.

---

*BESLUIT van den 9den April 1820,
n°. 133, nopens het beheer der groote
wegen.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Willende, naar aanleiding der bepalingen, vervat in het 9de hoofdstuk der grondwet, overgaan tot eene dadelijke beschikking ten aanzien van de beheering en administratie van de groote wegen des Rijks;

Gezien Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 49, waarbij een tableau der groote communicatien des Rijk is gearresteerd;

Gelet op Ons besluit van den 17den December ll., n°. 1;

Gezien de rapporten van Onzen minister van Staat, jonkheer REPELAER VAN DRIEL, en van Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, nopens eene nieuwe classificatie der groote wegen, mitsgaders de beheering en administratie derzelve;

Den Raad van State gehoord;

En in aanmerking nemende, dat, ingevolge de wetten van den 24sten Februarij 1815, n°. 18, en van den 30sten Januarij 1817, n°. 9, waarbij de negociatien van f 450,000 en van f 6,000,000 zijn gearresteerd, de inkomsten der groote wegen voor de gemelde negociatien zijn verbonden, en dus, tot na de volledige aflossing derzelve, verbonden behooren te blijven;

Dat zulks nogtans niet moet beletten, dat reeds van nu af aan de, uit eene provinciale beheering der groote wegen te verwachten, voordeelen worden verkregen;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Bij provisie en tot na de geheele aflossing der negociatie van f 6,000,000, gevestigd op de opbrengsten van de groote wegen, zal geene verandering of wijziging worden gemaakt in Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 49, noch

in het daarbij gearresteerd tableau, bevattende de namen van de groote wegen des Rijks.

Art. 2. Het dagelijksch beheer over al de groote wegen, in het gezegd tableau vermeld, en over al de, in die wegen gelegen, bruggen, heulen, duikers enz. (alleen met uitzondering der veeren, waaromtrent Wij Ons eene nadere dispositie voorbehouden), wordt opgedragen aan de Staten der onderscheidene provincien, waardoor die wegen loopen, en zulks tegen genot van vaste bepaalde sommen, onverminderd dat ten laste van corporatien, gemeenten of particulieren zal komen of verblijven het onderhoud van zoodanige gedeelten van dezelve wegen, daarin gelegen bruggen, heulen, duikers enz., als te voren tot hunnen laste zijn geweest, alles overeenkomstig de bepalingen, gemaakt bij art. 2 van Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 49, mitsgaders bij § 1 van art. 10 van Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 1, en bij art. 2 der reglementaire verordeningen, aan laatstgemeld besluit geannexeerd.

Art. 3. Alle zoodanige bezuinigingen, welke de provinciale Staten uit de administratie der wegen, op de aan hen toegestane sommen, zullen weten te trekken, zullen aan de provincien, waarin die bezuinigingen vallen, worden overgelaten, om in dezelve, onder Onze nadere goedkeuring, tot verbetering der wegen te worden gebruikt.

Art. 4. De wegen, niet vermeld in het tableau, bij Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 49 gearresteerd, doch tot en met den jare 1817 ten laste van de schatkist gemaakt en onderhouden zijnde, en bekend onder den naam van ongeclassificeerde wegen, worden, zoo wat de onmiddellijke beheering als het genot der inkomsten aangaat, overgegeven aan de provincien, waardoor dezelve loopen, met last, om in derzelver onderhoud te voorzien, wel verstaande, dat voor rekening van de belanghebbende collegien, gemeenten of particulieren, zullen komen of blijven zoodanige gedeelten, als in de termen vallen der besluiten, bij art. 2 hiervoren aangehaald.

Onze minister van binnenlandsche zaken en waterstaat zal aan de daarbij geconcerneerde provincien eene opgave van die wegen doen toekomen.

Art. 5. Aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, wordt opgedragen een steeds werkend oppertoezicht over

de werken, aan al de hiervoren bedoelde wegen en de daarin gelegen bruggen, heulen, duikers enz., zoo wel door de provincien, als door de daarbij belanghebbende corporatien, gemeenten of particulieren gemaakt en bekostigd wordende, mitsgaders het oppertoezicht en contrôle over de comptabiliteit van die werken, welke door de provinciale Staten worden geëxecuteerd.

Art. 6. Onze minister van binnenlandsche zaken en waterstaat zal aan Ons eene nadere voordragt doen, omtrent de reglementaire verordeningen tot het geregeld in werking brengen van voorenstaande bepalingen.

Onze minister van binnenlandsche zaken en waterstaat is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan Onzen minister van financiën, aan den Raad van State en aan de algemeene rekenkamer, tot informatie.

Gegeven enz.

*BESLUIT van den 10den Mei 1820, n°. 2,
houdende reglementaire verordeningen
opzigtelijk het beheer der groote we-
gen en der daarin gelegene bruggen,
enz.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 9den April l.l., n°. 133, waarbij bepalingen zijn gemaakt betrekkelijk de beheering en administratie van de groote wegen des Rijks;

Gezien Ons besluit van den 20sten April l.l., n°. 5, waarbij algemeene financiële verordeningen, ter zake voorschreven, zijn daargesteld;

Gezien het rapport van Onze ministers van binnenlandsche zaken en waterstaat, en van financiën, van den 9den dezer, n°. 642, omtrent de daar te stellen reglementaire en administrative verordeningen, ten opzichte van de beheering der groote wegen;

Gelet op het rapport van den Raad van State, van den 30sten Maart l.l., n°. 9;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De Staten der onderscheidene provincien zullen jaarlijks, in den loop der maand October, aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, doen toekomen eene specifieke en in artikels verdeelde opgave van al de werken, welke in het volgende jaar zullen moeten worden uitgevoerd, tot het onderhoud der groote wegen in hunne provincie, en de daarin gelegen bruggen, heulen, duikers enz. Zij zullen den juisten tijd der inzending aan, en ontvangst van de kennisgeving der receptie bij het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat, behoorlijk constateren.

Art. 2. De bedoelde opgave zal niet alleen bevatten de tot onderhoud en reparatie te effectuëren werken, maar tevens moeten inhouden eene begrooting der daartoe benoodigde kosten, mitsgaders eene voordragt omtrent de wijze, waarop de werken zullen worden uitgevoerd.

Zullende, ingevalle de werken moeten worden aanbesteed, de concept-bestekken gelijktijdig met de bedoelde opgave en begrooting moeten worden ingezonden.

De voormelde opgave en begrooting zal, behalve de kosten der werken, welke zullen moeten worden uitgevoerd, nog bevatten de appointementen van al de geëmployeerden, behoorende tot de dienst der groote wegen, als weegbrugwachters enz., op dezelve zal echter niets worden gebragt tot betaling der tractementen van de tolgaarders of kosten, op de invordering van tolgelden vallende, noch voor het onderhoud der tolgaarders-woningen, slagboomen en dergelijke, evenmin als voor de lasten of impositien, rustende op eenige, tot de groote wegen behoorende, gronden, waarvan de revenuen in 's lands kas worden gestort; blijvende dit alles ten laste van den Staat.

Art. 3. De begrooting van kosten voor de gezamenlijke werken aan al de groote wegen en daarin gelegen objecten in eene provincie, zal, te beginnen met den jare 1821, in geen geval mogen te boven gaan het montant, in een vorig jaar voor die gezamenlijke werken in dezelfde provincie toegestaan.

Art. 4. Ingevalle echter, door omstandigheden van eenigerlei aard, de raming van kosten hooger mogt loopen dan die van een vorig jaar, of dat de Staten het maken van andere werken, dan die van gewoon onderhoud, aan de groote wegen volstrekt noodig mogten oordeelen, zullen zij daarvan, gelijktijdig met de

bij art. 1 vermelde opgave, eene afzonderlijke opgave en begrooting aan den minister inzenden, welke tevens zal moeten bevatten aanwijzing der middelen, om de kosten te befrijden, hetzij dezelve zullen kunnen gevonden worden uit de besparingen van een vorig jaar, bedoeld bij art. 3 van het besluit van den 9den April 1820, n°. 133, hetzij op de wijze, voorgescreven bij art. 22 van de reglementaire verordeningen, gearresteerd bij Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 1.

Art. 5. De opgave en begrootingen, bij art. 1 en 2 bedoeld, zullen worden geapprobeerd bij het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat; die, bedoeld bij art. 4, zullen door gemeld departement aan Onze approbatie worden onderworpen.

Art. 6. Wanneer het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat, vóór ultimo December van elk jaar, geene aanmerkingen op de bij de voorgaande artikels bedoelde opgaven, aan de Staten der provincien heeft medegedeeld, zal het daarvoor gehouden worden, dat geene bedenkingen, bij het voorsz. departement, tegen de geproponeerde werken bestaan, en de Staten der provincien met dezelve mitsdien kunnen voortgaan.

Dezelfde bevoegdheid wordt, zonder bepaling van tijd, aan de provinciale Staten toegekend, ten aanzien van die herstellingen of reparatien, welke, zonder groot nadeel of gevaar, geen uitstel kunnen lijden, mits daarvan dadelijk aan het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat kennis gevende, hetwelk alsdan die werken, hetzij onmiddellijk, hetzij na de voltoojning, zal doen opnemen; en, zoo daarin gebreken gevonden worden, de noodige veranderingen zal voorschrijven.

Art. 7. De bovengemelde opgave en begrooting over dezen loopenden jare 1820, zal door de provinciale Staten, zoodra mogelijk, en uiterlijk vóór den 25sten Junij aanstaande, aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat worden ingezonden; welke daarop deszelfs decisie vóór den 20sten Julij aanstaande aan de Staten zal doen toekomen; zullende echter met de noodzakelijke werken tot onderhoud der wegen worden voortgegaan.

Art. 8. Wanneer het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat, op de in de voorgaande artikelen bedoelde opgaven, werken of begrootingen, aanmerkingen heeft, en verande-

gen voorschrijft, waarmede de provinciale Staten zich niet kunnen vereenigen, blijft het aan dezelve onverlet, daaromtrent Onze beslissing in te roepen.

De inzending van al de voormelde opgaven en begrotingen zullen in *duplo* moeten geschieden; één gaat terug aan de Staten, met een approbatoir appointment voorzien, en het ander blijft berusten in het archief van het ministerie van binnenlandsche zaken en waterstaat.

Art. 9. Het onderhoud van de groote wegen en daarin gelegene bruggen enz., zal, zoo veel mogelijk, publiek worden aanbesteed; ten aanzien van die aanbestedingen of van te doene leverancien enz. gedragen zich de Staten naar de deswegens bestaande voorschriften, met vrijlating echter, om daarin zoodanige veranderingen voor te dragen als hen, uit hoofde van plaatselijke of andere omstandigheden, noodzakelijk zullen voorkomen.

Alle nog loopende contracten van aanbesteedde werken voor het onderhoud der groote wegen, en daartoe behoorende objecten, blijven van volkomen kracht.

Art. 10. Door de provinciale Staten zal jaarlijks, in den loop der maand Maart, aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat worden ingezonden eene behoorlijke administrative rekening en verantwoording van het gebruik der fondsen, in het afgelopen jaar toegeestaan, voor het onderhoud der, in de provincie begrepen, groote wegen, daarin gelegen bruggen enz.; de voormelde rekening zal moeten zijn ingerigt volgens een, door Onzen voornoemden minister, te arresteren model, en vergezeld zijn van zoodanige verificatoire bescheiden, als gemelde minister noodig zal achten om de uitgaven, met kennis van zaken, te kunnen beoordeelen.

De rekening door den minister wordende goedgekeurd, geeft hij daarvan kennis aan de provinciale Staten; bij het bestaan van duisterheden of mistellingen, vraagt hij nadere ophelderingen, en, ingevalle van te dezen voorkomende verschillen met de provinciale Staten, zal Onze beslissing moeten worden gevraagd.

Eene gelijkfoortige rekening zal door de Staten worden ingezonden van de beheering en administratie der provinciale wegen, bedoeld bij art. 4 van Ons besluit van den 9den April 1.1., n°. 133.

Art. 11. De uitvoering van alle projecten tot voortzetting van de bereids aangevangen verbeteringen aan, en bestratingen van eenige groote wegen, of van de zoodanige, welke nog zullen worden aangevangen, en waarvan de kosten zijn of zullen worden geïmputeerd op de fondsen van negociatien of op 's lands kas, blijft bij uitsluiting gedemandeerd aan het departement van binnenlandfche zaken en waterstaat; het dagelijksch beheer van de gemelde wegen wordt, naarmate van de voltooiing derzelve, aan de provinciale Staten opgedragen, overeenkomstig de bepalingen, vervat in Ons besluit van den 9den April 11., n°. 133.

Art. 12. In zoo verre als door Ons nog geene finale bepalingen zijn gemaakt omtrent de strekking van de wegen, in het voorgaand artikel bedoeld, of van eenige gedeelten derzelve, mitsgaders omtrent de op die wegen of gedeelten te plaatsen tolleren, of voor dezelve te arresteren reglementen, zullen, alvorens Ons deswege voordragten worden gedaan, de Staten der provincien, waardoor die wegen loopen, in derzelve belangen gehoord worden.

Art. 13. Door de provinciale Staten zullen geene veranderingen, hoe ook genaamd, worden gemaakt in de tegenwoordige situatie der groote wegen of daarin gelegen bruggen, duikers enz., noch in de wijze van bestrating of constructie dier wegen en bruggen, evenmin als in de, voor dezelve, bereids gearresterde of nog te arresteren alignementen, breedten enz.; zij zullen geene uitrooiingen van boomen, noch beplantingen doen, geene langs de groote wegen bestaande gebouwen doen amoveren, of nieuwe gebouwen oprigten, of permissien tot het een of ander verleenen, noch geene orders of permissien tot affluiting van eenige groote wegen, daarin gelegen bruggen, of tot belemmering der pasfagie over dezelve geven, dan na approbatie van het departement van binnenlandfche zaken en waterstaat; zij zullen almede zorgvuldig toezien, dat, ter zake voorschreven, niets worde gedaan door corporatien, gemeenten of particulieren, welke belast zijn met het onderhoud van eenige gedeelten van groote wegen.

Art. 14. De Staten der provincien zullen toezien, dat, behalve de reeds bestaande, op geene groote, provinciale of andere wegen, hoe ook genaamd, eenige tol-, brug- of pasfagiegelden worden geheven, noch eenige bestaande tolleren worden

verplaatst, of de tarieven derzelve worden verhoogd of veranderd, zonder Onze speciale autorisatie.

Art. 15. De beheering en administratie, mitsgaders de wijze van invordering of verpachting en verantwoording van alle tol-, brug- of veergelden, mitsgaders van al de verdere inkomsten op de groote wegen, hoe ook genaamd, blijft op den tegenwoordig bestaanden voet, onverminderd de bevoegdheid van de provinciale Staten, om daaromtrent zoodanige veranderingen of wijzigingen te proponeren als zij, in het belang van het Rijk in het algemeen, en der provincie in het bijzonder, zullen nuttig en doelmatig oordeelen.

Art. 16. De Staten der provincien zullen zorg dragen, dat in hunne provincie, door geene gemeenten, corporatiën of particulieren, eenige nieuwe wegen of communicatiën worden aangelegd, zonder dat alvorens de projecten daarvan door Ons zullen zijn goedgekeurd.

Art. 17. Alle, tot heden toe bestaan hebbende, algemeene of bijzondere reglementen van politie, roulage als anderzins op de groote wegen des Rijks, blijven provisieneel in derzelve geheel; de Staten der provincien zijn bijzonder belast met de handhaving derzelve.

Art. 18. Insgelijks blijven in derzelve geheel, en worden op de beheering en administratie der groote wegen toepasselijk gemaakt, alle bepalingen van Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 1, en de reglementaire verordeningen bij hetzelfde gearresteerd, in zoo verre daarin bij het tegenwoordig besluit geene veranderingen zijn gemaakt.

Onze ministers van binnenlandsche zaken en waterstaat, en van finantien, en Onze minister van Staat, jonkheer *O. Repelaer van Driel*, zijn ieder, voor zoo veel hen betreft, belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan de algemeene rekenkamer, en aan de staats-commissie, benoemd bij Ons secreet besluit van den 1sten Augustus 1818, litt. TT.

Gegeven enz.

BESLUIT van den 10den Mei 1820, n°. 3, omtrent het beschikken, door de provinciale Staten, over de, tot onderhoud der groote wegen, toegeflane sommen.

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 9den April l.l., n°. 133, houdende bepalingen omtrent de beheering en administratie der groote wegen des Rijks;

Gezien Ons besluit van den 20sten April l.l., n°. 5, waarbij algemeene financiële verordeningen, ter zake voorschreven, zijn daargesteld;

Gezien Ons besluit van heden, n°. 2, houdende vaststelling van onderscheidene reglementaire en administrative bepalingen, omtrent de beheering en administratie der groote wegen;

Gezien het rapport van Onze ministers van binnenlandsche zaken en waterstaat, en van finantien van den 9den dezer, n°. 642, omtrent de wijze, waarop door de provinciale Staten zal kunnen worden gedisponeerd over de, aan dezelve, tot onderhoud der groote wegen, toe te flane sommen;

Gelet op het rapport van den Raad van State, van den 30sten Maart l.l., n°. 9;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Door de Staten der provincien zal geene bijzondere kas worden geformeerd van de, aan dezelve toe te flane sommen tot onderhoud der groote wegen.

(Reglementaire bepalingen van den 17den December 1819, n°. 1, art. 24).

Art. 2. De ter zake voorschreven te doene uitgaven worden in twee hoofd-afdeelingen onderscheiden, als:

- 1°. Tot betaling van aangenomen werken, gedane leverancien, verschotten, tractementen en dergelijke.
- 2°. Tot voldoening van daggelden van arbeiders en verdere uitgaven, welke dadelijk moeten geschieden en geen uitstel kunnen lijden.

Art. 3. De betaling van de, in het eerste lid van het voor-

gaande artikel, bedoelde kosten, zal voorloopig gefchieden op de navolgende wijze:

De certificaten tot betaling van aangenomen werken worden, door de hoofd-ingenieurs of als zoodanig fungerende ingenieurs, aan de Staten ingezonden; de beftekken van aanneming moeten aan dezelve zijn gehecht.

De rekeningen van gedane leverancien, declaratiën van verfhotten enz. worden door de hoofd-ingenieurs of als zoodanig fungerende ingenieurs behoorlijk geëxamineerd, gecertificeerd, en aan de Staten ingeleverd.

De lijsten tot betaling van tractementen van vaste, bij de dienst der groote wegen geëmployeerde perfonen, als brugwachters enz., worden door de hoofd-ingenieurs of als zoodanig fungerende ingenieurs opgemaakt en aan de Staten ingediend.

Al de voormelde ftukken worden bij de Staten geëxamineerd en geapprobeerd, en op dezelve speciaal aangeteekend de artikels, waaronder elk bijzonder object voorkomt bij de opgaven en begrootingen, bedoeld bij art. 1 en 2 van Ons befluit van heden, n°. 2.

De Staten adresferen de gemelde ftukken, vergezeld van eene specifieke lijst, aan Onzen minister van binnehandfche zaken en waterftaat.

De voornoemde minister doet dezelve examineren, vergelijken, en, in orde bevindende, doet hij daarvoor aanvragen tot betaling aan Onzen minister van financiën, op den voet, ten aanzien van de difpofitie op speciale fondfen, tot bepaalde einden gefchikt, voorgefchreven bij art. 24 van Ons befluit van den 1ften December 1819, n°. 58, en op de wijze, bij het 13de en de volgende artikelen van het gemelde befluit bepaald.

Zoo ras de ordonnantiën van betaling bij Onzen minister van binnenlandfche zaken en waterftaat zullen zijn terug ontvangen, geeft hij daarvan kennis aan de Staten der belanghebbende provinciën; zullende wijders de partiële ordonnantiën aan de belanghebbenden worden uitgereikt, en de collective ordonnantie, vergezeld van specifieke lijsten, wegens leges-gelden en contributiën, welke van de belanghebbenden moeten worden ingehouden, door Onzen gemelden minister worden geadresfeerd aan den hoofd-betaalmeester voor de verfchillende uitgaven, om door

dezen te worden toegezonden aan den ontvanger-generaal, op welke de ordonnantien zijn overgewezen.

Art. 4. De betaling van de in het 2de lid van art. 2 bedoelde kosten, zal in de provincien, waarin dit geval van applicatie is, geschieden door speciale comptabelen, aan welke te dien einde gelden ter goede rekening zullen worden toegestaan op de navolgende wijze.

De Staten der provincien doen aan den minister voordragt tot benoeming van een comptabel persoon, tot het ontvangen der gelden ter goede rekening en het doen der uitbetalingen aan de belanghebbenden; als de Staten zulks noodig oordeelen, zal door zoodanig comptabele een borgtogt worden gesteld; oordeelen de Staten zulks onnoodig, dan zijn zij verantwoordelijk voor de goede administratie van den comptabelen.

De gelden, aan den comptabelen te verstrekken, zullen in geen geval, hoe ook genaamd, mogen worden gebruikt, dan tot betaling van daggelden aan arbeiders bij werken in dagloonen wordende uitgevoerd, en verdere uitgaven, welke dadelijk moeten worden voldaan, en geen uitstel kunnen lijden.

De Staten doen aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat aanvragen voor de benoodigde sommen, aan den comptabelen te accorderen; zij geven tevens op de objecten, welke uit die sommen zullen moeten betaald worden; zij doen de aanvragen vergezeld gaan van een, behoorlijk door hen gecertificeerden, staat der kas van den comptabelen.

Onze minister voornoemd vraagt aan Ons, in elk bijzonder geval, autorisatie tot het verleenen der gelden ter goede rekening.

Deze autorisatie gegeven zijnde, doet hij aanvraag tot betaling aan Onzen minister van financiën, op den voet en wijze voorgeschreven bij Ons besluit van den 1sten December 1819, n°. 58.

Als de opgemaakte ordonnantien bij Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat zullen zijn ontvangen, doet hij die onverwijld aan de Staten der belanghebbende provincien toekomen.

Alle dag- of wekelijksten en alle verdere stukken, welke door de Staten ten fine van betaling aan den comptabelen zullen worden toegezonden, moeten zijn gecertificeerd door den hoofd-

ingenieur of als zoodanig fungerende ingenieur, en op dezelve zal, van wege de Staten, *fiat betaling* moeten worden gesteld.

De rekeningen en verantwoordingen van de in deze bedoelde comptabelen, zullen door dezelve in *triplo* vóór den 1sten Februarij van elk jaar, volgende op dat waarover de rekening loopt, aan de Staten worden gezonden, vergezeld met al de daartoe behoorende bescheiden.

De Staten examineren dezelve, en doen ter zijde van elken post aanwijzen de daarmede corresponderende artikels, waaronder elk bijzonder object voorkomt bij de opgave en begrootingen, bedoeld bij art. 1 en 2 van Ons besluit van heden, n°. 2; de gemelde rekeningen in *triplo*, met de bescheiden, worden door de Staten geadresfeerd aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat, welke dezelve, ten fine van opneming en sluiting, aan de algemeene rekenkamer verzendt; de batige of schadelijke saldo's derzelve worden in eene volgende rekening in ontvang of uitgave gebracht.

Art. 5. De Staten zullen zorgvuldig toezien, dat geene betalingen geschieden voor objecten, welke niet zijn begrepen geweest in de opgaven en begrootingen, bedoeld bij art. 1 en 2 van Ons besluit van heden, n°. 2.

Art. 6. Gelijke zorg wordt aan Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat aanbevolen, welke bovendien zal waken, dat in geen geval, hoe ook genaamd, de te doene betalingen de aan de Staten geaccordeerde som overschrijden.

Art. 7. Ten aanzien van de dispositie der Staten over de opbrengsten der provinciale wegen, zullen gevolgd worden de maatregelen, voorgeschreven bij de reglementaire verordeningen, gearresteerd bij Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 1, mitsgaders zoodanige verdere bepalingen, als Wij Ons referveren te deze nader te maken.

Onze ministers van binnenlandsche zaken en waterstaat en van financiën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, aan de algemeene rekenkamer en aan de Staats-commissie, benoemd bij Ons secreet besluit van den 1sten Augustus 1818, lett. T. T.

Gegeven enz.

*BESLUIT van den 13den Maart 1821,
n°. 74, omtrent de verdeeling der groote
wegen, enz.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het rapport van Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat van den 20sten November ll., n°. 4, W;

Gezien het advies van Onzen minister van financiën van den 19den December 1820, n°. 1935;

Gezien de rapporten van Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat van den 30sten December 1820, n°. 33, W, en van den 6den en 29sten Januarij ll., n°. 22, W, betrekkelijk eenige daar te stellen maatregelen tot betere verzekering van het goed en regelmatig onderhoud der groote wegen des Rijks;

Den Raad van State gehoord (advies van den 16den Februarij 1821, n°. 6);

Gelet op de nadere rapporten van Onzen minister van binnenlandsche zaken en waterstaat van den 24sten Februarij ll., n^o. ²³⁸/₃₆, W, en van den 2den dezer, n^o. ²³⁸/₂₅, W;

Den Raad van State nader gehoord (advies van den 9den Maart 1821, n°. 16);

Herzien Onze besluiten van den 25sten Julij 1816, n°. 49, van den 17den December 1819, n°. 1, van den 9den April 1820, n°. 133, van den 20sten dier maand n°. 5, en van den 10den Mei 1820, n°. 2 en 3;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De op het aan Ons besluit van den 25sten Julij 1816, n°. 49, geannexeerd tableau, gebragte groote wegen, blijven als zoodanig behouden, en de inkomsten van al dezelve *blijven*, op *denzelfden voet* als tot heden toe heeft plaats gehad, verbonden, voor de op die groote wegen gevestigde negociatien. (1)

Art. 2. De voormelde groote wegen worden verdeeld in twee klassen, volgens de staten A en B, aan Ons tegenwoordig besluit geannexeerd.

---

(1) Dit besluit en daarbij geannexeerd tableau kan men vinden in de *Handl. tot de kennis van Ned. Staatsbest. III. D. bladz. 730*, en in de *Staatscourant van den 14den October 1816, n°. 244*.

Art. 3. De groote wegen van de eerste klasfe, met derzelver embranchementen, de op die wegen gelegene bruggen, heulen en duikers enz., zullen staan onder het onmiddellijk beheer van het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat; wordende echter, provifioneel, hiervan uitgezonderd dat gedeelte van den zijtak van den grooten weg n°. 1, van de *Lemmer* tot *Groningen*, loopende over *Leeuwarden* en *Stroobos*, hetwelk door de daartoe verpligte perfonen, onder het beheer van de Staten der provincie *Vriesland*, bij voortduring zal worden onderhouden. De begrooting van kosten voor het goed en regelmatig onderhoud der voornoemde wegen zal Ons, telken jare, ter approbatie worden aangeboden.

Art. 4. De groote wegen van de tweede klasfe, en derzelver embranchementen, zullen staan onder de onmiddellijke beheering van de Staten der onderscheidene provincien waardoor dezelve loopen, met last om in derzelver onderhoud te voorzien; zulende aan dezelve voorloopig, en tot na den afloop van de op die groote wegen gevestigde negociatien, zoodanige fommen ten dien einde worden verftrekt, als Wij daartoe zullen vermeenen te kunnen aanwijzen.

Art. 5. Wanneer eenige gedeelten van voormelde groote wegen, hetzij van de eerste, hetzij van de tweede klasfe, of daarin gelegen bruggen, enz., welke bevorens zijn geweest ten laste van gemeenten, corporatien of particulieren, tot heden toe nog niet tot derzelver lasten mogten zijn herbragt, zal daaromtrent onverwijld worden gehandeld overeenkomstig art. 2 der reglementaire verordeningen, gearresteerd bij Ons besluit van den 17den December 1819, n°. 1.

Art. 6. Over de voormelde groote wegen van de tweede klasfe, mitsgaders over de daarin gelegene bruggen, heulen en duikers, enz., alsmede over dat gedeelte van den zijtak van den grooten weg, n°. 1, van de *Lemmer* naar *Groningen*, hetwelk bij art. 3 is vermeld, blijft het oppertoezicht opgedragen aan het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat.

Onze minister van binnenlandsche zaken en waterstaat is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen minister van financiën, aan den Raad van State en aan de algemeene rekenkamer.

Gegeven enz.

A. *STAAT der groote wegen van de eerste klasfe.*

WEGEN.				
Nommérs.	Benamingen.	Provincien	Voorname plaatsén	Aanmerkingen.
		waardoor dezelve loopen.		
1.	Van Amsterdam naar de Hanoverfche grenzen.	Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijsfel.	Over Naarden, Amersfoort, Hoevelaken, Voorthuizen, Apeldoorn, Deventer, Holten, Goor, Delden, Oldenzaal.	
	1ste Zijtak van de Lemmer tot Groningen.	Vriesland en Groningen.	Over Leeuwarden en Strobos.	
	2de Zijtak van Deventer tot Delfzijl.	Overijsfel Drenthe en Groningen.	Over Zwolle, Meppe, Afsen, Groningen, Appingadam.	
2.	Van Amsterdam naar de Pruisifche grenzen.	Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant, Limburg en Luik.	Over Naarden en Amersfoort. Lunteren, Arnhem, Nijmegen, Boxmeer, Venlo, Maastricht, Luik en Theux.	Dit gedeelte loopt langs den grooten weg der 1ste klasfe, n ^o . 1.
		Noord-Holland.	Door de Diemermeer.	Dit gedeelte loopt langs den grooten weg der 1ste klasfe, n ^o . 1.
3.	Van Amsterdam naar de Franfche grenzen.	Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Brabant, Antwerpen, Zuid-Brabant en Henegouwen.	Over Abkoude, Loenen, Breukelen, Utrecht, Vianen, Gorinchem, het Sleguwijkfche Veer, Oosterhout, Breda, Antwerpen, Mechelen, Brusfel, Halle, Soignies, Bergen en Quicvrain.	

WEGEN.				Aanmerkingen.
Nommers.	Benamingen.	Provincien	Voorname plaatsen	
		waardoor dezelve loopen.		
	1ste Zijtak van Breda tot Mid- delburg.	Noord-Brabant en Zee-land.	Over Rosendaal, Bergen-op-Zoom, Tholen, Gorishoek, Goes en het Sloe.	
	2de Zijtak van Antwerpen naar de Fran- sche grenzen bij Rijsfel.	Oost-enWest-Vlaanderen.	Over het Vlaamsche hoofd, St. Nicolaas, Lokeren, Gend en Kortrijk.	
	3de Zijtak van Brusfel, in de rigting naar Luxemburg, en naar de Fransche gren- zen bij Givet.	Zuid-Brabant, Henegouwen en Namen.	Over Mont-St. Jean, Quatre-Bras, Namen en Dinant.	
	Van Amster- dam naar Hel- levoetluis.	Noord- en Zuid-Holland.	Over Haarlem, het Haagfche Schouw, 's Gravenhage, Delft, Maasfluis, het eiland Rozenburg en Brielle.	
4.	Zijtak van Amsterdam tot het Nieuwe Diep.	Noord-Holland.	Haarlem, Alkmaar en het Zand.	
	Van 's Gra- venhage naar de Hanover- fche grenzen.	Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland en Overijsel.	Leyden, Woerden, Utrecht, Amersfoort. Hoevelaken, Apeldoorn, Deventer, Holten, Delden en Oldenzaal.	Langs den grooten weg der 1ste klasfe, n ^o . 1. Langs den grooten weg der 1ste klasfe, n ^o . 1.

WEGEN.				
Nommers.	Benamingen.	Provincien	Voorname plaatfen	Aanmerkingen.
		waardoor dezelve loopen.		
6.	Van 's Gravenhage naar de Pruisfifche grenzen.	Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Holland, Limburg en Luik.	Over het Haagfche Schouw.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 4.
			Leyden, Woerden, Utrecht en de Bilt.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 5.
			Zeiſt, Rheenen, Wageningen, Arnhem.	
7.	Van 's Gravenhage naar de Franfche grenzen.	Zuid-Holland, Noord-Brabant, Antwerpen, Zuid-Brabant en Henegouwen.	Nijmegen, Venlo, Maaſtricht, Luik en Theux.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 2.
			Over Delft.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 4.
			Rotterdam, Dordrecht, de Moerdijk, Breda.	
			Antwerpen, Mechelen, Bruſfel, Halle, Bergen en Quievrain.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 3.
	Zijtrak van Rotterdam naar Maaſtricht.	Zuid-Holland, Noord-Brabant, Limburg.	Over Papendrecht, Gorinchem, 's Hertogenboſch, Eindhoven, Valkenswaard, Haſfelt.	
	Van 's Gravenhage naar Helvoetfluis.	Zuid-Holland.	Delft, Maasfluis, Brielle.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 4.
8.	Van Bruſfel naar de Hanoverfche grenzen.	Zuid-Brabant, Antwerpen, Noord-Brabant, Gelderland en Overijſel.	Over Mechelen, Antwerpen, Breda.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 3.
			Tilburg, 's Hertogenboſch, Grave.	
			Nijmegen, Arnhem.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 2.
			Dieren en der Kanonddijk, Zutphen, Deventer.	
			Holtten, Delden en Oldenzaal.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 1.

WEGEN.				
Nommers.	Benamingen.	Provincien	Voorname plaatsen	Aanmerkingen.
		waardoor dezelve loopen.		
	Van Brusfel naar de Franfche grenzen.	Zuid-Bra-band, Hene-gouwen.	Halle, Soignies, Bergen, Quievrain.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 3.
9.	Van Brusfel naar de Pruisfche grenzen.	Zuid-Bra-band, Lim-burg, Luik.	Over Leuven, Thie-nen, St. Truijen en Luik. Theux en Spaa.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 2.
	Zijtak van St. Truijen naar Maastricht.	Limburg.	Over Tongeren.	
10.	Van Brusfel naar Ostende.	Zuid-Bra-band, Oost- en West-Vlaanderen.	Over Afsche, Aalst, Gend, Eccloo, Brugge.	
			Over Nieuwpoort, Veurne, Yperen, Meenen, Kortrijk, Doornik, St. Gil-lain, Bergen, Beau-mont, Philipftad, Neufchateau en Ar-lon.	Het gedeelte tuffchen St. Gillain en Bergen behoort tot den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 3.
11.	Van Ostende naar Luxemburg.	West-Vlaan-deren, Hene-gouwen, Na-men, Luik, Luxemburg.		
	Van Amfter-dam naar 'sGravenhage.	Noord-Hol-land en Zuid-Holland.	Over Haarlem en het Haagfche Schouw.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 4.
	Van Amfter-dam naar Brus-fel.	Noord-Hol-land, Utrecht, Zuid-Holland, Noord-Bra-band, Antwer-pen, Zuid-Braband.	Over Abcoude, Breukelen, Utrecht, Vianen, Gorinchem, Breda, Antwerpen en Mechelen.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 3.
			Delft.	Langs den grooten weg der 1fte klasfe, n ^o . 4.
	Van 's Gra-venhage naar Brusfel.	Zuid-Holland, Noord-Bra-band, Antwer-pen, Zuid-Braband.	Rotterdam, Dor-drecht, de Moerdijk, Breda,	id. n ^o . 7.
			Antwerpen en Mechelen.	id. n ^o . 3.

Accordeert met dezelfs origineel,

De Griffier ter Staats-Secretarie,

(Geteekend)

D'HAMECOURT, l. g.

B. *STAAT der groote wegen van de tweede klasfe.*

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Noord-Brabant.</i>	1	Van de Willemstad over Steenberg, Bergen-op-Zoom, tot op de grenscheiding van de provincie Antwerpen, bij Putten.	Van Steenberg tot Tholen.
		Van Breda naar Turnhout, tot op de grenscheiding met de provincie Antwerpen.	
		Van Turnhout naar Venlo over Valkenswaard, voor zoo verre dezelve zich in de provincie uitstrekt.	
	4	Van 's Hertogenbosch naar de Maas bij het fort Crevecoeur.	
<i>Zuid-Brabant.</i>	1	Van Asfche naar Dendermonde, tot op de grenscheiding met Oost-Vlaanderen.	Van Averghem tot Ter- vueren. Van Nijvel tot Quatre- Bras.
	2	Van Brusfel over Wavre naar Gembloux, tot op de grenscheiding met de provincie Namen.	
	3	Van Mont St. Jean over Nijvel naar Marimont, tot op de grenscheiding met de provincie Henegouwen.	
	4	Van Halle naar Enghien, tot op de grenscheiding met Henegouwen.	
	5	Van Quatre-Bras naar Gosfelies; tot op de grenscheiding met Henegouwen.	
	6	Van Brusfel naar Ninove, tot op de grenscheiding met Oost-Vlaanderen.	
	7	Van Mechelen over Leuven naar Namen, voor zoo verre dezelve in de provincie begrepen is.	
	8	Van Leuven over Diest naar Beringen, tot op de grenscheiding met Limburg.	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Zuid-Brabant.</i>	9	Van Diest naar St. Truijen, tot op de grenscheiding met Limburg.	
	10	Van Turnhout over Diest, Thienen, Gelnaeken naar Gembloux, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
<i>Limburg.</i>	1	Van Valkenswaard over Venlo naar Stralen, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	2	Van Thorn over Roermonde naar Dusfeldorp, tot op de grenscheiding met Pruïsen.	
	3	Van Thorn over Peer naar Diest, tot op de grenscheiding met Zuid-Brabant.	
	4	Van St. Truijen over Hasfelt, Stockem, Sittard, naar de Pruïsfische grenzen.	
	5	Van Hasfelt over Tongeren naar Luik, tot op de grenscheiding met de provincie Luik.	
	6	Van St. Truijen over Diest naar Turnhout, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	7	Van Maastricht over Valkenburg naar 's Hertogenraede.	
	8	Van Maastricht naar Aken, tot op de Pruïsfische grenzen.	
<i>Gelderland.</i>	1	Van Kuilenburg over Bommel naar 's Hertogenbosch, tot de grenscheiding met Noord-Brabant.	
	2	Van Wageningen over Nijmegen naar de Pruïsfische grenzen.	
	3	Van Arnhem over Zevenaar naar de Pruïsfische grenzen.	
	4	Van Dieren over Doesburg,	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Gelderland.</i>		Dentichem, Bredevoort, naar de Pruisifche grenzen.	
	5	Van Grave naar de Pruisifche grenzen, in de rigting van Kleef.	
<i>Luik.</i>	1	Van Luik naar Tongeren, tot de grenfscheiding met Limburg.	
	2	Van Luik over Herve, Henrij Chapelle naar Eupen, tot de Pruisifche grenzen.	Van Herve tot Vifé. Van Battice tot Theux.
		Van Luik over Hoey, tot de grenfscheiding met Namen.	
	3	Van Luik over Terwagne, Marche, St. Hubert, tot aan de grenfscheiding met Luxemburg.	Van Terwagne naar Ciney, tot aan de grenfscheiding met Namen.
	4	Van Marche naar Bastogne, tot op de grenfscheiding met het Groot-Hertogdom Luxemburg.	Van Marche naar Namen tot aan de grenfscheid. met Namen.
	5	Van Spa over Stavelot naar Diekirch, tot op de grenfscheiding met het Groot-Hertogdom Luxemburg.	Van Stavelot naar Malmédij.
<i>Oost-Vlaanderen.</i>	1	Van Maldeghem naar Aardenburg, tot de grenfscheiding met Zeeland.	
	2	Van Hulst over Sint Nicolaas, Dendermonde, Aalst, Ninove, Gerardsbergen, naar Lessines, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	Van Ninove naar Brusfel, tot de grenfscheiding met Zuid-Braband.
	3	Van Lokeren over Dendermonde naar Asfche, tot de grenfscheiding met Zuid-Braband.	
	4	Van Melle over Gerardsbergen naar Enghien, tot de grenfscheiding met Henegouwen.	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Oost-Vlaanderen.</i>	5	Van Gent over Oudenaerde, Renaix naar Leuze, tot de grensfcheiding met Henegouwen.	
	6	Van Kortrijk over Oudenaerde tot Gerardsbergen.	
	7	Van Deynze naar Thielt, tot op de grensfcheiding met West-Vlaanderen.	
<i>West-Vlaanderen.</i>	1	Van Blankenberg over Brugge, tot Kortrijk.	
	2	Van Kortrijk naar Oudenaerde, tot op de grensfcheiding van Oost-Vlaanderen.	
	3	Van Nieuwpoort over Ghistelles, Brugge naar Sluis, tot op de grensfcheiding met Zeeland.	
	4	Van Ostende over Ghistelles, Thourout, Thielt naar Deynze, tot op de grensfcheiding van Oost-Vlaanderen.	
	5	Van Roesbrugge over Poperingen, Yperen, Warneton, Meenen naar Warcoing, tot de grensfcheiding met Henegouwen.	
<i>Henegouwen.</i>	1	Van Warcoing naar Meenen, tot op de grensfcheiding met West-Vlaanderen.	
	2	Van Doornik naar Rijfsel tot de Fransche grenzen.	
	3	Van Doornik naar St. Amand, tot de grensfcheiding met Frankrijk.	
	4	Van Renaix over Leuze naar Condé, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	5	Van Gerardsbergen over Ath, Bergen naar Maubeuge, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	6	Van Halle over Enghien, Ath, Leuze tot Bary, voor zoo verre	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Henegouwen.</i>		dezelve in de provincie is begrepen.	
	7	Van Gerardsbergen over Enghien, Soignies, Roelx en Marimont tot Fontaine l'Evêque, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	8	Van Binch naar Nijvel, tot op de grensfcheiding met Zuid-Brabant.	
	9	Van Bergen over Binch, Fontaine l'Evêque, Charleroi, Fleurus naar Sombref, tot op de grensfcheiding met Namen.	
	10	Van Quatre-Bras over Gosfelies, Charleroi naar Florennes, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	Naar Chatelet.
	11	Van Beaumont over Chimay naar Couvin, tot op de grenzen van Namen.	
<i>Noord-Holland.</i>	1	Van Enkhuizen over Hoorn, Edam tot Buikflood.	
	2	Van Hoorn naar Alkmaar.	
<i>Zuid-Holland.</i>	1	Van Maasfluis over Schiedam, Delfshaven tot Rotterdam.	
	2	Van de Hoflaan bij Rotterdam over Gouda, Oudewater, naar Utrecht, tot op de grensfcheiding met de provincie Utrecht.	
	3	Van Hellevoetfluis over Dirksland tot Herkingen.	
	4	Van Rotterdam tot <i>Numansdorp</i> , gezegd de Buitensfluis.	
<i>Zeeland.</i>	1	Van Bruinisse over Zierikzee, Kolijnsplaat, Veere, Middelburg, Vlisfingen, Breskens en Sluis naar Brugge, tot op de grensfcheiding met West-Vlaanderen.	Van Kolijnsplaat, over Wolphaartsdijk tot Wisfekerke.
	2	Van Sluis over Aardenburg naar Maldeghem, tot op de grens-	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Zeeland.</i>	3	scheiding met Oost-Vlaanderen. Van Goes over Ellewoutsdijk, Terneuse, Axel, Hulst, naar St. Nicolaas, tot op de grenscheiding met Oost-Vlaanderen.	
<i>Namen.</i>	1	Van Leuven over Namen naar Marche, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	2	Van de aansluiting aan het embranchement n ^o . 3 van den grooten weg der eerste klasfe n ^o . 3, over Gembloux naar Wavre, tot op de grenscheiding met Zuid-Braband.	
	3	Van Dinant over Cinaij naar Terwagne, tot de grenscheiding met Luik.	
	4	Van Charleroi over Florennes, Philipstad, Marienburg naar Rocroi, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	5	Van Chimay over Couvin, Marienburg, tot aan de aansluiting met den grooten weg der eerste klasfe n ^o . 11.	
	6	Van Namen naar Hoey, tot de grenscheiding met Luik.	
	7	Van Charleroi over Gembloux naar Gelnaeken, voor zoo verre dezelve in die provincie is begrepen.	
<i>Antwerpen.</i>	1	Van Putten over Kapelle, tot aan de aansluiting met den grooten weg der eerste klasfe n ^o . 3.	
	2	Van Breda over Turnhout naar Diest, voor zoo verre dezelve in de provincie is begrepen.	
	3	Van Antwerpen over Turnhout naar Valkenswaard, tot op de grenscheiding met Noord-Braband.	
	4	Van Mechelen naar Leuven, tot de grenzen van Zuid-Braband.	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
<i>Utrecht.</i>	1	Van Utrecht over Houten naar Kulemburg.	
	2	Van de Meern naar Oudewater, tot de grenscheiding met Zuid-Holland.	
<i>Vriesland.</i>	1	Van Harlingen over Leeuwarden tot Dokkum.	
	2	Van de Joure over Heerenveen, tot de Oude-Schans, of de grenscheiding met Groningen.	
	3	Van Akrum, bij de aansluiting van het embranchement n ^o . 1 des grooten wegs der eerste klasfe n ^o . 1, over Heerenveen naar Steenwijkerwold, tot op de grenscheiding met Overijsfel.	
<i>Overijsfel.</i>	1	Van de aansluiting van het embranchement n ^o . 2 des grooten wegs der eerste klasfe n ^o . 1, over Steenwijkerwold naar Heerenveen, tot de grenscheiding met Vriesland.	
	2	Van Kampen over Zwolle, Almelo, Hengelo, Enschedé tot de Hanoversche grenzen.	Van Almelo tot Oldenzaal.
<i>Groningen.</i>	1	Van de Zoltkamp over Groningen tot de Nieuwe-Schans.	
	2	Van het embranchement n ^o . 1 des grooten wegs n ^o . 1, bij Enumatil tot de Oude-Schans, op de grenzen van Vriesland.	
<i>Drenthe.</i>	1	Van Meppel naar Steenwijk.	
<i>Luxemburg.</i>	1	Van Stavelot over Diekirch, Luxemburg naar Diedenhoven, voor zoo verre dezelve in het Groot-Hertogdom is begrepen.	
	2	Van Marche over Bastogne, Diekirch, Echternach naar Trier, voor zoo verre dezelve in het	

Provincien.	N ^o .	Benamingen.	Embranchementen.
Luxemburg.	3	Groot-Hertogdom is begrepen. Van Bastogne over Arlon naar Longwijn, tot de Fransche grenzen.	
	4	Van Sint Hubert over Bouillon naar Sedan, voor zoo verre dezelfde in het Groot-Hertogdom is begrepen.	
	5	Van Aubange, bij de Fransche grenzen, over Luxemburg naar Trier, tot de Pruisische grenzen.	Van Luxemburg tot Remich.

Accordeert enz. (1)

(1) Bij besluit van Z. M. van den 13den Maart 1821, n°. 75, werden eenige bepalingen gemaakt, omtrent het vinden der ontbrekende fondsen voor het onderhoud der wegen enz. De Staten der provincien moeten jaarlijks en wel in den maand October aan Z. M. den Koning, door het intermediair van den minister van binnenlandsche zaken en waterstaat *in duplo* inzenden eene begrooing van kosten benoodigd voor het onderhoud van de in hunne provincie gelegen groote wegen der tweede klasse, met derzelver embranchementen, en daartoe behoorende bruggen, heulen enz. Voor zoo verre die wegen en embranchementen enz., moeten worden onderhouden van 's Rijks wege of uit provinciale bijdragen bij het besluit van den 13den Maart 1821, n°. 76, betrekkelijk de door de provinciale Staten op te maken begrooingen en rekeningen voor het onderhoud der wegen enz., art. 5 worden ten aanzien der jaarlijkse inzending van de administratieve rekening der fondsen enz., de bepalingen van art. 10 van het besluit van den 10den Mei 1820, n°. 2, hiervoren in deszelfs geheel geplaatst, geïnhareerd; in dat zelfde besluit wordt ten aanzien van het verbod om enige verandering in de tegenwoordige gesteldheid der groote wegen enz. te maken, mede voor de wegen der tweede klasse speciaal geïnhareerd het bepaalde bij art. 13 van het besluit van den 10den Mei 1820, n°. 2, met deze ampliatie, dat de Staten zorgvuldig zouden toezien, dat door corporatien, gemeenten of particulieren, welke belast zijn met het onderhoud van eenig gedeelte van groote wegen van die bepalingen niet worde afgeweken, dan nadat daartoe alvorens op hun rapport en voordragt de permissie van het departement van binnenlandsche zaken en waterstaat zou zijn verleend enz. Een reglement op het onderhoud en schouwen der provinciale wegen in de provincie Utrecht bij Gedeputeerde Staten dier provincie gearresteerd den 5den September 1823, goedgekeurd bij besluit van Z. M. van den 13den Augustus 1823, n°. 116, vindt men *in het bijvoegs. op het Staatsbl. X. D. 1ste Stuk bladz. 679 volg.* Men zie ook *bijvoegs. op het Staatsbl. VIII. D. 2de Stuk bladz. 1349.* Eenige algemeene bepalingen omtrent het

EXTRACT BESLUIT van den 12den November 1828, n°. 31, houdende nadere verordeningen daargesteld ten gevolge van den overgang van eenige waterstaatswerken aan het amortisatie-syndicaat.

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien Ons besluit van den 12den Augustus jl., n°. 110, waarbij Wij hebben vastgesteld, dat de wegen, vaarten, veren en droogmakerijen, zoo spoedig mogelijk, en niet later dan met den 1sten Januarij 1829, zullen worden gebragt onder het onmiddellijk beheer, de administratie, en het onderhoud van het amortisatie-syndicaat; (1)

Gezien art. 3 van Ons besluit van den 10den Januarij 1823, n°. 71, houdende bepaling, dat, door de permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat, eenige leden uit haar midden zullen worden benoemd, om zich bepaaldelijk met het werk der domeinen bezig te houden;

Willende de dienst van het te vereenigen bestuur der domei-

---

onderhoud der wegen en voetpaden, in de provincie Vriesland, vastgesteld door den Gouverneur van Vriesland, in het jaar 1827, zijn geplaatst in de *Handleid. tot de kennis van Nederl. Staatsbestuur III. D. bl. 827*. Op gelijke wijze is door den Gouverneur van de provincie Groningen den 30sten September 1824 provisioneel gearresteerd een reglement voor de pasfagie over den straatweg, van Groningen naar de Punt; en bij besluit van Z. M. van den 24sten Julij 1824, n°. 130, is vastgesteld een tarief der tolregten, in te vorderen aan de barrières op den 2den zijtak des wegs der 1ste klasfe n°. 1, in de provincie Groningen, mitsgaders aan de in den weg liggende Puntenbrug. Zie *bijvoegs. tot het Staatsbl. XI. D. 4de Stuk bladz. 1807 volg.*; evenzeer is bij besluit van Z. M. van den 8sten September 1824, n°. 105, gearresteerd een tarief der tolregten, in te vorderen op den grooten weg der 2de klasfe n°. 2, tusfchen *Enumatil* en de *Zandhoogte* in de proviucie Groningen, zie *bijvoegs. tot het Staatsbl. XII. D. 2de Stuk bl. 218*.

(1) Wij hebben van dit besluit melding gemaakt hieryoren bladz. 3 in de noot.

nen, wegen en vaarten, bij het amortisatie-syndicaat voorloopig verzekeren;

Op de voordragt van de permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat, van den 30sten October jl., n°. 1235, geheim;

Gelet op het rapport van Onzen minister van financiën van den 10den dezer, n^o. $\frac{193}{1322}$, geheim;

Hebben besloten en besluiten, met wijziging van het 3de artikel van Ons voornoemd besluit van den 10den Januarij 1823, n°. 71.

Art. 1. De permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat wordt gemagtigd, om het dagelijksch beleid en de geheele en eindelijke afdoening en expeditie van alle zaken, het vereenigd bestuur der domeinen, wegen en vaarten betreffende, voorloopig op te dragen aan een harer leden, daartoe door haar, onder Onze nadere goedkeuring, te magtigen, en zulks onverminderd de mededeeling aan, en het overleg met Onzen Staatsraad, voorzitter der commissie, voor zoo verre zulks door dezen belangrijk en nuttig, geoordeeld mogt worden.

Art. 2. Van de magtiging tot afdoening, krachtens het voorgaande artikel, door de permanente commissie op een harer leden te verstrekken, zullen nogtans worden uitgezonderd de volgende onderwerpen:

- 1^e. Vervreemdingen onder de hand.
- 2^e. Verpachtingen en verhuringen onder de hand, andere dan die, welke plaats hebben, nadat te vergeefs de openbare verpachting of verhuring is beproefd.
- 3^e. Kwijtscheldingen, andere dan die voor achterstallen wegens nieuwelings ontdekte goederen en renten, aan de domeinen behoorende.
- 4^e. Voordragten tot het verleenen van pensioenen en gratificatiën.
- 5^e. Voordragten tot aanstelling van administrateurs, inspecteurs, woudmeesters, onderwoudmeesters, agenten van het domein, algemeene boschwachters en alle ambtenaren van gelijken rang, meer bijzonderlijk bestemd voor de dienst der wegen, vaarten, enz.; mitsgaders het verplaatsen en het ontslaan van die ambtenaren.
- 6^e. Verzoeken om gratie, in materie van boschdelicten.

7^e. Aankopen en aanwinsten van vaste goederen.

8^e. Het aanleggen van nieuwe werken en herstellingen, wanneer de voor een van beide aan te wenden uitgaven, bij de cetering van kosten, de som van *twee duizend guldens* (f 2000) mogten te bovengaan.

9^e. Transactien, andere dan die betrekkelijk revindicatien van goederen en renten, in der tijd voor de oorlogsbelasting vervreemd.

10^e. Veranderingen in den voet en den maatstaf der prijsbepaling, voor den verkoop der domeinen, tot dusverre aangecomen.

11^e. Algemeene naar buiten werkende reglementen of veranderingen in de bestaande, met betrekking tot het algemeen gebruik der wegen, vaarten en andere Rijks eigendommen; zoo mede die met betrekking tot de toltarieven op de wegen en vaarten.

12^e. Kunstmatige herstelling of hernieuwing van fluis- en andere werken, indien daartoe, volgens art. 8 van Ons besluit van den 12den Augustus 1828, n°. 110, bij het departement van binnenlandsche zaken, de hulp en raad van deskundigen moet worden ingeroepen.

13^e. Alle zoodanige andere zaken als aan Onzen Staatsraad, voorzitter der permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat, of aan het tot het dagelijksch beleid en afdoening te magtigen lid uit hetzelfde, zullen voorkomen geschikt te zijn, om ook ter beoordeeling van de permanente commissie te worden gebragt.

Art. 3. Bij, enz.

De permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan Onzen Minister van financiën en aan de verdere departementen van algemeen bestuur, zoo mede aan de algemeene rekenkamer, tot informatie en narigt.

Gegeven, enz.

*EXTRACT BESLUIT van den 20sten
Januarij 1829, n°. 83, houdende nade-
re bepalingen ter behoorlijke uitvoering
van het besluit van den 12den Augustus
1828, n°. 10.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Willende de behoorlijke uitvoering verzekeren van Ons besluit van den 12den Augustus 1828, n°. 110, ingevolge waarvan de groote wegen van de 1ste en 2de klasse, mitsgaders de daarin vermelde vaarten, veren en droogmakerijen, op den daarbij bepaalde voet, in beheer en onderhoud aan het amortifatie-syndicaat worden overgegeven;

Gezien de voordragt van de permanente commissie uit het amortifatie-syndicaat, van den 23sten December 1828, n°. 39;

Nader gelet op Ons besluit van den 12den Augustus ll., n°. 110; zoo mede op Onze besluiten van den 28sten September 1816, n°. 26, van den 17den December 1819, n°. 1, en de daarbij behoorende reglementaire verordeningen, dat van den 9den April 1820, n°. 133; van den 13den Maart 1821, n°. 73; van den 25sten December 1823, n°. 86; en van den 29sten Maart 1828, n°. 108. (1)

Willende enz.

Op het rapport van Onzen minister van financiën, van den 19den Januarij 1829, n°. 43;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. In de respectieve provincien zal het beheer en toezicht over de groote wegen der 1ste klasse, het toezicht over die der 2de klasse, mitsgaders de directie en het toezicht over al de verdere werken, bij Ons besluit van den 12den Augustus ll., n°. 110 vermeld, worden uitgeoefend door de ambtenaren van de domeinen, en zullen dezelve mitsdien mede belast zijn

---

(1) Zie *Provinciaal blad* 1828, n°. 112, en *Handleiding tot de kennis van het Staatsbestuur*, enz. III Deel, bladz. 734.

met het waken tegen alle overtredingen van de bestaande wettelijke verordeningen op de policie der wegen en vaarten, met het constateren dier overtredingen en het vervolgen of doen vervolgen der overtreders, hetzij bij den gewonen regter, hetzij bij de provinciale autoriteiten, overeenkomstig de wetten en Onze besluiten op die materie; behoudens nogtans, dat, voor zoo ver dezelve wetten en besluiten mede brengen, dat ook andere publieke ambtenaren met het constateren der bedoelde overtredingen zijn belast, daarin bij deze geene verandering wordt gebragt.

Art. 2. Het beheer en onderhoud der groote wegen van de 2de klasfe zal aan de Staten der respectieve provincien, op den voet en ingevolge de bepalingen van Onze besluiten van den 9den April 1820, n°. 133 en den 13den Maart 1821, n°. 43, verblijven, met dien verstande nogtans, dat de betrekkingen der administratie van den waterstaat tot dit onderwerp gehouden zullen worden, als op de permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat te zijn overgegaan.

Art. 3. Voor enz.

Art. 4. De zorg en de kosten van het onderhoud van die gedeelten der groote wegen van de 2de klasfe, welke door de steden loopen, blijven, overeenkomstig Ons besluit van den 25sten December 1823, n°. 86, aan de stedelijke besturen opgedragen, onder het toezigt nogtans van de permanente commissie uit het amortisatie-syndicaat.

Art. 5. Het beplanten der groote wegen van de 1ste en 2de klasfe zal geschieden door de zorg en voor rekening van het amortisatie-syndicaat; zullende de permanente commissie uit hetzelfde aan Ons, in den loop van het jaar 1829, eene opgave inzenden van de concessien, welke er, hetzij aan particulieren, hetzij aan gemeenten of openbare instellingen, tot het beplanten van sommige dier wegen zijn verleend, of van het regt, hetwelk eenige derden daarop mogten hebben, met zoodanige voordragt omtrent de voortdoring of overneming daarvan, als zij zal vermeenen te behooren.

Art. 6. Alle verzoeken tot het oprigten, bouwen of opslaan van woningen, hutten, schuren, stallen, bergplaatsen, bruggen, duikers, of het maken van dammen, paden of toegangen, op en langs de groote wegen der 1ste en 2de klasfe, mitsgaders

langs de overgegevene vaarten, zoo mede alle verzoeken tot het aanleggen van eenige overvaart op de voorschreven vaarten, zullen, door de permanente commissie voornoemd, worden gebragt ter kennisse van de Gouverneurs en Gedeputeerde Staten der provincien, en, bij ontstentenis van overeenstemming, aan Onze beslissing worden onderworpen. (1)

Art. 7. Omtrent de uitwatering der landen, polders en streken, op de kanalen of vaarten, in Ons besluit van den 12den Augustus 1828, n°. 110, vermeld, zullen de bestaande reglementen en verordeningen op dit stuk naauwkeurig door de provinciale Gouverneurs worden gehandhaafd en nageleefd, zoodanig, dat de respectieve administrateurs van het domein, omtrent het openen en sluiten der sluizen tot het inlaten en uitlozen van water, derzelver schriftelijke uitnoodigingen onverwijld zullen moeten doen ten uitvoer leggen.

Art. 8. In enz.

Onze Minister van binnenlandfche zaken en de permanente commissie uit het amortifatie-syndicaat, zijn belast enz.

---

(1) Omtrent het regt verstand van dit artikel, in zoo verre het handelt over de bebouwingen en andere werken langs de groote wegen en communicatien, eenige bedenking zijnde ontstaan, heeft Z. M. bij wijziging van dit artikel, bij een nader besluit van den 15den Mei 1829, n°. 27, goedgevonden te bepalen: „dat alle verzoeken tot aanbouwingen en tot de „ verdere werken, bij voornoemd artikel bedoeld, en gelegen langs de groot- „ te wegen der 1ste en 2de klasse en langs de vaarten, welke aan het amortifatie-syndicaat zijn overgegaan, bij de Gouverneurs en Gedeputeerde Staten der provincien zullen worden ingediend; dat deze daaromtrent het gevoel van den administrateur der domeinen zullen inwinnen, en zich met „ hetzelfde kunnende vereenigen, ten definitive daarop beschikken; terwijl „ zij, in het tegenovergestelde geval, daarvan kennis zullen geven aan de „ permanente commissie uit het amortifatie-syndicaat, welke, indien zij met „ de meening van de Gouverneurs en Gedeputeerde Staten niet kan instemmen, de beslissing des Konings zal inroepen. Zullende de verzoeken, „ betreffende de groote wegen der 1ste klasse, en de vaarten, die aan het „ amortifatie-syndicaat zijn overgegaan, worden geïnstrueerd door de ambtenaren van het syndicaat, en de verzoeken, rakende de overige wegen en „ werken, door de ambtenaren van den waterstaat in de provincien.” *Provinc. blad van Zuidholland* 1829, n°. 61.

*BESLUIT van den 7den Februarij 1822,
omtrent de voldoening der tolgelden, op
de groote en provinciale wegen des
Rijks.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien de bestaande verordeningen op het stuk der tollén op de groote en provinciale wegen des Rijks;

Gezien Ons besluit van heden, n°. 21, waarbij de voorwaarden van de verpachting dier tollén zijn goedgekeurd;

Onze minister van financiën en den Raad van State gehoord;

Gelet op Onze besluiten van heden, n°. 22 — 30, houdende bepalingen nopens de plaatsen, waar de tolgelden zullen worden ingevorderd;

Hebben besloten en besluiten;

Art. 1. Niemand zal de betaling van het tolgeld aan de opgerigte tolpalen mogen weigeren, volgens het bestaande tarief, waarvan aan hem, zoo hij zulks mogt verlangen, door den tolpachter, inzage zal moeten worden gegeven.

Art. 2. Ingeval van tegenspraak of verschil, zal het bedrag van het gevorderde tolgeld, op kwitantie, bij den pachter of tolgaarder moeten worden geconfigureerd, met aanwijzing van een domicilium in de provincie.

Art. 3. Alle weigering of bedrog in de betaling of consignatie van het tolregt, of in de opgave van een domicilium bij art. 2 hiervoren vermeld; alle bedrog door afspanning van paarden als anderszins begaan, zal gestraft worden met eene boete gelijk aan vijftigmaal het verschuldigde regt; alle beschadiging, belediging of gewelddadigheid, gedaan aan een tolkantoor, zal worden gestraft met eene boete van *f* 10 tot *f* 100, of eene gevangenis van ten minste één en ten langste veertien dagen, of met boete en gevangenis, ingevolge de wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12), onverminderd de vergoeding van schaden en interesfen, en de eventuële toepassing der strafwetten.

Art. 4. Het verschuldigde tolregt voor post-rijtuigen en post-

paarden, zoo wel voor het gaan als terug komen, zal aan den postmeester te gelijk met het postgeld moeten worden betaald.

Art. 5. Voor genee rijtuigen zullen meer dan acht paarden mogen worden gespannen dan bij het beklimmen van steile hellingen, die in het algemeen vijf duim per elle lengte te boven gaan, mitsgaders bij het transport van onverdeelbare voorwerpen, of bij slechtheid van den weg, veel gevallen sneeuw of andere onvoorzienne, gebiedende, omstandigheden; in al de laatstgemelde gevallen zullen de voerlieden moeten voorzien zijn van eene schriftelijke autorisatie van de administratie der wegen, of van het hoofd van het bestuur der plaats waar zij zich mogten bevinden; alles op de boete bij de wet van den 6den Maart 1818 (staatsblad n°. 12) bepaald.

Art. 6. De genen wier rijtuigen of paarden dikwerf een gedeelte des wegs pasferen, zullen zich aan de tollën kunnen abonneren, naarmate van den afstand welke gewoonlijk door hen wordt afgelegd.

Affchrift dezës enz.

BESLUIT van den 23sten Januarij 1828,
n°. 8, *betrekkelijk 's lands tollën op de
grootë en provinciale wegen.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Op de voordragt enz.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. Dat voor de rijkstollën op de grootë en provinciale wegen in de zuidelijke provincien, daaronder begrepen het gedeelte van Zeeland, bezuiden de Westerschelde, het thans aldaar bestaande tarief zal worden behouden, met verhooging echter voor de diligences en postwagens, overeenkomstig de vijf laatste artikelen, voorkomende op het hiernevens gevoegde tarief.

2°. Dat het zoo evengemeld tarief voortaan, voor de rijkstollën op de grootë en provinciale wegen in de noordelijke provincien, zal worden gevolgd.

3°. Dat dit een en ander in werking zal worden gebragt met

den 1sten April 1828, zijnde het tijdstip, waarop de nieuwe verpachting der tollèn een aanvang zal nemen.

Affchriften enz.

TARIEF van tolregten, in te vorderen aan 's Rijks tollèn op de groote en provinciale wegen, behoorende bij het voorgaand besluit van den 23sten Januarij 1828, n°. 8.

DIEREN.	}	Elk los paard of muilezel.....	f 0.05
		„ runderbeest of ezel.....	- 0.01 $\frac{1}{2}$
		„ kalf, schaap of varken.....	- 0.01
RIJ- EN VOERTUIGEN.	}	Eene kudde schapen of varkens, sterker dan 50 stuks, in eens af.....	- 0.50
		Rij- of voertuigen, met twee wielen, mitsgaders sleden, voor elk gespannen paard, muilezel, ezel of os.....	- 0.07 $\frac{1}{2}$
		Rij- of voertuigen, met vier wielen, voor als boven	- 0.10
		Diligences en postwagens, ingerigt voor niet meer dan zes personen, voor elk paard.....	- 0.12 $\frac{1}{2}$
		Idem voor meer dan zes, doch niet meer dan negen personen.....	- 0.15
		Idem meer dan negen, doch niet meer dan twaalf personen.....	- 0.20
		Idem meer dan twaalf, doch niet meer dan achttien personen.....	- 0.30
		Idem voor meer dan achttien personen.....	- 0.35

BESLUIT van den 23sten Januarij 1828, n°. 154, wegens de verpachting van lands tollèn op de groote en provinciale wegen des Rijks.

WIJ WILLEM, ENZ.

Op de voordragt van Onzen minister van binnenlandfche zaken, van den 7den dezer, n°. 103, omtrent het doen eener

nieuwe verpachting der Lands-tollen, op de groote en provinciale wegen des Rijks, waarvan de pacht-termijn eindigt met den 31sten Maart 1828;

Gezien het rapport van Onzen minister van financiën, van den 19den dezer, n°. 32 en 77;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De ontvangst van het tolregt zal afzonderlijk voor elke barrière, welke met den laatsten Maart aanstaande buiten pacht zal zijn, op nieuw worden verpacht voor een tijdperk, eindigende met den laatsten Maart 1831.

Art. 2. De voorwaarden van verpachting der voorschreven barrières worden vastgesteld, zoo als dezelve aan Ons tegenwoordig besluit zijn gehecht.

Art. 3. De verpachtingen zullen plaats hebben ten overstaan van den Gouverneur der provincie, of van een der leden van Gedeputeerde Staten, in tegenwoordigheid van de hoofd-ingenieurs van den waterstaat, mitsgaders van eenen gedelegeerden van de administratie van de registratie, het kadaster en de loterijen, en zulks onder nadere goedkeuring van het departement van binnenlandsche zaken.

Art. 4. De uitslag der verpachtingen zal worden gebragt ter kennisse van Onzen minister van financiën, van Onzen staatsraad administrateur voor de registratie, het kadaster en de loterijen, en van de algemeene rekenkamer, door toezending van afschriften der goedgekeurde procesfen-verbaal van de verpachting van elke barrière.

Art. 5. De pachters der tollën, voor zoo veel hunne dienst betreft, onder de bijzondere bescherming van alle openbare magten zijnde, zullen deze hen ten allen tijde, des noods met de sterke hand, hulp en bijstand verleenē.

Art. 6. De vervolging en invordering der sommen, welke de tolpachters aan het Rijk verschuldigd zijn, zullen onmiddellijk geschieden door de ontvangers der registratie; deze ambtenaren zullen het bedrag der ontvangene pachtsommen in de kasfen van het Rijk storten en, ten opzigte van de kosten, boeten of consignatien, zich gedragen overeenkomstig de voorschriften, welke hen door Onzen staatsraad administrateur voor de registratie, het kadaster en de loterijen, zullen worden gegeven.

Art. 7. Alle procesfen-verbaal van contestatien en overtredin-

gen, of van alle andere daden, betrekkelijk de dienst der barrières, welke door de pachters aan de burgemeesters of voorzitters der gemeente-besturen, waaronder hun tol resforteert, worden ingezonden, zullen door dezen, vergezeld van hun advies, worden onderworpen aan de uitspraak van den districts-commisfaris, districts-schout, provoost of andere foortgelijke ambtenaren, of, bij ontstentenis van denzelven, aan Gedeputeerde Staten der provincie, om daarop, naar billijkheid en volgens de bepalingen, zoo van Ons besluit van den 7den Februarij 1822, n°. 31, als van Ons tegenwoordig besluit, uitspraak te doen; zullende de uitspraken van districts-commisfarsen moeten worden bevestigd door de Gedeputeerde Staten, welke onverwijld zullen beslissen, onverminderd de verwijzing, bijaldien daartoe termen zijn, aan de bevoegde regtbank, tot straffing der delicten.

Art. 8. Alle uitspraken zullen dadelijk worden beteekend aan de belanghebbenden of aan hun domicilium, alsmede aan den hoofd-ingenieur van het district. Aan het belanghebbend tol-bureau zal daarvan gelijke notificatie worden gedaan, en een affchrift dier uitspraak worden gezonden aan den ontvanger der registratie van het arrondisfement, belast met de invordering der fondsen, die daaruit zullen voortvloeijen; zullende de invordering geschieden op de wijze, die gevolgd wordt voor de regten, waarvan de heffing aan het bestuur der registratie is opgedragen.

De hoofden van de besturen van de naburige gemeenten, de marechausfées, en alle andere openbaren officieren en agenten, zullen, des gerequireerd, de hand houden aan de uitvoering der voorschreven uitspraken.

Affchriften dezès enz.

*VOORWAARDEN van de verpachting der
Lands-Tollen, op de groote en provin-
ciale wegen in de provincie . . . behoo-
rende bij het besluit van den 23sten
Januarij 1828, n°. 154.*

Art. 1. Het tolregt zal worden geheven aan de plaatfen, voor

elke provincie of weg, bij een afzonderlijk koninklijk besluit bepaald.

Art. 2. De plaatsen, bestemd tot den ontvang van dit regt, zullen worden aangewezen door palen of tolboomen, te plaatsen volgens aanwijzing van den hoofd-ingenieur der provincie; zij zullen steeds van zonne-ondergang tot zonne-opgang met een lantaarn moeten verlicht zijn, op verbeurte van zes guldens.

Art. 3. Het tolregt zal bij het paseren dier palen of tolboomen, en nergens anders, mogen worden ontvangen.

Art. 4. De verpachting van het tolregt zal geschieden in Nederlandische guldens, bij inzetting en opbod, aan de meestbiedenden en laatst verhoogenden, bij het uitgaan van waslicht, en zulks voor een tijdperk, aanvang nemende met den
te middernacht en eindigende den

insgelijks te middernacht, overeenkomstig de bepalingen, vervat in de Koninklijke besluiten van den 7den Februarij 1822, n°. 31, en van heden n°. 154, mitsgaders in die nopens de plaatfing der tollén, en op de tegenwoordige voorwaarden; zullende het bod moeten gaan over de jaren, tegen eene bepaalde somme 's jaars.

Van de voormelde besluiten en voorwaarden zullen de gegaagden inzage kunnen bekomen in de bureaux van de Gouverneurs der provincien, en in die van de hoofd-ingenieurs en ingenieurs van den waterstaat; terwijl dezelve stukken daarenboven aan hen, bij het doen der verpachting, zullen worden voorgelezen en, des verlangende, nader worden uitgelegd, terwijl, na de goedkeuring van de verpachting, een exemplaar van elk dier stukken aan hen zal worden ter hand gesteld.

Art. 5. Het gouvernement behoudt aan zich het regt, om de pacht tegen het einde van elk pacht-jaar op te zeggen, de pachters hebben gelijke bevoegdheid; de opzegging, zoo van de eene als andere zijde, zal schriftelijk moeten plaats hebben, vier maanden vóór het eindigen van elk pacht-jaar.

Art. 6. De pachters zullen moeten stellen een' reëlen borgtogt in geld, of in vaste onbezwaarde goederen.

De borgtogten in geld zullen bestaan in eene voorbetaling van drie maanden van het bedrag der door hen uit te looven pacht-somme, te voldoen in klinkende zilveren of gouden specie, bij den ontvanger der registratie, welke aan hen door den Gouver-

neur der provincie zal worden aangewezen; zullende de verrekening dier voorbetaling geschieden op het laatste kwartaal der verpachting.

De borgtogt op de vaste onbezwaarde goederen, zal insgelijks moeten zijn ter waarde van drie maanden van het bedrag der uit te looven pachtfomme; die onbezwaarde vaste goederen zullen kunnen toebehooren aan de pachters zelve, of wel aan anderen, en daarvan zal aanwijzing moeten worden gedaan; op die vaste goederen zal, dadelijk na de goedkeuring der verpachting, ten behoeve van het gouvernement en ten koste van de pachters, eene hypothecaire inschrijving, waarvoor de acte van verband mede ten koste der pachters, in authentiken vorm, voor een openbaren notaris zal moeten zijn verleden, ten bedrage van drie maanden der uitgelooftde pachtfommen, worden genomen, welke niet zal kunnen worden geroijeerd, voordat het pachtcontract zal zijn afgelopen, en de pachters aan hunne daarbij aangegane verplichtingen in allen deele zullen hebben voldaan.

Indien de door de pachters aan te wijzen goederen niet aan hen zelve maar aan anderen toebehooren, zullen de eigenaren van die goederen gehouden zijn de verpacht-voorwaarden, mitsgaders de acten van borgtogt, met de pachters te ondertekenen, ten blijke van de door hen aangegane verplichting als borgen, en zullen deze, in dat geval, ook tot de voormelde hypothecaire inschrijving de noodige acten pasferen.

Ingeval de pachter in gebreke mogt blijven een voldoende borgtogt te stellen, zal de laatst voorgaande bieder tot pachter kunnen worden verklaard of tot eene herpachting worden overgegaan, alles ten risico van den in gebreke gebleven pachter.

Art. 7. De pachters zullen, vóór den roden van elke maand, in de kas van den ontvanger der registratie, die aan hen door den Gouverneur der provincie zal worden bekend gemaakt, in klinkende zilveren of gouden specie storten het bedrag van eene maand van hunne pachtfomme en het bedrag van de bij hen gedeponeerde of gestorte gelden, en zulks zonder eenige korting en zonder, in eenig geval, schadevergoeding of remisfie, van welken aard ook, en om het even of zoodanige remisfien en schadevergoedingen al dan niet aan vroegere pachters verleend of toegezegd zijn geworden, te kunnen vorderen.

Ingeval zij in gebreke mogten blijven, stiptelijk op den be-

paalden tijd, bovengemelde betalingen, mitsgaders die der boeten waartoe zij mogten zijn veroordeeld, te doen, zullen zij door den ontvanger der registratie daartoe worden gedwongen op de wijze, in gebruik bij de invordering der registratie-regten, namelijk door middel van dwangschriften en beslag-leggingen, aan welke bepaling de pachters of aannemers, bij de onderteekening van het proces-verbaal der verpachting, zullen geacht worden zich volkomen te hebben onderworpen, met renunciatie op alle exceptien hoegenaamd.

Het te kort komende op de door hen gedane voorbetaling van drie maanden van het bedrag hunner pacht, of op de in voege voorz. verbondene vaste goederen, zal worden verhaald, in het laatste geval, zoo als dit, bij art. 9 der wet van den 11den Februarij 1816 (staatsblad n°. 14), met betrekking tot de grondbelastingen, is voorgescreven, en zulks in beide gevallen onverminderd de dadelijke vernietiging van hunnen pacht, indien dit door het gouvernement verlangd wordt, en de ontvangst bij gaardering (regie) of eene nieuwe verpachting ter risico van hen of hunne borgen.

De pachter en eigenaar van de goederen, door hen als borgtogt aangewezen, zullen beschouwd worden, door hunne eigenhandige onderteekening der verpacht-conditien en procesfen-verbaal der verpachting en acten van borgtogt, te hebben verklaard, dat zij zich aan de voorschreven wijze van invordering onderwerpen, en voor altoos afstand doen van alle middelen van oppositie, verhaal en tegenstand, hetzij in regten of anderszins, welke hen als principale debiteuren, of wel als borgen, zullen kunnen competeren.

Zullende de ontvangers der registratie gehouden zijn, dadelijk na de versfrijking van den 16den dag van elke maand, indien de pachter nalatig is gebleven het door hem verschuldigde aan te zuiveren, daarvan aan de borgen of eigenaars der verbondene goederen schriftelijk kennis te geven, ten einde deze daardoor in de gelegenheid gesteld worden, zich voor verdere schade te hoeden, met dien verstande nochtans, dat het voorgeven van het niet ontvangen van deze kennisgeving, van die borgen of eigenaars dier verbonden goederen, geene aanleiding tot exceptie of oppositie tegen de door den ontvanger der registratie te befluren executie, zal kunnen geven.

Art. 8. De pachters zullen, dadelijk na de goedkeuring der verpachting, in de bureaux van het gouvernement der provincie, in eens af, voldoen vijf percent van het bedrag hunner verpachting, over een jaar berekend, tot goedmaking der kosten van zegel, registratie, en alle andere, op de verpachting valende.

Art. 9. De pachters zullen, binnen veertien dagen nadat de goedkeuring der verpachting ter hunner kennis zal zijn gebragt, schriftelijk aan den hoofd-ingenieur moeten opgeven, op welke plaats zij, naar aanleiding van het Koninklijk besluit, waarbij de plaatsing der tollèn is vastgesteld, hunne tolpalen verkiesen te stellen; zullende zij in de eenmaal verkozene plaatsing geene verandering mogen brengen, dan na bekomen magtiging van den gouverneur der provincie, mits blijvende binnen de bepaalde concurrentie.

Art. 10. Zij zullen van de tegenwoordige pachters, op behoorlijke taxatie, voor hunne rekening overnemen, de aan die pachters in eigendom behoorende en thans bestaande tolpalen, lantaarns enz., en, bij weigering van dezelve, om die voorwerpen af te staan, zullen zij moeten zorgen, dat dezelve dadelijk worden daargesteld; ingeval de tolpalen, slagboomen, lantaarns enz. aan het Rijk toebehooren, zullen dezelve aan de pachters in gebruik worden afgestaan, mits die objecten behoorlijk onderhoudende, en, na afloop van de pacht, in behoorlijken staat wederom opleverende.

Art. 11. Zij zullen zich ten hunnen koste van huisvesting moeten voorzien, zonder deswege, noch te dezer zake, noch uit hoofde van het bepaalde bij het voorgaand artikel, hetzij staande hetzij na den afloop der pacht, eenige schadevergoeding hoe ook genaamd, te kunnen vorderen.

Ingeval bij de barrières aan het Rijk toebehoorende tolhuizen bestaan, worden dezelve gelijktijdig met de tollèn verpacht; zullende de pachters die gebouwen zindelijk moeten bewonen en beheeren, en daarvan alle die lasten betalen, waartoe huurders van huizen en gebouwen, ingevolge de bestaande wetten, gehouden zijn.

Art. 12. Dadelijk, na de goedkeuring van de verpachting, zal aan den pachter, van wege den Gouverneur der provincie,

worden ter hand gesteld eene autorisatie tot de ontvangst der tolgelden, op den bij het proces-verbaal bepaalden tijd.

Art. 13. De pachters zullen de ontvangst uitoefenen in persoon, of door middel van eenen gemagtigden, door den Gouverneur der provincie goedgekeurd, ingevolge het onderstaande tarief.

DIEREN.	}	Elk los paard of muilezel.....	f 0.05
		Idem runderbeest of ezel.....	- 0.01 $\frac{1}{2}$
		Elk kalf, schaap of varken.....	- 0.01
		Eene kudde schapen of varkens, sterker dan 50 stuks, in eens af.....	- 0.50
RIJ- EN VOERTUIGEN.	}	Rij- of voertuigen met twee wielen, mitsgaders sleden, voor elk aangespannen paard, muilezel, ezel of os.....	- 0.07 $\frac{1}{2}$
		Rij- of voertuigen met vier wielen, voor als boven	- 0.10
		Diligences en postwagens, ingerigt voor niet meer dan zes personen voor elk paard.....	- 0.12 $\frac{1}{2}$
		Idem voor meer dan zes doch niet meer dan negen personen.....	- 0.15
		Idem meer dan negen, doch niet meer dan twaalf personen.....	- 0.20
		Idem meer dan twaalf, doch niet meer dan achttien personen.....	- 0.30
		Idem voor meer dan achttien personen.....	- 0.35

De pachters zullen aan de reizigers, zoo dezelve zulks verlangen mogten, dat tarief moeten vertoonen, en zullen voorts de ontvangst uitoefenen zonder eenig oponthoud of hindernis aan den doortogt toe te brengen, en al de in het Rijk gangbare muntspecien moeten ontvangen.

Art. 14. De vrijdom van de betaling van het bovenstaande tolregt zal aan de barrières worden genoten:

Voor de paarden en rijtuigen, onmiddellijk gebruikt wordende voor de dienst van Zijne Majesteit den Koning, Hare Majesteit de Koningin, voor die van H. H. K. K. Hoogheden de Prinzen en Prinsessen van het Koninklijk Huis, of voor die dier personen, welke, op reis, het gevolg des Konings, der Koningin of der Prinzen en Prinsessen uitmaken.

De paarden en rijtuigen, dienende voor de persoonlijke dienst der bischoppen.

De paarden en rijtuigen, dienende voor de staats-postiljons.

De paarden en rijtuigen, uitsluitend gebruikt wordende voor de brieven-posterij, wanneer het rijtuig, behalve den conducteur en postiljon, zonder reiziger is, of hetzelfde slechts één reiziger met zich heeft.

De paarden, rij- of voertuigen, dienende voor de werken aan den weg, doch slechts aan de tollén, staande op dat gedeelte, dat in eene provincie, waarvoor het transport dient, is begrepen.

De paarden en rijtuigen, dienende tot het transport der officieren van het korps ingenieurs van den waterstaat en daartoe behorende aspiranten of élèves-aspiranten, belast met de directie of het toezigt des wegs, welke zij pasferen, mits voorzien zijnde van een vrijbiljet, afgegeven door den minister van binnenlandsche zaken, en niet vergezeld zijnde dan van geëmplójeerden onder hunne bevelen, met gelijk beheer of toezigt belast.

De paarden der marechausée.

De militaire paarden, trek- of lastdieren, wagens en voertuigen, behorende aan den Staat, of aan de nationale of vreemde legerkorpsen, en welke voorzien zijn van het door het departement van oorlog vastgesteld distinctief teeken.

De paarden, bereden door enkele militairen, in dienst zijnde en uniform dragende, benevens die van hun onmiddellijk gevolg.

De paarden van de landbouwers, gerequireerd voor het transport van artillerie, of de hierboven omschrevene militaire rij- of voertuigen.

De rij- of voertuigen en dieren, uitsluitend beladen met mest of asch voor den landbouw; ook als zij ledig gaan om mest of asch te halen, of, dezelve getransporteerd hebbende, ledig terug komen.

De rij- of voertuigen en lastbeesten tot transport van den oogst van eigen of gehuurde landen, naar eigen of gehuurde woningen.

De rij- of voertuigen en dieren, behorende tot de pachtboeven, wind- of watermolens, gelegen op een afstand van minder

dan twee en een halve mijl hemelsbreedte van den tol of de barrière, mits uitsluitend beladen met goederen ten dienste dier hoeven of molens.

De rij- of voertuigen en dieren van de eigenaars of bruikers van gronden of woningen, die hun verkregen regt van vrijdom zullen doen blijken.

Het vee, gedreven wordende van eigen of gehuurde woningen, naar eigen of gehuurde weiden, of vice-versa.

Art. 15. De voorschrevene vrijdom zal almede worden genoten:

1°. Aan de rijkstollen op de groote en provinciale wegen, het naast bij het inkomen der steden, voor de rij- of voertuigen en dieren, welke op de marktdagen, uitsluitend en met oogmerk om ter markt te brengen, beladen zijn met groenten, versch vee-voeder, melk, boter of kaas.

2°. Aan de barrières, bij of op de steile hellingen der wegen, die in het algemeen vijf duim per elle lengte te boven gaan, voor de hulppaarden, tot naburige woningen behoorende, voor zoo verre dezelve alleenlijk gebezigd worden, om de gemelde hellingen te beklimmen.

Art. 16. Het verschuldigd tolregt voor de pasfagie der postrijtuigen en postpaarden, zoo voor het gaan als het terugkomen, zal door den postmeester, gelijk met het postgeld, worden ontvangen; zullende daarvan door hen, op hunne verantwoordelijkheid, rekening moeten worden gehouden met de ontvangers der tollén, gelegen binnen de afstanden hunner uitspanning.

Art. 17. De pachters zijn gehouden, met alle degenen, welker rijtuigen of paarden dikwerf een gedeelte van den weg passerén, een abonnement aan te gaan, naar mate van den afstand, welke gewoonlijk wordt afgelegd; ingeval van verschil zal deswege door de Gedeputeerde Staten worden beflist, behoudens beroep op het departement van binnenlandsche zaken, en onverminderd de bevoegdheid, om zich des noods tot den Koning te wenden.

Art. 18. De pachters zullen, zoo veel de uitoefening hunner functien betreft, onderworpen zijn aan het toezigt en de bevelen van de directie van de groote wegen, en in het bijzonder gehouden zijn, aan dezelve kennis te geven van alle daden, betrekkelijk de policie en instandhouding der wegen, op welke

hunne tollen zijn geplaatst; zij zullen de confiscatiën voor overtredingen, op het stuk der wegen (voerie), ontvangen, en onder hunne verantwoordelijkheid mede werken met al de maatregelen van algemeen belang.

Art. 19. De pachters zijn onder de bijzondere bescherming der openbare overheid, welke aan hen de behulpzame hand zal bieden, en ten allen tijde, des noods met de sterke hand, ondersteuning en bijstand verleenē; zij genieten een vierde van al de in 's lands kas gestorte boeten voor overtredingen, aan hun tolbureau geconstateerd; zullende het bedrag hiervan, na den afloop van elke drie maanden, worden opgemaakt en geregeld, en daarna aan hen worden uitbetaald.

Art. 20. Wanneer bij dooi-weder, na plaats gehad hebbende vorst, het gouvernement het noodig mogt oordeelen, om, tot behoud der wegen, op dezelve, voor eenigen tijd, de pasfagie van zwaar geladen rijtuigen te beletten, zullen zij zulks, zonder daarvoor eenige schadeloosstelling te kunnen vorderen, moeten gedooogen, en de hand houden aan de uitvoering van de te dier zake bestaande wetten en gesteld wordende orders; voor elk zoodanig verboden rij- of voertuig, hetwelk zij mogten hebben laten pasferen, zal door hen worden verbeurd eene boete van vijf en twintig guldens (f 25.00).

Art. 21. Alle contestatiën, overtredingen of andere daden, betrekkelijk de ontvangst van het tolregt of de functiën van de pachters, zullen op derzelver rapport worden geïnstrueerd of geconstateerd door de beambten van de policie der wegen; alle procesfen-verbaal en stukken daartoe betrekkelijk, zullen door hen dadelijk aan den burgemeester, schout of voorzitter van het gemeente-bestuur, waaronder hun tol resforteert, worden toegezonden.

Art. 22. De beslissing van alle geschillen omtrent deze voorwaarden, mitsgaders derzelver uitlegging, zal administratieflijk geschieden door de Gedeputeerde Staten der provincien, na des noodig partijen te hebben gehoord, behoudens het beroep op het departement van binnenlandsche zaken, en onverminderd de bevoegdheid om zich, des noods, tot den Koning te wenden.

Art. 23. De pachters en hunne gemagtigden zullen voor alle oponthoud of onwettige ontvang of gewelddadigheden, en in het algemeen voor alle overtredingen van de tegenwoordige

voorwaarden, naar gelang van omstandigheden, onderworpen zijn aan eene boete van tien guldens (f 10.00) tot honderd guldens (f 100.00) of eene gevangenis van ten minste één (1) en ten langste veertien (14) dagen, of wel aan boeten en gevangenis te zamen, ingevolge de wet van den 6den Maart 1818 (Staatsblad n°. 12), onverminderd de vergoeding van schade en interesfen, en de eventuele toepassing der strafwetten, gelijk ook de dadelijke opzegging van hunne pacht, onder de bepalingen bij art. 7. vermeld. Ingeval de gemagtigden der pachters onvermogen mogten zijn, om de boeten, schaden en interesfen, waartoe zij mogten zijn verwezen, te kunnen opleggen, zullen die boeten, schaden en interesfen, op de pachters zelve worden verhaa'd; blijvende de pachters in dit opzigt voor hunne gemagtigden aansprakelijk.

Art. 24. Zij zullen zich stiptelijk moeten gedragen naar al de door het departement van binnenlandsche zaken, uit kracht van of overeenkomstig de voorwaarden, te geven bevelen.

*EXTRACT uit het besluit van den 18den
Julij 1828, n°. 132, houdende wijziging
van het besluit van den 23sten Januarij
1828, n°. 8.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien de requesten van onderscheidene ondernemers van diligences, houdende bezwaren wegens het, bij Ons besluit van den 23sten Januarij 11., n°. 8, vastgestelde nieuwe tarief van tolgelden aan 's Rijks tollén, op de groote en provinciale wegen;

Gezien enz.

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Bij wijziging van Ons voren aangehaald besluit van den 23sten Januarij 11., n°. 8, te bepalen: dat, gedurende den tegenwoordigen termijn van verpachting der tolgelden op de groote en provinciale wegen des Rijks, door de ondernemers der diligences, aan elken tol zal worden betaald, als volgt:

Voor diligences, bestemd en ingerigt voor

niet meer dan 6 personen..... 10 cents per paard.

Voor die van 7 tot 12 personen ingesloten, in de klasfe bij het tarief bepaald, voor eene diligence van 6 personen, en dus 12½ " " "

Voor die van 13 tot 18 personen ingesloten, in de klasfe bij het tarief bepaald, voor eene diligence van 9 personen, en dus 15 " " "

Voor die van 19 personen en daarboven, de helft van het bij het meergemeld tarief vastgeftelde, en aldus..... 17½ " " "

2°. Tot wegneming van alle onzekerheid, in de toepafing van Ons meergemeld befluit en van de vorenftaande nadere bepalingen, al verder vast te ftellen:

- a. Dat van de bijwagens, behoorende tot eene diligence, zal worden betaald, even als van eene diligence, naarmate van het getal plaatfen, welke die bijwagens zullen bevatten, en de paarden daarvoor aangespannen.
  - b. Dat, bij het berekenen van het aantal plaatfen op eene diligence of bijwagen, de bok of voermansbank, wanneer die niet overdekt is, niet in aanmerking zal worden genomen.
  - c. Dat de plaats, welke, bij gemis van zoodanigen bok, door den voerman, in de cabriolet of voor in het rijtuig wordt bezeten, mitsgaders die van den conducteur, bij het berekenen van het aantal plaatfen, welke eene diligence of bijwagen bevat, niet zullen worden medegegeld. En eindelijk
  - d. Dat de verffchillen, tuffchen de pachters der tollen en de ondernemers der diligences, nopens het tellen der plaatfen, door de Gedeputeerde Staten der provincien zullen worden beflist.
- En zijn enz.

—

*BESLUIT van den 24sten November
1829, houdende een reglement op de
dienst der openbare middelen van
vervoer te lande.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Overwegende, dat het van belang is de onderscheidene, op het stuk der openbare middelen van vervoer te lande, bestaande verordeningen, voor zoo verre dezelve als nog kunnen worden geacht van toepassing te zijn, in een algemeen reglement te vervatten, en verder daarin alle zoodanige bepalingen op te nemen als kunnen strekken, om, van den eenen kant, de onderlinge betrekkingen der ingezetenen, door het daarstellen van menigvuldige en gemakkelijke middelen van gemeenschap te bevorderen; doch ook, aan de andere zijde, die middelen aan het vereischte toezigt, in het belang der goede orde en van de openbare veiligheid, te onderwerpen;

Gezien de voordragt van Onzen Staatsraad, Administrateur der posterijen en verdere middelen van vervoer, van den 29sten Junij ll., lett. K;

Den Raad van State gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het *reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande*, wordt goedgekeurd, zoodanig als hetzelfde hiervens is gevoegd.

Art. 2. Onze besluiten van den 7den Mei 1819 (Staatsblad n°. 18), en van den 16den Junij 1821 (Staatsblad n°. 5), worden bij deze ingetrokken en buiten effect gesteld.

Affchriften enz.

*REGLEMENT op de dienst der openbare
middelen van vervoer te lande. (1)*

TITEL I.

Van de vergunningen.

Art. 1. Het zal niemand geoorloofd zijn rijtuigen aan te leggen, of reeds aangelegde, bij voortduring, te bezigen, met het oogmerk om reizigers of goederen, hetzij afzonderlijk, hetzij te zamen, van de eene bestemde plaats naar de andere, op vaste en gezette tijden over te brengen, dan nadat de eigenaar of ondernemer van zoodanige openbare middelen van vervoer vooraf eene vergunning zal hebben verkregen, op den voet en onder de bepalingen, bij dit reglement nader omschreven.

Art. 2. Onder de bepaling van het voorgaande artikel zullen worden gerekend te behooren alle rijtuigen, waarin, even als op openbare post- en vrachtwagens, afzonderlijke zitplaatsen aan dengenen, die zich daartoe aanmeldt, worden verhuurd, of waarop goederen van verschillende personen aan onderscheidene adressen worden geladen, met het oogmerk om dezelve naar eene bepaalde plaats, en op een vooraf bestemd tijdstip, te doen overbrengen; en zulks om het even, of de personen en goederen aan bijzondere huizen, herbergen of stallingen, dan wel op openbare straten, wegen, markten of pleinen worden verzameld; of door de voerlieden van zoodanige rijtuigen onder weg al dan niet van paarden wordt gewisfeld; of de vrachtprijzen naar een vast tarief worden ontvangen; dan wel of daaromtrent het maken van eenige minnelijke schikking wordt toegelaten; en eindelijk of het vertrek eens of meermalen ieder dag, dan wel eens of meermalen in de week, op geregelde tijdstippen, plaats vindt; zullende het afrijden, met een verschil van minder dan één vol

---

(1) Naardien dit reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande eene algemeene strekking heeft, hebben wij ons verplicht gevonden, om hetzelfde in zijn geheel in ons werk te moeten overnemen; hetzelfde is niet alleen in het Staatsblad te vinden, maar ook, in het Nederduitsch en Fransch gedrukt, verkrijgbaar gesteld ter algemeene Landsdrukkerij.

uur, op onderscheidene elkander, met of zonder tuschenpoozing, op volgende dagen, evenzeer voor een *geregeld* vertrek worden gehouden, als wanneer het vertrek steeds op volkomen hetzelfde tijdstip van den dag is bepaald.

Art. 3. In die plaatsen, alwaar rijtuigen bestaan, wier dienst zich binnen den kring der gemeente en onmiddellijk aangrenzende dorpen bepaalt; of welke, bij buitengewone gelegenheden, zoo als van kermisfen en jaarmarkten, worden gebezigd om personen, naar mate dezelve zich daartoe aanbieden, en zonder eenige goederen op geheel onzekere en ongeregelde tijdstippen over te brengen, zullen, door de zorg van het gemeentebestuur, en onder goedkeuring van de Gedeputeerde Staten der provincie, reglementen van plaatselijke policie op die rijtuigen vastgesteld, en daarbij tevens aan dezelve bepaalde standplaatsen aangewezen worden.

Art. 4. De overtreders van het bepaalde bij art. 1 zullen, telken reize en naar gelang der omstandigheden, worden gestraft met eene geldboete van *tien* tot *vijf en twintig* guldens, en, bij herhaling, nog daarenboven met eene gevangenis van *drie* tot *vijf* dagen.

Art. 5. De vergunningen bij art. 1 bedoeld, zullen van wege den Koning, worden uitgevaardigd door den Staatsraad, Administrateur der posten en verdere middelen van vervoer, tot wien derhalve zich de belanghebbenden zullen behooren te wenden.

Art. 6. De verzoeken, welke tot het bekomen eener vergunning, in voege voorschreven, worden ingediend, zullen moeten bevatten de navolgende opgaven:

- a. De naam en voornamen des ondernemers; of bijaldien de vergunning ten behoeve van een grooter aantal personen of van eene asfociatie wordt gevraagd, de opgave van de firma, met aanwijzing van den persoon of de personen, aan wie het hoofdbeheer der inrigting zal zijn opgedragen, en die mitsdien ook zullen geacht worden zich daarvoor in de eerste plaats, onverminderd de verantwoordelijkheid der verdere deelgenooten, aansprakelijk te stellen.
- b. De woonplaats der ondernemers; of zoo deze verschillend is, de plaats waar het hoofdkantoor der onderneming zal zijn gevestigd; en waar mitsdien de belanghebbenden zul-

len gerekend worden, voor alles wat de onderneming betreft, domicilie te hebben gekozen.

- c.* Eene nauwkeurige omschrijving van de dienst, met aanwijzing van den weg, dien men voornemens is te volgen, voor zoo verre er tusschen dezelve plaatsen meer dan eenen weg mogt bestaan.
- d.* De aard en de vorm der rijtuigen, waarvan men zich zal bedienen.
- e.* Het getal der zitplaatsen voor reizigers bestemd.
- f.* Het getal der paarden, welke zullen worden aangespannen.
- g.* De plaatsen onder weg, alwaar kantoren der onderneming gevestigd, of van paarden gewisfeld zal worden.
- h.* De uren van vertrek en die van aankomst, zoo wel op de uiterste punten, als aan de tusschen beide gelegene kantoren en wisselplaatsen.
- i.* De tarieven van de vracht der personen en van de goederen, naar mate de onderneming zich met de overbrenging van personen of goederen of van beide zal belasten.
- k.* Tot welke som en op wat wijze de ondernemers bereid zijn borg te stellen.

Zullende eindelijk zoodanige verzoeken door alle de belanghebbenden, te wier behoefte de vergunning wordt gevraagd, eigenhandig moeten zijn onderteekend.

Art. 7. Alle verzoeken tot het verkrijgen eener vergunning, of tot het wijzigen eener reeds bestaande onderneming, zullen door de administratie worden gesteld in handen van de Gedeputeerde Staten der provincie, of van de provincien op wier grondgebied de dienst is of zal worden aangelegd, met verzoek om deswege te dienen van consideratien en advijs. Zullende aan deze uitnoodiging door gemelde collegien, uiterlijk binnen den tijd van ééne maand na den ontvang der stukken, moeten worden voldaan.

Art. 8. Bij het verleenen van vergunningen en het onderzoek daartoe betrekkelijk, zal in de eerste plaats worden gelet, of de ondernemers den vereischten waarborg aanbieden, zoo wel ten opzichte van de openbare veiligheid als van de zekerheid der hun aan te betrouwen goederen, en daarbij wijders de bevordering van het algemeen belang, door het vermeederen der middelen van onderlinge gemeenschap, en het daarstellen eener gepaste

mededinging tusfchen de onderscheidene middelen van vervoer, worden in aanmerking genomen; in diervoege nogtans, dat de wagens der met elkander wedijverende ondernemingen niet gelijk-tijdig, maar met eene behoorlijke tusfchenruimte, zoo veel mogelijk van ten minfte een vol uur, na elkanderen, in dezelfde rigting, vertrekken.

Art. 9. Elke dienst, waartoe vergunning is verleend, zal binnen *drie* maanden, na de dagteekening van zoodanige beschikking, in werking gebragt worden, op eene boete van *honderd* guldens, door den ondernemer, aan wien de vergunning is toegestaan, te verbeuren; terwijl nog daarenboven de vergunning zal worden gehouden voor vervallen; onverminderd de actie van schadevergoeding, indien daartoe termen zijn.

Art. 10. De voorschreven termijn van *drie* maanden zal, om bijzondere gewigtige redenen, welke de belanghebbenden in tijds aan de administratie zullen opgeven, edoch slechts éénmaal, en uiterlijk voor een gelijk tijdvak van *drie* maanden, kunnen worden verlengd.

Art. 11. Geene vergunningen zullen, zonder vooraf daartoe bekomen verlof van de administratie, aan andere personen overgedragen, noch ook verschillende ondernemingen met elkander ineen gesmolten worden, op eene boete van *vijftig* guldens, en daarenboven, naar bevind van zaken, op straffe eener schorsing of van de intrekking der vergunning.

Art. 12. Geen ondernemer zal eene reeds aangevangene dienst tijdelijk voor één of meer reizen kunnen doen stilstaan, dan na vergunning, welke zal kunnen worden verleend, voor eenen stilstand van minder dan 8 dagen, door het gemeentebestuur, ter plaatse van vertrek, van 8 dagen tot ééne maand, door de Gedeputeerde Staten der provincie, waarin die gemeente is gelegen, en voor langer dan eene maand, door de administratie.

Art. 13. Een ondernemer zal nogtans, des verkiezende, en zonder vergunning, zijne dienst geheel kunnen staken; mits daarvan eene maand te voren schriftelijk kennis gevende, zoo aan de administratie, als aan de Gedeputeerde Staten der provincie, en aan de besturen van alle gemeenten, waar kantoren of wisselplaatsen der onderneming zijn gevestigd.

Art. 14. Daarenboven zal de ondernemer gehouden zijn van elken tijdelijken stilstand, of van het eindelijke staken van zijne

dienst, ten minste eene week te voren, aan het publiek kennis te geven bij eene aankondiging, die hij zal doen plaatsfen in ten minste één dagblad van elke provincie, door welke de dienst loopt.

Art. 15. De overtreding van het bepaalde bij de *drie* voorgaande artikels, zal worden gestraft met eene boete van *tien* tot *vijf en twintig* guldens.

Art. 16. Aan niemand zal een *uitsluitend* regt tot het aanleggen van eene dienst in eene bepaalde rigting kunnen worden toegekend.

Art. 17. In de gevallen bij het tegenwoordig reglement aangewezen, zullen de vergunningen kunnen worden geschorst; voor eenen tijd niet te bovengaande 14 dagen, door de Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke de aanleiding tot het nemen van zoodanigen maatregel ontstaat; en tot eene maand, door de administratie.

Art. 18. Insgelijks zullen, in de bij dit reglement omschrevene gevallen, de vergunningen door de administratie geheel kunnen worden ingetrokken.

Art. 19. De Koning behoudt zich voor, om ook buiten de gevallen, die bij dit reglement zijn voorzien, elke door de administratie verleende vergunning te kunnen intrekken, wanneer daartoe, in het algemeen belang, bij denzelfen termen zullen worden gevonden.

Art. 20. Bij het schorfen van eene dienst, of het intrekken eener vergunning, wanneer tot zoodanigen maatregel, van de zijde der ondernemers, is aanleiding gegeven, zal aan laatstgemelden tevens de verpligting worden opgelegd, om te zijnen koste, aan het publiek, van het ophouden van de dienst, ten minste in één dagblad der provincie, waardoor de dienst loopt, kennis te geven, op eene boete van *vijftig* guldens.

Art. 21. Een ondernemer, die zijne dienst heeft gestaakt, kan die niet weder eigenmagtig hervatten, op de straffe bepaald bij art. 4, noch ook binnen het jaar eene nieuwe vergunning voor eene voortgelijke dienst, in dezelfde rigting, verkrijgen.

Art. 22. Aan eenen ondernemer, wiens vergunning wegens overtreding der reglementen is ingetrokken, zal, in de eerstvolgende *drie* jaren, geene nieuwe vergunning, ook niet voor andere wegen of diensten, kunnen worden verleend.

Art. 23. De ondernemer die, niettegenstaande eene hem opgelegde schorsing, zijne dienst, vóór het einde dier straf, zal hebben hervat; of die, na de intrekking eener vergunning, de dienst mogt voortzetten, zal worden gestraft, voor de eerste overtreding, met eene boete van *vijftig* guldens en eene gevangenis van *vijf* dagen, en bij herhaling, met eene boete van *honderd* guldens, en eene gevangenis van *tien* dagen.

Art. 24. De ondernemers, eigenaars of belanghebbenden van de thans bestaande diensten, zullen verplicht zijn binnen den tijd van *drie* maanden, te rekenen van den dag der goedkeuring van dit reglement, schriftelijk aan de administratie der posterijen enz., te verklaren dat zij zich aan de bepalingen van hetzelfde onderwerpen. Zullende deze verklaring moeten bevatten eene opgave van alle de bijzonderheden in art. 6 hiervoren gemeld, terwijl voor zoo verre hieruit eenige afwijking of uitbreiding van de bepalingen der vroegere concessie mogt voortvloeijen, zij daarop de goedkeuring der administratie zullen inwachten. De ondernemers, welke dezen termijn, zonder het indienen van zoodanige verklaring, laten verlopen, zullen worden gerekend van hunne vergunningen te hebben afgezien, en mitsdien daarvan ook geen verder gebruik kunnen maken, op de boete en straf in het laatstvoorgaande artikel bepaald.

TITEL II.

Van het materieel der openbare middelen van vervoer.

Art. 25. Er zullen, door de ondernemers van diligences of postwagens (waaronder verstaan wordt elke foort van openbare rijtuigen, tot het overbrengen, op bepaalde tijden, van reizigers, met of zonder bijvoeging van vrachtgoederen, strekkende), geene andere dan hechte en stevige rijtuigen, en die daarenboven aan alle de vereischten bij dit reglement voorgefchreven voldoen, kunnen worden gebezigd.

Art. 26. Tot meerdere handhaving van het bepaalde in het voorgaande artikel en onverminderd hetgeen hierna bij art. 42 en 43 wordt voorgefchreven, zal elk rijtuig, alvorens tot het voorschreven einde te worden in dienst gesteld, eene voorafgaande

keuring ondergaan, door twee deskundigen, en in het bijzijn van eenen commissaris van politie, allen door het plaatselijk bestuur daarmede te belasten. Deze eerste keuring der rijtuigen zal geschieden in de gemeente, alwaar het hoofdkantoor der onderneming is gevestigd, ten ware daartoe, om bijzondere redenen, en op verzoek der ondernemers, eene andere plaats door de Gedeputeerde Staten der provincie mogt zijn aangewezen. De kosten dezer keuring zullen zijn ten laste der ondernemers, overeenkomstig het door Gedeputeerde Staten der provincie, alwaar de keuring plaats vindt, goedgekeurd tarief.

Art. 27. De goedgekeurde rijtuigen zullen, van wege het plaatselijk bestuur, gebrand, of met een ander zichtbaar teeken, ten blijke der plaats gehad hebbende keuring, worden gemerkt.

Art. 28. De postwagens zullen van buiten voorzien zijn van eene aanduiding van den naam of van de firma der ondernemers; van eene aanwijzing der plaatsen van vertrek en bestemming, en eindelijk van een doorlopend nummer, wanneer er meer dan één rijtuig van dezelfde ondernemers tot dezelfde dienst wordt gebezigd.

Art. 29. Het opschrift *Sauve Garde*, mitsgaders het Koninklijk wapen, zullen van die rijtuigen voortaan worden weggelaten, en ook de benaming van *Koninklijke* onderneming, niet meer worden gebezigd.

Art. 30. De afstand tusschen de beide achterwielen der diligences of postwagens zal niet minder zijn, dan één el twee en zestig duim, gemeten tusschen de vellingen, op het punt alwaar de wielen den grond raken. Wanneer in dit opzigt de voor- en achterwielen op een ongelijken afstand van elkander zijn geplaatst, zal de maat tusschen de voorwielen niet beneden de één el negen en vijftig duimen kunnen bedragen.

Op zandwegen nochtans, en bepaaldelijk in die provincien waar smaller spoor gebruikelijk is, zullen de Gedeputeerde Staten eenige uitzondering op de voorschrevene bepalingen kunnen veroorloven; doch in dit geval zal de hoogte der diligences of postwagens, in evenredigheid moeten verminderd worden.

Art. 31. De beide asfen van de diligences of postwagens met vier wielen zullen op een afstand van ten minste twee ellen van elkander worden geplaatst, wanneer die rijtuigen met twee of drie kasten, of met twee kasten en eene mand zijn voorzien;

terwijl voor die welke uit slechts ééne enkele kast bestaan, eene tusschenruimte van *één* el *zestig* duimen tusschen de asfen voldoende zal wezen. Door eene enkele kast wordt verstaan, die welke inwendig door geene afzondering of schut verdeeld is, en die niet meer dan zes personen op twee banken bevatten kan.

Art. 32. De asfen zullen van getrokken ijzer vervaardigd, en aan beide einden met eene moerschroef, die door eene luns met een riempje aan hetzelfde bevestigd is, moeten gesloten worden.

Art. 33. In bergachtige streken, en waar zulks verder door de Gedeputeerde Staten der provincie wordt noodig geoordeeld, zullen de diligences of postwagens worden voorzien van eenen toefstel, volgens model of teekening bij de administratie der postrijen voorhanden, om de achterwielen te kunnen vastzetten. Deze toefstel zal in diervoege worden ingerigt, dat dezelve door den conducteur van deszelfs zitplaats kan worden in werking gebragt.

Buitendien zullen de rijtuigen, bij die gesteldheid der wegen, worden voorzien van eene slof (*fabot*), welke door eenen ketting en sterk touw aan het rijtuig zal vastgemaakt zijn, en door den conducteur bij elken steilen afrit zal moeten worden aangelegd.

Op zeer steile wegen zal het rijtuig ook nog moeten voorzien zijn van twee sterke stokken, met ijzeren punten of vorken voorzien, ten einde het achteruit loopen zoo veel mogelijk te beletten.

Art. 34. Het gedeelte der diligences of postwagens, bekend onder den naam van *berline*, zal aan elk der beide zijden een portier hebben. De kast, genaamd de *coupé* of *cabriolet*, zal mede aan elke zijde eenen uitgang hebben, ten ware dezelve zich geheel van voren mogt openen. Voor de achterste ruimte gezegd de *galerij* of *rotonde*, zal één enkel portier, van achteren geplaatst, voldoende wezen.

De diligences of postwagens zullen van binnen gemakkelijk moeten kunnen geopend worden, en daarentegen van buiten met eene klink, doch die gemakkelijk door het portier met de hand kan geligt worden, gesloten worden. Het plaatsen van klinken

buiten onder aan de portieren, of buiten het bereik der reizigers, wordt ten strengste verboden.

Bij de keuring van rijtuigen, die, hoezeer uit slechts ééne enkele doorloopende kast bestaande, voor een groot aantal personen zijn ingerigt, zal worden toegezien, of de portieren zoodanig zijn geplaatst, dat wanneer zulks noodig is, al de reizigers het rijtuig met den vereischten spoed kunnen ontledigen; en zal in het tegenovergestelde geval het stellen van meer dan twee portieren aan eene enkele kast kunnen worden voorgeschreven. Elk portier zal van eene wel ingerigte trede zijn voorzien.

Art. 35. Een bovenkoffer (vache), bestaande uit een of meer gedeelten, zal op het rijtuig kunnen worden geplaatst. De bodem van dezen koffer zal, zoo in de lengte als in de breedte, ten minste een' duim minder dan de oppervlakte van de kap van het rijtuig beslaan; terwijl dezelve voorts met een gewelfd niet indrukbaar deksel zal worden gesloten.

Wanneer op het achterstel van het rijtuig, zich een koffer of mand, in plaats van de zoogenaamde rotonde bevindt, zal dezelve almede van een deksel, als zoo evengemeld, moeten zijn voorzien.

Art. 36. Nogtans zullen de ondernemers, des verkiezende, zich op het rijtuig van een mand of bak, die met een overkleed van leder bedekt wordt, kunnen bedienen, edoch in dat geval, zal het maximum van de hoogte der lading, in overeenstemming met het bepaalde bij art. 38, worden aangeduid door eene ijzeren stang of roede, welke de mand over dwars in twee gelijke deelen zal scheiden.

Het overkleed zal onder dit ijzer worden doorgehaald, in dier voege dat het laatstgemelde geheel zichtbaar blijve; terwijl bij de keuring van het rijtuig inzonderheid zal worden acht gegeven, dat door de plaatting van dit ijzer de geoorloofde hoogte van het rijtuig niet worde overschreden.

Een dergelijk ijzer zal over de koffer of mand achter op het rijtuig worden geplaatst, wanneer dezelve met geen vast deksel is gesloten.

Art. 37. Geen gedeelte van de lading zal boven de hiervoren gemelde ijzeren stang of roede, noch ter zijde buiten deszelfs flankers, mogen uitsteken. Geen voorwerp hoegenaamd zal aan

de kap of buitenwanden van het rijtuig, noch boven op het deksel, of aan het overkleed, hetzij op de kap hetzij over de bergplaats achter aan het rijtuig kunnen worden vastgemaakt, noch ook aangehangen.

Art. 38. Geen diligence of postwagen op vier wielen zal meer dan *drie* ellen hoogte mogen hebben, te rekenen van den grond tot aan het hoogste punt van het deksel, of van het ijzer, hetwelk over de koffers of mand, hetzij op de kap, hetzij achteraan het rijtuig is geplaatst. Geen diligence of postwagen op twee wielen, zal meer dan *twee* el *zestig* duim tusschen dezelfde aangewezen punten mogen meten.

Art. 39. Iedere diligence of postwagen zal worden voorzien van *twee* lantarens; te weten ééne op elke zijde van het rijtuig, en welke zoodanig zullen worden geplaatst en ingerigt, dat zij het rijtuig zoo veel mogelijk van binnen verlichten.

Art. 40. De zitplaatsen in het rijtuig zullen van binnen met groote leesbare cijfers worden genommerd. Bij de keuring der rijtuigen zal worden acht gegeven, of elk dezer zitplaatsen eene genoegzame ruimte voor den reiziger bevat.

Art. 41. De in dezen titel vermelde bepalingen zijn almede van toepassing op de rijtuigen, die, buiten de gewone diligence of postwagen, tot *bijwagens* worden gebezigd; edoch onder de navolgende uitzonderingen:

1°. Dat de eerste keuring niet zal behoeven te geschieden in de stad waar het hoofd-kantoor der onderneming is gevestigd; maar zulks zal plaats hebben in de gemeente waar de bijwagens zich bevinden.

2°. Dat het aan de ondernemers zal vrijstaan rijtuigen van eene kleinere foort dan de gewone diligences of postwagens, tot *bijwagens*, te bezigen; mits dezelve in allen gevallen behoorlijk met glazen zijn gesloten, en bij de keuring worden bevonden, zoo ten aanzien van de stevigheid als van het gemak, aan de vereischten van een doelmatig ingerigt vervoermiddel voor reizigers te voldoen.

In dit laatste geval, en wanneer de bijwagens voor het overige tot geene overbrenging van goederen hoe ook genaamd worden gebezigd, zal eenige afwijking van hetgeen bij de voorgaande artikels, ten aanzien van den

vorm der diligences of postwagens, wordt voorgefchreven, door de plaatselijke besturen, naar bevind van zaken, kunnen toegelaten worden.

Art. 42. Buiten en behalve de eerste keuring, bedoeld bij art. 26, zal het onderzoek van de diligences of postwagens, mitsgaders van de bijwagens, éénmaal in de maand in elke gemeente, alwaar een kantoor der onderneming gevestigd is, worden herhaald. Deze schouwing zal almede geschieden door twee deskundigen, en in het bijzijn van eenen commissaris van politie, te benoemen als bij art. 26 is bepaald, mede ten koste van de ondernemers, volgens een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd tarief.

Art. 43. De maandelijksche schouwing bij het voorgaande artikel vermeld, zal zich almede uitstrekken tot de tuigen, hoofdstellen, zadels, toomen, strengen en al wat verder tot de aanspanning der diligences of postwagens behoort, mitsgaders tot de paarden voor de dienst in gebruik.

Art. 44. Men zal geene schichtige paarden mogen aanspannen. De zoodanige, welke met dit gebrek behebt zijn, of om zwakheid als anderzins, ongeschikt voor de dienst worden bevonden, zullen niet mogen worden gebezigd.

Art. 45. De rijtuigen, die, behalve reizigers, ook tevens goederen vervoeren, zullen moeten zijn bespannen met ten minste *drie* paarden, wanneer dezelve voor meer dan *zes* personen, en met *vier* paarden, wanneer dezelve voor meer dan twaalf personen zijn ingerigt. De rijtuigen alleen en uitsluitend voor reizigers en alzoo niet tevens voor vrachtgoederen bestemd, mogen tot *negen* zitplaatsen, met *twee* paarden; en tot *vijftien* zitplaatsen, met *drie* paarden worden bespannen.

Onder de zitplaatsen zijn mede begrepen, die in de cabriolet, doch met uitzondering van die van den conducteur en voerman.

Drie paarden zullen steeds naast elkander, en niet één vóór de twee achterste gespannen worden.

Doch het aanspannen van drie paarden zal alleen vergund zijn op die wegen, alwaar geen smal spoor in gebruik is; op dezen zullen steeds twee of vier paarden moeten worden gebruikt.

Art. 46. Van elke schouwing van het materieel eener diligence of postwagen-inrigting, zal, door den commissaris van po-

licie een omstandig proces-verbaal opgemaakt, en aan het plaatselijk bestuur overgelegd worden.

Art. 47. Aan de ondernemers wordt verboden eenigerhande afgekeurde rijtuigen, of andere benodigdheden tot de dienst te bezigen. Voor zoo verre nogtans de rijtuigen niet geheel afgekeurd, maar daaraan slechts eenige gebreken bij de schouwing mogten zijn ontdekt, zullen zij die gebreken doen herstellen binnen den tijd aan hun van wege het plaatselijke bestuur voor te schrijven, en in het proces-verbaal te vermelden; na verloop van welken tijd op nieuw eene schouwing te hunnen koste zal plaats hebben, volgens het door Gedeputeerde Staten goedgekeurd tarief.

Art. 48. Aan de ondernemers, wier diensten thans in werking zijn, wordt een termijn van *drie* maanden verleend, om de bij hen in gebruik zijnde rijtuigen, overeenkomstig de bepalingen van dit reglement, te doen inrigten. Het zal aan de plaatselijke besturen vrijstaan dezen termijn, in die gevallen, waarin de verandering moeilijk, en waarbij de openbare veiligheid niet dadelijk betrokken is, op verzoek der belanghebbenden, te verlengen; in dier voege nogtans, dat uiterlijk binnen een jaar, na den dag der goedkeuring van het tegenwoordige reglement, alle deze postwagens in dit Rijk in alles overeenkomstig de hiervoren omschrevene bepalingen zullen moeten zijn ingerigt.

Art. 49. Wanneer eenig ondernemer zich over den uitflag eener keuring of schouwing van zijn materieel, of over de bij die gelegenheid aan hem opgelegde verplichtingen, mogt hebben te beklagen, zal hij zich vervoegen tot de Gedeputeerde Staten der provincie, die alle hieruit voortvloeiende geschillen, voor zoo verre die tot de kennismening der administratie mogt behooren, zonder verder beroep op de algemeene administratie der posterijen zullen afdoen.

Art. 50. Dien onverminderd zullen de ondernemers wegens elke overtreding van het bepaalde bij den tegenwoordigen titel, voor den bevoegden regter vervolgd, en, naar bevind van zaken, worden gestraft met eene geldboete van *tien tot vijf en twintig* guldens; terwijl het herhaald en voortdurend gebruik van onvoldoende en afgekeurde middelen, daarenboven tot eene tijdelijke schorsing of geheele intrekking der vergunning aanleiding zal kunnen geven.

Art. 51. Offchoon bij de voorschriften van dezen titel meer bijzonder bedoeld wordt op de rijtuigen, die, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk tot het vervoeren van personen zijn ingerigt, zullen evenwel ook de vrachtwagens, waarvoor eene vergunning is toegestaan, voor zoo verre zulks op dezelve van toepassing kan zijn, aan die bepalingen, en mitsdien ook aan de schouwing worden onderworpen.

TITEL III.

Van de conducteurs, voerlieden en postiljons.

Art. 52. Op elken postwagen zal, buiten en behalve den voerman of de postiljons, aan wien het bestuur der paarden is toebetrouwd, nog daarenboven een conducteur zijn geplaatst, die, van wege den ondernemer, met de zorg voor de reizigers en goederen, en met het dadelijk toezigt over de stipte uitvoering van de dienst zal zijn belast.

Nogtans zal op de rijtuigen, die niet meer dan zes zitplaatsen voor reizigers bevatten, de betrekking van conducteur en die van voerman of postiljon, in één persoon kunnen zijn vereenigd, gelijk ook in de gevallen bij het volgend artikel bepaald.

Art. 53. Een rijtuig met twee of drie paarden kan worden bestuurd door een' voerman of postiljon, die, naar verkiezing, van den bok of van het zadel kan rijden.

Een rijtuig bespannen met vier paarden, vereischt twee postiljons, waarvan de een, des verkiezende als voerman, op den bok kan zitten, doch de andere een der voorste paarden moet berijden.

Wanneer meer dan vier paarden worden aangespannen, zal het getal der postiljons voor elke twee paarden, met één vermeerderd worden.

Verder wordt bepaald, dat zoodra er twee postiljons zijn, één derzelve, en wel die welke als voerman dient, of de achterste paarden bestuurt, tevens de functiën van conducteur zal kunnen doen; doch in dat geval zal de voerman niet mogen verwisseld worden, tusschen de plaats van het vertrek en die der bestemming.

Art. 54. De plaats van den conducteur zal zijn op den bok van het rijtuig, en mitsdien naast den voerman, wanneer deze niet van het zadel mogt rijden. Elke andere plaats is aan den conducteur verboden, gelijk ook het plaatfen van reizigers nevens zich, onder welk voorwendfel ook.

Art. 55. De conducteur zal in de uitvoering van de dienst steeds voorzien zijn van een distinctief teeken, bestaande in eene metalen plaat, die op de borst zichtbaar zal moeten worden gedragen, en waarop de naam of de firma der ondernemers te lezen zal zijn.

Art. 56. De conducteur zal daarenboven steeds van een schelklinkenden koperen hoorn moeten voorzien zijn.

Art. 57. De bepalingen der vijf laatstvoorgaande artikels zullen almede van toepassing zijn op de bijwagens; en voorts stiprelijk worden in acht genomen op eene boete van *vijf tot vijf en twintig* guldens, telkens te betalen door den ondernemer, den conducteur, den voerman of den postiljon, die zich eene afwijking van die voorschriften mogt hebben veroorloofd.

Art. 58. De ondernemer is verantwoordelijk voor de tot de uitvoering van zijne dienst gebezigde conducteurs, voerlieden en postiljons; voor de gevolgen hunner onvoorzigtigheden, hunne ontrouw of de verliezen door hun toedoen veroorzaakt; en, bij wanbetaling, voor de boeten door hen verbeurd.

Art. 59. De conducteurs zullen ten minste den vollen ouderdom van drie en twintig jaren, de voerlieden of postiljons als zoodanig dienende, die van een en twintig jaren, en de overige postiljons die van achttien jaren moeten hebben bereikt.

Art. 60. De ondernemers zullen verplicht zijn de namen en den ouderdom der bij hen in dienst zijnde conducteurs en voerlieden of postiljons op te geven aan de besturen van al de gemeenten, binnen welke een kantoor of wisselplaats hunner onderneming is gevestigd; en zulks voor zoo verre die conducteurs, voerlieden of postiljons eenige dienst op het grondgebied van zoodanige gemeente zullen hebben te verrigten.

Art. 61. De ondernemers zullen verplicht zijn hunne conducteurs, voerlieden en postiljons uit de dienst te ontslaan, en door andere meer geschikte personen te doen vervangen, wanneer zij daartoe door het plaatselijk bestuur, de Gedeputeerde Staten of de administratie worden aangechreven.

Art. 62. Een conducteur, voerman of postiljon, die wegens wangedrag of onvoorzigtigheid, op last der bevoegde magt is weggezonden, zal niet wederom in dienst eener postwagen-onderneming kunnen worden gebezigd, op straf eener boete van vijftig guldens voor den ondernemer, wanneer het bewezen is dat deze van de vroegere wegzending niet is onkundig geweest.

TITEL IV.

Van de uitvoering van de dienst.

Art. 63. De ondernemers der openbare middelen van vervoer, zullen hunne dienst verrigten van plaats tot plaats binnen den tijd in hunne akte van vergunning of latere wijziging derzelve bepaald; zij zullen zich stiptelijk houden aan de uren van vertrek en aankomst daarbij aangewezen, op eene boete van tien guldens; onvoorziene omstandigheden, waarvan zij ten genoegte van het plaatselijk bestuur zullen moeten doen blijken, alléén uitgezonderd.

Art. 64. Wanneer nogtans eene gedurige afwijking van de bij de vergunning bepaalde uren van vertrek of aankomst kennelijk mogt zijn toe te schrijven aan eene zucht, om op de uren, die aan andere ondernemingen op dezelfde route zijn toegestaan, inbreuk te maken, en deze daardoor te benadeelen, zullen de overtreders met eene schorsing door de administratie der posten enz. te bevelen, en, bij herhaling, met de intrekking hunner vergunning worden gestraft.

Art. 65. De tijdsbepaling in de beide voorgaande artikels bedoeld, zal zich regelen naar het slaan der naaste stads- of dorps-klok; ten ware eene andere klok door het plaatselijk bestuur mogt zijn aangewezen, om tot maatstaf in dit opzigt te verstrekken.

Art. 66. De ondernemers zullen nimmer eene diligence of postwagen doen afrijden, dan na telkens, op het oogenblik van vertrek, wanneer de paarden reeds zijn aangespannen, en in het bijzijn der reizigers, zoo wel het rijtuig als de tuigen der paarden door eenen smid en zadelmaker of ander deskundig perfoon te hebben doen nazien, om zich te verzekeren, dat daaraan geene gebreken zijn, die de veiligheid der reizigers zouden kunnen in

de waagfchaal stellen. De reizigers hebben het regt om de stipre inachtneming van dezen maatregel te vorderen, en de conducteur is daarvoor in persoon verantwoordelijk.

Art. 67. Wanneer een grooter afstand dan van *tien* uren, met hetzelfde rijtuig, wordt afgelegd, zal het onderzoek, bij het voorgaande artikel bedoeld, ook op eene of meer der tusfchen beide gelegene wisselplaatsen worden herhaald; in dier voege dat elke, met hetzelfde rijtuig, afgelegde afstand van *tien* uren tot een nieuw onderzoek zal aanleiding geven.

Art. 68. Een conducteur, voerman of postiljon in een staat van beschonkenheid de dienst op zich nemende, of zich gedurende de uitvoering aan hetzelfde gebrek schuldig makende, zal deswege, alléén, en onverminderd zijne verantwoordelijkheid voor hetgeen door hem verder in dien toestand mogt zijn misdreven, worden gestraft in voege als hierna in art. 79 is vermeld.

Daarenboven zal de conducteur, wanneer hij vóór het afrijden ontwaar wordt dat de voerman of postiljon, door beschonkenheid of uit anderen hoofde, buiten staat is, de dienst behoorlijk te verrigten, of wel door een der reizigers daarop wordt opmerkzaam gemaakt, verplicht zijn, denzelven onmiddellijk door een ander persoon te doen vervangen, op gelijke straffe. Wanneer de ontdekking onderweg geschiedt, zal de conducteur onmiddellijk de teugels opnemen, en zich op de eerstvolgende wisselplaats van eenen anderen voerman of postiljon voorzien.

Art. 69. De voerman of postiljon eenmaal op den bok van het rijtuig of te paard gezeten zijnde, en de teugels opgenomen hebbende, zal zijne plaats niet mogen verlaten, alvorens de paarden zijn afgespannen, of een ander persoon zich voor de paarden zal hebben geplaatst om dezelve vast te houden. Deze persoon zal zich niet mogen verwijderen, dan nadat de voerman of postiljon zich weder geplaatst, en de teugels opgenomen zal hebben.

Art. 70. Geene paarden zullen mogen worden ontoomd, om op den weg te voederen of af te spannen, dan nadat de strengen eerst zijn los gemaakt.

Art. 71. In geen geval zal het geoorloofd zijn de paarden onder weg te laten galopperen. Bij het voorbij rijden van tegenkomende of vooruit zijnde rijtuigen, zal steeds ruim genoeg

uitgehaald en niet dan een matige draf worden gehouden. Dit laatste zal ook moeten plaats hebben bij het doorrijden van steden of dorpen. In enge of zeer bevolkte straten, en waar zulks verder door de plaatselijke besturen in het belang der openbare veiligheid, behoudens hooger beroep, wordt noodig geoordeeld, zal niet anders dan flapvoets mogen gereden worden.

Art. 72. De ondernemers van diligences, post- en vrachtwagens zullen verplicht zijn de helft van den weg aan andere rijtuigen vrij te laten. Wanneer zij tot dat einde moeten uithalen, zal zulks met behoorlijke voorzigtigheid geschieden.

Art. 73. Wederkeerig zullen de voerlieden van alle andere rijtuigen ten minste de helft van den weg aan de diligences, post- en vrachtwagens vrijlaten. De overtreders zullen door de conducteurs aan de policie der eerstvolgende wisselplaats worden aangegeven, om overeenkomstig art. 79 te worden vervolgd.

Art. 74. In de kromte der wegen, op smalle en gevaarlijke plaatsen, het in- en uitrijden van poorten en vestingwerken; bij het op- en afrijden van dijken, bij zware mist, en in het algemeen wanneer de voerlieden van andere rijtuigen door de eene of andere omstandigheid worden verhinderd de diligences of postwagens te zien aankomen, zal door den conducteur op den hoorn worden geblazen, om het naderen van de diligence of postwagen aan te kondigen.

Art. 75. Het licht in de lantarens der diligences of postwagens zal steeds worden brandende gehouden van een half uur na den ondergang tot een half uur vóór den opgang der zon.

Art. 76. Bij gladde wegen zullen geene andere dan behoorlijk gescherpte paarden mogen worden aangespannen; zullende het onvoldoende zijn daartoe zoogenaamde ijsnagels te bezigen. Ook zal het getal der paarden mitsgaders, overeenkomstig het bepaalde bij art. 53, dat der postiljons, wanneer dit om den staat van den weg noodig is, worden vermeerderd; blijvende niet alleen de voerman of postiljon, maar ook de conducteur, voor de nakoming van het bepaalde bij dit artikel aansprakelijk.

Art. 77. Het departement van binnenlandsche zaken en de permanente commissie van het amortisatie-syndicaat zullen, ieder voor zoo veel hen aangaat, den noodigen last geven, dat, zoo door de plaatselijke besturen, als door de aannemers van het onderhoud der wegen, zorg worde gedragen om bij gladheid, de

bruggen met zand of asch te doen bestrooijen; zoo dikwijls deze bepaling niet, of slechts op eene onvoldoende wijze wordt nagekomen, zullen de conducteurs daarvan rapport doen aan de politie van de eerste wisselplaats of van eene andere meer nabij aan den weg gelegene gemeente, welke dadelijk hierin zoo veel noodig ten koste van de bedoelde aannemers zal doen voorzien.

Art. 78. Op de kap der diligences of postwagens zullen in geen geval eenige personen, zelfs niet de conducteur, veel min de voerman mogen worden geplaatst.

Art. 79. De overtreders der bepalingen vervat bij de dertien laatste artikelen zullen, naar bevind van zaken, worden gestraft met eene geldboete van *drie tot vijf en twintig* guldens; of eene gevangenis van *drie tot tien* dagen, of beide te zamen; onverminderd de verpligting der ondernemers, om de conducteurs, voerlieden of postiljons, die, door hunne achteloosheid of onvoorzigtigheid, de veiligheid der reizigers in de waagschaal stellen, uit hunne dienst te ontfaan.

Art. 80. In het rijtuig zullen in geen geval, zelfs niet met toestemming der overige reizigers, meerdere personen kunnen worden geplaatst, dan de nommers der zitplaatsen aanwijzen, in dier voege nogtans, dat van kinderen beneden de zes jaren, die slechts een vierde of de halve vracht betalen, *twee voor een* persoon zullen worden gerekend. Wanneer een of meer personen te veel zich in het rijtuig mogten bevinden, zal de conducteur dezelve dadelijk doen aftappen, en van ander rijtuig voorzien, op eene boete van *vijf en twintig* guldens.

Art. 81. Onverminderd hetgeen deswege bij afzonderlijke verordeningen ten aanzien van sommige in het bijzonder de kliniker-wegen mogt zijn of worden bepaald, zal het gewigt der bij dit besluit bedoelde openbare diligences, post- en vrachtwagens, met derzelver lading, den navolgenden maatstaf niet mogen te boven gaan.

Rijtuigen op wielen, waarvan de vellingen eene breedte hebben van 8 duimen..... 2,600 ponden.

Van 11 „ ..... 3,500 „

Van 14 „ ..... 4,000 „

De reizigers, welke zich in het rijtuig bevinden, gelijk ook de conducteur of op den bok zittende voerman daaronder begrepen.

Art. 82. Op de plaatsen, waar weegbruggen gesteld zijn, zal, onverminderd de bevoegdheid der tolgaarders om de diligences, post- en vrachtwagens zoo dikwijls te wegen als zij goedvinden, die weging ten minste eens in de maand geschieden. Hetzelfde zal plaats hebben ten aanzien van het meten van de hoogte der rijtuigen op die plaatsen, waar de administratie mogt noodig oordeelen, tot dat einde met overleg der bevoegde autoriteit eenen toefstel bij de tolboomen te plaatsen.

Het wordt ten strengste verboden om voor of bij de weegbruggen, de reizigers uit het rijtuig te doen stijgen of goederen af te laden, met het oogmerk om, na de weegbrug voorbij gereden te zijn, weder in het rijtuig te doen treden of de goederen op te laden, en zulks op eene boete van *vijftig* guldens en bij herhaling van *honderd* guldens.

Art. 83. Ingeval van overtreding, zullen de tolgaarders of andere beambten van het bestuur der wegen niet alleen procesverbaal opmaken, maar ook de rijtuigen niet laten doorrijden dan nadat het overtollige, hetzij in gewigt, hetzij in de hoogte der lading, daarvan is afgenomen; zullende deze maatregel bij voorkeur op de vrachtgoederen, in plaats van op de bagaadje der reizigers worden toegepast. De ondernemers zijn verplicht het afgenomene, zonder verwijl, en met afzonderlijke middelen voor hunne rekening te doen nazenden.

Art. 84. Wanneer onder weg, ten gevolge van een ongeluk als anderzins, de gewone middelen van vervoer onbruikbaar zijn geworden, of de dienst, uit eenigen anderen hoofde, is gestremd, zal de ondernemer insgelijks gehouden zijn, zich dadelijk andere middelen aan te schaffen, om de reizigers en goederen, met den meesten spoed naar derzelver plaats van bestemming te doen overbrengen. Wanneer de ondernemer of zijne bedienden hierin nalatig blijven, zijn de reizigers bevoegd om afzonderlijk rijtuig of andere middelen voor rekening des ondernemers te nemen, en zoo deze weigert hiervan dadelijk de kosten te betalen, zal hij nog daarenboven tot schadevergoeding zijn gehouden, en tot voldoening van het een en ander, des noods door schorfing van zijne dienst kunnen worden verplicht.

TITEL V.

Van de reizigers.

Art. 85. De vracht der personen zal zich regelen naar het tarief bij het verleenen der vergunning, behoudens latere wijziging, vastgesteld. De ondernemers zullen zich stiptelijk daaraan houden, zonder dien maatstaf eigenmagtig te kunnen verhoogen of verlagen, op straffe eener schorsing, en zelfs bij herhaling, van de intrekking hunner vergunning.

Art. 86. Wanneer nochtans de rijzing of daling van sommige in aanmerking komende behoeften, als fouragie enz. of andere gewigtige redenen, het voor den ondernemer wenschelijk maken, dat eenige verandering in het tarief zijner vrachtprijzen worde daargesteld, zal hij zich deswege kunnen wenden tot de administratie, die, in dezen, na het hooren der Gedeputeerde Staten en naar bevind van zaken, zal beschikken; daarbij nochtans zoo veel mogelijk toeziende, dat dergelijke verzoeken om verhooging of vermindering der vrachtprijzen niet worden gebezigt als een middel om andere ondernemingen ten onder te brengen, en daardoor de mededinging ten nadeele van het algemeen te belemmeren.

Art. 87. De tol-, poort-, veer-, weg-, brug- en overvaartgelden, benevens alle verdere onkosten van dien aard, mitsgaders de belooning der conducteurs, voerlieden en postiljons, moeten onder de bij het tarief bepaalde vracht begrepen zijn. Geen bediende van den ondernemer zal eenig drinkgeld of andere fooijen mogen aanvragen, veel min vorderen op eene boete van drie guldens.

Art. 88. Voor kinderen beneden de drie jaren zal een vierde van den prijs, voor elke plaats bepaald, en voor die van drie tot zes jaren de halve vracht betaald worden.

Art. 89. De reizigers, die zich onder weg op het rijtuig plaatsen, of hetzelfde verlaten en mitsdien niet meer dan een gedeelte afleggen van den afstand, waarvoor eene afzonderlijke vracht in het tarief staat vermeld, zullen de halve vracht betalen, wanneer zij slechts de helft of minder dan de helft, en de volle vracht, wanneer zij meer dan de helft van zoodanigen af-

stand mederijden; alles ten ware deswege afzonderlijke bepalingen in het tarief zelve mogten zijn gemaakt.

Art. 90. Ieder reiziger heeft het regt om kosteloos *twintig* pond bagaadje met zich te voeren. Voor het meerder zal, even als van vrachtgoederen en in dezelfde evenredigheid, worden betaald.

Art. 91. De namen der reizigers, mitsgaders het bedrag van de door hun betaalde vracht, zullen worden ingefchreven op het register, zoo mede op de vrachtlĳst hieronder bij art. 100 en 103 vermeld, op eene boete van *drie* guldens voor ieder verzuim.

Art. 92. Op elk kantoor der onderneming, zoo wel op de plaats van het eerste vertrek als onder weg, zal gelegenheid gegeven worden, om, mits de vracht dadelijk betalende, vooraf plaatsfen te bespreken. Hiervan zal, tegen betaling van vijf cents een bewijs, de dag en het uur van vertrek, benevens het nummer van inschrijving bevattende, aan den reiziger, des verkiezende, worden afgegeven. Een reiziger, het uur van vertrek verzuimende, verliest zijne aanspraak op de door hem betaalde vracht, welke ook in geen geval, eens betaald zijnde, zal behoeven terug gegeven te worden.

Art. 93. Alle personen, die zich, vóór het vertrek van eene diligence of postwagen, op een kantoor der onderneming, hetzij ter plaatse van het eerste vertrek, hetzij onder weg aanmelden, hebben regt om met denzelven te worden vervoerd. Wanneer het getal der reizigers daardoor grooter zoude worden dan dat van de zitplaatsfen, waarvoor de diligence of postwagen is ingerigt, zullen aan de overblijvenden een of meer bijwagens, ten koste der onderneming, worden verschaft; ook zelfs dan wanneer het getal der overblijvenden zich slechts tot één enkel persoon mogt bepalen, zullende echter in dat geval door de reizigers niet meer dan de gewone vracht betaald worden. Het weigeren van eenen bijwagen, wanneer men die volgens de bepalingen van dit artikel kan vorderen, zal worden gestraft met eene boete van *vijf en twintig* guldens. Met opzigt tot de reizigers, die in eenen bijwagen plaats nemen, bestaan overigens dezelfde regten en verpligtingen, als ten aanzien van hen, die met den postwagen zelve worden vervoerd.

Art. 94. Geen ondernemer is verpligt op den weg, dat is

elders dan aan een kantoer of wisselplaats der onderneming, reizigers in te nemen of die van het rijtuig te laten aftappen. Wanneer zulks nochtans plaats vindt, zal daardoor de aankomst aan het eerstvolgend kantoer geenszins behooren te worden vertraagd; en zullen, in allen gevalle, de namen der inkomende reizigers aan de eerste wisselplaats, door den conducteur, op de vrachtlijst worden ingeschreven, op eene boete van drie guldens voor elk verzuim.

Art. 95. Bij het afrijden van eene diligence of postwagen, plaatsen de reizigers zich in de volgorde van hun nummer van inschrijving, welke ook voor het overige de plaats hunner bestemming moge wezen. Zij worden tot dat einde door den conducteur, volgens de aan hem ter hand gestelde vrachtlijst, afgeroepen. De reizigers, die op eene volgende wisselplaats, of onder weg, hetzij voor het eerst, hetzij van een ander rijtuig inkomen, nemen plaats na de eerstgemelden, almede in de volgorde hunner inschrijving.

Art. 96. De conducteur is verpligt de reizigers, bij het open afladen hunner bagaadje, geheel kosteloos behulpzaam te zijn, en hen met de vereischte bescheidenheid en beleefdheid te bejegenen. Herhaalde klagten in dit opzigt, wanneer die, bij onderzoek, blijken gegrond te wezen, zullen de wegzending der schuldigen uit de dienst des ondernemers ten gevolge hebben.

Art. 97. De pasfagiers zullen elkander geen overlast aandoen, noch ook bagaadje, welke aan de verdere reizigers hinderlijk is, bij zich in het rijtuig kunnen nemen. Niemand hunner zal ook uit dien hoofde alsmede wegens gevaar van brand, mogen tabak rooken, of een hond, of ander dier, bij zich in het rijtuig noch cabriolet nemen. De reiziger, die weigert, aan het, dien ten gevolge, door den conducteur gedane aanzoek, welke verpligt zal zijn daartegen te waken, gehoor te geven, zal verbeuren eene boete van vijf guldens. In dat geval zal een kort verslag van het voorgevallene door den conducteur, op het eerstvolgende kantoer, in het klagtboek, vermeld bij art. 112, worden ingeschreven, 't welk de verder tegenwoordig zijnde reizigers zullen worden verzocht met hunne naamteekening te bekrachtigen.

TITEL VI.

Van de vrachtgoederen.

Art. 98. De prijs van de overbrenging der vrachtgoederen (onder welke benaming verstaan worden alle foorten van goederen en koopmanschappen, mitsgaders geldspecien, met diligences, postwagens, of ook met daarvoor ingerigte vrachtwagens vervoerd wordende), zal zich regelen naar het tarief, bij de vergunning, behoudens latere wijziging vastgesteld, en verder onderworpen zijn aan de bepalingen, hierboven bij art. 85 en 86, ten aanzien van het tarief der reizigers, gemaakt.

Art. 99. De bepalingen van art. 89 zijn almede van toepassing op de vrachtgoederen, die slechts over een gedeelte van den afstand, waarvoor eene afzonderlijke vracht in het tarief vermeld is, worden vervoerd.

Art. 100. Alle vrachtgoederen zullen, met opgave van derzelver adresfen, en van de daarvoor verschuldigde vracht, onder een doorlopend nummer, en op eene boete van *drie* guldens voor elk verzuim, worden ingeschreven op een register, hetgeen daartoe op elk kantoor der onderneming voorhanden zal wezen. Van deze inschrijving zal aan de belanghebbenden, des verkiezende, en tegen betaling van niet meer dan *vijf* centen, een bewijs, met vermelding der dagteekening en van het nummer, worden afgegeven. Voor de inschrijving of aantekening zelve, zal echter geene betaling, boven de bij het tarief vastgestelde vracht, worden gevorderd.

Art. 101. De ondernemers zullen zich, tot de einden bij art. 91 en het laatstvoorgaande bedoeld, bedienen van ingebondene en behoorlijk, overeenkomstig de wet, gezegelde registers, die op elke bladzijde genummerd, en op de eerste en laatste door het hoofd van het plaatselijk bestuur moeten zijn gewaarmerkt. Het niet in behoorlijke orde houden van zoodanige registers zal telkens worden gestraft met eene geldboete, de som van *vijf en twintig* guldens niet te boven gaande, onverminderd de straf op het overtreden der wetten van het zegel vastgesteld.

Art. 102. De ondernemers zijn, op gelijke boete, verplicht de bedoelde registers te vertoonen, zoo dikwijls zij daartoe, van

wege het plaatselijk bestuur, of door beambten van het bestuur der posterijen en verdere middelen van vervoer, of van dat der registratie, worden uitgenoodigd.

Art. 103. Een uittreksel van het gemelde register, voor zoo veel betreft hetgeen met elken wagen wordt verzonden, zal aan den conducteur worden ter hand gesteld, om hem tot vrachtlĳst te verstrekken, op eene boete van *vijf* guldens voor ieder verzuim. Deze vrachtlĳst zal aan de autoriteiten, bij het vorige artikel vermeld, die zulks verlangen mogten, op eene gelĳke boete moeten worden vertoond.

Art. 104. Geene vrachtgoederen zullen binnen in het rijtuig op de plaatsen, voor reizigers bestemd, mogen worden geladen.

Art. 105. Alle vrachtgoederen die een half uur vóór het tijdstip, tot het vertrek bepaald, ten kantore der onderneming worden bezorgd, zullen met den eerstvertrekkenden wagen worden verzonden, of zoo deze reeds volgeladen is, met eenen bijwagen, die gelĳktĳdig zal afrijden. De ondernemers zullen geene goederen mogen afwijzen, dan de zoodanige, die, uit derzelver aard, niet vatbaar zijn, om met hunne middelen te kunnen worden vervoerd, of die aan de reizigers tot ongerief zouden kunnen verstrekken; terwijl daarentegen het overbrengen met postwagens van goederen, die de veiligheid van de reizigers of van de overige goederen zouden kunnen in de waagschaal stellen, in het bijzonder buskruid, volstrektelijk wordt verboden. In geval van verschil hieromtrent tusschen de afzenders en de ondernemers, zal de beslĳsing van het plaatselijk bestuur kunnen worden ingeroepen, waarnaar de belanghebbenden zich alsdan zullen gedragen.

Art. 106. De goederen, met eene diligence, post- of vrachtwagen aangebragt, zullen steeds, met den vereischten spoed, aan de huizen der personen, voor welke dezelve bestemd zijn, besteld, of ingevolge en overeenkomstig de aanwĳzing op het adres, bezorgd of verder verzonden worden; zonder dat, in een der bedoelde gevallen, voor die bestelling of bezorging, hetzĳ aan een bijzonder huis, hetzĳ op een ander veer (mits binnen den omtrek der gemeente geschiedende), eenigerhande betaling, boven de bij het tarief bepaalde vracht, zal mogen worden gevorderd.

Art. 107. De overtreding der voorschriften van de beide vorige artikels zal worden gestraft met eene geldboete van *drie* tot *tien* guldens; onverminderd de straffen in het algemeen op den verbodenen vervoer van buskruid bepaald, mitsgaders de aanspraak der belanghebbenden op schadevergoeding ter zake eener geweigerde, vertraagde of verzuimde verzending of bestelling.

Art. 108. De ondernemers hebben het regt, om, des verkiende, van de belanghebbenden een bewijs te vorderen van den ontvang der goederen, door hunne middelen overgebracht.

Art. 109. De ondernemers zijn verantwoordelijk voor de goederen met hunne middelen vervoerd wordende, de bagaadje der passagiers, voor zoo verre, die bij het vertrek aan den conducteur ter hand gesteld is, daaronder begrepen. Zij zijn gehouden om, in geval van verlies of bij beschadiging door toedoen, onvoorzigtigheid of achteloosheid van hun zelve of van hunne bedienden veroorzaakt, de belanghebbenden, op de eerste aanvraag, schadeloos te stellen.

Art. 110. Offchoon het beoordeelen van de meerdere of mindere aanspraak op schadevergoeding, en het beslissen der geschillen omtrent de waarde der vermiste of beschadigde voorwerpen, tot de kennisneming van den gewonen regter behooren, zal het nogtans aan de administrative magt niet alleen vrijstaan, maar deze zelfs verplicht zijn, op ontvangene klagten dien aangaande, het vereischte onderzoek in het werk te stellen. En zullen ook, in geval van herhaalde klagten van dergelijken aard, of bij traagheid of weigering van de ondernemers, om de belanghebbenden in billijkheid schadeloos te stellen, de vergunning van zoodanige ondernemers (onverminderd den uitslag der regterlijke vervolging), door de bevoegde magt geheel kunnen worden ingetrokken, of tijdelijk buiten werking gesteld.

TITEL VII.

Van het onderzoeken en vervolgen der overtredingen.

Art. III. Worden bevoegd verklaard om, elk in zijnen werkkring, de overtredingen der voorschriften van dit reglement na te gaan, en daarvan proces-verbaal op te maken:

1°. De hoofden der plaatselijke besturen.

III. DEEL.

- 2°. De directeuren, onder-directeuren en commissarisfen van politie.
- 3°. De officieren, onder-officieren en manschappen der maréchaussée.
- 4°. De tolgaarders.
- 5°. De opzigters en verdere beambten der groote wegen.
- 6°. De ambtenaren van het bestuur der posterijen, die hunne aanstelling van den Koning hebben ontvangen.

Art. 112. Op elk kantoor eener diligence of postwagen-inrigting zal een boek voorhanden wezen, van wit papier, behoorlijk ingebonden, op elke bladzijde genommerd, en op de eerste en laatste door het hoofd van het plaatselijk bestuur gewaarmerkt, waarin ieder reiziger of ander belanghebbende zijne klagen en aanmerkingen wegens eene slechte uitvoering van de dienst, of overtreding der bepalingen van dit reglement zal kunnen inschrijven, onder gehoudenheid om dezelve met zijne naamteekening te bekrachtigen, en daarbij tevens zijn beroep en woonplaats te vermelden. De ondernemer zal verplicht zijn dit boek, aan elken reiziger, ter plaatse van aankomst, te doen aanbieden, en weigerende hetzelfde aan de reizigers, op hunne aanvraag, ter hand te stellen, zal hij verbeuren eene boete van tien guldens.

Art. 113. De ondernemer is op gelijke boete verplicht, niet alleen het voorschreven boek aan ieder bevoegd ambtenaar, die zich daartoe op zijn kantoor aanmeldt, te vertoonen, maar ook hetzelfde eenmaal in elke maand te doen overleggen aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, die verplicht zal wezen hetzelfde telkens, ten blijke der irachtneming van dit voorschrift, met vermelding van den dag, te viferen.

Art. 114. Het plaatselijk bestuur op die wijze van de ontstane klagen kennis bekomen hebbende, zal daaraan, na voorloopig gedaan onderzoek, het gevolg geven, 't welk de aard der zaak zal medebrengen, en wijders den uitflag van dat onderzoek met de verdere daarop gevallen beschikking, zoo veel mogelijk, nevens de klagt zelve, op het boek doen aanteekenen, en bij het einde van elk jaar, met een kort verslag van de wijze van vervulling van de vergunde dienst, daarvan kennis geven aan de Gedeputeerde Staten der provincie, die, van hunnen kant, een algemeen overzigt van het een en ander, vóór

den 1sten Maart van het volgend jaar aan de administratie der posterijen enz., voor zoo veel hunne provincie betreft, zullen inzenden.

Art. 115. De overtreders der bepalingen van dit reglement zullen, ter zake der daarbij bedreigde straffen van boete en gevangenis, op aanvraag van het openbaar ministerie, voor den gewonen regter worden vervolgd.

Art. 116. De overtredingen, waarop bij dit reglement of andere verordeningen geene bepaalde straf is gesteld, zullen door den regter, naar bevind van zaken, en naar gelang der omstandigheden, volgens art. 1 der wet van den 6den Maart 1818 (Staatsblad n°. 12), worden gestraft.

Art. 117. De voordragten tot schorsing van eene dienst, of, tot de intrekking eener vergunning, zullen, door de plaatselijke besturen, aan de Gedeputeerde Staten der provincie, en door deze (daartoe termen zijnde) aan de administratie worden voorgedragen.

Aan deze laatste zal voorts worden kennis gegeven van elke schorsing die door de Gedeputeerde Staten, ingevolge het bepaalde bij art. 17 van dit reglement zal zijn opgelegd. Niet te min zullen deze administrative straffen, in bijzondere gevallen, ook zonder zoodanige voordragt, door de hoogere bevoegde magt, kunnen worden toegepast.

TITEL VIII.

Bepalingen van verschillenden aard.

Art. 118. Tot zekerheid van de, met een openbare diligence, post- of vrachtwagen, te verzendene goederen, mitsgaders om in te staan voor de betaling van de boeten op de overtreding der onderscheidene bepalingen van dit reglement vallende, zal door elken ondernemer vooraf een voldoende personele borgtocht worden gesteld, tot zoodanig bedrag, als door de administratie, na ingenomen advies van de Gedeputeerde Staten der belanghebbende provincien, bij het toestaan der vergunning, zal worden voorgeschreven.

Van dezen borgtocht zal, ten koste des ondernemers, eene notariële akte opgemaakt en een afschrift dier akte aan het be-

stuur der gemeente, waarin het hoofdkantoor der onderneming is gevestigd, overgelegd worden alvorens eenige nieuwe dienst zal kunnen worden aangevangen. De ondernemers wier diensten, reeds vóór de invoering van het tegenwoordige reglement zijn in werking gebragt, zullen alsnog aan de bepaling van dit artikel voldoen binnen ééne maand, nadat zij de, ingevolge art. 24 bepaalde verklaring zullen hebben overgelegd.

Art. 119. Wanneer er aanleiding bestaat om, bij vervolg van tijd, eenen reeds gestelden borgtogt als onvoldoende te beschouwen, zal de ondernemer kunnen worden aangeschreven, om denzelfden te vernieuwen of door eenen anderen te doen vervangen; waaraan alsdan, binnen eene maand, zal moeten worden voldaan, op straffe eener schorsing of geheele intrekking der vergunning.

Art. 120. Voor zoo verre het dagelijksch beheer van het kantoor der inrigting niet door den ondernemer in eigen persoon wordt waargenomen, zal hij verplicht wezen den naam van den persoon, die met dit werk van zijnentwege, en onder zijne verantwoordelijkheid belast is, aan het plaatselijk bestuur kenbaar te maken. Eene gelijke verplichting zal op hem berusten, ten aanzien van al de kantoren der onderneming, buiten zijne gewone verblijfplaats gevestigd, en waarvan hij het beheer van een bepaald persoon te zijner keuze, doch bij het plaatselijk bestuur bekend, onder den naam van directeur, commissaris, agent of boekhouder, zal opdragen; blijvende hij niet te min voor de handelingen van deze zaakgelastigden even als voor die van alle zijne andere bedienden, in persoon verantwoordelijk.

Art. 121. De toegang tot de kantoren der onderneming zal, ten allen tijde, vrijstaan aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, aan de directeuren, onder-directeuren en commissarissen van policie, en aan de beambten van het bestuur der posterijen en verdere middelen van vervoer, mitsgaders van dat der registratie, met uitzondering echter van den nacht, ten ware gedurende denzelfden van eenig kantoor een postwagen of diligence mogt afrijden, in welk geval de toegang tot hetzelfde, tot aan den tijd van het vertrek van dezelve, zal vrijstaan.

Art. 122. Geene der bepalingen van het tegenwoordige reglement zullen geacht worden inbreuk te maken op hetgeen bij de bestaande algemeene verordeningen, ten aanzien van de betaling der verschuldigde tolgelden; de uitkeering ten behoeve van

de postmeesters der paarden-posterij, bijaldien de ondernemers geene postpaarden tot voorspan gebruiken; het verbodene vervoer van brieven; of het sluiken van aan impost onderhevige goederen, is voorgeschreven. Ook zal door geen der voorschriften van dit reglement, omtrent de voerlieden of postiljons eenige afbreuk worden gedaan, aan hetgeen bij de bestaande reglementen ten aanzien van de postiljons der paarden-posterij, wanneer de ondernemers zich van de middelen dezer laatste inrigting mogten bedienen, meer bijzonder is verordend.

Art. 123. Niet te min zullen de ondernemers, die zich in perfoon, of wier bedienden, zich schuldig maken aan het overbrengen van brieven, in tegenspraak der verbodsbepalingen van de wet van den 27sten prairial van het IX jaar; of die mogten worden bevonden pogingen aan te wenden, om eenigerhande Rijks- of plaatselijke belastingen te ontduiken, nog boven en behalve de daarop gestelde penaliteiten, worden gestraft met eene schorsing van de dienst, en bij herhaling, met de geheele intrekking hunner vergunning.

Art. 124. De ondernemers der openbare middelen van vervoer, zullen, bij voortdoring, gehouden wezen, om, bij ontoereikendheid van de gewone middelen der brievenposterij, en op aanvraag der post-directeuren, de pakketten, 's Rijks dienst betreffende, *om niet*, door hunne rijtuigen te doen mede nemen.

Art. 125. Een gedrukt exemplaar van het tegenwoordige reglement, zoo mede een afschrift van de beschikking der administratie waarbij de vergunning is verleend, en waarin het tarief of verdere afzonderlijke verordeningen tot zoodanige dienst betrekkelijk, zijn opgenomen, gelijk ook van alle latere wijzigingen daarmede in verband staande, zullen ten allen tijde en ter inzage van een ieder in het Nederduitsch en Fransch, op alle kantoren der onderneming, voorhangen. Ieder conducteur zal daarenboven, bij de uitvoering van de dienst, een zoodanig exemplaar en afschrift, in het rijtuig moeten voorhanden hebben, om aan de reizigers, op derzelve eerste aanvraag, te vertoonen, op eene boete van *drie* guldens.

Art. 126. Daarenboven zullen, door de zorg der administratie, exemplaren, in beide talen, van het tegenwoordige reglement op ieder postkantoor, en ten gerijve der reizigers, die

zich hetzelve tegen betaling mogten willen aanschaffen, verkrijgbaar gesteld worden.

*DECREET, betrekkelijk de inrigting der
Posterijen enz., van den 23 en 24sten
Julij 1793. (1)*

De nationale conventie na gehoord te hebben het rapport van hare committés van financiën, van koophandel en landbouw, aangaande de uitvoering van het decreet, hetwelk de posten en postwagens vereenigt onder het nationale bestuur, decreteert hetgeen volgt:

EERSTE TITEL.

Algemeene Verordening.

Art. 1. In alle plaatsen, waar de grootste nuttigheid zulks zal vorderen, zullen kantoren worden opgerigt, ter bewaring en uitgifte der brieven, ter registratie der reizigers, ter aantekening en afgifte der sommen en waarde van pakketten, van balen en koopmanschappen; maar de nieuwe inrigtingen noch de veranderingen zullen niet finaal mogen worden gemaakt, dan uit kracht van een decreet van het wetgevend ligchaam, op het verzoek der administratie, waarbij het advies der departementen en districten zal gevoegd worden.

Art. 2. Onverwijld zal men voortgaan met het opmaken van eene nieuwe administratie der posten en postwagens; deze administratie, aangezien de vereeniging, zal zamengesteld zijn uit negen administrateurs, gekozen door de nationale conventie, op voordragt van den uitvoerenden raad; zij zullen niet kunnen worden ingetrokken dan door het wetgevend ligchaam op het advies van den uitvoerenden raad.

Art. 3. De administrateurs zullen bijzonder op hunne verant-

---

(1) Dit decreet vindt men bij RONDONNEAU tom. 3, bl. 90. Zoo vindt men ook nog eenige vroegere verordeningen op dit stuk bij denzelfden, tom. III. bl. 73, in dit decreet, voor zoo verre hetzelve door volgende besluiten of reglementen niet is vervangen, komen algemeene vaststellingen voor, weshalve wij het niet ondienflig achten hetzelve over te nemen en te plaatsen.

Thans bestaat er eene administratie der posterijen en verdere middelen van vervoer.

woordelijkheid belast zijn met het toezigt en het bestuur van alle de voorwerpen het beheer aangaande.

Zij zullen de verkiezing hebben van alle hunne agenten en bedienden, uitgezonderd de directeurs der brieveposten, die door het volk zullen benoemd worden.

De administrateurs en directeurs der posten zullen alle drie jaren worden vernieuwd; zij zullen nogtans weder verkiesbaar zijn.

Art. 4. De administratie zal provifioneel het aantal van noodzakelijke bedienden aanstellen, en binnen eene maand de tafel dergenen voordragen, welken zij zal hebben aangesteld of in derzelve post behouden, en van de salarissen aan ieder toegelegd in evenredigheid van deszelfs werk en verantwoordelijkheid.

Art. 5. De directeurs der posten zullen van den 1sten tot den 15den van de maand de zuivere opbrengst van hunnen ontvangst ter hand stellen aan den districts-ontvanger; zij zullen daarvoor eene receptise terug nemen, die door de administratie zal worden aangenomen, als stuk van verantwoording. De administratiën der posten zullen alle veertien dagen eene algemeene lijst opmaken van ontvangsten en uitgaven, en zij zullen hetzelfde doen brengen voor den uitvoerenden raad en de commissarissen der nationale thesaurie.

TITEL II.

Dienst en inwendig bestuur der brieven-posten.

Art. 6. Er zal een genoegzaam aantal rijtuigen worden aangelegd tot het vervoeren van brieven en depêches, ten einde ze met snelheid over te brengen op alle punten van de Republiek en aan alle gemeenschappen buiten 's Lands. Deze dienst mag door geenerleije rijtuigen van wagen-posten verrigt worden.

Art. 7. De rijtuigen zullen zijn van onderscheidene gedaanten en afmetingen; die der voorname wegen zullen op vier wielen loopen, en in dier voege gemaakt zijn, om met de depêches tevens den postbode en vier reizigers te kunnen bevatten; zij zullen genoemd worden *grootte postmalen*.

Art. 8. De andere rijtuigen, die *kleine postmalen* zullen heeten, zijnde op min belangrijke gemeenschappen aangelegd, zullen op twee wielen loopen, en in dier voege gemaakt zijn, dat zij, behalve de depêches en postbode, een, twee of drie reizi-

gers kunnen bevatten, naar gelang de ondervinding er de noodzakelijkheid van zal hebben doen kennen. Terwijl men de oprigting van de nieuwe dienst te gemoet ziet, zal de administratie in de thans bestaande karren plaatsen aan reizigers vergunnen tot den prijs van het tarief der *postmalen*.

Art. 9. Deze rijtuigen zullen alleen rijden langs de groote wegen, die van wisselplaatsen zijn voorzien; overal elders, waar het noodig zal zijn, *depêches* te doen overbrengen, zal die dienst vervuld worden in dier voege, als het bestuur de vaardigste, zekerste en minst kostbare zal oordeelen.

Art. 10. De *postmalen*, zoo groote als kleine, zullen ten minste twee mijlen in één uur afleggen; derzelver reis zal bij nacht noch dag worden afgebroken, dan voor zoo lang er tijd vereischt wordt ter uitvoering van de dienst.

Art. 11. De genen, die met de *postmalen* reizen, mogen niet meer bij zich hebben dan een reiszak, *paquet de nuit*, waarvan het gewigt uiterlijk bepaald is op tien ponden.

Art. 12. Overeenkomstig met de verordening van het decreet van den 17den Augustus 1791, zal de vracht van brieven en pakketten betaald worden volgens het tarief, bij dit decreet gevoegd.

Art. 13. Om de gronden van dit tarief te bepalen, zal er, indien dit niet geschied is, een centraal punt in elk departement worden vastgesteld.

De afstanden tusschen de departementen zullen gerekend worden van het eene centrale punt tot het andere, hemelsbreedte.

Art. 14. De begrooting van brieven en pakketten, afgaande of aankomende uit of in een departement naar of van een ander, zal dezelfde zijn voor alle de kantoren der beide departementen.

Art. 15. De kaart van Frankrijk, waarop de centrale punten van de departementen en de postkantoren in derzelver omtrek gevestigd, zijn aangewezen, zal openlijk uitgegeven, en, indien dit noodig is, door den uitvoerenden raad verbeterd worden.

Art. 16. Hetzelfde zal plaats hebben omtrent de tafel in zes duizend acht honderd negen en tachtig vakjes verdeeld geschikt om den afstand aan te duiden van een centraal punt van een departement tot dat van een ander, en de begrooting van den enkelen brief uit het eene departement naar het andere.

Deze kaart en tafel zullen berusten bij de archieven van de nationale vergadering, een dubbel van beiden zal mede bewaard

worden bij de archieven van het bestuur der posten en postwagens, en exemplaren daarvan zullen worden aangeplakt aan alle postkantoren.

Art. 17. Op alle postkantoren zal geen ander gewigt dan van tien oncen in het pond gebruikt worden, tot het begrooten van brieven en pakketten.

Art. 18. Als enkele brieven zullen worden aangemerkt, die zonder omslag zijn en wier gewigt niet boven het vierde is van eene once.

Art. 19. De brieven onder omslag, niet wegende boven een vierde van eene once, zullen op alle plaatsen der Republiek worden begroot op een *sou* boven de vracht van den enkelen brief.

Ieder brief met of zonder omslag, die zwaarder zal schijnen dan een vierde van eene once, zal worden gewogen.

Art. 20. De brief of het pakket meer dan een vierde van eene once en beneden de halve once wegende, zal anderhalfmaal de vracht van den enkelen brief betalen.

De brief of het pakket, eene halve once wegende en minder dan drie vierde van eene once, zal het dubbeld betalen van den enkelen brief.

De brief of het pakket, drie vierde van eene once wegende en minder dan een once, zal driemaal de vracht betalen van eenen enkelen brief.

De brief of het pakket eene once wegende en minder dan vijf vierde once, zal viermaal de vracht betalen van den enkelen brief, en alzoo in evenredigheid van een vierde tot een vierde van eene once.

Art. 21. Zoo dikwijls als het gewigt van een brief of pakket aanleiding geeft tot eene breuk der *sou*, zal deze breuk van de begrooting worden afgetrokken.

Art. 22. Wanneer een brief of pakket op een der postkantoren is begroot, zal die begrooting op geen ander kantoor mogen verhoogd worden, ten ware de brief of het pakket aan een ander adres moeten worden verzonden.

Art. 23. De vracht van brieven of pakketten zal met gereed geld worden betaald; het zal elken particulier vrijstaan van iederen brief of pakket op het oogenblik, als het besteld wordt en alvorens het ontzegeld te hebben, de aanneming te weigeren.

Art. 24. In elk departement zal ten minste één postkantoor worden aangewezen tot vermindering der begrootingen, die boven het tarief zijn gemaakt; en de uitkeering van hetgeen te hoog begroot is, zal geschieden aan den reclamant, zoodra de verminderde brief of pakket, indien daartoe reden is, aan het kantoor terug gezonden is, waar hetzelfde was geadresseerd.

Art. 25. Niet hooger dan op een derde van de bij het tarief bepaalde vracht zullen de stalen van koopmansgoederen worden begroot, mits de pakketten onder kruisband besteld zijn, of op eene wijze, die te kennen geeft, wat zij inhouden; nogtans zal de vracht nooit zijn beneden die van den enkelen brief.

Art. 26. De begrooting van dagbladen en andere tijdschriften zal dezelfde zijn over de geheele republiek, te weten: voor die, welke alle dagen uitkomen, van 8 penningen voor elk blad druks, en voor de overige van 12 penningen; de begrooting zal de helft zijn voor werken, die slechts van een half blad zijn en de bijvoegfels zullen in evenredigheid begroot worden.

Art. 27. Ingenaaide boeken, die onder kruisband aan de post worden gebragt, zullen over de geheele republiek niet hooger dan een *sou* het blad worden begroot.

Art. 28. Zij, die brieven of pakketten willen doen aanteekenen, zullen dezelve overgeven aan de postbeambten, die de dubbelde vracht vooruit zullen vorderen, en daarvan aanteekening houden op hunne registers.

Art. 29. De brieven of pakketten voor de Fransche volkplantingen geschikt, zullen worden gefrankeerd tot aan de haven van inscheeping; de vracht zal daarvan worden betaald overeenkomstig het tarief, en twee *sous* daarenboven.

Art. 30. De brieven of pakketten van Fransche volkplantingen komende en door de directeurs der posten van de plaats der verzending aan scheepskapiteins ter hand gesteld zullen begroot worden tegen vier *sous* op de plaats der aankomst, wanneer zij bestemd zijn voor de haven der ontscheeping; dezulken, wier adres verder gaat, zullen worden begroot naar het tarief, naar gelang der afstanden van de plaats der ontscheeping tot aan die van derzelve bestemming, en twee *sous* daarenboven.

Art. 31. De scheepskapiteinen, naar de Fransche volkplantingen of van dezelve afgaande, zullen gehouden zijn, zich te belasten met de brieven en pakketten, die hun ter hand gesteld

zullen worden door het postbestuur van de haven van hun vertrek, en dezelve te bestellen terstond na hunne aankomst, ten postkantore der plaats hunner ontscheeping.

Hun zal in Frankrijk twee *sous* worden betaald voor elken brief of pakket, welke zij ontvangen zullen van den beambte van het bestuur of aan het postkantoor zullen brengen.

Art. 32. De brieven uit Frankrijk verzonden naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zullen worden gefrankeerd van het kantoor der verzending af tot aan de haven der inscheeping.

De vracht zal overeenkomstig het tarief zijn; daarenboven zal dezelve verhoogd worden met eene *livre* voor elken brief of pakket, minder dan eene once wegende; met eene *livre* en tien *sous* voor den brief of het pakket, eene once en minder dan twee wegende, en alzoo vervolgens met verhooging van tien *sous* de once.

Art. 33. De brieven en pakketten uit de Vereenigde Staten naar Frankrijk gezonden, zullen dezelfde vracht betalen van eene *livre* voor den brief of het pakket, minder dan eene once wegende; van eene *livre* en tien *sous* voor den brief of het pakket, eene once doch minder dan twee oncen wegende, en zoo vervolgens met verhooging van tien *sous* de once.

Bovendien zullen zij betalen de vracht bij het tarief bepaald van de havens der ontscheeping tot aan de plaatsen der bestemming.

Art. 34. De enkele brief, van het eiland Corsica naar Frankrijk, of uit Frankrijk naar Corsica gezonden, zal vier *sous* betalen boven de begrooting naar het tarief, in evenredigheid der afflanden van de Antibes tot de plaats der bestemming of van de plaats der verzending naar de Antibes.

Art. 35. Voor het tegenwoordige zal niets worden veranderd in de begrooting der brieven en pakketten komende uit vreemde landen, of naar dezelve afgaande, zoo als die begrooting bepaald is bij verdragen of overeenkomsten, tusschen de onderscheidene vreemde postambten bestaande, even min als in de verplichting van frankering tot aan de grenzen voor zekere landen, uit de voorwaarden van gezegde contracten voortvloeiende.

Art. 36. De uitvoerende raad is gemagtigd, onderhandelingen aan te vangen met de ambtenaars van buitenlandsehe posten, tot

onderhouding of vernieuwing der onderscheidene verdragen, die met hen gemaakt zijn. Op het verflag daarvan aan het wetgevend ligchaam te doen, zal door hetzelfde finaal worden bepaald, zoo als zal behooren.

Art. 37. Alle fommen of waarden, in asignaten, goud en zilver, gemunt of niet, zullen voortaan op vertooning worden aangeteekend; het bestuur zal verantwoordelijk zijn voor het geheel der aangeteekende fom of waarde en niet voor die, welke niet is aangeteekend.

Art. 38. Ingeval de aangeteekende pakketten niet besteld worden aan derzelve adres binnen eene maand na de aanvraag, zal het bestuur, behoudens deszelfs verhaal, indien daartoe reden is, op de agenten, die in gebreke worden bevonden, gehouden zijn, eene fom van 50 livres te betalen aan de reclamerende partij; deze schadeloosstelling zal de helft worden verminderd, wanneer het pakket daarna wordt gevonden.

Art. 39. Het bestuur zal de publieke fondsen overbrengen, en den last daartoe aan geene anderen, dan aan zijne agenten mogen geven.

Art. 40. Ingeval de aangeteekende fommen of papieren van waarde van een te aanmerkelijken omvang of gewigt zijn, en ingeval de aanteekeningen fommen beloopden, die de verantwoordelijkheid van het bestuur zorgelijk mogten maken, is het aan de voorzigtigheid der bestuurders verbleven, deze fommen of papieren van waarde te verdeelen in meer dan eene postmaal; zij zullen er zelfs de diligences en fourgons mede kunnen belasten; doch zij zullen daarvan kosteloos berigt geven door denzelfden postbode aan de personen, aan welke de fommen of papieren van waarde zijn geadresfeerd, met opgaaf van den juisten dag, waarop zij zullen aankomen.

Art. 41. De vracht der reizigers, die plaats in de postmalen zullen nemen, en der fommen of papieren van waarde bij het postkantoor aangeteekend, zullen betaald worden tot den prijs van het, aan dit decreet gehecht, tarief.

Art. 42. De terugzending der geweigerde brieven zal geschieden volgens het gebruik in geval van weigeringen; de enkele en niet aangeteekende brieven zullen ten toon staan zestien maanden na die maand, waarin zij aan de postkantoren gezonden zijn en een jaar daarna verbrand worden.

Art. 43. De dubbelde brieven en pakketten, al of niet aangeteekend, alsmede die *à poste restante* (welke afgehaald zullen worden) zullen twee jaar ten toon staan na derzelver bestelling op de post, en zes jaar na derzelver tentoonstelling verbrand. De voorwerpen, in deze brieven gevonden, zullen even als de brieven zelve en na denzelfden termijn verbrand worden, met uitzondering echter van papieren van waarde, assignaten en andere nationale effecten, die in bewaring zullen gebragt worden ter nationale thesaurie.

Art. 44. Voor het tegenwoordige zal geene verandering worden gemaakt in de inrigting van de kleine posten der steden, waar dezelve gevestigd zijn.

Art. 45. Tot na den oorlog zal men wachten met den aanleg van nieuwe rijtuigen; nochtans zal de administratie proeven kunnen nemen op de wegen, die hun daartoe het geschikste zullen voorkomen.

TITEL III.

Dienst en inwendige orde der postwagens.

Art. 46. Ter vervoering, hetzij van personen, die zich van de postmalen niet verkiesen te bedienen, hetzij van bagagiën of koopmanschappen, zullen er diligences en fourgons zijn.

Art. 47. De diligences, voornamelijk bestemd tot het vervoeren van reizigers en derzelver goederen, zullen op vier wielen rijden, en in dier voege aangelegd zijn, dat zij van voren eene cabriolet hebben voor de voerlieden nevens een of twee reizigers, binnen in het rijtuig eene ruimte voor vier, zes of acht plaatsfen, en eindelijk manden, die sterk genoeg zijn voor eene lading, welke niet boven de vijftien honderd ponden zwaar zal mogen zijn; de wagens zullen in genoegzamen getale worden aangelegd voor de inwendige dienst van alle de departementen en alle de wegen.

Art. 48. De dienst der malen of diligences komt bij uitsluiting aan de postmeesters toe; de administratie zal de dienst der fourgons met de paarden, aan het bestuur toebehoorende, niet verder aanhouden, dan voor zoo ver de noodzakelijkheid haar daartoe zal verplichten; de dienst zal voortaan geschieden door

middel van paardeposten, of bij particuliere aanneming op de voordeeligste voorwaarden voor de Republiek.

Art. 49. De jaarlijksche schadeloosstelling van dertig *livres* voor elk paard en alle andere tot heden toegestaan aan de postmeesters, wordt afgeschaft; nogtans zal eene schadeloosstelling kunnen toegestaan worden voor buitengewone gevallen, welke door de wetgeving, op het advies van de administrative ligchamen, zal worden vergund.

De nationale thesaurie zal ter beschikking van den minister de fondsen houden, die noodzakelijk zijn tot de betaling van deze schadevergoedingen, van October 1792 af, tot den 1sten Augustus 1793.

Art. 50. De diligences zullen afrijden op dagen en uren, die vast bepaald en aan het publiek bekend gemaakt zijn, gelijk ook de dagen van derzelve aankomst ter plaatse van derzelve bestemming.

Art. 51. Ten aanzien van de voorwerpen, die betrekking hebben tot het houden en de dienst der brievenpost, der postwagens en der paardepost, zal de mijl provisioneel gerekend blijven volgens het tegenwoordige aantal postroeden.

Art. 52. De afstanden zullen gerekend worden van het centrale punt der plaats, zonder in aanmerking te nemen of het kantoor zelf min of meer op den weg vooruit is.

Art. 53. De papieren en processtukken in zakken, zullen verzonden worden met de diligences en fourgons, ten ware de particulieren derzelve verzending begeerden door middel der postmalen, als pakketten voor de brievenpost en tegen de vracht van het bijzondere tarief voor brieven en *depêches*.

Art. 54. De balen en pakketten zullen aangeteekend worden na gewogen en genommerd te zijn geworden in tegenwoordigheid der genen, die dezelve brengen; de pakketten zullen afgegeven worden volgens den rang van het nummer.

Art. 55. Het zal volstrekt noodig zijn, gevogelte, wild en allerlei foort van eetwaren te frankeren, en in het algemeen alle voorwerpen die door den tijd voor beschadiging en bederf vatbaar zijn. Hetzelfde zal plaats hebben met alle de voorwerpen, wier innerlijke waarde de kosten van vervoering niet zal kunnen opwegen.

Art. 56. Balen, pakketten of goederen, die wegens verkeer-

de adresfen of bij gebreke van niet afgehaald te zijn, niet hebben kunnen afgegeven worden, zullen gebragt en bewaard worden op eene daartoe bestemde plaats, en zal daarvan boek worden gehouden. In geval, na de bewaring van twee jaren, deze balen, pakken of goederen niet zijn opgevraagd, zullen zij openlijk en aan de meestbiedenden worden verkocht, en, na aftrek van de kosten van vervoering, van verkoop en van arbeidsloon, zal de prijs daarvan worden gestort in de kas van het bestuur en met de gewone inkomsten verantwoord aan de nationale thesaurie, waarvan proces-verbaal zal worden opgemaakt, om te dienen des noods ingeval van aanvraag.

Art. 57. Nog zullen uitgezonderd zijn eetwaren, en in het algemeen alle voorwerpen, die voor bederf of te niet gaan vatbaar zijn. Het bestuur is gemagtigd, zulke voorwerpen, wanneer zij niet langer bewaard kunnen worden, weg te gooijen, zonder tot eenige schadevergoeding verplicht te zijn; maar er zal boek van worden gehouden.

Art. 58. De voerman van elken wagen zal de houder zijn van een reisblad (*feuille de départ*), waarop de voorwerpen zijn gespecificeerd, die aan elk kantoor van bestuur onder weg moeten afgegeven worden, alles overeenkomstig de registratie ter plaatse des vertreks.

Art. 59. Het bestuur zal verantwoordelijk zijn voor alle pakken, balen, koopmanschappen en effecten, die verloren gaan of beschadigd zijn door de fouten van deszelfs beambten, behoudens het verhaal op de laatstgenoemden, indien daartoe reden is.

Art. 60. Het bestuur zal niet verplicht zijn te verantwoorden voor eenige voorvallen van hooger hand gekomen, of ook door gebrek van inpakking of eenigerhande voorzorg, welke afhangt van de bijzondere belanghebbende personen en waarvan in hunne tegenwoordigheid bij de registratie melding zal moeten gemaakt zijn.

Art. 61. Klagten en twisten, die zouden mogen ontstaan tusschen particuliere personen en het bestuur, zullen terstond worden beflist door de plaatselijke vrederegters, onder tegenzeggen van de ambtenaars van het bestuur, behoudens hooger beroep, waarop uitspraak zal geschieden op enkele memorien zonder een formeel twistgeding en zonder kosten.

Art. 62. Ingeval het verlies of de schade van goederen, balen of koopmanschappen, waarvoor het bestuur verantwoordelijk is, niet kan worden gewaardeerd door deskundigen op het gezigt der gebrokene of beschadigde voorwerpen, zal de waardering, bij de registratie opgegeven, tot regelmaat dienen om de schadevergoeding te bepalen. Bij gebreke der mogelijkheid om verminderde of gebroken voorwerpen op het oog te waarderen en van aangegevene waardering bij de aantekening, of als het pak verloren is, zal de schadevergoeding zijn van honderd en vijftig livres.

Art. 63. Ingeval de waardering van den aangever verdacht voorkomt, zal het bestuur het onderzoek daarvan kunnen vorderen in cas van erkende kwade trouw; op staande voet zal daarvan proces-verbaal worden opgemaakt, en aan de correctionele politie worden kennis gegeven.

Art. 64. Het bestuur zal de publieke vervoeringen doen, die van haar zullen gevorderd worden door de geconstitueerde magten bij het geleiden van krijgsgevangenen; hetzelfde zal zorgen, dat dezelve op gemakkelijke en veilige wagens worden gezet, dat nevens hen geene andere personen, dan tot derzelver bewaring vereischt, worden geplaatst, en dat zij menschelijk worden behandeld; dat eindelijk de agenten, welke zij gebruiken, door geene onachtzaamheid of verleiding, het ontkomen derzelven bevorderen.

Art. 65. Zij, die in wagens van het bestuur willen plaats nemen, zullen gehouden zijn, vooraf hunnen naam te laten registreren aan het kantoor, waar de wagen afrijdt, en het gewone handgeld te betalen, zijnde de helft van den geheelen prijs der plaats; dit handgeld zal voor hen verloren zijn, ingeval zij zich niet laten vinden op het uur, hetwelk tot het vertrek van den wagen is bepaald; de rang der plaatsen zal geregeld worden volgens dien der registratie.

Art. 66. De reizigers zullen gehouden zijn, zich te gedragen naar de wijze van dienst, door de administratie voor de onderscheidene rijtuigen voorgeschreven, zonder, gedurende de reis, de orde van de dienst te mogen veranderen, het afrijden te vervroegen of te vertragen, noch ook den spoed van het rijden.

Art. 67. De prijs der plaatsen van reizigers en van onder-

scheidene vervoeringen zal betaald worden volgens het tarief, aan dit decreet gehecht.

TITEL IV.

Van de dienst der paardenposten.

Art 68. In de ganfche uitgeftektheid van de republiek zal eene dienst van nationale wifelplaatsen worden onderhouden, zoo voor het rijden der malen en diligences, als voor de dienst der burgers, die per post willen reizen. De ondernemers van deze wifelplaatsen zullen in hunne functien worden geftefd uit krachte van eene aanftelling van het uitvoerend bewind; zij zullen van hunne bediening kunnen worden ontzet ter zake van hunne flichte dienst, door het beftuur der posten en door de administrative ligchamen van hun arrondifement bevestigd; zij zullen onderworpen zijn aan de wetten, door het wetgevend ligchaam gemaakt ter zake der posten, onder het onmiddelijk opzigt en beftuur van de administratie der posten en postwagens.

Art. 69. Geene postmeesters zullen de dienst mogen verlaten, zonder ten minfte zes maanden vooraf te waarschuwen, anders zal daarin ten hunnen koste worden voorzien; zij kunnen echter over hunnen ftand befchikken ten behoeve van eenen anderen, met voorkennis van hun voornemen aan de administratie, die, wanneer zij zulks voegzaam keurt, eene nieuwe aanftelling zal doen afgeven aan den burger, tot plaatsvervanger opgegeven; zij zullen, op ftraffe van afzetting, het noodige aantal paarden en voerlieden voor de dienst onderhouden, zoo als door de administratie zal worden geregeld. Er zal geen andere aanleg eener wifelpplaats worden gemaakt, zonder een bijzonder decreet tot autorifatie daartoe.

Art. 70. Wanneer iemand hunner komt te overlijden, en de erfgenamen de dienst voor hunne rekening niet kunnen noch willen aanhouden, zal de municipaliteit zorgen, dat het aantal paarden en voerlieden niet vermindere, tot dat er zal voorzien zijn in de plaatsvervulling door de administratie, die daarmede zoo fpoedig mogelijk zal voortgaan.

Art. 71. De postmeesters, de vaste postknechts en die wel-

ke de malen en diligences geleiden, zullen uit hunne dienst niet mogen getrokken worden, zelfs niet onder voorwendfel van de wapens voor het vaderland op te vatten, ten ware in buitengewone gevallen, die door het wetgevend ligchaam zijn bepaald; deze verordening zal insgelijks plaats hebben voor een der zoons van den overleden postmeester, wiens weduwe de dienst zou aanhouden.

Art. 72. Ingevalle de behoefte van den oorlog vordert, dat men zich van den voorraad van hooi en haver der postmeesters bedient, zal hun ten minste genoeg overgelaten worden voor het onderhoud van de dienst gedurende twee maanden, onder voorwaarde van de kwaliteit en de hoeveelheid op te maken van hetgeen hun zal worden ontnomen, en hetzelfde geheel in natura en van dezelfde kwaliteit voor het einde eener maand weder te geven, ten ware de postmeester, aan wien de voeragie heeft toebehoord, liever verkiest den prijs daarvoor te ontvangen, die, in dat geval, zal worden bepaald door deskundigen, wederzijds gekozen, en tegen gereede betaling.

Art. 73. De postmeesters zullen in tijden van presing hunne paarden bij voorkeur, boven alle reizigers, leveren aan agenten van de republiek, die houders zijn van commissien of orders, door de autoriteiten, die hun afgevaardigd hebben, onderteekend.

Art. 74. De administratie is gemagtigd, naar vereisch, den weg der tegenwoordige postrijders te veranderen, derzelver getal te vergrooten en hen den weg aan te wijzen, zoo als zij het best geschikt zal oordeelen ten nutte van de dienst, doch met autorisatie van de uitvoerende magt. Zij zal de verdeeling en de verandering der wisselplaatfen van de posten regelen, alsmede het getal der paarden en der postknechts, die voor elk rijtuig, postmaal of diligence moeten gebruikt worden, zonder dat de postmeesters, voor de dienst benoemd, zulks kunnen weigeren, alles tot den gewonen prijs, bij het tarief der posten bepaald. De betaling zal kunnen worden gedaan op hunne kwitantien, zonder eenigé andere formaliteit.

De administratie zal aan de postmeesters 40 *sous* per post en per paard betalen voor de dienst der malen en diligences, te rekenen van den 1sten Julij 1793.

Art. 75. Er zal daarenboven voor twee paarden betaald wor-

den door rijtuigen met zes of acht paarden bespannen in moeilijke plaatsen, waar de administratie de noodzakelijkheid erkend zal hebben, om een derde paard toe te staan voor rijtuigen op twee wielen, en voor den tijd, dien zij zal hebben bepaald; insgelijks zal er voor één meer betaald worden door rijtuigen met drie of vier paarden.

Art. 76. De betalingen, alsmede de paarden, het voeder, de gereedschappen en equipagien, voor de postdienst bestemd, zullen, onder geen voorwendsel hoegenaamd, in beslag genomen kunnen worden.

Art. 77. Om de reizigers de rekening hunner onkosten gemakkelijk te maken, zal het posttarief voor den rit der paarden en der postknechts bij de mijl en niet bij de post bepaald worden.

Art. 78. De postmeesters zijn verplicht, de nationale wagens te brengen en te nemen aan en van de kantoren en herbergen, door de administratie bepaald.

Art. 79. De administratie zal binnen twee maanden aan de nationale conventie een ontwerp van bijzonder reglement voor alle deelen van de paardenpost, de brievenpost en de postwagens voordragen.

Art. 80. De onder-pachters der veerschepen van de Opper-Seine, die niet gedeeld hebben in de verhooging van het tarief, zijn gemagtigd, om drie *sous* per mijl van de reizigers te vorderen, en nog eens drie *sous* per mijl voor de honderd pond gewigts van koopmanschappen, boven de bepaling van het tarief. De soldaten, matrozen, minnen en maaijers zullen bij voortdoring op den voet van het oude tarief blijven betalen.

Art. 81. De onderpachten van postwagens, die van Parijs vertrekken, zullen vernietigd zijn en blijven, te rekenen van den 1sten Augustus aanstaande, indien nogtans de administratie het noodig oordeelt, zullen de onderpachters gehouden zijn, hunne dienst acht dagen aan te houden na de kennisgeving van dit decreet; dezelve verordeningen, die bestaan hebben voor de vernietiging van de algemeene pacht, zullen toegepast worden op de vernietiging der onderpachten voor het terug nemen der equipagien, de betaling daarvoor zal op dezelfde wijze geschieden.

Art. 82. De administratie is gemagtigd, in pacht te houden

de beurtschepen en vaartuigen, de rufschewegen, de uiteinden der groote wegen en de postwagens, bekend onder den naam van kleine postwagens, of rijtuigen der ommestrecken van Parijs; en deze vrijheid, om de pachtbrieven te vernietigen of in stand te houden, zal niet langer duren dan tot den 1sten April 1794. Na dien tijd zullen de niet vernietigde onderpachten in stand blijven.

*WET van den 9den December 1798,
op de Paardenposterij (1).*

Art. 1. De algemeene instelling van paardenposten wordt bevestigd in de gansche uitgestrektheid van de Republiek.

Art. 2. Niemand anders dan een postmeester, van eene bijzondere aanstelling voorzien, zal bijzondere wisselplaatsen mogen aanleggen, reizigers overnemen of rijden onder den naam van afhuring van de eene wisselplaats naar de andere, op straffe van gedwongen te worden, bij wijze van schadeloosstelling, om de postvracht te betalen ten voordeele der postmeesters en der postknechts, welke hij te kort gedaan heeft.

Art. 2. Het verbod, in het voorgaande artikel gedaan, strekt zich niet uit tot voerlieden van kleine wagens, die niet zijn opgeschort, bekend onder den naam van *pataches* of *carioles*, en die kleine of groote dagreizen doen binnen de Republiek, even min als tot zulken van alle andere huurrijtuigen, die op kleine togten blijven rijden en zonder te verwisfelen.

Art. 4. Het is iederen postmeester verboden te verwisfelen met iemand, die de verordeningen van de voorgaande artikelen heeft overtreden, op straffe van zelf de vracht te betalen aan den postmeester en postknecht, aan wien dezelve onder den titel van schadeloosstelling verschuldigd is.

Art. 5. Zijn uitgezonderd de wisselplaatsen, die aangelegd zijn voor de dienst van publieke rijtuigen, die op bepaalde dagen en uren vertrekken, en welke bij aanplakking zijn bekend gemaakt, en het vervoeren van *depeches*, overal, waar de post-

---

(1) Men vlncht deze wet bij RONDONNEAU, *collect. des lois enz. III. D. bl. 100.*

meesters daarmede niet zijn belast, wanneer deze verwisfelingen bepaald zullen zijn tot de dienst, die hen is opgelegd.

Insgelijks is het geval uitgezonderd, wanneer zich eene wisselplaats zonder paarden mogt bevinden.

Art. 6. De postmeesters zijn niet onderworpen aan het regt van patent voor de publieke dienst, waarmede zij belast zijn; zij zijn eeniglijk verplicht, hunne aanstelling te doen registreren ter griffie van de respective municipaliteiten.

Art. 7. De dienst der postmalen zal geschieden door de postmeesters langs de hierna opgenoemde wegen, te weten:

Van Parijs naar Caen, over Rouaan;

Van Parijs naar Rijsfel, over Amiens en Arras;

Van Parijs naar Brusfel, over St. Quintin en Valenciennes;

Van Parijs naar Mezières;

Van Parijs naar Straatsburg, over Châlons en Metz;

Van Parijs naar Straatsburg, over Châlons en Nancy;

Van Parijs naar Befançon, over Troyes en Dyon;

Van Parijs naar Béfort, over Troyes en Langres;

Van Parijs naar Bayonne, over Orleans, Limoges en Toulouse;

Van Parijs naar Bayonne, over Orleans, Poitiers en Bordeaux;

Van Parijs naar Lyon, over Auxerre en Châlons sur Saône;

Van Parijs naar Lyon, over Moulins;

Van Parijs naar Nantes, over le Mans;

Van Parijs naar Brest, over Alençon en Rennes;

Van Lyon naar Marfeille;

En van Marfeille naar Bordeaux.

Art. 8. Er zal in gereed geld betaald worden voor het rijden der postmalen 3 franken 25 centimen per post, de gidfen daaronder begrepen, langs de wegen en een gedeelte der wegen, alwaar dagelijks eene heen en weder rijdende postmaal is, en 3 franken 75 centimen, per post, de gidfen daaronder begrepen, langs de wegen, waar dagelijks maar eene postmaal rijdt, hetzij heengaande, hetzij terugkeerende.

Art. 9. Bovendien zal betaald worden aan de postmeesters 75 centimes, per post, voor elken reiziger, die den postbode vergezelt.

Art. 10. Het uitvoerende bewind zal de overige wegen, be-

halve de opgenoemde, bepalen, op welke het noodig zijn zal, de dienst der postmalen aan postmeesters toe te vertrouwen en den prijs der ritten regelen in evenredigheid, door de omstandigheden en plaatselijke gelegenheden aangewezen.

Art. 11. Het uitvoerende bewind is gemagtigd de plaatsfen, het aantal en den onderlingen afstand der wisselplaatsfen te regelen, de sterkste wisselplaatsfen brengende op derde halve post, ten zij de plaatselijke omstandigheden zulks dringend verbieden. Hetzelve is insgelijks gemagtigd, om de wisselplaatsfen, wier onnoodzakelijkheid erkend is, af te schaffen.

Art. 12. Aan de postmeesters zijn bezoldigingen toegeestaan.

De verdeling daarvan zal geschieden door het uitvoerende bewind, in evenredigheid van het aantal paarden, die als noodzakelijk voor elke wisselplaats zijn erkend, zonder dat in eenigerlei geval deze evenredige schadeloosstelling zich kan uitstrekken tot een getal van meerder dan vijftien paarden voor elke wisselplaats.

Voor de vijf eerste paarden zullen 40 franken het stuk worden toegeestaan, voor de vijf volgende 30 franken en voor de vijf laatste 20 franken.

Art. 13. De postmeesters zullen regt hebben op eene schadeloosstelling wegens plaatselijke moeilijkheden en zware onvoorziene verliezen, die zij in hunnen stand geleden hebben.

Art. 14. De postknechts zullen regt hebben op een pensioen na twintigjarige dienst als postknechts in rang, of in geval van een ongeluk of zwakheid, waardoor zij buiten staat geraken, om door eenigerlei arbeid de kost te winnen.

Dit pensioen zal niet minder mogen zijn dan van 150 fr. en niet hooger dan van 200 fr.

Tot aan het jaar 10 bij uitsluiting, zal hetzelve niet worden toegeestaan aan gezonde postknechts.

Hetzelve zal geheel of gedeeltelijk uitgekeerd mogen worden aan weduwen of kinderen.

Art. 15. De tegenwoordige administratie der wisselplaatsfen wordt vernietigd; zij zal vervangen worden door eenen raad van administratie, bestaande uit eenen commissaris van het uitvoerende bewind, die zulks tevens zijn zal voor de brievenposten, en van drie hoofd-inspecteurs, alle eene raadplegende stem hebbende.

Deze inspecteurs zullen verpligt zijn, bij beurtwisseling het toezigt te houden over de voorname wegen van de Republiek, en het werk in dier voege onder zich te verdeelen, dat er altijd twee blijven bij den commissaris van het uitvoerende bewind.

De commissaris van het uitvoerende bewind zal alleen de briefwisseling houden ter zake der uitvoering van de genomene besluiten.

Art. 16. Er zullen zes inspecteurs zijn, gelast om onder hun, eens ten minste in het jaar, alle de postwegen der Republiek langs te reizen.

Art. 17. Het traktement van elken hoofd-inspecteur is bepaald op 8,000 franken; en dat der overige inspecteurs is gesteld op 4,000 franken. De bepaling van het traktement voor den commissaris van het uitvoerende bewind wordt uitgesteld, tot dat er vastgesteld zal zijn op de boodschap van het bewind wegens den brievenpost.

Art. 18. Jaarlijks wordt ter beschikking van het uitvoerende bewind eene som gesteld, die voor het jaar 7 bepaald is op 750,000 fr. voor de kosten van administratie en inspectie der wisselplaatsen, voor de jaarlijksche bezoldigingen aan de postmeesters toe te staan, voor de buitengewone onderstanden, en voor de pensioenen der postknechts postiljons.

Art. 19. Deze som zal genomen worden van den prijs der pacht van den brievenpost, waarvan eerst zal worden afgenomen voor de pensioenen der posten de som van 30,000 fr., die geene andere bestemming zal mogen hebben, en, in geval van hooger beloop, gevoegd zal worden bij het geheel der fondsen, bestemd om gezegde pensioenen te voldoen.

Art. 20. De bezoldigingen en buitengewone onderstanden zullen niet mogen afgegeven worden dan op een besluit van het uitvoerende bewind, en jaarlijks zal de staat daarvan worden opgemaakt door het wetgevend Ligchaam, alsmede die der organisatie van de kantoren.

Art. 21. De pensioenen der postknechts zullen door het wetgevend Ligchaam worden geregeld naar de staten, die door het uitvoerende bewind zullen voorgedragen zijn.

Art. 22. Te rekenen van den 1sten nivôse aanstaande, zal de prijs der rit voor elk paard verminderd worden à 1 frank 2 de-

cimen, 5 centimen per post; en zullen de gidfen van elken postknecht gebragt worden à 7 decimen, 5 centimen almede per post.

De postmeesters zullen aan de inspecteurs der wisselplaatsen, tot derzelve reizen, de paarden om niet leveren. De inspecteurs zijn alleen verpligt de gidfen der postknechts te betalen.

Art. 23. Aan iederen postknecht wordt verboden te vragen of aan te nemen eene som, die hooger is, dan dezelve door de wet voor de gidfen is bepaald; de reizigers te beleedigen of hen eenige reden van klacht te geven, op straffe van afzetting ingeval van herhaling, onverminderd de straffen, die hun door de regtbanken zullen mogen worden opgelegd.

Art. 24. Om de overtreding der verordeningen van het voorgaande artikel te bewijzen, zal door elken postmeester een register worden gehouden, gequoteerd en gearapheerd door den commissaris van het uitvoerende bewind bij de municipale administratie van het kanton en door den municipalen agent van de gemeente, waar de wisselplaats is gelegen. In dit register kunnen de reizigers hunne klachten opteekenen.

De inspecteurs zullen bij elke reis dit register affluiten en uittrekken, en daarvan rapport doen aan de administratie.

Art. 25. Het uitvoerende bewind is gemagtigd, de schadeloosstelling te bepalen, welke de postmeesters van groote gemeenten zullen mogen verzoeken voor den tijd, die hunne paarden hebben moeten loopen binnen den omtrek van gezegde gemeenten.

Deze schadeloosstelling zal niet meer mogen zijn dan van eene halve post.

Art. 26. Het uitvoerende bewind zal alle noodige reglementen van orde en policie op de paardenposten maken.

*REGLEMENT van den 20sten Mei 1799,
op de dienst der Paardenposten.*

§ 1.

Van de Postmeesters en Postknechts.

Art. 1. De postmeesters moeten op hunne wisselplaatsen wo-

nen, waar hunne tegenwoordigheid altijd vereischt wordt tot het houden van orde, vaardigheid en ondergeschiktheid, waarvoor zij personeel verantwoordelijk zijn.

Zij mogen hunne wisselplaatsen niet overbrengen van het eene lokaal naar het andere, alhoewel in dezelfde gemeente, dan op voorafgaande autorisatie van den raad van administratie.

Art. 2. De postmeesters mogen de dienst niet verlaten, zonder zes maanden te voren kennis gegeven te hebben aan den raad van administratie; bij gebreke waarvan, ten hunnen koste daarin zal worden voorzien, overeenkomstig art. 69 der wet van den 23sten en 24sten Julij 1793.

Art. 3. Ingeval van afwezigheid, voor eenigen tijd, van eenen titularis, kan hij iemand gelasten om hem te vertegenwoordigen, doch voor drie maanden ten langste en eeniglijk na den raad van administratie der paardenpost daarvan kennis te hebben gegeven; maar hij kan zijne wisselplaats niet bestendig laten waarnemen, noch dezelve afftaan, zonder dat de waarnemer, of hij aan wien de afftand geschiedt, vooraf is goedgekeurd.

Art. 4. De postmeesters hebben de verkiezing hunner postknechts; maar zij mogen dengenen, die eene andere wisselplaats verlaat, niet aannemen, tenzij hij voorzien is van een getuigschrift van goed gedrag, door den titularis van de wisselplaats, welke hij verlaat, afgegeven.

Zij kunnen ze insgelijks afdanken, maar mogen hen het getuigschrift niet weigeren, zonder duchtige redenen, en waarover de raad van administratie, ingeval van geschil zal oordeel vellen.

Art. 5. Het toezigt der postmeesters moet niet alleen gaan over hunne eigene postknechts, maar zelfs over die van naburige wisselplaatsen; bijzonderlijk moeten zij toezien, dat de laatstgenoemden zich niet ophouden ter wisselplaats, waar zij aankomen, langer dan den noodigen tijd om hunne paarden te doen pleisteren, en dat zij niet op eenen draf of galop terug rijden.

Art. 6. De postmeesters zijn tot schadevergoeding verantwoordelijk wegens de ongelukken, die door toedoen hunner postknechts gebeuren, of door het gebruik van paarden, die vervangen moesten worden.

Art. 7. De raad van administratie en de inspecteurs, die op reis zijn, hebben het regt om, voor eene maand ten hoogste, aan postknechts het rijden te verbieden, die reden tot klagt in hunne dienst geven en zich schuldig maken aan onbescheidenheid of gebrek aan ondergeschiktheid. De postmeesters zijn verplicht, de bevelen te gehoorzamen, die hen te dien aanzien zullen gegeven worden, en zij zijn gemagtigd in eigen perfoon, dezen maatregel van tucht te gebruiken.

Art. 8. Iedere postknecht, die, na de straf van te voet gezet te zijn, zich in het geval eener nieuwe bestraffing zal stellen, zal worden afgezet, overeenkomstig art. 23 der wet van den 19den frimaire het 7de jaar; hij zal niet meer kunnen gebruikt worden op eenige wisselplaats en verftoken zijn van alle regt op pensioen, bij art. 14 van dezelfde wet geregeld.

Art. 9. In het geval eener openstaande of verlatene wisselplaats, zullen de twee naburige postmeesters gehouden zijn, zich, op staande voet en zonder bevel van den raad van administratie af te wachten, te vereenigen.

Wanneer daaruit slechts eene rit van derdehalve post ontflaat, zullen de postmeesters op geene schadeloosstelling hoegenaamd aanspraak kunnen maken; maar ingeval de rit grooter is, zal hen, boven en behalve den gewonen prijs voor de afgeredene ritten, betaald worden de verhooging van eene halve post, om in de plaats te komen van het pleisteren der paarden, tot aan het beloop van drie en eene halve post, en den prijs van eene geheele post, wanneer de rit dezen laatsten afstand mogt te boven gaan; en zulks tot het beloop van vijf posten toe, als zijnde de uiterste term, buiten welken zij niet verplicht kunnen worden zich te vereenigen.

Art. 10. De postmeesters zijn verplicht, op de eerste aanvraag der reizigers, die klagten hebben te doen, het register te vertoonen, welke gezegde postmeesters te dien einde moeten houden, overeenkomstig art. 24 der wet van den 19den frimaire 7de jaar.

Art. 11. Van de postmeesters zal kunnen gevorderd worden door den raad van administratie, om de noodige postknechts en paarden te leveren, ten einde de wisselplaatsen bij eenen buitengewonen doortogt te versterken, of om bij voorraad eene openstaande of verlatene wisselplaats in werking te brengen; maar

als dan zal hen boven den prijs der ritten, welke hen van regtswege zal toekomen, voor elken dag reizens of verblijf worden toegeestaan de prijs van 2 franken voor den man en voor het paard, die gevorderd en in het werk geweest zijn. Deze schadeloosstelling zal voldaan worden uit de fondsen door de wet van 19 frimaire bestemd voor de onkosten van de administratie der paardenposten.

Art. 12. Wel uitdrukkelijk wordt het de postmeesters verboden, het beroep van paarden te verhuren op te vatten, zelfs daar voor patent nemende, op straffe van ontzetting; zij mogen zich echter belasten met het rijden van publieke wagens, door aanplakking bekend gemaakt, en op bepaalde dagen en uren afrijdende.

Art. 13. Iedere postknecht moet ten minste zestiën jaar oud zijn; hij moet zich laten inschrijven ter griffie van het municipaal bestuur, te rekenen van den dag, waarin hij zijne dienst aanvaardt, en aan den raad van administratie der paardenposten het certificaat zenden van zijne inschrijving. Het regt op het pensioen zal voortaan voor den postknecht, die op wisselplaatsen komt, niet loopen dan van den dag dezer inschrijving af.

Art. 14. De postknechts zijn niet slechts gehoorzaamheid verschuldigd aan den postmeester, bij wien zij dienen, maar ook, voor zoo veel de dienst aangaat, aan alle postmeesters, bij wien zij zich bevinden.

Art. 15. Iedere postknecht, eene wisselplaats verlatende om zich aan eene andere te verbinden, zal verplicht zijn, het getuigschrift van goed gedrag, welk hem door den postmeester ter wisselplaats, waar hij te voren gediend heeft, afgegeven is, te laten viseren, zoo wel door de municipaliteit, van waaronder hij vertrekt, als door die zijner nieuwe woonstede.

Art. 16. De postknechts mogen geene wisselplaats verlaten zonder den titularis ten minste eene maand vooraf te hebben gewaarschuwd; en in geval van nalatigheid omtrent deze verordening, zijn de postmeesters gemagtigd, hen het getuigschrift te weigeren, om op eene andere wisselplaats te komen.

Art. 17. De raad van administratie zal zorgvuldig toezien, dat geen postknecht, die van eene wisselplaats zonder getuigschrift weggezonden is, zich in eene andere kan indringen; hij

zal, ten overvloede, regt doen op de billijke aanmerkingen en klagten der postknechts.

Art. 18. De postknechts, die op weg zijn, moeten op den arm een plak dragen, den naam der wisselplaats vermeldende, waarbij zij in dienst zijn, en het nommer van hunnen rang.

De inbreuk op deze verordening zal gestraft worden, voor de eerste maal met te voetzetting voor eene maand, en bij herhaling met afzetting.

§ II.

Van het aantal postknechts en paarden, voor de onderscheidene diensten te gebruiken.

Dienst van koeriers te paard.

Art. 1. Elke koerier te paard, die bij geen rijtuig is, moet eenen postknecht bij zich hebben, om hem tot gids te zijn.

Art. 2. Een enkele postknecht kan niet meer dan drie koeriers te paard vergezellen; wanneer er vier koeriers zijn, moeten er twee postknechts wezen.

§ III.

Wagendienst.

Eenig artikel. Over het algemeen moeten er zoo veel paarden betaald worden als er personen zijn, (zonder onderscheid van ouderdom) in de rijtuigen, achterop, op den bok, en zoo veel postknechts ten geleide, als het aantal paarden zijn kan, hetzij ingespannen of niet.

§ IV.

Van rijtuigen op twee wielen en met den langen disfel.

Art. 1. De rijtuigen op twee wielen en met den langen disfel, alsmede de cabrioletten op vier wielen, waarin één persoon

zit, zullen geleid worden door ééne postknecht en getrokken door drie paarden.

Bezetting met twee personen, zullen zij gereden worden door ééne postknecht en getrokken door drie paarden.

Bezetting met drie personen, zullen zij gereden worden door ééne postknecht en getrokken door drie paarden; maar er zal voor vier betaald worden.

Bezetting met vier personen, zullen zij gereden worden door ééne postknecht en getrokken door vier paarden; maar er zal voor vijf betaald worden.

Art. 2. De postmeesters zijn verplicht, het derde paard te spannen voor rijtuigen op twee wielen, bezetting door twee personen; maar ingeval zij met de reizigers overeenkomen, om maar twee voor te spannen, dan zullen zij slechts de helft van den prijs voor het niet ingespannen paard kunnen vorderen.

§ V.

*Van de rijtuigen op vier wielen, hebbende
maar eenen bak en rijdende met den
krommen disfel.*

Eenig artikel. De rijtuigen op vier wielen, met maar eenen bak en een krommen disfel, en bezetting met een persoon met een koffer, valies en mantelzak, of zonder deze voorwerpen, zullen getrokken worden door drie paarden, en gereden door ééne postknecht;

Bezetting met twee personen, met een valies of koffer, of slechts een mantelzak, zullen zij bespannen worden met drie paarden en gereden door ééne postknecht;

Bezetting met twee personen, met koffer en valies, en mantelzak, of alleen met twee dezer voorwerpen, zullen zij gereden door ééne postknecht en getrokken worden door drie paarden; maar er zal voor vier betaald worden;

Bezetting met drie personen, met een valies of een koffer of een mantelzak alleen, zullen zij gereden worden door ééne postknecht en getrokken door drie paarden; maar er zal betaald worden voor vier;

Bezetting met drie personen, met eenen koffer of valies en man-

telzak, of met twee dezer voorwerpen alleen, zullen zij gereden worden door twee postknechts, en getrokken door vier paarden; doch er zal betaald worden voor vijf;

Bezets met vier personen, met koffer, valies en mantelzak, of zonder deze voorwerpen, zullen zij getrokken worden door zes paarden en gereden door twee postknechts.

§ VI.

Van rijtuigen met vier wielen met den langen disfel.

Eenig artikel. De rijtuigen op vier wielen met eenen langen disfel, bezets met een of twee personen, zullen bespannen worden met vier paarden en gereden door twee postknechts.

Bezets met drie personen, zullen zij gereden worden door twee postknechts en getrokken door vier paarden; en er zal voor vijf worden betaald.

Bezets met vier personen, zullen zij gereden worden door twee postknechts en getrokken door zes paarden.

Bezets met vijf personen, zullen zij gereden worden door twee postknechts en getrokken door zes paarden; en zal voor zeven betaald worden.

Bezets met zes personen, zullen zij gereden worden door drie postknechts en getrokken door acht paarden; en zal betaald worden voor negen.

§ VII.

Van de belading der paarden en wagens.

Art. 1. Elke koerier te paard mag het paard, hetwelk hij berijdt, niet anders laten dragen, dan hetgeen aan kleinigheden in de zadelzakken kan geborgen worden.

Indien hij een mantelzak heeft, dezelve moet door den postknecht achterop genomen worden, mits dezelve niet zwaarder zij dan vijf en twintig kilogrammen of dertig ponden.

Art. 2. De rijtuigen op twee wielen en eenen langen boom, die op vier wielen met eenen bok en eenen krommen disfel,

zullen van achteren niet mogen beladen worden met meer dan honderd pond, en van voren niet meer dan veertig pond.

§ VIII.

Regt van het derde paard.

Art. 1. Het derde paard aan den postmeester toegeestaan in plaatselijke ongelegenheden, kan door hem niet worden gevorderd, dan voor zoo ver het ingespannen is, en eeniglijk van postchaisfen met eenen perfoon; de kabrioletten met klappen zijn daarvoor niet vatbaar.

Art. 2. Het regt van het derde paard heeft plaats voor het geheele jaar of alleen voor zes maanden, te rekenen van den 1sten brumaire in elk jaar.

De postmeesters kunnen dit regt niet oefenen, dan voor zoo ver zij houders zijn van een bevel daartoe strekkende, hetwelk jaarlijks moet worden vernieuwd.

§ IX.

Politie en orde in de dienst.

Art. 1. In de stal van elken postmeester moet licht zijn den geheelen nacht, en een postknecht de wacht houden, ten einde de koeriers niet te laten wachten; wanneer de postknecht, die de wacht heeft, op weg gaat, moet een ander hem vervangen.

Art. 2. De prijs der rit moet overeenkomstig het tarief aan den postmeester betaald worden, vóór het vertrek van den koerier.

Art. 3. De dienst der postmalen, waartoe de postmeesters bovendien paarden moeten bewaren, en die der koeriers of overbrengers van Gouvernementsbevelen, moet voor alle andere geschieden.

Buiten deze twee gevallen moeten de koeriers geholpen worden naar den rang hunner aankomst.

Art. 4. De postknechts, bij eene wisselplaats in dienst, moeten alleen de paarden rijden; de koeriers mogen hun niet laten yervangen, door wien het zou mogen zijn.

Art. 5. De koeriers te paard mogen zich niet bedienen van de teugels, die hen toebehooren; zij moeten den postknecht, die hun geleidt, niet voorbij rijden; en de postmeester, bij wien zij aankomen zonder hunnen postknecht, mag hen geene paarden geven, voor dat deze aangekomen is, en den staat der paarden nagezien en verklaard heeft, dat de rit en de gidfen voldaan zijn.

Art. 6. De voorrijders mogen niet meer dan eene post voor het rijtuig uit rijden, waartoe zij behooren; het is hen verboden af te rijden, en de postmeester, hun van paarden te voorzien, voor de aankomst van het rijtuig aan de wisselplaats; en wanneer zij meer dan een kwartier uurs later vertrekken, zal hen een gids gegeven worden.

Art. 7. De postknechts mogen elkander niet voorbij rijden op den weg, maar moeten rijden in de orde, waarin zij van de wisselplaats afgereden zijn, ten ware er eenig ongeluk ware gebeurd aan den vooruit rijdenden.

Art. 8. Het is den postknechts verboden, wanneer zij elanderen omtrent half weg van de rit ontmoeten, van paarden te verwisselen, tenzij ze de toestemming der respectieve koeriers verkregen hebben.

De rit eener post in gewone plaatselijke omstandigheden moettende geschieden in een uur, mogen de postknechts zich niet zonder verlof langer ophouden, dan om hunne paarden te doen pleisteren.

Art. 9. In geval alle de paarden eener post, die genoegzaam bezet is, op weg zijn, moeten de koeriers wachten tot de paarden terug zijn en gepleisterd hebben; maar ontstaat het gebrek aan paarden daaruit, dat eene wisselplaats niet sterk genoeg voorzien is, alsdan zijn de postknechts gehouden, met alle of met een gedeelte der paarden voorbij te rijden, na ze echter te hebben laten pleisteren. In geen geval zullen zij gedwongen kunnen worden meer dan eene wisselplaats voorbij te rijden.

Art. 10. De postmeesters kunnen niet genoodzaakt worden paarden te leveren voor dwarswegen; nochtans zijn zij gemagtigd de koeriers te geleiden op gezegde wegen, tegen eenen onderling bepaalden prijs, echter in dier voege, dat de dienst der wisselplaats daarbij niets lijde.

Art. 11. De landhuizen, aan de groote wegen liggende of in

derzelve nabijheid, zullen bediend worden door de naastbijgelegene post van het punt, werwaarts zich de reizigers begeven.

Art. 12. De postmeesters kunnen niet gedwongen worden paarden te leveren, om gespannen te worden voor eenig rijtuig nevens anderen, die niet gebruikt worden tot de postdienst.

Art. 13. De koeriers mogen de paarden niet overjagen noch mishandelen; ingeval zij zich zulks mogten veroorloofd hebben, en ten gevolge daarvan een of meer paarden buiten dienst gebragt waren, of wel kwamen te sterven, zullen zij gehouden zijn den prijs aan den postmeester te betalen, volgens de waardering, daarvan door eenen deskundige gedaan, en op het procesverbaal, hetwelk daarvan is opgemaakt in tegenwoordigheid van den municipalen agent der plaats, waar het misdrijf is begaan.

Art. 14. De postmeesters, die naar eene wisselplaats in een vreemd land rijden, zijn gerechtigd, zich te laten betalen op den voet van het vreemde geld.

Art. 15. De regten der ponten, van het onderhoud der wegen, bruggen of slagboomen, zijn ten laste der koeriers, en komen boven den prijs der rit en der gidfen.

Art. 16. Al wie postpaarden doet komen en ze terugzendt, zonder ze te gebruiken, zal den prijs van eene post betalen, en de gidfen in dezelfde evenredigheid, onder den naam van schadeloosstelling.

Zij, die ze zullen hebben doen komen, en niet terstond afrijden, zullen eene halve post betalen, en de gidfen in dezelfde evenredigheid, voor elk uur vertoevens.

Art. 17. De koeriers zullen 25 centimen voor ieder perfoon en voor elk paard betalen, zoo dikwijls zij door het sluiten der poorten van eene gemeente, of eenig ander beletfel van dien aard, genoodzaakt zijn te overnachten, en niet weder aan hunne wisselplaats kunnen komen.

Art. 18. De minister van finantien is belast met de uitvoering enz.

*WET van den 14den December 1799,
wegens de verhooging van het tarief
der Paardenposterij.*

Art. 1. Te rekenen van den 1sten nivôse het 8ste jaar zal

de prijs voor de rit van elk paard gebragt worden op 1 frank 50 centimen per post.

Art. 2. Bij het tegenwoordig tarief zal voor de reizigers met de postmaal, 25 centimen per post worden toegevoegd.

Art. 3. Insgelijks zal aan den postmeester, te rekenen van den 1sten nivôse het 8ste jaar, eene provifionele verhooging worden toegestaan van 50 centimen per post boven den tegenwoordigen prijs voor het vervoeren van dépêches.

*WET van den 6den Maart 1805,
betrekkelyk de schadeloosstelling
van postmeesters, wiens paarden
niet gebruikt worden, door hou-
ders van huurrijtuigen en wa-
gens.*

Art. 1. Te rekenen van den 1sten mesidor aanstaande, zal ieder houder van huurrijtuigen en wagens, die zich niet bedient van postpaarden, gehouden zijn, per post en voor elk ingespannen paard aan een zijner rijtuigen, te betalen 25 centimen aan den postmeester der wisselplaats, wiens paarden hij niet gebruikt.

Van deze verordening zijn uitgezonderd de verhuurders, die kleine dagreizen en met dezelfde paarden doen; de plaatselijke rijtuigen, almede met dezelfde paarden rijdende en naar willekeur afrijdende; gelijk ook de rijtuigen, die niet op riemen hangen.

Art. 2. Alle de overtreders van de bovenstaande verordeningen zullen worden vervolgd voor de regtbanken van correctionele politie, en verwezen in eene boete van 500 franken, de helft waarvan ten profijte zal komen van de postmeesters, wien zulks aangaat, en de wederhelft ter beschikking van de administratie der overige plaatsen.

Provifioneel zal voorzien worden in de uitvoering van deze wet enz. (1).

---

(1) De tariven, zoo oud als nieuw tarief, welke bij deze verordeningen tevens gemaakt zijn, vindt men in het *Bijvoegf. tot het Staatsblad*, XV. D. 1ste Stuk.

Behalve deze door ons vermelde wetten en verordeningen op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande, zijn er nog eenige, waarvan wij slechts opgave zullen doen. Deze zijn: een decreet van den 20sten Mei 1805, betreffende de ondernemers van diligences of postwagens, die postpaarden zouden willen gebruiken. Een decreet van den 1sten November 1805, betrekking hebbende tot de uitvoering der wet, concernerende de regten, door ondernemers van publieke rijuigen te betalen. Een decreet van den 13den Augustus 1810, eenige voorzieningen daartellende ten opzichte van goederen, aan postwagens of diligences toevertrouwd, en niet gereclameerd binnen de zes maanden na de aankomst.

Ten aanzien van de postertijen of het postwezen zijn er nog eenige wetten en besluiten, enz., waarvan wij mede slechts opgave kunnen doen. Zoo bestaat er eene wet van den 22sten Augustus 1791, ter bepaling van het porto van brieven, pakketten, goud en zilver. Eene proclamatie van den 29sten Augustus 1790, mitsgaders een uittreksel uit eene wet van den 25sten December 1796, van den 16den December 1799 en van den 18den December 1799, wegens het nieuwe tarief voor de brievenport op de frankeringen en contre- ceings. Eene wet van den 16den Junij 1800, met eene ampliatio daarop van den 6den November 1800. Besluit van den 16den Junij 1801, houdende verbod op het vervoeren van brieven. Besluit van den 9den April 1802, wegens het tarief voor de maritime en koloniale correspondentien. Een reglement van den 1sten September 1802 op de taxe en frankering der brieven en pakketten naar landen, door de postertij van het Rijk bediend. Een besluit van den 4den Mei 1803, wegens het frankeren van Italiaansche brieven. Besluit van den 19den September 1806 voor de taxe der brieven en pakketten voor Etrurie, Napels, Lucca, enz. Zie het *Bijvoegs. tot het Staatsblad*, XV. D. 1ste stuk, bladz. 226 en volg.

Eene circulaire der administratie van het postwezen van den 27sten Junij 1828, n°. 26, en eene circulaire van den Gouverneur van Zuidholland van 3den Mei 1828, betrekkelijk het misbruik, hetwelk van den toegekenden vrijdom van brievenport gemaakt wordt, vindt men in de *Handl. tot de kennis van het Nederl. Staatsbest.*, IV. D. bladz. 574 en volg.

N A S C H R I F T.

D I J K E N - E N P O L D E R B E S T U R E N.

EXTRACT uit eene ordonnantie van den directeur-generaal van den waterstaat van den 9den Junij 1814, houdende eenige bepalingen op het halen van aarde uit de dominiale gronden, enz.

Art. 1. Bijaldien enz. (1).

Art. 2. Enz.

Art. 6. De dijks- of andere besturen, welke verlangen zouden aarden en klei-zoden te steken en te gebruiken uit de dominiale gorsfen of landen, ten dienste van de zee- of rivier-waterkeerende dijken, sluizen en andere werken hunner polders, of distrikten, zullen verplicht zijn, daartoe alvorens een gemotiveerd verzoek te doen, aan de daartoe van wege de directie der domeinen gestelde autoriteit; zullende dezelve dijks- en andere besturen, daartoe de vereischte vergunning bekomen hebbende, mede verplicht zijn, al de formaliteiten te observeren, welke in de vorenstaande artikelen zijn omschreven.

Art. 7. Voor elke vierkante roede bovengrond of begroeide klei-zoden, welke op aanwijzing der geëmployeerden van de administratie der domeinen, ten dienste der zee- en rivier-waterkeerende werken van particuliere dijks- en andere besturen uit de dominiale gorsfen en landen zal worden gestoken, zal aan de administratie der domeinen moeten worden voldaan zes stuivers, alsmede gelijke som voor elke schaft grond, of vierkante roede, diep een voet, welke dieper als voormelde gronden zal worden uitgedolven; zullende de betaling hiervan uiterlijk binnen zes weken na gedaan werk moeten zijn volbragt.

Art. 8. Het declaratoir, ingevolge art. 5 (2), door de daar

---

(1) Wij geven daarom slechts een extract van deze ordonnantie, omdat de overige artikelen meer betrekking hebben op de aannemers van werken, enz.

(2) Wegens de vervoerde kwantiteit opgemeten aardhalingen wordt opgemaakt door de geëmployeerden, den ingenieur of opzigter van den waterstaat en opzigter van de domeinen.

DIJKEN- EN POLDERBESTUREN.

toe geautoriseerde geëmployeerden van de domeinen met en benevens den opzigter van het dijksbestuur, wegens de voor particuliere waterstaatswerken, vergraven of uitgestoken dominiale gronden, in duplo op te maken, zal door dezelve aan de administratie der domeinen en aan de dijks- of polderdirectie respectievelijk worden gezonden, ten einde op de betaling en invordering van het verschuldigde de noodige orde te kunnen stellen.

Aldus gearresteerd enz.

*BESLUIT van den 28sten Junij 1831,
bepalende de invoering van het
reglement voor de vaart op den
Rijn (1).*

WIJ WILLEM ENZ.

Gelet op de overeenkomst en het reglement, tusschen Ons en de overige Rijnsoeverstaten, voor de vaart op den Rijn gefloten, den 31sten Maart ll.;

(1) Bij den aanvang van den zoo schandelijken opstand en het oproer der Zuidelijke provincien in het jaar 1830, was het derde deel der Nederlandsche Pandecten op eenige weinige bladen na afgedrukt. Die noodlottige gebeurtenis, waardoor de Belgen zich weder in de geschied-rol in een zeer ongunstig en zwart licht geplaatst hebben, en zullen moeten voorkomen, had eene schorsing der uitgave van dit deel ten gevolge, en dezelve werd tot heden opgehouden. Inmiddels vernam men in het begin der maand April 1831, dat door de leden der commissie te Mentz, in eene zitting van Maart 1831, het reglement voor de scheepvaart op den Rijn, door Pruisen en Holland voorgeslagen (*zie hieryoren bl. 159 in de aanm.*), was ondertekend, terwijl vervolgens ook bekend werd het besluit van Z. M. den Koning, wegens de invoering van het reglement voor de vaart op den Rijn, met de overeenkomst deswege gefloten den 31sten Maart 1831. Ook nu oordeelen wij ons dan verplicht, den lezer dit besluit, met dat nadere reglement en de overeenkomst tusschen de oeverstaten van den Rijn, nog in dit deel, waar hetzelfde behoort, te moeten mededeelen, en te moeten opnemen. Daar wij in hetzelfde, om de belangrijkheid dezer vaart voor ons Oud-Nederlanders, zoo veel mogelijk, niet alleen reeds hadden opgenomen die verordeningen enz., welke *toen nog* in werking en kracht waren, maar ook

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Herzien onze besluiten van den 10den September 1826 (*Staatsblad* n°. 61) (1) en van den 9den Maart 1827 (*Staatsblad* n°. 9) (2), houdende voorloopige beschikkingen ten opzigte van de Rijnvaart;

Op de voordragt van Onzen staatsraad enz.

Gehoord de rapporten enz.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Ten gevolge van art. 109 van voorschreven reglement, zal hetzelfde met den zeventienden Julij aanstaande in werking worden gebragt.

Art. 2. Op hetzelfde tijdstip zullen de thans nog in werking zijnde voorloopige reglementen, vastgesteld bij Onze besluiten van den 10den September 1826 en 9den Maart 1827 (*Staatsbl.* n°. 61 en 9) (3), komen te vervallen.

Art. 3. De thans op den Nederlandschen Rijn geheven wordende scheepvaartregten, gelijk mede die der watertollen, nog op de Waal bestaande, zullen met gezegd tijdstip ophouden, en vervangen worden door zoodanige regten, als in meergemelde overeenkomst zijn bepaald.

Onze staatsraad administrateur voornoemd, en de verdere betrokkene departementen van algemeen bestuur zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met en benevens de in het

eenige aanmerkingen daarmede gepaard hebben doen gaan, en een kort geschiedkundig berigt daar nevens gevoegd, zijn wij van begrip, dat door dit een en ander, hoe zeer dan ook vorige verordeningen of gewijzigd, of vervallen mogen zijn, alsnu een niet onbelangrijk geheel wordt daargesteld, ten aanzien van die rivier en vaart op dezelve, en dat, zonder die mededeeling, dit deel, hetgeen daartoe betrekkelijk is, niet zoude bevatten.
Men vergelijke bladz. 155 en volg.

(1) Zie hetzelfde ook hiervoren bladz. 215.

(2) Zie hetzelfde ook hiervoren bladz. 218. In den tekst van dit besluit van den 28sten Junij 1831, gelooven wij, dat abusiefelijk is gesteld *van den 9den Maart 1827*, naardien in het *Staatsblad* n°. 9 het besluit is van den 1sten Maart 1827.

(3) Zie vorige aanmerking.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

hoofd dezès vermelde overeenkomst en reglement, in het Staatsblad zal worden geplaatst (1).

Gegeven enz.

---

*OVEREENKOMST tusfchen de oever-
staten van den Rijn, en Reglement
betrekkelyk de vaart op gezegden
froom.*

De zamenftelling van een definitief reglement voor de Rijnvaart, overeenkomstig de bepalingen der Weener congres-akte, zwarigheden ontmoet hebbende, ten gevolge van de wijze, waarop de regeringen der Oeverstaten vermeend hebben de algemeene beginfelen van die akte toe te pasfen op de fchepen, uit Duitschland komende, en de Nederlanden regtsstreeks doorevarende, om zich naar de opene zee en omgekeerd te begeven; aangezien Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden heeft beweerd, dat Hoogstdezelfs regten van Souvereiniteit zich, zonder eenige beperking hoegenaamd, uitftrekten over de zee, welke zijne Staten bespoelt, zelfs dáár, waar dezelve zich met de wateren van den Rijn vermengt, en dat, naar aanleiding van de conferentien, die de akte van het congres van Weenen zijn voorafgegaan, de Lek alleen moest worden beschouwd als de verlenging van dien stroom in de Nederlanden; terwijl Zijne Majesteit de Koning van Pruifsen, Zijne Majesteit de Koning van Beijeren, en Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Hesfen beweerd hebben, dat de Weener congres-akte aan de uitöefening dier regten beperkingen gemaakt had, voor zoo verre dezelve toepasfelyk zouden zijn op de fchepen, welke uit den Rijn in de opene zee ftevenen, of omgekeerd, en dat voormelde akte, onder de benaming van Rijn, begrepen had den geheelen loop, al de zijtakken, en al de uitmondigen van dien stroom in de Nederlanden, zonder eenige uitzondering;

---

(1) Dit besluit, en de overeenkomst en reglement, beide laatsten zoo in het Nederduitsch als Fransch, zijn geplaatst in het *Staatsblad* n°. 19.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

met welke wijze van beschouwing Zijne Majesteit de Koning der Franschen, en Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Baden zich thans mede hebben vereenigd; zoo hebben de Oeverstaten het voegzaam geoordeeld al de ontstane vraagpunten over de algemeene beginselen der Weener congres-akte, met betrekking tot de Rijnvaart, gelijk mede de gevolgen, welke men daaruit zoude kunnen afleiden, onaangeroerd te laten, en de maatregelen en reglementaire bepalingen te beramen, waarvan de Rijnvaart niet langer verstoken kan blijven, op den grondslag van het geheel der over en weder gedane en aangenomene voorstellen, onder de bepaalde voorbehouding echter, dat deze overeenkomst in geenen deele de regten en beginselen zal verkorten, welke over en weder zijn volgehouden.

Met deze bedoeling hebben de hierna vermelde hooge contracterende partijen tot hunne commissarissen benoemd, te weten:

Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Baden, den Heer *Jan Lambert Büchler*, Hoogstdeszelfs Raad van Legatie, Ridder der Orde van den Zähringer Leeuw van Baden, en van de Orde van Sint Anna, 2de klasse, van Rusland;

Zijne Majesteit de Koning van Beijeren, den Heer *Bernard Sebastiaan von Nau*, Hoogstdeszelfs geheim Hofraad, Ridder der Orde van Burgerlijke verdiensten van de Kroon van Beijeren, der Orde van Leopold van Oostenrijk, en der Orde van Sint Anna, 2de klasse, van Rusland;

Zijne Majesteit de Koning der Franschen, den Heer *Hubert Engelhardt*, Hoogstdeszelfs Commissaris;

Zijne Koninklijke Hoogheid de Groothertog van Hessen, en aan den Rijn, den Heer *Georg Karel August Verdier*, Hoogstdeszelfs Regeringsraad;

Zijne Doorluchtige Hoogheid de Hertog van Nassau, den Heer *Lodewijk van Roessler*, Hoogstdeszelfs Geheimraad en Directeur-Generaal der Domeinen, Ridder der Koninklijke Orde van den Nederlandschen Leeuw, der Orde van burgerlijke verdiensten van de Kroon van Beijeren en der Orde van de Koninklijke Kroon van Württemberg;

Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden, den Heer *Jan*

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Bourcourd, Hoogstdezelfs Staatsraad, Ridder der Koninklijke Orde van den Nederlandschen Leeuw;

Zijne Majesteit de Koning van Pruïssen, den Heer *Hendrik Delius*, Hoogstdezelfs Opperregerings-President, Ridder der Orde van den Rooden Adelaar, 2de klasfe, met eiken loof, en Commandeur der Koninklijke Fransche Orde van het Legioen van Eer;

Welke, na uitwisseling hunner in goeden en behoorlijken vorm bevondene volmagten, omtrent de navolgende artikelen, zijn overeengekomen:

E E R S T E T I T E L.

Van de vaart op den Rijn in het algemeen en van de wederkeerige schikkingen en concessien, waaromtrent de hooge contracterende partijen in dit opzigt zijn overeengekomen.

Art. 1. De vaart over den geheelen loop van den Rijn, van het punt af, waar dezelve bevaarbaar wordt, tot aan zee, zal, zoo wel voor de opvaart als voor de afvaart, geheel vrij zijn, en zal, met betrekking tot den handel, aan niemand kunnen worden belet, mits zich gedragende naar de verordeningen van policie, vereischt ter handhaving der algemeene veiligheid, en naar de bepalingen bij dit Reglement vastgesteld.

Art. 2. Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden stemt toe, dat de Lek en de zijtak, Waal genaamd, beiden worden beschouwd als de verlenging van den Rijn en het Koninkrijk der Nederlanden.

Dien ten gevolge zullen de bepalingen van het tegenwoordig Reglement voor de Rijnvaart op deze twee stroomen, als verlenging van den Rijn beschouwd, worden toegepast.

Art. 3. De schepen aan de onderdanen van de Oeverstaten toebehoorende, en een deel uitmakende van de Rijnvaart, zullen niet verplicht zijn over te laden of last te breken, varende uit de wateren des Rijns, door het Koninkrijk der Nederlanden, in de opene zee en omgekeerd.

De gemeenschap met de opene zee zal, in geval van regtstreekfche doorvaart door de Nederlanden, zonder lastbreking, voor de zoo even gemelde fchepen, zoowel bij derzelver uitloopen, door de Lek of de Waal, als bij derzelver binnenkomen, uit de zee, in die zijtakken plaats hebben langs de meest gebruikte vaarwateren, namelijk de fchepen, welke van de Lek zullen gebruik maken, langs Rotterdam en den Briel, en die, welke zich van de Waal zullen bedienen, langs Dordrecht en Hellevoetfluis, door het Hollandsch diep en het Haringvliet; alles onder de bedingen en voorwaarden, in het tegenwoordig reglement vervat, voor zoo verre die daarop van toepassing zouden zijn.

De gezegde fchepen zullen insgelijks het gebruik hebben van zoodanige kunstmatige verbinding, welke door het kanaal van Voorne met Hellevoetfluis zoude kunnen worden daargesteld, mits in dit laatste geval betalende dezelve bijzondere regten, waaraan de Nederlandsche nationale fchepen, wegens het gebruik dier verbinding, mogten onderworpen zijn.

Bijaldien natuurlijke gebeurtenissen of kunstwerken de regtstreekfche gemeenschap met de opene zee, langs den Briel of langs Hellevoetfluis, in het vervolg onbruikbaar mogten maken, zal de Nederlandsche regering, ter vervanging van dien, aan den handel en de fcheepvaart der Rijnsoeverftaten, zoodanige andere vaart aanwijzen, even goed als die, welke, ter vervanging van de onbruikbaar geworden gemeenschap voor den handel en de fcheepvaart harer eigene onderdanen zal geopend zijn.

Insgelijks, wanneer het kanaal van Voorne onbruikbaar, en ten behoeve van den handel en de fcheepvaart der Nederlandsche onderdanen op den Rijn door eene andere kunstmatige gemeenschap met Hellevoetfluis vervangen mogt worden, zullen de fchepen, aan onderdanen van de andere Rijnsoeverftaten behorende, en deel makende van de Rijnvaart, toegelaten worden tot het genot dier zelfde gemeenschap, behoudens dezelve lasten, welke aan foortgelijke fchepen der Nederlanden zullen worden opgelegd.

Als fchepen, in den zin van het tegenwoordig reglement tot

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

de Rijnvaart behoorende, zullen beschouwd worden alle vaartuigen, waarvan de schippers of bestuurders voorzien zijn van het patent, voorgeschreven bij art. 42 hierna volgende, onverminderd de stukken, bij art. 27 bepaald.

Art. 4. De goederen, uit de opene zee binnenkomende, om langs de wateren der Waal of der Lek over Lobith naar Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, of verder te worden vervoerd, of uit Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, of verder afkomende, om langs voormelde wateren, bij regtstreeksche doorvaart, zonder lastbreking, naar de opene zee te worden overgevoerd, zullen onderworpen zijn aan de formaliteiten, bij het onderstaande art. 39 aangewezen, doch bij derzelver doorvaart door het Nederlandsch gebied, langs de bij het voorgaande artikel aangewezen vaarwateren, vrij zijn van alle regten van doorvoer, tollen of andere van foortgelijken aard, welke zullen worden vervangen door een vast regt, ten bedrage van dertien en een vierde centen Nederlandsch geld, voor de opvaart, en van negen centen Nederlandsch geld, voor de afvaart, van den centenaar, met uitzondering van de artikelen, vermeld in de tabel, onder letter A, bij de tegenwoordige overeenkomst gevoegd, en die een meer of minder hoog vast regt zullen voldoen, zoo als ten aanzien van een en ander daarbij is bepaald. Het zal niettemin aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden vrijstaan, om bij dit vast regt te voegen zoodanig gedeelte der scheepvaartsregten, als Hoogstdezelve dienstig oordeelen mogt niet te doen heffen voor de afstanden van Lobith tot Krimpen of Gorcum en omgekeerd. Het vast regt berekend zijnde naar den afstand van Gorcum tot aan de opene zee, langs Dordrecht en Hellevoetsluis, door het Hollandsch diep en het Haringvliet, met in het ooghouding van den veronderstelden afstand tusschen Straasburg en de grenzen der Nederlanden, zoo is men bovendien overeengekomen, dat hetzelfde regt vatbaar zal zijn voor vermeerdering of vermindering, naar gelang der uitkomst van de opmeting, welke tot in de opene zee zal worden bewerkstelligd, overeenkomstig het hierna te melden 18de artikel, en dat de bepaling, bij de tweede zinsnede van het volgende art. 19, almede, wanneer daartoe termen voorhanden

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

zijn, toepasfelijk zal worden gemaakt op de artikelen, vermeld bij de tabel lett. A, onder n°. 11, als eene vermindering van regten genietende, voor zoo verre evenwel dezelve niet ten doel zal hebben de artikelen, onder n°. 1 van dezelfde tabel begrepen.

Art. 5. Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden staat daarenboven toe, dat de schippers of scheepsbestuurders, die goederen aan boord hebben, welke bestemd zijn, om over zee, over de havens van Rotterdam, Dordrecht of Amsterdam, te worden uitgevoerd, doch die zich in het geval bevinden, om aldaar last te breken, ten einde goederen in éntrepôt op te slaan of ter consumtie af te leveren, of wel om hunne lading aldaar aan te vullen, na aan de kantoren voor het heffen der regten op de vaart, te Lobith, te Vreeswijk, te Tiel, te Gorcum, of te Krimpen gevestigd, het vast regt, in het vorige artikel vermeld, overeenkomstig de geverifieerde manifesten, waarvan de schippers of scheepsbestuurders moeten voorzien zijn, te hebben voldaan, en mits zich ten aanzien der goederen, bestemd om in bovengemelde zeehavens te worden gelost, gedragende naar de bepalingen van de algemeene wet op het heffen der regten van in-, uit- en doorvoer, welke in het Koninkrijk der Nederlanden van kracht is, hunne vaart zullen mogen nemen langs zoodanige vaarwateren, rivieren of kanalen, welke zij zullen verkiesen te volgen, om hunne bestemming te bereiken, en voorts hunne reis van de voormelde zeehavens tot in de opene zee zullen mogen vervolgen, zonder gehouden te zijn, eenige aanvulling van vast regt te betalen naar gelang van den grooteren of kleineren afstand, welke zij zich zullen voorstellen af te leggen, en welke ook de zee-arm zij, dien zij tot doorvaart zouden willen gebruiken.

Bij het verlaten van de regtstreeksche vaart, bij art. 3 aangewezen, zullen de gezegde schippers of scheepsbestuurders slechts onderworpen zijn aan de formaliteiten, bij de algemeene wetgeving in de Nederlanden, op het stuk van den in-, uit- en doorvoer, ter voorkoming der sluikerij, voorgeschreven, en aan de betaling derzelfde tol-, fluis-, brug- en andere regten, welke door de Nederlandsche schepen betaald worden.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Dezelfde bepalingen zijn toepasselijk op de schippers of bestuurders van schepen, aan onderdanen der Oeverstaten toebehoorende, en deel makende van de Rijnvaart, welke, uit zee komende goederen geladen hebben, die bestemd zijn om over eene der steden Rotterdam, Dordrecht of Amsterdam, naar den Rijn doorgevoerd te worden, en welke in dezelve last breken, hetzij om aldaar goederen in *entrepôt* op te slaan, of ter consumtie af te leveren, hetzij om hunne lading aldaar aan te vullen, en welke vervolgens naar den Rijn willen stevenen, om zich naar de plaats hunner bestemming te begeven; en zulks zoowel met betrekking tot het vast regt, als wegens het bevaren der wateren, rivieren en kanalen der Nederlanden.

Art. 6. Insgelijks wordt vrijdom van de gewone regten van doorvoer verleend voor alle goederen, welke, van den Rijn komende, om over zee uitgevoerd te worden, of uit zee binnenkomende en langs den Rijn naar Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, of naar eene verdere afgelegene bestemming te worden vervoerd, bestemd zijn voor de havens van Rotterdam, Dordrecht of Amsterdam, ten einde aldaar voor meer of minder langen tijd in de *entrepôts* van de in- en uitgaande regten, in die havens gevestigd, te worden opgeslagen.

De regten van doorvoer zullen, in dat geval, vervangen worden door het vast regt, hiervoren bij art. 4, en het daarbij gevoegde tarief bepaald, welke ook de plaats van het *entrepôt* zij, die men onder de hierboven vermelde zoude mogen hebben gekozen, behoudens de formaliteiten voor de in- en uitgaande regten, bij de algemeene wetgeving in de Nederlanden, tot verzekering tegen de sluikerij, of bij plaatselijke reglementen, op de havenpolicie voorgeschreven, en mits betalende de gewone regten, fluis- en bruggelden enz., op de rivieren, wateren en kanalen, welke geen deel uitmaken van de regtstreekse vaarten van den Rijn, bij art. 3 aangewezen.

Van de goederen, die, in voege voorschreven, als tot den Rijnhandel van de onderdanen der Oeverstaten behoorende, in *entrepôt* zijn opgeslagen, zal voor magazijn, kaai-, kraan- en waagregten, voor zoo verre van die inrigtingen gebruik wordt

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

gemaakt, niet verder of anders worden betaald, dan hetgeen bij het volgende art. 69 als *maximum* is bepaald.

Art. 7. Om in de Nederlandsche *entrepôts*, bij het voorgaande artikel vermeld, genot te hebben van den vrijdom van de gewone regten van doorvoer, moeten de uit Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, of van verder afkomende goederen, in dezelve aangebragt zijn met schepen, welke tot de Rijnvaart behooren, en in dat geval zal het bij art. 4 bepaalde vast regt ter vervanging van alle andere regten van in-, uit- en doorvoer, van de bedoelde goederen slechts worden geheven op het oogenblik, wanneer zij ter uitvoer over zee worden aangegeven, zonder onderscheid van de vlag, onder welke dezelve zullen worden geladen.

Daarentegen zal van de goederen uit de opene zee, met schepen, onverschillig van welke natie aangebragt en in Nederlandsche havens gelost, het vast regt ter vervanging van dat van in-, uit- of doorvoer, waartoe eene andere bestemming aanleiding zoude kunnen geven, eerst dan moeten betaald worden, wanneer die goederen zullen worden aangegeven tot uitvoer langs den Rijn naar Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, of eene verdere afgelegene bestemming, en tot dat einde geladen worden aan boord van een tot de Rijnvaart en aan eenen onderdaan der Oeverstaten behoorend schip.

In het eene zoowel als in het andere geval zullen de bedoelde goederen aan de betaling van het gewone scheepvaartregt van den Rijn, waarvan in de volgende titels de rede zijn zal, niet verder onderworpen zijn dan tot aan het kantoor, hetwelk het naast gelegen is bij de plaats, alwaar zij dien stroom verlaten, of slechts van het kantoor af, het naast bij de plaats gelegen, alwaar dezelve op den Rijn komen.

Art. 8. Bij de voorgaande artikelen wordt geene verandering gemaakt in het regt der zee-tonnegelden, noch in de kosten van vuur- en bakengeld, de loodsgelden en andere regten van dien aard, welke ieder zeefchip in de Nederlanden, bij aankomst uit zee of vertrek naar zee, moet voldoen, en waarvan de heffing zich regelt naar de gewone wetgeving van dit land, met

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

inachtneming evenwel van de bepaling van art. 12, hier achter volgende.

Art. 9. Wegens de gunstige bepalingen in de voorgaande artikelen vervat, verbinden de hooge regeringen der Oeverstaten zich wederkeeriglijk, om ten voordeele van de Nederlandsche schepen de algemeene opheffing van het regt van doorvoer, bereids bij de akte van het congres van Weenen, voor den geheelen loop des Rijns, overeengekomen, uit te strekken tot het vervoer te water van die goederen, welke bij het verlaten van den Rijn zullen komen op rivieren, kanalen of andere binnenlandsche vaarwateren, waardoor eene gemeenschap wordt daargesteld, ten einde vervolgens de gezegde Oeverstaten te worden doorgevoerd, voor zoo verre zulks zal kunnen geschieden, zonder het vervoer te water tegen een vervoer te lande te verwisfelen.

Bijaldien dit laatste mogt gebeuren, zullen de goederen aan het beheer der gewone wetgeving van de wederzijdsche regeringen onderworpen worden. De schippers, die den Rijn verlaten om van de binnenlandsche vaarten der Oeverstaten, welke eene gemeenschap daarstellen, gebruik te maken, zullen, in alle gevallen, onderworpen zijn aan de formaliteiten, welke aldaar voor den doorvoer, ter voorkoming der sluikerij, bepaald zijn, gelijk mede aan de betaling der tolregten, brug- en fluisgelden enz., welke daar worden geheven, en zulks op denzelfden voet, als waarop gelijkfoortige schepen van de onderscheidene Oeverstaten worden behandeld.

Art. 10. De hooge regeringen van de Oeverstaten verbinden zich insgelijks van hunne zijde, om ieder eene of meer aan de oever van den Rijn gelegene steden tot vrijhavens voor den Rijnhandel te verklaren, te weten:

De Pruisfische regering, Keulen en Dusseldorf, verklarende dezelve zich bereid, om het getal der Pruisfische vrijhavens in het vervolg nog te vermeerderen, indien de behoeften en de omstandigheden zulks vorderen.

Die van Nasfau, Bieberich en Oberlahnstein;

Die van Hesfen, Mentz; Die van Baden, Manheim;

Die van Beijeren, Spiers; Die van Frankrijk, Straasburg;

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

(zie art. 11); behoudens de bevoegdheid voor al de regeringen, om het getal der vrijhavens naar derzelver goedvinden te vermeerderen; in hier voege, dat de goederen, welke met Nederlandsche of met alle andere schepen, aan de onderdanen der Oeverstaten toebehoorende, worden aangebragt en uit Nederland komen, of bestemd zijn, om derwaarts te worden vervoerd, in die vrijhavens voor langeren of korteren tijd kunnen worden opgeslagen, en vervolgens verder de Oeverstaten worden doorgevoerd, hetzij langs den Rijn, hetzij langs de andere bij art. 9 aangewezen bevaarbare binnenlandsche communicatiën, met bestemming naar het binnenste van Duitschland of Zwitserland, zonder in het eene of andere geval onderworpen te zijn aan de betaling van eenig regt van in-, uit of doorvoer, behoudens de voldoening, in geval van *entrepôt*, van magazijn-, kaai-, kraan- of waaggelden, in het algemeen in de bedoelde vrijhavens bestaande, doch welke in geen geval de regten, bij art. 69 van het tegenwoordig reglement bepaald, zullen kunnen te boven gaan.

Overigens wordt verstaan, dat de goederen, welke, in de bovengemelde gevallen, de bij art. 3 aangewezen Rijnvaart of de in den Rijn uitlopende rivieren onderworpen aan een voortgelijk beheer als dat, hetwelk op den stroom bestaat, zullen verlaten, om, langs andere bevaarbare wegen, de Oeverstaten door te varen, kunnen onderworpen worden aan de formaliteiten door de bestaande wetgeving in die Staten voorgeschreven, voor de controle en het toezigt op de in- en uitgaande regten, mitsgaders aan de betaling der tol-, barrière-, brug-, fluis- en andere voortgelijke regten, doch zonder dat de Nederlandsche schepen of de goederen, welke uit Nederland komen of derwaarts verzonden worden, op eene minder gunstige wijze kunnen behandeld worden dan de schepen of goederen der Oeverstaten, welke zij doorvaren.

Art. 11. De regeringen van de Oeverstaten van den Main, den Neckar, en van andere rivieren, welke in den Rijn uitloopen, zullen voor derzelver goederen, in de vrijhavens der Nederlanden en in die langs den Rijn op te rigten, worden toegelaten tot het genot derzelfde voorregten, welke bij de voorgaan-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

artikelen zijn ingewilligd, van het tijdstip af, dat ook zij op derzelver onderscheiden grondgebied en aan de oevers der voormelde rivieren, foortgelijke vrijhavens, onder de bepalingen in het voorgaande artikel vermeld, zullen hebben daargesteld.

De regering van Frankrijk niet onbedingd kunnende toetreden tot de drie voorgaande artikelen, gedraagt zich, voor zoo verre de toepassing betreft, welke zij op derzelver grondgebied zullen bekomen, aan de verklaring dienaangaande, vervat in het protocol, hetwelk bij het tegenwoordig reglement gevoegd is; welke verklaring dezelfde kracht en werking hebben zal, alsof zij woordelijk in dit reglement ware ingelascht.

Art. 12. Tegen den vrijdom van alle regt van doorvoer (of vast regt) van de goederen, welke tot den Rijnhandel der Nederlanden behooren, en langs bevaarbare wegen wegens de Oeverstaten worden doorgevoerd, komende uit Duitschland, Frankrijk, Zwitserland of hooger op, of wel derwaarts bestemd, verleent Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden, bovendien, aan de schepen der Rijnsoeverstaten, tot de scheepvaart van den Rijn behorende, gelijkstelling van derzelver vlaggen, met die der Nederlanden, met betrekking tot de tonne-, loods-, vuur-, baak- en andere gelden van dien aard, wanneer de bedoelde schepen gelijktijdig tot de scheepvaart bestemd zijn.

Ten einde hiervan genot te hebben, zal het voldoende zijn, dat de schippers of scheepsbestuurders aan de ambtenaren, welke in de Nederlandsche havens belast zijn met de heffing der gezegde regten, het patent vertoonen, hetwelk hen, overeenkomstig art. 42 hierna volgende, in hunne hoedanigheid van Rijnschippers is verstrekt.

Art. 13. In geval van het binnenkomen, uit hoofde van scheepsnood of tot overwintering, en van geheele of gedeeltelijke losfing in eene haven der Nederlanden, ter zake van toevallen van hooger hand, zullen de schepen, tot de Rijnvaart en aan onderdanen der Oeverstaten behorende, al die bescherming en al die voorregten genieten, welke bij de wetgeving op de in- en uitgaande regten in voormeld Koninkrijk van kracht zijnde, aan de schepen van alle andere natien zijn verzekerd, mits zich onderwerpende aan de maatregelen van voor-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

zorg tegen sluiking, bij diezelfde wetgeving voorgefchreven.

En wordt wel uitdrukkelijk verftaan, dat het verblijf der Rijnschepen in de Nederlandsche zeehavens, om de redenen bij het tegenwoordig artikel uitgedrukt, uit dezen hoofde geene aanleiding zal geven, tot het vorderen van eenig regt van in-, uit- of doorvoer.

Dezelfde bepaling is van toepassing, wanneer, ingeval van plombering, of verzegeling der fcheepsluiken of andere bergplaatfen van goederen, overeenkomstig het vorenftaand art. 4, de fchippers of bestuurders der fchepen, varende door het Nederlandsche grondgebied, van Krimpen of Gorcum af tot aan de opene zee, of omgekeerd, uit hoofde van laag water, of van andere buitengewone omftandigheden, genoodzaakt zijn, eenige goederen te ligten of over te laden, zonder in eenige haven binnen te komen, mits zij zich, behoudens de gevallen van afwezigheid of dringenden nood, voorzien bij art. 38 en 39 hiernavolgende, vooraf aangemeld hebben bij de naast zijnde ambtenaren der in- en uitgaande regten, ten einde de looden en zegels te doen ligten, en zij zich onderwerpen aan de verdere maatregelen, welke deze ambtenaren, ter voorkoming van de inftuiking van een gedeelte der lading, noodzakelijk zullen achten, en mits de alzo geligte goederen naderhand weder worden geladen in dezelfde fchepen, waarmede dezelve zijn aangebragt, alvorens het laafte kantoor voor de heffing van het Rijnscheepvaartsregt of van het vaste regt te hebben bereikt.

T W E E D E T I T E L.

Over de fcheepvaartsregten, en de middelen om derzelve heffing te verzekeren.

Art. 14. Een ieder, die den Rijn bevaart, van de plaats af waar dezelve bevaarbaar wordt, tot aan Krimpen of Gorcum, en omgekeerd, de Lek en Waal daaronder begrepen, zal gehouden zijn, onder den naam van fcheepvaartsregt, te betalen:

1°. Een recognitieregten voor ieder vaarttuig, van vijftig centenaars en daarboven;

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

2°. Een regt op de lading naar gelang van het gewigt der goederen.

Art. 15. Het regt van recognitie en dat op de lading zal ingevorderd worden op de hierna vermelde kantoren, namelijk:

a. Voor de afvaart:

Te Brysach, bij Straasburg, aan de groote Rijnbrug, te Neuburg, Mannheim, Mentz, Kaub, Coblenz, Andernach, Linz, Keulen, Dufeldorf, Ruhrort, Wezel, Lobith, Vreeswijk en Tiel;

b. Voor de opvaart:

Te Gorcum, Tiel, Krimpen, Vreeswijk, Emmerik, Wezel, Ruhrort, Dufeldorf, Keulen, Linz, Andernach, Coblenz, Kaub, Mentz, Mannheim, Neuburg, aan de groote Rijnbrug, bij Straasburg, en te Brysach.

Art. 16. Het recognitiereg, waarvan het beloop is bepaald in het, onder lett. B hiernevens gevoegd tarief en het scheepvaartsregt, zoo als hetzelfde voorloopig, in het, onder lett. C bijgevoegde tarief, voor ieder centenaar van de lading, en naar evenredigheid van den afstand, is vastgesteld, zullen worden geheven aan ieder kantoor van ontvangst, van elk vaartuig, dat aldaar voorbij of van daar afvaart, en zulks voor ieder kantoor afzonderlijk.

De hooge contracterende partijen behouden zich niettemin voor, om, tijdens de bij dit reglement voorziene bijeenkomst hunner commissarissen, nader te doen onderzoeken, of er termen voorhanden zijn, om de hoogte der scheepvaarts- en recognitieregten, zoo als dezelve bij voormelde tarieven zijn vastgesteld, alsnog geheel of gedeeltelijk te wijzigen.

Art. 17. Het recognitiereg zal geheven worden volgens den ijk- of meetbrief, waarvan de schipper of scheepsbestuurder zal moeten voorzien zijn, en ieder Oeverstaat zal de vereischte voorzieningen treffen, ten einde deze meting geschiede volgens eene in palmen afgedeelde schaal, zoo als thans op den Rijn, tusfchen Straasburg en de Nederlandsche grenzen gebruikelijk is, behoudens de veranderingen, welke de centrale commissie mogt doelmatig achten, daaraan toe te brengen.

Art. 18. Het scheepvaartsregt, zoo als hetzelfde is aangewe-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

zen, in het tarief lett. C, slechts bepaald geworden zijnde, volgens de min of meer naauwkeurige opgaven, uit de bestaande kaarten verkregen, zal er, in den loop van het jaar, volgende op de bekrachtiging van dit reglement, nader worden overgegaan tot eene opmeting van den stroom op deszeifs geheele lengte tot aan Krimpen en Gorcum, en het tarief zal vervolgens bepaaldelijk worden vastgesteld naar de uitkomst dier opmeting, in dier voege, dat het geheele bedrag der regten niet overschrijde de grootheid, bepaald bij het derde der afzonderlijke artikelen bij de Weenercongresacte gevoegd en betrekkelijk tot de Rijnvaart, en dat de afstand van Lobith tot Gorcum, insgelijks tot regelmaat strekke voor het bedrag van het scheepvaartsregt van Lobith tot Krimpen, en omgekeerd, en voor beide deze afstanden hetzelfde regt worde geheven.

Te dien einde zal de centrale commissie eenen deskundigen benoemen, denzelven in het algemeen belang der Oeverstaten beëdigden, en hem de directie der geheele opmeting opdragen.

Het zal aan iederen Oeverstaat in het bijzonder vrijstaan, op zijne kosten aan dien algemeenen gedelegeerden eenen bijzonderen commissaris toe te voegen, ten einde zijne verrigtingen te doen nagaan.

Wanneer er verschil van gevoelen mogt bestaan tusschen den algemeen gedelegeerden en eenen bijzonderen commissaris, zal de centrale commissie daar over beslisen.

Overigens zullen de rectificatien van de lijn van rigting des strooms, waardoor de lengte van deszelfs loop wordt ingekort, geenen grond opleveren tot eene vermindering van het tarief; mits echter zoodanige rectificatien, welke ontwijfelbaar van algemeen belang zijn, niet dan met overeenstemming van gevoelen, met de overige Oeverstaten worden ondernomen.

Art. 19. Het geheele scheepvaartsregt, zoo als hetzelfde voorloopig is geregeld bij het tarief lett. C, zal verminderd worden voor de artikelen, in de bijvoegfels tot dat tarief vermeld.

Wanneer de ondervinding de noodzakelijkheid mogt doen blijken, deze vermindering der regten ook nog uit te strekken tot andere voorwerpen, of, wanneer als doelmatig mogt worden

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

erkend, veranderingen daar te stellen in de regten op die voorwerpen, welke tegenwoordig reeds minder belast zijn, zal de centrale commissie in derzelve jaarlijksche bijeenkomsten deswege voordragten doen, welke aan het onderzoek der Oeverstaten zullen worden onderworpen, ten einde, in geval van goedkeuring, als additionele artikelen in het tarief te worden begrepen.

Art. 20. De tarieven zullen in de kantoren van ontvangst worden voorgehangen.

Art. 21. Voor eenen centenaar zal worden gehouden het gewigt van vijftig kilogrammes, Fransch of vijftig ponden, Nederlandsch gewigt.

De heffing der scheepvaartsregten zal naar dit gewigt en deszelfs onderdeelen worden geregeld.

Te dien einde zullen alle kantoren en havens van lading en losfing, door de onderscheidene regeringen aan te wijzen, worden voorzien van behoorlijk geijkte Fransche of Nederlandsche gewigten.

De gewigtstabel, in der tijd, door de voormalige generale directie van het Rijnocrooi, ten gevolge van art. 104 en 105 der overeenkomst van 1804, opgemaakt, voor die voorwerpen, welke niet vatbaar zijn, om gewogen te worden, zal bij voortdoring gevolgd worden bij de herleiding tot het gewigt, behoudens de veranderingen, welke de centrale commissie in het vervolg zoude kunnen noodig oordeelen daarin te maken.

Art. 22. De betalingen zullen gedaan worden aan al de kantoren, zonder onderscheid van het grondgebied, waartoe zij behooren, ter keuze van den schipper of scheepsbestuurder, hetzij in goud of zilver geld van het land waar de betaling moet geschieden, hetzij in soortgelijk Fransch geld, met uitsluiting echter van alle andere stukken dan die van 40, 20, 5, 2, 1 en $\frac{1}{2}$ frank, ingevolge de wet van den 28sten Maart 1803. Kleinere Fransche munt beneden een' halven frank zal niettemin bij de Duitsche kantoren ook worden aangenomen, doch alleen tot bijpassing van hetgeen minder dan 50 centimes bedraagt.

De verhouding van den koers en van de muntfoorten van iederen Staat tot den frank, zal door iedere regering op eene

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

wettige wijze voor de uitgestrektheid van derzelve grondgebied, worden bepaald.

De bijzondere tabellen of wel eene algemeene tabel der herleidingen zullen in alle kantoren worden voorgehangen, ten einde de schippers of scheepsbestuurders in staat te stellen, daarvan kennis te nemen.

Dezelve zullen bovendien door de onderscheidene regeringen aan de centrale commissie te Mentz worden medegedeeld.

Art. 23. De scheepvaartsregten, zoo als die bij het tarief lett. C zijn vastgesteld, zullen, op eenige daarin voorkomende uitzonderingen na, aan ieder daarin aangewezen kantoor vooruit ontvangen worden voor den af te leggen afstand van een kantoor tot het andere, om het even of het vaartuig dien afstand al dan niet aflegge, of dat de geheele lading of een gedeelte daarvan vroeger gelost worde.

Op dezen regel wordt niettemin eene uitzondering gemaakt ten aanzien van de schepen, welke, na het voorbijvaren van een kantoor van ontvangst, den stroom, aan welken hetzelfde gelegen is, verlaten, om in eene neven-rivier over te gaan, welker mond zich tusschen dat kantoor en het volgende bevindt.

In dit geval zal het scheepvaartsregt slechts verschuldigd zijn naar gelang van den afstand, welke van het bedoelde kantoor af, tot aan den mond van de neven-rivier zal worden afgelegd.

De te dien einde noodige bijvoegingen tot het, sub lett. C hierbij gevoegde tarief, zullen door de centrale commissie aan de Oeverstaten worden voorgedragen.

Het zal aan iedere regering, welke meerdere kantoren van ontvangst bezit, vrijstaan de scheepvaartsregten aan een of meer dezer kantoren te heffen, te verminderen voor de schepen, welke bestemd zijn, om haar grondgebied geheel door te varen, zonder last te breken, en, zulks noodig oordeelende, de regten, welke aan andere kantoren van dat zelfde grondgebied voor de lading van de zoo evengemelde schepen te betalen zijn, te vermeerderen, met dien verstande echter, dat in zoodanig geval het geheele beloop der in de uitgestrektheid van voormeld grondgebied te heffen regten niet overschrijde het be-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

drag aan die, waaraan de schepen of derzelver ladingen zouden zijn onderworpen geweest, indien geene uitzondering op den algemeenen regel hadde plaats gehad.

Art. 24. Wanneer de lading geschiedt op eene plaats, waar geen kantoor gevestigd is, zal er tot aan het naast bijgelegen kantoor noch recognitie noch scheepvaartsregt betaald worden; het tarief wijst de uitzonderingen op dezen regel aan.

Art. 25. Dáár, waar een en hetzelfde kantoor zich over twee of meer Oeverstaten uitstrekt, zullen deze de ontvangst onderling verdeelen, naarmate der uitgestrektheid hunner onderscheidene bezittingen langs de oevers.

Art. 26. Het zal aan de Oeverstaten, op welker grondgebied zich verscheidene ontvangkantoren voor eigen rekening bevinden, vrij staan, om het getal van de zoodanige te verminderen, welke opgericht zijn voor afftanden, langs welke zij alleen de Souvereiniteit op de stroom-bedding uitoefenen, en het op de naast bij de grenzen gelegene kantoor te doen heffen het geheele beloop der scheepvaartsregten, welke hen tot daartoe aan de opgehevene kantoren verschuldigd waren, zonder dat echter van de schippers of scheepsbestuurders, welke hunne geheele lading of een gedeelte derzelve binnen de uitgestrektheid der behouden geblevene kantoren losfen willen, hoogere regten voor de geloste goederen zullen kunnen gevergd worden, dan zij zouden hebben moeten betalen, indien de opgehevene kantoren hadden blijven bestaan. Er zal van de bedoelde opheffing van kantoren aan de centrale commissie of, bij derzelver afwezigheid, aan den Hoofdinspecteur worden kennis gegeven.

Art. 27. Ieder schipper of scheepsbestuurder is gehouden, alvorens eene lading in te nemen, of ten minste alvorens van de plaats zijner lading te vertrekken, zich eenen vrachtbrief of cognosfement te doen afgeven, aanwijzende den aard en de hoeveelheid der goederen, met opgaaf van den persoon, aan wien de afzending geschiedt.

Hij zal verplicht zijn, aan alle kantoren langs de vaart, kennis te geven van zijne lading, door de vertooning der vrachtbrieven, en van een manifest.

Dit manifest zal in allen deele zijn overeenkomstig het onder

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

lett. D bij dit reglement gevoegd model, en vergezeld zijn van de daarin aangehaalde bewijsstukken.

Herzelve zal geschreven worden door den schipper of scheepsbestuurder zelve of door iemand anders voor hem, met uitzondering echter van den aangestelden in de havens of voor de scheepvaartsregten, het zal door den schipper of scheepsbestuurder ondertekend worden.

De schipper of scheepsbestuurder is verantwoordelijk voor den inhoud van het manifest, onverschillig of hij hetzelfde hebbe opgemaakt of door één' anderen hebbe doen vervaardigen.

Gedeeltelijke ladingen of losfingen, welke onder weg mogten plaats hebben, zullen insgelijks op het manifest vermeld, en wanneer er termen toe bestaan, even als het hoofdmanifest gewaarteekend worden.

Het bedoelde manifest zal ter plaats der losfing van het schip, en onmiddellijk na deze losfing, door den schipper of scheepsbestuurder worden overgegeven aan de ambtenaren der scheepvaartsregten, welke aldaar geplaatst, of door den ontvanger van het naast bijgelegene kantoor der gezegde regten derwaarts gezonden zijn.

Indien de schipper of scheepsbestuurder, daartoe uitgenoodigd, in gebreke blijft, zijn manifest en de vereischte bewijsstukken, in behoorlijken vorm, te vertoonen, zal hij niet worden toegelaten tot het genot der voordeelen, welke het tegenwoordig reglement hem verzekert.

Art. 28. Aan de ambtenaren, welke de Souverein te dien einde op de ladingsplaatsen zal hebben gesteld, staat het vrij, zich, gedurende die lading of nadat dezelve heeft plaats gehad, van de nauwkeurigheid der manifesten, met opzigt tot den aard en de hoeveelheid der goederen, te verzekeren.

Zij zullen het manifest viferen voor zooverre het onderzoek daarvan heeft plaats gehad.

Mogt de lading bewerkstelligd worden op eene plaats, waar geen lokaal voorhanden is, geschikt tot het verrigten van een zoodanig onderzoek, dan zal de schipper of scheepsbestuurder genoodzaakt kunnen worden zich aan het naast bijgelegene kantoor daaraan te onderwerpen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Deze bevoegdheid bestaat onafhankelijk van die, welke de beambten voor de scheepvaartsregten van ieder ander kantoor hebben, de vaartuigen te visiteren, om derzelver lading na te zien telkens, wanneer er verdenking bestaat omtrent de naauwkeurigheid der manifesten.

De beambten voor de scheepvaartsregten, zich bevindende aan boord van een vaartuig of boot, welke de vlag van het bestuur dier regten voert, kunnen eveneens van iederen schipper of scheepsbestuurder de vertooning vragen van het manifest, om het even waar hij op den Rijn wordt ontmoet.

De hoogste beambte aan boord zal alsdan voornoemd manifest, alsmede de bijgevoegde verklaringen, welke zich daarop zouden mogen bevinden, viferen, en zorg dragen, dat er op hetzelfde geen wit, tuschenruimte, noch ledige plaatsen worden gelaten; hij zal in dit visa de plaats van de rivier, den dag en het uur vermelden, waar en wanneer hij genoemd visa zal hebben gesteld. De voorschrevene visa's zullen aan geene kosten onderhevig zijn.

Art. 29. De bestuurders van houtvloten zullen moeten vertoonen een manifest, aanwijzende het getal en den geheelen omvang der boomen, berekend in teerlings ellen, de contróle daarvan zal geschieden door de beambten der scheepvaartsregten, overeenkomstig de voorschriften en de herleidingstafel, thans, te dien einde, op den Rijn tuschen Straasburg, en de Nederlandsche grenzen in gebruik.

Art. 30. De scheepvaartsregten, welke wettiglijk, overeenkomstig het, te dien einde, aan het ontvangkantoor vertoonde manifest, zijn ontvangen, zullen niet worden teruggegeven, al ware het ook dat de schipper of scheepsbestuurder, gedurende de voortzetting zijner reis, eene buitengewone haverij hadde geleden.

Art. 31. Van schepen, welke, na de betaling der scheepvaartsregten, bij derzelver vaart langs het kantoor, door onwe-der, ijsgang, of eenig ander toeval genoodzaakt mogten worden derwaarts, of zelfs nog verder met dezelfde lading terug te keeren, zullen niet op nieuw regten kunnen worden gevorderd.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 32. Geen vrijdom van sloopvaartregten zal worden toegestaan, welke ook de aard en bestemming der ladingen zijn, en aan welke personen dezelve ook mogen toebehooren.

Desniettemin zal het iederen Oeverstaat voor zich zelven, of wel in overeenstemming met zoodanigen naburigen Staat, welke in de opbrengst der regten deelt, onverlet zijn, vermindering of vrijdom van regten toe te staan, hetzij bij wijze van algemeen maatregel voor zekere voorwerpen, zonder onderscheid van personen, hetzij zelfs bij wijze van uitzondering ten behoeve van zekere vaartuigen, aan deszelfs eigene onderdanen toebehoorende, of van eenen bepaalden persoon, en in bijzondere gevallen, met dien verstande echter, dat deze verminderingen of vrijstellingen, slechts zullen kunnen verleend worden, voor het grondgebied, uitsluitend, hetzij aan dien Oeverstaat, hetzij aan de belanghebbende naburige Staten toebehoorende, tenzij de andere Oeverstaten insgelijks hunne toestemming daartoe verleenden.

Art. 33. De Oeverstaten zullen echter het meergemeld tarief op geenerlei wijze mogen verhoogen, zelfs niet op eene indirecte wijze, door het gebruik van gezegeld papier voor te schrijven, of andere regten van soortgelijken aard in te voeren.

Zij kunnen even min zonder toestemming van alle Oeverstaten, het getal hunner ontvangkantoren vermeerderen, noch derzelve plaatsing veranderen, behoudens de uitzonderingen, bij de artikelen 23 en 26 hiervoren voorzien.

Art. 34. De Rijn-sloopvaartregten kunnen nimmer, noch geheel noch gedeeltelijk, verpacht worden; de heffing daarvan zal in iederen Oeverstaat voor deszelfs rekening en door deszelfs beambten moeten geschieden.

De regeringen der belanghebbende Oeverstaten verbinden zich wederkeerig, in hare ontvangkantoren een genoegzaam getal beambten aan te stellen, ten einde de dienst altijd regelmatig kunne worden waargenomen, en de schippers of scheepsbestuurders geene vertraging ondervinden in hunne afvaardiging.

Art. 35. Dáár, waar een kantoor voor de sloopvaartregten bestaat, zal de schipper of scheepsbestuurder niet mogen laden

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

of losfen, dan na alvorens daartoe de toestemming te hebben bekomen van de ambtenaren der voormelde regten, aan welke de onderscheidene regeringen uitdrukkelijk zullen aanbevelen, om aan den schipper of scheepsbestuurder geenerhand oponthoud te veroorzaken.

In geval van overtreding, begaan door den schipper of scheepsbestuurder, zal hij verplicht zijn, het dubbel regt te betalen, van de goederen, welke hij zal hebben geladen of gelost, door dezelve aan land te brengen, of in een ander vaartuig over te laden, alles onverminderd de andere straffen, bepaald bij de wetten van het land, waar de overtreding begaan is, tegen diegenen, welke zich aan ontijdige of heimelijke losfing mogten schuldig maken.

De formaliteiten, welke op andere plaatsen, hetzij voor het aanleggen, hetzij voor het laden of losfen moeten worden in acht genomen, worden geregeld door de wetten van ieder land.

D E R D E T I T E L.

*Van de toepassing op de Rijnvaart der wetten
van de Oeverstaten op de in- en uitgaande
regten.*

Art. 36. De schippers of bestuurders van schepen, voorzien van manifesten in goeden en behoorlijken vorm, zullen onderweg niet kunnen worden opgehouden onder voorwendfel van te heffen Rijks belastingen, of, te dien einde, te doene onderzoekingen der ladingen, tenzij aan een der bij het tegenwoordig reglement ingestelde ontvangkantoren, of in de gevallen bij het volgende art. 41 voorzien.

Art. 37. De regtstreekfche doorvoer op den Rijn, van het punt waar dezelve bevaarbaar wordt, tot aan de zee, en omgekeerd, zal vrij zijn voor alle goederen, zonder onderscheid, en ongeacht hetgeen de wetten op de in- en uitgaande regten der Oeverstaten mogten hebben voorgeschreven, met betrekking tot den in- of uitvoer, mitsgaders, zonder gedurende derzelver vervoer langs den geheelen hierboven aangeduiden loop van

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

den Rijn, aan eenige andere regten te kunnen onderworpen worden dan die, welke bij het tegenwoordig reglement zijn bepaald.

De belastingswetten van elk land zullen derhalve niet kunnen worden toegepast dan alleen in de gevallen, waar het de rede zijn zoude van goederen, bestemd om bij derzelver aankomst in dat land ontladen te worden, of om aldaar voor den uitvoer te worden ingeladen, of, eindelijk, wanneer goederen mogten ontscheept en op de kade geplaatst of aan boord van een ander vaartuig weder ingeladen worden, behoudens de bepalingen omtrent de vrijhavens, bij het tegenwoordig reglement vastgesteld, en onverminderd de gewone ligtingen ter oorzaak van haverij of slecht weder, of welke tijdelijk op eenige plaatsen van den stroom noodzakelijk zouden kunnen zijn, uit hoofde der min gunstige gesteldheid van deszelfs bedding voor de scheepvaart, wanneer deze ligtingen midden op de rivier geschieden, zonder de oevers aan te doen, en onder opzigt der beambten voor de in- en uitgaande regten, en bij afwezigheid of bij gebreke van dezelve, onder dat van het meest naburig plaatselijk bestuur.

De goederen, langs den Rijn in- of uitgevoerd wordende, zullen echter in geen geval aan zwaardere regten onderworpen kunnen worden, dan de gelijkfoortige, welke te lande in- of uitgevoerd worden.

Art. 38. Elke Oeverstaat zal het regt hebben, om, naar goedvinden, de havens en ladingsplaatsen te bepalen, alwaar het uitsluitend geoorloofd zal zijn, de lading in te nemen of te lossen (1).

---

(1) Bij besluit van Z. M., van den 22sten Junij 1831 (*Staatsblad* n°. 18) is dan ook, ten gevolge daarvan, bepaald, dat als los- en ladingsplaatsen bij in-, uit- of doorvoer, af- of opwaarts den Rijn en de Waal, alléén en uitsluitend worden erkend de steden *Amsterdam*, *Rotterdam* en *Dordrecht*; dat echter desniettemin de lading en lossing tot in-, uit- of doorvoer langs den Rijn en de Waal kunnen blijven plaats hebben te *Arnhem*, *Nijmegen*, *Utrecht*, *Schiedam*, *Doesburg*, *Deventer* en *Zutphen*, alsmede te *Lobith* voor de den Rijn afkomende goederen, bestemd naar eene andere dan de lossingsplaats van het schip, alléén echter op den voet

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Wanneer echter een schipper of scheepsbestuurder, door stormweder of andere ongevallen, belet wordt zijne vaart te vervolgen, zal het hem geoorloofd zijn, zijn vaartuig en zijne lading in elk andere veilige plaats te bergen, mits zulks geschiede onder toezigt der beambten voor de in- en uitgaande regten, of, bij afwezigheid of bij gebreke van dezelve, onder dat van het plaatselijk bestuur.

De schipper of scheepsbestuurder zal, bij het weder innemen der goederen, om zijne reis te vervorderen, aan geene regten van in-, uit- of doorvoer onderworpen zijn.

Wanneer, in zoodanige omstandigheden, de schipper of scheepsbestuurder op eene plaats aankomt, waar zich geene beambten der in- en uitgaande regten bevinden, zal hij het plaatselijk bestuur onverwijld van zijne aankomst moeten kennis geven, zich bevljtigen, om van de onvermijdelijke noodzakelijkheid, welke hem tot inloopen genoodzaakt heeft, op eene wettige wijze te doen blijken, en daarvan procesverbaal doen opmaken.

De beambten der in- en uitgaande regten van de naast bijgelegene standplaats, op hetzelfde grondgebied, zullen onverwijld hiervan onderrigt worden, en zullen verdere maatregelen kunnen nemen, om zelve de lading te bewaken.

Indien men noodig mogt oordeelen, het vaartuig te ontladen, ten einde goederen aan geene nieuwe ongevallen bloot te stellen, zal de schipper of scheepsbestuurder zich aan alle wettige maatregelen moeten onderwerpen, welke strekken om eenen heimelijken invoer van een gedeelte zijner lading te beletten.

De maatregelen, welke de schipper of scheepsbestuurder uit eigen beweging mogt genomen hebben, zonder de beambten, of, bij afwezigheid of bij gebreke van dezelve, het plaatselijk bestuur vooraf daarvan verwittigd, en zonder hunne tuschenkomst afgewacht te hebben, zullen slechts dan kunnen worden verontschuldigd, wanneer hij op eene onbetwistbare wijze zal

---

der algemeene wetgeving, wat betreft de aangifte, vlsratie en verschuldigheid en waarborging van in-, uit- en doorvoer en van de accijnzen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

kunnen bewijzen, dat het behoud van het vaartuig of van de lading daarvan heeft afgehangen.

Art. 39. Om den bij het eerste alinea van art. 37 hiervoren toegestanen vrijdom van doorvoer te kunnen genieten, zullen de schippers of scheepsbestuurders van vaartuigen, bestemd om, zonder eene nieuwe lading in te nemen, noch een gedeelte daarvan te losfen, afstanden door te varen, waar de Souvereiniteit over de rivier met hare beide oevers aan ééne en dezelfde regering behoort, bij het inkomen van een zoodanig gedeelte der rivier, met betrekking tot de in- en uitgaande regten, tot geene andere formaliteiten gehouden zijn, dan tot de plombering of het doen stellen van zegels op de luiken of op de plaatsfen, tot berging der goederen dienende, of tot het aan boord nemen van wakers, telkens wanneer het plaatsfelijk gezag zulks noodig zal oordeelen, om de sluikerij te beletten, of, eindelijk, zich aan deze beide formaliteiten te gelijk moeten onderwerpen.

Wanneer, in geval van plombering of van verzegeling der luiken of bergplaatsfen der goederen, de schippers of bestuurders der schepen door een' te lagen waterstand of ten gevolge van andere buitengewone omstandigheden, verpligt zijn, eenige goederen te ligten of over te laden, om vervolgens weder in dezelfde vaartuigen ingeladen te worden, zullen zij zich tot de naast bijzijnde beambten der in- en uitgaande regten moeten wenden, om de looden of zegels te doen ligten, en zich moeten onderwerpen aan de verdere maatregelen, welke deze noodig zullen oordeelen, om het ter sluik invoeren van een gedeelte der lading voor te komen.

De dienst der gezegde wakers zal zich bepalen tot het toezigt op de vaartuigen en ladingen, of der looden en zegels, tot het bedoeld oogmerk.

De schippers of bestuurders der vaartuigen zijn gehouden, deze wakers te doen deelen in den kost van het scheepsvolk, en hun het noodige vuur en licht te verschaffen, maar het is de wakers verboden, onder eenigerhande voorwendfel, eenige hoe genaamde belooning van den schipper of scheepsbestuurder te vorderen, en zelfs het aanbod daarvan aan te nemen.

De vorenstaande bepalingen zullen insgelijks van toepassing

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

kunnen gemaakt worden op die gedeelten van den stroom, waarvan de tegenoverliggende oevers aan verschillende regeringen behooren, wanneer deze zich over een gemeenschappelijk beheer der in- en uitgaande regten zullen verstaan hebben.

Art. 40. De schippers of bestuurders van schepen, aan boord van welke zich goederen bevinden, bestemd om op eenig grondgebied, hetwelk zij op hunne reis aandoen, gelost te worden, zullen, voor zoo veel zulks de wet vereischt, gehouden zijn, de nauwkeurige verklaring hunner lading te doen aan de beambten der in- en uitgaande regten, aan het eerste kantoor der scheepvaartsregten, van dien Staat aanwezig.

Deze beambten zullen de lading kunnen onderzoeken en de regten doen betalen, waaraan de goederen door de wet des lands, in geval van losfing of invoer, onderworpen zijn.

Hetzelfde zal plaats vinden, wanneer de schipper of scheepsbestuurder op het grondgebied van eenen Oeverstaat goederen heeft ingeladen, bestemd tot den uitvoer, maar in dat geval zal de verklaring daarvan gedaan worden aan de beambten der in- en uitgaande regten, bij het laatste kantoor der scheepvaartsregten aanwezig, en zulks, alvorens dit grondgebied langs den Rijn te verlaten, of, indien de wetten des lands zulks toelaten, aan de beambten van het naast bij de ladingsplaats gelegen kantoor.

Art. 41. Wanneer een schipper of scheepsbestuurder overtuigd wordt pogingen gedaan te hebben tot sluiken, zal hij de vrijheid der vaart op den Rijn niet kunnen inroepen, om zijn' persoon of de goederen, welke hij frauduleus zoude hebben willen in- of uitvoeren, in zekerheid te stellen, tegen de hem aangedane vervolgingen van wege de beambten der in- en uitgaande regten, zonder dat echter ter oorzaak van eene zoodanige poging het overig gedeelte der lading, hetwelk dezelve niet betroffen heeft, in beslag zal kunnen genomen, noch in het algemeen de schipper of scheepsbestuurder op eene gestrengere wijze behandeld worden, dan de in den Staat, alwaar de sluikerij is bewezen, algemeen in werking zijnde wetten medebrengen.

Indien het aan een der grenskantoren van een grondgebied, hetzij bij het inkomen, hetzij bij het uitgaan, of, gedurende de doorvaart van dit grondgebied, blijken mogt, dat een schipper

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

of scheepsbestuurder voorzien is van een manifest, zoodanig onnaauwkeurig opgemaakt, dat daaruit eene volvoerde of gepoogde fraude blijkt, zal hij insgelijks voor deze daad beloopt hebben de straffen, door de wet des lands, tegen de valsche verklaringen uitgesproken.

De hooge contracterende partijen verbinden zich, om nader zoodanige andere gunstige beschikkingen, ten aanzien der toepassing van derzelver stelsels van in- en uitgaande regten op de Rijnvaart te beramen, als welke de ondervinding noodzakelijk mogt doen achten, om den handel en de Rijnvaart te verlevendigen, en die met derzelver financiële belangen overeen te brengen zouden zijn.

VIERDE TITEL.

Van het regt tot de uitoefening der Rijnvaart.

Art. 42. De Rijnvaart veel ondervinding en plaatselijke kennis vereischende, zoo zullen tot derzelver uitoefening geene dan ervarenere schippers of scheepsbestuurders worden toegelaten, die vooraf blijken van hunne kunde gegeven hebben, zonder echter de zoodanige, welke reeds vroeger het regt van de scheepvaart hebben uitgeoefend, aan een nieuw onderzoek te kunnen onderwerpen.

Elke Oeverstaat zal de noodige maatregelen nemen, om zich van de bekwaamheid der personen, aan welke hij de uitoefening der Rijnvaart toevertrouwt, te verzekeren.

Het patent, hetwelk, dien ten gevolge, aan den schipper of scheepsbestuurder zal worden afgegeven, die door de autoriteiten van zijn land als bekwaam erkend is, zal hem het regt geven tot de uitoefening der bedoelde vaart, overeenkomstig de bepalingen van het tegenwoordig reglement, van het punt af, waar de Rijn bevaarbaar wordt tot aan zee, en van de zee tot aan het gezegde punt; alles zonder eenig onderscheid tusschen de groote en kleine vaart, en hetgeen onder de benaming van intermediaire vaart verstaan wordt. De hier bedoelde scheepvaartspatenten zullen slechts aan erkende onderdanen der Rijn-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

oeverstaten afgegeven worden, en de vaartuigen zullen in de patenten worden omschreven.

Art. 43. De schipper of scheepsbestuurder tot de vaart op den Rijn toegelaten, en denzelven bevreemde, zal nergens kunnen genoodzaakt worden, om tegen zijnen wil te losfen, of zijne lading in andere vaartuigen over te fchepen. Dien ten gevolge zullen alle regten, privilegiën en gebruiken, welke direct of indirect met de tegenwoordige bepaling ftrijdig zijn, en in de havens of op eenige andere plaatfen langs den Rijn, tot aan de zee, beftaan, hetzij ten voordeele van eene vereeniging van fchippers of fcheepsbestuurders, tot bevordering der ladingen, door middel van onder hun gebruikelijke beurten, hetzij uit eenigen anderen hoofde, zijn en blijven afgefchaft, zonder dat dezelve, onder welke benaming ook, weder herfteld kunnen worden.

Hetzelfde is van toepaffing op de rivieren, welke onmiddellijk met den Rijn gemeenfchap hebben, overeenkomstig art. 110 van het Weener traktaat, en de daaraan gehechte artikelen onder N°. XVI.

Art. 44. Alle tot op heden beftaan hebbende vereenigingen en gilden van fchippers of fcheepsbestuurders zijn opgeheven.

Er zal, onder het toevorzigt der autoriteiten van het land, waar dezelve beftaan, worden overgegaan tot de verevening van derzelver baten en fchulden, welke door de tegenwoordige leden dezer afsociatien zullen voldaan worden.

Het overfchot der baten, zoo er een aanwezig is, zal aan de tegenwoordige leden toebehooren, om daarover naar goeddunken, als over gemeenfchappelijken eigendom, te befchikken, ten ware hetzelve, door eene vroegere geldelijke befchikking, een andere beftemming mogt verkregen hebben.

Art. 45. Het getal fchippers of fcheepsbestuurders op den Rijn is onbepaald. De fchippers of fcheepsbestuurders, welke de vaart uitoefenen op de rivieren, en den Rijn uitloopende, zoo als de Necker, de Mein, de Moezel en de Maas, alsmede de fchippers of fcheepsbestuurders, die de Schelde bevaren, zullen tot de Rijnvaart worden toegelaten, voor zoo verre die

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

van den Rijn wederkeerig tot de vaart op de gezegde rivieren worden toegelaten.

Het zal, in dat geval, voldoende zijn, dat de schippers of scheepsbestuurders hun regt tot de vaart op eene der gezegde rivieren bewijzen.

Art. 46. Het vervoer van personen, paarden, rijtuigen, goederen en andere voorwerpen van den eenen oever naar den anderen, en hetgeen tot den gewonen handel tusschen de beide oevers betrekking heeft, heeft niets gemeens met het tegenwoordig reglement, even min als de vaart van een schipper of scheepsbestuurder, welke dezelve bepaaldelijk uitoefent binnen den omtrek des grondgebieds van zijnen Souverein, zonder de grenzen daarvan te overschrijden; zijnde zoodanig schipper of scheepsbestuurder alleenlijk onderworpen aan de autoriteiten des lands, alwaar hij zijn beroep uitoefent.

Art. 47. De regering van het land, alwaar de schipper of scheepsbestuurder zijne vaste woonplaats heeft, is alleen bevoegd, hem om gewigtige redenen het patent, dat hem verleend is, weder te ontnemen. Intusschen sluit deze bepaling het regt van elken Oeverstaat niet uit, om den schipper of scheepsbestuurder, beschuldigd van eene overtreding of misdaad, op deszelfs grondgebied begaan, te doen vervolgen en vonnissen, en zelfs, naar eisch van omstandigheden, aan de regering zijner woonplaats, de intrekking van zijn patent te vragen.

V I J F D E T I T E L.

Van de vracht en de beurtvaart.

Art. 48. De vrachtprijzen, gelijk mede alle andere voorwaarden van vervoer worden geheelijk overgelaten aan de vrije overeenkomst tusschen den schipper of scheepsbestuurder en den afzender of zijnen lastgever, en even als deze tusschen onderscheidene schippers of scheepsbestuurders zullen mogen kiezen, zonder acht te slaan op hunne woonplaats, even zoo zal het ook den schipper of scheepsbestuurder vrijstaan, de aanbiedin-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

gen van vracht, welke hem zullen gedaan worden, aan te nemen of te weigeren.

Art. 49. Twee of meerdere steden zullen niettemin met een zoodanig aantal schippers of scheepsbestuurders, als zij ten behoeve van hunnen wederzijdschen handel noodig zullen oordeelen, verbindtenissen op tijd kunnen aangaan, ten einde te regelen de vrachtprijzen, den tijd van vertrek en van aankomst en alle andere voorwaarden, welke hun bijzonder belang betreffen, en die niet aandruischen tegen hetgeen eenige wet beveelt of verbiedt, en alzoo eene beurtvaart daarstellen, geschikt om tevens aan den handel billijke prijzen en aan de schippers of scheepsbestuurders telkens bij hunne aankomst in eene haven eene spoedige terugvracht te verzekeren.

Art. 50. In de steden, alwaar eene zoodanige beurtvaart zal zijn vastgesteld, zal het aan elken koopman, zoowel als aan elken schipper of scheepsbestuurder vrijstaan, aan deze vereeniging al dan niet deel te nemen. De kooplieden en schippers of scheepsbestuurders eenmaal geassocieerd zijnde, zullen hunne overeenkomst altijd bij het einde van elk jaar kunnen te niet doen, mits de opzegging daarvan drie maanden te voren plaats hebbe. Elk handelaar is, zoolang hij lid is van de vereeniging, gehouden, zich aan de beurtvaart te gedragen, zonder, hetzij onder zijnen eigenen, hetzij onder eenen bedekten naam, goederen in andere vaartuigen te laden, behoudens evenwel de bijzondere beschikkingen van vreemde lastgevers, geene leden der associatie zijnde.

Desgelijks zal elk schipper of scheepsbestuurder, zoolang hij lid is van de vereeniging, gehouden zijn de beurtvaart in acht te nemen.

De voorgaande bepalingen zullen echter gewijzigd kunnen worden, ingeval de handelsbetrekkingen van twee contracterende steden zulks mogten vereischen, maar in dat geval zullen hare overeenkomsten aan de bijzondere goedkeuring van hare respectieve regeringen moeten onderworpen worden.

Art. 51. De overeenkomsten, welke eene beurtvaart daarstellen, even gelijk alle andere tusschen particulieren aangegane vrachtverbindtenissen, slechts voor de contracterende partijen

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

verbindend, en buitendien nietig zijnde, zoodra zij bepalingen bevatten, strijdig met hetgeen eenige wet beveelt of verbiedt, of indien zij de regten van derden benadeelen, zal het voldoende zijn, dat zij worden opgemaakt in den vorm, die ter plaatse, alwaar zij worden gesloten, gebruikelijk is. Noch de centrale commissie, noch de hoofdinspecteur der Rijnvaart zullen kunnen vorderen, dat deze contracten met derzelver toedoen gemaakt worden, of dat de vrachtprijzen met hunne toestemming worden geregeld.

Niettemin zullen de respectieve regeringen van deze overeenkomsten kennis nemen, en zorg dragen, dat dezelve aan de centrale commissie, of, bij hare afwezigheid, aan den hoofdinspecteur der Rijnvaart worden medegedeeld.

Art. 52. Telkens, wanneer twee regeringen van Oeverstaten zullen overeenkomen, een schip in de vaart te brengen, bestemd tot het vervoer van reizigers, derzelver bagaasje, of rijtuigen, of zelfs van goederen, en hetwelk op bepaalde dagen en uren van eene aangewezen plaats zal vertrekken, zal dit vaartuig dezelfde regten genieten, als alle andere, welke de Rijnvaart uitoefenen.

Desgelijks zullen noch de centrale commissie, noch de hoofdinspecteur der Rijnvaart eenig bijzonder toezigt over deze soort van vaartuigen uitoefenen, en nog minder het regt hebben, om te beslissen, of het al dan niet doelmatig zij, de zoodanigen in de vaart te brengen, en op welke plaatsen of welke de middelen zouden zijn, om die aan te moedigen, of de bijzondere beschikkingen ten aanzien van dezelve te nemen.

Z E S D E T I T E L.

*Van de reglementen van politie, tot zekerheid
van de scheepvaart en van den handel.*

Art. 53. De eerste reis, dat een schipper of scheepsbestuurder een vaartuig zal aanbieden, om tot de Rijnvaart toegelaten te worden, en eene vracht te ontvangen, zal hij dat vaartuig

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

vooraf moeten onderwerpen aan het onderzoek van daartoe beëdigde deskundigen, ten einde te doen blijken, dat hetzelfde geschikt bevonden is tot dat gedeelte der vaart, waartoe het bestemd is; dat het hecht en sterk, wel gekalfaat en voorzien is van al het tuig en noodige gereedschap; eindelijk, dat deszelfs zamenstel de vereischte middelen oplevert tot bewaring der goederen, mitsgaders, dat de bemanning uit een genoegzaam aantal matrozen bestaat, om het schip te besturen.

Dit onderzoek zal moeten worden herhaald, zoo dikwijls een afzender zulks noodig zal oordeelen, en ten minste eenmaal in het jaar.

Ieder afzender van goederen voor rekening van eenen ander, zal het regt hebben, van den schipper of scheepsbestuurder te vorderen, dat hij een getuigschrift vertoone, laatstelijk door de bovengemelde deskundigen afgegeven.

Bij verzuim van deze voorzorg, zal hij persoonlijk verantwoordelijk zijn voor de verliezen en haverijen, door den slechten staat van het vaartuig veroorzaakt, behoudens zijn verhaal op den schipper.

De regeringen der Oeverstaten zullen voor elke haven van lading en losfing, ingevolge art. 38 hiervoren aangewezen, de vereischte maatregelen nemen, om de werkzaamheden der deskundigen te regelen, en de uitwerking daarvan aan den handel te verzekeren.

Art. 54. De hoedanigheden, welke een vaartuig zal moeten bezitten, om tot de vaart op den Rijn geschikt te zijn, zullen bepaald worden naar gelang der plaatselijke behoeften, onder goedkeuring van de onderscheidene regeringen. Er zal in geen ander opzigt onderscheid mogen gemaakt worden tusschen de tot de Rijnvaart bestemde vaartuigen.

Art. 55. Desgelijks zijn de onderscheidene Oever-regeringen gerechtigd, in de reglementen voor de havens en plaatsen van lading en losfing, alle zoodanige bepalingen op te nemen, als zij meest geschikt zullen oordeelen, om den handel te bevorderen, de scheepvaart te begunstigen, de verzendingen te bespoedigen, de goede orde bij de in- en uitladingen te handhaven, om in de veiligheid der op de kaaijen nedergelegde goe-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

deren te voorzien, de bewaring te verzekeren der voorwerpen, weiker aanneming geweigerd wordt, of waaromtrent eenig ander geschil, hoegenaamd, mogt bestaan, en om in het algemeen het belang, zoowel der kooplieden als der schippers of scheepsbestuurders, te waarborgen.

Art. 56. De schipper of scheepsbestuurder is verantwoordelijk voor de goederen, waarmede hij zich belast, van het oogenblik af aan dat dezelve op de kaai nedergelegd en hem aangevozen zijn, om een gedeelte zijner lading te moeten uitmaken.

Wanneer het bewezen is, dat de aan de goederen toegebragte schade door toedoen der beambten is veroorzaakt, zal dezelve vergoed worden door het bestuur, onder welks onmiddellijke bevelen zij staan, zonder dat hieromtrent eenig uitstel kan plaats hebben ter oorzaak van het verhaal, hetwelk het bestuur op de beambten zou kunnen uitoefenen.

Art. 57. De schipper of scheepsbestuurder zal zich, gedurende de reis, niet van zijn vaartuig mogen verwijderen. Ingeval van overtreding, zullen de beambten der scheepvaartsregten, te zijnen koste, schade en gevaar, een anderen scheepsbestuurder op hetzelfde stellen, zelfs al ware er tot op dat oogenblik niet de minste haverij geleden, waarvoor de afwezige schipper of scheepsbestuurder in allen gevalle verantwoordelijk blijft.

Het spreekt van zelve, dat deze bepaling niet toepasselijk is ingeval van slechts kortstondige afwezigheid van den schipper of scheepsbestuurder, tot aankoop van levensmiddelen, betalingen van regten, of andere dergelijke beweegredenen.

Art. 58. Overal, waar de plaatselijke gesteldheid der rivier, ingevolge het gebruik of de bestaande reglementen, eene verwisfeling van stuurlieden of loodsen vordert, zal de schipper of scheepsbestuurder gehouden zijn, er nieuwe aan boord te nemen, op straffe van daartoe door de tot het toezigt over den Rijn aangestelde beambten genoodzaakt te worden.

Ingeval zich onderscheidene loodsen of stuurlieden aanbieden, zal de schipper of scheepsbestuurder uit dezelve kunnen kiezen.

Art. 59. Van de bepaling des voorgaanden artikels zijn uitgezonderd de vaartuigen, die slechts eene geringe ruimte heb-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

ben, zoo als de booten beneden de 300 centenaars inhoud, de marktschuiten enz.

Art. 60. De dienst en de belooning der stuurlieden en loodsen zullen bij voortdoring door de verordeningen van elken Oeverstaat en door de aldaar bestaande of in te voeren tariven geregeld worden, zonder dat de vreemde schipper te dien opzigte anders dan de inlandsche zal kunnen behandeld worden.

Art. 61. De schipper of scheepsbestuurder, welke onderscheidene geladene schepen te gelijk voert, zal dezelve in geen geval, noch bij de op- noch bij de afvaart, aan elkander mogen vastmaken.

Even zoo zal aan een geladen schip geen ander ledig vaartuig, van meer dan 300 centenaars inhoud, mogen worden vast gemaakt.

Indien er moet geligt worden, zullen de ligters afzonderlijk worden bestuurd, en bij de opvaart ook afzonderlijk moeten worden bespannen.

Art. 62. Het is verboden, goederen op het dek der schepen te laden; insgelijks is het verboden, gedurende de reis, goederen van het eene schip op het andere over te laden, uitgezonderd wanneer het water te laag of het vaartuig beschadigd ware, of er eenig dringend gevaar bestond, hetwelk den schipper of scheepsbestuurder noodzaakte, om zonder uitstel te ligten, mits zich in zoodanige gevallen te gedragen naar hetgeen bij art. 39, hierboven, is voorgescreven.

Art. 63. De bepalingen van art. 61, alsmede het verbod van op het dek der schepen te laden, zijn niet toepasselijk op de Rijnvaart, welke met stoombooten geschiedt.

De op het verdek der bedoelde vaartuigen geladen goederen, zullen echter op een of twee plaatsen vereenigd en met een aan het verdek vastgemaakt zeildoek bedekt worden, zoodanig, dat de plombering kan plaats hebben, zonder eene vermeerdering van kosten, en oponthoud te veroorzaken, wanneer de doorvaart van een grondgebied in transit, ingevolge art. 37, hierboven, daartoe aanleiding geeft.

De respectieve regeringen zullen maatregelen nemen, om dezen nieuwen tak van nijverheid te begunstigen, en om aan den

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

handel al de voordeelen te verzekeren, welke dezelve schijnt te beloven.

Art. 64. De overtredingen der bepalingen van de artikelen 61 en 62 zullen door den regter van de scheepvaartsregten der plaats, alwaar de overtreding zal ontdekt zijn, en van wien hierna zal gesproken worden, gestraft worden met eene boete van 100 tot 300 franken, onverminderd de verantwoordelijkheid van den schipper of scheepsbestuurder voor alle andere schade, welke door de niet nakoming der voorschreven bepalingen mogen zijn veroorzaakt.

Art. 65. Het vervoer van buskruid zal in allen gevalle op bijzondere vaartuigen geschieden, zonder eenige vermenging met andere voorwerpen. De vaartuigen met buskruid geladen, zullen, zoo veel mogelijk, van de oevers verwijderd blijven, en ingeval van aanleggen, hetzij om te losfen, hetzij dat de reis om eenige andere reden niet mogt kunnen worden voortgezet, zal de politie der naastbijgelegene plaats daarvan verwittigd worden, ten einde zoodanige maatregelen te nemen, als de openbare veiligheid zoude mogen vereischen. De schipper of scheepsbestuurder zal gehouden zijn, zich daaraan te onderwerpen, alles op de straffen, bij art. 64 bepaald, en welke door den regter der scheepvaartsregten tegen de overtreders zullen worden uitgesproken.

Art. 66. De houtvloten zullen door eene boot worden voorafgegaan, ten einde de vaartuigen, molens en bruggen, die zich op de rivier of in de havens bevinden, te waarschuwen op derzelver hoede te zijn, en in tijds de noodige maatregelen voor derzelver veiligheid te nemen.

Deze boot zal de houtvloten ten minste één uur moeten vooruitvaren, en zal, ten teeken harer bestemming, en om van verre herkend te worden, eene vlag voeren, zamengesteld uit zestien ruiten, afwisselend rood en zwart.

De inachtneming dezer formaliteit zal echter niet voldoende zijn, om den bestuurder van het vlot voor alle verdere verantwoordelijkheid te vrijwaren, indien hij buitendien niet alle mogelijke voorzorgen heeft in het werk gesteld, om ongevallen te vermijden, indien hij niet van het naar evenredigheid der grootte

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

van zijn vlot benoodigd takelwerk voorzien is; indien er gebreken zijn in de zamenstelling van het vlot, of, eindelijk, indien hij iets gedaan of nagelaten heeft, hetwelk hem, volgens de algemeene grondbeginselen van het regt, zoude verplichten tot de vergoeding der schade, door de doorvaart van zijn vlot veroorzaakt.

Art. 67. De Oeverstaten verbinden zich, om hunne bijzondere aandacht te vestigen, dat de bestaande lijnpaden, welke over hun grondgebied loopen, in goeden staat gesteld en onderhouden worden, en dat alle noodzakelijk wordende herstellingen telkens zonder het minste verwijl plaats hebben; alles op kosten van wien het behoort, opdat te dezen opzigte nimmer eenig beletfel aan de scheepvaart worde toegebracht.

Zij verbinden zich daarenboven, ieder voor de uitgestrektheid van deszelfs grondgebied, de noodige maatregelen te nemen, ten einde de molens en andere fabrieken, op de rivier aangelegd, alsmede de dammen en andere kunstwerken, hoe ook genaamd, nimmer beletfel aan de scheepvaart toebrengen, en dat de gier- en schipbruggen met den meest mogelijken spoed eenen vrijen doorgang laten aan de schepen en vlotten, welke derzelver vaart willen vervolgen, zonder dat van dezelve, uit dien hoofde, andere betalingen kunnen geëischt worden dan eene matige, met gemeen overleg, en onveranderlijk te bepalen belooning; en eindelijk om onverwijld en te hunnen koste alle andere belemmeringen der vaart, welke zich in het bed der rivier zelve zouden kunnen opdoen, te doen ophouden, voor zoo veel evenwel deze belemmeringen uit gebrek aan toezigt en behoorlijk onderhoud voortspruiten. De bepalingen van het tegenwoordig artikel, voor zoo veel betreft het in goeden staat onderhouden der lijnpaden en van het bed der rivier zelve, zijn voor de regering der Nederlanden niet verplichtend, dan alleen ten aanzien van den zijtak de Waal.

Art. 68. Om de lijnpaden, de gebouwen, leuning en andere aanpalende inrigtingen te sparen, zullen er bij de opvaart der schepen niet meer dan drie paarden aan denzelfden tros mogen gespannen worden. De plaatselijke regterlijke autoriteiten zullen aan de overtreders politie-boeten kunnen opleggen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 69. De respectieve regeringen zullen de schippers en bestuurders van Rijnschepen geschikte plaatsen aanwijzen, om hunne goederen neder te leggen, en zullen zorg dragen, de noodige voorzieningen te nemen en te handhaven, ten einde de losfingen en ladingen met het gewenscht gemak en spoed kunnen plaats hebben.

De schippers of scheepsbestuurders zullen, zonder uitdrukkelijk verlof van de beambten der scheepvaartregten, de goederen op geene andere plaatsen mogen losfen of laden.

Op elke ladings- of losfingsplaats zal, door de zorg der onderscheidene regeringen, eene commissie van toezigt worden aangesteld, belast met de haven-politie, en zal er, ter goedmaking der kosten van onderhoud en toezigt, eene belasting, onder de benaming van kaai-, kraan- en waaggeld, worden geheven, welke nimmer het volgende *maximum* zal mogen te boven gaan, te weten:

a. Voor kaai- 5 centimes, b. „ kraan- 5 dito voor het losfen en 5 dito voor het laden, te zamen 10 cent., c. Voor waaggeld 5 centimes,	}	voor den centenaar.

Voor de goederen, welke in de, te dien einde op elke losfings- of ladingsplaats, aangelegde magazijnen ter bewaring mogen worden nedergelegd, zal een magazijnregt worden betaald, hetwelk $\frac{1}{3}$ centime van den centenaar voor elken dag, gedurende de eerste maand, en $\frac{1}{2}$ centime per dag, voor elke volgende maand, niet zal mogen te boven gaan.

Er zal, ten aanzien der hoogte van de gemelde kaai-, kraan-, waag- en magazijn-gelden, geen onderscheid gemaakt worden tusschen de vreemden en inboorlingen.

Art. 70. Aan de losfings- of ladingsplaatsen, waar zich werfen, kaaijen, kranen, eene openbare waag, magazijnen en noodhavens bevinden, welke op kosten van den Staat of van eene stad zijn aangelegd, in voege als bij het vorige artikel is gezegd, zullen slechts diegenen, welke daarvan gebruik maken, overeenkomstig hetzelfde artikel, gehouden zijn, de door de

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

onderscheidene regeringen vastgestelde en, tot goedmaking der kosten van onderhoud en toezigt bestemde, regten te betalen.

Alle met deze bepaling strijdende gebruiken zijn afgeschaft.

De schippers of scheepsbestuurders, die aan den wal aanleggen en goederen laden of losfen, zonder van de eene of andere dezêr inrigtingen gebruik te maken, en zonder de gewone dienst aan de kaaijen te benadeelen, zullen alleen gehouden zijn tot de betaling van het verschuldigd regt voor de zoodanige dier inrigtingen, waarvan zij zich werkelijk bediend hebben, en waarvan gebruik heeft moeten gemaakt worden, om het gewigt hunner lading, op het oogenblik dat dezelve plaats heeft, te doen blijken.

Z E V E N D E T I T E L.

Van het verkorten der scheepvaartsregten.

Art. 71. Bedriegelijke verkorting der scheepvaartsregten zal gestraft worden met eene boete ten bedrage van het vierdubbel der gefmokkelde regten, daarin niet begrepen het beloop van het regt zelve, hetwelk alrijd daar boven zal moeten betaald worden.

Om het beloop der boete te bepalen, zal men tot grondslag nemen het totaal der regten, welke de schipper of scheepsbestuurder zal getracht hebben te ontduiken, aan het kantoor, waar het bedrog is ontdekt, mitsgaders van de regten, welke hij aan al de andere kantoren van hetzelfde grondgebied zal hebben gefraudeerd.

Ingeval het onderzoek het bewijs mogt opleveren van eene ontduiking van regten, door denzelfden schipper of scheepsbestuurder, ten aanzien van eenen of meerdere andere Oeverstaten gepleegd, zal daarvan aan de respectieve kantoren kennis worden gegeven door de mededeeling van authentieke afschriften der procesfen-verbaal, en zal de boete te gelijker tijd voor derzelve rekening ingevorderd worden. De schipper of scheepsbestuurder zal nogtans om die reden niet kunnen belet worden zijne reis te vervolgen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 72. Ieder kantoor van ontvangst zal gehouden zijn den schipper of scheepsbestuurder quitantie te geven voor de ontvangene som, en bovendien aan den voet van het manifest daarvan melding te maken.

Deze quitantien zullen gedetailleerd zijn en duidelijk aanwijzen het aantal centenaars, waarvoor het geheel regt of het $\frac{1}{4}$, het $\frac{1}{20}$ of het dubbel regt van recognitie is voldaan, gelijk mede het bedrag der verschillende regten voor de lading en van het regt van recognitie voor het vaartuig betaald.

Art. 73. De schipper of scheepsbestuurder zal door ieder kantoor van ontvangst verplicht kunnen worden, door de vertooning zijner quitantien te bewijzen, dat hij aan alle kantoren, waar hij daartoe gehouden was, de scheepvaarts- en recognitieregten heeft voldaan.

Bij gebreke van vertooning dezer quitantien, zal hij tot zoolang hij zich zal geregtvaardigd hebben, als fraudant worden aangezien, en gehouden zijn, provifioneel de bij art. 71 opgelegde boete te betalen.

Art. 74. De schipper of scheepsbestuurder, welke een kantoor voorbijvaart, zonder zich bij hetzelfde tot betaling der regten en vertooning van zijn manifest aan te melden, of hetzelfde verlaat, zonder de betaling te hebben bewerkstelligd, zal vervallen in de bij art. 71 hierboven opgelegde boete, tenzij hij daartoe door eene oogenschijnlijke nooddwang ware verplicht geworden, ten einde zijn vaartuig, de lading of de manschappen te redden. In dergelijk geval zal het voldoende zijn, dat de schipper of scheepsbestuurder zich aan het kantoor van ontvangst vervoege, zoodra het vaartuig, de goederen of de equipage in veiligheid zullen gebragt zijn.

Art. 75. Wanneer bij de losfing of bij de verificatie van het gewigt der geloste goederen blijken mogt, dat het getal der in het vaartuig gevondene collis derzelve aanduiding of de aard der goederen niet overeenkomstig is met het manifest, zal allereerst onderzoek worden gedaan naar de oorzaken van dat verschil.

Art. 76. De schipper of scheepsbestuurder, in wiens manifest eenige collis of andere artikelen zijner lading geheel mogten

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

zijn weggelaten, zal vervallen in de bij art. 71 hierboven opgelegde boete, naar gelang der regten, waaraan de verzwegene artikelen onderworpen zijn.

Art. 77. Wanneer het gewigt, in het manifest opgegeven, een zoodanig aanmerkelijk verschil mogt opleveren, dat hetzelfde niet enkel als toevallig zoude kunnen beschouwd worden, zal de boete voor het meerder bevonden gewigt betaald worden. Is het verschil integendeel te onbeduidend, om als een toeleg tot ontduiking te kunnen worden beschouwd, zoo zal er alleen aanleiding bestaan tot de betaling van het enkel regt op het meerder bevondene, voor alle kantoren onder dezelfde regering behorende.

Art. 78. Wanneer in het manifest in plaats van eene aan een hooger regt onderhevige koopwaar, eene andere minder belaste is opgegeven, zal de boete geregeld worden naar het bedrag der wezenlijk verschuldigde regten op de niet behoorlijk aangegevene artikelen.

Art. 79. De schipper of scheepsbestuurder zal in allen gevalle verantwoordelijk zijn voor de beloopen boeten, behoudens zijn verhaal op diegenen, welke hem door onnaauwkeurige verklaringen misleid en schaden berokkend zouden hebben.

Art. 80. Met opzigt tot de straffen, waarin de schipper of scheepsbestuurder vervalt, ten gevolge van valsche aangiften en andere overtredingen ter zake der territoriale in- en uitgaande regten, wordt verwezen tot den derden titel hiervoor; zullende het tegenwoordig reglement geene afbreuk hoegenaamd doen aan de bijzondere wetten van elken Oeverstaat, de in- en uitgaande regten betreffende.

A C H T S T E T I T E L.

*Van de regterlijke beslissing van geschillen
in zaken der Rijnvaart.*

Art. 81. Vóór de in werkingbrenging van het tegenwoordig reglement, zal in iedere ladings- en losfingsplaats, alsmede in

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

elke gemeente, waar een kantoor van ontvangsten gevestigd is, een ambtenaar van de regterlijke magt, in dezelfde gemeente of zoo nabij mogelijk verblijf houdende, worden aangewezen, welke belast zal zijn met ter eerste instantie als summiere zaken te onderzoeken en te beslissen:

- a.* Alle overtredingen der bepalingen van dit reglement, door het uitspreken der straffen, uit dien hoofde beloopende, tenzij de schipper of scheepsbestuurder zich daaraan vrijwillig mogt onderwerpen;
- b.* Alle geschillen betrekkelijk de betaling en het bedrag der scheepvaartsregten, kraan-, waag-, haven- en kaageldeden;
- c.* Alle hindernissen, door bijzondere personen, ten aanzien van het gebruik der lijnpaden veroorzaakt;
- d.* De klagen, ingebracht tegen eigenaren van trekpaarden, bij de opvaart der schepen gebruikt wordende, wegens veroorzaakte schade aan de eigendommen, en in het algemeen alle andere klagen wegens schade, door de onachtzaamheid der bestuurders van schepen en vloten, gedurende hunne reis of bij het aandoen der oevers, te weeg gebragt.

De naam en woonplaats van den regter der scheepvaartsregten zal in het kantoor voorgehangen worden.

Art. 82. De registers der scheepvaartsregten zullen als zoodanig door het gouvernement, hetwelk hen benoemd of aangesteld heeft, worden bekend gemaakt.

Zij zullen zich onder eede verbinden, niet alleen om ten behoeve van allen, zonder aanzien des persoons, met spoed en onpartijdigheid regt te doen, maar ook in het bijzonder, om zich naauwkeurig aan de bepalingen van het tegenwoordig reglement voor alle daarbij voorziene gevallen te zullen gedragen.

Affchrift van het proces-verbaal van eedsaflegging van de beambten zal door den regter worden gezonden aan den hoofdinspecteur der Rijnvaart, welke dezelve aan de centrale commissie, bij derzelver eerstvolgende bijeenkomst, zal overleggen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 83. De geschillen, welke in de plaatsen zelve, alwaar de kantoren gevestigd zijn, ten aanzien der bovengemelde onderwerpen ontstaan, behooren uitsluitend tot de bevoegdheid van den regter der scheepvaartsregten, die aldaar zijn verblijf houdt, of onder wien deze kantoren, overeenkomstig art. 81 hiervoor, behooren.

Ingeval van klagen, door een kantoor ingebracht wegens ontduiking van regten, zal de regter niet alleen kennis nemen van de ontduikingen, gedaan aan het kantoor, welks beambten de klagen hebben ingeleverd, maar ook van die, welke de schipper of scheepsbestuurder, gedurende dezelfde reis, aan alle vorige kantoren van hetzelfde grondgebied mogt begaan hebben, ten einde bij de bepaling der boete mede in aanrekening te komen.

De klagen tegen de schippers, jagers van de trekpaarden of andere particulieren wegens hindernissen aan de lijnpaden of schaden aan de grondeigendommen toegebracht, zijn van de bevoegdheid van den regter der scheepvaartsregten, wonende het naast bij de plaats, waar het voorval heeft plaats gehad.

Art. 84. De zaken voor den regter der scheepvaartsregten gebragt, zullen summier behandeld worden. De klagen, exceptien en alle andere middelen zullen mondeling worden voorgedragen; er zal proces-verbaal van worden opgemaakt, ten einde dadelijk, en naar bevind der omstandigheden, tot de uitspraak van het vonnis worde overgegaan, of zoodanige bewijzen, onderzoek van deskundigen enz. worden bevolen, als blijken zal te behooren.

In allen gevalle zal het vonnis, hetzij hetzelfde definitief, hetzij interlocutoir, of preparatoir zij, de daadzaken vermelden, welke tot het geschil aanleiding hebben gegeven, mitsgaders de punten van verschil, achterevolgens het zeggen van partijen te beslissen, en de beweegredenen van het vonnis.

De regtsgedingen zullen geene aanleiding geven tot het gebruik van gezegeld papier, noch tot de heffing van eenige betalingen ten voordeele der regters of van hunne griffiers; partijen zullen dus geene andere kosten dragen dan die der getuigen en deskundigen, mitsgaders van derzelver dagvaarding, zoo

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

mede die voor geregtelijke beteekeningen, briefporten enz., alles naar de gewone tariven in zake van rechtspleging.

Overigens zal de schipper of scheepsbestuurder, of vlotfchipper niet kunnen verhinderd worden zijne reis te vervolgen ter oorzaak van een aanhangig regtsgeding, zoodra hij den door den regter bepaalden borgtogt voor het onderwerp des gedings zal hebben gesteld.

Art. 85. De vonnissen, door den regter der sloopvaartregten uitgesproken, zullen geslagen worden in naam van den Souverein, welke hen benoemd heeft.

Dezelve zullen echter zonder nieuwe instructie ten uitvoer kunnen gelegd worden, in al de Oeverstaten, zonder onderscheid, zoodra zij de kracht van gewijsden zullen verkregen hebben, mits evenwel de in elken Staat gebruikelijke wijze van rechtspleging worde in acht genomen.

Art. 86. In zaken, eene waarde van meer dan 50 franken ten onderwerp hebbende, zal de partij, die in het ongelijk gesteld wordt, zich in appel kunnen voorzien. Overeenkomstig art. 9 der conventie op de Rijnvaart, den 24sten Maart 1815 te Weenen gesloten, zal zij de keus hebben van zich te dien einde te wenden tot de centrale commissie, of tot de hoogste regtbank van het land, alwaar het vonnis geslagen is. Doch daar de centrale commissie maar éénmaal des jaars vergadert, om over onderwerpen van hooger belang te beraadslagen, zoodat het haar onmogelijk zoude zijn, de zaken in appel met den vereischten spoed ten einde te brengen, zoo wordt bepaald, dat, ingeval het appel voor de commissie gebragt wordt, de in het gelijk gestelde partij de voorloopige ter uitvoerlegging van het vonnis zal kunnen vragen; zullende het aan de omzigtigheid des regters worden overgelaten, dezelve met of zonder borgtogt toe te staan, onder inachtneming van hetgeen de regelen van het gemeene regt te dien aanzien medebrengen.

Art. 87. Elke Oeverstaat zal eens voor altijd de regtbank aanwijzen, waarvoor de appellen der vonnissen ter eerste instantie, door de regters der sloopvaartregten van deszelfs grondgebied uitgesproken, zullen gebragt worden. De zetel van deze regtbank zal echter niet in eene te ver van den Rijnsoever afgelegene stad gevestigd mogen zijn.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 88. De voor deze regtbank gebragte zaken zullen volgens de bij dezelve vastgestelde vormen behandeld worden; wanneer daarentegen de appellerende partij voornemens is, haar appel bij de centrale commissie aanhangig te maken, zal de akte van appel binnen de tien dagen na de beteekening van het vonnis, volgens den vorm van regtspleging, die in elken Staat in werking is, aan den regter, die het eerste vonnis heeft uitgesproken, beteekend worden, en zulks in den perfoon van zijnen griffier, en tevens aan de voor den hooger regter gedaagde partij, aan derzelver ter eerste instantie gekozen domicilie in dezelfde gemeente, of, bij gebreke van verkiezing van domicilie, ter griffie.

Deze akte zal eene beknopte opgave der bezwaren bevatten en de verklaring, dat de zaak in appel voor de commissie zal vervolgd worden.

Binnen vier weken, te rekenen van den dag der beteekening der akte van appel, zal de appellant aan den regter, die het eerste vonnis geveld heeft, eene schriftelijke voordragt zijner bezwaren inleveren; de geintimeerde zal gehouden zijn, daarop binnen den termijn, welke hem tot dat einde zal bepaald worden, te antwoorden, en al deze stukken zullen daarna gezamenlijk met de processtukken der eerste instantie gezonden worden aan den hoofdinspecteur der Rijnvaart, welke dezelve aan het oordeel der centrale commissie bij derzelver eerstvolgende bijeenkomst zal onderwerpen.

De appellant in gebreke blijvende, aan de bij het tegenwoordig artikel voorgeschrevene formaliteiten te voldoen, zal het appel beschouwd worden als niet gedaan, en de appellant van het regt daarop verstoken zijn.

N E G E N D E T I T E L.

Van den werkring en de pligten der centrale commissie, des hoofdinspecteurs en de overige beambten voor de scheepvaartsregten, en van hunne bezoldiging.

Art. 89. Tot de uitvoering van het tegenwoordig reglement zullen ieder in zijne betrekking medewerken:

1°. De centrale commissie; 2°. de hoofdinspecteur der Rijnvaart; 3°. vier inspecteurs; 4°. de ontvangers en andere beambten, aan de heffingskantoren of elders geplaatst.

Art. 90. Elke Oeverstaat zal jaarlijks eenen commissaris tot de centrale commissie zenden.

De commissarissen zullen regelmatig den 1sten Julij van elk jaar te Mentz bijeenkomen en gehouden zijn, de zaken, die hun zullen worden onderworpen, binnen den tijd van eene maand af te doen. Wanneer het aantal zaken niet toelaat dezelve binnen eene maand ten einde te brengen, zal eene nieuwe bijeenkomst, voor den tijd van eene maand, in den herfst van hetzelfde jaar plaats hebben.

Art. 91. De centrale commissie wordt gevormd door de vereeniging harer commissarissen. Zij zal door het lot den genen harer leden aanwijzen, die, gedurende iedere zitting, het voorzitterschap in de vergaderingen, het beleid der onderwerpen van raadpleging, de verdeeling der voorbereidende werkzaamheden en het algemeen bestuur der werkzaamheden zal uitoefenen.

Een ander lid der commissie, met gemeen overleg te kiezen, zal zich met het bureau-werk belasten, in de vergaderingen de pen voeren, en door de daartoe aangestelde beambten de besluiten doen uitvaardigen, die door de centrale commissie zullen genomen zijn.

Art. 92. De tegenwoordig te Mentz vereenigde commissarissen zullen, alvorens uiteen te gaan, den hoofdinspecteur benoemen, en hem de bewaring der archiven opdragen.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Deze ambtenaar zal, even als de andere inspecteurs, in zijne functien, aan de centrale commissie ondergeschikt zijn.

Art. 93. De werkzaamheden der centrale commissie zullen hoofdzakelijk de navolgende zijn: zij zal zich rekenschap doen geven van de wijze, waarop de bepalingen van het tegenwoordig reglement ten uitvoer zijn gelegd, en zoodanige nieuwe bepalingen als zij nuttig en noodzakelijk zal oordeelen, aan hare hooge committenten voordragen; zij zal der onderscheidene autoriteiten de bespoediging aanbevelen der werken, hetzij aan het bed der rivier, hetzij aan de oevers of lijnpaden, zoowel van die, welke onvermijdelijk noodig zijn, als van die, welke tot bevordering der scheepvaart nuttig zullen geacht worden, en het omstandig rapport opmaken over den staat der Rijnvaart, van de jaarlijksche beweging, van den voortgang en der veranderingen, welke in dezelve zouden kunnen voorvallen, hetwelk voorgescreven is bij het 16de der bij de Weener akte gevoegde separaat-artikelen (1).

Zij zal eindelijk in het laatste resort uitspraak doen in de voor haar gebragte voorzieningen in appel.

Art. 94. De centrale commissie zal beslissen bij volstreckte meerderheid van stemmen, welke in eene volkomene gelijkheid zullen worden uitgebragt. Dewijl echter hare leden moeten beschouwd worden als agenten der Oeverstaten, gelast om zich omtrent derzelver gemeene belangen te verstaan, zullen hare besluiten voor de Oeverstaten niet verbindend zijn, dan voor zoo ver deze door hunne commissarissen daarin hebben toegestemd.

Ook zal zij in haren naam geene wetten en nieuwe verordeningen kunnen uitvaardigen, noch eenigen Oeverstaat nieuwe verplichtingen opleggen, welke deze zouden vermeenen niet te hebben aangegaan.

Art. 95. De hoofdinspecteur zal door de centrale commissie voor zijn leven benoemd worden. Deze benoeming zal geschieden overeenkomstig het 13de artikel (2) der separaat-artikelen, bij het traktaat van Weenen gevoegd.

---

(1) Zie hetzelfde hierboven, bladz. 168. (2) Idem, bladz. 166.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Bijgevolg zal op 72 stemmen de commissaris van Pruïsen er 24 hebben, de commissaris van Frankrijk 12, de commissaris der Nederlanden 12 en de commissarissen der andere Duitse Staten 24. Deze laatste zullen verdeeld worden naar evenredigheid der uitgestrektheid van de onderscheidene bezittingen langs de rivier-oever in die voege, dat er elf stemmen zullen zijn voor den Badenschen, zes voor den Groothertoglijk-Hessischen, vier voor den Beijerschen, en drie voor den Nassauschen commissaris.

Art. 96. De begroting der commissie voor de gemeenschappelijk te dragen kosten, zal in de vergadering van den 1sten Julij voor het volgende jaar bij voorraad worden vastgesteld.

De gemeenschappelijk te dragen kosten bestaan in de bezoldiging van den hoofdinspecteur, in zijn pensioen, zoo daartoe termen zijn, en in de bureau-kosten.

De bezoldiging van den hoofdinspecteur en zijn pensioen, daartoe termen zijnde, alsmede zijne andere uitgaven, welke voor teruggave vatbaar zijn, zullen door de Oeverstaten worden gedragen in dezelfde verhouding, als zij ingevolge het voorgaarde artikel in zijne benoeming deel nemen.

De Oeverstaten zullen in gelijke aandeelen bijdragen tot de kantelarijskosten der centrale commissie bij derzelve jaarlijkse bijeenkomsten.

De betalingen zullen drie maanden vooruit geschieden, en uiterlijk op den 24sten December, 24sten Maart, 24sten Junij en 24sten September van elk jaar.

De leden der centrale commissie zullen zorgen, dat de aandeelen hunner hooge committenten in tijds beschikbaar gesteld en zonder onkosten in de gemeene kas te Mentz gestort worden. De hoofdinspecteur zal, na het bedrag zijner bezoldiging daarvan te hebben afgehouden, het overschot gebruiken om de kantelarijskosten der commissie te bestrijden.

Art. 97. De bezoldiging van den hoofdinspecteur zal 12,000 franken 's jaars bedragen, zijne eigene bureau-kosten daaronder begrepen. Hij zal bovendien in de uitoefening zijner functien vrijdom van briefport genieten.

Art. 98. Hij zal te Mentz zijn verblijf hebben, en brief-

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

wisfeling houden met de inspecteurs en met de door elken Oeverstaat daartoe aangewezen autoriteiten. Zijne eerste pligt zal zijn, om terstond alle gegronde klagten in zake der scheepvaart, welke hem door de inspecteurs, kooplieden, schippers of bestuurders van vaartuigen gedaan worden, te doen ophouden.

De partijen, welke zich verongelijkt achten door de in eene haven plaats gehad hebbende wanorde of misbruiken, of door de invoering van nieuwe belastingen ten nadeele der scheepvaart, of wel door de vermeerdering van de reeds bestaande, of eindelijk ter zake van elk ander de scheepvaart opgelegd nieuw bezwaar in eenig gedeelte van den Rijn, en onder welk voorwendfel het ook zoude mogen wezen, zullen zich kunnen wenden, hetzij tot de bevoegde plaatfelijke en gewestelijke autoriteiten, hetzij tot den inspecteur, in wiens ressort het voorval heeft plaats gehad, en ingeval hen, op hunne klagten, deswege geen regt mogt worden gedaan, tot den hoofdinspecteur.

Deze laatste zal de inspecteurs en beambten kunnen belasten met het onderzoek der aangegevene daadzaken en misbruiken.

Wanneer de klagten of daadzaken hem gegrond voorkomen, zal hij daarvan kennis geven aan de hoogste gewestelijke of provinciale autoriteit, en op dezelve regt vragen.

Ingeval van weigering, zal hij daarvan aan de centrale commissie verslag doen, ten einde door deze kunne beslist worden, zoo als zal bevonden worden te behooren.

Om geene vertraging aan deze beschikking toe te brengen, zal de hoofdinspecteur te gelijker tijd van dat renvooi kennis geven aan de gewestelijke of provinciale autoriteit, welke gehouden zal zijn zich te beijveren, om ten spoedigste aan den commissaris van haren Souverein de door hem benoodigde inlichtingen of voorschriften te doen toekomen.

Hetzelfde zal worden in acht genomen ingeval onverwachts opgekome ne hindernissen in het bed van den Rijn, welke de scheepvaart mogten belemmeren, niet bij de eerste zich voordoe nde geschikte gelegenheid mogten weggenomen worden, dat het onderhoud der oevers en lijnpaden verwaarloosd werd, dat de beambten der scheepvaartsregten door hun gedrag reden tot

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

klagten mogten geven, of dat van wege het bestuur der in- en uitgaande regten der vrije Rijnvaart hinderpalen mogten in den weg gelegd worden, strijdig met het tegenwoordig reglement.

Vóór de opening van elke zitting zal de hoofdinspecteur de noodige bouwstoffen in gereedheid moeten brengen, welke geschikt zijn om de werkzaamheden der commissie te verligten, dezelve grondig te onderrigten van den staat, de gebreken en de behoeften der scheepvaart; hij zal haar tevens doelmatige voorstellen moeten doen nopens de maatregelen, welke het nuttig zoude zijn te nemen.

Art. 99. De hoofdinspecteur zal den eed afleggen voor de centrale commissie in handen van derzelve president, en zal zich daarbij verbinden, al de hem door het tegenwoordig reglement opgelegde verplichtingen getrouw en naauwkeurig te vervullen.

Art. 100. Wanneer de commissie vermeent, den hoofdinspecteur van zijnen post te moeten ontslaan, zal zij, naar gelang der omstandigheden, ter beraadslaging kunnen brengen, of hij eenvoudig ontslagen, dan wel in regten vervolgd zal worden.

In het eerste geval, hetwelk insgelijks toepasselijk is op ontslag, uit hoofde van ziekelijkheid, zal hij een pensioen genieten, ten bedrage van de helft zijner bezoldiging, wanneer hij geene tien jaren gediend heeft, en van twee derden, wanneer hij tien of meer dienstjaren telt.

Dit pensioen zal op dezelfde wijze betaald worden, als de bezoldiging zelve.

In het tweede geval zal de centrale commissie bij beraadslaging, op de wijze bij art. 17 van het Weener traktaat voorgeschreven, namelijk bij volstrekke meerderheid van stemmen, beslissen, voor welke regtbanken hij ter eerste en tweede instantie zal te regt staan; zullende hij vervolgens behandeld worden overeenkomstig het vonnis, dat zal zijn geweest.

Wanneer men in het geval is, het ontslag van den hoofdinspecteur in omvraag te brengen, zal de centrale commissie daartoe overgaan, op de wijze bij art. 95, opzigtelijk de benoeming van dien ambtenaar voorgeschreven; zullende dezelve echter zijnen post niet kunnen verliezen, tenzij hij twee derden

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

van het aantal stemmen, bij art. 95 vermeld, tegen zich hebbe.

Art. 101. De Rijn zal verdeeld worden in vier districten van inspectie. Het eerste zal zich uitstrekken van het punt waar de Rijn bevaarbaar wordt tot aan den mond van den Lauter; het tweede van daar tot aan den mond van de Nahe; het derde van de Nahe tot aan de grenzen der Nederlanden; en het vierde over het overige van de rivier in de Nederlanden tot aan de zee.

Voor ieder dezer inspectien zal een inspecteur voor zijn leven benoemd worden. Frankrijk en Baden zullen den eersten, Beieren, het Groothertogdom Hesen en Nassau den tweeden, Pruïsen den derden, en de Nederlanden den vierden benoemen.

De bezoldiging der inspecteurs, alsmede hun pensioen, wanneer daartoe aanleiding bestaat, zal ten laste der Staten zijn, welke hen benoemd hebben. Deze Staten zullen hen, te gelijker tijd, hunne residentie aanwijzen, in eene der koopsteden hunner inspectie.

De inspecteurs zullen, in de uitoefening hunner functien, vrijdom van briefport genieten, over de uitgestrektheid van al de Oeverstaten.

Art. 102. De Staten, welke aan de benoeming der inspecteurs hebben deel genomen, zullen zorgen, dat zij den eed afleggen, van zich in alles naar het tegenwoordig reglement te zullen gedragen. Zij zullen tweemaal des jaars eene rondreize in hun inspectie-district doen; den staat der Rijnbedding en de hindernissen, welke de scheepvaart zoude kunnen ontmoeten, opnemen, de lijnpaden bezigtigen, en aan hunne regeringen uitgewerkte en omstandige rapporten omtrent al deze onderwerpen uitbrengen, gelijk mede omtrent de overtredingen van het tegenwoordig reglement, welke zij op hunne rondreize mogten ontwaard hebben, of waarvan zij langs andere wegen kennis mogten hebben bekomen, en welke zij onmiddellijk, voor zoo verre zij daartoe bevoegd zijn, zullen doen ophouden. Zij zullen den hoofdinspecteur met den uitslag hunner werkzaamheden bekend maken.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Zij zullen geene belooning mogen ontvangen ter zake van de voor hen gebragte klagen.

Art. 103. Iedere Oeverstaat zal zoodanig getal beambten der sloopvaartregten aanstellen, als tot de geregelde dienst van deszelfs kantoren en tot de spoedige afvaardiging der schippers of sloopbestuurders noodig is, en hen den eed doen afleggen, van zich naar het tegenwoordig reglement te gedragen.

Het bedrag hunner bezoldigingen en pensioenen ingeval van ontslag, zal insgelijks door den Souverein, aan wiens dienst zij verbonden zijn, geregeld worden.

In geen geval zullen hen emolumenten kunnen toegestaan worden, welke geheel of gedeeltelijk ten laste der schippers of sloopbestuurders zouden zijn.

Wanneer een kantoor aan verschillende Oeverstaten behoort, wordt het aan dezelve vrijgelaten, zich te verstaan omtrent de wijze van deelneming aan de benoeming der beambten.

Art. 104. De beambten der sloopvaartregten, zonder onderscheid van rang, zullen zelve geen handel mogen drijven, noch zich in eenigen handel asocieren, zelfs niet in commandite of deelneming.

De knevelarijen en omkoopning, benamingen, waaronder ook zal begrepen worden alle aanneming van eenige hoegenaamde geschenken, aangeboden door personen, welke sloopvaartregten verschuldigd zijn, hetzij door hen zelve of door andere voor hunne rekening, zullen, in allen gevalle, de afzetting ten gevolge hebben, onverminderd de andere straffen, bij de wet bepaald.

Art. 105. Alle beambten der sloopvaartregten zullen verplicht zijn, hunne dienst in persoon waar te nemen. Een verlof voor een bepaalden tijd verlangende, zullen zij zich tot hunnen onmiddellijken chef moeten wenden, welke maatregelen zal nemen, om den geregelden voortgang van de dienst, waarmede de afwezige ambtenaar belast is, te verzekeren.

De inspecteurs zullen zich, te dien einde, tot de bevoegde autoriteiten hunner respectieve regeringen wenden, behoudens kennisgeving daarvan aan den hoofdinspecteur.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Art. 106. Alle plaatselijke uitgaven, daaronder begrepen de bezoldigingen en pensioenen van de beambten voor de scheepvaartsregten zijn uitsluitend ten laste der Staten, aan welke de geheven wordende regten toebehooren.

Art. 107. Er zal geen bepaald uniform zijn voor de beambten der scheepvaartsregten; de zorg daarvoor wordt aan elken Oeverstaat overgelaten.

De schepen en booten der scheepvaartsregten zullen de vlag voeren der Oeverstaten, tot welke zij behooren, doch om hunne bestemming tot de dienst der scheepvaartsregten aan te toonen, zal het woord: RHENUS, er bijgevoegd worden.

Art. 108. In het geval (hetwelk God verhoede) dat er oorlog tusschen eenige der aan den Rijn gelegene Staten mogt ontstaan, zal de heffing der scheepvaartsregten vrij en onbelemmerd voortgaan, zonder dat daaraan noch van den eenen noch van den anderen kant eenige hindernis zal mogen worden toegebracht.

De vaartuigen en personen, tot de dienst der scheepvaartsregten gebezigd, zullen al de voorregten der onzijdigheid genieten; er zal vrijgeleide voor de kantoren en kasfen der scheepvaartsregten vergund worden.

T I E N D E T I T E L.

Van de in werking brenging der vorenstaande bepalingen.

Art. 109. Het tegenwoordig reglement zal kracht van verdrag hebben, en geene verandering kunnen ondergaan, dan met algemeene toestemming.

De authentieke afschriften van hetzelfde, door de Oeverstaten geratificeerd, zullen binnen den tijd van twee maanden na de onderteekening te Mentz worden uitgewisfeld.

Hetzelve zal in werking gebragt worden den een en dertigsten dag na de uitwisseling der ratificatien.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Te rekenen van denzelfden dag zullen alle thans bestaande regten op de Rijnvaart, welke bij het tegenwoordig reglement niet uitdrukkelijk worden behouden, afgeschafft zijn.

Mentz den 31sten Maart 1831. L. S. (get.) *Büchler. Van Nau. Engelhardt. George Karel Aug. Verdier. Van Roessler. J. Bourgourd. Hendrik Delius.* (1).

PROTOCOL, gevoegd bij de overeenkomst en het reglement wegens de Rijnvaart, van den 31sten Maart 1831, betrekkelijk tot de tweede zinsnede van art. 11 van gezegd traktaat.

Frankrijk. De commissaris van Frankrijk heeft de eer aan te bieden de verklaring, waaraan de additionele zinsnede bij art. 11 van het ontwerp van reglement zich gedraagt.

(1) Hierbij zijn gevoegd onder *Lett. A.* de lijst der koopwaren, waarvan bij derzelver doorvoer over het Nederlandsch grondgebied, van *Krimpen* of van *Gorcum* af, tot aan de volle zee, een hooger of minder vast regt zal worden betaald, dan dat, vastgesteld bij art. 4 der conventie, betrekkelijk de sloopvaart op den Rijn; voorts onder *Lett. B.* een tarief van de recognitieregten enz.; onder *Lett. C.* een tarief der regten van de sloopvaart op den Rijn enz.; wijders onder *Lett. D.* het manifest, zoo als het door den schipper of scheepsbestuurder moet worden opgemaakt. Ware het niet, dat wij ons verplicht vonden, om de korthed te betrachten, zoo zouden wij ook deze stukken in derzelver geheel hebben overgenomen, doch om die reden moeten wij ons nu vergenoegen met den lezer te verwijzen tot het *Staatsblad* 1831, n°. 31, waarin dezelve gevonden worden; onzes inziens oordeelden wij ook te kunnen volstaan met deze overeenkomst en dit reglement slechts in deszelfs geheel mede te deelen; maar wij vinden geene vrijheid om even zoo te handelen met het protocol, bevattende de verklaring door de regering van Frankrijk, ten aanzien der art. 9, 10 en 11 van de overeenkomst en het reglement, en bij hetzelfde gevoegd, dezelfde kracht en werking moettende hebben, als of zij woordelijk in hetzelfde ware ingelascht.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

De Fransche regering hare toestemming niet kunnende geven tot de artikelen 9, 10 en 11 van het hierbij gevoegde reglement, zoo als die zijn liggende, zonder de algemeene belangen van den nationalen handel in de waagfchaal te stellen, en echter zoowel aan de Nederlandfche regering als aan die van alle andere Rijnsoeverftaten hare opregte begeerte willende betoonen, om met dezelve tot de verlevendiging van fcheepvaart en handel op dien froom bij te dragen, ftemt bij dezen toe, derzelver tegenwoordig douanestelfel te wijzigen door de navolgende bepalingen, welke dezelfde kracht en uitwerking zullen hebben, als of dezelve in het reglement zelf waren ingelascht geworden.

- 1°. De goederen en koloniale waren, in den hiernevens gevoegden ftaat vermeld, zullen te Straasburg tot werkelijk entrepôt worden toegelaten, onder de voorwaarden, bepaald bij art. 25 der wet van 8 Floreal, 9de jaar, bij art. 14 der wet van den 17den Mei 1826 en de vroegere reglementen, welke dit entrepôt hebben daargesteld.
- 2°. Zoodanige goederen of waren, welke afkomstig zijn uit over zee gelegene gewesten, of welke voortbrengfelen zijn van gewesten langs de Rijnrovers beneden Mentz gelegen, moeten in laatstgemelde plaats of in eene lager gelegene haven zijn ingeladen.
- 3°. Dezelve kunnen bij doorvoer weder verzonden worden langs alle punten, met uitzondering van de zoodanige, welke bij art. 22 der wet van den 28ften April 1816 zijn opgenoemd, en welke niet dan langs den Rijn of langs het kanaal over Hunningen kunnen worden doorgevoerd.
- 4°. Dezelve kunnen noch voor het entrepôt, noch voor den doorvoer aan andere regten onderworpen worden, dan aan het enkele waagregt van 15 centimes voor eene waarde van honderd franken of van 25 centimes voor den centenar, gewoon gewigt, ter keuze van den belastingfchuldigen.
- 5°. Zoodanige onder voormelde goederen, welke bij art. 22 der wet van den 28ften April 1816 zijn aangewezen,

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

zullen, hoezeer ook in het entrepôt te Straasburg opgenomen, niet voor binnenlandsche consumtie mogen worden ingeklaard; dezelve moeten altijd weder worden uitgevoerd, gelijk hierboven is gezegd.

- 6°. Indien de schepen, welke de III binnen komen, om naar het entrepôt van Straasburg te varen, met magazijnen voorzien zijn, welke door hechte aftimmeringen van de kamers, en andere plaatsen, voor het scheepsvolk toegankelijk, geheel afgescheiden zijn, zullen dezelve aan de Wantzenau slechts aan het plomberen der luiken onderworpen zijn, waarvan het bestuur der douanen bovendien de behoorlijke afsluiting, door voorhang- of combinatiesloten, door zegels of alle andere hetzelfde doelmatig voorkomende middelen, hetzij door het gezamenlijk gebruik daarvan, hetzij afzonderlijk, zal verzekeren, gelijk mede door het geleide van wakers, welke het aan gemeld bestuur altijd zal vrijstaan aan boord te plaatsen.
- 7°. De koopgoederen, welke niet regtstreeks van de Wantzenau naar Hunningen in schepen worden vervoerd, waarvan de luiken op bovengemelde wijze zijn gesloten, zullen aan de plombering worden onderworpen, hetzij aan de Wantzenau, hetzij bij den uitvoer uit het entrepôt te Straasburg. In voormeld geval zal de plombering dubbel zijn, voor zoo veel betreft gefabriceerde goederen, welke, in nevensgaande staat, met een * (1) aangewezen zijn. Zoodanige gefabriceerde goederen, welke, in nevensgaande staat, met ** (2) aangeduid, moeten in hechte kisten worden aangeboden.

---

(1) Deze zijn, volgens die staat, *Gesneden Kurk, Drukletters, Hennip en Vlas, Instrumenten* (voor den landbouw, optische berekenkundige, voor waarnemingen, chirurgicale, chemische, muziek.), *Vijlen en Raspen, Fabrijkwerktuigen, Kramerij, Meubelen, Gereedschappen, Pennen, Zagen, Aardewerk*, grof en fijn, *Steenpotten, Pannen, Kannen, Kruiken*, enz. (grof), *Haarwerk*, behalve geweven, *Bordpapier, Papier, Bocken, Loodwerken, Zadels*, zonder leder, *Geraffineerde Suiker*.

(2) Deze zijn: *Schiet- en Handgeweer*, behalve die van kaliber, *Speelgoed, Bewerkt Was, Touwwerk, Vilt, Toefel voor Uurwerken, Houten*

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

8°. Alle schepen, toebehoorende aan Oeverstaten van den Rijn of van met dezen stroom zamenvloeiende rivieren, zullen, met opzigt tot de regten en de uitoefening der scheepvaart op de Ill tot Straasburg, met de Fransche schepen worden gelijk gesteld. Dezelfde begunstiging wordt bovendien uitgestrekt tot de Nederlandsche schepen voor den doorvoer van de in entrepôt toegelatene goederen van *Straasburg* tot *Hunningen* over het kanaal van de Rhone naar den Rijn.

De Nederlandsche commissaris gedraagt zich aan het protocol der bijzondere conferentien van den 23sten Maart, gevoegd bij het 512de protocol van den 30sten derzelve maand.

De Fransche commissaris gedraagt zich, zijner zijds, aan de gemeenschappelijke en officiële verklaring, te dien opzichte, bij hetzelfde hierboven aangehaalde protocol aan de centrale commissie gedaan. (get.) *Engelhardt* en *J. Bourgourd.* — (get.)

Uurwerken, Riet, Spiegels, Houtwerken, Regenschermen, Bewerkte Steenen, Kammen en Biljardballen, Tien- of Mandenwerk, Glazen voor Brillen, en Verrekijkers, Verglazingen, Reukwerken, Bereide Specerijen, Stijffel, Kaarsen van Walvisch- en Cachelotvet, Smeerkaarsen, Bewerkte Walvischbaarden, Porselein, Glazen en Kristallen (grootte verfoeliede Spiegels Uurwerkglazen), Aardrijkskundige Kaarten, Plaat- en Steendrukken, Gegraveerde Muzijk, Bewerkte Pelterijen, Gesneden niet opgewerkte Korallen, Kleederen enz. ten gebuik. Voorwerpen tot Verzamelingen buiten den handel, Bewerkt Staal, op draad getrokken gepolijst Koper, gemengd met Zink (behalve dat voor Snaren en dat geschikt is om te borduren), op draad getrokken verguld Koper, Bewerkt getrokken verguld Koper, op zijde getrokken verzilverd Koper, Bewerkt Koper behalve het zuivere, gemengde, vergulde of verzilverde, Bewerkt Tin, Bewerkt Zink, Bewerkt Bismuth, Zeepen, Steenpotten enz. (fijn), Glaswerk van allerlei soort, Spiegelglas, Viltten met leder bekleedde Schakots, Bereide en bewerkte Huiden, Pleetwerken, Mesmakerswerk, Opgewerkte Uurwerken, Zadelwerk, Fijn Schrijnwerk.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Büchler, van Nau, Engelhardt, Verdier, van Roessler, J. Bourgourd, Delius (1).

BESLUIT van den 9den Julij 1831, houdende aanwijzing der regterlijke autoriteiten, welke in zaken de Rijnvaart betreffende, zullen regt spreken.

WIJ WILLEM ENZ.

Gelet op het 8ste en 9de van de bijzondere artikelen betrekkelijk de Rijnvaart, op den 24sten Maart 1815 te Weenen vastgesteld en geteekend, luidende zoo als in de Bijlage, achter dit besluit gevoegd, is vermeld (2).

Gelet op art. 81 tot 88 ingesloten, mitsgaders op art. 109 van de conventie en van het reglement voor de Rijnvaart, op den 31sten Maart l.l. te *Mentz* gesloten.

Gezien de rapporten enz.

Willende *bij voorraad* de regterlijke autoriteiten aanwijzen, welke, in zaken de Rijnvaart betreffende, zullen regt spreken.

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Alle geschillen, voortvloeiende uit de uitvoering en de toepassing der conventie en van het reglement op de Rijnvaart, op den 31sten Maart l.l. te *Mentz* gesloten, en voorvallende binnen het ressort der Rijnvaartkantoren, welke te *Lobith, Vreeswijk, Krimpen, Tiel* en *Corcum* zijn gevestigd, zullen ter eerste instantie worden beoordeeld door de regtbanken van eersten aanleg, waaronder die gemeenten respectievelijk behooren.

---

(1) De Bijlage tot de verklaring van den Heer Commisfaris van Frankrijk, hierop volgende, vindt men mede in haar geheel in het hiervoren aangehaald nummer van het Staatsblad.

(1) Wij hebben deze Bijlage achterwege kunnen laten, omdat wij die artikelen hiervoren *bladz. 165 en volg.* hebben medegedeeld.

RIJN EN RIJNVAART ENZ.

Ingeval partijen, ten gevolge der bepaling van art. 86 der voorschreven conventie, voor een Nederlandschen regter, in hooger beroep verlangen te komen, zullen die gedingen worden gebragt bij zoodanige regtbanken, of bij het Hoog gerechtshof te 's *Gravenhage*, zoo als ingevolge de bestaande verordeningen zal blijken te behooren.

Art. 2. Voor zoo verre bij de conventie en het reglement, in art. 1 vermeld, tegen sommige overtredingen geene bepaalde straffen zijn bedreigd, zullen voorschreven regtbanken en het Hoog gerechtshof de bepalingen van de wet van den 6den Maart 1818 (*Staatsblad* n°. 12) toepassen (1). Zij zullen de gewone regtsvormen volgen, doch verplicht zijn om alle gedingen summier te behandelen, zoodanig, dat die met den meest mogelijken spoed worden beslist. Zullende de regters zich in het algemeen, in alle opzigten, gedragen overeenkomstig de bepalingen en voorschriften van de meergemelde conventie en reglement op de Rijnvaart.

Gedurende de vacantie, zullen die werkzaamheden door de respectieve kamers van vacantien worden waargenomen.

Art. 3. De leden van zoodanige regtbanken, regt doende, zoo ter eerste instantie als in appel, als bij dit besluit zijn aangewezen, mitsgaders de leden van het Hoog gerechtshof, zullen respectivelijk den eed onderteekenen, welke bij het tweede lid van art. 82 der meergemelde conventie is voorgeschreven. De voorzitters van voornoemde regterlijke collegien zullen die geteekende eeds-aflegging aan Onzen minister van justitie doen toekomen.

Onze minister van justitie is belast met de uitvoering van dit besluit enz.

Gegeven te 's *Gravenhage* enz.

---

(1) Deze wet bevat de bepalingen omtrent de straffen tegen de overtreders van algemeene verordeningen uit te spreken, of bij provinciale of plaatselijke reglementen vast te stellen.

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

---

*BESLUIT van den 6den Junij 1831,
houdende wijzigingen in het regle-
ment op de openbare middelen van
vervoer te lande, vastgesteld bij be-
sluit van den 24sten November
1829 (1).*

WIJ WILLEM, enz.

Gezien het reglement op de openbare middelen van vervoer te lande enz.

Gezien de rapporten enz.

Den Raad van State gehoord;

Gezien het nader rapport van Onzen staatsraad administrateur der posterijen enz.

Den Raad van State nader gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Ter uitvoering van hetgeen, bij het laatste gedeelte van art. 45 van opgemeld reglement, is voorgescreven, zal, door de gedeputeerde Staten van elke provincie, zoodra mogelijk, bepaald en ter kennisse van de onderscheidene belanghebbenden gebragt worden, op welke der wegen, tot hunne provincie behoorende, en door postwagens bereden wordende, het bespannen derzelve met drie paarden nevens elkander, zal zijn verboden; zullende bij het vaststellen hiervan, de breedte dier wegen, en de mogelijkheid, om op dezelve elkander zonder gevaar voorbij te rijden, mitsgaders de bruggen te pasferen, inzonderheid worden in aanmerking genomen.

---

(1) Naardien wij dit besluit en reglement, hiervoren *bladz. 424 en volg.* geplaatst hebben, en dit nadere besluit eenige aanmerkelijke wijzigingen en veranderingen bevat, mogen wij niet nalaten hetzelfde besluit mede te deelen.

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

Wanneer de dienst eener diligence loopt over eenen weg, welke tot meer dan eene provincie behoort, zullen de gedeputeerde Staten der betrokkene provincien zich onderling verstaan, ten aanzien der bepaling, bij dit artikel bedoeld; terwijl, in geval van verschil van gevoelen, de beslissing van de administratie der posterijen, en verdere middelen van vervoer zal worden ingeroepen; aan welke overigens van elke in deze door gedeputeerde Staten gemaakte bepaling, zal worden kennis gegeven.

Art. 2. De bepaling van art. 48 van hetzelfde reglement wordt in diervoege gewijzigd en uitgebreid, dat de thans in gebruik zijnde rijtuigen (voor zoo verre die nog niet geheel overeenkomstig de voorschriften van het reglement zijn ingerigt) binnen den tijd van drie maanden, na de dagteekening van Ons tegenwoordig besluit, zullen worden onderworpen, aan eene eerste keuring, ten overstaan van twee deskundigen en van eenen commissaris van politie, hetzij ter plaatse waar het hoofdkantoor der onderneming is gevestigd, hetzij in zoodanige andere gemeente, als daartoe, op verzoek der belanghebbenden, door de gedeputeerde Staten der provincie zal zijn aangewezen, overeenkomstig hetgeen bij art. 26, ten aanzien der eerste keuring van geheel nieuwe rijtuigen, is bepaald.

Voor zoo verre bij die gelegenheid, ingevolge art. 48, aan de ondernemers eenig uitstel, ten aanzien van het veranderen hunner rijtuigen, in de gevallen, daarbij vermeld, mogt worden toegestaan, en welk uitstel, des noods, bij verlenging van den aldaar gestelden termijn, voor den tijd van één jaar, doch niet langer, zal mogen worden verleend, zal hiervan, door het bestuur der gemeente, alwaar de keuring plaats vindt, een certificaat worden uitgereikt, om bij de besturen der verdere aan den weg der onderneming gelegene gemeenten, tot een bewijs van het gedaan onderzoek, en van het verleende uitstel, te verstrekken.

Art. 3. Aan de administratie der posterijen en verdere middelen van vervoer, wordt bij dezen de bevoegdheid toegekend tot het verlenen van dispensatie, om gewigtige redenen, en na ingewonnen advijs van de gedeputeerde Staten der provincie, van alle zoodanige bepalingen van het reglement, welke slechts

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

den vorm of de wijze van constructie der rijtuigen betreffen, en die, naar aanleiding van nieuwe uitvindingen als anderzins, voor wijziging vatbaar zijn, of welke als niet toepasselijk op sommige diensten van bijzonderen aard zijn te beschouwen.

Zullende nogtans in geen geval vrijstelling kunnen worden verleend van die bepalingen, welke in het belang van de algemeene veiligheid, of van de instandhouding der groote wegen, zijn voorgeschreven.

Art. 4. De bepalingen, voorkomende in art. 53 van het reglement, worden ingetrokken, en zullen zijn vervangen door de hierna volgende:

„ Een rijtuig met *twee, drie* of *vier* paarden, kan worden „ bestuurd door éenen voerman of postiljon, die, naar verkiezing, als voerman, op den bok kan zitten; doch de andere „ een der voorste paarden moet berijden.”

Ten gevolge der vorenstaande wijziging, zullen de woorden: „ *gelijk ook in de gevallen bij het volgende artikel bepaald,*” welke aan het slot van art. 52 van hetzelfde reglement voorkomen, gehouden worden te zijn vervallen.

Art. 5. Het voorschrift van art. 63 wordt, met opzigt tot de *bijwagens*, in zooverre gewijzigd:

Vooreerst, dat in het geval eener erkende onmogelijkheid, om die wagens juist op het bepaalde tijdstip, en alzoo te gelijk met den eigenlijken postwagen, te doen afrijden, het aan de ondernemers zal vrijstaan, dezelve bijwagens eenigzins later, hoezeer steeds, zoodra mogelijk, en in allen gevalle binnen het half uur, na den postwagen, te doen vertrekken, en in dezelfde evenredigheid zoo veel later ter plaatse van bestemming te doen aankomen; blijvende nogtans het bepaalde, nopens het vertrek en de aankomst der eigenlijke postwagens of diligences, op het juiste uur, onveranderd.

Ten andere, dat, wanneer bij sommige buitengewone gelegenheden, in het bijzonder ten tijde der kermisfen in naburige plaatsen, de toeloop van reizigers zoo groot mogt wezen, dat het voor den ondernemer onmogelijk ware, al de gevraagde bijwagens te leveren, en hij van die onmogelijkheid, ten genoegte van het plaatselijk bestuur, kan doen blijken, zulks als eene

MIDDELEN VAN VERVOER TE LANDE.

voldoende reden van versooning, wegens het niet leveren der te kort komende bijwagens, zal kunnen worden aangemerkt.

Art. 6. De postmeesters der paardenposterij, hoezeer hunne aanstelling van Ons ontvangende, zullen niet gerekend worden begrepen te zijn onder de ambtenaren van het bestuur der posterijen, bij § *b* van art. III van het meergemelde reglement bedoeld.

Onze staatsraad, administrateur der posterijen en verdere middelen van vervoer is belast met de uitvoering van het tegenwoordig besluit enz.

Gegeven enz.

MINISTRE DES COLONIES
LE 15 JANVIER 1900
Monsieur le Gouverneur
de la Colonie de la Nouvelle-Écosse
à Halifax
J'ai l'honneur de vous adresser ci-joint
un exemplaire de la notice relative
à la vente des terres appartenant
à la Couronne dans la Colonie
de la Nouvelle-Écosse.
Je vous prie d'agréer, Monsieur le Gouverneur,
l'assurance de ma haute considération.

